

Raadsvoorstel

Opsteller

Doggenaar, Reinard van

Vergadering van

26 oktober 2021

Kenmerk

Z/21/028733 / D/21/037842

Portefeuillehouder

Tymon de Weger

Portefeuille

Ruimtelijke Ordening

Onderwerp

Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) U16

Samenvatting

Wij stellen de raad voor om met het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de U16* in te stemmen. Het IRP is onderdeel van het Ruimtelijk Economisch Perspectief en Programma (REP). Het IRP vertegenwoordigt het perspectief-deel, oftewel het visie-deel, van het REP. In het IRP maakt de U16 keuzes over de regionale ontwikkelrichting op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, groen en energie. Hierbij wordt een tijdshorizon tot aan 2040 gehanteerd. In het IRP worden ruimtelijke ontwikkelingen op regionaal niveau op elkaar afgestemd en gezamenlijke doelen geformuleerd. Voor de realisatie van de ontwikkelrichting uit het IRP wordt in een later stadium een programma opgesteld. Op deze wijze willen de samenwerkende gemeenten in de U16 bovenlokale ruimtelijke vraagstukken het hoofd bieden. Om tot een gedragen perspectief en programma te komen, wordt het IRP aan de raden van de bij de U16 aangesloten gemeenten voorgelegd. In een eerder stadium hebben de raden al een zienswijze op het IRP kunnen geven. Deze zienswijzen zijn in het nu voorliggende document verwerkt.

*De U16 bestaat uit de gemeenten Woerden, Oudewater, Lopik, Montfoort, IJsselstein, Vijfheerenlanden, Nieuwegein, Utrechtse Heuvelrug, Wijk Bij Duurstede, De Bilt, Stichtse Vecht, De Ronde Venen, Utrecht, Houten, Zeist en Bunnik.

Gevraagd besluit

In te stemmen met het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de U16 inclusief uitvoeringsstrategie voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen van de regio Utrecht tot 2040, mits de kaartbeelden 'Werkmilieus 2040' (blz. 80) en 'Perspectief Regio Utrecht 2040' (blz. 102-103) worden aangepast in lijn met het raadsbesluit 'Handhaving onderzoekslocaties schuifruimte' van 28 januari 2021 en de passage over uitbreiding van bedrijventerreinen Woerden richting A12 (blz. 130) wordt aangepast overeenkomstig met het voorstel uit onze zienswijze op het concept IRP (D/21/021730).

Inleiding

De gemeente Woerden is onderdeel van de regio Utrecht. Economisch gezien één van de meest competitieve regio's van Europa én, mede daardoor, één van de snelst groeiende regio's van Nederland. Deze groei stelt ons voor uitdagingen. Er is een tekort aan verschillende woningen, waardoor wachtlijsten en woningprijzen blijven oplopen. Bedrijventerreinen lopen vol en de verwachting is dat er tot 2040 tenminste 80.000 banen bij komen. De groei van de regio zorgt voor toenemende infrastructurele knelpunten en het mobiliteitssysteem loopt verder vast als er geen actie wordt ondernomen. Daarbovenop hebben wij de uitdaging om te voldoen aan landelijke doelstellingen op het gebied van energie en de gewenste transitie naar een duurzame en circulaire economie. Los van al deze ontwikkelopgaven wordt het behoud van culturele en landschappelijke waarden in onze regio belangrijk gevonden. Kortom; wij staan op regionaal niveau voor een enorme puzzel om bovenstaande opgaven, die niet eens allesomvattend zijn, een plek te geven.

Een integrale visie

Om op een goede manier met bovenstaande opgaven om te gaan zijn lokaal én regionaal keuzes nodig. Op lokaal niveau maken wij deze keuzes voor de periode tot aan 2040 in onze gemeentelijke omgevingsvisie. Op regionaal niveau werken wij in U16-verband samen aan een Integraal Ruimtelijk Perspectief. Een perspectief waarin wij op regionaal niveau afspraken maken over hoe de regio er in de toekomst uitziet en wat wij daarin belangrijk vinden. Het perspectief kan worden gezien als een integrale ruimtelijke visie voor de regio Utrecht op het gebied van groen en landschap, wonen, werken, mobiliteit en energie. Deze visie is vanuit lokaal beleid opgebouwd, zonder voorbij te gaan aan onze regionale opgaven. Door op regionaal niveau goed met elkaar af te stemmen wat onze lokale behoeftes zijn, kunnen wij verstandig omgaan met de beschikbare ruimte. Wij vinden het belangrijk, dat de hoge leefkwaliteit van onze regio in de toekomst wordt behouden. Onze regio moet een fijne plek blijven om te wonen, werken en recreëren, en waar ruimte is voor groene en duurzame initiatieven. In het IRP vertellen wij een eensgezind en duidelijk verhaal, zonder voorbij te gaan de identiteit en diversiteit van de verschillende gemeenten. Op deze manier laten wij zien waar we voor staan en samen naartoe werken.

Status van het IRP

Wat in het IRP staat is de uitkomst van een intensief en gezamenlijk proces van 16 gemeenten. Met lokaal beleid en ambities als basis en met regionale keuzes komen we tot een optimale ontwikkeling van de regio als geheel. Door instemming van de 16 gemeenteraden ontstaat er lokaal commitment op de integrale regionale ontwikkelrichting tot 2040. Het perspectief sluit aan op de gemeentelijke omgevingsvisies en bijbehorend beleid en programma's. Andersom passen deze lokale beleidsdocumenten in dit integrale perspectief voor de regio. Op deze manier zorgen wij voor een wisselwerking tussen het lokale beleid en de regionale ambities. Wij willen met elkaar de ambities en doelen van het IRP realiseren, omdat dit zowel onze lokale als regionale opgaven ten goede komt. Het IRP heeft geen wettelijk juridische status, zoals een gemeentelijke of provinciale omgevingsvisie. Realisatie, inclusief de planologische verantwoordelijkheid, ligt bij de deelnemende gemeenten. Het IRP vormt daarnaast geen eindbeeld, maar een ontwikkelrichting voor de komende 20 jaar. De inhoud van het IRP kan in de toekomst veranderen, omdat bijvoorbeeld nadere concretisering nodig is of een verandering in (lokale) omstandigheden een actualisatie vereist. Een eventuele actualisatie van het IRP in een volgende bestuursperiode zal aan de gemeenteraden worden voorgelegd.

Zienswijzen verwerkt in IRP

In het voorjaar van 2021 zijn alle raden van de bij de U16 aangesloten gemeenten in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen op het concept IRP. Alle raden hebben hiervan gebruik gemaakt. De zienswijzen hebben het IRP verrijkt en, waar nodig, aangescherpt. De zienswijzen zijn, om recht te doen aan de inbreng van de raden, zo goed mogelijk in het IRP verwerkt. Er is een overzicht gemaakt om inzichtelijk te maken op welke wijze de zienswijzen zijn verwerkt. Het document 'Overzicht zienswijzen raden op concept IRP - verwerking en verantwoording' is terug te vinden in de bijlagen bij dit voorstel. Op pagina 19 en 20 van het overzicht is weergegeven hoe de zienswijze van de Woerdense raad in het IRP is verwerkt.

Integratie RES en IRP

Een groot aantal raden vraagt in hun zienswijze aandacht voor het ontbreken van het thema energie in de integrale afwegingen. Een aantal raden heeft daarbij aangegeven, dat een vaststelling van het IRP zonder een afweging over de ruimtelijke gevolgen van de energieopgave ondenkbaar is. Om recht te doen aan deze zienswijze is de RES 1.0, inclusief de zoekgebieden, opgenomen in het IRP. Uit een analyse van de zoekgebieden in de RES blijkt dat er geen harde botsingen plaatsvinden tussen de zoekgebieden en andere thema's in het IRP. Wel ligt er een grote opgave voor het samen laten oplopen van energieopwekking en groen en landschap. Daarnaast is het maatschappelijk draagvlak voor energieopwekking een specifiek aandachtspunt.

De RES 1.0 wordt in oktober 2021 aan de raden voorgelegd. Dat is dus nog voordat besluitvorming over het definitieve IRP in de raden plaatsvindt, maar wel nadat het IRP een maand eerder in september is aangeboden aan de colleges met het verzoek dit voor te leggen aan hun raden. Met de besluitvorming op het IRP consolideren we de RES 1.0 in het perspectief en de integrale uitwerkingen voor de toekomst. Actualisaties op de RES 1.0. worden meegenomen in de volgende fase van het IRP/ REP.

Kwalitatieve beoordeling

Het IRP is voor een kwalitatieve beoordeling langs het Beoordelingskader, dat eerder met de raden is gedeeld, gelegd. In de bijlage 'Toetsing IRP aan aangepast beoordelingskader REP' treft u de beoordeling aan. Het doel van deze beoordeling is om inzicht te krijgen in hoeverre het perspectief voldoet aan de kwaliteiten, die de samenwerkende gemeenten in de regio Utrecht voorstaan. Het beoordelingskader kan niet worden gezien als een meetlat waar het IRP simpelweg langs gelegd kan worden om tot een afgewogen oordeel te komen. Het beoordelingskader is een instrument, dat helpt om inzichten te verschaffen. Hiermee wordt het gesprek bij de besluitvorming ondersteund en verkrijgen wij aanknopingspunten en aanbevelingen voor uitwerkingen in de volgende fase van het REP; het integraal programmeren. De toets op het concept IRP laat in zijn algemeenheid een positief beeld zien en vraagt op onderdelen om nadere uitwerking en concretisering. Deze onderdelen worden meegenomen bij de uitwerking op programma, gebieds- en projectniveau.

Participatieproces

Bij de uitwerking en programmering van het IRP wordt de samenleving betrokken in de planvorming. De U16 organiseert de participatie met relevante regionale actoren. De eerste twee sessies met regionale stakeholders zijn reeds georganiseerd. Tijdens deze sessies is gekeken naar het draagvlak voor de ontwikkelrichting en mogelijkheden voor uitvoering in de toekomst. Zie hiervoor ook bijlage 4 'Participatie Integraal Ruimtelijk Perspectief'.

Voor de participatie met inwoners zijn gemeenten primair aan zet. Onze inbreng in het IRP is gebaseerd op lokaal beleid. Voor de onderwerpen die wij in het IRP hebben ingebracht is in de meeste gevallen op lokaal niveau een participatietraject doorlopen. Zo zijn wij voor onze woonbehoefte uitgegaan van onze woonvisie, voor nieuwe bedrijventerreinen van de schuifruimtelocaties en voor ontwikkelingen in Middelland van de Ontwikkelingsvisie Middelland. Voor al deze onderwerpen hebben wij op lokaal niveau participatietrajecten doorlopen, waarbij inwoners de mogelijkheid hebben gehad om hun opvattingen te delen.

Wat willen we bereiken

Het IRP beoogt een samenhangende ruimtelijke ontwikkeling op regionaal niveau op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, groen en energie te bewerkstelligen.

Wat gaan we daarvoor doen

Het IRP geeft een ruimtelijk perspectief op de toekomst van de regio Utrecht. Het IRP is echter nog geen concreet plan. De bij de U16 aangesloten gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitwerking en uitvoering van het IRP. In de volgende fase van het REP (fase 4) werken de gemeenten in U16-verband aan een integraal regionaal programma. Het programma zal zich richten op de uitvoering en realisatie van het IRP, waarbij concrete afspraken worden gemaakt over de rolverdeling en financiering van de gewenste ontwikkelingen.

Argumenten

1.1. De zienswijze van de gemeente Woerden is, met uitzondering van de werklocaties, goed verwerkt in het definitieve IRP;

Via de zienswijzeprocedure hebben de raden de mogelijkheid gekregen om voorafgaand aan de besluitvorming hun zienswijze op het IRP te geven. De zienswijzen hebben geleid tot aanscherpingen en vormen de basis voor het definitieve IRP dat nu voorligt. In bijlage 2 'Overzicht zienswijzen raden op concept IRP – verwerking en verantwoording' is weergegeven hoe de zienswijzen per gemeente zijn verwerkt. De zienswijze van de Woerdense gemeenteraad is, met uitzondering van de werklocaties, op een goede manier verwerkt in het definitieve IRP. De ontwikkellijnen en ambities in het IRP sluiten daarmee inhoudelijk aan op het huidige Woerdense beleid.

1.2 De werklocaties op de kaarten 'Werkmilieus 2040' en 'Perspectiefkaart Regio Utrecht 2040' zijn onjuist ingetekend en moeten worden aangepast;

De kaartbeelden op bladzijden 80 en 102-103 komen niet overeen met het raadsbesluit 'Handhaving onderzoekslocaties schuifruimte' van 28 januari 2021. Per abuis is op de kaartbeelden uitgegaan van alle eerder aangewezen onderzoekslocaties voor schuifruimte. Het raadsbesluit van 28 januari handhaaft echter enkel de onderzoekslocaties Burgemeester Van Zwietenweg en Putkop. De onderzoekslocaties Cattenbroek, Parallelweg West en Werklint Nieuwerbrug dienen, in lijn met het eerder genoemde raadsbesluit, van de kaartbeelden te worden verwijderd. De U16 is reeds op de hoogte gebracht en heeft aangegeven, deze correctie direct na de besluitvorming in de gemeenteraden te zullen doorvoeren. De correctie wordt pas doorgevoerd na besluitvorming in de raden, omdat de besluitvormingsfase mogelijk tot meerdere aanpassingen dan wel correcties in het document leidt. Op deze manier kunnen alle noodzakelijke wijzigingen in één keer worden doorgevoerd, waarna de betrokken gemeenteraden hierover worden geïnformeerd.

1.3 Het IRP is volgens de eerder vastgestelde kaders uitgewerkt;

Kaderstellend hebben de raden eind 2019 kennisgenomen van de Uitgangspuntennotitie en in het voorjaar 2020 met de Contour REP ingestemd. Deze Contour REP bevat rondom alle ruimtelijke thema's kansrijke zoekrichtingen en onderzoeksvragen voor de regionale ruimtelijke ontwikkeling en is een belangrijke basis geweest voor de uitwerkingen in het IRP. Verder is in het najaar 2020 het (geactualiseerd) Beoordelingskader vastgesteld door de raden, waarmee de kwalitatieve beoordeling kon plaatsvinden op de uitwerkingen in het IRP.

1.4 De onafhankelijke toets op het IRP laat een positief beeld zien op de indicatoren van het Beoordelingskader;

Het IRP is langs het vastgestelde en aangescherpte Beoordelingskader ter beoordeling gelegd. In bijlage 3 'Toetsing IRP Aangepast beoordelingskader REP' treft u het oordeel aan. De toets op het IRP laat in zijn algemeenheid een positief beeld zien. Voor de meeste doelstellingen (zowel hoofd, als subdoelen) is veel aandacht in het IRP. Op sommige criteria scoort het IRP neutraal (nul) of is het nog onduidelijk (vraagteken). Het is echter niet haalbaar op alle onderdelen uit het kader positief te scoren. Daarnaast zullen sommige onderdelen uit het IRP in een volgende fase nog nader moeten worden uitgewerkt.

1.5 Met dit IRP staan de regiogemeenten voor elkaars opgaven en zijn we een sterke en betrouwbare gesprekspartner voor de andere overheden en stakeholders;

Gelet op het intensieve en zorgvuldige proces dat 16 gemeenten met elkaar hebben doorlopen, hebben wij met dit IRP een gedragen basis voor de ontwikkelrichting van de regio. Wat in het IRP staat is de uitkomst van een gezamenlijk proces. Samen vinden we dit de beste manier om een plek te geven aan de regionale opgaven die voor ons liggen. We vinden dit niet alleen voor het eigen grondgebied van de gemeente, maar wij vinden dit ook voor de regio als geheel. Alle gemeenten staan voor de opgaven van alle gemeenten. Zo staan bijvoorbeeld alle U16-gemeenten voor een gezamenlijk tempo in het oplossen van de woningnood, waardoor onwenselijke overloop tussen gemeenten wordt voorkomen. Tot dusver wordt er door de regio ook geen extra beroep gedaan op Woerden voor woningbouw. Onze strategische woningbouwplanning gaat nog steeds uit van eigen behoefte. Omdat gemeenten voor elkaars opgaven staan, kunnen wij eenduidig en sterker optreden naar andere bestuurslagen, zoals het Rijk en de provincie. Het is daarbij belangrijk om consistent en eensgezind het IRP als basis te gebruiken voor het regionale verhaal. Met het IRP willen wij vanuit eigen ambities meesturen op de ambities en keuzes die Rijk en provincie maken op de eerder genoemde thema's: groen en landschap, wonen, werken, bereikbaarheid, groen en energie. Door eensgezindheid uit te stralen willen wij onze invloed op de keuzes van Rijk en provincie vergroten.

1.6 De uitvoeringsstrategie in het IRP maakt op hoofdlijnen inzichtelijk hoe we van een perspectief tot integraal programmeren en realisatie komen;

Met het IRP weten we wat we willen, nu moeten we nog scherp krijgen hoe we dat kunnen realiseren. Deze strategie en aanpak op de uitvoering of realisatie is de kern van wat onze regio de komende jaren te doen staat. De uitvoeringsstrategie maakt op hoofdlijnen helder hoe het IRP op een samenhangende manier uit te voeren is. Dit vergt enerzijds het werken in allianties aan de uitvoering en realisatie van integrale ruimtelijke opgaven voor de U16 regio en anderzijds een integraal regionaal programma om de regionale keuzes aan te scherpen, de randvoorwaarden op orde te brengen en de samenhang en integraliteit te bewaren in de uitvoering. De gemeenten zijn in de lead om de uitwerking en daarna de uitvoering van de onderdelen van het IRP waar te maken. De U16 voorziet hierbij in regionale ondersteuning, coördinatie en monitoring.

1.7 Een regionale aanpak op de uitvoering helpt om benodigde middelen voor de uitvoering van het IRP naar de regio te halen.

Het belangrijkste is om het IRP tot realisatie brengen. Het is cruciaal om belemmeringen voor de uitvoering weg te nemen. Het IRP en de uitvoeringsstrategie zijn onze gezamenlijke regionale basis voor de toekomst, waarmee wij de regio houden over de samenwerking onderling en met het Rijk, de provincie en andere partners. Het IRP vormt de basis voor het ontwikkelen van een integraal regionaal programma en een realisatiestrategie. Als regio zijn wij op deze manier een betrouwbare en herkenbare partner voor onder andere het Rijk en de provincie. Daarnaast zijn wij voorbereid wanneer zich kansen voordoen voor de financiering van onze ambities. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het Nationaal Groeifonds, de Woonimpuls en eventuele toekomstige geldstromen voor de financiering van groen en mobiliteit. Landelijk gaan in dergelijke fondsen en subsidiemogelijkheden jaarlijks tientallen tot honderden miljoenen euro's om.

Kanttekeningen, risico's en alternatieven

1.1. Afstemming tussen de provincie Utrecht en de U16 is nodig, omdat de provincie Utrecht start met een regionale programmering voor wonen en werken op basis van de provinciale omgevingsvisie (POVI);

De provincie werkt met regionaal programma voor wonen en werken op basis van de POVI. Het gaat dan weliswaar geografisch gezien om een bredere scope en om een meer sectorale aanpak, maar het vereist afstemming en/of samenwerking tussen de U16 en de provincie. Als U16 hebben wij hier aandacht voor en zetten wij in op aansluiting van het regionale programma van de provincie op de inhoud van het IRP.

1.2. Het behalen van de ambities van het IRP is mede afhankelijk van investeringen en medewerking van andere partijen;

Voor de benodigde investeringen is de regio mede afhankelijk van andere partijen. Dit maakt het behalen van de ambities onzeker. Ondanks het feit dat er nog onvoldoende zicht is op (Rijks)financiën, is er een grote maatschappelijke urgentie, denk bijvoorbeeld aan de woonopgave, om de ambities uit het IRP tot uitvoering te brengen. In de volgende fase van het IRP zal daarom aandacht zijn voor een integraal regionaal programma, investerings- en lobbystrategie. Via dit programma en de investerings- en lobbystrategie willen wij onderdelen, zoals de groen-, mobiliteits- en woningbouwopgave, die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, kunnen realiseren.

1.3. Sommige opgaven in het IRP moeten nader worden geconcretiseerd;

Op een aantal punten vraagt het IRP om concretisering, zoals het vervolg op de RES 1.0, de zoeklocaties naar regionale bedrijventerreinen, de omgang en investeringen in de mobiliteitsmaatregelen en de concrete programmering van vitaliteit, waarbij ook integrale afwegingen een rol spelen. Het perspectief is adaptief, wat betekent dat het nog concreter wordt ingevuld en aangescherpt op basis van de (lokale) ontwikkelingen en uitwerkingen in de uitvoeringsfase. In de vervolgfase, het integraal programmeren, worden deze onderdelen geconcretiseerd, integraal afgewogen en vertaald in een adaptief ontwikkelpad. De eerste actualisatie van het IRP is voorzien na een periode van twee jaar. Voor de periode daarna wordt nog onderzocht wat een passende termijn is voor periodieke actualisatie van het document.

1.4. Participatie heeft enkel gedeeltelijk plaatsgevonden;

Participatie met regionale stakeholders heeft plaatsgevonden binnen fase 3 en is deels gekoppeld aan de fase van het programmeren. Regionale stakeholders willen graag meedenken en -werken bij de vervolgstap: de realisatiestrategie en de uitvoering. Daarnaast hebben wij partners nodig bij de planuitwerking en realisatie. De participatie met inwoners is gekoppeld aan de participatie op lokale omgevingsvisies en beleidsplannen met eigenaarschap bij gemeenten, waarbij de onderdelen uit het IRP aan de concrete lokale vraagstukken worden verbonden. Elke gemeente doorloopt hiervoor haar eigen proces. Het gesprek met inwoners en partijen rondom de uitvoering is een continu proces, dat ook in de vervolgfase om een passend vervolg vraagt.

1.5. De uitwerking en realisatie van het IRP is op onderdelen onzeker;

Gemeenten en regionale stakeholders zien financiële risico's en/ of onrendabele toppen op het vlak van binnenstedelijk bouwen, verdichten van bedrijventerreinen, verbeteren van de bereikbaarheid en investeringen in groen. Het IRP en de uitvoeringsstrategie moet daarom worden gezien als onze gezamenlijke regionale basis voor de toekomst, waarmee we de regie houden over de samenwerking onderling én met het Rijk, de provincie en andere partners. Het IRP gebruiken wij om hoofdkeuzes scherper te maken en om de benodigde investeringen voor de uitvoering te verkrijgen.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

Aan het IRP is een uitvoeringsstrategie gekoppeld, die nader wordt uitgewerkt in een concreet plan van aanpak voor fase 4; het integraal programma. Hiervoor is aan de 16 gemeenten een financiële bijdrage gevraagd voor de periode tot eind 2022. Voor deze bijdrage wordt de reguliere financiële verdeelsleutel van de U16 gehanteerd. Hierbij is de hoogte van de bijdrage aan het inwonersaantal van de gemeenten verbonden. De U16 heeft van de gemeente Woerden de volgende financiële bijdragen gevraagd:

- 2021: € 5.468,-
- 2022: € 54.680,-

De bijdrage voor 2021 wordt meegenomen in het rekeningresultaat. De gevraagde bijdrage voor 2022 leggen wij op een later moment via een separaat raadsvoorstel aan u voor, omdat wij daarover binnen de U16 nog in gesprek zijn.

Communicatie

- Eind oktober/ begin november wordt een geschikt moment gezocht, op het moment dat alle colleges het IRP hebben vrijgegeven voor besluitvorming aan de raden, om gezamenlijk als 16 colleges de media op te zoeken en een feestelijk persmoment te organiseren rondom de oplevering van het IRP aan de raden;
- De U16 zal per e-mail over het besluit van de Woerdense gemeenteraad over het IRP worden geïnformeerd.

Vervolgproces

Met de besluitvorming van het IRP eindigt fase 3 van het REP. Moties en amendementen op het definitief IRP worden, net als nieuwe ontwikkelingen, in fase 4 'Integrale Programmering' opgepakt en meegenomen bij een nadere uitwerking op programma, gebieds- en projectniveau. Voor het fase 4 van het REP wordt op dit moment gewerkt aan een plan van aanpak, dat op een later moment met de gemeenteraden zal worden gedeeld.

Bevoegdheid raad

Artikel 147 tweede lid jo. artikel 108 Gemeentewet.

Bijlagen

1. Raadsbesluit Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) U16 (D/21/039328);
2. Integraal Ruimtelijk Perspectief (D/21/039143);
3. Overzicht zienswijzen raden op concept IRP – verwerking en verantwoording (D/21/039145);
4. Toetsing IRP Aangepast beoordelingskader REP (D/21/039146);
5. Participatie Integraal Ruimtelijk Perspectief (D/21/039147);
6. E-mail U16 over aanpassing kaartbeelden in IRP (D/21/039845).

RAADSBSLUIT

D/21/039328

Z/21/028733

Onderwerp: Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) U16

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het voorstel d.d. 25 oktober 2021 van:

- burgemeester en wethouders

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

Artikel 147 tweede lid jo. artikel 108.

b e s l u i t:

In te stemmen met het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de U16 inclusief uitvoeringsstrategie voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen van de regio Utrecht tot 2040, mits de kaartbeelden 'Werkmilieus 2040' (blz. 80) en 'Perspectief Regio Utrecht 2040' (blz. 102-103) worden aangepast in lijn met het raadsbesluit 'Handhaving onderzoekslocaties schuifruimte' van 28 januari 2021 en de passage over uitbreiding van bedrijventerreinen Woerden richting A12 (blz. 130) wordt aangepast overeenkomstig met het voorstel uit onze zienswijze op het concept IRP (D/21/021730).

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn
openbare vergadering, gehouden op

De griffier,

De voorzitter,

drs. M.J.W. Tobeas

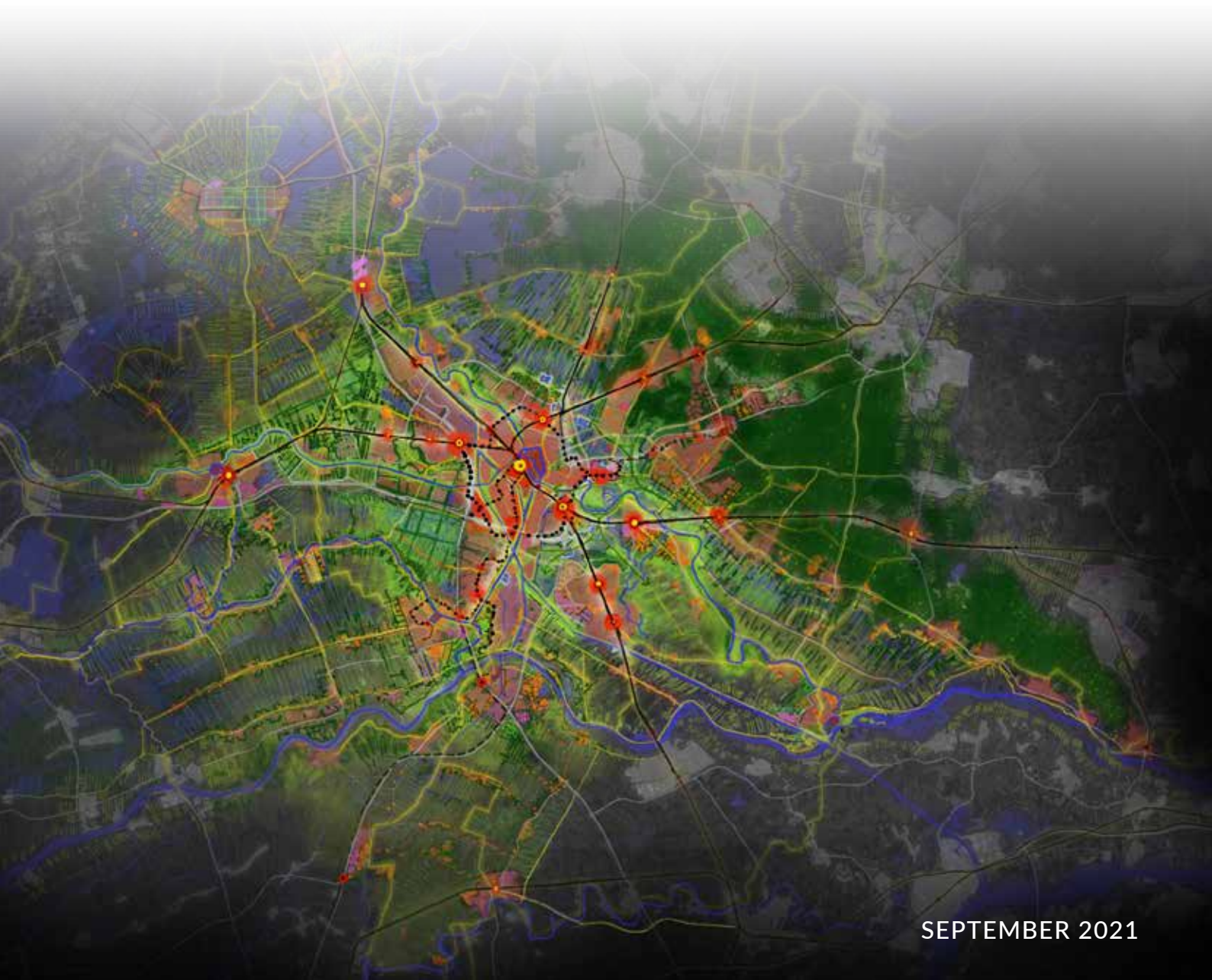
V.J.H. Molkenboer

U16TRECHT

GEZOND LEVEN IN EEN STEDELIJKE REGIO VOOR IEDEREEN

INTEGRAAL RUIMTELIJK PERSPECTIEF 2021-2040

SEPTEMBER 2021

VOORWOORD

Voor u ligt het Integraal Ruimtelijk Perspectief 2021-2040, de gezamenlijke ontwikkelrichting tot 2040 van de 16 gemeenten in de regio Utrecht die samenwerken in U10-verband. Wij zijn trots op dit ambitieuze perspectief, dat concreet maakt hoe de regio op een gezonde en duurzame wijze zal groeien en hoe ze om zal gaan met de grote maatschappelijke opgaven. Het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) is een concretisering van de contour REP, waar de raden in 2020 mee hebben ingestemd. En waarmee we ons voorbereiden op de uitvoering in het ruimtelijk domein voor de komende jaren.

Als enige regio in Nederland hebben we een brede integrale visie en aanpak van de opgaven rond wonen, werken, mobiliteit, groen, landschap, water, energie en gezondheid. De visie leidt tot duidelijke en scherpe keuzes, die lokale, regionale, provinciale en nationale opgaven met elkaar verbinden. Onze aanpak staat dan ook niet op zichzelf: het is in grote lijnen consistent met de visies van de provincie (Omgevingsvisie provincie Utrecht) en van het Rijk (NOVI) voor onze regio. En heeft doorwerking gevonden in de gezamenlijke visie van Rijk en regio (*Utrecht Nabij*). Dat maakt ons in vergelijking met andere regio's in het land uniek. Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving, onderschrijft dit in zijn column (pagina 167). En benadrukt nogmaals dat samenwerking essentieel is om kwaliteit te realiseren en om de strategische keuzes voor de regio nog scherper in te kleuren.

Met dit IRP geven we een krachtig signaal af dat de 16 gemeenten schouder aan schouder staan in de ambitie,

de afwegingen en de aanpak om de regio (door) te ontwikkelen tot de gezonde ontmoetingsplek in een stedelijke regio voor iedereen. Hiermee bundelen en versterken we de kracht van inwoners, bedrijven, mede-overheden en andere partners. We kunnen de uitvoering in verschillende allianties slagvaardig ter hand nemen en we hebben een basis om elkaar aan te spreken op hoe we de regio samen vormgeven.

Wat in het IRP staat is de uitkomst van een gezamenlijk proces van de 16 gemeenten. Samen vinden we dit de beste manier om een plek te geven aan de regionale opgaven waar we voor staan. We kijken niet alleen naar het eigen grondgebied van de gemeente, maar ook naar de regio als geheel. Omdat gemeenten zich committeren aan elkaars opgaven, kunnen zij eenduidig en sterker optreden naar andere bestuurslagen, zoals het Rijk en de provincie. Het is dus wezenlijk om het IRP consistent en eensgezind als basis te gebruiken voor de regionale ontwikkeling. En om het te gebruiken als basis voor de gemeentelijke Omgevingsvisies.

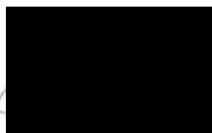
Het IRP is opgebouwd vanuit de lokale beleidslijnen, vervolgens zijn er (boven)lokale en regionale keuzes gemaakt. Over veel onderwerpen is overeenstemming, andere onderwerpen vragen nog om voortzetting van de dialoog. Daarom maken we met dit IRP keuzes, benoemen we een aantal gezamenlijke vraagstukken, werken we adaptief en geven we opdrachten aan onszelf voor de volgende fase.

September 2021

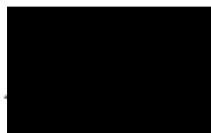
Paul Heijmerink

Wethouder gemeente Bunnik

Madeleine Bakker-Smit

Wethouder gemeente De Bilt

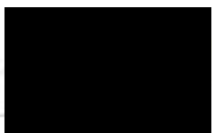
Rein Kroon

Wethouder gemeente De Ronde Venen

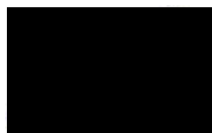
Sander Bos

Wethouder gemeente Houten

Peter Bekker

Wethouder gemeente IJsselstein

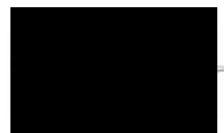
Gerrit Spelt

Wethouder gemeente Lopik

Ivo ten Hagen

Wethouder gemeente Montfoort

Hans Adriani

Wethouder gemeente Nieuwegein

Bob Duindam

Wethouder gemeente Oudewater

Hetty Veneklaas

Wethouder gemeente Stichtse Vecht

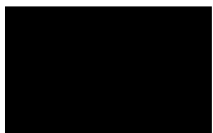
Klaas Verschuure

Wethouder gemeente Utrecht

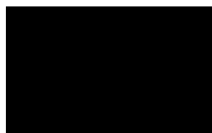
Rob Jorg

Wethouder gemeente Utrechtse
Heuvelrug

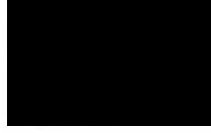
Marcel Verweij

Wethouder gemeente Vijfheerenlanden

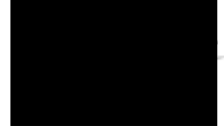
Hans Buijtelaar

Wethouder gemeente
Wijk bij Duurstede

Tymon de Weger

Wethouder gemeente Woerden

Sander Jansen

Wethouder gemeente Zeist

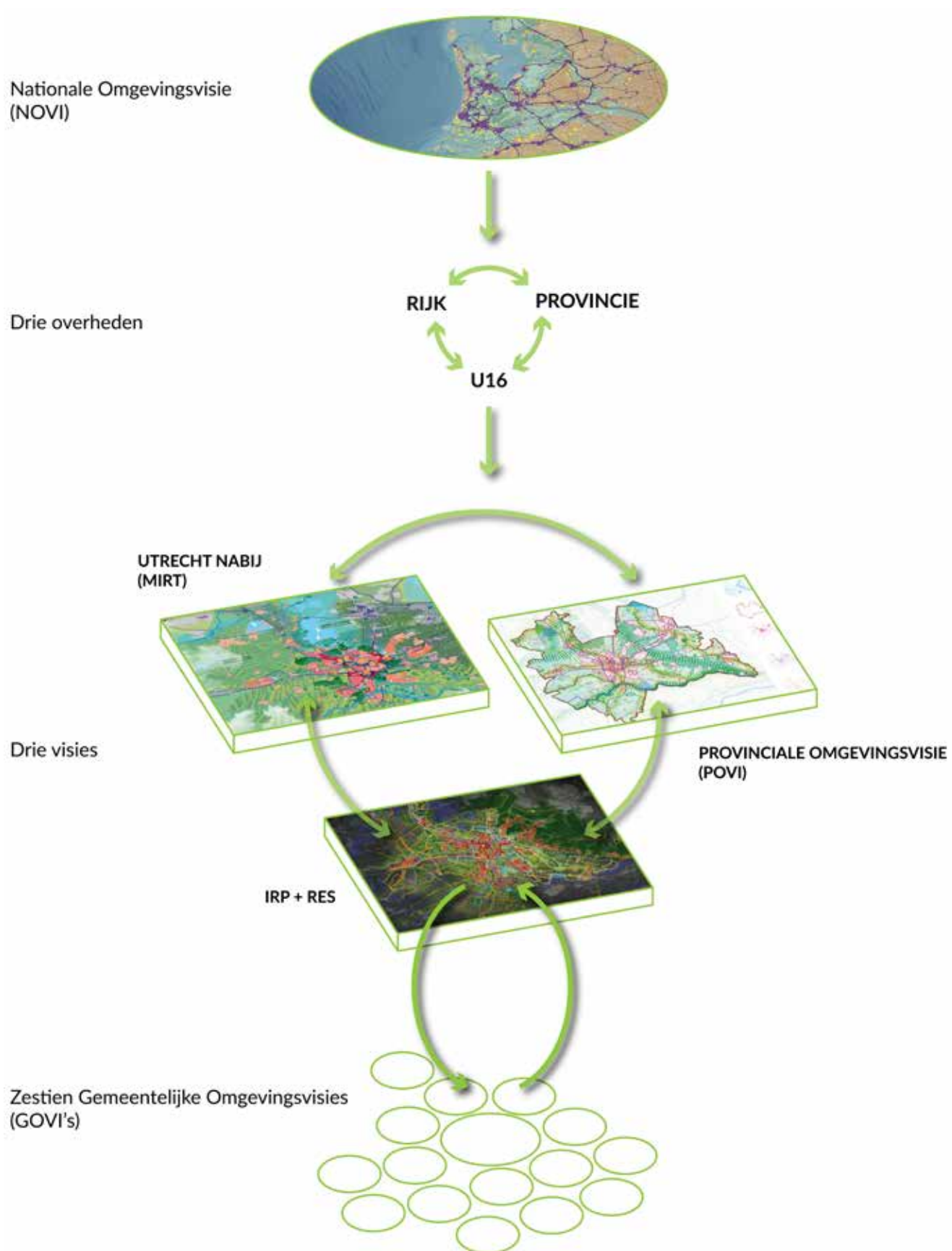
INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING - VAN KOERS NAAR PERSPECTIEF	7
1.1	Waarom een IRP? - Een gezamenlijk en integraal perspectief voor de regio	9
1.2	Wat voorafging - De voorlopers van het IRP	13
1.3	De opgave - Wat de regio de komende jaren te doen staat	17
2.	DOELSTELLING 2040 - GEZOND LEVEN IN EEN STEDELIJKE REGIO VOOR IEDEREEN	23
2.1	Waar we naartoe willen - Zeven perspectieven	25
2.2	De ruimtelijke keuzes die we maken - Acht redeneerlijnen	33
2.3	Wat we nog meer afspreken - Verdiepende afspraken voor vijf thema's	67
2.4	Toekomst op de kaart - Keuzes vertaald naar een integrale perspectiefkaart 2040	99
3.	UITWERKING - EEN NIEUW PERSPECTIEF VOOR ALLE DEELGEBIEDEN	107
3.1	Kromme Rijn Vallei	111
3.2	Noordoostflank	117
3.3	Vecht en Venen	123
3.4	Woerd, Waard en Vijfheerenlanden	129
3.5	De Centrale As	133
4.	UITVOERINGSSTRATEGIE - NAAR EEN ADAPTIEF ONTWIKKELPAD VOOR DE REGIO	141
4.1	Uitvoeringsstrategie - De organisatie van het vervolg	143
4.2	Financieringsstrategie - Een regionale investeringsagenda	151
4.3	Adaptief ontwikkelpad - Prioritering en tijdlijn	155
	BIJLAGE	167
	Column , Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving	

1

INLEIDING - VAN KOERS NAAR PERSPECTIEF

Het Integraal Ruimtelijk Perspectief is het cement tussen een groot aantal bestuurlijke en ruimtelijke plannen. Allereerst wordt de noodzaak geschetst van een gezamenlijk en integraal perspectief voor de regio (1.1), vervolgens de voorlopers van het IRP en het vervolg erop (1.2) en tot slot de opgaven voor de komende jaren op het gebied van landschap (inclusief water en groen), mobiliteit, wonen, werken en energie (1.3).

Samenhang plannen (beeld: KuiperCompagnons).

1.1

WAAROM EEN IRP? - EEN GEZAMENLIJK EN INTEGRAAL PERSPECTIEF VOOR DE REGIO

Wij werken als 16 Utrechtse gemeenten samen aan een integraal perspectief voor 2040. Niet omdat het moet, maar omdat we zien dat we voor opgaven staan die we alleen samen kunnen oplossen. Als we samenwerken aan een inhoudelijk perspectief, krijgen we samen meer voor elkaar.

Dit perspectief is dus geen plan dat top-down boven de regio hangt, maar een doorkijk naar 2040 die van ons allemaal is en waarmee wij ons verbinden aan het gezamenlijk oplossen van de regionale opgaven. Samenwerking is niet alleen nodig bij het opstellen van dit perspectief, maar ook bij de uitwerking en uitvoering ervan. Wat in dit perspectief staat, nemen wij op in onze gemeentelijke visies en omgekeerd.

Waarom een gezamenlijk perspectief?

De urgentie van dit perspectief vloeit voort uit het feit dat de regio Utrecht een van de snelst groeiende regio's van Nederland is en een van de meest competitieve regio's van Europa. De basis van dit succes ligt in de uitstekende kwaliteit van leven. Aantrekkelijke steden en dorpen liggen in een regio met de mooiste landschappen en de meest bijzondere cultuurhistorische elementen van het land. Het onderwijs is uitstekend en daarmee biedt de regio kansen voor iedereen. Deze bijzondere kwaliteit van leven trekt mensen van binnen en buiten Nederland naar onze regio.

Dit succes gaat gepaard met een grote vraag naar ruimte voor de groeiende economie en naar ruimte voor de huidige en nieuwe bewoners. Dit levert ook meer verplaatsingen op, die het mobiliteitssysteem moet kunnen opvangen. Daarbij komt dat een groot deel van het groeiende (inter)nationale verkeer door onze regio rijdt. Het is het daarom belangrijk te beseffen dat de regio onderdeel is van een groter geheel en dat afstemming van de regionale opgave met de omliggende regio's van belang is.

Tegelijkertijd komen er nieuwe opgaven op ons af. We moeten ruimte maken om de klimaatveranderingen aan te pakken. Meer ruimte voor water en natuur, maar ook meer ruimte om op een duurzame manier in onze energie te voorzien.

Slim omgaan met de ruimte

Om aan al deze vragen naar ruimte te voldoen, moeten we op een andere manier nadenken over de toekomst van onze regio. Hoe geven we ruimte aan groei en maken we tegelijk onze regio groener en mooier? Wat voor regio laten we na aan de generaties na ons? Hoe zorgen we ervoor dat ook zij kunnen leven in een gezonde regio? Hoe zorgen we ervoor dat dit op een sociaal rechtvaardige manier gebeurt? Hoe zorgen we voor een goede balans tussen mens en natuur?

Als iedere gemeente en iedere sector alleen verder zou bouwen aan de eigen toekomst, lopen we aan tegen de grenzen van de ruimte. Een beslissing om op een bepaalde plek te bouwen, heeft invloed op keuzes elders in de regio. Bovendien is deze plek dan niet meer te gebruiken voor een andere functie.

Om deze veranderingen in goede banen te leiden is het dus nodig om op verschillende schaalniveaus tegelijk te denken, en om de verschillende opgaven integraal te benaderen.

Het Integraal Ruimtelijk Perspectief is de plek waar de samenwerkende gemeenten in de U16 hun visie geven op hoe de regio ruimte kan maken voor alle verschillende functies. Het Perspectief kijkt hoe de regio er in 2040 uit kan zien en hoe dat voor iedereen aantrekkelijk kan zijn.

Integraal denken over de regio vereist keuzes. Niet alles kan zomaar, want de optelsom van de wensen is op veel plekken groter dan de ruimte die we hebben. Dat betekent dat we slim moeten omgaan met die ruimte.

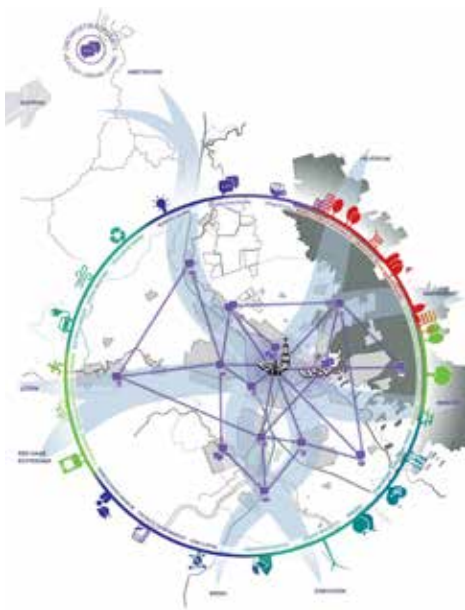
In stappen van Koers naar perspectief

U10 is het samenwerkingsverband van 16 gemeenten. Met de Ruimtelijk Economische Koers (REK) van 2018 heeft de regio ervoor gekozen om de groei op een duurzame wijze op te vangen. De regio wil zich (door)ontwikkelen tot de gezonde ontmoetingsplek in een stedelijke regio voor iedereen en wil in 2040 de internationaal toonaangevende regio op dit terrein zijn.

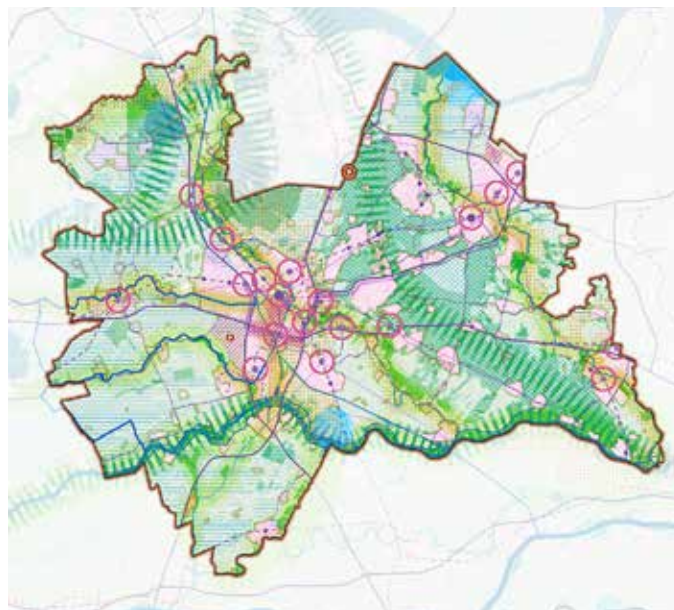
In 2018 is gestart met het Ruimtelijk Economisch Programma (REP) dat concreet invulling en uitvoering geeft aan deze koers. Met het REP heeft de U10 een integrale en breed gedragen visie en strategie op de toekomst (tot 2040) van de Metropoolregio Utrecht ontwikkeld. Zestien gemeenten brengen de thema's wonen, werken, mobiliteit, groen, landschap, water en energie uit de visie vervolgens samen in het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP).

In het IRP geeft de regio aan wat haar thematische en ruimtelijk-programmatische opgaven zijn, welke hoofdrichtingen worden gekozen voor de toekomstige ontwikkeling van de regio en hoe al deze elementen samenhangen in een geïntegreerde visie en strategie.

Aan het ruimtelijk economisch programma REP is de afgelopen drie jaar in fasen gewerkt. Er is een gezamenlijke koers bepaald, er is een integraal afwegingskader opgesteld, de opgaven zijn in beeld gebracht, er is een ruimtelijke Contour gemaakt en een verstedelijkingsstrategie.

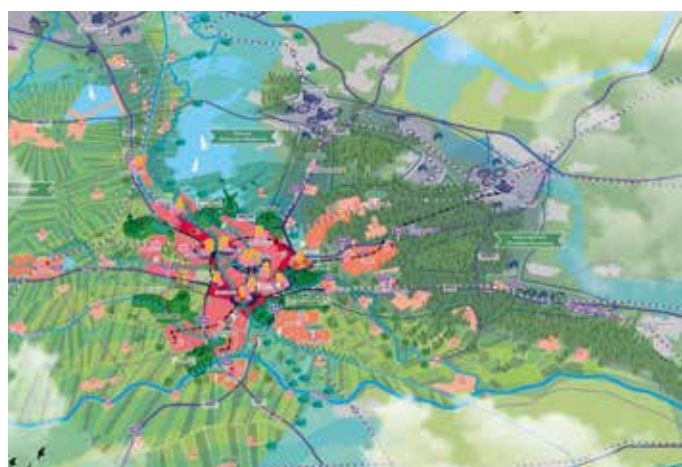
Ruimtelijke Economische Koers (REK 2018).

Provinciale Omgevingsvisie (POVI 2021).

Nationale Omgevingsvisie (NOVI 2020).

Utrecht Nabij (MIRT 2020).

Al deze eerdere fasen hebben geleid tot het voor u liggende Integraal Ruimtelijk Perspectief. Het IRP is nadrukkelijk geen eindbeeld, maar bevat een strategie en een adaptief ontwikkelpad. De volgende stap is Integraal Regionaal Programmeren, waarvan de kern is het gezamenlijk maken van afspraken over regionale programma's en over een uitvoeringsstrategie op basis van allianties.

Dit IRP is niet alleen door de U16-gemeenten opgesteld, maar is tot stand gekomen vanuit een brede samenwerking en afstemming met onder meer thematische bestuurstafels, 16 colleges van B en W en evenzovele gemeenteraden, de provincie Utrecht, U Ned, waterschappen, de Regionale Energiestrategie (RES) en legio experts.

Het IRP als het cement tussen andere plannen

In dezelfde periode waarin het IRP is gemaakt, zijn ook op andere tafels belangrijke kaders en visies tot stand gekomen. Vanuit het Rijk de NOVI, vanuit de provincie de Omgevingsvisie provincie Utrecht, in U Ned-verband de visie *Utrecht Nabij* en meerdere lokale ruimtelijke strategieën.

Het IRP is een integraal en regionaal perspectief. Het is tot stand gekomen samen met 16 gemeenten die in U10-verband samenwerken en hangt daardoor dus niet boven de gemeenten, maar is een gedeeld perspectief. Samen wordt invulling gegeven aan regionale opgaven, waarbij over gemeentegrenzen heen wordt gekeken. Dit levert een gezamenlijke aanpak op, waarbij gemeenten elkaar scherp houden en een eenduidige boodschap hebben naar andere bestuurslagen en stakeholders. En de uitvoering in allianties oppakken.

Het IRP is geen vrijblijvende afspraak, het is te zien als de basis voor de toekomstige samenwerking tussen de gemeenten op inhoud en proces. En een basis voor lokaal beleid en uitvoering en vice versa. Samen geven we invulling aan de regionale opgaven. Het is een adaptief perspectief, dus de inhoud wordt in de toekomst geconcretiseerd, waar nodig aangepast aan de (lokale) omstandigheden en periodiek geactualiseerd. Het IRP is immers geen eindbeeld, het geeft de gedragen

ontwikkelrichting weer voor de komende 20 jaar. De insteek is dan ook om het IRP periodiek te actualiseren en dit te consolideren via besluitvorming in de gemeenteraden. Zodat ontwikkelingen kunnen worden vastgelegd. De eerste actualisatie is voorzien na periode van twee jaar, er wordt onderzocht wat een passende ritmiek is voor de periode daarna. In de uitvoeringsstrategie wordt de positionering en de samenwerking verder uitgewerkt.

Het IRP volgt, en zorgt tegelijk voor de regionale inbreng in, de NOVI, de Omgevingsvisie provincie Utrecht en de MIRT-afspraken met het Rijk. Het IRP heeft op hoofdlijnen dezelfde uitgangspunten, zoals gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen, de focus op binnenstedelijk en gemengd bouwen op en nabij ov-knooppunten, het ontwikkelen van meerdere Metropoolpoorten, het Wiel met Spaken, het verdichten op Regiopoorten, het versterken van groen en landschap en de vitaliteit van kernen.

Het IRP legt ook enkele andere accenten in vergelijking met bijvoorbeeld de Omgevingsvisie provincie Utrecht. De U16 ziet dit als input voor en een constructieve bijdrage aan het gesprek over de ruimtelijke kaders vanuit Rijk en provincie.

Gedeelde visie, verschillende rollen

Intensieve coöperatie heeft geleid tot een gedeelde visie op de regio Utrecht vanuit Rijk, provincie, regiogemeenten en waterschappen, die vertaald is in drie regionale plannen: Omgevingsvisie provincie Utrecht, IRP U16 en *Utrecht Nabij*.

Hierbij heeft elke overheid eigen rollen: accommoderen, bewaken en uitvoeren. Deze rollen wisselen ook nog eens, afhankelijk van thema's, schaal en gebieden.

Om de veranderingen van de komende decennia met vertrouwen tegemoet te treden is een gezamenlijke visie op de ruimte van de Utrechtse regio zo belangrijk.

Zo kunnen we antwoord geven op de eisen die deze tijd aan onze besturen stelt, en kunnen we gezamenlijk, maar met oog voor de eigen verantwoordelijkheden, werken aan een robuuste regio in balans en aan gezond leven in een stedelijke regio.

Woerden (beeld: Aerofotostock).

1.2 WAT VOORAFGING - DE VOORLOPERS VAN HET IRP

Het IRP is een stap in de ruimtelijke programmering. De eerder genomen stappen vormen evenzovele uitgangspunten. Hieronder worden deze kort samengevat.

Fase 1: De Ruimtelijk Economische Koers (2018)

In de Ruimtelijk Economische Koers (REK) is door de regio gekozen voor een regio waar gezond stedelijk leven voor iedereen centraal staat. De zes geformuleerde toekomstbeelden uit de REK vormen de principes die ten grondslag liggen aan alle te maken verstedelijkingskeuzes in de regio. De zes toekomstbeelden voor 2040 zijn:

1. Utrecht is in 2040 de internationaal erkende regio voor life sciences, gezondheid en duurzaamheid.
2. Gemeenten in de regio zijn economisch complementair.
3. We kiezen voor een ongedeelde regio met voldoende woningen voor alle doelgroepen.
4. We groeien, met voorrang, op binnenstedelijke locaties, dat leidt tot kwaliteit en interactie.
5. We geven voorrang aan duurzame mobiliteit.
6. Groen, landschap en cultuurhistorie leveren een onmisbare bijdrage aan de stedelijke regio.

Ladder van verstedelijking

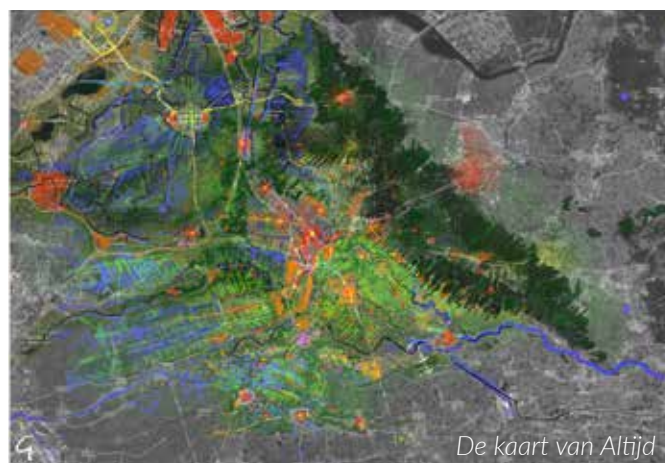
Om te bepalen waar de opgaven voor wonen, werken en voorzieningen fysiek landen, hanteert het Integraal Ruimtelijk Perspectief een ladder van verstedelijkingskeuzes. In het kort komt deze ladder neer op een aantal uitgangspunten die voorrang geven aan bouwen op binnenstedelijke locaties en nabij openbaar vervoer, juist om het waardevolle landschap te sparen en om duurzame mobiliteit te stimuleren. Deze locatieladder betekent dat we de grote keuzes voor verstedelijking bij voorkeur in onderstaande volgorde maken:

1. Op binnenstedelijke locaties nabij ov-knooppunten.
2. Op overige binnenstedelijke locaties.
3. Op buitenstedelijke locaties nabij bestaande ov-knooppunten.
4. Op locaties nabij nieuwe ov-knooppunten.

Naast deze ladder voor verstedelijkingslocaties is het ook belangrijk dat op lokaal niveau de vitaliteit van dorpen en steden geborgd wordt.

Fase 2: De Contour REP (2020)

De Contour REP heeft de uitgangspunten van de REK vertaald in een aantal kaartbeelden. Hiermee is een eerste integratieslag gemaakt en zijn toekomstbeelden geschetst van de regio, waarbij in de 'kaart van altijd' de keuzes zijn vastgelegd die sowieso doorgang kunnen vinden. In de 'kaart van alles' zijn alle mogelijke plannen ingetekend, waardoor een beeld ontstaat van de keuzes die gemaakt kunnen worden. In de Contour is een beoordelingskader opgesteld waaraan de uiteindelijke keuzes worden getoetst; in de Contour zijn de keuzes dus nog niet gemaakt. Ook zijn er onderzoeksvragen geformuleerd die beantwoord moeten worden om tot keuzes te komen. Deze onderzoeksvragen zijn in dit IRP zoveel mogelijk beantwoord.

Ruimtelijke Contour (2020).

Buniek Kromme Rijn (beeld: Ben Jurgens).

Beoordelingskader Contour

In het kader van de Contour is door de regio een beoordelingskader gemaakt om verstedelijkingskeuzes af te wegen. Dit beoordelingskader zal in de vervolgstap Regionaal Programmeren gehanteerd worden om de hoofdkeuzes te beoordelen.

Vanuit de inhoudelijke hoofddoelen – bevorderen van een gezonde, duurzame energieke regio; versterken economie; faciliteren verstedelijkingsopgave; verhogen ruimtelijke kwaliteit; en faciliteren slimme en toekomstbestendige mobiliteit – zijn naast de bovengenoemde ladder als aanvullende uitgangspunten uit het beoordelingskader onder andere te destilleren:

- Bevorderen van een gezonde leefstijl.
- Vergroten van de ruimtelijke kwaliteit.
- Zorgen voor nabijheid van wonen, werken, voorzieningen, groen en landschap.
- Totstand brengen van gemengde gebieden.
- Woningbouw juist niet mengen met cruciale werkgebieden die zich niet laten mengen.
- Nieuwe woongebieden creëren nabij de belangrijke werkgebieden van de toekomst.
- Ontlasten van Utrecht Centraal door kwalitatief en kwantitatief goede alternatieve knopen te maken.
- Zorgen voor zicht op uitvoering en bekostiging.

Dit zijn slechts een aantal van de doelen uit het beoordelingskader. Deze hebben richting gegeven aan de keuzes die in het IRP worden gemaakt.

Onderzoeksvragen Contour

In het kader van de besluitvorming rond de Contour REP zijn onderzoeksvragen per thema meegegeven voor de uitwerking in het IRP en Regionaal Programmeren. Deze onderzoeksvragen vormden de basis voor het maken van dit IRP. Op vrijwel alle vragen is in dit IRP een antwoord geformuleerd. Sommige onderzoeksvragen zijn voor deze fase nog iets te gedetailleerd en zullen in de fase van het Regionaal Programmeren worden opgepakt.

Verskillende gemeenteraden hebben moties en amendementen bij de Contour vastgesteld. In een separaat document is richting de raden teruggekoppeld hoe deze zijn verwerkt in dit IRP.

Fase 3 (nu): Integraal Ruimtelijk Perspectief

Dit perspectief is gebouwd op de uitgangspunten uit de eerdere fases. Samen met de 16 gemeenten, de provincie, waterschappen en andere belanghebbenden zijn op basis van de uitgangspunten keuzes gemaakt voor het integrale perspectief. Deze keuzes worden in de komende hoofdstukken toegelicht.

Fase 4 (toekomst): Integraal Regionaal Programmeren

Na het afronden van het perspectief staat het integraal programmeren centraal, het maken van concrete afspraken over welk programma waar wordt gerealiseerd. Daarbij gaat het dus veel meer dan in het IRP om de stap richting uitvoering. Op het niveau van de hele regio, maar ook lokaal en in deelgebieden.

Gemeenten en allianties werken op gebieds-, programma- en projectniveau de opgaven uit. Op regionale schaal werken we samen om de regionale keuzen verder aan te scherpen en randvoorwaarden voor elkaar te krijgen. Vraagstukken op regionale schaal vergen veelal samenwerking tussen gemeenten, maar ook met Rijk en provincie. In deze fase zetten we tevens in op participatietrajecten om de discussie breder te voeren.

Programmeren gaat over het langjarig met elkaar scherp sturen en monitoren om de benoemde opgaven te realiseren. Het gaat om flexibiliteit en adaptief meebewegen met de veranderende context. Er zal in slimme allianties gewerkt worden om de benodigde slagkracht in organisatie en middelen te bewerkstelligen.

Zegveld (beeld: Veenweiden Innovatiecentrum).

1.3

DE OPGAVE - WAT DE REGIO DE KOMENDE JAREN TE DOEN STAAT

De regio Utrecht groeit en staat voor de keuze hoe deze groei in te vullen. De vraag naar ruimte is groot, terwijl de regio niet groter wordt. De bekende manieren van groeien, vooral in woningbouw en mobiliteit, stuiten op hun grenzen. Daarom moet er op een andere manier worden gekeken naar de systemen en naar combinaties van functies. Er is een schaa sprong nodig, waarin landschap, dorp en stad in balans zijn.

Toekomstgericht en integraal denken nodig

De opgaven voor de toekomst worden voor een deel bepaald door ons gedrag: hoe wonen, werken, recreëren en bewegen we. Tegelijkertijd hebben ook veranderingen op een hoger schaalniveau impact op hoe we onze regio kunnen en moeten inrichten. Dan gaat het bijvoorbeeld over klimaatverandering, bodemdaling en zeespiegelstijging. Hoe we hiermee omgaan bepaalt hoe we de regio achterlaten voor de volgende generaties.

De toekomstige opgaven kunnen we alleen het hoofd bieden als we ze in samenhang met elkaar zien. Dat vereist integraal en toekomstgericht denken.

De opgaven die in dit IRP worden opgelost zijn per Pijler verkend in de Contour REP en in een aantal Pijlerrapporten en onderzoeken verder verdiept. De vijf Pijlers zijn:

1. Landschap, water en groen
2. Mobiliteit
3. Wonen
4. Werken
5. Energie

Per Pijler is de opgave scherp geduid. In dit IRP worden deze opgaven geïntegreerd en vertaald naar ruimte.

De invloed van de coronapandemie

Ten tijde van het opstellen van het IRP werd de wereld getroffen door het coronavirus. De pandemie heeft directe effecten op ons gedrag en op onze samenleving. Economische sectoren staan onder druk, thuiswerken is de norm geworden en de immigratie is afgeremd.

Op dit moment is moeilijk te voorspellen wat op langere termijn de precieze gevolgen zullen zijn van de pandemie. Er zijn nog geen aanwijzingen dat bijvoorbeeld de behoefte aan woningen en arbeidsplaatsen in 2040 moet worden bijgesteld. De U16 is ook gedurende de pandemie een aantrekkelijke regio gebleken.

Wel benadrukt de pandemie het belang van gezondheid. Extra duidelijk is geworden hoe belangrijk het is om toegang te hebben tot voldoende binnen- en buitenruimte, zowel in de woning als in de directe woonomgeving.

De pandemie heeft ook laten zien dat gedragsverandering veel mogelijkheden biedt om de mobiliteit te beperken. De pandemie lijkt een aantal trends te hebben versneld, met name rond de functie van de werkplek en rond het winkelen. Toch is het nog te vroeg om conclusies te trekken over veranderende woonvoorkeuren, de effecten van de pandemie zijn immers nog volop in ontwikkeling.

Daarom houden wij vooralsnog vast aan de prognoses voor bijvoorbeeld bevolkingsgroei en woningbehoefte die wij nu kennen.

De weg richting uitvoering van dit perspectief verloopt via een adaptief ontwikkelpad en via de regionale programmering. Indien daartoe aanleiding is zullen bijgestelde prognoses in deze vervolgfases worden meegenomen.

Hieronder worden de opgaven samengevat.

OPGAVE 1 – LANDSCHAP, WATER EN GROEN

De opgave voor landschap, water en groen is:

- De intrinsieke kwaliteit van landschap, inclusief de natuurwaarden en cultuurhistorie, behouden en verbeteren, dat is de 'Utrechtse Trots'. De ontwikkeling van inherente natuurwaarden, inclusief biodiversiteit, en de leesbaarheid van de cultuurhistorie maken hiervan integraal onderdeel uit.
- De toegankelijkheid van landschap, natuur en water verbeteren en daarmee ruimte creëren voor de groeiende recreatiebehoefte van een groeiende bevolking.
- Ruimte voor groen, natuur, cultuurhistorie en water in kwantitatieve zin zoveel mogelijk behouden en mee laten groeien met de verstedelijkingsopgave, in weerwil van de groeiende druk op de ruimte.
- Invulling geven aan een nieuwe en duurzame balans tussen landbouw, natuur, waterbeheer en recreatie. Dit betekent dat er keuzes moeten worden gemaakt over waar welk aspect in het landschap leidend is en/of waar en hoe deze aspecten elkaar juist kunnen versterken. Transitie naar circulaire, biodiverse en economisch rendabele landbouw maakt daarvan onderdeel uit. Verder moet de energieopgave de juiste plek in het landschap krijgen.
- Invulling geven aan de water- en klimaatopgave, waaronder veiligheid bij overstromingen, voldoende water ondanks droogte, schoon en gezond water en de bestrijding van hittestress.

In het Pijlerrapport *Groen en Landschap* is een kwantitatieve vertaling gemaakt van deze opgave. In totaal gaat het om het toevoegen van ruim 4.000 hectare natuur- en recreatiegebied, inclusief het toevoegen van ruim 400 kilometer aan recreatieve en ecologische verbindingen. Binnen deze groene opgave moet ook ruimte gevonden worden voor de klimaatopgave. Ook het bieden van economisch perspectief voor de agrarische sector in balans met natuur, water, bodemdaling en stikstofreductie is onderdeel van deze opgave. De opgave voor landschap, water en groen is nauw verbonden met de doelstellingen voor gezond leven.

Water en klimaatverandering

Klimaatverandering zorgt in combinatie met de groei van wonen en werken voor een grote druk op het watersysteem. Er treden vaker extremere weersomstandigheden op, met bijvoorbeeld ondergelopen straten en waterkwaliteitsproblemen als gevolg. Het punt is bereikt dat we het niet meer op kunnen lossen binnen het watersysteem.

Voor het grootste deel van de regio gaat de afvoer van water nu via het Amsterdam-Rijnkanaal, dat nauwelijks ruimte heeft om extremere buien op te vangen. Het is nodig het watersysteem te optimaliseren én de afhankelijkheid ervan te verkleinen door een meer waterrobuuste inrichting van steden en polders. Naast het optimaliseren van het watersysteem moet worden gewerkt aan een inrichting van stad en land die kan omgaan met hogere temperaturen en te veel of te weinig water. Om de regio veilig te houden versterken de waterschappen de komende jaren de dijken langs de Lek. Dat zijn grote projecten die veel meekoppelkansen bieden. Daarnaast moeten gevolgen van overstromingen, mochten die zich toch voordoen, worden tegengegaan.

In de lager gelegen gebieden van de regio (veenweidegebieden en diepe polders) is het watersysteem kwetsbaar, ze kampen met bodemdaling en verzilting. Bij nieuwe ontwikkelingen is het essentieel om ook daar het watersysteem robuuster te maken, waarbij tegelijk een tekort aan water wordt voorkomen.

OPGAVE 2 – MOBILITEIT

De opgave voor mobiliteit is groot en is niet door de regio alleen op te lossen. De belangrijkste infrastructuur voor wegen en spoor wordt beheerd door het Rijk, waardoor samenwerking tussen bestuurslagen essentieel is. Daarbij komt dat veel van het verkeer in de regio een bestemming en/of oorsprong buiten de regio heeft. De drukte op de weg en in de trein wordt dus voor een aanzienlijk deel bepaald door ontwikkelingen buiten de regio.

Deze opgave is in U Ned in samenwerking met het Rijk en de Provincie onderzocht in het MIRT-onderzoek *Utrecht Nabij*. Het Ontwikkelperspectief *Utrecht Nabij* sluit nauw aan bij de uitgangspunten van de REP Contour en daarmee is er een stevige gezamenlijke basis voor samenwerking tussen Rijk en regio voor verstedelijking en mobiliteit. Uit deze onderzoeken blijkt dat de regio Utrecht richting 2030 afstevent op ernstige mobiliteitsknelpunten voor zowel auto, ov als fiets. De opgaven zijn het grootst in het stedelijk gebied van Utrecht en aan de randen ervan. Plekken waar ook veel aanvullende verstedelijking gepland staat.

De opgaven voor mobiliteit zijn slechts voor een beperkt deel afkomstig uit de verstedelijkingsambities. De regio zal door de sterke autonome groei en door de reeds gerealiseerde en geplande verstedelijking op alle modaliteiten vastlopen. Met name de wegen slibben dicht, waardoor auto's en bussen vertraging oplopen. Daar komt bij dat de congestie op veel plekken nu al voor overlast zorgt. Omdat de alternatieven (fiets, ov en deelmobiliteit) in veel gevallen onvoldoende concurrerend zijn met de auto (te langzaam, oncomfortabel, te druk), kiezen mensen binnen de regio nu in grote meerderheid voor de auto. Als we de druk op de wegen willen verminderen, is het verbeteren van de alternatieven de belangrijkste opgave.

Ook ligt er een opgave om de nabijheid te verbeteren voor plekken die fysiek wel dichtbij het stedelijk kerngebied liggen, maar waar één van de modaliteiten ondermaats is, bijvoorbeeld het zuidelijke deel van het stedelijk gebied (met name Nieuwegein en IJsselstein) voor wat betreft het ov. Bij het ontwikkelen van deze plekken zijn er bovendien opgaven die voortvloeien uit de ambitie van gezond leven in een stedelijke regio: op deze drukke plekken willen we gezonde woon- en werkmilieus mogelijk maken door bijvoorbeeld geluidsoverlast van mobiliteit te reduceren, barrières op te heffen of nieuwe verbindingen te maken.

Vanuit deze opgaven voor mobiliteit komt een schaa sprong van met name het regionale ov-systeem als drager voor de verstedelijking in de regio in beeld, in combinatie met een schaa sprong voor fietsverkeer en regionale afstemming voor het beperken van autoverkeer in de spits. Het doorgaande bovenregionale verkeer blijft gebruik maken van de bestaande hoofdstructuur van spoorwegen en snelwegen.

OPGAVE 3 – WONEN

Volgens de samen met de Provincie opgesteld prognoses zijn tot 2040 circa 104.000 tot 125.000 extra woningen nodig. In de afgelopen jaren is deze behoefte een aantal keer naar boven bijgesteld, met name omdat de (buitenlandse) migratie naar de regio steeds hoger uitpakte dan voorspeld. Het is juist de factor migratie die sterk gevoelig is voor conjuncturele schommelingen en andere maatschappelijke factoren. Daarom wordt gewerkt met een bandbreedte.

Tot de coronapandemie stevende de behoefte af op de bovenkant van de bandbreedte. De komende jaren zal duidelijk worden welk effect het economisch herstel heeft op de bevolkingsgroei en met name de migratie.

Daarnaast is voor de korte termijn (2030) een afspraak gemaakt met het Rijk om te sturen op 30% 'overprogrammering': extra geplande woningbouwaantallen moeten zorgen voor een buffer in de planvoorraad, die kan compenseren voor planuitval en planuitstel. Dit betekent dat wordt gestuurd op een totale planbehoefte van 124.100 tot 147.500 van:

- 87.100 tot 97.500 woningen tot 2030.
- 37.000 tot 50.000 woningen van 2030 tot 2040.

We hanteren een bandbreedte in deze opgave om te zorgen voor een robuust woningbouwprogramma, dat de komende twintig jaar bestand is tegen veranderende omstandigheden als bijvoorbeeld tegenvallende aantallen woningen in binnenstedelijke projecten en bijgestelde prognoses voor de woningbehoefte. Het biedt ook mogelijkheden om plannen naar voren te halen of naar achteren te schuiven.

Kwalitatieve opgave

De vraag naar woningen heeft een belangrijke kwalitatieve component. Er is in 2020 door bureau Companen een verdiepend onderzoek gedaan naar de kwalitatieve woningwensen in de regio. Het onderzoek laat zien dat we sterker moeten inzetten op het realiseren van stedelijke woonmilieus. Binnen de agglomeratie betekent dit centrumstedelijke en hoogstedelijke milieus, met een menging van wonen en werken, voorzieningen in de woonomgeving en een mobiliteitsprofiel dat op het ov en fietsen is gericht. In de agglomeratie is eveneens een behoefte aan groenstedelijke milieus, waarvoor aan de randen van de stedelijke agglomeratie ruimte moet worden gevonden.

Buiten de stedelijke agglomeratie is behoefte aan milieus lokaal erg specifiek. Er is hier vooral behoefte aan ruimte voor doelgroepen die in de kleinere en middelgrote kernen gewenst zijn met het oog op doorstroming en vitaliteit.

Toegankelijke woningmarkt voor iedereen

Het tekort aan woningen heeft geleid tot een woningmarkt die niet voor iedere doelgroep voldoende ruimte biedt. Bij het inhalen van dit woningtekort is het van belang dat de opgave voor kwetsbare en minder kapitaalkrachtige doelgroepen in de gehele regio een plek krijgt. Om te zorgen voor een inclusieve regio en ongelijkheid tegen te gaan is het van belang dat iedere gemeente haar verantwoordelijkheid neemt om te bouwen voor verschillende inkomensgroepen (sociaal en middelduur) en specifieke doelgroepen die kwetsbaar zijn of moeilijk aan een woning kunnen komen.

Vitale kernen

Tenslotte is het voor het perspectief van de regio als geheel vereist dat alle kernen in de regio een vitaal toekomstperspectief hebben. In vitaliteit voor kleine en middelgrote kernen spelen bevolkingsopbouw, woningvoorraad, economie, voorzieningenaanbod, mobiliteit, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid een rol. Kleine en middelgrote kernen zijn allemaal verschillend en deze aspecten zullen dus in iedere kern in een andere mate spelen.

OPGAVE 4 – WERKEN

Met het aantal inwoners groeit ook het aantal banen mee. De regio heeft een uitdaging om niet alleen voldoende banen te creëren die op de juiste plek liggen, maar ook een transitie vorm te geven naar een duurzame en circulaire economie. Onderstaand de belangrijkste opgaven voor de economie.

Voldoende werkgelegenheid voor iedereen

De groei van de regio vertaalt zich in een groei van ten minste 80.000 arbeidsplaatsen tot 2040, waarvan er 70.000 zullen landen in de stad Utrecht (Bron: Stec Groep, 2020). Grove verdeling van deze arbeidsplaatsen:

- 15.000 via werken vanuit huis.
- 25.000 in kantooromgevingen.
- 18.000 in gemengde milieus voor maatschappelijke doeleinden.
- 9.000 in wetenschappelijk gerelateerde omgeving.
- 15.000 op bedrijventerreinen. Dit vraagt om circa 216 ha bedrijventerrein extra tot 2040, ofwel via intensivering en menging, ofwel via uitbreiding.

Het is van belang dat er arbeidsplaatsen worden gecreëerd voor alle opleidingsniveaus in de regio.

Versterken van het economisch profiel

De regio Utrecht kenmerkt zich door een grote diversiteit aan werklocaties op relatief korte afstand van aantrekkelijke woonmilieus op een centrale plek in Nederland. Het versterken van de economische profielen in de regio draagt bij aan het versterken van de economie als geheel. Een duidelijk voorbeeld is de aanwezigheid van het wetenschappelijk cluster dat zich steeds sterker profileert rond het thema life sciences. Maar ook de maakindustrie in Utrecht West kan profiteren van een sterke profilering. Complementariteit van de verschillende clusters moet het uitgangspunt zijn.

Circulaire economie

De regio Utrecht moet, net als de rest van Nederland, meer vaart maken met de zorgvuldige omgang met (grond)stoffen. De economie kan alleen groeien binnen de mogelijkheden die de aarde biedt, dus zonder haar grondstoffen steeds verder uit te putten. Deze opgave wordt niet alleen ingegeven door schaarste, het kan juist ook een motor voor innovatie zijn, een stimulans om betere netwerken te maken voor mensen en goederen.

OPGAVE 5 – ENERGIE

In het najaar van 2015 spraken 195 landen in Parijs met elkaar af om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en daarmee de opwarming van de aarde tegen te gaan. De Europese lidstaten hebben, op basis van het Parijsakkoord, afspraken gemaakt over het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Ook voor Nederland ligt er een enorme maatschappelijke opgave op het gebied van de energietransitie.

In het Nationale Klimaatakkoord is besloten dat Nederland in 2030 een CO₂-reductie van 49% moet hebben gerealiseerd ten opzichte van 1990. Het doel voor 2050 is een reductie van 95%. Dat betekent energie besparen, overstappen op duurzame technieken en daarbij duurzame energiebronnen in de regio benutten. Energie gaat meer ruimte vragen en dat wordt zichtbaarder in de stad en in het landschap. Denk hierbij aan zonnepanelen en windturbines, het benutten van duurzame warmtebronnen en ook aan ruimte voor energie-infrastructuur en energieopslag. De nationale doelstellingen voor de CO₂-reductie werken door in alle Pijlers: van het verduurzamen van de woningvoorraad tot duurzame mobiliteit, van het verduurzamen van productieprocessen en het zorgen voor goed openbaar vervoer tot het opwekken van duurzame elektriciteit.

In de U16 willen we in 2030 als bijdrage aan de landelijke doelstelling en in relatie tot onze eigen ambities 1,8 TWh duurzame opwekking realiseren (landelijk 35TWh). Dat is een zesde van onze verwachte elektriciteitsbehoefte in 2050. We mikken op zoveel mogelijk zonnepanelen op daken, maar dat is niet genoeg voor de opgave. We maken daarom ook ruimte voor zonnevelden en windturbines. Langs snelwegen, bij bedrijventerreinen en in het landelijk gebied. Ook na 2030 is er een substantiële opgave om duurzame opwekking ruimtelijk in te passen.

2

DOELSTELLING 2040 - GEZOND LEVEN IN EEN STEDELIJKE REGIO VOOR IEDEREEN

De regio kiest voor gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen. In dit hoofdstuk wordt dit concreet gemaakt in een integraal ruimtelijk perspectief voor de regio. Na de schets van het perspectief (2.1) wordt dit uitgewerkt in ruimtelijke keuzes langs acht redeneerlijnen (2.2) en voor vijf thema's (2.3).

Kerckebosch (beeld: BDP).

2.1

WAAR WE NAARTOE WILLEN - ZEVEN PERSPECTIEVEN

In 2040... leven we in een groene en gezonde leefomgeving.

In 2040... is duurzame mobiliteit de logische keuze.

In 2040... is er ruimte voor alle nieuwe bewoners door het toevoegen van compacte stedelijke gebieden.

In 2040... profiteert iedereen in de regio van een sterke economie die volop in transitie is naar circulariteit.

In 2040... zijn ook kleine en middelgrote kernen in de regio vitaal en bieden die een gezonde leefomgeving.

In 2040... is de regio op weg naar energieneutraliteit.

In 2040... leven we in een klimaatadaptieve en waterrobuuste regio die zich voorbereid op zeespiegelstijging.

De regio Utrecht kiest voor gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen. Om dit te bereiken moeten we scherpe keuzes maken. We kiezen er daarom voor om de bestaande kwaliteiten van de regio zo goed mogelijk te benutten en waar mogelijk te versterken. En we gaan zorgvuldig om met de ruimte die we hebben.

We bouwen dus niet zomaar het groen vol, maar zoeken juist naar een manier van groeien die de groene kracht van de regio versterkt. Zo houden we ruimte om het landschap, de cultuurhistorie en de natuur (samen benoemd als 'de Utrechtse Trots') de komende decennia te versterken. Door ons groen te koesteren zorgen we niet alleen voor ruimte voor mens en natuur, maar sorteren we ook voor op de uitdagingen die de klimaatverandering op ons pad brengt.

Door het landschap te sparen versterken we tegelijkertijd de kwaliteit van onze steden, dorpen en stads- en dorpsranden. Door binnen en aan de randen van onze dorpen en steden de ruimte te vinden voor groei, kunnen we zo goed mogelijk gebruik maken van alles wat onze steden en dorpen zo mooi maakt. We versterken bestaande voorzieningen en gebruiken bestaande infrastructuur zo goed mogelijk. Bestaande en nieuwe (multimodale) ov-knopen worden de brandpunten van onze regio.

Deze versterking van zowel ons landschap als onze steden vereist wel een andere manier van denken en van werken. Ten eerste hebben we een schaa sprong nodig in ons denken over het landschap als drager van de regio. We scheppen een nieuw perspectief voor het landelijk gebied, waar een nieuwe balans tussen productie (landbouw), natuur en recreatie moet worden gevonden, die lokaal werkt. We trekken het landschap en groen diep onze dorpen en steden in, waardoor het landschap ook midden in de stad nooit ver weg is.

Ten tweede hebben we een schaa sprong nodig in ons denken over mobiliteit. Als we doorgroeien zoals de afgelopen jaren, loopt de weginfrastructuur hopeloos vast, wat de leefbaarheid en gezondheid van de regio onder druk zet. Daarom wordt een regionaal netwerk van ov en fiets de drager van de groei. Het ov-netwerk Wiel met Spaken verbindt ov-knopen in de stad Utrecht en in de regio. Een netwerk van ondersteunend ov, aantrekkelijke fietsverbindingen en overstapmogelijkheden op multimodale hubs zorgt voor mobiliteitskeuzes in alle hoeken van de regio. De groei van automobilit eiten proberen we af te buigen door functies dicht bij elkaar te brengen en gedragsverandering te stimuleren. Waar autoverkeer onvermijdelijk is, wordt lokaal gekeken naar de beste manier om dit in te passen. Daarbij kan ervoor gekozen worden om te accepteren dat het autoverkeer er in de spits iets langer over doet.

Vanuit deze visie op landschap en mobiliteitssysteem vinden we ruimte voor groei die onze regio verder versterkt. Zo ontwikkelen we dé plek voor gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen. Dit werken we verder uit in zeven perspectieven.

PERSPECTIEF 1 - EEN GROENE EN GEZONDE LEEFOMGEVING

Het leven van bestaande en nieuwe inwoners speelt zich in 2040 af in een gezonde en groene leefomgeving. Gezond en groen begint bij de voordeur met onder andere speeltuintjes, sportvoorzieningen, parken en openbare ontmoetingsplaatsen en zet zicht voort in een netwerk van grote en kleine landschappelijke structuren op verschillende schaalniveaus, van plantsoen tot groene oever, van Heuvelrug tot veenweidegebied, van Lekdijk tot Waterlinie en alles er tussenin. Landschap, water en groen vormen de grondslag voor gezond leven.

Binnen deze hoogwaardige landschappelijke context geven we vorm aan de stedelijke groei van wonen en werken en de toekomst van een natuurinclusieve, circulaire economisch rendabele landbouw. We zorgen voor voldoende ruimte voor water, duurzame energieopwekking, recreatie en natuur.

‘Groen groeit mee’ is het leidmotief van de verstedelijkingsvisie. Dit betekent dat we als regio kiezen om te groeien in landschappelijke kwaliteit én kwantiteit. Voor de stedelijke groei van de regio is de versterking van de landschappelijke kwaliteit van het groene en blauwe netwerk voor natuur en recreatie een randvoorwaarde. De woon- en werklocaties worden natuur-inclusief, dat geldt zowel voor de openbare ruimte als voor de woningen en andere gebouwen.

Een gezonde leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag en gezonde mobiliteit. De leefomgeving stimuleert om te wandelen, fietsen, spelen, sporten en ontmoeten. Uitstoot van verkeer en industrie moeten in 2040 teruggedrongen zijn. Dit stimuleren wij door te werken met een maatschappelijke handreiking waarmee ruimtelijke ontwikkelingen worden verrijkt.

PERSPECTIEF 2 – DUURZAME MOBILITEIT

We zorgen ervoor dat in 2040 de keuze voor duurzame mobiliteit voor de hand ligt. Door stedelijke functies te concentreren en mengen op locaties dicht bij de stedelijke kern en rond knooppunten die goed zijn ontsloten met fiets en ov, wordt het zoveel mogelijk mensen zo gemakkelijk mogelijk gemaakt om zich op een duurzame manier te bewegen door de regio.

Door een schaa sprong in het ov- en fietssysteem wordt het ov in de gehele regio beter toegankelijk. Het Wiel met Spaken vormt de basis van het regionale mobiliteitssysteem, dat op verschillende plekken wordt gevoed door regionale buslijnen en door een uitstekende fietsinfrastructuur. Op meerdere stations kan er op- en overgestapt worden op het (inter)nationale spoorwegnet. Stations ontwikkelen zich tot multimodale hubs en op verschillende plekken kan makkelijk en comfortabel worden overgestapt tussen verschillende modaliteiten.

Als regio voor gezond leven zijn fietsen en wandelen de meest vanzelfsprekende keuze. De infrastructuur voor gezonde mobiliteit is uitstekend op orde. Een uitgebreid regionaal netwerk van fietsinfrastructuur maakt het mogelijk om snel en comfortabel door de regio te bewegen.

De wegcapaciteit blijft in 2040 een beperkende factor voor het autoverkeer in de regio. Daarom werken we samen aan het beperken van de drukte in de spits, zodat we de hoeveelheid benodigd nieuw asfalt kunnen terugdringen.

PERSPECTIEF 3 – COMPACTE STEDELIJKE GEBIEDEN

De structuren van landschap, water en groen vormen de basis voor de kwaliteit van de regio en het mobiliteitssysteem zorgt ervoor dat we ons door de regio kunnen bewegen. Om het landschap zoveel mogelijk te ontlasten en het mobiliteitssysteem zo optimaal mogelijk te benutten, kiezen we als grote lijn voor het concentreren van de groei van het aantal inwoners en banen rond ov-knooppunten. Deze ov-knooppunten worden allemaal een stapje intensiever gebruikt dan we tot nu toe gewend zijn en daarmee creëren we een woon-werkmilieu dat stedelijker en meer gemixt is dan nu. Per knooppunt wordt gezocht naar de manier die lokaal passend is. Zo is bijvoorbeeld stedelijkheid rond station Utrecht Leidsche Rijn van een andere orde dan rond een knooppunt als Breukelen.

Een stedelijke en gemengde woonomgeving sluit niet alleen aan bij de ambities voor groen en mobiliteit, maar ook bij de kwalitatieve woningbehoefte. De bevolking ziet er in 2040 anders uit dan vandaag. Zo zal de huidige vergrijzingsgolf in de toekomst leiden tot meer beschikbare gezinswoningen. Om de woningmarkt in 2040 in balans te hebben, moeten we vooral bouwen voor de doorstroming. Door een betere balans in de woningvoorraad en meer doorstroming komen meer mensen terecht in de woning die zij wensen.

In de regio worden afspraken gemaakt over woningbouwprogrammering, waarbij de verantwoordelijkheid voor sociale en kwetsbare doelgroepen wordt gedeeld. Er zijn voldoende betaalbare woningen voor iedereen.

PERSPECTIEF 4 – EEN STERKE, CIRCULAIRE ECONOMIE

In 2040 profiteert iedereen in de regio van een sterke toekomstbestendige economie die volop in transitie is naar duurzaamheid. We werken op klimaatadaptieve, waterrobuuste bedrijventerreinen die op zijn minst energieneutraal zijn.

De kracht van de regio zit niet alleen in de kwaliteit van leven, maar ook in de kracht van de economie. In dit IRP maken we ruimte voor de drie grootste uitdagingen voor de economie in de regio: de transitie naar een duurzame economie, het zorgen voor werkgelegenheid voor iedereen en het behouden en versterken van het economische profiel van de regio. We verdichten daar waar mogelijk en zorgen ervoor dat werkgebieden complementair zijn. Samen creëren we genoeg werkgelegenheid voor de groeiende bevolking.

Hiervoor wordt op verschillende manieren ruimte gemaakt. Enerzijds zullen we steeds meer werken in gemengde stedelijke gebieden waar wonen, werken en voorzieningen bij elkaar komen. Plekken met een hoge dichtheid die intensief gebruikt worden. Rondom multifunctionele knooppunten, die zijn aangesloten op het nationale treinenet, is ruimte voor nieuwe kantoren. Rond het Utrecht Science park (USP) en de plekken die daarmee zijn verbonden ontwikkelt het wetenschapsmilieu zich verder, waarbij het profiel van life sciences verder wordt versterkt. Ook stedelijke bedrijvenlocaties met lichte bedrijvigheid en productie worden geïntensiveerd en gecombineerd met onder andere wonen, bijvoorbeeld in de A12-zone en rond de regionale multimodale hubs.

Maar niet alle functies lenen zich voor menging. Daarom reserveren we ruimte voor niet-mengbare bedrijvigheid die zich daardoor ook verder kan ontwikkelen. Ook beschermen we kwetsbare werkmilieus die economisch waardevol zijn, vooral voor startende ondernemers. Juist ook op de niet-mengbare bedrijventerreinen geven we invulling aan de ruimte die de circulaire ketens vragen. De vraag naar bedrijventerreinen wordt opgelost door een combinatie van verdichting op bestaande terreinen en (intensieve) programmering van nieuwe terreinen. Dit betekent ook dat er nieuwe regionale bedrijventerreinen nodig zijn en ook op lokale terreinen ruimte moet blijven voor dynamiek.

Hoewel de verschillende soorten werkgebieden ieder andere eisen stellen aan hun omgeving, werken we voor alle gebieden aan het versterken van het profiel, zodat verschillende gebieden complementair zijn en we binnen de regio niet op locaties met elkaar concurreren.

We werken volop samen met de belangrijke regio's rondom U16 als het om internationale aspecten gaat zoals vestiging van internationaal opererende bedrijven en zoeken daarbij naar complementariteit die past bij ons profiel van gezondheid en natuurlijke kwaliteiten. Dit vereist bestuurlijke samenwerking.

PERSPECTIEF 5 – VITALE KLEINE EN MIDDELGROTE KERNEN MET EEN GEZONDE LEEFOMGEVING

Met name in de kleinere kernen in de regio spelen lokaal specifieke vraagstukken, waarvoor ook ruimte moet worden gemaakt. Deze kernen dreigen te krimpen door huishoudensverdunding: door demografische veranderingen wonen er gemiddeld steeds minder mensen in een woning.

Voor gemeenten waar deze opgave speelt, worden afspraken gemaakt over het bijbouwen van woningen voor de eigen vitaliteit. Het versterken van de vitale kernen zorgt ervoor dat toegang tot werk, voorzieningen en landschap overal in de regio goed is georganiseerd.

PERSPECTIEF 6 – ENERGIENEUTRALITEIT

We hebben energie nodig om te werken, te wonen en voor vervoer. Ons huidige gebruik van fossiele brandstoffen zorgt voor opwarming van de aarde. We zitten aan het begin van een transitie van fossiele energie naar duurzame energie. Regionaal nemen wij hierin onze verantwoordelijkheid.

In 2040 zijn we een flink eind op weg met de nationale klimaatdoelen voor 2050 (95% CO₂-reductie). Dit betekent dat we ons energieverbruik hebben teruggebracht en dat we in een substantieel deel van onze warmte- en elektriciteitsbehoefte voorzien met duurzame regionale energiebronnen.

PERSPECTIEF 7 – EEN KLIMAATADAPTIEVE EN WATERROBUUSTE REGIO

Het klimaat verandert. Hierdoor neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Daarbij is het niet de vraag of de zeespiegel zal stijgen, maar hoeveel deze stijgt. In sommige scenario's loopt dat op tot twee meter aan het einde van deze eeuw of zelfs nog meer. Welke invloed dit precies heeft op onze regio is nog niet met zekerheid te stellen, maar het is belangrijk om nu de keuzes te maken die ons ook na 2040 goed positioneren voor een veranderend klimaat.

Het leren leven met meer water zet de huidige manier van het inrichten van de economie, landbouw en natuur onder druk, maar biedt ook volop kansen om de regio mooier en gezonder, veiliger en duurzamer te maken. In 2040 willen we onze samenleving en leefomgeving hebben aangepast aan de gevolgen van klimaatverandering en de zeespiegelstijging. Klimaat- en waterrobuust inrichten is dan ook een vanzelfsprekend onderdeel van onze plannen.

Maarsseveense Plassen (beeld: Droomplekken).

Zoals afgesproken in de regionale adaptatiestrategie (RAS) zorgen we ervoor dat nieuwbouw en herstructurering in 2040 klimaatadaptief gebeurt. Dit betekent met voldoende ruimte voor water, minder stenen en het juiste groen. Hiermee beperken we water- en droogteoverlast en gaan we hittestress tegen. Het bebouwd gebied fungeert steeds meer als een spons, die water zo lang mogelijk vasthoudt en buffer voor droge perioden. We zorgen voor voldoende koelte- en schaduwplekken en zwemwater, zodat de regio ook bij warm weer leefbaar is. We zetten in op klimaatadaptieve landbouw en natuurontwikkeling.

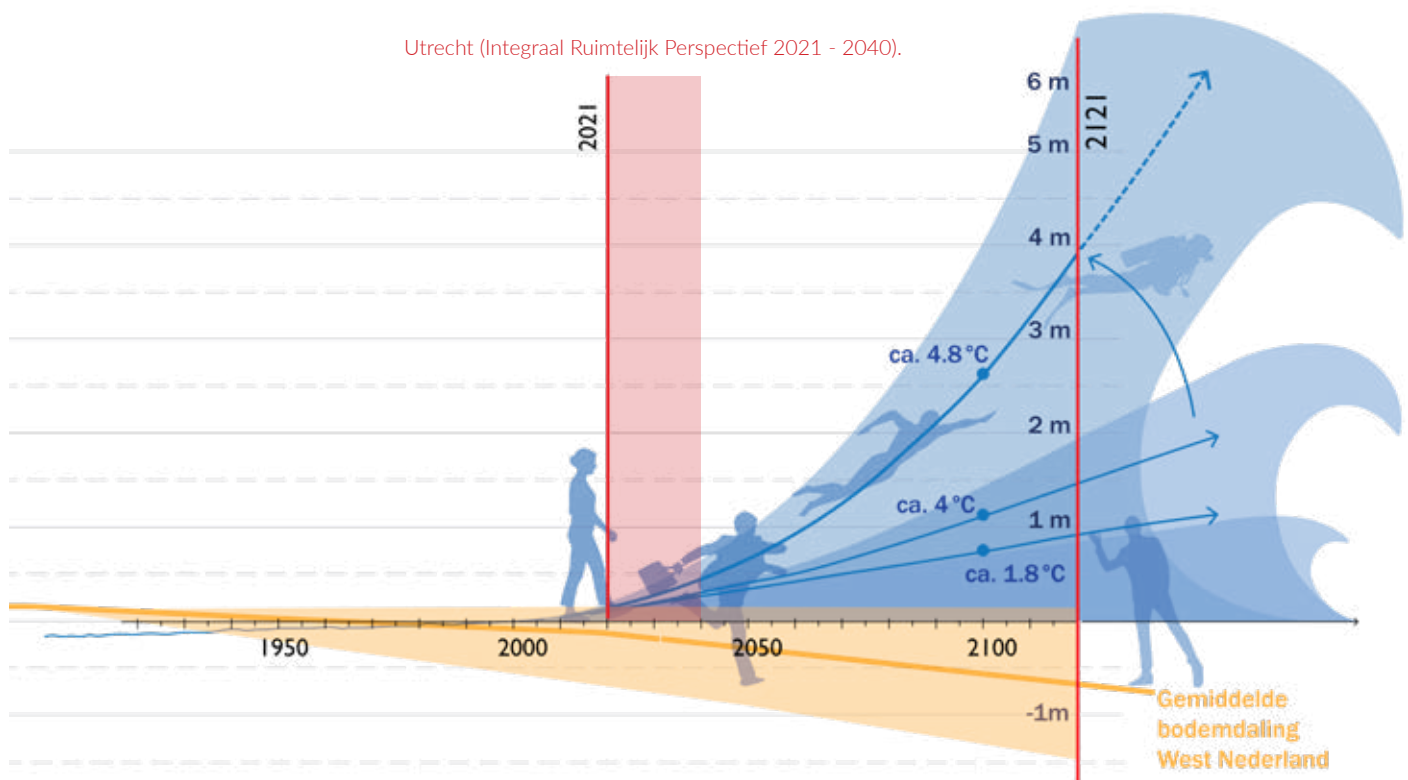
De verstedelijkingsstrategie gaat uit van het concentreren van verstedelijking rond knooppunten. Concentratie betekent ook dat deze locaties effectiever beschermd kunnen worden tegen de stijging van de toekomstige zeespiegel. Zo beschermen we ook de vitale maatschappelijke functies tegen extreme weersinvloeden, denk hierbij aan het elektriciteitsnet, ict-voorzieningen, gezondheidszorg, et cetera.

Een leefbare en gezonde regio is een waterrobuuste en klimaatbestendige regio met veel ruimte voor water en groen. Groenblauwe daken, groene gevels en boomrijke straten en pleinen zorgen voor koele woningen en

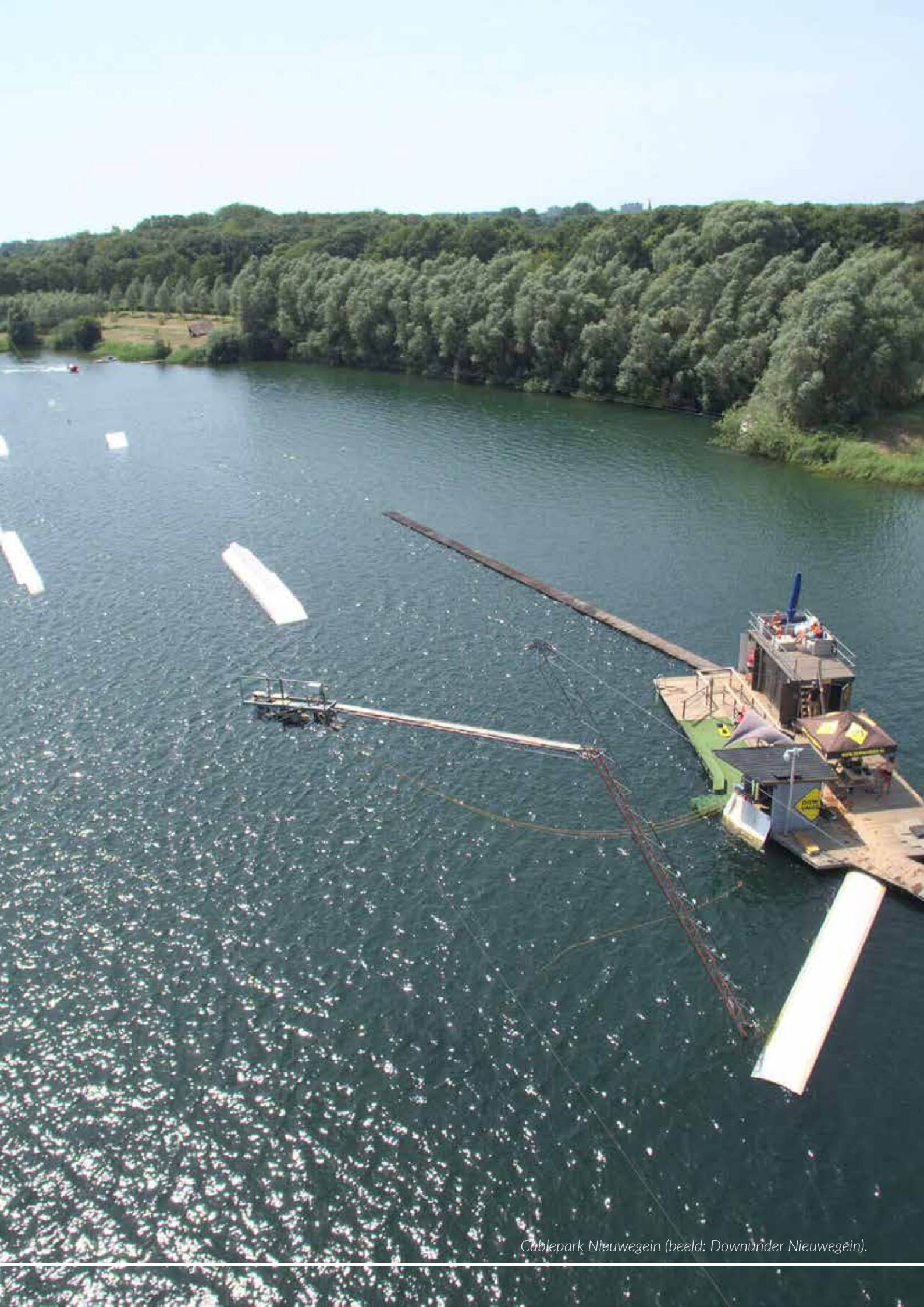
aangename ontmoetingsplekken in de zomer, zonder hittestress. Hevige regenval zorgt niet voor overstortende rioolssystemen, maar wordt opgevangen in wadi's en waterpleinen. En het robuust aangelegde watersysteem met voldoende verversing zorgt ook bij hogere temperaturen voor een goede waterkwaliteit met volop leven en levendigheid in en langs het water.

In de toekomst zal in delen van de regio de grondwaterstand verhoogd moeten worden om verzilting door stijging van de zeespiegel het hoofd te bieden. We streven daarbij naar een natuurlijk, robuust en veerkrachtig (grond)watersysteem, dat pieken kan opvangen in natte en droge perioden.

We versterken het klimaatbewustzijn en handelingsperspectief van bewoners en bedrijven. Op die manier werken we samen aan een gezonde en leefbare regio. De inzichten die nu worden ontwikkeld in het kennisprogramma zeespiegelstijging worden in de toekomst naar de regio vertaald. Daarbij zijn nieuwe waterkeringen, ophogingen van de infrastructuur en meer open water niet uitgesloten.

Hoe lang kunnen we tegen de stijging van de zeespiegel vechten? (Beeld: KuiperCompagnons).

Cablepark Nieuwegein (beeld: Downunder Nieuwegein).

Handreiking voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen

De regio Utrecht heeft de ambitie uitgesproken dat alle bestaande en nieuwe inwoners in 2040 in een gezonde en groene leefomgeving wonen. De keuzes die de regio maakt dragen bij aan dit grotere doel. Dit betekent dat bij alle ontwikkelingen in de regio aandacht moet zijn voor de kernwaarden die we als regio met elkaar delen. We maken daarom niet alleen afspraken over de ruimtelijke keuzes, maar ook over de keuzes die de kwaliteit van leven van onze bewoners bepalen.

Groen en ruimte leveren een belangrijke bijdrage aan de vitaliteit van inwoners, maar voor persoonlijke ontwikkeling, ontmoeting en ontspanning hebben inwoners ook behoefte aan maatschappelijke voorzieningen, zoals onderwijs, zorg, sport en kunst en cultuur in de nabijheid. Deze voorzieningen leveren minstens zo'n grote bijdrage aan de vitaliteit.

Doordat de regio voor een enorme woningbouwopgave staat, waarbij de voorkeur uitgaat naar inbreiding, is het van groot belang dat de randvoorwaarden voor een gezonde leef- en woonomgeving met een hoogwaardig voorzieningenniveau wordt geborgd. De geschiedenis leert dat de realisatie van minder financieel zwakkere niet-woonfuncties onder druk staat als er nieuwbouw gepleegd wordt. Daarom stellen wij voor om een handreiking voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen te ontwikkelen. Met deze handreiking krijgen deze voorzieningen een plek in het planproces.

Doordat de diverse gemeenten in de regio qua samenstelling, opbouw en inrichting verschillen, is het niet mogelijk om één generieke norm te ontwikkelen waaraan gemeenten moeten voldoen. Nadere uitwerking dient uit te wijzen op welke wijze alle gemeenten bij toekomstige ontwikkelingen kunnen bijdragen aan de gezamenlijke ambitie van onze regio.

Uitgangspunten bij het opstellen van de handreiking zijn dat:

- Er woningen gebouwd worden voor iedereen. Hiervoor maken we afspraken over de verdeling van woningbouw in verschillende prijssegmenten en verschillende soorten woningen.
- Er werk is voor iedereen, ongeacht van achtergrond of soort scholing.
- Er volop ruimte komt voor zorg in relatie tot wonen.
- Iedereen in de regio door een goede en eerlijke ruimtelijke verdeling van eerstelijns en andere zorgvoorzieningen toegang heeft tot zorgvoorzieningen.
- Iedereen in de regio toegang heeft tot maatschappelijke voorzieningen die bijdragen aan het vormen van een lokaal sociaal vangnet of die mensen helpen zich verder te ontwikkelen.
- Iedereen in de regio gelijke kansen heeft in het onderwijs.
- Er in de gehele regio een rijk aanbod is van culturele voorzieningen.
- Er voor iedereen toegang is tot sportvoorzieningen en recreatieve voorzieningen.
- Iedereen in de regio toegang heeft in de nabijheid van de eigen woning tot voldoende speelvoorzieningen, groen en ruimte die rust biedt en ontmoeting stimuleert.
- Schone lucht, schoon water en een afname van geluidshinder voor mens en natuur uitgangspunten zijn in de ontwikkeling van de regio.

Houten (beeld: Siebe Swart)

2.2

DE KEUZES DIE WE MAKEN - ACHT REDENEERLIJNEN

De perspectieven op de regio leiden tot integrale ruimtelijke keuzes die hieronder worden toegelicht aan de hand van acht redeneerlijnen. Deze redeneerlijnen vormen samen de hoofdkeuzes waarmee de regio zich verder ontwikkelt tot de ontmoetingsplek van gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen.

1. De Utrechtse Trots als basis

Landschap, water en groen zijn voorwaarden voor de groei van de regio.

2. Kiezen voor duurzame mobiliteit

Nabijheid en een goed netwerk zorgen voor duurzaam mobiliteitsgedrag.

3. Een gezonde regio begint met vitale kernen

Kleine en middelgrote kernen groeien voor eigen behoefte en voegen karakter toe aan de regio.

4. Nieuwe Metropoolpoorten maken van Utrecht het polycentrische hart van de regio

De stad Utrecht maakt een schaa sprong binnen de stadsgrenzen.

5. Intensiveren van Regiopoorten

Nieuwe woon- en werkmilieus bij ov-hubs in de regio, met stad en landschap binnen handbereik.

6. Nieuwe uitleglocaties beperkt nodig

Grootschalige uitleg alleen mogelijk als het ov op orde is en het landschap wordt versterkt.

7. Toekomstbestendige werklocaties met een duidelijk profiel

Verdichten van werklocaties in gemengde stedelijke gebieden én duidelijke keuzes voor bedrijventerreinen.

8. Duurzame energie is een gezamenlijke opgave

In de regio kiezen we waar we ruimte maken voor de opwekking van duurzame energie.

REDENEERLIJN 1 -

DE UTRECHTSE TROTS ALS BASIS

Het landschap, de cultuurhistorie, de natuurgebieden, parken, plassen en rivieren vormen de grote trots van de regio.

De ambitie om deze landschappen en groenstructuren te behouden en te versterken is de eerste stap naar gezond leven in een stedelijke regio. Groen is voorwaarde voor groei. De financiering van de landschappelijke opgave wordt daarom in samenhang gezien met de verstedelijking.

De landschappelijke opgaven zijn net als infrastructurele opgaven, voorwaarden voor de groei van de regio.

Groenopgaven in de stedelijke openbare ruimte en landschappelijke opgaven aansluitend op stedelijke ontwikkelingen zijn direct gekoppeld aan de groei.

De regio zal voor de benodigde investeringen samenwerken met provincie, gemeenten, Rijk, waterschappen, natuurbeheerders, eigenaren en andere belanghebbenden. Het programma Groen Groeit Mee, waarin de provincie Utrecht samenwerkt met de waterschappen en regio's, speelt hierin een belangrijke rol.

De ruimtelijke keuzes voor groen, landschap en water staan niet op zichzelf. De keuze om groen voorop te zetten betekent ook iets voor de ontwikkeling van steden en dorpen. Het is bijvoorbeeld een keuze om zo weinig mogelijk (grootschalige) uitleglocaties te ontwikkelen en ze, waar ze toch nodig zijn, in te zetten voor de verbetering van het omliggende landschap.

Keuzes bij deze redeneerlijn

Op alle schaalniveaus wordt gekozen voor een ambitieus programma voor landschap, water en groen dat meegroeit met de regio. Dit betekent:

- Het behouden, beschermen en versterken van de intrinsieke kwaliteit van het landschap, inclusief de inherente natuurwaarden (soms ook zonder recreatieve functie) en cultuurhistorische waarden.
- Vergroten van de ruimte voor groen, natuur, cultuurhistorie en water in kwantitatieve zin.
- Vergroten van de toegankelijkheid van het landschap, en daarmee ruimte bieden voor de groeiende recreatiebehoefte van een groeiende bevolking. Adem- en beweegruimte scheppen voor een groeiende bevolking met een steeds grotere behoefte aan ruimte voor recreatie en natuurbeleving.
- Bieden van toekomstperspectief aan het landelijk gebied en specifiek aan de agrarische sector.
- De wateropgave en klimaatadaptatie ruimte geven en/of integreren.

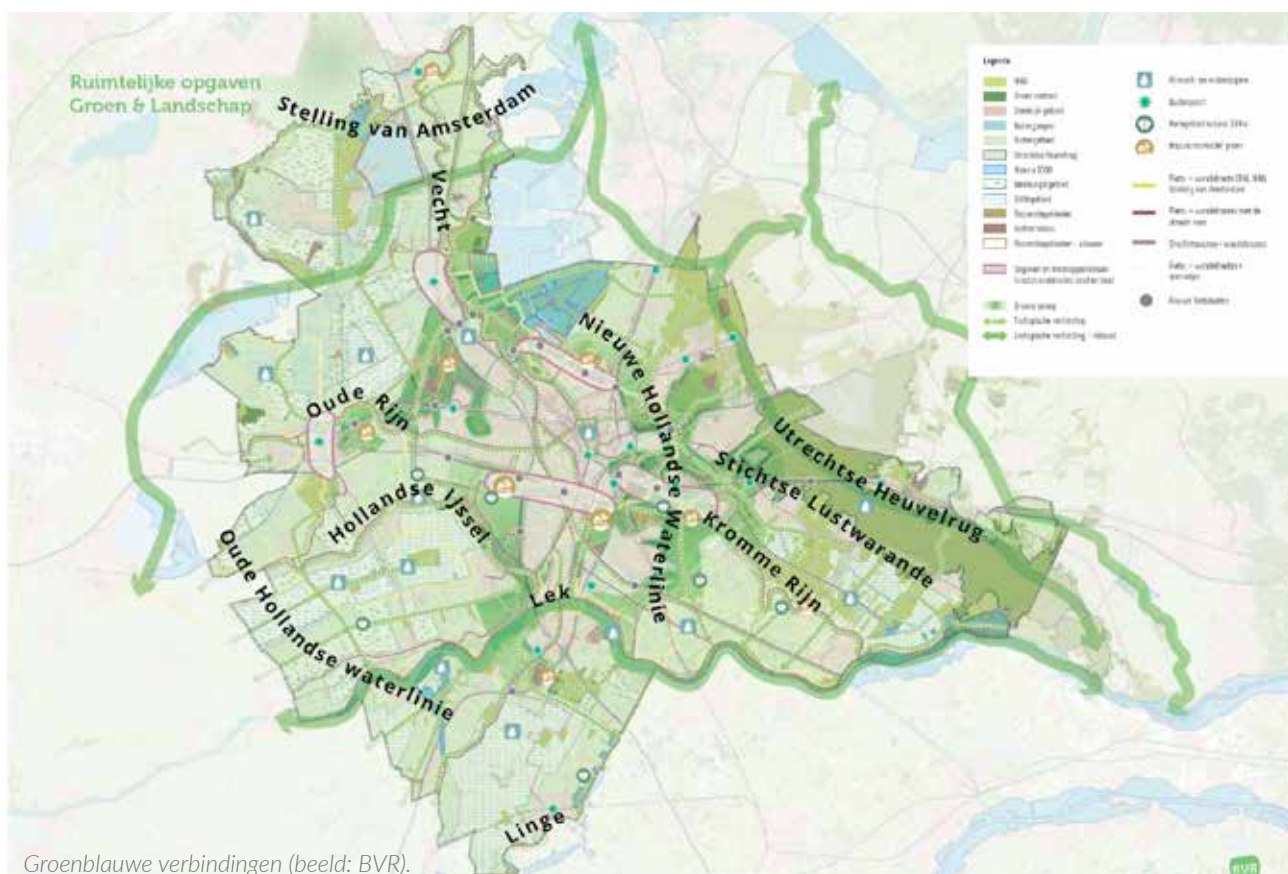
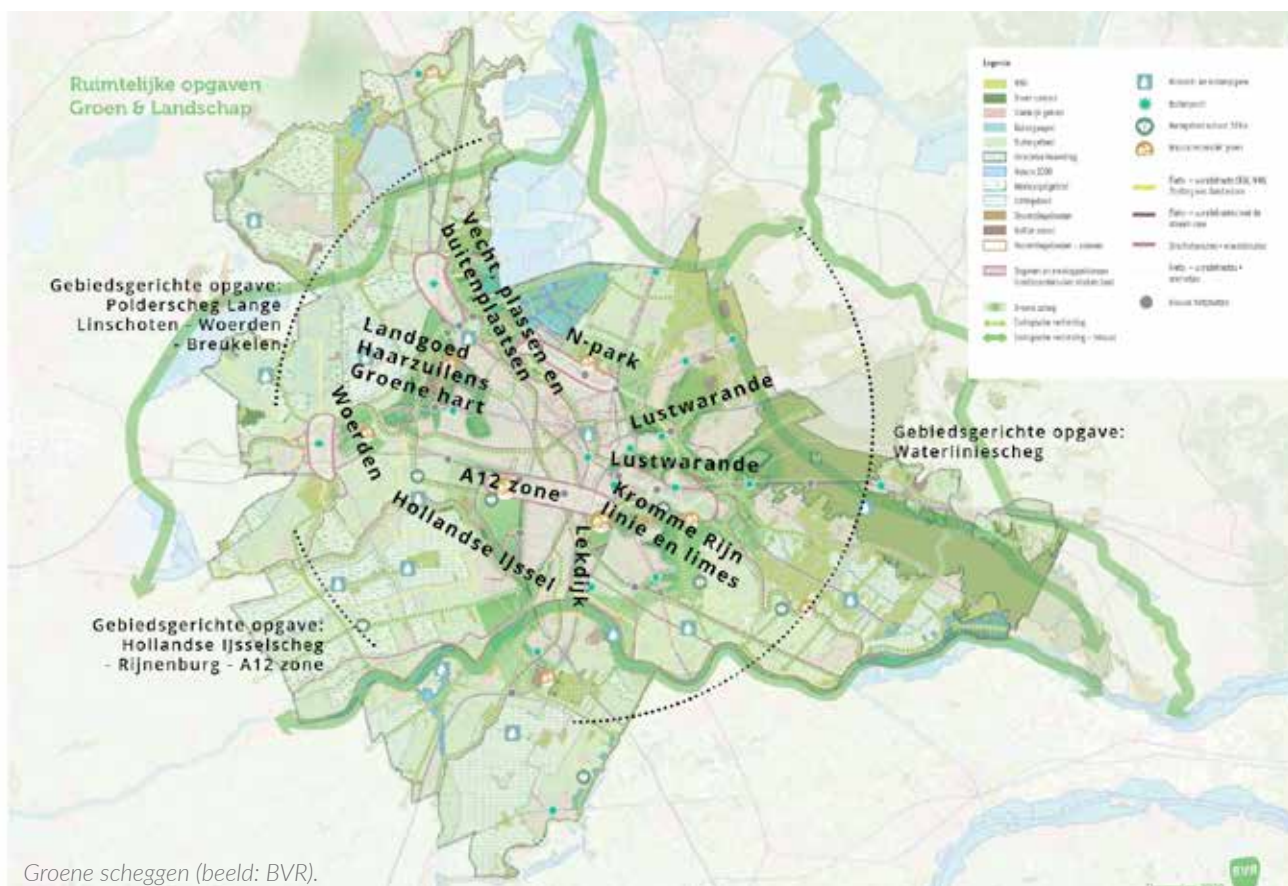
Nieuwe Hollandse Waterlinie (beeld: Rijksdienst Cultureel Erfgoed).

Voor de realisatie van de programmatische opgave voor landschap, water en groen gelden onderstaande negen principes:

1. Het Utrechts landschap is de kwaliteitsdrager voor de hele U16.
Alle ontwikkelingen in de regio zijn ruimtelijk verbonden met het landschap. Onafhankelijk van de aard van de ontwikkeling, wordt erover nagedacht hoe deze ontwikkeling zich verhoudt tot het versterken van de kwaliteit van het landschap.
2. Slim clusteren van de landschapsopgaven per deelgebied.
Gebiedsgericht uitwerken van de landschapsopgaven in coalities van verschillende stakeholders, gemeenten en andere partijen, gekoppeld aan of gecombineerd met andere doelen.
3. Stad en land verweven door middel van de opgaven voor recreatie, natuur en landschap.
Recreatie, natuur en landschap ruimtelijk de steden intrekken met groenblauwe verbindingen, scheggen en het aanleggen van ontbrekende schakels in het netwerk. De druk op bestaande kwetsbare gebieden wordt verspreid.
4. Logisch ecologisch netwerk bouwen om de biodiversiteit te versterken.
Bestaande en nieuwe natuurgebieden met elkaar verbinden en zorgen voor verbeterde mogelijkheden tot uitwisseling van flora en fauna.
5. Landschapselementen herstellen.
Dit ter compensatie van de vele landschapselementen die sinds midden 20e eeuw zijn verdwenen. Onder andere het aanleggen van een fijnmazig netwerk van levendige boerenloten met soortenrijke slootkanten.
6. Meekoppelkansen in verschillende opgaven benutten.
Er liggen veel kansen tot combineren, met name op locaties waar landschaps- en natuuropgaven nabij water-, stedelijke ontwikkelings- of energieopgaven liggen.
7. Landschap, water en groen-inclusief ontwikkelen.
Met de verbinding tussen landschap, water, groen en de (stedelijke) ontwikkeling als uitgangspunt ontstaat een win-winsituatie.
8. De landbouw toekomstbestendig maken.
Een duurzaam economisch perspectief bieden aan de agrarische sector. Door de transitie naar natuurinclusieve, circulaire kringlooplandbouw wordt de sector (weer) een belangrijke beheerder van het waardevolle landschap.
9. Natuurinclusieve steden ontwikkelen.
Zowel in de nieuw te ontwikkelen woon- en werkgebieden als in de bestaande stad komt volop ruimte voor biodiversiteit, natuurinclusiviteit, klimaatadaptieve maatregelen en circulaire oplossingen in de bouw.

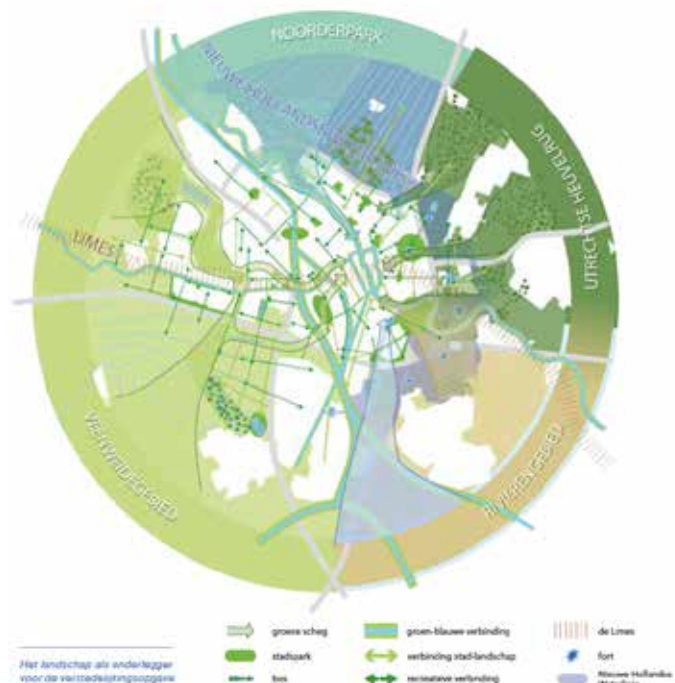
Kiezen voor een leefbare en gezonde regio is ook kiezen voor een waterrobuuste en klimaatbestendige regio:

- De openbare ruimte in de regio wordt ingericht met gezond leven als uitgangspunt. Het groen begint zoveel mogelijk bij de voordeur en staat in verbinding met grotere groenstructuren met wandel- en fietspaden.
- De openbare ruimte draagt bij aan het verminderen van hittestress. Groenblauwe daken, groene gevels en boomrijke straten en pleinen zorgen voor koele woningen en aangename ontmoetingsplekken in de zomer.
- Waterretentie en infiltratie zorgen ervoor dat er geen aanvullende druk op het watersysteem komt. Hevige regenval wordt opgevangen in de bodem, wadi's en waterpleinen (wat er ook voor zorgt dat rioolsystemen niet overstorten). Ook in het landelijke gebied wordt water vastgehouden zoals op de Utrechtse Heuvelrug. Zo wordt nadrukkelijk een relatie gelegd tussen de drinkwaterwinning en het tegengaan van verdroging. Bovendien zorgt een robuust aangelegd watersysteem met voldoende verversing ook bij hogere temperaturen voor een goede waterkwaliteit met volop leven en levendigheid in en langs het water.
- De keuzes voor natuurinclusieve en klimaatadaptieve openbare ruimte geldt niet alleen voor nieuwe openbare ruimte: er ligt ook een opgave in het aanpassen van de bestaande openbare ruimte.
- Tot slot is het in het algemeen verstandiger om op hoger gelegen gronden te bouwen dan op lager gelegen, zowel vanuit het oogpunt van waterhuishouding als van waterveiligheid. Binnen peilgebieden van polders is het verstandig de laagste delen niet te bebouwen, maar juist te gebruiken voor waterretentie.

De voor deze redeneerlijn gewenste schaa sprong voor landschap, water en groen is gekwantificeerd (U16 Ruimtelijke Opgave Groen & Landschap 2020-2040, BVR, december 2020):

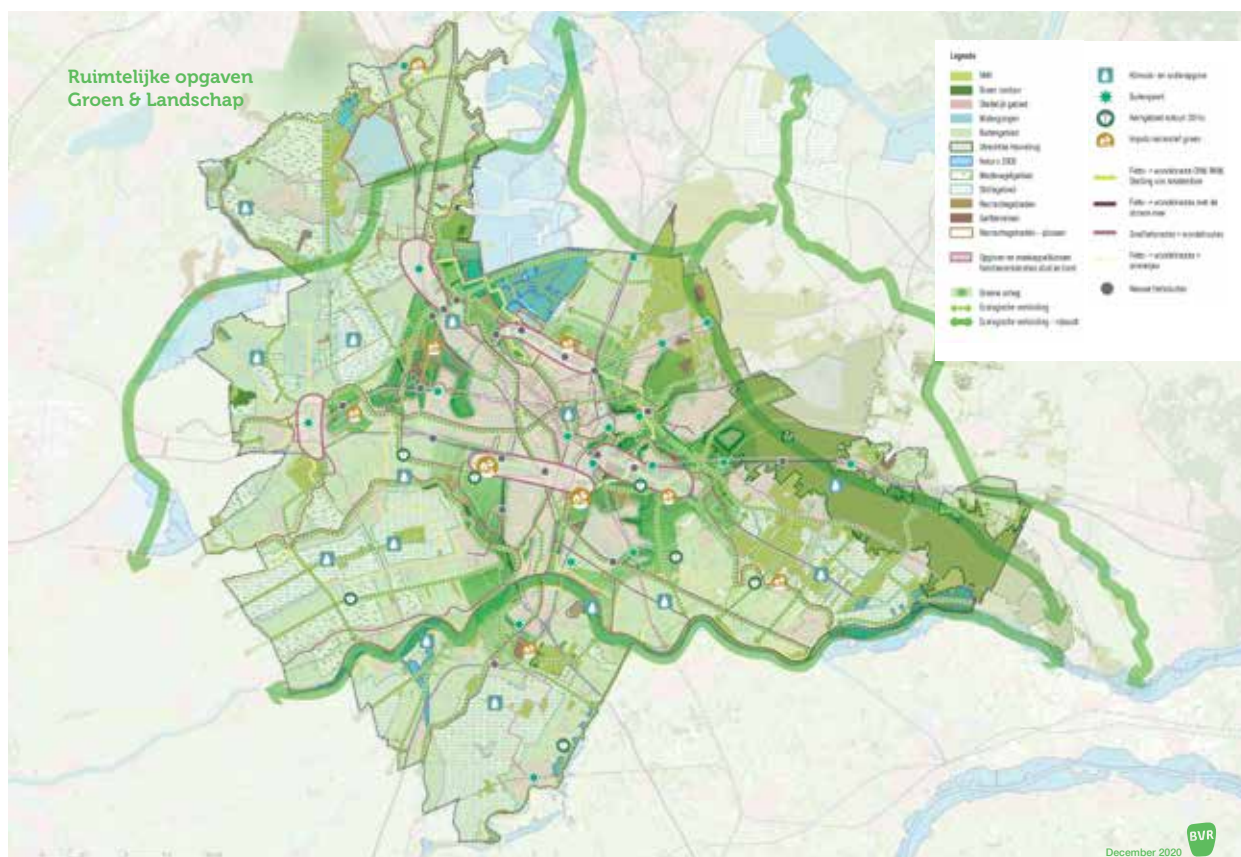
- Groene scheggen zorgen voor de verbinding tussen stad en landschap en voor groene, goed toegankelijke kwaliteiten dicht bij de stad. De groene scheggen zijn landschappen van elk tientallen vierkante kilometers groot. Deze scheggen herbergen diverse functies, van landbouw tot natuur, recreatie en cultuurhistorie. De intensiteit van het recreatief bezoek en gebruik varieert per locatie: van parken in de stad en recreatiegebieden in de stadsranden (zo dicht mogelijk bij de woonomgeving, 2 tot 5 kilometer afstand van de centra), tot op iets groter afstand van de stad gelegen gebieden met een mix van natuur, landbouw en recreatie, tot in het landelijk gebied met recreatief medegebruik van het agrarisch kerngebied. Deze groene scheggen sluiten aan op de groenstructuren in de stad Utrecht, zoals die zijn uitgewerkt in de Ruimtelijke Strategie van de Gemeente Utrecht (RSU), en brengen het groen vanuit de regio tot in de haarvaten van de stad. Er zijn 6 tot 10 scheggen benoemd.
- Groenblauwe verbindingen zijn groene verbindingen langs de hoofdstromen en -structuren van de regio zoals de Vecht, de Hollandse waterlinie en de Utrechtse Heuvelrug, de landschappelijke kwaliteitsdragers van de regio. Deze dienen om grote landschappen voor recreanten te ontsluiten (over land en water) en om ecologische verbindingen te maken. Daarnaast heeft het fietsnetwerk ook een belangrijke rol in de regionale verplaatsingen voor wonen, werken en onderwijs. Door fiets- en wandelroutes te voorzien van groene bermen, natuurvriendelijke oevers en beplantingen en door om de paar kilometer groene rustpunten te creëren, ontstaat in de U16 een robuust netwerk langs cultuurhistorische structuren. Een deel van het netwerk is reeds aanwezig. Om het netwerk te completeren zijn 38 natuurschakels en 13 recreatieve verbindingen benoemd. Om barrières op te heffen zijn 19 fietsviaducten, 3 ecoducten en 16 kleinere faunapassages benoemd.
- Regionale natuurkerngebieden hebben een oppervlakte van minimaal 30 hectare en worden gerealiseerd in gebieden waar geen Natuurnetwerk Nederland is. Er zijn 7 natuurkernen benoemd om het Natuurnetwerk Nederland te completeren (het realiseren van de NNN is een zelfstandige opgave die door de provincie in de regio wordt uitgevoerd). Het is nog een onderzoeksvraag of, en zo ja welke, recreatieve functie deze natuurkerngebieden kunnen hebben.

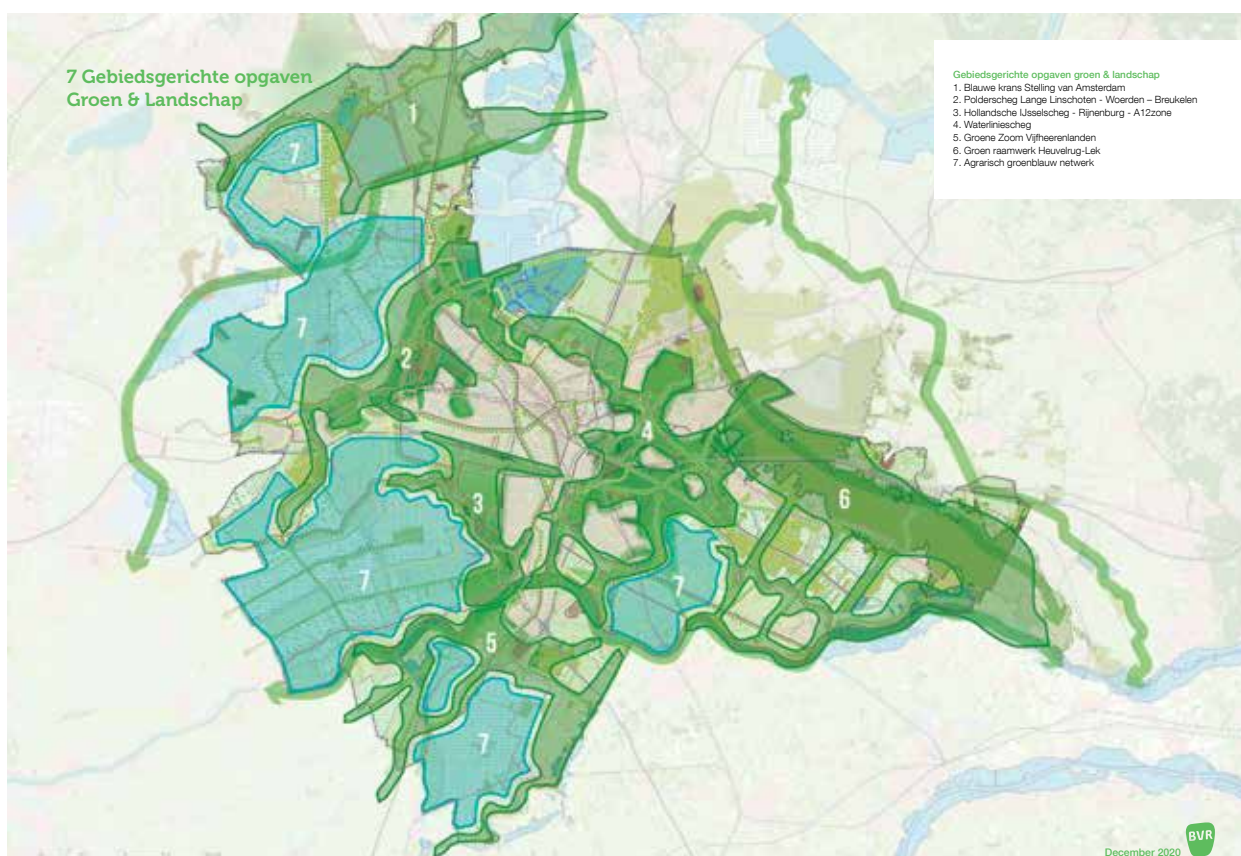
Groen van landschap tot voordeur: het landschap als onderlegger (beeld: RSU).

- Groene contourgebieden, natuurgebieden die nog niet gerealiseerd zijn op de daarvoor aangewezen landbouwgronden in de U16. Gedeeltelijk vallen deze samen met de scheggen, maar het grootste deel ligt in het landelijk gebied.
- Herstel van erfbeplanting en kleine landschapselementen in landelijk gebied.

In totaal gaat het om het toevoegen van 4.110 hectare natuur- en recreatiegebied. Dat is inclusief 394 kilometer aan nieuwe recreatieve en ecologische verbindingen. Daarbij komt nog natuurgericht slootkantenbeheer, waarvoor 10.000 kilometer oever in aanmerking komt. Tot slot wordt er gewerkt aan een netwerk van snelfietsroutes (binnen thema mobiliteit) en komen er 9 buitenpoorten: bestaande stations die worden ontwikkeld tot recreatieve transferia, die een gezond alternatief vormen voor de auto om landschappen en recreatiegebieden buiten de stad te bereiken. De wateropgave is nog niet gekwantificeerd in dit overzicht maar kan veelal worden meegekoppeld met andere opgaven.

Opgaven groen en landschap – ruimtelijk (beeld: BVR).

Opgaven groen en landschap – gebiedsgericht (beeld: BVR).

Vertaling van de ambitie in regionale opgaven

De opgave is ruimtelijk vertaald in zeven gebiedsgerichte (intergemeentelijke) opgaven en vier algemene opgaven.

De gebiedsgerichte benadering geeft aanleiding om samenwerkingen aan te gaan en te werken aan de ontwikkeling van concrete landschappelijke programma's die voorwaarde zijn voor de verdere groei van de regio.

De vier algemene opgaven om de schaa sprong te maken zijn:

- Financiën regelen voor de inrichting en het beheer/onderhoud van bestaande en nieuwe natuur- en recreatiegebieden, waaronder de kleine landschapselementen.
- Het U16-netwerk van groenblauwe verbindingen versterken en nieuwe verbindingen toevoegen ten behoeve van recreatie, natuur en een aantrekkelijke en klimaatrobuuste leefomgeving.
- Stimuleren van de transitie van reguliere landbouw naar economisch rendabele kringlooplandbouw met nadrukkelijk aandacht voor natuurinclusiviteit.
- Water en groen behouden en toevoegen in de steden en dorpen. Voor het bestaande stedelijke gebied is geen aparte gebiedsopgave omschreven, maar ook hier liggen nadrukkelijk opgaven voor landschap, groen en klimaatadaptatie.

De gebiedsgerichte opgaven om de schaa sprong te maken zijn:

1. Blauwe Krans van de Stelling van Amsterdam
2. Polderscheg Lange Linschoten – Woerden – Breukelen
3. Hollandse IJsselscheg – Rijnenburg – A12-zone
4. Waterliniescheg
5. Groene zoom Vijfheerenlanden
6. Groen raamwerk Heuvelrug – Lek
7. Agrarisch groenblauw netwerk

De gebiedsgerichte opgaven zijn uitgewerkt in paragraaf 2.3.

Naast deze ruimtelijke keuzes geven een aantal meer programmatische keuzes sturing aan het uitvoeren van de ontwikkeling van groen en landschap:

- Voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug wordt ingezet op het vergroten van het nationaal park en het robuuster maken van de Heuvelrug voor natuur en recreatie.
- Voor het Groene Hart wordt aangesloten bij de agenda van het NOVI-gebied en de bijhorende overleggen en afspraken voor het Groene Hart.
- De openbare ruimte in de regio wordt ingericht met gezond leven als uitgangspunt. Het groen begint zoveel mogelijk bij de voordeur en staat in verbinding met grotere groenstructuren. Nieuwe verstedelijking wordt natuurinclusief ontworpen.
- De openbare ruimte draagt bij aan het verminderen van hittestress en nieuwe verstedelijking wordt klimaatadaptief ontworpen. Waterretentie en infiltratie zorgen ervoor dat er geen aanvullende druk op het watersysteem komt.

De ruimtelijke keuzes voor groen, landschap en water staan niet op zichzelf. De keuze om groen voorop te zetten betekent ook een keuze om zo min mogelijk (grootschalige) uitleglocaties te ontwikkelen en om die, als ze toch nodig zijn, in te zetten voor de verbetering van het omliggende landschap.

Bloemenweide (beeld: Natuurmonumenten).

Financiering

De groenopgave is net als de andere opgaven voor de regio ambitieus. De landschappelijke opgaven zijn, net als infrastructuur maatregelen, voorwaarde voor de groei van de regio. De financiering van de landschappelijke opgave is derhalve een gezamenlijke opdracht van de 16 gemeenten, provincie, waterschappen, natuurbeheerders, eigenaren en andere belanghebbenden. Tegelijkertijd wordt er op veel vlakken al uitvoering gegeven aan een aantal van de opgaven.

Onderzocht wordt hoe de financiële dekking kan worden georganiseerd. Gezamenlijkheid is daarbij het uitgangspunt aangezien een groot deel van de landschappelijke opgaven in nadrukkelijke samenhang met de verstedelijking moet worden gezien. Zo maken landschappelijke opgaven vaak integraal onderdeel uit van gebiedsontwikkelingen waarbij voor het totale pakket (rood en groen) financiering moet worden gezocht. In het adaptief ontwikkelpad (hoofdstuk 4.3) is deze koppeling van landschappelijke opgaven aan stedelijke opgaven nader uitgewerkt.

De regio werkt samen met het programma 'Groen Groeit Mee' van de provincie, gemeentes en waterschappen. Het programma heeft recent de eerste resultaten opgeleverd. In het programma werden de globale aanleg- en beheerkosten van de landschappelijke opgave van de regio U16 (en andere regio's) berekend. Ook maakte het programma een overzicht van financieringsstrategieën en mogelijke geldbronnen als het Nationaal Groenfonds, het Investeringsfonds Omschakeling Landbouw (LNV), programma-onderdelen uit het NOVI-gebied Groene Hart, het Waterinnovatiefonds en diverse Europese fondsen.

De realisatie en financiering wordt in de vierde fase in samenwerking met het programma 'Groen Groeit Mee' uitgewerkt. Het is zaak om de opgaven en de bijbehorende ruimtelijke ingrepen in de volgende fase te vertalen in een investeringsprogramma. Daarnaast moeten de meekoppelkansen optimaal worden benut. Groenopgave, verstedelijking, energie en mobiliteit moeten waar mogelijk samen worden opgepakt. Verstedelijking, waarvoor de groene opgave een voorwaarde is, kan zowel financieel als in praktische zin bijdragen aan groeninvesteringen: 'Als de graafmachines toch bezig zijn, neem dan ook de volgende sloot mee.'

Wiel met Spaken – conceptuele verbeelding (beeld: KuiperCompagnons).

REDENEERLIJN 2 – KIEZEN VOOR DUURZAME MOBILITEIT

In 2040 is er een aantrekkelijk en ruim aanbod van duurzame mobiliteit. Door stedelijke functies te concentreren en te mengen op locaties dicht bij de stedelijke kern en dicht bij knooppunten die goed zijn ontsloten met fiets en ov, is het voor zoveel mogelijk mensen zo gemakkelijk mogelijk om zich op een duurzame manier door de regio te bewegen. Nabijheid is daarbij het sleutelwoord.

De regio Utrecht ligt als een spin in het web van het Nederlandse auto- en spoorwegennet. Een groot deel van het verkeer in de regio is nationaal georiënteerd, dit doorgaande verkeer is van groot belang voor de ruimtelijk economische ontwikkeling van de regio. De goede verbondenheid is dus een kracht van de regio, maar de opgaven die samenhangen met groeiende mobiliteitsstromen kunnen slechts deels door de regio beïnvloed worden.

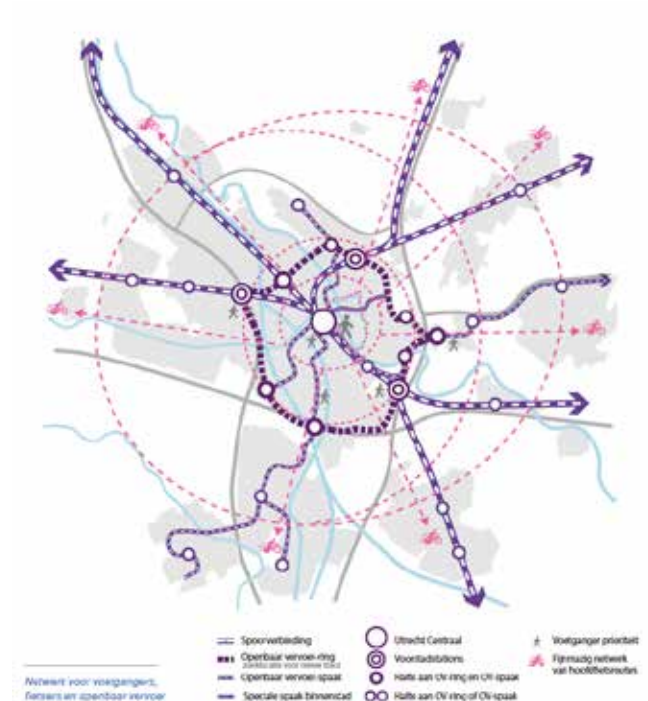
Organiseren van nabijheid

Essentieel is het organiseren van nabijheid. Dit betekent dat functies als wonen, werken en voorzieningen steeds meer worden gemengd en dat in de directe leefomgeving ook groen aanwezig is. Naarmate de ov-bereikbaarheid van een plek groter is, stijgt de dichtheid. Door nabijheid te organiseren zijn alle benodigde dagelijkse functies binnen wandel- en fietsafstand aanwezig. Het versterken van de wandel- en fietsinfrastructuur draagt bij aan deze nabijheid en brengt wonen, werken, voorzieningen en recreatie dicht bij elkaar. Dit principe van nabijheid geldt voor de gehele regio. Het betekent dat in alle kernen invulling wordt gegeven aan nabijheid en het bij elkaar brengen van functies.

Schaalsprong ov en fiets: Wiel met Spaken

Een tweede vereiste is dat zoveel mogelijk mensen op verstedelijkingslocaties zo makkelijk mogelijk toegang hebben tot het ov. Noodzakelijk daarvoor is een hoogwaardige ov-verbinding om de stad heen die het centraal station niet aandoet (Wiel) met dwars daarop verbindingen naar Utrecht Centraal en de regio (Spaken). Dit Wiel met Spaken wordt gefaseerd gerealiseerd en maakt het mogelijk om in de regio van plek tot plek te bewegen met hoogwaardige en frequente verbindingen die niet meer alleen zijn gericht op Utrecht Centraal, maar ook op een aantal andere knopen in het netwerk, zoals Utrecht Science Park en Leidsche Rijn.

De Spaken steken diep de regio in en worden op alle knooppunten gevoed door (nieuwe en verbeterde) fietsroutes en toeleidende ov-lijnen. Zo wordt de regio verbonden met het Wiel met Spaken en ontstaat een regionaal netwerk van hoogwaardige (snel)fietsroutes. Op een aantal knooppunten wordt het mogelijk over te stappen tussen het regionale en het nationale ov-netwerk of, op zogenaamde multimodale hubs, van de auto op het ov.

Wiel met Spaken en langzaam-verkeernetwerk (beeld: RSU).

Beperken groei autoverkeer

Op de meeste corridors van het hoofdwegennet is niet of nauwelijks ruimte voor groei van de automobilititeit. Iedere vergroting van de regionale wegcapaciteit leidt uiteindelijk tot grotere knelpunten op deze corridors, waarbij de Ring Utrecht de bottleneck is. Het is daarom een belangrijk doel voor de regio om de groei van de automobilititeit in de spits af te remmen. Het faciliteren van de groei van de automobilititeit zou haaks staan op onze uitgangspunten van gezond stedelijk leven en zou een negatieve impact op de leefomgeving hebben: meer autoverkeer in de stad en naar bestemmingen in de regio zou immers leiden tot extra druk op het hoofdwegennet, tot meer (geluids)overlast en tot meer sluipverkeer.

Het is van belang om samen met de Rijksoverheid op te trekken; als het Rijk de kosten van automobilititeit verder laat dalen en in het hele land meer snelwegcapaciteit toevoegt, roeien gemeenten met hun beperkende maatregelen tegen de stroom in. Uitgangspunt voor de U16 is dat de landelijke autonome groei van (auto)mobilititeit er niet toe mag leiden dat rond Regiopoorten of in de kernen niet kan worden verstedelijkt.

We maken dus met het Rijk afspraken die de verstedelijking én de inzet van generiek mobiliteitsbeleid koppelen aan Rijksinvesteringen in alternatieven én het reduceren van (auto)mobilititeit op nationale corridors. Daarvoor zullen we per corridor of deelgebied (mobilitetsscheg) in het vervolgonderzoek van U Ned scherp in beeld brengen welke stromen een regionale oorsprong hebben of afkomstig zijn van nieuwe verstedelijking en welke stromen het gevolg zijn van landelijke autonome groei van het autoverkeer.

Tevens gaan we samen met andere overheden aan de slag om alternatieven te verbeteren, maar ook om gedragsverandering te stimuleren door bijvoorbeeld afspraken te maken over parkeerbeleid, beprijzing en het maken van afspraken met werkgevers en onderwijsinstellingen.

Deze inzet geldt voor de hele regio en is vooral zeer kansrijk in het stedelijk gebied en in de grote verstedelijkingslocaties direct om de stad, waar we door middel van het principe van nabijheid verstedelijking in hoge dichtheden kunnen combineren met ov en fietsoplossingen van zeer hoge kwaliteit.

Iets anders is de situatie buiten de stad Utrecht. De verstedelijkingsopgave landt daar in de Regiopoorten, multimodaal goed ontsloten locaties op de Spaken van het Wiel. Op deze locaties is het niet realistisch om hetzelfde effect te verwachten van het nieuwe mobiliteitsbeleid, omdat voor veel reizen de auto vanzelfsprekender is dan in het stedelijk gebied, en de ov en fiets juist minder.

Hoe verder van het Wiel met Spaken, hoe belangrijker het is om andere manieren te vinden om de spitsdruk van het autoverkeer te beperken. Ook in meer landelijk gelegen gebieden is het belangrijk om te investeren in ov en fiets en liggen er kansen voor alternatieve maatregelen, waaronder Mobility as a Service (MaaS), spitsmijden en overstapmogelijkheden tussen de auto en andere modaliteiten.

Adaptieve aanpak

We kiezen voor een pragmatische en adaptieve aanpak, waarbij vooropstaat dat we de gewenste verstedelijking mogelijk gaan maken en we ervoor waken dat de discussie over nationale netwerken, bijvoorbeeld de capaciteit van de Ring Utrecht, verhindert dat we bij verstedelijkingslocaties aan de slag kunnen.

Dat betekent dat we op kwetsbare plekken als aansluitingen of kruisingen bekijken of beperkte investeringen lokale problematiek kunnen verlichten en/of verstedelijkingslocaties aantrekkelijker kunnen maken. En het betekent een gerichte inzet op ketenmobilititeit waarbij sterke ov-corridors op multimodale hubs worden gekoppeld aan fietsnetwerken, P+R en deelmobilititeit.

Als verstedelijking in combinatie met regionale en landelijke ontwikkelingen in mobiliteitsgedrag er toch toe leidt dat automobilititeit rond deze locaties groeit, en daarmee leidt tot verdere belasting van het hoofd- én onderliggend wegennet, dan zijn extra bovenplanse maatregelen noodzakelijk om de groei van de automobilititeit te compenseren. Om de financiering van deze maatregelen mogelijk te maken, zullen we deels ook naar de opbrengsten van verstedelijking moeten kijken. De uitwerking van deze adaptieve ontwikkelingsstrategieën zullen we in nauwe samenwerking met de provincie ter hand nemen op het niveau van deelgebieden, waarbij we op zoek gaan naar ruimte in het mobiliteitssysteem die de gewenste ontwikkelingen mogelijk maken.

De ruimtelijke principes van het Wiel met Spaken worden bij thema 2 vertaald in concrete maatregelen (pagina 73).

Mijdrecht (beeld: Ruijgrok Makelaars).

REDENEERLIJN 3 – EEN GEZONDE REGIO BEGINT MET VITALE KERNEN

In het Utrechtse landschap ligt een rijk netwerk van vitale kernen. Deze kernen blijven zich ontwikkelen, waar dat mogelijk is in samenhang met de doelstellingen voor groen, landschap en mobiliteit. De vitale kernen voegen ieder op een eigen manier karakter toe aan de regio en zijn daarmee aanvullend op de meer stedelijke woon- en werkmilieus in de regio.

De vitale kernen zijn de kernen die niet direct zijn aangesloten op het Wiel met Spaken. Vanuit het oogpunt van nabijheid en mobiliteit zijn dit niet de locaties waar de grote groeiopgave van de regio haar plek vindt. De ontwikkeling van deze kernen is veel meer gericht op het behoud en de verbetering van de leefbaarheid, die door demografische ontwikkelingen onder druk staat. Vitale kernen hebben ruimte nodig om gestalte te geven aan de gewenste dynamiek, veelal door woningbouw. Soms is er genoeg ruimte binnen de kernen zelf, maar soms is uitleg nodig. De dynamiek die in de vitale kernen nodig is, wordt aangegrepen om de kwaliteit van de kernen en het landschap waarin ze liggen een impuls te geven.

Belangrijke thema's zijn het creëren van ruimte voor doorstroming in de lokale woningmarkt (met name voor senioren en jongeren) en het ondersteunen van bestaande voorzieningen en werkgelegenheid. Het lokale midden- en kleinbedrijf speelt een belangrijke rol in de maatschappelijke structuur. Ook het behouden van voldoende werkgelegenheid, vooral in de doe- en maakindustrie, is voor verschillende vitale kernen een belangrijk thema.

De ontwikkeling van deze kernen wordt gekoppeld aan andere opgaven, zoals het verbeteren van groen, landschap, water, energie en werken. Ook binnen deze kernen is nabijheid een leidend principe. Dit betekent niet dat alle functies in iedere kern aanwezig kunnen zijn, of dat alle voorzieningen behouden kunnen blijven. Het gaat erom dat voorzieningen in de dagelijkse leefomgeving toegankelijk zijn, soms ook in nabijgelegen kernen (verbonden vitaliteit), waarbij de kwaliteit van de verbindingen op orde moet zijn.

Bouwen voor de eigen woningbehoefte en vitaliteit is voor iedere gemeente mogelijk. De opgave voor vitaliteit is van belang voor de kwaliteit van de regio als geheel en is dus een gedeeld belang van alle 16 gemeenten. De vraag is dus vooral hoe lokaal invulling kan worden gegeven aan dat gedeelde belang. De behoefte van groei en dynamiek moet in balans worden gebracht met de overige opgaven, met name rond groen, landschap en mobiliteit, waarbij afstemming met het provinciale beleid belangrijk is. De opgave is het gezamenlijke uitgangspunt en wordt lokaal op de best passende manier ingevuld.

De vitaliteitsopgave is geen grote groeiopgave. Ruimte geven aan vitale kernen gaat vooral over het leefbaar houden van de kernen en zal daarom ook geen grote groei van de mobiliteit veroorzaken. Het dient juist om draagvlak te houden voor bijvoorbeeld ov-verbindingen.

Het uitgangspunt is dat ontwikkeling niet zou moeten leiden tot een belasting van het bestaande wegennet, waardoor de doorstroming in de spits extra belemmerd zou worden. De ontwikkeling van vitale kernen is dus geen argument om de weginfrastructuur in de regio structureel uit te breiden, temeer omdat deze uitbreiding weer zou nopen tot capaciteitsuitbreiding verderop bij op- en afritten van snelwegen.

Lokaal zijn mogelijk aanpassingen van de infrastructuur nodig om verstedelijking en mobiliteit beter op elkaar af te stemmen, bijvoorbeeld door wegen om nieuwe woon- of werklocaties te leiden of infrastructuur slimmer te gebruiken. Deze aanpak willen we ook met de provincie per deelgebied verder uitwerken, ter vervanging van de huidige mobiliteitstoets. Het ontwikkelen van goede alternatieven (verbeteren van ov- en fietsverbindingen plus multimodale overstappunten) zetten we daarbij bovenaan de agenda.

Het uitgangspunt blijft evenwel dat in de spits niet of nauwelijks meer auto's het wegennet op rijden en dat we ook in de vitale kernen volop inzetten op spitsmijden en duurzame vormen van mobiliteit, waarbij de fiets volop ruimte krijgt en de verbindingen tussen kernen en Regiopoorten met uitstekende ov-verbindingen wordt verbeterd, zowel met directe en snelle ov-lijnen als door de overstap tussen modaliteiten makkelijker te maken met multimodale hubs. Daar waar directe, frequente en snelle buslijnen worden gerealiseerd, zijn haltes aan deze lijnen goede plekken om te kijken naar mogelijkheden voor woningbouw, waar dit past binnen de kernen en het landschap.

Bouwen voor eigen behoefte moet uiteindelijk bijdragen aan een kwalitatieve verbetering van de kern en van het landschap waarin de kern ligt. De precieze opgave voor vitaliteit verschilt per gemeente en per kern. Vanuit een scherp beeld van de lokale knelpunten op het gebied van vitaliteit worden lokaal specifieke oplossingen ontwikkeld. Nieuwe woningen zullen bijvoorbeeld in het segment en woonmilieu moeten worden gebouwd waaraan lokaal behoefte is en in een tempo dat de lokale markt kan absorberen. Als er te veel woningen tegelijk worden gebouwd, zal dat leiden tot een aanzuigende werking.

Een aantal middelgrote kernen heeft groei-ambities die de lokale woningbehoefte overstijgen. Groei is mogelijk als daarmee de vitaliteit wordt versterkt op het gebied van het voorzieningenniveau en economisch profiel, inclusief de werkgelegenheid van de kernen. Kernen verbinden zich daarbij aan de regionale opgave om een specifieke rol te vervullen. Ook hier wordt gezocht naar manieren om de groei te passen binnen de kaders van het landschap en mobiliteitssysteem. Uitbreiding bovenop de eigen behoefte wordt gezien in het licht van de verstedelijkingsladder zoals opgesteld in de Ruimtelijk Economische Koers en de Contour REP.

Concreet ligt hierbij de uitdaging om te onderzoeken hoe de ambities voor een aantal middelgrote kernen passen binnen de doelstellingen voor landschap, groen, water en verkeer:

Wijk bij Duurstede

Woningbouw voor de eigen woningbehoefte is mogelijk indien dit het autoverkeerssysteem niet of nauwelijks extra belast ten opzichte van de huidige situatie. Dit betekent dat er gezamenlijk moet worden ingezet op beter gebruik van ov en fiets en op spitsmijden (bijvoorbeeld door meer thuiswerken). Daarbij is een nauwe afstemming met de andere gemeenten aan de N229 en N227 noodzakelijk: ook deze gemeenten mogen de bestaande wegen in de spits niet zwaarder belasten, omdat de auto's uit Wijk bij Duurstede dan achteraan de file moeten aansluiten.

IJsselstein

Woningbouw gaat hand in hand met de omlegging van de N210 en mag in de spits niet of nauwelijks leiden tot meer autopendel op bestaande provinciale en snelwegen. Het ontstaan van aantrekkelijke sluipverkeerroutes door Nieuwegein en de Lopikerwaard moet worden tegengegaan. Huidige en toekomstige bewoners moeten de bestaande voorzieningen en het bestaande ov in IJsselstein zo veel mogelijk versterken.

IJsselstein kan een bijdrage leveren aan de behoefte aan groenstedelijke woonmilieus, aan landschapsontwikkeling en aan de groene scheg Kromme IJsselpark. Door de mogelijke versnelling van het bestaande openbaar vervoer zijn er in IJsselstein kansen om een bijdrage te leveren aan de regionale woningbouwopgave die past bij de verstedelijkingsladder.

De Ronde Venen

Woningbouw is aanleiding om te onderzoeken hoe een bijdrage kan worden geleverd aan een klimaatrobuuste regio door als regio te pionieren met innovatieve manieren van natuurinclusief bouwen en met nieuwe ruimte voor waterberging in combinatie met natte natuurontwikkeling. Woningbouw mag slechts beperkt leiden tot meer autoverkeer op de N201, waarvoor reeds plannen in voorbereiding zijn om de doorstroming te verbeteren. De fiets- en ov-netwerken vanuit Mijdrecht kunnen met name richting knooppunt Breukelen en Uithoorn flink worden verbeterd door de aanleg van snelfietsroutes en een systeem van directe en snelle buslijnen ondersteund door lokale lijnen, conform het ov-plan van de gemeente De Ronde Venen. Locaties bij haltes aan directe en snelle buslijnen zijn logische plekken om te kijken naar verstedelijking voor zover dit past binnen de structuur van de dorpen en het landschap. Binnen die kaders lijkt het mogelijk om ook in De Ronde Venen groeipotentie te benutten en de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren.

Vijfheerenlanden

Leerdam: ontwikkeling Broekgraaf-Noord. Uitdaging ligt hier in het integraal ontwikkelen van een duurzaam gebied met woningbouw en landschappelijke opgaven, in combinatie met een goede bereikbaarheid voor alle vervoersmodaliteiten, waarbij de filevorming elders in de stad niet mag toenemen. De verbindingen tussen de onderscheidene wijken in de stad Leerdam moeten worden verbeterd, vooral voor het niet gemotoriseerde verkeer. De wijk Broekgraaf en Broekgraaf Noord liggen aan de noordkant van de stad, op fietsafstand van het treinstation Leerdam van de Merwedelingelijn. Daarnaast komt er een busverbinding naar het centrum en het station en wordt in het plan voorzien aan snellere fietsverbindingen naar het centrum van Leerdam, omliggende dorpen en steden in Vijfheerenlanden en richting de stad Utrecht.

In totaal gaat de opgave voor vitaliteit om circa 15 procent van de totale woonbehoefte, oftewel circa 15.000 tot 22.000 woningen.

Vitale kernen: zelfstandig en verbonden

In vitaliteit voor kleine en middelgrote kernen spelen bevolkingsopbouw, woningvoorraad, economie, voorzieningenaanbod, mobiliteit en ruimtelijke kwaliteit een rol. Kleine en middelgrote kernen zijn allemaal verschillend en deze aspecten zullen dus in iedere kern in een andere mate spelen. De grootte van een kern speelt daarbij een belangrijke rol. Niet iedere kern kan een volledig voorzieningenprogramma ondersteunen en daarom is het belangrijk om onderscheid te maken tussen twee soorten vitaliteit:

- *Zelfstandige vitaliteit*: de mate waarin een kern zelf vitaal is en aspecten als wonen, werken en voorzieningen in balans zijn.
- *Verbonden vitaliteit*: ook al zijn voorzieningen en werk niet in dezelfde omvang in elke kern aanwezig, een kern kan toch vitaal zijn als deze zaken in de omgeving goed toegankelijk zijn met openbaar of eigen vervoer.

Dit alles betekent dat er geen eenduidig antwoord is op het vitaliteitsvraagstuk, maar dat er per kern gekeken moet worden naar zelfstandige en verbonden vitaliteit.

Handreiking vitaliteit met kwaliteit

Bij vitale kernen is ruimtelijke kwaliteit zowel bij inbreiding als bij uitbreiding een belangrijke opgave, die ondanks de relatief geringe omvang serieus moet worden genomen. Voorkomen moet worden dat bij (kleine) uitbreidingen alleen naar de kwantiteit wordt gekeken. Bij elke uitbreiding is het van belang dat deze bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van de kern en het landschap. De provincie en ook verschillende gemeentes ontwikkelden reeds richtinggevende documenten voor ruimtelijke kwaliteit.

De regio stelt een handreiking 'vitaliteit met kwaliteit' op. Een beeldend inspiratiedocument dat ook 'de Utrechtse werkwijze' beschrijft om tot ruimtelijk meerwaarde te komen. Aan de handreiking kunnen goede voorbeelden ter inspiratie worden toegevoegd.

Samen met initiatiefnemers wordt onderzocht hoe de uitbreiding van de kern bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit. Onderwerpen die hierbij van belang zijn:

- Cultuurhistorie (onder andere ontstaansbasis van de kern).
- Stedenbouwkundige en architectonische eigenheid van de kern.
- Landschap (onder andere verkavelingspatroon, groenstructuur).
- Water- en klimaatadaptatie (onder andere belang van voldoende groen- en wateroppervlak).

Schematische verbeelding vitale kernen (beeld: KuiperCompagnons).

REDENEERLIJN 4 – NIEUWE METROPOOLPOORTEN MAKEN VAN UTRECHT HET POLYCENTRISCHE HART VAN DE REGIO

Groen, landschap en mobiliteit zijn voorwaarden voor de groei van de regio, ook binnen de stad Utrecht. De stad maakt daarom een schaa sprong binnen haar grenzen. Om tegelijkertijd te groeien én te vergroenen wordt de verstedelijking geconcentreerd in een aantal hoogstedelijke centra, die goed worden verbonden met het ov.

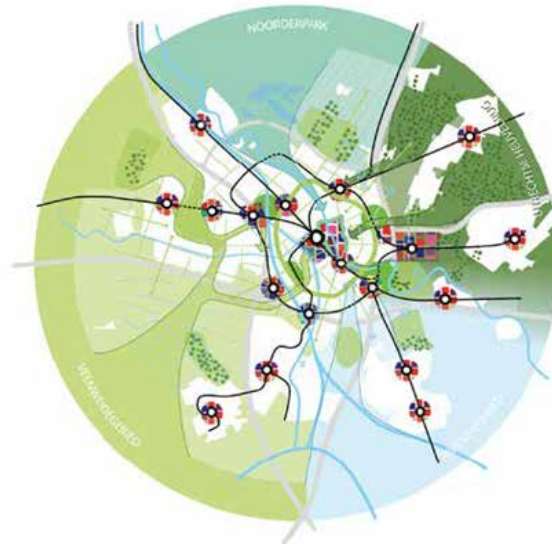
De stad Utrecht als vliegwiel van de groei van de regio

De stad Utrecht groeit en ontwikkelt zich snel en de regio groeit met haar mee. Het onbetwiste hart van de regio is het Utrechtse centrum, waarbij het centraal station de best bereikbare plek van het land en daarmee ook van de regio is. Rond deze centrale plek ontwikkelt de stad zich snel.

Om de verdere groei van de stad en de regio ruimte te geven, kiest Utrecht ervoor om een aantal aanvullende hoogstedelijke centra toe te voegen, waarin wonen, werken, voorzieningen, groen en mobiliteit in samenhang worden ontwikkeld. Binnen tien minuten van de voordeur kan iedere Utrechter straks alle functies vinden die hij of zij in het dagelijks leven nodig heeft. Utrecht wordt een 10-minutenstad.

Metropoolpoorten: nieuwe hoogstedelijke centra

Deze Metropoolpoorten zijn uitstekend verbonden met het ov, zowel met het centrum van de stad, als met de regio en met elkaar (Wiel met Spaken). Deze hoogstedelijke centra zijn volop gemengd en hebben ook allemaal een verbinding met het landschappelijke netwerk van de regio.

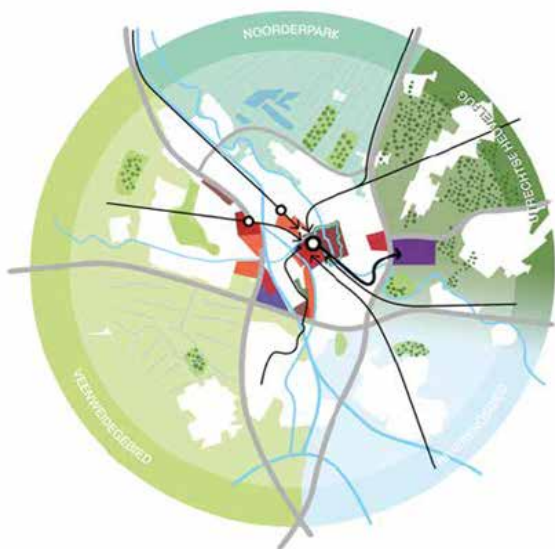
Van een stad in het landschap met één centrum naar een landschap met meerdere hoogstedelijke centra (beeld: RSU).

Deze hoogstedelijke centra hebben ook voor de regio betekenis. Het zijn plekken waar functies in hoge dichtheid en menging aanwezig zijn, waar veel mensen wonen en werken, naar school gaan, winkelen en recreëren. Ze beschikken ook over punten waar kan worden overstapt van het regionale ov-netwerk op het nationale treinennetwerk, zoals in Lunetten-Koningsweg en Leidsche Rijn Centrum.

Door de introductie van deze hoogstedelijke centra in Utrecht verandert dus ook de relatie tussen regio en stad. Het regionale ov-netwerk wordt minder gericht op enkel Utrecht Centraal, zo wordt het gemakkelijker door de regio en door de stad te bewegen. Door het Wiel met Spaken is straks niet alleen het centrum maar de hele stad goed bereikbaar vanuit de regio. Utrecht Centraal blijft het hart van het regionale en nationale netwerk, maar krijgt voor het opvangen van de grote groeiopgaven hulp van de Metropoolpoorten.

Groene scheggen dringen het stedelijk weefsel in

Als contramal van de Spaken, die als assen van verstedelijking radiaal vanuit Utrecht de regio in steken, dringen groene scheggen vanuit de regio de stad binnen. Vanuit iedere Metropoolpoort wordt de relatie gelegd met een groene scheg en daarmee met het Utrechtse landschap. Mobiliteit, verstedelijking en groen worden zo in relatie met elkaar gebracht.

De ontwikkeling van Utrecht concentreert zich op verschillende plekken

Groot Merwede

Groot Merwede is het gebied waar de komende jaren grote groei zal plaatsvinden. Utrecht Centraal, het Jaarbeurskwartier, de Merwedekanaalzone, Nieuwegein City en Nieuwegein Rijnhuizen bieden ruimte aan duizenden woningen. De plannen hiervoor zijn al volop in voorbereiding. De A12-zone ligt als grootste regionale ontwikkellocatie in het midden van dit gebied.

Tot 2040 is er ruimte om nog eens 20.000 arbeidsplaatsen toe te voegen in het gebied. Het stationsgebied zal, als één van de belangrijkste werklocaties van Nederland, daarbij verder doorgroeien. Gezond leven is het uitgangspunt in deze gebieden, waarbij het groen een essentiële rol speelt in de ontwikkeling.

Om al deze ontwikkelingen mogelijk te maken zal de Merwedelijn (de tram van Utrecht Centraal naar Nieuwegein en IJsselstein, tevens één van de Spaken) worden versneld. Dat vereist de aanleg van een nieuw tracé langs de Europalaan en optimalisaties in Nieuwegein en IJsselstein. Doel is om binnen 15 minuten te kunnen reizen van Nieuwegein Centrum naar Utrecht Centraal. De bestaande tramlijn over de Beneluxlaan zal via de Bevrijdingslaan naar een nieuw eindpunt in Papendorp worden geleid.

Deze verbeteringen van de mobiliteitsstructuur zorgen voor een duurzaam en groen binnenstedelijk woon-werkgebied en een snellere verbinding tussen Nieuwegein/IJsselstein en Utrecht.

A12-zone

De A12-zone is een belangrijke schakel in de verstedelijkingsstrategie van de regio. Dit gebied wordt nu niet optimaal gebruikt en maakt dat Nieuwegein en Utrecht gevoelsmatig verder van elkaar verwijderd zijn dan fysiek het geval is. Door het herschikken van functies en infrastructuur is hier ruimte voor verschillende stedelijke milieus. Doordat de Merwedelijn en de Waterlinielijn elkaar hier kruisen, zijn Utrecht Centraal en Nieuwegein Centrum, maar ook het USP en Leidsche Rijn Centrum, vanuit de A12-zone dus snel bereikbaar. Een treinstation en daarmee nationale ov-bereikbaarheid ontbreken, maar voor het regionale ov is het een optimaal bereikbare locatie. De A-12 zone is daarmee bij uitstek geschikt voor werkmilieus, gecombineerd met andere functies.

De ruimtelijke kwaliteit in de A12-zone wordt gedragen door de kanalen die door het gebied lopen en door de groene verbindingen die er vanuit dit gebied zijn met de groene scheggen van de Hollandse IJssel aan de westkant en de Nieuwe Hollandse Waterlinie aan de oostkant. In deze zone wordt een ruimtelijke reservering gemaakt voor een mogelijke toekomstige infrastructuurverbinding, de regionale bypass van de A12. Voorwaarde voor deze mogelijke toekomstige weg is dat de leefkwaliteit in het gebied niet mag verslechteren.

In Westraven kruisen Wiel en Spaak elkaar, waardoor hier de grootste stedelijke dichtheid mogelijk is. In Liesbosch wordt de werkfunctie verder verdicht en is menging met woningbouw alleen mogelijk langs de Vaartsche Rijn, aansluitend op Westraven, onder de voorwaarde dat een systemsprong op de vervoersknoop wordt gerealiseerd. De tramremise en de Galecopperzoom worden nieuwe stedelijke woongebieden die een nieuw type woonmilieu toevoegen aan Nieuwegein, daarmee wordt met name bijgedragen aan de doorstroming op de woningmarkt. Papendorp transformeert van een kantoorlocatie naar een gemengd stedelijk woon-werkgebied. In totaal gaat het om het toevoegen van 16.000 tot 24.000 woningen en ten minste 7.500 arbeidsplaatsen.

Metropoolpoorten als polycentrisch hart van de regio (beeld: KuiperCompagnons).

Brusselplein (beeld: de Architect).

Lunetten-Koningsweg

Aan de Oostkant van de stad wordt een nieuw hoogstedelijk centrum gerealiseerd rond station Lunetten-Koningsweg. Reizigers kunnen overstappen op het ov naar het USP en naar de A12-zone en Nieuwegein (de Waterlinielijn). Dit gedeeltelijk nieuwe station wordt een plek waar wonen en werken in hoge dichtheid mogelijk aan de rand van aantrekkelijke landschappen als Amelisweerd, de Nieuwe Hollandse Waterlinie, Landgoed Oostbroek en Nieuw Wulven. De Kromme Rijn kronkelt hier als belangrijke landschapsdrager de stad in.

Het is een belangrijke opgave om deze verstedelijking in te zetten om barrières tussen deze landschappen te overbruggen. Zo kan verstedelijking dienen om de toegang tot het groen aan de zuidoostkant van de stad voor alle Utrechters te verbeteren.

USP-Rijnsweerd

Ook op het USP en in Rijnsweerd is ruimte voor nieuwe verstedelijking. Het wetenschapsprofiel wordt hier verder versterkt en daarmee ontstaat volop ruimte voor werkgelegenheid gemengd met nieuwe woningen.

Leidsche Rijn Centrum, Lage Weide

Aan de westzijde is de stad Utrecht de afgelopen jaren sterk gegroeid. Het centrum van Leidsche Rijn ontwikkelt zich in hoog tempo tot een nieuwe hoogstedelijke hub.

In de omgeving van Leidsche Rijn Centrum ligt ruimte voor de verdere ontwikkeling tot een hoogstedelijk centrum. In de directe omgeving van station Leidsche Rijn wordt al hard gewerkt aan woon- en werkmilieus in hoge dichtheid, onder andere met het toevoegen van de hoogste woongebouwen van de stad.

Ook in het Vierde Kwadrant van Lage Weide, vlakbij station Leidsche Rijn, liggen volop locaties met ruimte voor verdichting. Meer dan in de andere hoogstedelijke centra zal de verdichting hier in het teken staan van werken. In deelgebieden als Lage Weide Vierde Kwadrant en Werkspoor zal wonen geen grote rol spelen. Op beide locaties wordt expliciet gekozen om het werkmilieu te beschermen, deels om ruimte te maken en houden voor bedrijven in zwaardere milieucategorieën (Lage Weide), deels om ontwikkelruimte te geven aan de creatieve industrie (Werkspoor). Wel is er ruimte om deze gebieden intensiever te gebruiken, met name nabij de stations Leidsche Rijn en Zuilen.

Overvecht

Overvecht wordt verder ontwikkeld tot een met de stad verbonden wijk voor iedereen. Met behoud van de identiteit en kwaliteit van het groene karakter, een ruim aanbod van diverse woningtypologieën en een centrum met een eigen profiel, dat ruimte biedt voor stedelijke voorzieningen. Er worden betere verbindingen gemaakt met de stad, maar ook met het landschap van het Noorderpark.

In totaal is in Utrecht en het Nieuwegeinse deel van de A12-zone ruimte om ten minste 74.000 woningen toe te voegen in de vorm van hoogstedelijke centra. Als de hoge bandbreedte voor de A12-zone wordt aangehouden loopt dit zelfs op tot 82.000 woningen.

REDENEERLIJN 5 – INTENSIVEREN VAN REGIOPOORTEN

Op korte afstand van de stad Utrecht liggen in alle windrichtingen steden en dorpen die uitstekend met de stad, de regio en het landschap verbonden zijn en die bij hun ov-knooppunten ruimte hebben voor verstedelijking. Deze locaties spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van de regio, doordat lokale en regionale opgaven hier verbonden worden.

Ruimte voor verdichten en mengen

De Regiopoorten hebben allemaal ruimte voor verstedelijking in de vorm van transformatie en verdichting nabij stations. In veel gevallen is transformatie en menging met werken een belangrijke opgave voor de Regiopoorten. De locaties die in Woerden, Breukelen, Bunnik, Houten en Zeist-Noord in beeld zijn voor verstedelijking, zijn nu deels nog werklocaties.

De toekomstige verstedelijking kenmerkt zich in ieder geval door dichtheden die hoger zijn dan gebruikelijk in deze kernen. Dit sluit aan bij de kwalitatieve behoefte in deze kernen om met name te bouwen voor doorstroming en voor starters op de woningmarkt. Het sluit ook aan bij de visie op mobiliteit door het organiseren van nabijheid, functiemenging en intensief gebruik van ov-knooppunten (alle drie belangrijk om fietsgebruik te stimuleren).

De precieze uitwerking van de woon-werkmilieus zal lokaal gebeuren, maar het uitgangspunt is dat ze een slag stedelijker worden dan tot nu toe gebruikelijk. In de visie op de kwalitatieve woonmilieus in de regio is daarom voor de Regiopoorten de term Regionaal Transformatiemilieu als categorie toegevoegd.

Voor Houten geldt dat de wijze en mate van verstedelijking onderdeel is van een breed politiek en maatschappelijk debat over de Ruimtelijke Koers Houten. Op dit moment is sprake van 'agendavorming' om mogelijk op een later moment keuzes te kunnen maken, in een nieuwe ruimtelijke visie of anderszins. Hierbij zal de juiste balans worden gezocht tussen binnenstedelijke verdichting en de keuze voor een ontwikkellocatie buiten de bestaande Rondweg. Een uitleglocatie aan de oostzijde van de bestaande kern is daartoe nu onderwerp van nader onderzoek. In ditzelfde onderzoek wordt een locatie aan de noordwestzijde onderzocht (tegen de A12-zone). Beide onderzoeken leveren inzichten, dilemma's en aanbevelingen voor een mogelijk vervolg op.

Verbonden met het landschap

De Regiopoorten hebben veelal een sterke ruimtelijke relatie met het nabij liggende groene landschap. Er liggen koppelkansen om Regiopoorten te ontwikkelen in samenhang met de groen- en landschapsopgave. Dit draagt niet alleen bij aan het gezonde leefmilieu in deze Regiopoorten zelf, maar kan deze plekken ook een dubbelrol geven als buitenpoort, die het landschap toegankelijk maakt met het ov.

Regiopoorten als multimodale hub

De Regiopoorten zijn ook plekken die als bronpunten in het regionale ov-systeem fungeren. Reizigers uit de regio stappen op deze plekken over van de fiets of de bus op het Wiel met Spaken. Daarbij hebben sommige Regiopoorten ook een functie als multimodale hub, wat de inpassing van parkeervoorzieningen noodzakelijk maakt.

Intensiveren van regiopoorten (beeld: KuiperCompagnons).

Investerings nodig in infrastructuur

Om de Regiopoorten goed te laten functioneren is het nodig dat de stations van goede kwaliteit zijn en dat ze frequent bediend worden:

- Voor Woerden en Houten is de infrastructuur al op orde en zullen de sprinterfrequenties voor 2030 worden verhoogd.
- Voor de Regiopoort Zeist-Noord is het nodig dat de snelle HOV-verbinding van het USP doorgetrokken wordt naar Zeist-Noord en eventueel verder naar Amersfoort.
- Voor de extra intensivering van Nieuwegein-Centrum is het nodig dat de Merwedelijn naar Utrecht wordt versneld.
- Voor de Regiopoorten Bunnik en Breukelen is het nodig dat de sprinterfrequentie verhoogd wordt. Hiervoor is het uitbreiden van de spoorinfrastructuur tussen Utrecht en Maarn noodzakelijk.

De Regiopoorten zijn stedelijke en goed verbonden plekken. De woonmilieus die hier worden gebouwd moeten aansluiten bij het mobiliteitsprofiel van de plek. Ov-bediening en verstedelijking moeten in balans met elkaar worden gezien. Het gebruik van de fiets wordt gestimuleerd door de Regiopoorten te voorzien van hoogwaardige voorzieningen voor voor- en natransport (ruime bewaakte stallingen, deelfietsen, onderhoud, et cetera).

De belangrijkste Regiopoorten zijn:

- Woerden (binnenstedelijk en transformatie).
- Nieuwegein (binnenstedelijk en transformatie).
- Houten (binnenstedelijk, transformatie en mogelijke uitleg).
- Bunnik (binnenstedelijk, transformatie en uitleg in hoge dichtheid georiënteerd op ov en fiets).
- Zeist-Noord (binnenstedelijk en transformatie).
- Breukelen (binnenstedelijk en transformatie).

De opgave voor de Regiopoorten is adaptief. In de regio liggen knopen die in combinatie met aanvullende verstedelijking mogelijk kunnen worden versterkt tot Regiopoort. Voorbeelden zijn Bilthoven, Vianen en Driebergen-Zeist.

In totaal kunnen in de gemeenten met Regiopoorten circa 35.000 tot 40.000 woningen worden gebouwd.

REDENEERLIJN 6 – NIEUWE UITLEGLOCATIES BEPERKT NODIG

Landschap en mobiliteit zijn voorwaarden voor de ontwikkeling van de regio. In de prioritering van locaties voor wonen en werken staan uitleglocaties dan ook onder aan de lijst. De behoefte aan uitleglocaties hangt af van de kwantitatieve en kwalitatieve woningbehoefte die onder aan de streep overblijft. De mate waarin potentiële uitleglocaties in beeld blijven, hangt ook af van de mate waarin ze bijdragen aan de doelstellingen voor landschappelijke kwaliteit en ov-bereikbaarheid.

In de Contour REP is een aantal grotere uitleglocaties benoemd, die vervolgens in de verstedelijkingsstrategie zijn afgewogen. Indien de verwachtingen van de Metropoolpoorten en Regiopoorten kunnen worden waargemaakt, is het vanuit kwantitatief oogpunt niet nodig om veel grootschalige uitleglocaties te ontwikkelen. Toch is er ook in dat geval nog wel iets nodig.

Bunnik-Zuid

Vanuit het oogpunt van nabijheid van werkgelegenheid en ov en van de bijdrage aan het versterken van bestaande voorzieningen en structuren is stationsgebied Bunnik-Zuid benoemd als locatie waar uitleg mogelijk zou moeten zijn, maar uitsluitend als het wordt ontwikkeld tot een Regiopoort en niet tot een traditionele uitleglocatie. Dit betekent dat er in hoge dichtheid moet worden gebouwd, gericht op de ov-knoop. Het doel moet een relatief stedelijk woonmilieu zijn, dat mensen stimuleert om de fiets te pakken naar het USP, en de trein naar andere plekken in de regio.

Voor deze plek geldt, net als voor de eerder genoemde middelgrote kernen, dat het niet logisch is om het wegennet uit te breiden om aan de groeiambities te voldoen. In afstemming met de andere gemeenten in de Kromme Rijnstreek komt er voor Bunnik-Zuid een visie op de mobiliteitsontwikkeling die de autostromen in de spits beperkt, waarbij de omlegging van de N229 naar de Limesbaan als onderzoeksoptie wordt meegenomen.

De opgave zal bovendien moeten worden gecombineerd met het versterken van de landschapsopgave rond de Kromme Rijn en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Woningbouw kan hierbij een katalysator zijn van de vele landschappelijke opgaven in dit gebied.

Rijnenburg

De gemeente Utrecht wil het gebied Rijnenburg in eerste instantie ontwikkelen als energielandschap, met ruimte voor bijvoorbeeld sport en recreatie. Als op termijn woningen worden gebouwd, dan moet het een duurzame wijk worden met minimaal hetzelfde voorzieningenniveau als bij de andere knooppunten. Er worden dus dezelfde kwaliteitsstandaarden gehanteerd.

Een mogelijke bouw start niet voor 2035, maar onderzoek en eventueel tijdelijke ontwikkeling vindt al eerder plaats. Een besluit tot bouw vindt plaats wanneer nodig (dat kan al voor 2035 zijn). Tijdelijk is het mogelijk om 'overloop' van de ruimtebehoefte uit de stad op te vangen (recreatie, sport, werk, cultuur, et cetera). Daarbij worden besluiten vermeden die toekomstige ontwikkelingen in de weg staan.

Voor de regionale woningbouwopgave blijft Rijnenburg dus in beeld als strategische ontwikkellocatie. Als de woningbehoefte toch groter blijkt dan gepland of als de productie op andere locaties tegenvalt, kan Rijnenburg zorgen voor robuustheid in de vraag naar stedelijke ontwikkeling. Realisatie van Rijnenburg kan alleen onder voorwaarde dat het ov en de bereikbaarheid per fiets op deze locatie goed georganiseerd zijn en dat er geen extra druk op de snelwegen wordt veroorzaakt.

Breukelen-West en Loenersloot

Tot 2040 zijn Loenersloot en Breukelen-West geen locatie voor woningbouw. Voor beide locaties geldt dat dit het landschap te zeer zouden aantasten, Loenersloot beschikt bovendien niet over een ov-knoop.

Lage Weide (beeld: Eneco).

REDENEERLIJN 7 – TOEKOMSTBESTENDIGE WERKLOCATIES MET EEN DUIDELIJK PROFIEL

Voor werklocaties gelden twee, in elkaar grijpende en elkaar versterkende, uitgangspunten: verdichten in gemengde stedelijke gebieden én verdergaande specialisatie, waarbij elk bedrijventerrein een duidelijk eigen profiel krijgt.

De Metropoolpoorten en Regiopoorten zijn gemengde woon-werklocaties. De benodigde circa 80.000 arbeidsplaatsen komen voor een groot deel terecht in deze stedelijke gemengde woon-werkmilieus, met een zwaartepunt in de stad Utrecht, die de economische motor van de regio is en blijft. Deze stedelijke locaties sluiten aan bij de grote vraag naar werkplekken in goed bereikbare kantoormilieus, wetenschapsmilieus en gemengde woon-werkmilieus.

In de ontwikkeling van de werklocatie van de toekomst is net zoals bij woonlocaties de kwaliteit van de omgeving van steeds groter belang. Bereikbaarheid per ov en fiets, toegankelijkheid van groen, ontmoeting en toegang tot voorzieningen zijn belangrijk. Daarnaast bieden werklocaties ook kansen voor een koppeling met andere opgaven, zoals klimaatadaptatie en energie, en moet de inrichting van werklocaties, net als bij woonlocaties, worden ingezet vanuit het thema gezond leven.

De keuzes voor wonen en werken lijken daardoor steeds meer op elkaar, en locaties kunnen daarom ook steeds meer beide functies bedienen.

Voor de ontwikkeling van werklocaties zijn naast deze koppelkansen keuzes nodig die een ruimtelijke uitwerking hebben.

Keuzes per type werklocatie

Tot 2040 worden in de regio naar verwachting circa 80.000 arbeidsplaatsen gecreëerd, waarvan 70.000 banen in de stad Utrecht en zo'n 10.000 banen in de overige gemeenten. Per type werklocatie wordt een specifieke ruimtelijke keuze gemaakt:

Kantoren

Tot 2040 is er behoefte aan maximaal 853.000 m² kantoorruimte in de stad Utrecht op plekken die goed bereikbaar zijn met het ov (met name Utrecht Centraal, Leidsche Rijn Centrum en Lunetten-Koningsweg). Buiten de stad Utrecht is (kwantitatief) voldoende kantooraanbod en is het mogelijk om kantoorruimtes te transformeren naar woningen.

Wetenschap/campus

De sectoren life science, health en duurzaamheid groeien snel. Hiervoor is aanvullende ruimte nodig op of direct rond het Utrecht Science Park en USP Bilthoven of op mogelijke satellietlocaties.

Informele bedrijfsruimte

De groei in het segment informele bedrijfsruimte levert een vraag op van maximaal ca. 68.000 m² aan ruimte voor (kleinschalige) bedrijfsruimte in de wijk of op solitaire locaties.

Werken vanuit huis

Het aantal banen dat geregistreerd staat op een woning neemt tot 2040 naar verwachting met circa 12.000 toe. NB: het gaat hier niet om het aantal mensen dat parttime thuis werkt, maar om banen die geregistreerd staan op een woning en waarvoor dus geen ander kantoor of werkplek beschikbaar is. Het aantal mensen dat (parttime) thuis werkt ligt hoger.

Detailhandel

Door de groei van online-bestedingen neemt de vraag naar detailhandelsruimte naar verwachting af. In totaal zal er in 2040 70.000 m² tot 190.000 m² minder nodig zijn. Dit betekent dat de inzet gericht moet zijn op het compact maken van winkelcentra en, met name in de regio, op het verkleinen van het winkelloppervlak. In de stad Utrecht is door de sterke bevolkingsgroei nog vraag naar enige uitbreiding in bepaalde segmenten.

Bedrijventerreinen

Er is tot 2040 nog circa 216 hectare bedrijventerreinen te programmeren. Een deel van deze opgave kan terecht komen in gemengde stedelijke gebieden, maar een aanzienlijk deel laat zich juist niet mengen of heeft bescherming nodig. Zo wordt bijvoorbeeld voor Lage Weide in Utrecht en voor verschillende andere locaties in de regio expliciet gekozen om bedrijven niet te mengen met woningbouw, deels omdat dit niet wenselijk is vanuit milieucontouren en hinder, deels om innovatieve werkmilieus te beschermen tegen verdringende effecten die menging met woningbouw kan veroorzaken. Zoals voor alle werklocaties wordt de bereikbaarheid per ov en fiets voor bedrijventerreinen steeds belangrijker. Op bedrijventerreinen komen in totaal 15.000 extra arbeidsplaatsen, dat is bijna 20% van het totaal aantal arbeidsplaatsen. Een deel van de opgave, de vraag naar nieuwe XXL-logistiek (en/of grootschalige, extensieve bedrijvigheid met ondergemiddelde arbeidsintensiteit) zal niet worden geacommodeerd in de regio.

Bedrijventerreinen – Ambities

Centraal staat de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen. Dit betekent dat de volgende ambities worden gehanteerd:

- Toekomstbestendig betekent dat regionaal ruimte wordt gemaakt voor de groei van bedrijventerreinen op de juiste plek. We creëren een sterkere profilering van terreinen en een betere onderlinge samenhang tussen terreinen.
- Toekomstbestendig betekent het bieden van een aantrekkelijke werkomgeving voor werknemers. Bij het aantrekken en behouden van talent is dat voor bedrijven steeds meer van belang. Om als regio economisch aantrekkelijk te blijven, is het creëren van een aantrekkelijke en uitdagende werkomgeving essentieel.
- Toekomstbestendig betekent klimaatadaptief maken door vergroening van daken en parkeerplaatsen. Hierdoor ontstaan prettigere werkomgevingen, wordt hittestress tegengegaan en wordt bijgedragen aan de wateropgave en de biodiversiteit.
- Toekomstbestendig betekent het maken van duurzame gezonde gebouwen en werkomgevingen. Op een duurzame, circulaire werklocatie wordt per activiteit zo min mogelijk energie verbruikt, doordat processen geoptimaliseerd zijn en het vastgoed goed geïsoleerd is. Daarnaast wordt energie zoveel mogelijk lokaal en duurzaam opgewekt, bijvoorbeeld door zonnepanelen op daken of door windturbines, maar bijvoorbeeld ook door 'restenergie' van andere bedrijven in het gebied te hergebruiken. Met hun grote dakoppervlakken kunnen bedrijventerreinen uitgroeien tot energieopwekkers.
- Toekomstbestendig betekent een optimale en multimodale ontsluiting. De mate van bereikbaarheid per modaliteit (auto, ov, fiets of te voet) verschilt per terrein. Hoe dicht een terrein in stedelijk gebied is gelegen, hoe minder autobereikbaarheid er nodig is en hoe ov- en fietsvriendelijker het terrein moet zijn.

Bedrijventerreinen – Keuzes per type

De U16 kiest ervoor om het grootste deel van de berekende vraag naar bedrijventerreinen te accommoderen met een combinatie van intensiveren en uitbreiden. We maken hiervoor een programmatische regiobrede aanpak. De schaarse ruimte benutten we voor bedrijvigheid met een duidelijke regionale binding, dan wel met een duidelijke regionale bijdrage aan duurzaamheidsambities. Hiermee willen we het economisch concurrerend profiel van de regio versterken en tegelijk voldoende werkgelegenheid scheppen. Een fors deel van de geplande 15.000 extra banen op bedrijventerreinen is gerelateerd aan de gemeente Utrecht.

Om het concurrerend profiel van de regio te borgen kiezen we voor aanscherping van de onderlinge profilering van bedrijventerreinen. Zo spelen we sterk in op de huisvestingswensen van bedrijven en de mogelijkheid tot clusteren. Daarmee stimuleren we een gezonde verhuisdynamiek waarmee de investeringsmogelijkheden voor bestaande bedrijventerreinen worden geoptimaliseerd om versnelde veroudering te voorkomen ('gezonde ecosysteem voor bedrijven').

We gaan daarom programmeren in stedelijke en functionele terreinen (of werkmilieus), waarbij binnen functionele terreinen kleinschalige tot middelgrote locaties en grootschalige locaties worden onderscheiden (bron: Stec Groep, 2020). Per segment maken we hierin de volgende keuzes:

- De vraag (ca. 30 hectare) naar nieuwe XXL-logistieke bedrijvigheid en grootschalige, extensieve bedrijvigheid met ondergemiddelde arbeidsintensiteit legt een te grote druk op ons mobiliteitssystemen draagt onvoldoende bij aan onze werkgelegenheidsambities. De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wenden we liever aan voor lokale en regionale spelers die van specifieke regionale toegevoegde waarde zijn. Voor meer kleinschalige en stedelijk georiënteerde stadsdistributie kan wel ruimte worden gecreëerd.
- De behoefte aan functioneel grootschalige werkmilieus (circa 60 ha) accommoderen we door nieuwe regionale terreinen te realiseren op de best mogelijke plekken voor functioneel grootschalige bedrijvigheid (kavelomvang gemiddeld vanaf ca 2 ha tot circa 5 ha indicatief en voor verdere uitwerking). Deze locaties bieden daarmee ruimte voor bedrijven die vanwege functionaliteit (o.a. beschikbare ruimte, kavelomvang, ontsluiting) en milieuhindercategorie op bedrijventerreinen gevestigd moeten worden en minder goed te mengen zijn. Hierbij gaat het bijvoorbeeld ook om circulaire bedrijven. Daar waar de regionale bedrijventerreinen incidenteel geen oplossing zijn als vestigingsmogelijkheid voor grotere bedrijven (bijvoorbeeld door lokale binding en/of bestaande investeringen en nabijheid) zoeken we op bovenlokaal niveau naar een geschikte oplossing om werkgelegenheid (en het bedrijf) te behouden. Hierover kunnen in de regionale programmering wonen en werken van de provincie Utrecht, die jaarlijks wordt geactualiseerd, concrete afspraken worden gemaakt, passend binnen de behoefte. Voor deze uitzonderingsgevallen kunnen in het uitgifteprotocol ook regels worden opgenomen.
- De behoefte aan functioneel kleinschalige en middelgrote werkmilieus (circa 60 hectare) accommoderen we door (kleinschalige) uitbreidingen van lokale terreinen. Deels wordt in die uitbreidingen voor de periode tot 2030 al voorzien door terreinen die door de provincie Utrecht geborgd zijn. Jaarlijks evalueren en monitoren we de regionale programmering wonen en werken samen met de provincie Utrecht, zodat ook langjarig voldoende (boven)lokale uitbreidingsruimte geborgd is.

- De behoefte aan stedelijke werkmilieus (circa 60 hectare) accommoderen we via uitbreidingen en een mix van mengen en intensiveren op terreinen in of dicht tegen de stad Utrecht aan. Maar ook in andere regiogemeenten hebben we op lokaal niveau, daar waar dat passend is, ruimte voor bedrijfsruimte in de wijk.

Zoeklocaties functioneel grootschalige terreinen

Voor de opgave van de functionele grootschalige terreinen zijn zoeklocaties benoemd langs de belangrijkste vervoersassen van de regio (A2 en A12), in zones die tevens redelijk tot goed met het ov ontsloten zijn en waar ruimtelijke opgaven te combineren zijn. We zoeken langs de A12 en de A2 omdat ze voor personeel en toeleveranciers op korte afstand van de woongebieden moeten liggen en de reisafstanden zo beperkt blijven. Op deze terreinen is vooral ruimte voor grote bedrijven met een sterke regionale binding.

Voor de functioneel grootschalige terreinen zijn verschillende locaties in studie, waarvan een aantal op relatief korte termijn beschikbaar gemaakt kan worden (voor 2030) en een aantal andere locaties wat verder weg liggen in de tijd. Deze locaties liggen op enige afstand van een aantal regiopoorten (zie redeneerlijn 5). Op deze goed bereikbare locaties wordt op termijn gestreefd naar meervoudig ruimtegebruik en worden meekoppelkansen optimaal benut. Daarbij zijn combinaties met landschapsontwikkeling, energieopwekking, infrastructuur en mogelijk ook wonen denkbaar.

Rijnvliet Utrecht (beeld: Triple Solar).

REDENEERLIJN 8 – DUURZAME ENERGIE IS EEN GEZAMENLIJKE OPGAVE

In het Nationaal Klimaatakkoord (2019) is afgesproken de CO₂-uitstoot in 2050 met 95% te hebben gereduceerd ten opzichte van 1990. Voor 2030 is 49% als tussendoel gesteld.

De belangrijke doelstellingen zijn:

- In 2030 komt 70% van alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen. Dat gebeurt met windturbines op zee en op land en met zonnepanelen op daken en in zonneparken.
- In 2030 35 TWh duurzame elektriciteitsopwekking op land, 49 TWh op zee.
- In 2050 zijn 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af. Als tussenstap zijn in 2030 1,5 miljoen bestaande woningen verduurzaamd.
- In 2050 zijn landbouw en landgebruik klimaatneutraal.
- Al voor 2030 zijn personenauto's en ov zonder uitstoot normaal. Vanaf 2030 zijn nieuw alleen nog elektrische personenauto's te koop. Naast batterij-elektrische personenauto's rijden er dan ook voertuigen op waterstof of zonnecellen. In de uitvraag voor de nieuwe ov-concessie (vanaf 2025) is elektrisch ov als één van de doelstellingen opgenomen.
- De laadinfrastructuur groeit mee: in 2030 zijn er in heel Nederland 1,8 miljoen laadpalen beschikbaar.

De uitwerking van het Nationale Klimaatakkoord voor duurzame elektriciteitsopwekking vindt regionaal plaats door gemeenten, waterschappen en provincie. In 2018 zijn hiertoe dertig regio's geformeerd, die ieder een doelstelling voor duurzame energie-opwekking formuleren, passend in de net-infrastructuur, maatschappelijk gedragen en ingebed in zoekgebieden met oog voor ruimtelijke inpassing, koppelkansen en kwaliteit.

Als U16-gemeenten werken we met provincie Utrecht en de waterschappen in de Regionale Energiestrategie U16 (RES) samen aan de energietransitie. De RES richt zich hoofdzakelijk op het realiseren van duurzame elektriciteitsopwekking en het verduurzamen van de gebouwde omgeving. De plannen van de RES U16 worden landelijk beoordeeld op kwantiteit, ruimtelijke kwaliteit, net-efficiëntie en maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak.

De RES U16 heeft in oktober 2019 uitgangspunten vastgesteld en beschikt sinds oktober 2020 over een bestuurlijk vastgestelde Ontwerp RES. In het derde kwartaal van 2021 vindt in alle gemeenteraden besluitvorming over de RES 1.0 plaats.

Onze strategie om aan deze doelen bij te dragen:

1. Energie besparen.
2. Omschakelen naar duurzame technieken.
3. Benutten van duurzame energiebronnen in de regio.

Elektriciteit

Als uitwerking van de landelijke doelstelling en in afstemming op onze eigen elektriciteitsbehoefte is onze ambitie in 2030 1,8 TWh duurzame energie op te wekken met zon-op-dak, zonnevelden en windturbines. Dat is 1/6 van de verwachte elektriciteitsbehoefte in 2050. Daar maken we ruimte voor.

Ook na 2030 is er een substantiële opgave. Energie gaat meer ruimte vragen en het wordt zichtbaarder in de stad en in het landschap. De nationale doelstellingen voor CO₂-reductie werken door in alle opgaven.

Bij het bepalen van locaties voor elektriciteitsopwekking zijn de leidende principes:

1. Maximaal inzetten op zon-op-dak, daarmee kan de opgave gedeeltelijk worden gerealiseerd.
2. Er is potentieel voor windturbines:
 - a. vooral langs infrastructuur.
 - b. bij bedrijventerreinen.
 - c. in agrarische gebied en in combinatie met de groene scheggen.

In alle gevallen met nadrukkelijke aandacht voor impact op ruimtelijke kwaliteit.

3. Vanuit net-efficiëntie en maatschappelijke kosten is clustering van elektriciteitsopwekking wenselijk.
4. Vanuit net-efficiëntie en maatschappelijke kosten is de juiste mix van zonnevelden en windturbines van belang. De noodzakelijke elektriciteitsnetinfrastructuur voor windturbines is goedkoper dan voor zonnevelden (dat scheelt een factor 3). Daarnaast zijn tot 2030 op de hogere netvlakken (hoogspannings- en tussenspanningsstations) meer aansluitmogelijkheden dan op de lagere netvlakken (middenspanningsstations). Op de hogere netvlakken kunnen grotere projecten worden aangesloten. Kleinere projecten kunnen slechts geclusterd worden aangesloten.
5. Voor zonnevelden ligt de focus op meervoudig ruimtegebruik.
6. Wij streven naar een goede samenhang van lusten en lasten met: 50 procent lokaal eigenaarschap en wederkerigheid in de interbestuurlijke verhoudingen.

De RES 1.0 bevat de onderbouwing voor 1,8 TWh duurzame elektriciteitsopwek in 2030 en is opgebouwd uit vier bouwblokken: gerealiseerde opwek en pijplijnstatus 'zeker', zon op dak, lokale zoekprocessen en continue samenwerking en ontwikkeling.

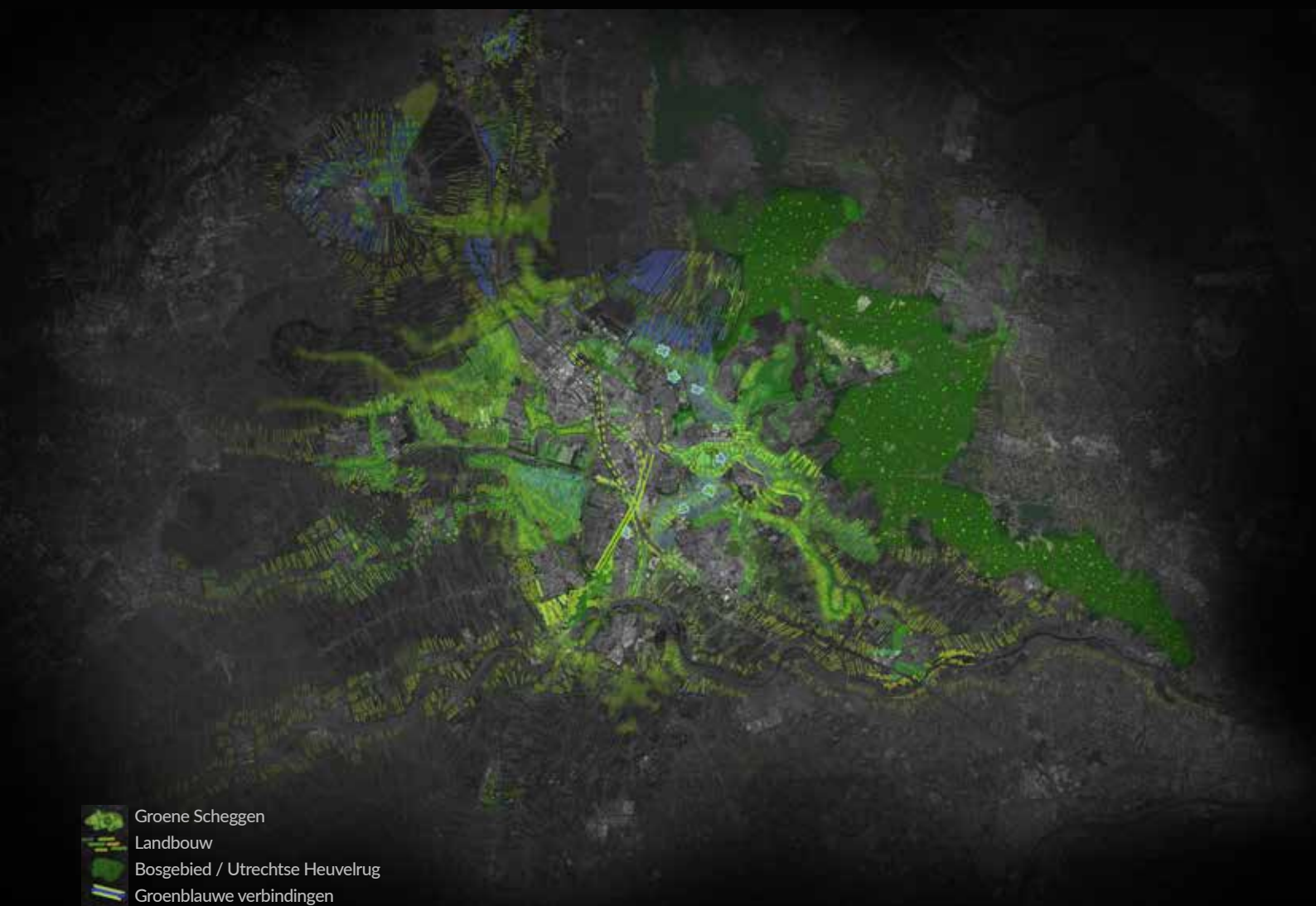
Warmte

De ruimtelijke impact van de warmtetransitie hangt nauw samen met welke duurzame warmteoplossing in welke straat of wijk wordt gekozen. Het gaat hoofdzakelijk om ruimte voor energie-infrastructuur. Denk daarbij aan de plaatsing van regelstations in wijken, warmteleidingen, opwekinstallaties (in wijken of daarbuiten) en (thermische) opslag.

De grootste opgave is het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. In de helft van de warmtevraag in onze regio kan – na isolatie van gebouwen – worden voorzien met midden-temperatuurwarmte (50 tot 70°C). Circa een kwart kan van lage-temperatuurwarmte komen (minder dan 50°C) en het laatste kwart heeft in 2050 nog steeds behoefte aan hoge-temperatuurwarmte (meer dan 70°C). De verdeling hangt sterk af van de mate waarin isolatie wordt gerealiseerd. Het is daarom van groot belang om in te zetten op energiebesparing door het toepassen van isolerende maatregelen bij de bestaande bebouwing.

De overstap naar duurzame warmte lijkt met name plaats te gaan vinden op lokaal niveau. Uit onderzoek blijkt dat duurzame warmtebronnen in de U16 regio vooral lokaal worden ingezet. De U16 regio kent daarmee weinig bovengemeentelijke warmtebronnen. Alleen geothermie en nieuwe bio-warmtebronnen hebben mogelijk potentie als regionale bron. Overige warmtebronnen zijn te klein of van te lage temperatuur om efficiënt over grotere afstanden te kunnen transporteren.

Om de warmtebehoefte te beperken is het logisch om principes te ontwikkelen die de impact van verstedelijking op de energievraag zo klein mogelijk maken. Verstedelijkingslocaties zullen hun bijdrage moeten leveren aan de opwekking van hun eigen duurzame energie. Nieuwe wijken en bedrijventerreinen kunnen energieneutraal of -positief zijn.

Groenblauwe netwerken 2040 (beeld: KuiperCompagnons).

2.3

WAT WE NOG MEER AFSPREKEN - VERDIEPENDE AFSPRAKEN VOOR VIJF THEMA'S

Aanvullend op de redeneerlijnen is voor een vijftal thema's inhoudelijke verdieping nodig om de keuzes te onderbouwen en de stap van opgave naar redeneerlijn te verduidelijken.

De vijf thema's komen overeen met de vijf Pijlers die al eerder zijn verkend in de Contour REP en die in een aantal Pijlerrapporten en onderzoeken verder zijn verdiept.

De vijf thema's zijn:

1. Landschap, water en groen
2. Mobiliteit
3. Wonen (woonmilieus en kwalitatieve woningbehoefte)
4. Werkmilieus
5. Energie

THEMA 1 – LANDSCHAP, WATER EN GROEN

Het Pijlerrapport *Groen en Landschap* geeft invulling aan de kwantitatieve en kwalitatieve invulling van de groene en landschappelijke opgave. Deze opgave is ruimtelijk vertaald in een opgavekaart en in een aantal algemene en zeven gebiedsgerichte opgaven.

De gebiedsgerichte benadering biedt aangrijpingspunten voor gemeenten, provincie en andere belanghebbenden om samen te werken aan concrete opgaven in samenhang met opgaven voor verstedelijking, mobiliteit en/of energie.

De zeven gebiedsopgaven zijn:

1. Blauwe Krans van de Stelling van Amsterdam
2. Polderscheg Lange Linschoten – Woerden – Breukelen
3. Hollandse IJsselscheg – Rijnenburg – A12-zone
4. Waterliniescheg
5. Groene zoom Vijfheerenlanden
6. Groenblauw raamwerk Heuvelrug – Lek
7. Agrarisch groenblauw netwerk

In alle gevallen met nadrukkelijke aandacht voor impact op ruimtelijke kwaliteit.

Alvorens de 7 gebiedsopgaven uit te werken wordt ingegaan op twee generieke opgaven.

Water en klimaat in verstedelijking

Water- en klimaatadaptiviteit spelen in alle groen- en landschapsopgaven een belangrijke rol. Het gaat om waterveiligheid, waterkwaliteit en waterhuishouding. De drie waterschappen die in de regio actief zijn (Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Waterschap Rivierenland) hebben in de groen- en landschapsopgave een belangrijke bijdrage geleverd.

Waterbeheer en klimaatadaptatie maken daarnaast ook deel uit van de verstedelijkingsopgave. Een deel van de regio is kwetsbaar als het gaat om de waterhuishouding. Zo watert een groot deel van de regio af op het Amsterdam-Rijnkanaal, dat slechts beperkte capaciteit heeft voor het bufferen van water. Om te zorgen dat de piekbelasting van het systeem niet groter wordt, moet water dus zo lang mogelijk worden vastgehouden. Dit betekent dat klimaatadaptief en waterinclusief bouwen een voorwaarde is voor de stedelijke ontwikkeling van de regio.

Perspectief agrarische sector

De landbouwgebieden zijn onderdeel van de Utrechtse Trots. De landbouw heeft een groot deel van het gebied in gebruik en is naast producent van voedsel ook beheerder van het landschap. Maar decennia van intensivering hebben hun sporen in het landschap nagelaten.

In de U16 blijft ook in de toekomst ruimte voor de landbouw als voedselproducent en landschapsbeheerder. Om de rol voor de landbouw in de toekomst te borgen, is echter wel een transitie nodig om de balans te herstellen tussen landschap, natuur, bodem en (nieuwe) verdienmodellen. Daarin onderscheidt de regio zich niet van andere delen van Nederland en daarom wordt het transitiebeleid van de Rijksoverheid gevolgd.

Nieuwe verdienmodellen voor de landbouw weten de verbinding te leggen tussen thema's als natuur (waaronder stikstof), bodemkwaliteit, energieopwekking, bodemdaling (inclusief CO₂-uitstoot), biodiversiteit en recreatie. Korte-ketenlandbouw kan daarbij zorgen voor bewustere relatie met ons voedsel. Natuurinclusieve landbouw levert een essentiële bijdrage aan het behouden van bestaande natuurwaarden en het vergroten van de natuurwaarden en de biodiversiteit.

Het College van Rijksadviseurs noemt dit een transitie naar een landschapsinclusieve landbouw. *'Sluit een New Deal tussen boer en maatschappij. Boeren ontvangen dan een eerlijk inkomen voor het produceren van gezond voedsel en een aantrekkelijk, toegankelijk, biodivers landschap, waarbij het zorgen voor schoon water, schone lucht en een vitale bodem vanzelfsprekende randvoorwaarden zijn. We noemen zo'n landbouw 'landschapsinclusief'. Landschapsinclusieve landbouw is een intelligente, 21e-eeuwse vorm van landbouw, waarbij de productie van voedsel bijdraagt aan een aantrekkelijk, rijk, biodivers en toegankelijk landschap, waarin aandacht is voor erfgoed, schoonheid en voor de mensen die er in wonen, leven en werken. Landschapsinclusieve landbouw gaat uit van natuurlijke processen en een gezonde bodem. Kringlopen worden zo veel mogelijk op regionale*

schaal gesloten. In een landschapsinclusieve landbouw zien we de landschappelijke diversiteit van Nederland terug in het voedselproductiesysteem en omgekeerd. Landschapsinclusieve landbouw is een verbreding van het begrip natuurinclusieve landbouw.

(New Deal tussen boer en maatschappij, juni 2020)

Landbouwtransitie is nadrukkelijk een onderdeel van de integrale opgave voor vrijwel alle deelgebieden in dit IRP. Maar er zijn vragen en dilemma's waarop het IRP niet meteen een antwoord heeft. Bijvoorbeeld: is het remmen van bodemdaling te combineren met een rendabele bedrijfsvoering? Hoe ziet kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw er in elk deelgebied uit, en welk verdienmodel is het meest kansrijk? Maar vooral: waar komen de financiële middelen vandaan om de tijd te overbruggen die de transitie van de huidige naar de nieuwe verdienmodellen vergt?

Het realiseren van de transitie vereist maatwerk per gebied. Voor een realistische uitwerking is nauwe samenwerking met de agrariërs noodzakelijk, met ruimte voor innovaties in grondgebruik en voedselproductie. Agrarische bedrijven zonder opvolging kunnen een sleutel zijn in het transitieproces. Om de juiste functies in het landelijke gebied op de juiste plaats te krijgen, zou de overheid een ruilverkaveling-nieuwe-stijl kunnen financieren en faciliteren.

Omdat de looptijd van de landbouwtransitie langer is dan die van het IRP zelf, is een onderzoeksvraag voor de volgende fase van het IRP hoe de regio de landbouwtransitie kan stimuleren en faciliteren in aansluiting op beleid van de Provincie, het Rijk en Europa.

Ondertussen is de landbouwtransitie natuurlijk al volop op gang. Het is belangrijk aan te sluiten bij initiatieven waarbinnen de agrarische sector meewerkt aan de landschappelijke opgave. Het biedt kansen om vanuit de opgaven aansluiting te zoeken bij het Investeringsfonds Omschakeling Landbouw van het Ministerie van LNV. Daarnaast wordt in Nederland op diverse plekken geprobeerd om initiatieven van agrarische ondernemers te stimuleren die leiden tot transitie naar duurzamere landbouw, extra groen, waterberging en/of recreatie.

1. Blauwe Krans van de Stelling van Amsterdam

De landschappelijke zone rond de Stelling van Amsterdam (De Ronde Venen en Stichtse Vecht) met inbegrip van de Vinkeveense en Loosdrechtse Plassen en met de Vecht als regionale groenblauwe verbinding ontwikkelen zich tot een landschapspark.

In dit gebied, dat de schakel vormt tussen U16 en de Amsterdamse Amstelscheg, neemt de recreatieve druk flink toe. De gebiedsopgave omvat een doorgaande fiets- en wandelroute langs het Unesco-erfgoed die wordt versterkt met groen en water zoals de Vecht en de Kromme Mijdrecht. Zo wordt gebouwd aan een krans van waterrijke landschappen in de inundatiegebieden van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

De Blauwe Krans verbindt door middel van natte ecologische verbindingen ook de Vinkeveense en Loosdrechtse plassen.

Dwarsverbindingen voor natuur en recreatie slechten de barrières van het Amsterdam-Rijnkanaal, het spoor en de A2. De N201 vormt nu nog een ecologische barrière: er moet een oplossing worden gevonden voor otters en andere diersoorten.

De gebiedsopgave bestaat uit de volgende ingrediënten:

- Extra recreatie: 38 hectare.
- Groen contourgebied: 274 hectare.
- Extra recreatieve verbindingen: 171 hectare.
- Mogelijke meekoppelkansen: versterking van de Amstelscheg (Metropoolregio Amsterdam), wateropgave en verstedelijking Mijdrecht.
- Water: reservering waterberging in diepste deel van droogmakerij Mijdrecht, combinatie met natuurwaarden veenweidegebied, levendige boerensloten en toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal.
- Landbouw: natuurinclusieve landbouw en mogelijkheden voor verbreding.
- Cultuurhistorie: verhaallijn van de Stelling van Amsterdam (Unesco-erfgoed) en de Vecht (Gouden Eeuw).

2. Polderscheg Lange Linschoten – Woerden – Breukelen

Het samenhangende, vitale landschap op de grens tussen de stroomruggen en het veengebied tussen Woerden, Linschoten, Oudewater, Harmelen en Breukelen. Het is een landschappelijke verbinding tussen de Heuvelrug en de veenweidepolders.

Deze zone bevat recreatieve en ecologische verbindingen tussen de Lopikerwaard, de groengebieden rondom Woerden en Haarzuilens, de veenweidepolders van Kamerik-Kockengen en de landschappen van Maarssen en Breukelen. De Vecht is een regionale groenblauwe verbinding met directe relaties met de gebiedsopgave Blauwe Krans van de Stelling van Amsterdam (1) en de Waterliniescheg (4). De polderscheg verbindt stad en land, versterkt de groene buffergebieden tussen de kernen en versterkt onderlinge ecologische relaties. Bij de uitwerking worden de mogelijkheden bestudeerd om de barrières van de A12, het spoor, de A2 en het Amsterdam-Rijnkanaal te slechten.

De gebiedsopgave bestaat uit de volgende ingrediënten:

- Extra recreatie: 45 hectare.
- Groen contourgebied 155 hectare.
- Mogelijke meekoppelkansen: extra (moeras) bossen, verstedelijking Breukelen en Woerden, energieopwekking, Oostelijke Randweg Woerden en project gekanaliseerde Hollandse IJssel.
- Water: waterberging, tegengaan bodemdaling en voorkomen watertekort veenweidegebied, levendige boerensloten, zwemwater, toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal.
- Landbouw: natuurinclusieve landbouw en mogelijkheden voor verbreding, tegengaan bodemdaling.
- Cultuurhistorie: Limeszone, waardevolle veenweidelandschappen met cope-ontginning rond Kockengen-Kamerik, de Vecht (Gouden Eeuw), Nieuwe Hollandse Waterlinie.

3. Hollandse IJsselscheg – Rijnenburg – A12-zone

De landschappelijke zone aan de Hollandse IJssel tussen IJsselstein en De Meern. In dit gebied is de IJssel met alle cultuurhistorische en recreatieve waarden het verhaalmotief.

Voortgebouwd wordt op de aanpak en verbetering van de rivierzone. Het IJsselpark van Nieuwegein wordt beter verbonden met het naastgelegen Kromme IJsselpark en de Nedereindse Plas. Natuurkernen en groene verbindingen versterken de natuurwaarden.

In de zone Rijnenburg tot Laagraven wordt een recreatiegebied ontwikkeld in samenhang met de verstedelijkingsopgaven van de A12-zone. Bij groene verbindingen in en tussen Nieuwegein en Utrecht kunnen bijdragen aan het opheffen van infrastructurele barrièrewerking. Ten zuidwesten van IJsselstein-Nieuwegein moet stedelijke ontwikkeling zorgvuldig met natuur worden gecombineerd.

De gebiedsopgave bestaat uit de volgende ingrediënten:

- Extra recreatiegebied: 255 hectare.
- Extra natuurkerngebied: 30 hectare.
- Extra recreatieve verbindingen: 71 hectare.
- Mogelijke meekoppelkansen: ontwikkeling pauzelandchap Rijnenburg, verstedelijking A12-zone, energieopwekking en project gekanaliseerde Hollandse IJssel.
- Water: toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal/ Noordzeekanaalgebied, waterberging, tegengaan bodemdaling en voorkomen watertekort veenweidegebied, levendige boerensloten, zwemwater, overstromingsveiligheid rivierengebied (Sterke Lekdijk) en wateraanvoer Groene Hart.
- Landbouw: natuurinclusieve landbouw en mogelijkheden voor verbreding, bodemdaling.
- Cultuurhistorie: geschiedenis van de Nieuwe Hollandse IJssel, Oude Hollandse Waterlinie.

4. Waterliniescheg

De landschappelijke zone aan de zuid-, oost- en noordzijde van Utrecht, tussen Noorderpark, De Bilt, Driebergen-Zeist, Bunnik, Houten en Nieuwegein.

Deze open landschappen hebben een hoge cultuurhistorische, recreatieve en ecologische betekenis, en de vormen van landbouw passen bij het landschap. Deze gebieden worden door de gebiedspartijen in samenhang beschermd en ontwikkeld. Door deze scheg te beschermen en te versterken, kan de recreatieve druk op andere gebieden zoals de Heuvelrug worden verminderd.

Het leidende verhaal is dat van linielandschappen: de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Limes. Draggers van deze scheg zijn bestaande groengebieden, zoals sport- en golfterreinen, en de vele forten en landgoederen, zoals Nieuw Wulven en Amelisweerd. Voor de landgoederen wordt specifiek gezocht naar nieuwe economische modellen voor behoud en versterking van cultuurhistorie, natuur en recreatie.

In de Waterliniescheg worden ook nieuwe natuur- en recreatiegebieden ontwikkeld met aandacht voor het opheffen van barrièrewerking door infrastructuur. Dit zijn: Laagraven – A12-zone, Landschapspark Houtense Rijn, Lunetten (Maarschalkerweerd – Rhijnauwen) en Voordorpse polder – Ruijgenhoek. Belangrijke voorwaarde is dat de nieuwe gebieden passen bij de ruimtelijke principes van de waterlinies.

De gebiedsopgave bestaat uit de volgende ingrediënten:

- Extra recreatie: 306 hectare.
- Extra natuurkerngebied: 30 hectare.
- Groen contourgebied 145 hectare.
- Extra recreatieve verbindingen: 275 hectare.
- Mogelijke meekoppelkansen: uitleg en knooppuntontwikkelingen Laagraven – A12-zone, Lunetten-Koningsweg, Bunnik, Houten.
- Water: water vasthouden en waterberging, multifunctioneel ruimtegebruik, zwemwater.
- Landbouw: natuurinclusieve landbouw en mogelijkheden voor verbreding.
- Cultuurhistorie: Nieuwe Hollandse Waterlinie en Limeszone (beide Unesco-erfgoed).

5. Groene zoom Vijfheerenlanden

De landschappelijke zone die de Zouweboezem en Ameide omvat en de verbinding legt met de uiterwaarden van de Lek. Deze zone sluit aan op het gemengde landschap ten zuiden van Vianen en maakt via polder Bolgerijnen verbinding met de Lekuiterwaarden bij Hagenstein.

In deze groene zoom rondom het agrarische hart van Vijfheerenlanden worden de verbindingen versterkt van zowel natuur en recreatie als het watersysteem en de waterbuffers voor Alblasserwaard. Broekbossen zorgen voor groene verbindingen met de naburige Molenlanden en de Diefdijk en Linge. De barrières van de A27 en het Merwedekanaal moeten worden geslecht.

De gebiedsopgave bestaat uit de volgende ingrediënten:

- Extra recreatiegebied: 42 hectare.
- Groen contourgebied: 103 hectare.
- Extra recreatieve verbindingen: 171 hectare.
- Mogelijke meekoppelkansen: snelfietsroute Meerkerk – Vianen – Utrecht.
- Water: watersysteem Vijfheerenlanden als waterbuffer, Sterke Lekdijk, prachtsloten.
- Landbouw: natuurinclusieve landbouw.
- Cultuurhistorie: Oude Hollandse waterlinie.

6. Groenblauw raamwerk Heuvelrug – Lek

Het stelsel van groenblauwe verbindingen voor natuur én recreatie dat de Heuvelrug en haar flankzone stevig aan het gebied Langbroekerwetering – Kromme Rijn – Amsterdam-Rijnkanaal – Lek smeedt.

De beste kansen om de Heuvelrug te versterken zijn: loofbosaanplant, zonering met rustige gebieden, verhoging natuurwaarden in de flankzone tot aan de Kromme Rijn. In dit Langbroekweteringgebied zijn boeren bereid om meer natuurinclusief te produceren en liggen er kansen om bosvakken aan te leggen die passen in de landschapsstructuur van opstreckende kavels. We zien vier kansrijke dwarsverbindingen van de hoge gronden naar de Kromme Rijn en Lek. Zo ontstaat een sterk raamwerk.

Samen met agrariërs wordt gezocht naar een betere balans tussen ecologie, wateropgaven en landbouw (met name fruitteelt). De Kromme Rijn, het Amsterdam-Rijnkanaal en de versterkte Lekdijken krijgen bredere groene randen met wandel- en fietsroutes. De biodiversiteit van de flanken van de Heuvelrug wordt versterkt door de aanleg van zoom- en mantelvegetaties met behoud van (oude) landschapselementen. Een idee voor nadere verkenning is de ontwikkeling van een recreatief 'fruitpark' als etalage van de fruitteelt en landschappelijke kwaliteiten. In het gebied ten zuiden van de Kromme Rijn zijn kerngebieden nodig voor natuur. Barrières die aandacht krijgen zijn het Amsterdam-Rijnkanaal, de N229 en N225 langs de flanken van de Heuvelrug en de A12 op de Heuvelrug.

De gebiedsopgave bestaat uit de volgende ingrediënten:

- Extra recreatiegebied: 29 hectare.
- Extra natuurkerngebied: 30 hectare.
- Groen contourgebied: 331 hectare.
- Extra recreatieve verbindingen: 253 hectare.
- Mogelijke meekoppelkansen: Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug nieuwe stijl.
- Water: toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal, Sterke Lekdijk, Rijndijk, overstromingsveiligheid rivierengebied, infiltratie en vasthouden kwelwater op de Heuvelrug in combinatie met Blauwe Agenda.
- Landbouw: natuurinclusieve landbouw en fruitteelt, agropark.
- Cultuurhistorie: Limeszone, Langbroekerwetering met kastelen en ridderhofsteden, Stichtse Lustwarande.

7. Agrarisch groenblauw netwerk

De agrarische landschappen van droogmakerij Mijdrecht, de veenweidegebieden rondom Kamerik-Kockengen, de Lopikerwaard en Vijfheerenlanden en de Kromme Rijn met het Eiland van Schalkwijk, elk met hun eigen karakteristieken en bedrijfsopbouw.

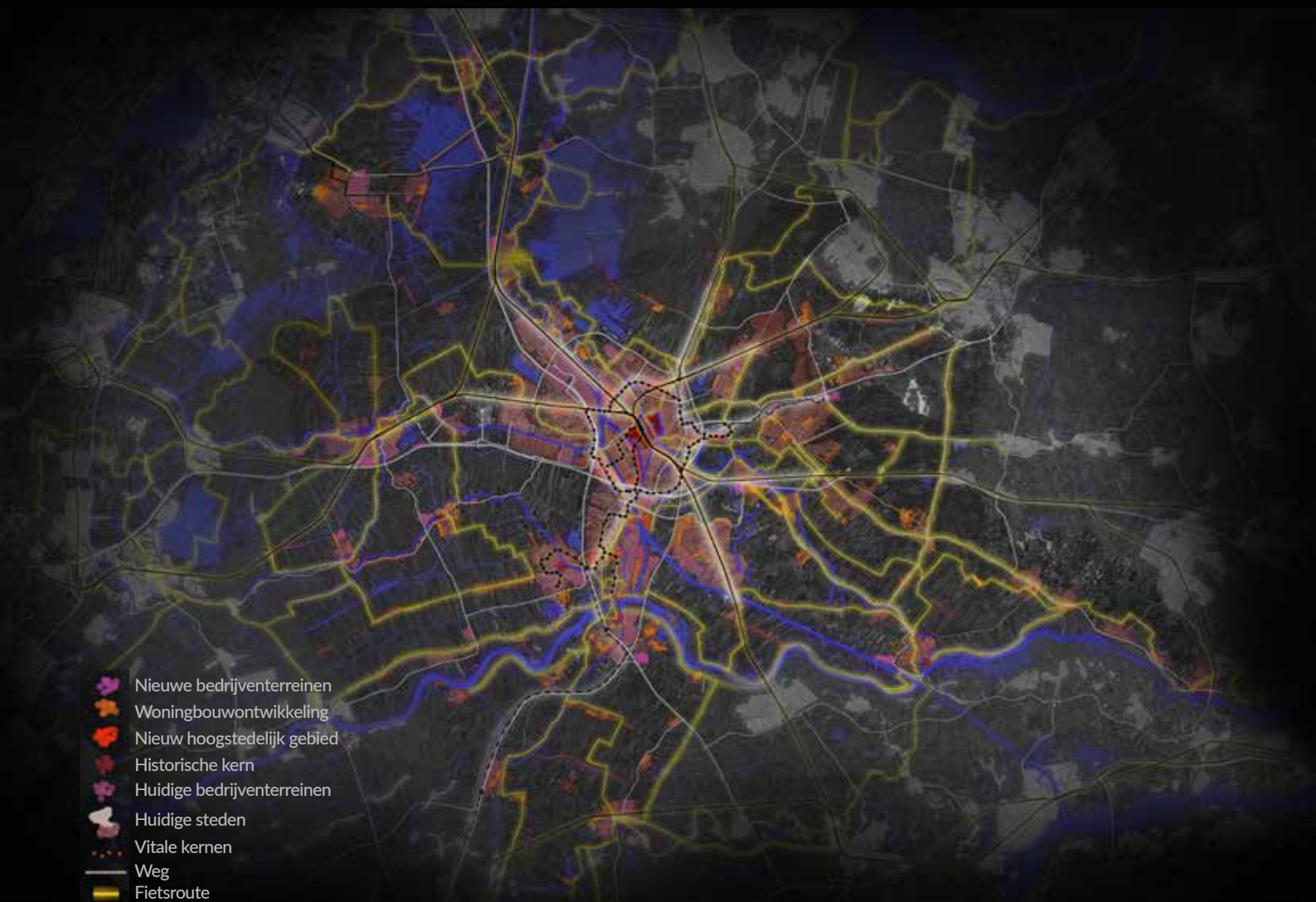
In elk van deze gebieden wordt met de gebiedspartijen samengewerkt aan de transitie naar een vitale natuurinclusieve kringlooplandbouw met een toekomstbestendig watersysteem, goede bodem- en waterkwaliteit, recreatie- en natuurwaarden en herstel van kleine landschapselementen zoals erfbeplanting, singels en houtwallen.

Routes voor (vaar)recreatie en verbrede landbouw met pleisterplaatsen/horeca bieden mogelijkheden voor de kleine kernen en hun ommeland. Specifiek worden slootkanten natuurvriendelijk beheerd (programma levendige boerensloten), worden erfbeplantingen en kleine landschapselementen hersteld en wordt gewerkt aan ecologische verbindingen en *stepping stones*.

De gebiedsopgave bestaat uit de volgende ingrediënten: Groen contourgebied: 238 hectare.

- Extra landschapselementen: 125 hectare.
- Extra natuurkerngebied: 120 hectare.
- Extra recreatieve verbindingen: 257 hectare.
- Mogelijke meekoppelkansen: groenblauwe diensten, energiewinning, project waterberging Willeskop.
- Water: waterberging, tegengaan bodemdaling en voorkomen watertekort veenweidegebied, levendige boerensloten, overstromingsveiligheid rivierengebied, wateraanvoer Groene Hart.
- Landbouw: natuurinclusieve landbouw en mogelijkheden voor verbreding, nieuwe teelten, tegengaan bodemdaling.
- Cultuurhistorie: agrarisch landschap met een eigen signatuur, zoals verkavelingspatroon, laan- en erfbeplantingen en kleine landschapselementen.

Mobiliteitsnetwerk 2040 (beeld: KuiperCompagnons).

THEMA 2 – MOBILITEIT

In redeneerlijn 2 is gekozen voor het Wiel met Spaken (zie pagina 43). Hieronder wordt deze ruimtelijke keuze verder uitgewerkt in concrete maatregelen. Deze zullen vervolgens in hoofdstuk 3 verder worden vertaald in lokale ingrepen per deelgebied.

Het thema mobiliteit wordt verder verdiept middels nader onderzoek naar generieke mobiliteitsmaatregelen en middels de onderzoeken die in samenwerking met de provincie en het Rijk zijn gedaan naar de aanleg van nieuwe infrastructuur. Deze onderzoeken zullen vooral in het kader van U Ned plaatsvinden.

Basiskeuzes uit de redeneerlijn

1. Het verminderen van de mobiliteitsbehoefte door het principe van nabijheid leidend te maken bij de ontwikkeling van de regio. Het *daily urban system* van bewoners (wonen, werken en voorzieningen) is zo klein mogelijk en ligt in de buurt van ov-knooppunten, waardoor het zo vanzelfsprekend mogelijk wordt om te voet, met de fiets of met het ov te reizen.
2. Het opbouwen van een integraal pakket aan mobiliteitsingrepen dat het autoverkeer met bestemming Utrecht in de spits zoveel mogelijk beperkt.

Benodigde maatregelen

Verbeteren van het regionale fietsnetwerk

Een systeemsprong voor de fiets wordt gemaakt door het creëren van een regionaal non-stopfietsnetwerk dat alle woonkernen in de regio op een zo snel mogelijke manier verbindt met de centra, ov-knooppunten en alle belangrijke bestemmingen in het stedelijk gebied. Dat vereist:

- Snelfietsroutes.
- Regionale fietsroutes en missing links.
- Nieuwe ov-assen (Wiel met Spaken) met nieuwe fietsroutes.
- Goede stallingen en deelfietsen bij ov-knopen.

Verbeteren van het regionale ov-netwerk

Het Wiel met Spaken is een regionaal ov-systeem met hoogwaardige en frequente ov-verbindingen die Utrecht en de regio directer met elkaar verbinden. Het Wiel met Spaken zal bestaan uit bestaande ov-verbindingen, zoals de huidige spoor- en tramlijnen, maar ook uit nieuwe lijnen die niet op het centrum van Utrecht gericht zijn. Het Wiel met Spaken maakt het bebouwen en verdichten van een aantal locaties binnen en aan de rand van de stad Utrecht mogelijk, zoals de A12-zone, Papendorp, USP-Rijnsweerd en Lunetten-Koningsweg. Dat vereist:

- Wiel – De aanleg van hoogwaardige ov-verbindingen in een ring rond Utrecht (Wiel), waar regionale ov-lijnen op kunnen aanhaken. Het gaat om de verbinding van Leidsche Rijn – Westraven, Westraven – Lunetten – USP, USP – Overvecht en Overvecht – Leidsche Rijn.
- Spaak – Het versnellen van de Merwedelijn van Utrecht Centraal naar Nieuwegein en IJsselstein via de Merwedekanaalzone.
- Spaak – De aanleg van een HOV-verbinding van USP naar Zeist-Noord (en verder naar Amersfoort), waardoor een snelle HOV-verbinding Zeist-Nieuwegein mogelijk wordt, via USP en Lunetten, inclusief een multimodale hub.
- Spaak – Het uitbreiden van de spoorcapaciteit om frequentieverhoging van treinen mogelijk te maken. Op de corridor Breukelen – Utrecht – Maarn zijn maatregelen nodig om onder meer de stations Breukelen, Bunnik en Driebergen-Zeist te bedienen en het dubbelstation Lunetten-Koningsweg mogelijk te maken. Deze maatregelen worden onderzocht in U NED.
- Spaak – Op de corridor Woerden – Utrecht – Houten is de infrastructuur op orde en voeren we met Rijksoverheid en spoorsector het gesprek over de meest wenselijke bedieningsmodellen.

Ook buiten het Wiel met Spaken moet het toeleidende ov op orde zijn. Op een aantal multimodale knopen worden het Wiel en de Spaken gevoed door ov-lijnen vanuit de regio. Voorbeelden zijn versterkte ov-lijnen vanuit Uithoorn-De Ronde Venen naar Breukelen en Amsterdam Arena, vanuit Wijk bij Duurstede naar Bunnik en Lunetten-Koningsweg, vanuit de Lopikerwaard naar IJsselstein en/of Woerden en vanuit Vijfheerenlanden naar Utrecht.

Beïnvloeden van mobiliteitsgedrag

- Regionale afstemming van prijsmechanismen voor het parkeerbeleid. Betaald parkeren op de belangrijkste bestemmingen (met name binnen de ring Utrecht en op de nieuwe verstedelijkingslocaties) is in combinatie met goede fiets- en ov-verbindingen immers een belangrijk instrument.
- Afspraken met werkgevers en onderwijsinstellingen om de spitsdruk op het mobiliteitssysteem te verminderen.
- Verkenning van de mogelijkheden van wegbeprijzing (al dan niet naar tijd en plaats) of cordonheffing, in afstemming met landelijke ontwikkelingen op dit gebied.

Driebergen-Zeist (beeld: R. de Wit).

Verbeteren van knelpunten in de weginfrastructuur

- Toevoeging van multimodale hubs aan alle snelwegcorridors om automobilisten met een eindbestemming in het stedelijk gebied de mogelijkheid te geven om over te stappen op ov of op fiets.
- Completering van de verbreding van de A27 tussen Houten en Everdingen.
- Completering van knooppunt Everdingen.
- Onderzoek naar het wegnemen van een aantal regionale knelpunten die samenhangen met regionale verstedelijkingslocaties, zoals de N210 bij IJsselstein, de Oostelijke rondweg van Woerden, een extra aansluiting bij Breukelen-Noord, het volledig maken van de aansluiting van de N421 (Limesbaan) en de N229 (door Odijk) en de aanpak van de N201 bij Mijdrecht.

Toekomstige groei autogebruik

Indien de groei van de regio op termijn alsnog leidt tot een sterke groei van het autogebruik in de spits, moet er een keuze worden gemaakt tussen:

Inzetten op het verder versterken van fiets en ov en het zwaarder inzetten op gedragsverandering (zie punt 2 vorige pagina).

óf

Het alsnog uitbreiden van de regionale weginfrastructuur bij de grootste knelpunten, specifiek in de vorm van een te onderzoeken regionale bypass van de A12 ten zuiden van Utrecht in combinatie met toeleidende infrastructuur vanuit Nieuwegein, Utrecht en de Kromme Rijnstreek. Dit staat echter op gespannen voet met de kwaliteit van leven in de te verstedelijken A12-zone. Het vervolgonderzoek in U Ned is er dan ook op gericht om verstedelijking (in de hele regio en specifiek in de A12-zone, Utrecht Zuidwest en de Kromme Rijnstreek) mogelijk te maken zonder deze bypass. De bypass zal dan ook alleen als uiterste optie figureren in het IRP-kaartbeeld met de verste doorkijk.

Verstedelijking 2040 (beeld: KuiperCompagnons).

THEMA 3 – WONEN

In redeneerlijnen 3, 4, 5 en 6 worden de ruimtelijke keuzes voor woningbouw op verstedelijkingslocaties gemaakt. In totaal is op deze locaties voldoende ruimte voor het aantal benodigde woningen. Het type woonmilieus dat op deze plekken kan worden gebouwd verschilt sterk per locatie en is in de redeneerlijnen beschreven. Deze kwalitatieve invulling van woonmilieus moet goed in balans worden gebracht met de vraag.

Er is daarom een verdiepend onderzoek gedaan naar de kwalitatieve woonwensen in de regio. De daaruit afgeleide behoefte is vervolgens vergeleken met de planvoorraad.

De woonmilieus zijn ingedeeld in hoogstedelijk, centrumstedelijk, stedelijk buiten centrum, groen stedelijk, dorps en landelijk. Deze milieus zeggen iets over de mate van functiemenging, de aanwezigheid van voorzieningen en het bereikbaarheidsprofiel. Grondregel: hoe stedelijker, hoe meer menging en hoe meer gericht op het ov. Dit betekent dat opwaardering van de stedelijkheid dus gepaard gaat met het minder faciliteren van de auto.

In dit IRP voegen we aan de woonmilieus een categorie toe: het Regionale Transformatiemilieu. Het betreft ov-knooppunten die in de toekomst verkleuren van werklocaties naar gemengde woon-werklocaties. Deze Regionale Transformatiemilieus bieden plek aan stedelijke woonmilieus met nieuwe woonvormen, maar ook aan een deel van de werkopgave. Het gaat om bedrijven en informele bedrijfsruimten uit de lage milieucategorieën die zich laten mengen met wonen. Per locatie zal gezocht moeten worden naar de vorm en mate van menging die het beste bij de plek past. Voorbeelden zijn de Stationsgebieden van Breukelen, Bunnik en Woerden en mogelijk Houten-Noordwest.

In het kwalitatieve woonbehoefte-onderzoek is een uitsplitsing gemaakt naar gemeentes binnen de agglomeratie (Utrecht, IJsselstein, Nieuwegein, Vijfheerenland, Houten, Bunnik, Zeist, De Bilt en Stichtse Vecht) en gemeentes daarbuiten (de rest). Het grootste deel van de woningbouwopgave ligt binnen de agglomeratie. In de grafieken op p77 wordt de mismatch tussen planaanbod en behoefte becijferd per woonmilieu (let op het verschil in schaal op de assen).

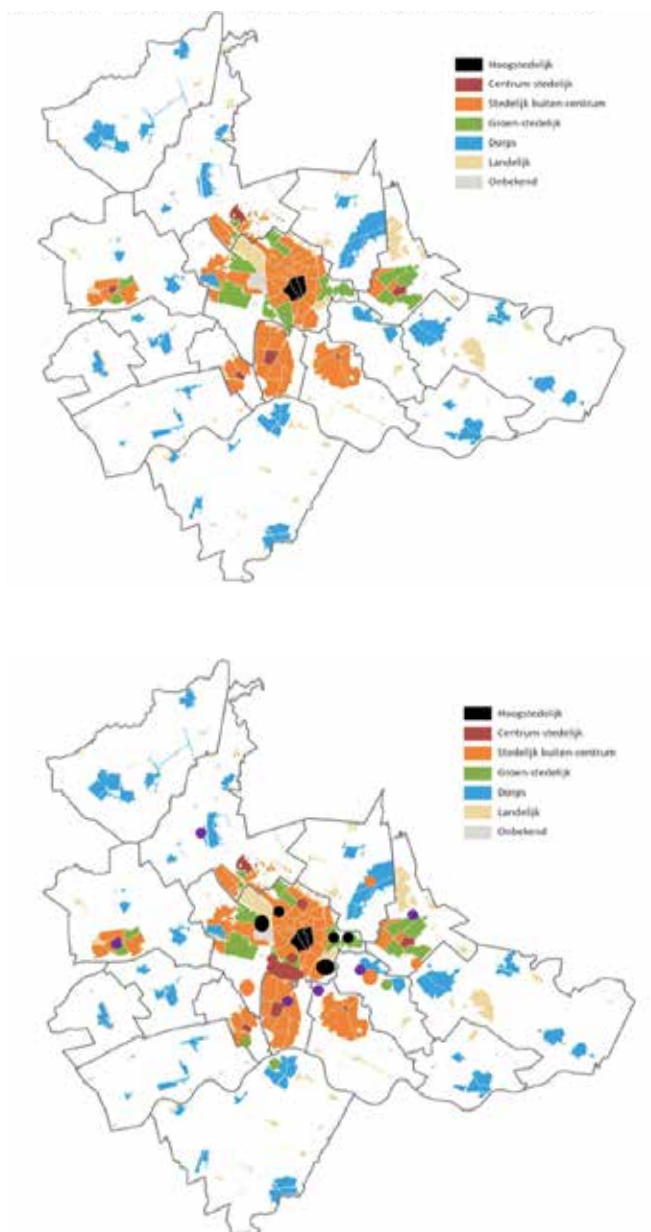
Mismatch geplande en gevraagde woonmilieus 2019-2040 binnen de stedelijke agglomeratie (boven) en daarbuiten (onder). De bruine contour geeft het geplande aantal woningen per milieu aan, de gekleurde staaf het benodigde aantal. Let op het verschil in schaal bij beide plaatjes. Bron: WoOn2018, bewerking Companen.

Het onderzoek laat zien dat we sterker moeten inzetten op het realiseren van de stedelijkere woonmilieus. Binnen de agglomeratie betekent dat dat er meer centrumstedelijke en hoogstedelijke milieus nodig zijn, met een menging van wonen en werken, voorzieningen in de woonomgeving en een mobiliteitsprofiel dat gericht is op ov en fietsen. Daarom kiezen we als regio voor ontwikkeling langs bestaande en nieuwe ov-assen en zetten we daarbij stevig in op dichtheid en menging. In de agglomeratie is ook behoefte aan groenstedelijke milieus, waarvoor aan de randen van de stedelijke agglomeratie ruimte moet worden gevonden.

Buiten de stedelijke agglomeratie moeten woonmilieus vooral lokaal goed worden afgestemd op de behoefte. Het gaat veelal om het creëren van kansen voor de doorstroming van senioren en het toevoegen van woningen voor starters.

Maarssen (beeld: Kondor Wessels).

Verdeling woonmilieus in 2018 (boven) en 2040 (onder). De toe te voegen woonmilieus zijn weergegeven als bolletjes, de kleuren volgen de legenda. De paarse bolletjes zijn Regionale Transformatiemilieus, het nieuwe type woonmilieu dat het IRTP introduceert. Bron: ABF, bewerking SITE.

In het MIRT-onderzoek *Utrecht Nabij* is al een aanname gedaan voor de wijziging van een aantal woonmilieus. In het IRP sluiten wij aan bij de indeling die *Utrecht Nabij* hanteert. Zo zijn de stedelijke knopen Leidsche Rijn Centrum en Lunetten-Koningsweg aangemerkt als hoogstedelijk. In grote lijnen komt het erop neer dat nabij ov-knooppunten het woonmilieu een stapje stedelijker zou moeten worden ingevuld dan de huidige situatie, maar het blijft lokaal maatwerk. De indeling in woonmilieus is immers geen kader of aanwijzing. Het is aan de gemeente om het woonmilieu uit te werken op een manier die lokaal passend is.

Betaalbaarheid en kwetsbare doelgroepen

In de regio worden in de vervolgfase afspraken gemaakt over de woningbouwprogrammering. Hierbij is het uitgangspunt dat alle gemeenten in de regio hun verantwoordelijkheid nemen om te zorgen voor voldoende betaalbare woningen. De provincie Utrecht hanteert hiervoor een streefnorm van 50% betaalbare woningbouw (sociaal en middelduur). In verschillende gemeenten worden meer specifieke percentages gehanteerd voor het sociale segment en het middensegment. Ook de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van kwetsbare doelgroepen wordt regionaal gedeeld en uitgewerkt in het Regionaal Programmeren.

Werkmilieus 2040 (beeld: KuiperCompagnons).

THEMA 4 – WERKMILIEUS

De regio groeit snel. Met het aantal inwoners groeit ook het aantal banen. De uitdaging is om niet alleen voldoende banen te creëren die op de juiste plek liggen, maar ook om vorm te geven aan een transitie naar een duurzame en circulaire economie.

De belangrijkste opgaven voor de economie:

- Hoe maken we de slag naar een circulaire economie in 2050?
- Hoe zorgen we voor voldoende werkgelegenheid voor iedereen?
- Hoe behouden en versterken we ons economisch regionaal profiel?
- Hoe behouden en versterken we onze bestaande (toekomstbestendige) werklocaties?

We zien richting 2040 een aantal nieuwe werkmilieus ontstaan in onze regio:

- Hoogstedelijke woon-werkmilieus waar we tal van functies in een groene omgeving intensiveren en mengen. Hier bieden we ruimte voor zakelijke dienstverlening en smart industry. Denk hierbij aan Utrecht Centrum, Merwedekanaalzone, Leidsche Rijn Centrum.
- Regiopoorten als Bunnik, Breukelen, Woerden en Houten, waar we wonen en werken mengen op een manier die voor die steden passend is. Hier bieden we ruimte voor stads- en dorpsgebonden bedrijven, met een kleine tot middelgrote ruimtebehoefte (gemiddeld tot circa 2 hectare). Daarnaast ligt er op enige afstand van een aantal van deze plekken een opgave voor meer grootschalige regionale terreinen.
- Vitale kernen waar we bouwen voor zowel een gezonde demografische opbouw van de bevolking, als voor voldoende werkgelegenheid voor deze mensen, mede om de mobiliteitspendel te beperken.
- Bedrijventerreinen met een kleinschalig tot middelgroot functioneel profiel met een gemiddelde kavelomvang tot circa 2 hectare. Hier bieden we ruimte voor onder meer de maakbedrijven en de circulaire industrie. Logistiek en opslag bieden we ruimte, naast bedrijfsruimte voor het lokaal MKB waarbij we met eigenaren en conceptontwikkelaars streven naar een goede mix van betaalbare bedrijfsruimte.

- Op stedelijke werkmilieus mengen we bedrijfsruimte met niet-woonfuncties en consumentendiensten, zoals onderwijs, leisure en maatschappelijke voorzieningen. Dit type locaties zijn ook goed geschikt voor creatieve en ambachtelijke bedrijvigheid en meer kleinschalige maakindustrie.
- Bedrijventerreinen met een regionaal profiel (grootschalig functioneel) met uitbreidingsruimte voor met name grotere business-to-business MKB en overige meer grootschalige bedrijven (ook in hogere milieucategorieën) met een gemiddelde kavelomvang vanaf circa 2 hectare tot circa 5 hectare (indicatief). Deze locaties dienen ook als schuifruimte voor bedrijven die zich als gevolg van ruimtegebrek willen verplaatsen vanaf bestaande bedrijventerreinen of van informele (solitaire) locaties.

Kantooromgevingen

Tot 2040 is er een berekende behoefte aan maximaal 853.000 m2 kantoorruimte in de stad Utrecht op plekken die goed bereikbaar zijn met het ov (met name Utrecht Centraal, Leidsche Rijn Centrum en Lunetten-Koningsweg). Buiten de stad Utrecht kiezen we voor het gefaseerd transformeren van kantoren naar wonen, te beginnen met kantoren die niet op een ov-locatie liggen. Voor Regiopoorten is het vervangen van niet-courante kantoren door courante kantoren op ov-locaties een optie. Op deze manier worden netto geen kantoorruimtes toegevoegd, maar wordt wel de kwaliteit verbeterd.

De totaal benodigde metrage is een optelsom van nieuwe vraag, vervangingsvraag, transformatie en verplaatsing van kantoren die niet meer op toekomstbestendige plekken staan. Essentieel voor de toekomstbestendigheid van kantooromgevingen zijn de mate van multifunctionaliteit, de groene omgeving en de optimale ov-bereikbaarheid.

Landelijk is de trend dat verhuurders kantoorruimte afstoten die niet centraal ligt of op een plek die met het ov niet uitstekend bereikbaar is. Daarom is het zaak dat we jaarlijks monitoren hoe de behoefte aan kantoren zich ontwikkelt.

Transformatie- en mengmilieus

Op verschillende locaties in de regio liggen bedrijventerreinen op plekken nabij ov-knooppunten waar plannen liggen voor verstedelijking. Voorbeelden zijn station Breukelen, Houten-Noordwest, station Woerden en station Bunnik. Deze plekken verkleuren in de toekomst van werklocatie naar gemengde woon-werklocatie. Deze Regionale Transformatiemilieus bieden plek aan stedelijke woonmilieus met nieuwe woonvormen, maar ook aan een deel van de werkopgave. De informele bedrijfsruimtes vallen in lage milieucategorieën, waarbij mengen mogelijk is. Daarnaast is er voor een aantal regiopoorten een zoekopgave voor meer grootschalige bedrijvigheid (met een gemiddelde kavelomvang vanaf circa 2 hectare tot circa 5 hectare - indicatief) als onderdeel van nieuwe vormen van meervoudig ruimtegebruik. Naast goede bereikbaarheid per auto en openbaar vervoer, wordt hierbij ook aangesloten op bestaande werklocaties. Dit maakt de koppeling op enige afstand van ov-knooppunten bovengemiddeld aantrekkelijk.

Wetenschap – USP en USP Bilthoven

We kiezen ervoor om het specifieke profiel van het Utrecht Science Park te versterken: het USP is het kloppende hart van een van Europa's meest competitieve regio's en het grootste wetenschapspark van Nederland, met dagelijks 27.000 medewerkers en ruim 51.000 studenten.

Op het Utrecht Science Park werken hoogwaardige kennis- en onderzoeksinstituten en R&D-bedrijven intensief samen om nieuwe oplossingen te vinden voor een langer en gezonder leven, nu en in de toekomst. Onder de noemer Life Sciences & Health wordt gewerkt aan een gezonde en duurzame leefomgeving. Het USP is een plek waar inspiratie, ontmoeting en samenwerking centraal staan. Het wetenschapspark vormt het hart van de Utrechtse kenniseconomie en is een broedplaats voor innovatie.

Het USP ontwikkelt zich steeds verder als internationale toplocatie voor bedrijvigheid op het gebied van Life Science & Health. De totale ruimtevrage tot 2040 bedraagt 155.000m² voor R&D-bedrijfsruimte, 110.000 m² productieruimte en 55.000m² kantoorruimte. Tot 2040 levert dit 8.980 extra banen op (Bron: Buck Consultants International, ambtelijk concept Marktverkenning Life Sciences & Health en Quickscan Verduurzaming U4-regio, 4 februari 2021).

De uiteindelijke groei is afhankelijk van hoe succesvol de regio weet in te zetten op de verbetering van het totale ecosysteem voor Life Science & Health. Het gaat daarbij naast ruimtelijke aspecten zoals bereikbaarheid, adequate huisvesting, gedeelde onderzoeksfaciliteiten en omgevingskwaliteit bijvoorbeeld ook om internationale marketing en acquisitie, het beschikbaar blijven van talent en het faciliteren van ondernemerschap en financiering. Gemeenten, de provincie Utrecht en het USP werken samen in het creëren van een optimaal klimaat en locatieaanbod.

De ruimte op USP en USP Bilthoven komt vooral na 2025 beschikbaar. Om bedrijven in de periode daarvoor te kunnen opvangen, is huisvesting mogelijk op De Wetering Zuid en de TNO locatie Zeist. Rijsweerd-Daltonlaan is geschikt als locatie voor kantoren waarvoor huisvesting zo dicht mogelijk bij het USP van belang is.

Voor de ruimtelijke ontwikkeling van het USP en USP Bilthoven zijn onderstaande principes richtinggevend:

USP en USP Bilthoven

- Transformatie en verdichting van het USP is noodzakelijk om ruimte te bieden aan bedrijven die een sterke focus hebben op vernieuwende R&D (fundamenteel onderzoek) op het gebied van Life Science & Health en duurzaamheid.
- Herontwikkeling van USP Bilthoven na vertrek van het RIVM gericht op productie van geneesmiddelen en daaraan gerelateerde R&D. Ontwikkeling Schapenweide voor 50.000m² Life Science & Health-bedrijvigheid met focus op R&D.
- Ruimte bieden aan specifieke woonvormen op het USP, met name werkgerelateerd wonen voor studenten, expats en zorgpersoneel.
- Ruimte bieden voor specifieke 24/7-voorzieningen die passen bij het USP.
- Verbetering van de bereikbaarheid van het USP (onder andere het doortrekken van de HOV-verbinding, nieuwe fietsverbindingen, parkeren op afstand en mobiliteitsmanagement) om de beoogde verdichting en banengroei te faciliteren. Hieronder vallen ook de betere spreiding van de piekbelasting voor zowel auto als fiets en de realisatie van (hoogwaardig) ov dat de huidige infrastructuur beter benut.
- Verbeteren ov-bereikbaarheid en fietsbereikbaarheid op de as Station Bilthoven – USP Bilthoven – USP.

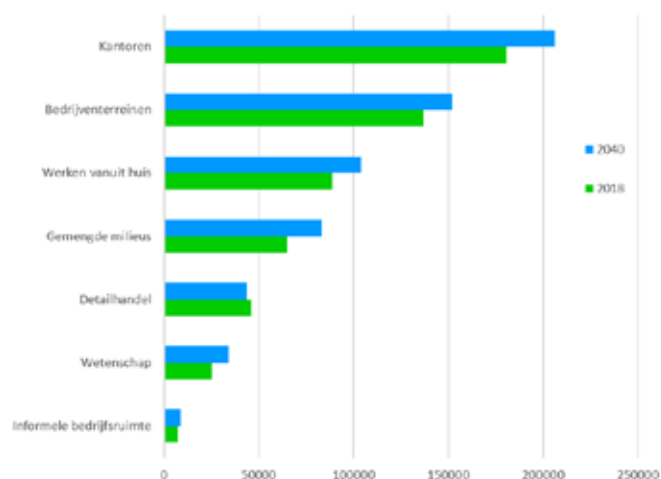
Andere locaties

- Snelle herontwikkeling op de TNO-locatie Zeist om tot 2025 opvang te creëren voor Life Science & Health-bedrijvigheid met focus op R&D (20.000 m²).
- Actief aanbieden van beschikbare kavels De Wetering Zuid voor het huisvesten van Life Science & Health-bedrijvigheid (R&D en medtech productie) tot 2025.
- Aanbieden Rijnsweerd-Daltonlaan als locatie voor USP-gerelateerde kantoren dichtbij USP.
- Ontwikkelen van het stationsgebied Bunnik en Driebergen-Zeist als satelliet voor USP-gerelateerde bedrijvigheid.

De Life Science & Health-bedrijvigheid rond het USP kent nog geen lange geschiedenis, waardoor de precieze groei lastig te voorspellen is. Elke vijf jaar zal opnieuw moeten worden gekeken naar de snelheid van de groei. Mocht de groei hoger uitpakken dan voorzien, dan zal opnieuw moeten worden gekeken of het USP en USP Bilthoven in de huisvesting kunnen voorzien, of dat nieuwe locaties moeten worden aangewezen.

Bedrijventerreinen

In totaal telt de regio 111 bedrijventerreinen waar grond is uitgegeven. De gezamenlijke netto uitgegeven oppervlakte van deze terreinen is circa 1.800 hectare. Bedrijventerreinen in de U16 huisvesten ruim 8.000 vestigingen die goed zijn voor bijna 137.000 banen. Daarmee is zo'n kwart van alle werkgelegenheid in de regio gevestigd op een bedrijventerrein.

Aantal banen naar type werklocatie in 2018 en 2040.

In de U16 zijn dienstensectoren verantwoordelijk voor een relatief groot deel van de werkgelegenheid. Denk daarbij op bedrijventerreinen met name aan beveiligingsbedrijven, schoonmaakbedrijven en facilitaire diensten, ontwerp- en ingenieursbureaus, leasebedrijven, machineverhuurbedrijven en uitzendbureaus, maar ook aan ICT-bedrijven, financiële en zakelijke dienstverleners.

Andere sectoren die sterk zijn vertegenwoordigd op bedrijventerreinen zijn de maakindustrie, logistiek en groothandel, industrie en bouw, handel en reparatie. Dit zijn sectoren die van oudsher veelal op bedrijventerreinen zijn gevestigd, vanwege de functionaliteit (onder andere beschikbare ruimte en ontsluiting) en geluid- en hindercirkels.

De behoefte aan bedrijventerreinen bedraagt tot 2040 circa 216 hectare inclusief XXL-logistiek (circa 10% van de uitbreidingsvraag). Deze vraag varieert in gewenste kavelgrootte, milieucategorie, autobereikbaarheid, overbereikbaarheid en nabijheid van de stad. Door indeling in stedelijke en functionele werkmilieus kunnen we een maatwerk aanpak ontwerpen. In het regionaal programma wonen en werken van de provincie Utrecht staan onderstaande typologieën uitgebreid beschreven.

Stedelijke werkmilieus

Tekort van 60 hectare, te accommoderen via een mix van uitbreiding, mengen en intensiveren op terreinen in of dicht tegen stad Utrecht aan.

Functioneel kleinschalig en middelgrote werkmilieus

Ook circa 60 hectare tekort, te accommoderen door kleinschalige uitbreidingen van lokale terreinen. In de uitbreidingen voor de periode tot 2030 wordt deels al voorzien middels door de provincie Utrecht geborgde terreinen (programmering wonen en werken van de provincie Utrecht). Jaarlijks evalueren en monitoren we de programmering, zodat ook langjarig voldoende (boven) lokale uitbreidingsruimte geborgd is.

Functioneel grootschalige werkmilieus

Ook circa 60 hectare tekort, te accommoderen door nieuwe regionale terreinen te realiseren op de best mogelijke plekken. Regionale bedrijventerreinen zijn gericht op de groei van het huidige bedrijfsleven en gekoppeld aan de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen.

Zoeklocaties zijn benoemd langs de belangrijkste vervoersassen van de regio (A2 en A12), in zones die tevens redelijk tot goed met het ov ontsloten zijn en waar ruimtelijke opgaven te combineren zijn. Er zijn verschillende locaties in studie, waarvan een aantal op relatief korte termijn beschikbaar kan worden gemaakt (voor 2030). Het gaat om een uitbreiding van enkele bestaande bedrijventerreinen met een grootschalig functioneel profiel nabij de snelweg A2 aan de noord- en zuidkant van de regio. In beide gevallen is een goede koppeling met de opgaven voor landschap, water en energie van belang. Ook de bereikbaarheid met ov is een aandachtspunt.

Op langere termijn wordt een aantal locaties gezocht die zijn gekoppeld aan de ontwikkeling van Regiopoorten. Op deze goed bereikbare locaties wordt op termijn gestreefd naar meervoudig ruimtegebruik en worden meekoppelkansen optimaal benut. Daarbij zijn combinaties met landschapsontwikkeling, energieopwekking, infrastructuur en mogelijk ook wonen denkbaar. De zoekgebieden worden gekoppeld aan de uitwerking van de Regiopoorten (inclusief het bijbehorende (boven)lokale (zoek)proces en afwegingskader dat hierbij hoort).

We zoeken functioneel grootschalige bedrijventerreinen langs de vier windrichtingen (bij voorkeur langs de A12 en de A2), omdat ze voor personeel en toeleveranciers op korte afstand van de woongebieden moeten liggen en reisafstanden zo beperkt blijven. Naast goede bereikbaarheid per auto en openbaar vervoer, wordt hierbij ook aangesloten op bestaande werklocaties. De ligging op enige afstand van ov-knooppunten maakt de koppeling bovengemiddeld aantrekkelijk. Op deze terreinen is vooral ruimte voor grote bedrijven met een sterke regionale binding.

Voor elk bedrijventerrein een plan

Alle bestaande en nieuwe bedrijventerreinen moeten bijdragen aan de ambitie voor een circulaire economie in 2050, per terrein wordt uitgewerkt wat die bijdrage kan zijn. Alle werklocaties in de regio zullen ook hun bijdrage moeten leveren aan de energietransitie, door energieneutraal of zelfs energieleverend te worden.

Er is een slimme regionale inventarisatie nodig van de grondstofstromen met de bijbehorende ketenpartijen, zodat deze kunnen worden gewogen en gerelateerd aan de ketenpartijen over de regiogrenzen. Gemeenten kunnen sterk bijdragen aan versnelde opschaling van de circulaire bedrijvigheid in de regio door meer en efficiëntere afstemming en door kennisopbouw en -uitwisseling.

Waar mogelijk kiezen overheden bij alle investeringen, inkoop, aanbestedingen (tenders) en onderhoudsuitgaven voor energieneutrale, klimaatbestendige en circulaire oplossingen en toepassingen. We gaan kansrijke start-ups identificeren, die we met behulp van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) gaan ondersteunen bij de uitwerking van de circulaire business development.

Bij de innovatieprogramma's komt er een focus op circulaire oplossingen die lokale sociaaleconomische meerwaarde creëren. Zichtbare innovatielocaties, die qua prijs en faciliteiten goed aansluiten bij deze doelstelling, zijn noodzakelijk om de circulaire economie te versnellen. Alle werklocaties onderzoeken hun bijdrage aan de regionale energie-ambitie.

Intensiveren van bestaande en nieuwe terreinen voor ruimtewinst

Een van de kenmerken van de 1.800 hectare bedrijventerrein in de regio U16 is de variëteit in de verhouding tussen bedrijfskavel en effectief gebruik en in het aantal werknemers per m2 bedrijfskavel. Op diverse terreinen valt ruimtewinst te behalen door met eigenaren en ontwikkelaars toe te werken naar een moderne intensiteit van ruimtegebruik. Verdiepend onderzoek laat zien dat dit kan door:

1. Regels over ruimtegebruik ruimer te maken.
2. Bij verhuizingen of locatie-ontwikkeling actief afspraken te maken over intensivering.
3. Actieve grondpolitiek.

Voor alle terreinen ligt een suggestie welke van de drie opties passend is. Hoe sterker we kunnen inzetten op intensivering, hoe kleiner de behoefte aan uitbreidingslocaties is.

Intensiveren blijkt in de praktijk zowel bij de U16 als elders in Nederland soms een zeer kostbaar, tijdrovend en kennisintensief proces te zijn, maar er zijn voorbeelden waarbij via simpele verruiming van de ruimtelijke regels ruimtewinst wordt geboekt. De totale mogelijke ruimtewinst via intensivering is lastig vooraf in te boeken. Het vraagt langdurige betrokkenheid van Rijk, regio en provincie. Tijdig bijsturen door alsnog extra uit te breiden moet altijd een optie zijn. We zetten ons in voor een voorlopige bandbreedte, maar het bereiken van die doelstelling is vooraf niet gegarandeerd. Intensiveren vraagt bijvoorbeeld om oplossingen in de mobiliteitsmix van werklocaties.

Ruimte voor de circulaire economie borgen op de meest kansrijke terreinen

De U16 bevat een aantal bedrijventerreinen met een hoge 'next economy' potentie (de mate waarin een terrein is uitgerust om een transitie naar de 'nieuwe economie' te maken) (Bron: Stec Groep, 2020). Op bedrijventerreinen met de potentie 'hoog' zijn ondernemers al stappen aan het maken richting een Next Economy: circulaire ondernemers, bedrijven die werken aan de energietransitie en bedrijven die werken met robots/automatisering. De ruimtevraag voor circulaire bedrijven zal verder toenemen. In de regio zal daarbij vooral worden ingezet op circulaire bedrijven die bijdragen aan gezond stedelijk leven voor iedereen. Voor lichtere en relatief kleinere circulaire bedrijven is er lang niet altijd ruimte nodig op bedrijventerreinen. Die circulaire bedrijven mengen zich goed in gemengd stedelijke gebieden. Voor circulaire bedrijven met (zwaardere) milieucontouren ligt dat anders. Ook zijn een deel van de ruimtelijke voorwaarden voor een modern, toekomstbestendig bedrijventerrein aanwezig, zoals bereikbaarheid en/of kwalitatief hoogwaardig groen. Die potentie relateert bijvoorbeeld ook aan gebruiksmogelijkheden zoals ligging aan weg- en vaarwegen en ruimte voor wat zwaardere milieucontouren. Er zal in de regio ruimte nodig zijn voor zwaardere circulaire bedrijven. Vandaar dat we deze terreinen onder andere benutten voor dergelijke bedrijven. De komende tijd willen we het netwerk tussen deze terreinen voor mensen en goederen en de afnemers in stedelijke gebieden verder versterken.

Ambities en randvoorwaarden voor regionale terreinen

In 2040 zijn onze bedrijventerreinen regionaal complementair. We ontwikkelen een select aantal regionale terreinen voor functioneel grootschalige bedrijvigheid, waarop grotere bedrijven met regionale binding worden geacommodeerd. Deze terreinen dienen tegelijk als schuifruimte voor de intensiveringsopgave van lokale terreinen (deze opgave wordt (ook) samen met de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht opgepakt). Bovendien landen op deze terreinen de bedrijven die we graag voor de regio willen behouden, maar die te groot zijn geworden voor een lokaal bedrijventerrein. Zo komen we tot een gewenste verhuisstroom van bedrijven en een gezond economisch 'ecosysteem', waarbij ieder bedrijf op de juiste plek zit en zo goed mogelijk op de huisvestingswensen van bedrijfsruimtegebruikers wordt ingespeeld.

Regionale terreinen hebben een zodanige omvang en kavelgrootte dat ze niet concurrerend zijn met lokale terreinen. Nieuwe plannen stemmen we regionaal af en die afspraak leggen we vast in een regionaal uitgifteprotocol. We evalueren jaarlijks hoe breed en bindend die afstemming wordt. Aan regionale terreinen stellen we hoge ambities aan de integrale benadering van landschappelijke inpassing, mobiliteit en intensief ruimtegebruik.

Daar waar de regionale bedrijventerreinen incidenteel geen oplossing zijn als vestigingsmogelijkheid voor grotere bedrijven (bijvoorbeeld door lokale binding en/of bestaande investeringen en nabijheid) zoeken we op bovenlokaal niveau naar een geschikte oplossing om werkgelegenheid (en het bedrijf) te behouden. Indien mogelijk kan hierbij ook de samenhang worden gezocht met omliggende regio's om tot een passende oplossing te komen.

Winkelgebieden

De hoofdwinkelstructuur U16 kent de volgende hiërarchie:

- **Binnenstad**
De binnenstad van Utrecht heeft de grootste reikwijdte in de U16, met een sterke bovenregionale/landelijke aantrekkingskracht. Zij neemt daarmee een unieke positie in.
- **Regionale centra**
Deze winkelgebieden hebben een regionale aantrekkingskracht, hun reikwijdte overstijgt de gemeentegrenzen dus. Deze winkelgebieden zijn zeer divers in functioneren en ze hebben een omvang van circa 10.000 tot 45.000 m² benut winkelvloeroppervlak.
- **Stadsdeelcentra**
Deze winkelgebieden bedienen de stadsdelen van de gemeente Utrecht en ze hebben naast het dagelijks aanbod een sterk profiel op mode- en vrijetijdswinkels.
- **Bovenlokale boodschappencentra**
Deze winkelgebieden zijn doorgaans de belangrijkste aankooplocaties binnen de kleinere gemeenten. Ze onderscheiden zich ten opzichte van kleinere dorpscentra en wijkcentra door hun functiemix: behalve winkels voor de dagelijks boodschappen bieden ze ook een beperkt recreatief winkelaanbod, horeca en maatschappelijke voorzieningen. De winkelgebieden hebben bovendien vaak een toeristisch profiel. De reikwijdte is bovenlokaal: ze overstijgen de stadskern waar ze liggen, soms zelfs de gemeente. De omvang varieert van circa 2.000 tot 10.000 m² benut winkelvloeroppervlak.

IJsselstein (beeld: UitinIJ).

- **Perifere concentraties**
Deze winkelgebieden richten zich op doelgerichte aankopen. Deze groep is zeer divers en omvat enkele winkelgebieden met een sterk regionale aantrekkingskracht zoals Woonboulevard Utrecht, Ravenswade en The Wall, maar ook winkelgebieden met een bovenlokale aantrekkingskracht zoals de Nijverheidsweg Maarsen en winkelcentrum De Maat (Houten). Voor deze groep winkelgebieden gelden branchebeperkingen om te zorgen dat ze het toekomstperspectief van reguliere winkelgebieden niet verstoren.

Uitgangspunten bij de hoofdwinkelstructuur U16

We stellen voor om de volgende uitgangspunten te hanteren bij de hoofdwinkelstructuur:

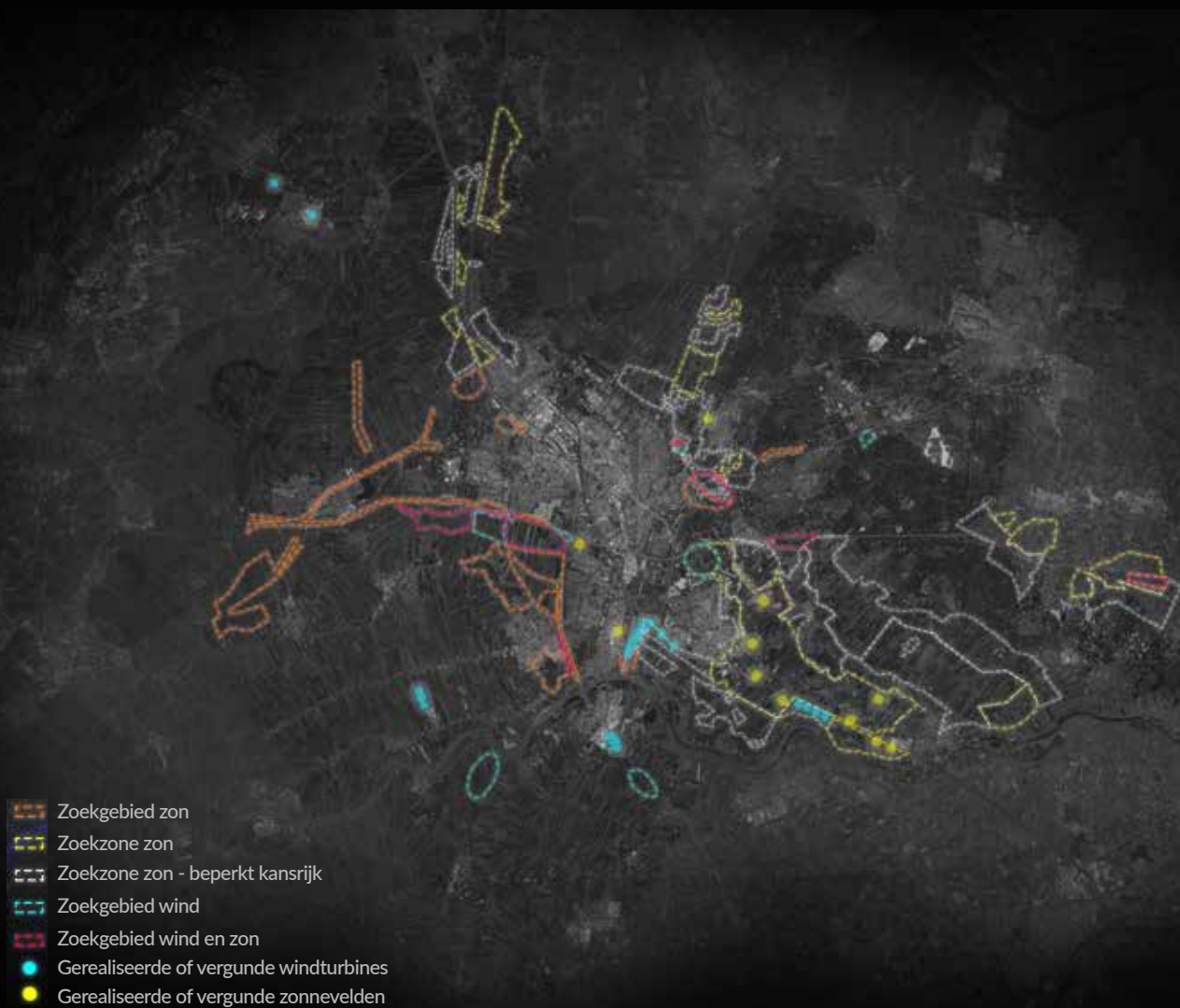
1. Inzet op een vitale, compacte winkelstructuur met naast winkels ook publieksgerichte functies als horeca, cultuur, sport en maatschappelijke functies. Concentratie van winkels in een beperkt aantal compacte gebieden is noodzakelijk.
2. Alle toekomstige winkelinitiatieven in de U16 dienen bij te dragen aan het versterken van de regionale hoofdwinkelstructuur. Toevoeging van dagelijkse winkelmeters buiten de hoofdwinkelstructuur is mogelijk bij forse woningbouw, ter versterking van de kwaliteit van het dagelijks aanbod en bij zeer kleinschalige lokale winkels.
3. Bij de afweging van winkelinitiatieven en eventuele uitbreidingsplannen houden we rekening met de positie en functie van winkelgebieden in de hiërarchie van de hoofdwinkelstructuur. Opschalen binnen de hoofdwinkelstructuur (bijvoorbeeld van lokaal boodschappencentrum naar regionaal centrum) is onwenselijk. Voor diverse winkelgebieden kan dit bijstelling van de ambitie vergen.
4. Solitaire winkelvestigingen zijn geen onderdeel van de regionale hoofdwinkelstructuur, met uitzondering van kleine winkels die van belang zijn voor de leefbaarheid van kleine kernen en het buitengebied, zoals landwinkels. Onze inzet is erop gericht om deze solitaire winkelvestigingen te verleiden tot verhuizing naar winkelgebieden binnen de regionale hoofdwinkelstructuur en om bij leegstand de winkelbestemming te verwijderen (door transformatie).

Wij bepalen onze acties door winkelgebieden in te delen in:

- **Concentratiegebied**
Afgebakend thematisch of kern/hoofdwinkelgebied binnen de hoofdstructuur waar de sterkste winkelactiviteiten plaatsvinden en de toekomstpotentie het grootst is. Doel is het kwalitatief en kwantitatief versterken van deze gebieden. Nieuwe (innovatieve) uitbreidingsinitiatieven dienen te landen in deze gebieden.
- **Balansgebied**
Afgebakend winkelgebied binnen de hoofdwinkelstructuur waar sprake is van behoud van de huidige voorraad aan vierkante meters, al dan niet door middel van actieve sturing. Doel is het behouden van deze gebieden en kwalitatief versterken (niet in winkelmeters). Voor behoud van de winkelfunctie is de opgave doorgaans om het kernwinkelgebied compacter te maken.
- **Transitiegebied**
Een winkelgebied of locatie waar de winkelvoorraad mogelijk (grotendeels) wordt afgebouwd. Het kan gaan om actieve sturing of passieve sturing. Transitiegebieden kunnen onderdeel zijn van de hoofdwinkelstructuur, maar ook daarbuiten vallen.

Uitwerking vervolgstategie

Met deze vervolgstategie wordt zowel ingezet op goede afstemming van nieuwe initiatieven als het toekomstbestendig maken van bestaande winkelgebieden.

Zoekgebieden duurzame energie 2040 (beeld: KuiperCompagnons).

THEMA 5 – ENERGIE

In het Nationaal Klimaatakkoord (2019) is afgesproken de CO₂-uitstoot in 2050 met 95% te hebben gereduceerd ten opzichte van 1990. Voor 2030 is 49% als tussendoel gesteld. Dit is ook vastgelegd in de Klimaatwet (2019). In het Klimaatakkoord zijn daarbij doelen gesteld en afspraken gemaakt over elektriciteit, (verwarming van) de gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik, en mobiliteit. Wij nemen de landelijke doelstellingen als uitgangspunt. Natuurlijk kunnen gemeenten zelf aanvullende ambitieuzere doelstellingen vastleggen. Meerdere gemeenten hebben dit gedaan.

Participatie is onontbeerlijk om bovenstaande doelen te halen. Niet alleen is het succes afhankelijk van heel veel individuele keuzes van inwoners en bedrijven over de verduurzaming van onder andere hun huis of bedrijf, ook wordt de transitie voor eenieder zichtbaar in de omgeving. Om de doelen te bereiken werken we samen met vele maatschappelijke partners. Van energiecoöperaties tot bedrijven die energiemaatregelen nemen, van huiseigenaren die hun woning isoleren tot woningcorporaties die gestaag hun hele woningvoorraad verduurzamen, van netbeheerder Stedin tot boeren die zonnepanelen op de daken van hun stallen leggen.

Als U16-gemeenten werken we met de provincie Utrecht en de waterschappen in de Regionale Energiestrategie U16 (RES U16) samen aan de energietransitie. De RES U16 is onderdeel van het Nationaal Programma en richt zich hoofdzakelijk op het realiseren van duurzame elektriciteitsopwekking en het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

Ook al is de besluitvorming over de RES 1.0 nog niet afgerond, toch heeft ze al wel als bouwsteen gediend voor het thema Energie. Het Energiedeel van dit IRP is daarom opgesteld onder voorbehoud van besluitvorming over de RES 1.0 door de gemeenteraden. Lokale besluitvorming in aanvulling op, of afwijking van de RES verwerken we getrapd via de RES in het IRP. Lokale besluitvorming sinds de regionale oplevering van de RES 1.0 op 31 mei vindt u daarom nog niet in dit IRP terug.

Onze strategie om aan deze doelen bij te dragen is:

1. Energie besparen.
2. Omschakelen naar duurzame technieken.
3. Benutten van duurzame energiebronnen in de regio.

1. Besparen

De meest duurzame energie is energie die niet hoeft te worden opgewekt. Besparen is daarom een belangrijke pijler van de strategie, dat vereist isolatie van gebouwen, energiezuinigere productieprocessen en apparaten, en energiezuiniger vervoer. Energiebesparing komt dicht bij bewoners en bedrijven. Het ligt voor de hand dat gemeenten een belangrijke rol spelen richting bewoners en bedrijven. Bijvoorbeeld door ze kennis en ondersteuning aan te bieden via het regionale energieloket *Jouw huis slimmer*, door lokale acties op te zetten en door actief toezicht te houden op bedrijven.

2-3. Omschakelen naar duurzame technieken en daarbij benutten regionale duurzame energiebronnen

Wanneer we spreken over energie dan hebben we het over elektriciteit en warmte. Het verwachte totale energieverbruik voor bijvoorbeeld het verwarmen van gebouwen, het gebruik van elektrische apparaten en mobiliteit in de U16 in 2050 is 27,4 TWh. Wanneer we maximaal isoleren en elektrificeren (denk aan elektrisch vervoer en verwarming van woningen met warmtepompen), dan kunnen we dat ruim halveren tot 13,5 TWh waarvan 10,8 TWh elektriciteit. Hieronder staat hoe we regionale energiebronnen willen benutten.

Nieuwegein A27 (bron beeld: onbekend).

Zoekgebieden RES 1.0 voor duurzame opwekking

De RES 1.0 bevat de onderbouwing voor 1,8 TWh duurzame elektriciteitsopwekking in 2030 en is als volgt opgebouwd:

	Hoeveelheid in TWh totaal	Waarvan zon in TWh	Waarvan wind in TWh
Bouwblok 1: Gerealiseerde opwek + Pijplijnstatus 'zeker'	0,438	0,295	0,143
Bouwblok 2: Zon op dak	0,3-0,5 TWh (Ambitie in bandbreedte)		
Bouwblok 3: Lokale zoekprocessen	1,164	0,765	0,399
Bouwblok 4: Continue samenwerking en ontwikkeling	Hiervoor is nog geen ambitie op te nemen.		

De kaart geeft de gerealiseerde en 'zekere' projecten in de pijplijn (bouwblok 1) en de uitkomsten van de lokale zoekprocessen (bouwblok 3) weer.

In de fase van het Regionaal Programmeren, die volgt op het IPR, geven we verder invulling aan de koppelingen met andere opgaven. Daarmee kan ook invulling worden gegeven aan een goede samenhang van lusten en lasten en wederkerigheid in de bestuurlijke verhoudingen.

Uitwerking lokale zoekprocessen

Hieronder presenteren we de ambities per gemeente of subregio. Samen leveren die een ambitie op van 1,164 TWh, deze energie komt van circa 26 turbines en circa 800 hectare zonneveld. Dit is aanvullend op de 300 tot 500 hectare zon op dak.

Bij de tabel vindt u een leeswijzer waarin we de ambities per gemeente duiden.

Gemeente	Operationeel (MWh)			Pijplijn zeker (MWh)			Ambitie (MWh)			Totaal		Ambitie	
	Wind	Zon	Totaal	Wind	Zon	Totaal	Wind	Zon	Totaal	MWh	TWh	Turbines	Hectares
Bunnik	0	3.451	3.451	0	0	0	0	50.228	50.228	53.679	0,054	0	53
Houten	11.800	33.041	44.841	67.000	13.983	80.983	0	52.124	52.124	177.948	0,178	0	55
Utrechtse Heuvelrug	0	8.061	8.061	0	0	0	35.000	45.000	80.000	88.061	0,088	2	47,5
Wijk bij Duurstede	0	4.413	4.413	0	0	0	0	56.862	56.862	61.275	0,061	0	60
Montfoort	0	9.723	9.723	0	0	0							
Lopik	12.778	7.027	19.805	0	0	0							
Oudewater	0	3.017	3.017	0	0	0	122.500	87.170	209.670	260.000	0,260	7	120
Woerden	0	13.682	13.682	0	0	0							
IJsselstein	0	4.045	4.045	0	58	58							
De Bilt	0	11.308	11.308	0	0	0	0	30.895	30.895	42.203	0,042	0	32,6
De Ronde Venen	6.389	6.284	12.673	0	0	0	pm	pm	pm	12.673	0,013	pm	pm
Nieuwegein	25.125	41.521	66.646	0	0	0	0	13.268	13.268	79.914	0,080	0	14
Stichtse Vecht	0	7.475	7.475	0	0	0	0	92.525	92.525	100.000	0,100	0	90
Utrecht	0	36.000	36.000	0	65.000	65.000	138.000	284.000	422.000	523.000	0,523	10	282
Vijfheerenlanden	19.800	18.713	38.513	0	0	0	33.000	0	33.000	71.513	0,072	3	0
Zeist	0	6.337	6.337	0	2.000	2.000	70.000	53.000	123.000	131.337	0,131	4	39,3
Totaal U16 (MWh)	75.892	214.098	289.990	67.000	81.041	148.041	398.500	765.071	1.163.571	1.601.602	1,602	26	793,4
Totaal U16 (TWh)	0,076	0,214	0,290	0,067	0,081	0,148	0,399	0,765	1,164	1,602			

Toelichting bij de gegevens

Operationeel: stand van duurzame energieproductie uit wind en zon per maart 2020 (monitor)

Pijplijn zeker: wind = vergunning verleend; zon = bouw in voorbereiding

Ambitie: conform opgave gemeenten maart 2021, gemeenten gebruiken soms verschillende opbrengst per turbine of ha

Onderdeel	Leeswijzer algemeen
Algemeen	De tabel geeft een momentopname van de stand van zaken voor gerealiseerde projecten, pijplijnprojecten met de status 'zeker' en ambities voor duurzame energie in de regio. Voor de hoeveelheid opgewekte energie van windturbines zijn we uitgegaan van een opbrengst van 17.500 MWh per turbine (3.500 vollast-uren) en voor zonnenvelden van 947,7 MWh per hectare (950 vollast-uren). Enkele gemeenten wijken af van deze uitgangspunten.
Bronnen tabel	Operationeel en Pijplijn zeker: regionale monitor en Analyse zonnepotentie en gerealiseerd, MapGear, april 2021 (zie Bijlage 2). Ambitie: actuele opgaven gemeenten, maart/april 2021.
Zon operationeel	In vrijwel alle gevallen gaat het om zon op dak, m.u.v. de gemeenten Houten, De Bilt en Nieuwegein die al zonnenvelden hebben gerealiseerd.
Pijplijn zeker	Projecten in de pijplijn met de status 'zeker': Wind: vergunning verleend; Zonnenvelden: bouw in voorbereiding. NB: de gemeentelijke opgaven voor de pijplijn in bijlage 1 wijken af van de pijplijn in deze tabel. In de opgaven van de gemeenten zijn ook minder zekere projecten opgenomen, terwijl we in de tabel hierboven alleen projecten hebben opgenomen die zeker doorgaan.
Ambitie zon op dak	Omdat nog niet alle gemeenten hiervoor een specifieke ambitie hebben geformuleerd, is deze kolom exclusief zon op dak. Een aantal gemeenten heeft zon op dak wel meegenomen in hun totale ambitie. Zie hieronder voor een toelichting per gemeente.
Gemeente	Leeswijzer per gemeente
Bunnik	De gemeente heeft twee zonnenveldprojecten (van samen 30 hectare) in voorbereiding.
Houten	Voor zonnenvelden heeft Houten 100 hectare beleidsruimte. Daarvan is reeds 45 hectare vergund; dat is Operationeel en Pijplijn zeker. Daarmee resteert in Houten 55 hectare beleidsruimte. Daarnaast is er in Houten een bestaand windpark (Houten) en een vergund windpark (Goyerbrug).
Utrechtse Heuvelrug	De ambitie van de gemeente is 0,08 TWh, waarvan 0,02 TWh te realiseren met innovatie. Mocht deze 0,02 TWh niet met innovatie kunnen worden ingevuld, wordt dit aandeel met wind en/of zon gerealiseerd. In de tabel hebben we het aandeel innovatie opgenomen in de ambitie zon.
Wijk bij Duurstede	De 60 hectare zonnenvelden zijn reeds vergund.
Montfoort	De Lopikerwaard-gemeenten brengen een gezamenlijk bod in van 0,26 TWh. De verdeling van de ambitie over technieken is flexibel, maar de ambitie zelf staat vast. De ambitie voor 0,05 TWh voor zon op dak is niet in de tabel opgenomen. De ambitie van de Lopikerwaard is inclusief Operationeel en Pijplijn zeker. Als er meer zon op dak mogelijk blijkt, wordt dat aandeel in mindering gebracht op het aandeel zonnenvelden en windturbines. Dit laatste is n.a.v. de recente data zon op dak nog niet verwerkt in de tabel.
Lopik	
Oudewater	
Woerden	
IJsselstein	
De Bilt	Bij de ambitie voor zon gaat het om zowel zon op veld als zon op dak.
De Ronde Venen	De gemeente heeft vooralsnog alleen een ambitie voor 2040 vastgesteld. Dan wil de gemeente 0,05 TWh opwekken met zon op grote daken en 0,18 TWh met zonnenvelden en/of windmolens. De raad besluit naar verwachting 30 juni over de zoekgebieden hiervoor.
Nieuwegein	De gemeente realiseert deze ambitie vóór 2030. De ambitie voor zonnenvelden komt uit de Routekaart Energieneutraal Nieuwegein 2040 (2017) en is dus naar voren gehaald.
Stichtse Vecht	Bij de ambitie voor zon gaat het om zowel zon op veld als grootschalig zon op dak.
Utrecht	Bij deze ambitie gaat het om de beleidsruimte voor Energiealliantie Rijnburg en Rojetecop: acht windturbines en 230 hectare zonnenveld. Er is een initiatiefnemer geïdentificeerd die staat met de planuitwerking voor drie windturbines en 7 hectare zonnenveld en 20 hectare zonnenveld op de Nedereindse Plas. Daarnaast tellen de in voorbereiding zijnde zonnenvelden Meijewetering, Haarrijnseplas en geluidswal A12 mee. Ten opzichte van de ontwerp-RES en concept bod hebben een aantal nieuwe initiatieven zich gemeld voor wind en/of zon in de aangewezen zoekgebieden, waaronder Ockhuizen en USP. Indien grootschalige opwek kan worden ingepast, kunnen deze initiatieven nog voor 2030 worden ontwikkeld.
Vijfheerenlanden	Binnen de gemeente is gekozen voor windenergie en is uitgesproken geen ambitie voor zonnenvelden te hebben. Dit staat los van zon op dak.
Zeist	De gemeente doet verder onderzoek naar de theoretische ruimte voor windturbines en zonnenvelden in de zoekgebieden. Hieruit moet blijken of en onder welke voorwaarden windturbines en/of zonnenvelden mogelijk zijn. De gemeenten ziet mogelijkheden voor nul tot vier windturbines.

Ruimte vraag energie binnen zoekgebieden

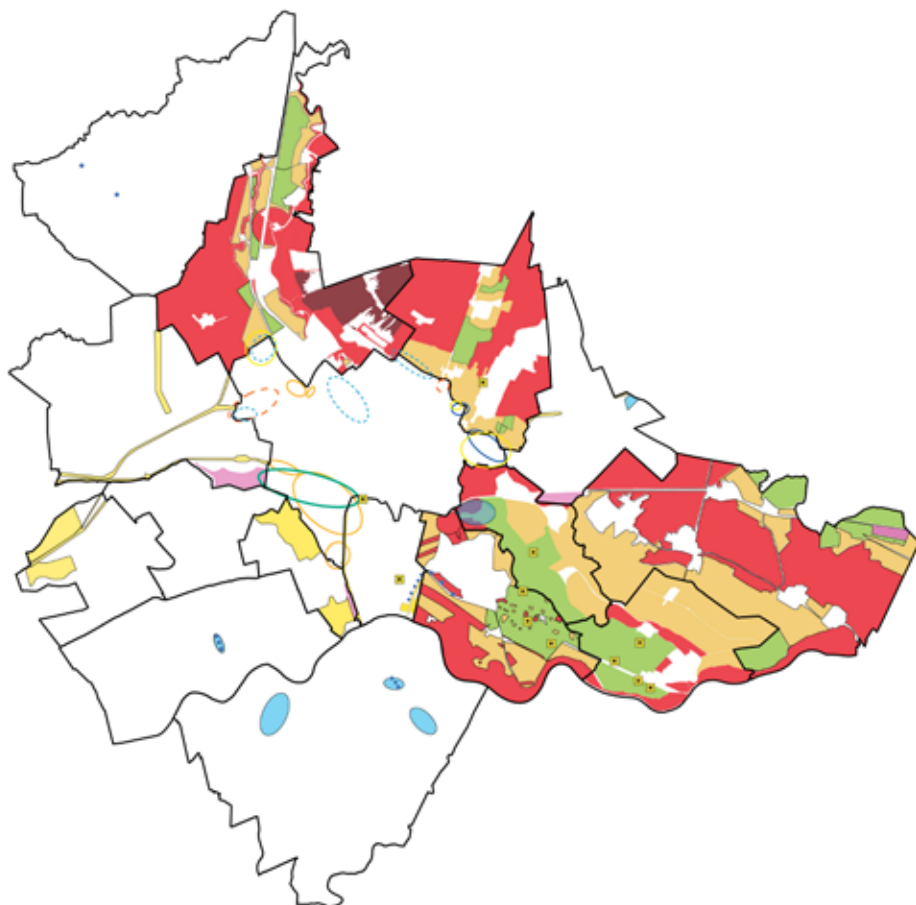
Op de kaarten op deze pagina worden de zoekgebieden en zoekzones voor de opwekking van duurzame energie verbeeld. Het gaat om de gebieden die in de RES d.d. 31 mei 2021 zijn benoemd. Besluitvorming over de RES en het IRP verloopt parallel. Het IRP zal op termijn indien nodig worden aangepast zodat het consistent is met de definitieve RES.

De kaarten laten de zoekgebieden en zoekzones zien en de werkelijk benodigde ruimte binnen de zoekgebieden en zoekzones. Deze zijn namelijk aanzienlijk ruimer dan het gebied dat nodig is om de ambitie waar te maken. Dit is op twee manieren verbeeld:

- Het grijze vierkantje geeft per gemeente een indicatie van de grootte van het benodigde gebied.
- Het percentage geeft indicatief aan welk deel van het zoekgebied of de zoekzone werkelijk nodig is om de ambitie te realiseren.

De zoekzones en zoekgebieden zijn binnen gemeenten op verschillende manieren tot stand gekomen:

- Sommige gemeenten maken geen onderscheid tussen grootschalig zon-op-dak en zonnevelden. Een deel van de opgave in hectaren zonneveld kan ook op daken worden gerealiseerd.
- In sommige gemeenten staat de verhouding tussen zon en wind niet vast. In die gevallen is de aanname overgenomen die hierover in de RES is gedaan.
- De gemeenten Stichtse Vecht, De Bilt, Bunnik, Houten, Wijk bij Duurstede en Utrechtse Heuvelrug werken met zonnekaarten. Op deze kaarten is de kansrijkheid of geschiktheid van gebieden voor het ontwikkelen van zonnevelden aangegeven in groen, oranje en rood. In deze gemeentes spreken we van zoekzones.
- De Lopikerwaardgemeenten hebben een gezamenlijke ambitie van 0,26 TWh zonder onderverdeling per gemeente. Op de kaarten van deze gemeenten, aangegeven met een *, is daarom geen grijs blokje of percentage getoond.

*Voor legenda zie de gemeentekaartjes op blz. 95.

De Ronde Venen

• Windturbine (gerealiseerd/ vergund)

Woerden

*

• Zoekgebied zon 514 ha

• Zoekgebied zon en wind 288 ha

Oudewater

*

120 ha

Het grijze vierkantje geeft een indicatie van de grootte van het benodigde gebied

18.2%

van zoekgebied zon

• Zoekgebied zon 658.6 ha

Lopik

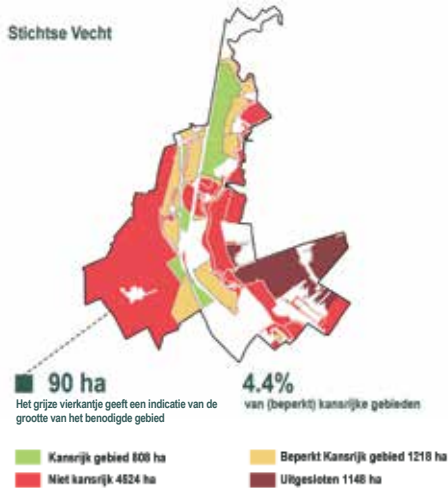
*

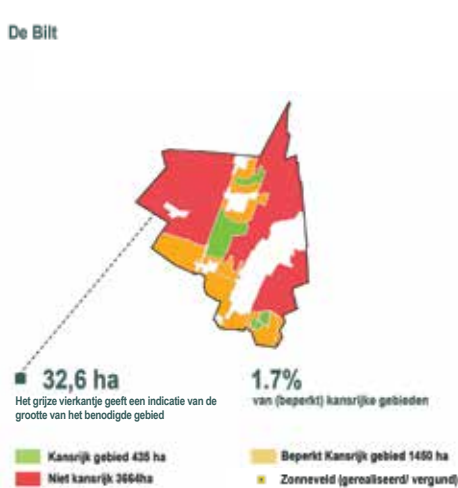
• Zoekgebied wind

• Windturbine (gerealiseerd/ vergund)

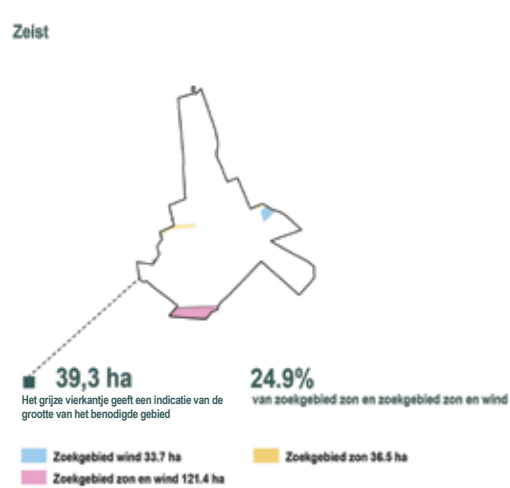
Stichtse Vecht

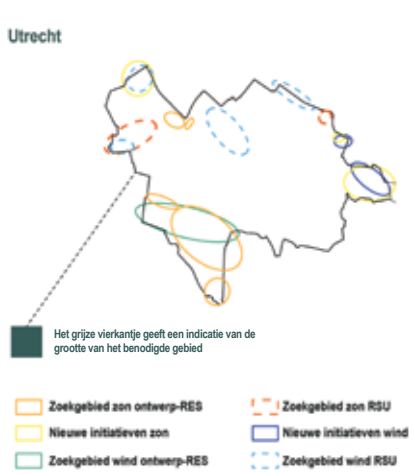
De Bilt

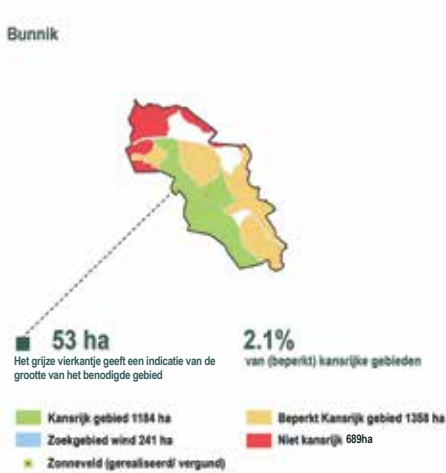
Zeist

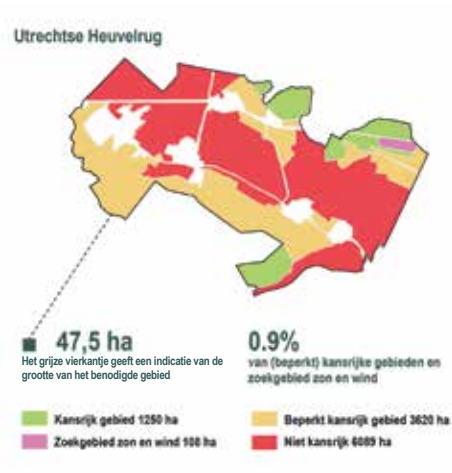
Utrecht

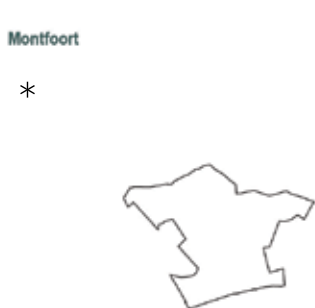
Bunnik

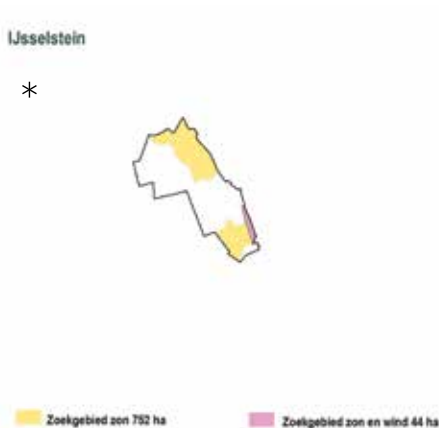
Utrechtse Heuvelrug

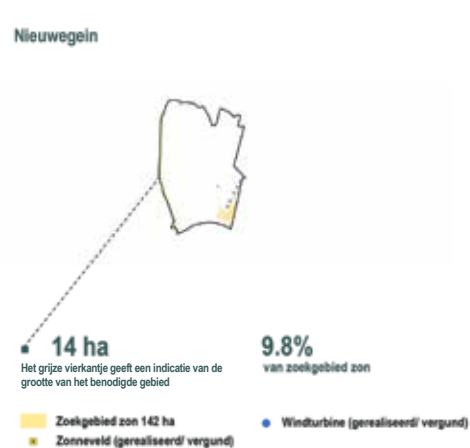
Montfoort

IJsselstein

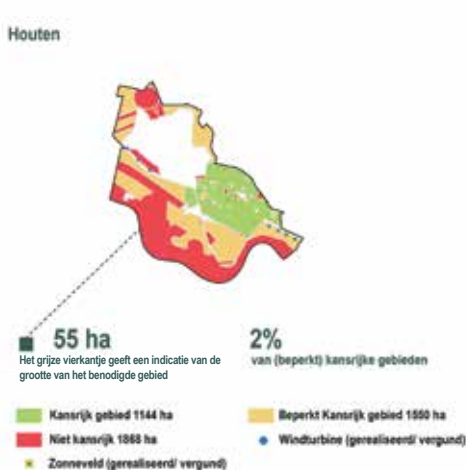
Nieuwegein

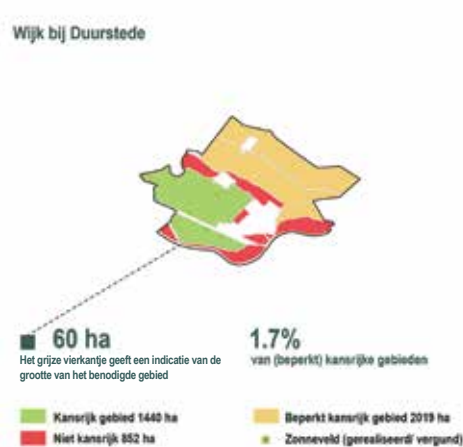
Vijfheerenlanden

Houten

Wijk bij Duurstede

Aanvullende opgave na 2030

De RES-opgave stopt niet in 2030, de ontwikkeling naar duurzame opwekking én gebruik van duurzame warmtebronnen zal doorgaan. De verwachte elektriciteitsbehoefte in 2050 is 10,8 TWh (uitgaande van maximaal isoleren en elektrificeren). Er ligt dus nog een forse aanvullende opgave na 2030. Het is van belang daarmee ruimtelijk nu al rekening te houden. In de Ontwerp RES U16 is opgenomen dat voor de periode 2030-2040 onderzocht wordt hoe invulling gegeven kan worden aan nogmaals eenzelfde deel van de opgave. De uiteindelijke omvang van de aanvullende opgave tot 2040 en 2050 is nog niet te bepalen. Dat heeft een aantal redenen:

- Er is landelijk een kwantitatief doel gesteld voor 2030, maar nog niet voor 2040 en 2050.
- Een deel van de U16-gemeenten heeft vastgesteld eerder dan in 2050 klimaat- of energieneutraal te willen zijn. Dat kan leiden tot een opgave groter dan 1,8 TWh.
- Het is nog niet duidelijk welke technieken we na 2030 kunnen toepassen. Voor de periode tot 2030 wordt gewerkt met bewezen technieken (zon-op-dak, zonnevelden en windturbines).

Voor de periode na 2030 moet nog veel uitkristalliseren:

- Hoe gaan we in de regio voorzien in de warmtevraag? Meer elektrificatie betekent meer elektriciteitsbehoefte.
- Hoe ontwikkelt (duurzame) mobiliteit zich? Er zal sowieso geëlektrificeerd worden, maar in hoeverre gaat waterstof (van buiten de regio) een rol vervullen?
- Mogelijke landelijke ontwikkelingen in de elektriciteitsproductie.
- Mogelijke technieken voor duurzame opwekking aanvullend op zon-op-dak, zonnevelden en windturbines.

Duurzame warmte

Ook voor onze warmtebehoefte gaan we gebruikmaken van duurzame bronnen. In de U16 zijn hiervoor de eerste stappen gezet. Alle gemeenten leggen in 2021 in hun Transitievisies Warmte (TVW) vast welke warmteoplossingen in welke wijk/buurt/gebied het meest voor de hand liggen, hoe zij dit willen gaan doen en in welk tempo. Regionaal werken we samen waar nodig en gewenst. In de warmteparagraaf van de RES, de Regionale Structuur Warmte (RSW), staan afspraken over hoe we de ontwikkeling en het gebruik van bovengemeentelijke warmtebronnen afstemmen.

We hebben ten behoeve van de TVW's en de RSW onderzoek gedaan naar de potentiële warmtebronnen en de warmtevraag in de regio U16. Op deze manier is veel informatie beschikbaar gekomen over warmtebronnen die zich in de regio bevinden. We maken een onderscheid tussen warmtebronnen die beter lokaal ingezet kunnen worden en warmtebronnen die een bovengemeentelijke potentie hebben. De bronnen met bovengemeentelijke potentie zijn de bronnen waarover regionale afstemming nodig is. De U16 regio kent weinig bovengemeentelijke warmtebronnen. Alleen geothermie en nieuwe bio-warmtebronnen hebben mogelijk potentie als regionale bron. Ook is gekeken op welke warmtethema's regionale samenwerking wenselijk is. Daarbij gaat het om onderwerpen waarmee meerdere gemeenten bij de warmtetransitie te maken krijgen, zoals het isoleren van woningen of het opstellen van een businesscase voor een lokale warmtebron.

Ook bedrijven maken de omschakeling naar andere warmtebronnen. Waar warmte wordt gebruikt voor het productieproces, is het aardgasvrij maken van bedrijventerreinen een uitdaging gezien de beperkte beschikbaarheid van hoge-temperatuurwarmte in de regio. Bij het intensiveren of uitbreiden van bedrijventerreinen moet de (toekomstige) warmtevraag onderdeel zijn van de plannen.

Ruimte voor energie-infrastructuur

Elektriciteitsinfrastructuur

Duurzame opwekking moet worden aangesloten op het elektriciteitsnetwerk. Dit vergt een verzwaring van het bestaande netwerk en fysieke ruimte voor tracés en stations. Uitbreiding van de energie-infrastructuur vraagt om langjarige voorbereiding en brengt grote investeringen met zich mee. Dit is een belangrijk reden om nu al planmatig samen te werken en de verschillende opgaven te clusteren. Zo kunnen we gebruikmaken van hogere netvlakken, tot aan het hoogspanningsnet van TenneT aan toe.

De stroomproductie wordt afhankelijker van het weer. Dat vraagt om een flexibel energiesysteem om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Dat kan met bijvoorbeeld opslag, back-up-productie, omzetting van stroom in waterstof of warmte, en koppeling met het buitenland (import en export van duurzaam opgewekte elektriciteit). Dit alles vraagt ruimte.

Warmte-infrastructuur

Vanuit de Transitievisies Warmte zal duidelijk worden aan welke warmte-oplossingen in welke wijken/buurtten/gebieden gewerkt gaat worden. De ruimtelijke impact hangt daarmee samen. Het gaat hoofdzakelijk om ruimte voor energie-infrastructuur. Denk daarbij aan de plaatsing van regelstations in wijken, warmteleidingen en opwekinstallaties (in wijken of daarbuiten). Dit vraagt aandacht in de ondergrond, die met name op verstedelijkingsknooppunten en in oude binnensteden toch al behoorlijk vol is.

Wanneer in de regio veel wordt gekozen voor all-electric-oplossingen als warmtepompen, dan neemt de elektriciteitsbehoefte sterk toe. Dit vraagt om netverzwaring en aanzienlijk meer grootschalige opwekking van duurzame elektriciteit.

Infrastructuur voor opslag

Welke vormen van opslag nodig en mogelijk zijn, is nog sterk in ontwikkeling. Het gaat daarbij om zowel korte- als lange-termijnopslag (seizoensopslag). Er zijn verschillende mogelijkheden van opslag: batterijen, opslag van energie in waterstof, opslag van zonnewarmte, thermische energieopslag.

Samenhang met de andere thema's

Energie gaat meer ruimte vragen en wordt zichtbaarder in de stad en in het landschap. De nationale doelstellingen voor de CO₂-reductie werken door in alle thema's.

Landschap en groen

Elektriciteitsopwekking vraagt ruimte. Windmolens en zonnevelden hebben ontegenzeggelijk impact op het landschap en de ruimtelijke kwaliteit. Het vraagt aandacht om de impact te beperken en ingrepen goede inpassing. Er liggen ook kansen om de energieopgave te koppelen aan de landschappelijke opgave. Mogelijk kan de energieopgave een aanleiding en/of een financiële drager zijn voor landschapsontwikkeling, natuurontwikkeling en landbouwtransitie.

In het Klimaatakkoord is speciaal aandacht voor de emissie van broeikasgassen uit veenweidegebieden. Dit biedt kansen tot ontwikkeling, bijvoorbeeld verhoging van het waterpeil in combinatie met het plaatsen van zonnevelden of windturbines.

In 2050 moeten de landbouw en het landgebruik klimaatneutraal zijn. Een ingewikkelde uitdaging, daar een deel van de uitstoot van broeikasgas niet te vermijden is: koeien produceren methaan en uit kunstmest komt lachgas vrij, beide broeikasgassen. Anderzijds legt de sector ook CO₂ vast: in de bomen, de bodem en het gras.

Mobiliteit

De CO₂-uitstoot van mobiliteit zal tot 2040 sterk worden gereduceerd. Vanaf 2030 zijn er bijvoorbeeld geen nieuwe benzine- en dieselauto's meer te koop. Dat leidt tot een aanvullende elektriciteitsvraag waarvoor verzwaring van het bestaande netwerk nodig is. In 2030 moeten er 1,8 miljoen laadpalen in Nederland staan. Door laadinfrastructuur en duurzame energie op elkaar af te stemmen, kan efficiënter gebruik worden gemaakt van het elektriciteitsnetwerk.

Ook moet er rekening worden gehouden met piekbelasting als iedereen tegelijk gaat opladen. Tijdelijke opslag en zelfs teruglevering (vehicle to grid) helpt om het elektriciteitsnet in balans te houden.

Wonen

Gezond leven in een stedelijke regio vraagt om een duurzame woningvoorraad, duurzame elektriciteitsopwekking en duurzame warmtebronnen die bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Om de energiebehoefte te beperken is het logisch om principes te ontwikkelen die de impact van verstedelijking op de energievraag zo klein mogelijk maken. Verstedelijkingslocaties zullen hun bijdrage moeten leveren aan de opwekking van duurzame energie. Nieuwe wijken en bedrijventerreinen kunnen energieneutraal of -positief zijn. De grootste opgave is het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Gemeenten maken hiervoor zelf een Transitievisie Warmte en werken regionaal samen in de RES.

Werken

Ook bedrijven en industrie leveren een belangrijke bijdrage aan CO₂-reductie. Een koppeling van opgaven is daarbij kansrijk. Bijvoorbeeld de koppeling tussen verdichting van bedrijventerreinen en energieopwekking en tussen circulaire landbouw en energieopwekking.

Verder zijn marktpartijen nodig om de energietransitie vorm te geven. Bijvoorbeeld voor het isoleren van woningen en het aanleggen van warmtenetten en zonnepanelen. Dit biedt de komende decennia kansen voor bedrijven uit de regio. En tegelijkertijd vraagt het om meer geschoold personeel.

In 2050 is de industrie circulair en stoot ze vrijwel geen broeikasgas meer uit. De fabrieken draaien op duurzame elektriciteit uit zon en wind of energie uit aardwarmte, waterstof en biogas. De grondstoffen komen uit biomassa, reststromen en -gassen. De restwarmte gebruikt de industrie zelf, of ze levert die aan de tuinbouw of gebouwen en woningen. De industrie is dan naast gebruiker van energie, ook producent en buffer van energie.

2.4

TOEKOMST OP DE KAART - KEUZES VERTAALD NAAR EEN INTEGRALE PERSPECTIEFKAART 2040

Bestaande situatie Regio Utrecht 2020	100
Perspectiefkaart Regio Utrecht in 2040	102
Projectie zoekgebieden voor duurzame energie op Perspectiefkaart Regio Utrecht in 2040	104

Bestaande situatie Regio Utrecht 2020 (beeld: KuiperCompagnie)

ons).

Perspectiefkaart Regio Utrecht in 2040 (beeld: KuiperCompagnie)

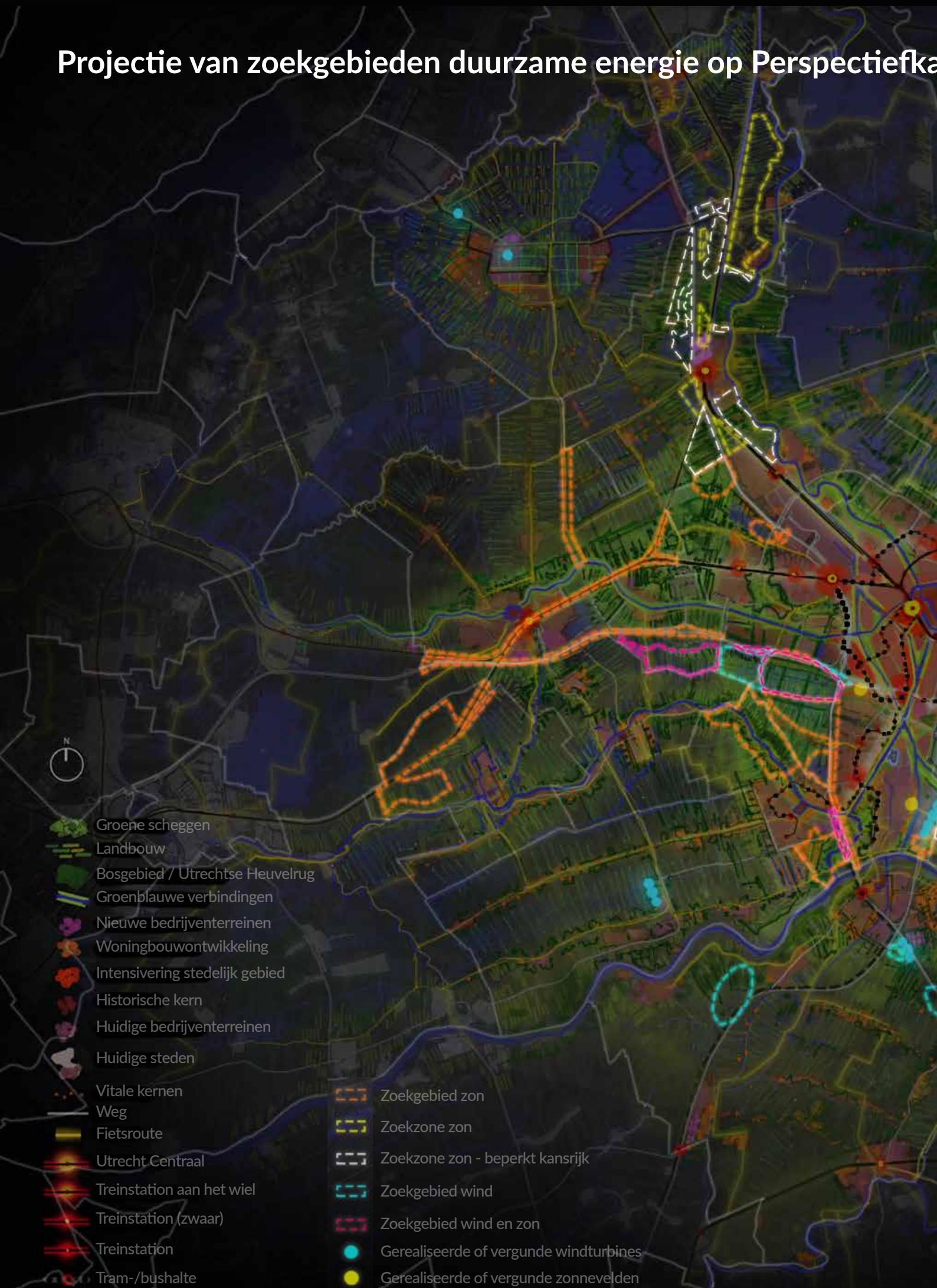

- Groene scheggen
- Landbouw
- Bosgebied / Utrechtse Heuvelrug
- Groenblauwe verbindingen
- Nieuwe bedrijventerreinen
- Woningbouwontwikkeling
- Intensivering stedelijk gebied
- Historische kern
- Huidige bedrijventerreinen
- Huidige steden
- Vitale kernen
- Weg
- Fietsroute
- Utrecht Centraal
- Treinstation aan het wiel
- Treinstation (zwaar)
- Treinstation
- Tram-/bushalte

ons).

Projectie van zoekgebieden duurzame energie op Perspectiefkaart

hart Regio Utrecht in 2040 (beeld: KuiperCompagnons).

3

UITWERKING - EEN NIEUW PERSPECTIEF VOOR ALLE DEELGEBIEDEN

De keuzes die de regio maakt in dit IRP krijgen uiteindelijk een plek in alle deelgebieden van de regio. Per deelgebied wordt een perspectief geschetst en wordt nader ingegaan op hoe de keuzes uitpakken voor dat deelgebied. De perspectieven per deelgebied vormen nog geen uitgewerkte visie, ze geven een beeld van de projecten die in dat deelgebied een plek zullen krijgen.

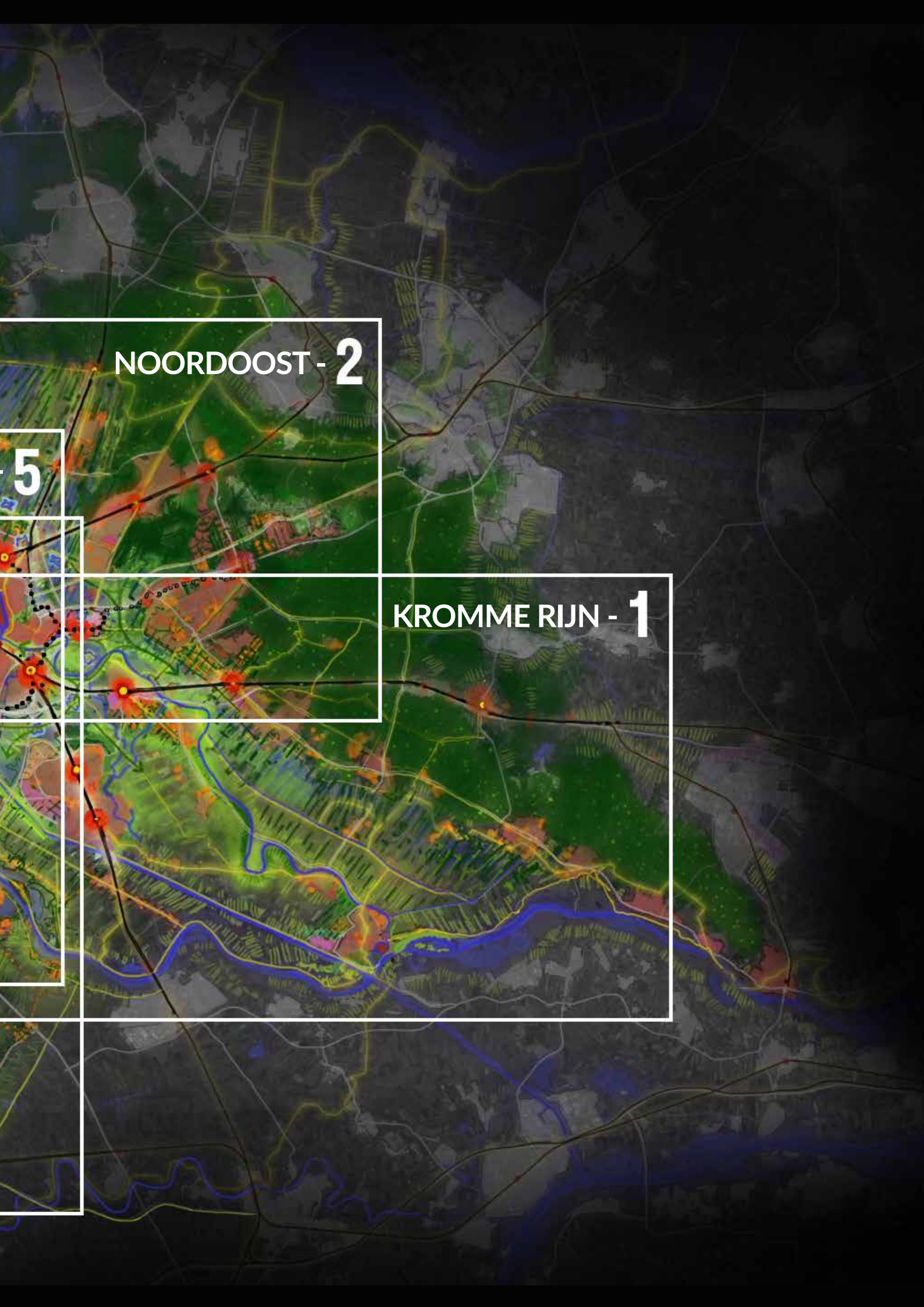
3 - SNELLE VECHT

4 - WOERD, WAARD EN VIJFHEERENLANDEN

CENTRALE AS -

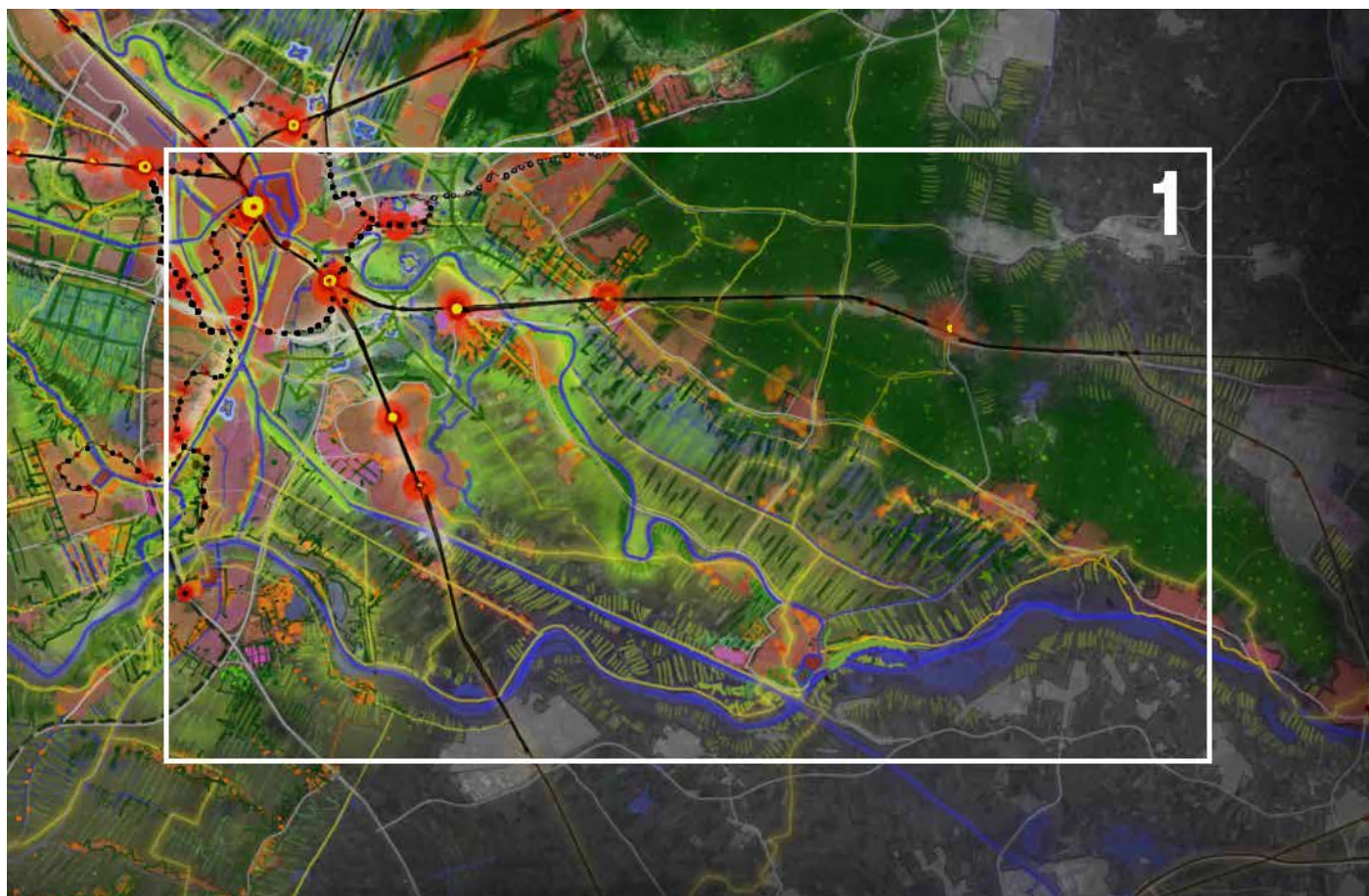
- Groene scheggen
- Landbouw
- Bosgebied / Utrechtse Heuvelrug
- Groenblauwe verbindingen
- Nieuwe bedrijventerreinen
- Woningbouwontwikkeling
- Intensivering stedelijk gebied
- Historische kern
- Huidige bedrijventerreinen
- Huidige steden
- Vitale kernen
- Weg
- Fietsroute
- Utrecht Centraal
- Treinstation aan het wiel
- Treinstation (zwaar)
- Treinstation
- Tram-/bushalte

NOORDOOST - 2

5

KROMME RIJN - 1

3.1 TOEKOMSTPERSPECTIEF KROMME RIJN VALLEI

Het perspectief voor de Kromme Rijn Vallei geeft een beeld van hoe de keuzes in het IRP doorwerken in dit deelgebied. Het is nog geen uitgewerkte visie, maar geeft een beeld van de projecten die hierin een plek krijgen. De uitwerking van dit perspectief gebeurt in de vervolgfase.

Van Wijk bij Duurstede tot de stadswallen van Utrecht slingert de Kromme Rijn zich tussen de Heuvelrug en de Lek, op de grens van het kleinschalige Langbroekerweteringlandschap en het open rivierlandschap. Ze is de verbindende factor in het zuidoosten van de regio: van de weidse uiterwaarden van de Lek tot aan de Oude Gracht. Gezien de historische betekenis van de Kromme Rijn is haar huidige verschijningsvorm bescheiden, soms is ze niet meer dan een onopvallende, maar nog steeds slingerende watergang langs de provinciale weg.

Wanneer de Kromme Rijn Utrecht nadert, is de invloed van de snelwegen, het spoor en de stedelijke ontwikkeling van Bunnik, Odijk, Lunetten, USP en Houten dermate overheersend, dat nauwelijks meer te ervaren is hoe de rivier de stad binnenkomt en de grachten met haar water voedt. Ook de samenhang met het fortenslandschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie staat onder druk. Ook haaks op de Kromme Rijn is er behoefte aan meer samenhang tussen Heuvelrug en Lek.

Het deelgebied Kromme Rijn staat richting 2040 voor een aantal integrale ruimtelijke opgaven. Het robuuster maken van het landschap, dat overloopt in de groene scheg van de Kromme Rijn, raakt op een aantal plekken nieuwe verstedelijkingslocaties. Zo kan de stadsrand van Utrecht kwalitatief worden verbeterd door ook het landschap en de groene scheggen te ontwikkelen. Versnipperde groene landschappen moeten met elkaar worden verbonden om voor het groeiend aantal inwoners ruimte te maken voor recreatie en natuur. De ontwikkelingen rond de knooppunten en aan de randen van Bunnik en Houten geven extra aanleiding om de landschapsopgave te investeren. Voorwaarde voor deze woon- en werklocaties is dat de mobiliteit wordt verbeterd. Hiervoor zijn ingrepen nodig aan het spoor en aan de stations Lunetten-Koningsweg en Bunnik.

In Houten wordt na het recentelijk verwerpen van de *Ruimtelijke Koers Houten 2040* verder onderzocht hoe de groeiopgave het beste kan worden ingevuld. Daarbij zijn zowel de transformatie van Houten-Noordwest als de uitbreiding in Houten-Oost onderwerp van nader onderzoek. In beide gevallen is een goede inbedding in de landschappelijke omgeving van groot belang. De samenhang tussen de verstedelijking en de landschappen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Kom van de Kromme Rijn tussen Houten en Bunnik is daar onderdeel van. Ook is een goede toegankelijkheid van het ov belangrijk voor de groei van Houten.

Verderop langs de Kromme Rijn en langs de flanken van de Heuvelrug is het zaak om de dorpen en steden voldoende ruimte te geven om vitaal te blijven en daarbij tegelijkertijd de kwaliteit van de kernen en de landschappen te versterken.

Landschap, water en groen

- Meer ruimte voor natuur en recreatie aan weerszijden van de Kromme Rijn, moederrivier van Utrecht en een van de groenblauwe verbindingen. Zo verbeteren de beleefbaarheid en de recreatieve en ecologische waarde van de Kromme Rijn. Ook leesbaar maken dat de rivier de basis van de Limes is.
- Versterken van natuurgebieden in de uiterwaarden van de Nederrijn en Lek in combinatie met extensieve recreatie. Daar waar intensieve dagrecreatieterreinen aanwezig zijn zoals de Gravenbol in de uiterwaard Lunenburgervaard deze behouden of verplaatsen naar minder kwetsbare gebieden.
- Ontwikkeling van groene scheggen op het punt waar stad en landschap elkaar raken: Kromme Rijn, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Fortenzone. Ze vormen een zeer waardevol landschap dat scherp contrasteert met de hoogstedelijke ontwikkelingen van Utrecht: de Kromme Rijn als amfitheater.
- Verbinden en koppelen recreatieve landschappen Maarschalkerweerd – Amelisweerd – Galgenwaard – Nieuw Wulven – Laagraven (onderdeel van de scheggen).
- Robuuster maken Utrechtse Heuvelrug (voor natuur, recreatie en water) en vergroten Nationaal Park. Versterken van de kwaliteit van de Stichtse Lustwarande. Koppeling van de Noordflank van de Heuvelrug aan de Gelderse Vallei (Food Valley). Utrechtse Heuvelrug als spons voor de regio.
- Ontwikkelen van groen raamwerk Heuvelrug– Lek en agrarisch groenblauw netwerk bij het Eiland van Schalkwijk – Kromme Rijn. De Langbroekerwetering is een van de centrale schakels in dit raamwerk.
- Ontwikkelen van de Houtense Rijn ten bate van nieuw water en landschapsontwikkeling (nader onderzoek waterschap nodig).
- Koppelen verstedelijkingsopgave stationsgebied Bunnik-Zuid aan landschapsontwikkeling.
- Koppelen verstedelijking Metropoolpoort Oost (Lunetten - USP) aan landschapsontwikkeling.
- Ontwikkelen landschapspoorten op alle drie de NS-stations.
- Integreren van water, klimaatadaptatie en biodiversiteit in alle opgaven.

Prioritering

De eerste prioriteit ligt bij het creëren van een robuuste groenblauwe verbinding langs de gehele Kromme Rijn (inclusief nieuwe takken als de Houtense Rijn) in het algemeen en rond de aanlanding bij Utrecht in bijzonder. Zo wordt de groene contramal voor de verstedelijking gelegd en de basis voor de groene scheg. Tweede prioriteit, die tevens voorwaarde is voor vele ontwikkelingen, is het tegengaan van de verdroging van de Heuvelrug.

Kromme Rijn (beeld: Oud Utrecht).

Mobiliteit

Fietsverbindingen

- Veenendaal – Doorn – Driebergen-Zeist – Utrecht (bestaand snelfietsroute-project) waarbij met name de kern van Doorn een knelpunt is.
- De route Wijk bij Duurstede – Houten langs het Amsterdam-Rijnkanaal toevoegen aan programma snelfietsroutes.
- Driebergen-Zeist – Utrecht USP is weliswaar onderdeel van de geplande snelfietsroute Veenendaal – Utrecht, maar de nadruk van dat project ligt op het verbeteren van de bestaande routes via Odijk en Bunnik en niet op het aanpakken van deze ontbrekende schakel.
- Wijk bij Duurstede – Doorn – Amersfoort toevoegen aan programma snelfietsroutes.
- Vijfheerenlanden – Houten – USP, inclusief fietsbrug over Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek.

Ov-verbindingen

- Aanleggen Waterlinielijn, de snelle ov-verbinding Westraven – Lunetten-Koningsweg – USP en eventueel door naar Zeist-West en Zeist-Noord.
- Aanleg station Lunetten-Koningsweg.
- Intensiveren Spaken: bediening Houten – Woerden 8x per uur; bediening Bunnik en Driebergen-Zeist verbeteren naar 6-8x per uur (hiervoor is extra spoorcapaciteit nodig).

Wegen

- Onderzoek naar de omlegging van de N229 en de aansluiting op de Limesbaan in relatie tot de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Regiopoort Bunnik.
- De toenemende reizigersstromen op de doorgaande provinciale wegen naar en op de Heuvelrug (N224, N225, N226, N227) beïnvloeden de leefbaarheid negatief. Daarom is het verminderen van de barrièrewerking voor groen, recreatie en langzaam verkeer een opgave, die aansluit bij de corridor-aanpak van de provincie.
- Reservering voor de bypass A12 Bunnik – Houten – Laagraven via Limesbaan, rondweg Houten Noord en de Staart naar Laagraven.

Stedelijke ontwikkeling

Poorten

- Ontwikkeling Metropoolpoort Oost (Lunetten – USP) met een hoogstedelijk gemengd woon-werkmilieu.
- Ontwikkeling Regiopoorten Houten, Bunnik en Driebergen-Zeist.

Opgave vitaliteit

- Gemeente Wijk bij Duurstede.
- Dorpen Utrechtse Heuvelrug.
- Dorpen in de Gemeente Houten.

Werken

- Aan de oostzijde van Utrecht zoeken we naar ruimte voor een bedrijventerrein met een regionale functie als onderdeel van een meervoudige opgave nabij de Regiopoorten (meervoudig ruimtegebruik).
- Transformatie en menging stationsgebied Bunnik.
- Verdichten bedrijventerreinen Bunnik.
- Transformatie en menging station Driebergen-Zeist.
- Behoud bedrijventerrein Maarsbergen.
- Behoud bedrijventerreinen Houten.
- Uitbreiding bedrijventerrein Wijk bij Duurstede.

Energie

In de zoekgebieden van de Kromme Rijn Vallei wordt gekeken naar de best passende locaties voor energieopwekking. Bij de uitwerking van de zoeklocaties wordt gezocht naar meekoppelkansen met de thema's landschap, mobiliteit en economie en wonen, bijvoorbeeld:

- Als onderdeel van een groenblauw raamwerk: combineren met natuurontwikkeling, waterberging en peilverhoging.
- Als onderdeel van een nieuwe agrarische bedrijfsvoering: aanjagen van de landbouwtransitie.
- Als aanjagers van het invullen van ontbrekende schakels in het ecologische en recreatieve netwerk.

Kromme Rijn als groenblauwe verbinding; (snel)fietsroutes; ontwikkelingen in Wijk bij Duurstede; ontwikkelingen in vitale kernen Heuvelrug; landschapontwikkeling langs de Langbroekerwetering; recreatieve en ecologische verbindingen tussen Heuvelrug en Lek (beeld KuiperCompagnons).

Perspectief 2040.

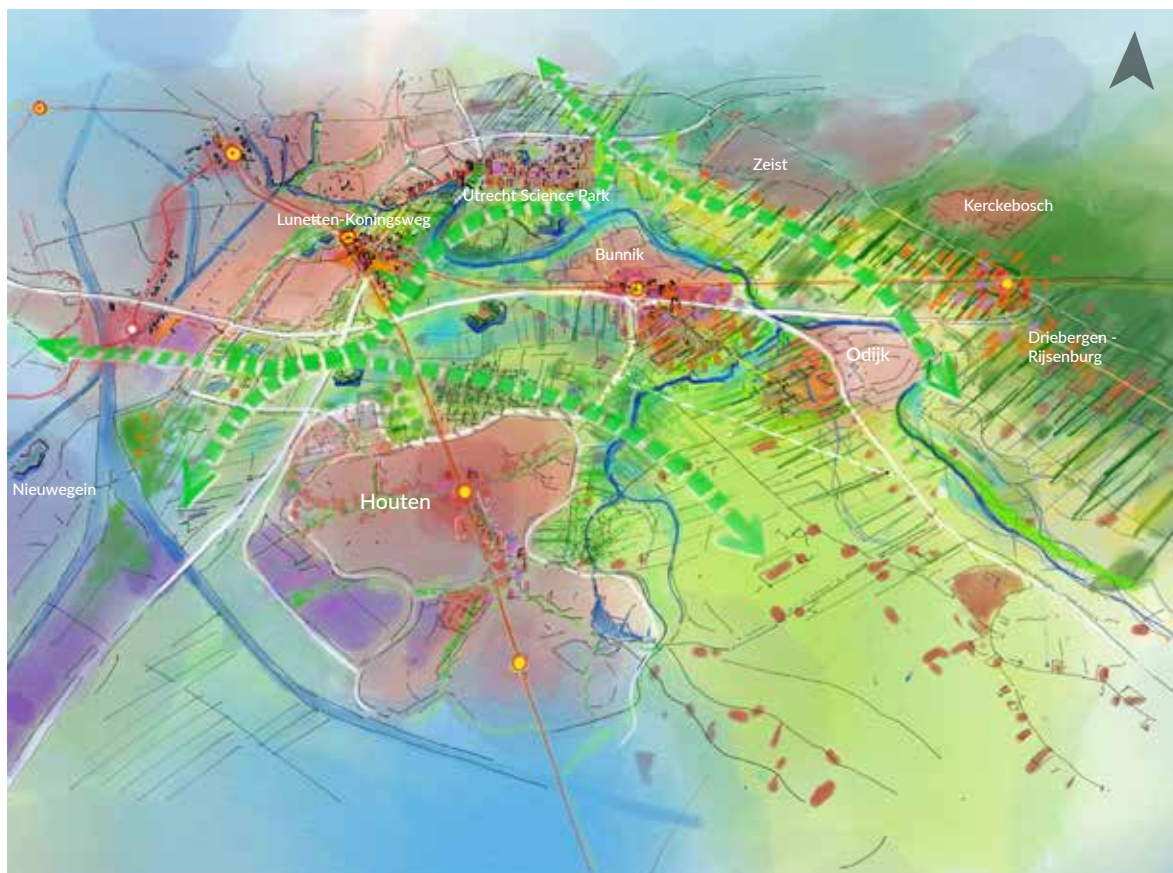

Bestaand.

Zoekgebieden voor duurzame energie.

Ontwikkeling rond het USP en de knooppunten Lunetten-Koningsweg, Houten, Driebergen-Zeist en Bunnik; gebruik bestaande weginfrastructuur; parallelweg als optie gestippeld weergegeven; impuls landschappelijke structuren (Kromme Rijn, Houtense Rijn, Nieuwe Hollandse Waterlinie); vernatting schootsvelden Nieuwe Hollandse Waterlinie (klimaatadaptatie); groene scheg aansluitend op noord en zuid; ontwikkelingen in de Stichtse Lustwarande (beeld KuiperCompagnons).

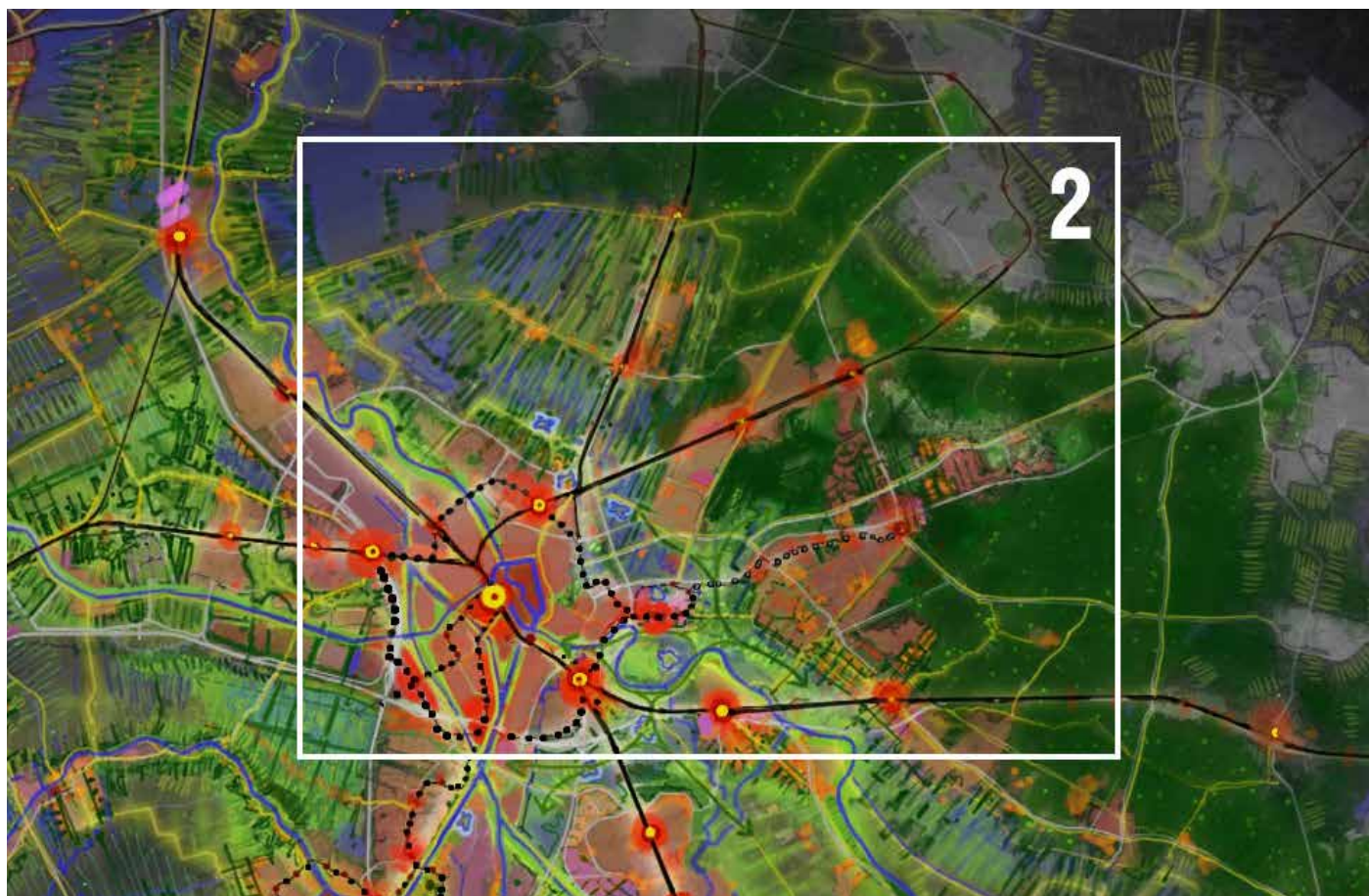
Perspectief 2040.

Bestaand.

Zoekgebieden voor duurzame energie.

3.2 TOEKOMSTPERSPECTIEF NOORDOOSTFLANK

Het perspectief voor de Noordoostflank geeft een beeld van hoe de keuzes in het IRP doorwerken in dit deelgebied. Het is nog geen uitgewerkte visie, maar geeft een beeld van de projecten die hierin een plek krijgen. De uitwerking van dit perspectief gebeurt in de vervolgfase.

De Noordoostflank is het gebied gelegen tussen de Loosdrechtse Plassen en de Heuvelrug. Hier komen de landschappen van de Waterlinie, de Heuvelrug en stadsrand samen, doorsneden door een netwerk van snelwegen en spoorlijnen richting Zeist, Arnhem, Amersfoort en Hilversum. Het is een gebied dat veel Utrechters kennen door hun wandelingen in Amelisweerd.

Hier bevindt zich ook het Utrecht Science Park, strategisch één van de belangrijkste gebieden van de regio. Het is de kunst om dit deelgebied te voorzien van natuurlijke en recreatieve verbindingen.

In het noorden is het landschap meer ontspannen en gaat de Heuvelrug over in het veenweidegebied richting de Loosdrechtse Plassen. Het Noorderpark vormt hier de overgang met de stad. De waterlinie is een verscholen maar verbindende lijn tussen alle landschappen aan deze zijde van de stad.

De opgave in dit deelgebied is het vinden van de balans en de relatie tussen verdere verstedelijking en het verbeteren van landschap en groen. De Utrechtse Heuvelrug loopt over in de landschappen rond het USP en het Noorderpark. Versnippering ligt op de loer, dus het is de opgave om de investeringen in mobiliteit en verstedelijking juist aan te grijpen om de landschappen beter met elkaar te verbinden.

De verdichting in Overvecht moet op een goede manier aansluiting maken met het landschap en het groen van het Noorderpark. Hiervoor is het nodig dat infrastructurele barrières overbrugd worden. Rond Rijnsweerd en het USP ontstaan door functiemenging en het intensiveren en verbeteren van ov-verbindingen nieuwe kansen voor wonen en werken. Het doortrekken van de Waterlinielijn is aanleiding om ook in Zeist-Noord te zoeken naar ruimte voor transformatie en verstedelijking. De landschappelijke inpassing van nieuwe ov- en fietsverbindingen moet worden aangegrepen om het versnipperde landschap onderling beter te verbinden. De randen van de kernen, met name in Maartensdijk, bieden ruimte voor de eigen woningbehoefte, in combinatie met landschapsontwikkeling en een onderzoek naar een mogelijke multimodale ov-hub aan de A27.

Landschap, water en groen

- Het landschap kenmerkt zich door de overgang van zand en bos op de Heuvelrug naar veen en water in het Noorderpark.
- In het landschap komen vele onderdelen samen. De Heuvelrug en de stad raken elkaar hier bijna. Aan de voet van de Heuvelrug loopt de Stichtse Lustwarande als parelketting tot aan de stad. De Nieuwe Hollandse Waterlinie slingert tussen de steden door met een reeks forten en dijken.
- Robuuster maken van de Utrechtse Heuvelrug en vergroten Nationaal Park. Versterken van de kwaliteit van de Stichtse Lustwarande.
- Groene verbinding (ecologisch en recreatief) over de A28 (landgoed Oostbroek) en de A27 (Noorderpark).
- Verbeteren verbinding Overvecht – Noorderpark over of onder de Noordelijke Randweg Utrecht.
- Groene verbinding van het Noorderpark met de plassen en de groene scheg bij Breukelen.
- Waterliniescheg als gebiedsgerichte landschapsopgave. Koppelkansen met landschap, ov en verstedelijking Zeist-Noord.
- Landschapspoort Hollandsche Rading.
- Integreren van water, klimaatadaptatie en biodiversiteit in alle opgaven.

Prioritering

De eerste prioriteit ligt bij het realiseren van de wateropgave rond de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Heuvelrug. Daarmee wordt de basis gelegd voor de regionale opgave waterliniescheg, zowel wat betreft ecologie als cultuurhistorie en recreatie.

Fort Blauwkapel Utrecht (beeld: Aerophoto).

Mobiliteit

Fietsverbindingen

- USP – Zeist via een rechtstreekse route tot het centrum van Zeist. Er loopt een studie vanuit de provincie naar tracering, inpassing en financiering.
- Onderzoek Upgrade fietsroute station Bilthoven – (Berg en Bosch) – Soest over Soestdijkseweg Noord.
- Amersfoort – Bilthoven – Utrecht (onderdeel van programma snelfietsroutes).
- Upgraden fietsroute station Bilthoven – (Berg en Bosch) – Soest over de Soestdijkseweg Noord.

Ov-verbindingen

Voor de OV-netwerkontwikkeling in dit deelgebied geldt dat provincie en belanghebbende gemeenten nog geen duidelijke richting hebben gekozen voor de toekomstige ontwikkeling van het gehele OV-netwerk en specifiek de mogelijkheden, modaliteit en routing van een HOV-corridor. Voor een dergelijke ingreep geldt dat een zorgvuldige afweging van factoren als inpasbaarheid, betaalbaarheid en reistijdwinst leiden tot een toekomstige afweging waarbij het belangrijkste doel is dat de extra investering in HOV ondersteunend moet zijn aan de groei van wonen en werk in het deelgebied.

Samen met de provincie zullen wij in vervolgonderzoek voor diverse mogelijke ingrepen in het ov-systeem de brede netwerkeffecten aan de oostkant van de stad Utrecht in beeld brengen, waarbij ook onderstaande specifieke opgaven in beeld worden gebracht:

- Ov-as Bilthoven – USP versnellen, eventueel met deels vrijliggende infrastructuur op de Soestdijkseweg. Hierbij hoort ook het toekomstbestendig maken busstation Bilthoven.
- Zeist – De Bilt – Utrecht Centrum blijft een goede busverbinding over de Utrechtseweg.

De in de IRP kaarten opgenomen lijn is nadrukkelijk indicatief bedoeld.

Multimodaliteit

- Werkgeversafspraken met instituten en werkgevers USP Bilthoven. Onderzoeken multimodale hub Maartensdijk (A27) in combinatie met een nieuw station.
- Multimodale hub A28 bij afslag den Dolder (halte Waterlinielijn).

Stedelijke ontwikkeling

Poorten

- Ontwikkeling Metropoolpoort Oost (Lunetten - USP) met een hoogstedelijk gemengd woon-werkmilieu.
- Verdichting Overvecht.
- Ontwikkeling Regiopoort Zeist-Noord en potentiële verdichting rond Station Bilthoven.

Opgave vitaliteit

- Maartensdijk

Werken

- Verdichting USP en Rijsweerd.
- Doorontwikkeling USP Bilthoven.
- Transformatie en menging spoorzone Bilthoven (Knooppuntontwikkeling stationsgebied en bedrijventerrein Rembrandtlaan).
- Transformatie en menging Zeist-Noord.

Energie

In de zoekgebieden van de Noordoostflank wordt gekeken naar de best passende locaties voor energieopwekking. Bij de uitwerking van de zoeklocaties wordt gezocht naar meekoppelkansen met de thema's landschap, mobiliteit en economie en wonen, bijvoorbeeld:

- Als onderdeel van een groenblauw raamwerk: combineren met natuurontwikkeling, waterberging en peilverhoging.
- Als onderdeel van een nieuwe agrarische bedrijfsvoering: aanjagen van de landbouwtransitie.
- Als aanjagers van het invullen van ontbrekende schakels in het ecologische en recreatieve netwerk.

Groene waterlinescheg verbindt de kernen aan de oostzijde (onder andere De Bilt, Maartensdijk, Zeist en Bunnik) met Utrecht; ov-lijnen en snelfietsroutes verbinden stad en de kernen; functiemenging en intensivering op het USP; intensivering stadsdeel Overvecht en verbinding met het Noorderpark; verdere ontwikkeling recreatie- en natuurfunctie plus meer ruimte voor waterberging (beeld KuiperCompagnons).

Perspectief 2040.

Bestaand.

Zoekgebieden voor duurzame energie.

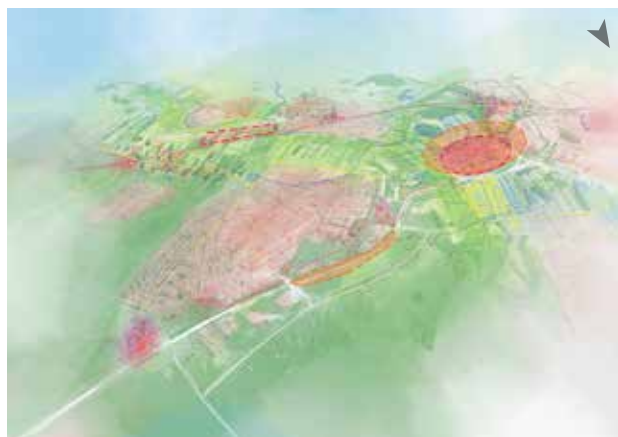
De ontwikkelingsas rond de nieuwe ov-lijn; groene scheg wordt gekleurd door de waterlinie en zorgt voor landschappelijke en ecologische corridors (beeld KuiperCompagnons).

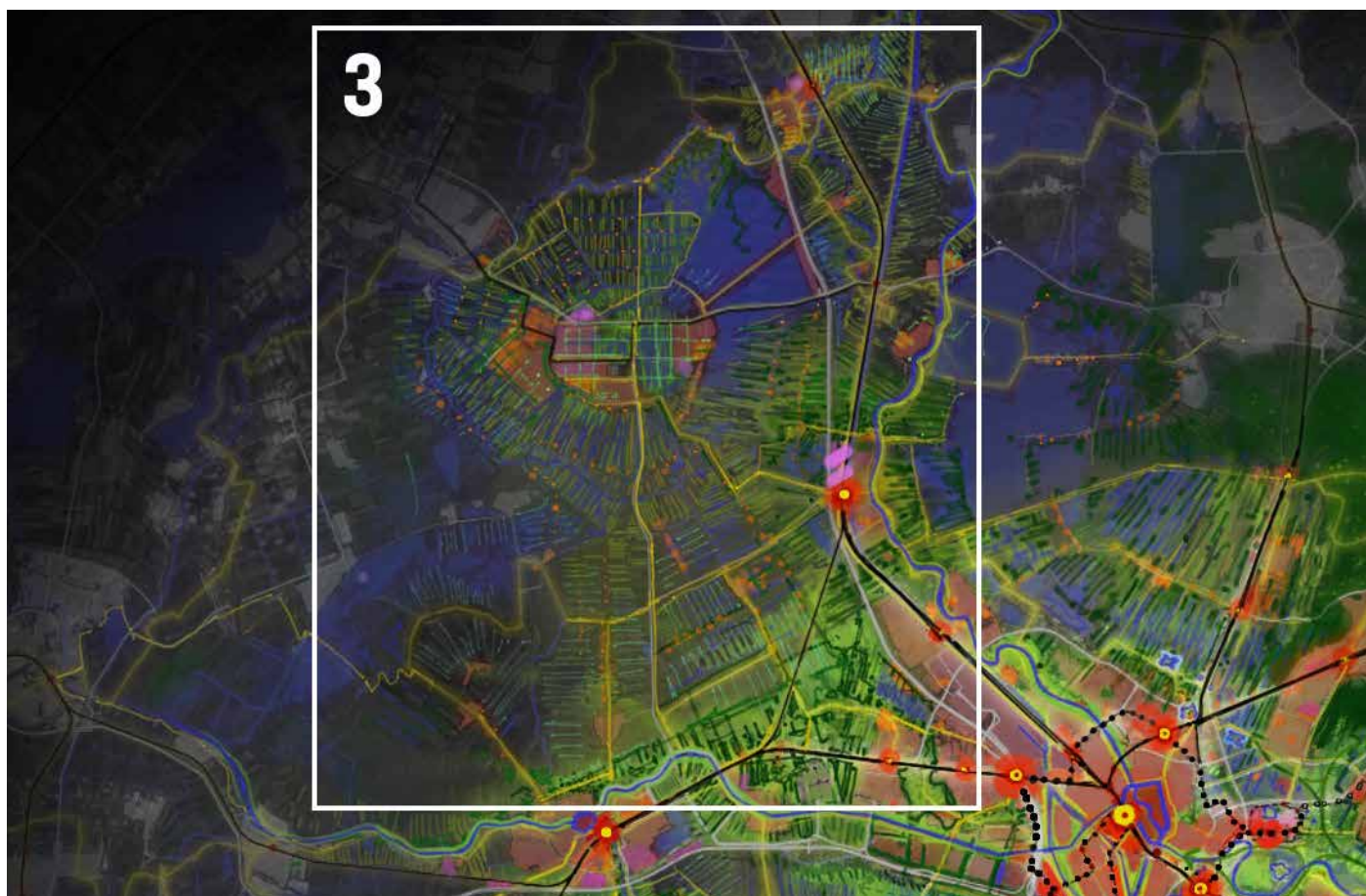
Perspectief 2040.

Bestaand.

Zoekgebieden voor duurzame energie.

3.3 TOEKOMSTPERSPECTIEF VECHT EN VENEN

Het perspectief voor Vecht en Venen geeft een beeld van hoe de keuzes in het IRP doorwerken in dit deelgebied. Het is nog geen uitgewerkte visie, maar geeft een beeld van de projecten die hierin een plek krijgen. De uitwerking van dit perspectief gebeurt in de vervolgfase.

In het noordwesten opent het landschap zich met het plassen- en veenweidelandschap met de kenmerkende verkavelingen van De Ronde Venen en Kamerik en met veenrivieren als de Vecht, het Gein en de Kromme Mijdrecht. Vanuit Utrecht lopen de gestrekte lijnen van spoor, kanaal en snelweg door dit open landschap, en slingeren Amstel, Angstel en Vecht zich naar het noorden, richting Amsterdam. Halverwege kruist de verbindingsweg van Amstelveen naar Hilversum deze bundel.

De corridor tussen Utrecht en Amsterdam is een essentieel deel van de urbane structuur van West-Nederland en de Randstad. De stedelijke ontwikkeling van deze corridor is een delicate kwestie, met historisch gevoelige gebieden als het Vechtlint, natuurgebieden als de plassen en een gevoelige opgave betreffende veenoxidatie, bodemdaling en de agrarische toekomst van het gebied. Tegelijkertijd heeft het gebied een hoge potentiële verstedelijkingsdruk in het spanningsveld tussen Utrecht en Amsterdam.

De landschappelijke opgave en de benodigde dynamiek moeten ook in dit deelgebied in samenhang met elkaar worden opgepakt. De open landschappen lopen door in de groene scheggen die diep in het stedelijk kerngebied doordringen, tot het knooppunt Leidsche Rijn. Ontwikkeling van de Regiopoort Breukelen voor wonen en werken wordt gecombineerd met ecologische en recreatieve verbindingen en verbetering van de treinbediening. Het station wordt gevoed door goede fietsroutes uit de omgeving en snelle buslijnen uit onder andere De Ronde Venen.

Rond Mijdrecht raakt de ontwikkeling van de dorpen aan de opgave voor groen, water en landschap. Hier wordt gezocht naar manieren om uitbreiding te combineren met de ontwikkeling van de Blauwe Krans en met een bijdrage aan de klimaatrobuuste regio. Een systeem van gestrekte en ondersteunende buslijnen zorgt hier voor goede verbindingen met Breukelen, Amsterdam, Uithoorn en Schiphol. De bedrijventerreinen van Mijdrecht en Lage Weide zijn de grootste van de regio. Hier wordt volop ingezet op efficiënter gebruik van de aanwezige ruimte, gecombineerd met een beperkte uitbreidingsruimte. Rond de stations Leidsche Rijn en Zuilen ontwikkelen de werkmilieus zich tot hoogstedelijke en creatieve werkmilieus.

Landschap, water en groen

- Natte en open landschappen waar de Amsterdamse Amstelscheg, de Stelling van Amsterdam, het Groene Hart en het veenplassengebied en de groene polderscheg in elkaar overlopen.
- Verschillende kronkelende riviertjes en kanalen vormen aantrekkelijke recreatieve dragers: Vecht, Angstel, Gein, Kromme Mijdrecht, Grecht, en Oude Rijn. Meer ruimte voor ontwikkeling van deze groenblauwe verbindingen van de regio, zowel recreatief als ecologisch.
- Opgave voor ecologische en recreatieve verbindingen over A2, spoor en Amsterdam-Rijnkanaal:
 - Natte as Reeuwijk – Nieuwkoop – Vinkeveen – Loosdrecht – Ankeveen.
 - Ecologische verbinding Loosdrecht – Vinkeveen.
 - Recreatieve verbinding Noorderpark – Maarsseveense Plassen – Loosdrechtse Plassen – Haarzuilens via Breukelen.
- Groene polderscheg die Noorderpark, Haarzuilens en Lange Linschoten verbindt. De scheg bereikt via het Maximapark het stedelijk gebied en zorgt rond Harmelen voor scheiding tussen Utrecht, Harmelen en Woerden.
- Landschap met een grote wateropgave van veenpolders tot droogmakerijen.
- Landschapsopgaven:
 - Blauwe Krans Stelling van Amsterdam.
 - Polderscheg Lange Linschoten – Woerden – Breukelen.
 - Agrarisch groenblauw netwerk.
- Koppelkansen:
 - Landschap, ov en verstedelijking bij Breukelen en Woerden (beide zowel Regiopoort als landschapspoort).
 - Wateropgave, agrarische opgave en uitbreiding Mijdrecht.
- Integreren van water, klimaatadaptatie en biodiversiteit in alle opgaven.

Prioritering

De landschappelijke diversiteit in dit deelgebied is groot en dat maakt prioritering lastiger. De ecologische verbindingen haaks op de infrabundels tussen Amsterdam en Utrecht krijgen een hoge prioriteit. Maar het versterken van de rivierlinten van de Vecht, Angstel en tal van andere rivieren als historische, recreatieve en ecologische verbindingen hangt daarmee nauw samen en vormt de basis voor de scheggen in Utrecht (en Amsterdam). Ook de landbouwtransitie in relatie tot bodemdaling en andere klimaatproblematiek krijgt prioriteit.

Vinkeveense Plassen (beeld: P. Bakker)

Mobiliteit

Fietsverbindingen

- Uithoorn (Regiopoort Metropoolregio Amsterdam, eindhalte Amstelveenlijn) – Mijdrecht – Vinkeveen – station Breukelen – Breukelen opnemen in programmering als nieuwe snelfietsroute, inclusief nieuwe fietsbrug over Amsterdam-Rijnkanaal.
- Onderzoek nieuwe langzaam-verkeersbrug bij Breukelen-Centrum of bij Breukelen-Noord (zie voorgaande punt).
- De bestaande snelfietsroute Utrecht – Breukelen – Amsterdam vergt een grote en nog niet geprogrammeerde ingreep bij de Demkabrug in Utrecht.
- Leidsche Rijn – Lage Weide – Zuilen – Overvecht is een nieuwe stedelijke fietsroute, die een nieuwe fietsbrug over Amsterdam-Rijnkanaal vergt.
- Woerden – Wilnis – Mijdrecht – Amsterdam-Zuidoost toevoegen aan het snelfietsprogramma, in combinatie met een recreatieve route.

Ov-verbindingen

- Strecken van buslijnen De Ronde Venen: Uithoorn – Mijdrecht – Vinkeveen – Breukelen – Amsterdam Bijlmer in combinatie met fijnmazig toeleidend ov op de te ontwikkelen ov-knopen.
- Verbeteren bediening stations Breukelen en Maarssen, hiervoor is extra spoorcapaciteit op de spoorcorridor naar Arnhem nodig.
- Verbeteren bediening station Woerden (8x per uur).

Wegen

- Uitvoeren geplande aanpak N201.
- Onderzoek naar nut en noodzaak van de tweede afrit Breukelen aan de noordkant van het bedrijventerrein (in combinatie met verstedelijking en multimodale hub).
- Onderzoek oostelijke randweg Woerden (omlegging N212).

Multimodaliteit

- Uitbreiden multimodale hub Breukelen

Stedelijke ontwikkeling

Poorten

- Ontwikkeling Metropoolpoort West (Leidsche Rijn) met een hoogstedelijk gemengd woon-werkmilieu.
- Ontwikkeling Regiopoorten Breukelen en Woerden.

Opgave vitaliteit

- In De Ronde Venen is verstedelijking aanleiding om te onderzoeken hoe een bijdrage kan worden geleverd aan een klimaatrobuuste regio door innovatieve manieren van natuurinclusief bouwen en nieuwe ruimte voor waterberging in combinatie met natte natuurontwikkeling.
- Dorpen Stichtse Vecht en Woerden.

Werken

- Verdichting, intensivering Werkspoor en Lage Weide Vierde Kwadrant (stedelijk informeel).
- Intensivering Lage Weide (zwaar industrieel).
- Transformatie, menging, verdichting en uitbreiding bedrijventerrein bij station Breukelen.
- Transformatie, menging en verdichting van stationsgebied, Snellerpoort en Middelland in Woerden naar gemengd stedelijk woongebied.
- Potentie van geplande uitbreiding bedrijventerreinen Woerden, te weten de schuifruimtelocaties Burgemeester van Zwietenweg en De Putkop.
- Verdichting en uitbreiding bedrijventerrein Mijdrecht, deels met een grootschalig (regionaal) functioneel profiel.
- Aan de (noord)westzijde van Utrecht zoeken we naar ruimte voor een of meerdere bedrijventerrein(en) met een regionale functie als onderdeel van een meervoudige opgave rond Regiopoorten (meervoudig ruimtegebruik).

Energie

In de zoekgebieden van Vecht en Venen wordt gekeken naar de best passende locaties voor energieopwekking. Bij de uitwerking van de zoeklocaties wordt gezocht naar meekoppelkansen met de thema's landschap, mobiliteit en economie en wonen, bijvoorbeeld:

- Als onderdeel van een groenblauw raamwerk: combineren met natuurontwikkeling, waterberging en peilverhoging.
- Als onderdeel van een nieuwe agrarische bedrijfsvoering: aanjagen van de landbouwtransitie.
- Als aanjagers van het invullen van ontbrekende schakels in het ecologische en recreatieve netwerk.

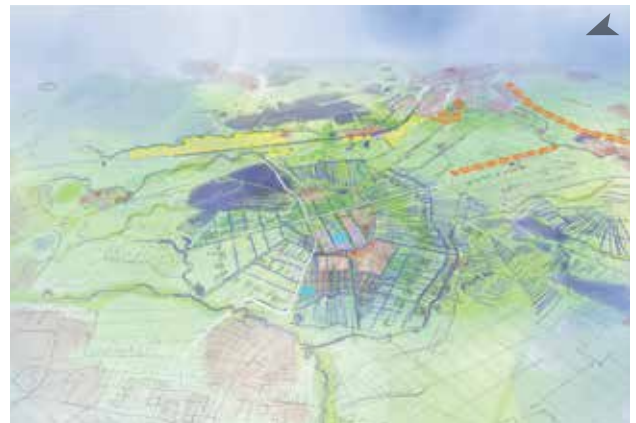
Ontwikkelingen in De Ronde Venen gaan hand in hand met ontwikkelingen in het landschap gericht op klimaatadaptatie en landschapsontwikkelingen; nieuwe ov-lijnen en fietsroutes verankeren de ontwikkelingen in de metropool (beeld KuiperCompagnons).

Perspectief 2040.

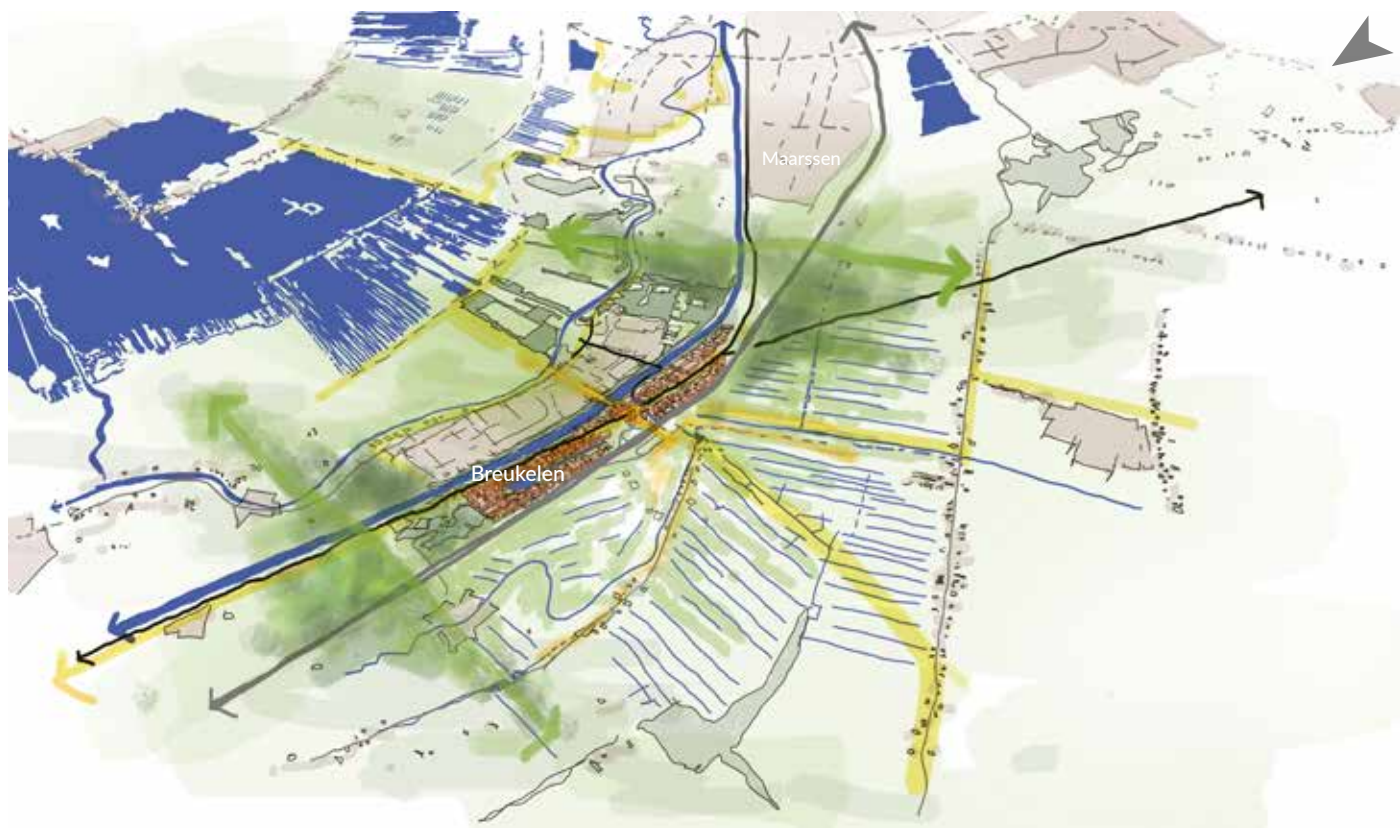

Bestaand.

Zoekgebieden voor duurzame energie.

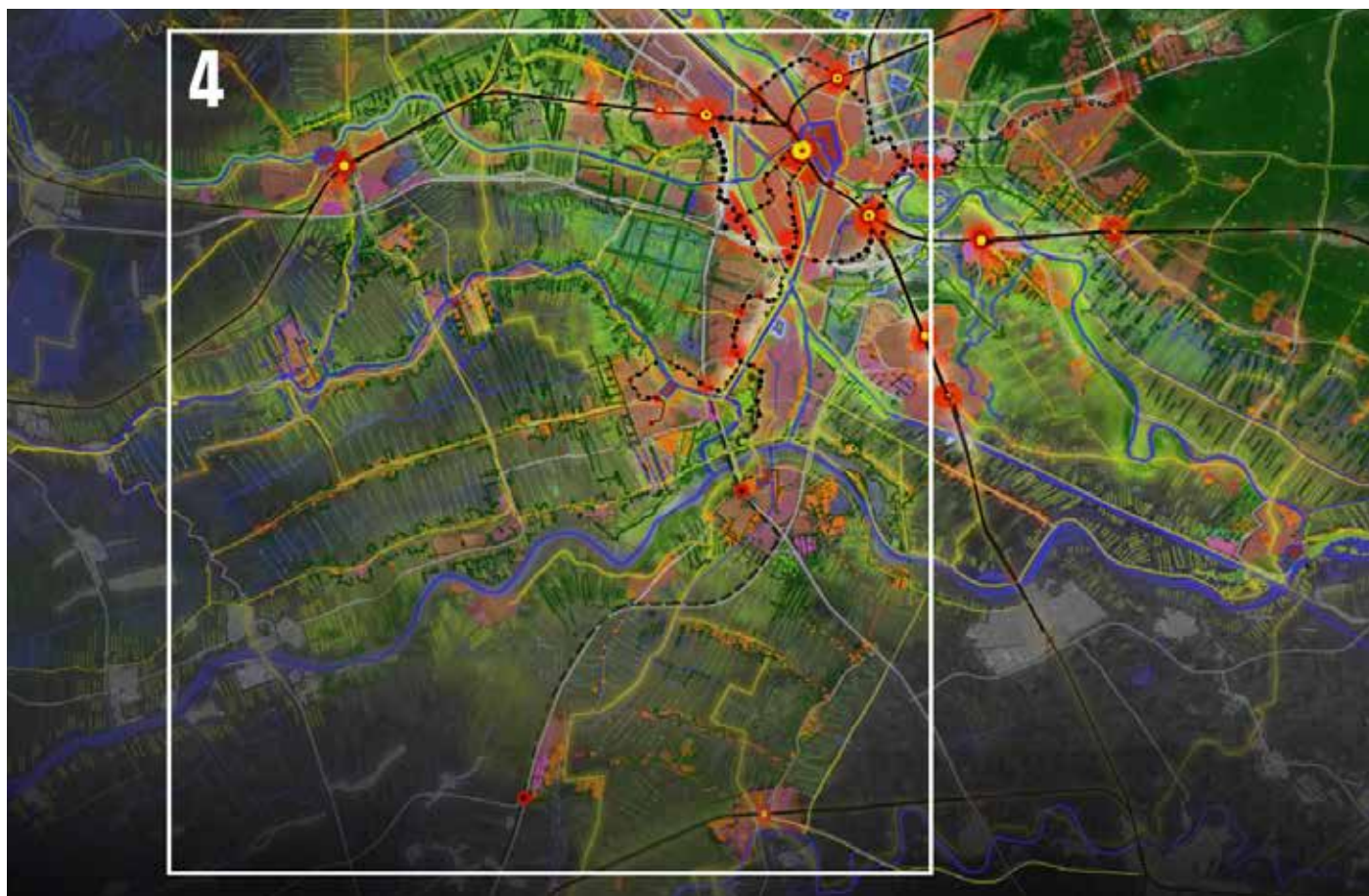
Ontwikkeling tussen kanaal en snelweg rond knooppunt en snelwegafslag; aan weerszijden van Breukelen worden ecologische verbindingen gerealiseerd; fietsroutes worden geïntensiveerd (beeld KuiperCompagnons).

Perspectief 2040.

Bestaand.

3.4

TOEKOMSTPERSPECTIEF WOERD, WAARD EN VIJFHEERENLANDEN

Het perspectief voor Woerd, Waard en Vijfheerenlanden geeft een beeld van hoe de keuzes in het IRP doorwerken in dit deelgebied. Het is nog geen uitgewerkte visie, maar geeft een beeld van de projecten die hierin een plek krijgen. De uitwerking van dit perspectief gebeurt in de vervolgfase.

Het landschap van het zuidwesten van de regio wordt gedragen door de historische rivierlinten van de Oude Rijn en de Hollandse IJssel in het noorden en de Linge en de Lek in het zuiden, waarbij het tussenliggende landschap naar het westen toe steeds natter en lager wordt. Het landschap tussen de rivierlinten is grootschalig en weids.

De polders zijn doorregen met boerderijlinten die de rivierstadjes en lintdorpen verbinden. Hier betekent aandacht voor vitaliteit en leefbaarheid van kernen niet alleen iets voor de rivierstadjes, maar juist ook voor de polderdijken en -linten van de Lopikerwaard en Vijfheerenlanden.

Tussen de linten vragen veenweidegebieden en polders om bezinning op de toekomst. Dit oer-Hollandse landschap staat onder druk door bodemdaling en veranderingen in landgebruik en het daarmee samenhangende waterbeheer. Onderzoek naar alternatief grondgebruik en andere teelten en agrarische verdienmodellen is gewenst, met aandacht voor natuur, stilte en landschappelijke waarde.

De polderlandschappen sluiten ook hier aan op de groene scheggen die het stedelijk gebied insteken. In de polder- en rivierenlandschappen liggen vitale kernen waar stad en dorpsrand ruimte geven voor beperkte uitbreiding in combinatie met investeringen in landschap, groen en water. In Vijfheerenlanden wordt bij Vianen en Meerkerk uitbreiding van woon- en werklocaties in samenhang gezien met de mogelijkheden het ov te verbeteren. Ook in de Lopikerwaard wordt onderzocht hoe de buslijnen beter kunnen aansluiten op het Wiel met Spaken, bijvoorbeeld door oriëntatie op Woerden en/of IJsselstein. Woerden groeit vooral binnen de stadsgrenzen, maar heeft daarvoor wel schuifruimte nodig op haar bedrijventerreinen en een rondweg ten oosten van de stad. In IJsselstein wordt gekeken of ontwikkeling van woningbouw in relatie tot natuur en mobiliteit kansen biedt – hiervoor wordt het Kromme IJsselpark in relatie tot de omlegging van de N210 bekeken. Rijnenburg wordt voorlopig ingezet als energielandschap en is onderdeel van de groene scheg die de A12-zone verbindt met het landschap van de Hollandse IJssel.

Landschap, water en groen

- Open veenweidelandschappen van onder meer de Lopikerwaard en Vijfheerenlanden.
- Diverse rivieren en waterlopen als aantrekkelijke landschappelijke en recreatieve dragers, zoals Oude Rijn, Lange Linschoten, Hollandse IJssel, Merwedekanaal, Linge en verschillende weteringen. Meer ruimte voor ontwikkeling van deze groenblauwe verbindingen, zowel recreatief als ecologisch.

- Structuren als de Diefdijk van de Oude Hollandse Waterlinie, de Hollandse IJssel en de Limes als dragers van cultuurhistorische landschappen leesbaar maken.
- De Lek met Lekdijken en uiterwaarden met belangrijke waarden voor natuur en recreatie.
- Opgave voor groene en recreatieve verbindingen, zoals:
 - Groene verbinding Linschoten – Woerden Brediuspark.
 - Versterken Hollandse IJsselscheg, met een verbinding tussen de Hollandse IJssel en de steden Utrecht en Nieuwegein via A12-zone – Rijnenburg – Nedereindse Plas – Kromme IJssel – IJsselbos – Park Oudegein.
 - Koppeling met polderscheg tussen Woerden, Harmelen en Utrecht.
- Toevoegen verschillende ecologische verbindingen.
- Landschap met een grote wateropgave in (veen) weidegebieden (bodemdaling, waterhuishouding).
- Landschapsopgaven:
 - Groene Zoom Vijfheerenlanden.
 - Hollandse IJsselscheg.
 - Aanhaken polderscheg.
 - Agrarisch groenblauw netwerk.
- Invulling geven aan toekomstbestendige agrarische gebieden met perspectief voor de agrarische sector, hierbij aansluiten bij de gebiedsagenda Lopikerwaard.
- Voor landschapsopgaven ook aansluiten bij NOVI-gebied Groene Hart.
- Integreren van water, klimaatadaptatie en biodiversiteit in alle opgaven.

Prioritering

Ontwikkeling van de groenblauwe verbindingen van de Oude Rijn, Hollandse IJssel en de Lek krijgt prioriteit. Twee van deze verbindingen vormen de basis voor de groene scheggen. Gelijktijdig krijgt landbouwtransitie prioriteit, enerzijds in het licht van bodemdaling en veenweideproblematiek en anderzijds als landbouwkerngebied (onder andere Eiland van Schalkwijk).

Mobiliteit

Fietsverbindingen

- Uitbreiden van de bestaande snelfietsroute parallel aan de A27 (Gorinchem – Meerkerk – Vianen – Houten – USP) inclusief brug over de Lek (geprogrammeerd) en het Amsterdam-Rijnkanaal (nog niet geprogrammeerd).
- Verbeteren kwaliteit fietsverbinding Vianen – (IJsselstein) – Nieuwegein – Utrecht over Lek en Hollandse IJssel (onder andere brug bij Hoge Landen in Nieuwegein).

- Oudewater – Linschoten – Utrecht Leidsche Rijn: ontbrekende schakel aanvullen (Cattenbroek – Reijerscop).
- Verbindingen Woerden – Alphen en Woerden – Gouda versnellen door aanleggen directe routes.
- Oudewater – Montfoort – Utrecht.

Ov-verbindingen

- Versnellen Merwedelijn (IJsselstein – Utrecht CS 10 minuten sneller).
- Onderzoek routing en versnelling buslijnen Lopikerwaard met oriëntatie op Regiopoorten Woerden en/of IJsselstein in samenwerking met provincie Utrecht.
- Versterken busverbinding Utrecht – Gorinchem – Breda, met bediening multimodale hubs Vianen Lekbrug en Meerkerk.

Wegen

- Afronden verbreding A27 (Everdingen– Houten) en completeren Knooppunt Everdingen ter versterking van de robuustheid van het netwerk en ter bestrijding van het sluipverkeer.
- Onderzoek oostelijke randweg om centrum Woerden en verstedelijkingslocaties rond station meer autoluw te maken.
- Onderzoek omlegging N210 naar afrit Nieuwegein-Zuid in relatie tot verstedelijking IJsselstein-Zuid en Kromme IJsselpark, onder andere naar effecten van de nieuwe afslag op sluipverkeer in Nieuwegein en Lopikerwaard.

Multimodaliteit

- Zoeklocatie multimodale hub langs A12-West, waarbij de afslag Harmelen/De Meern-Oost de beste plek lijkt. De HOV-Zuidradiaal kan vanuit Leidsche Rijn hiernaartoe worden doorgetrokken.

Stedelijke ontwikkeling

Poorten

- Ontwikkeling Regiopoort Woerden als gemengd woon-werkmilieu, met het accent rond station Woerden, maar ook met projecten in de rest van Woerden.
- IJsselstein-Zuid ter versterking van de vitaliteit van IJsselstein. Mogelijk meer bouwen dan alleen voor eigen woningbehoefte, georiënteerd op versterken ov-bereikbaarheid en de voorzieningen van IJsselstein.
- Ontwikkeling Rijnenburg in eerste instantie vanuit groen, landschap en energie, in een latere fase mogelijk ook verstedelijking indien woningbouw op andere locaties niet mogelijk blijkt in de mate waarin die nu wordt verwacht, of indien de woningopgave naar boven moet worden bijgesteld.

Opgave vitaliteit

- Kleinere kernen Lopikerwaard groeien met name voor eigen behoefte, zoals opgenomen in gebiedsagenda Lopikerwaard. Daarbij ook aandacht voor vitaliteit van de linten (wonen en werken).
- Kernen Vijfheerenlanden groeien met name voor eigen behoefte. Leerdam, Vianen en Meerkerk hebben binnen de gemeente meer ruimte voor dynamiek door hun ligging aan OV lijnen. Vianen is een potentiële regiopoort en in Leerdam is als middelgrote kern ruimte voor nieuwbouw in Broekgraaf-Noord.

Werken

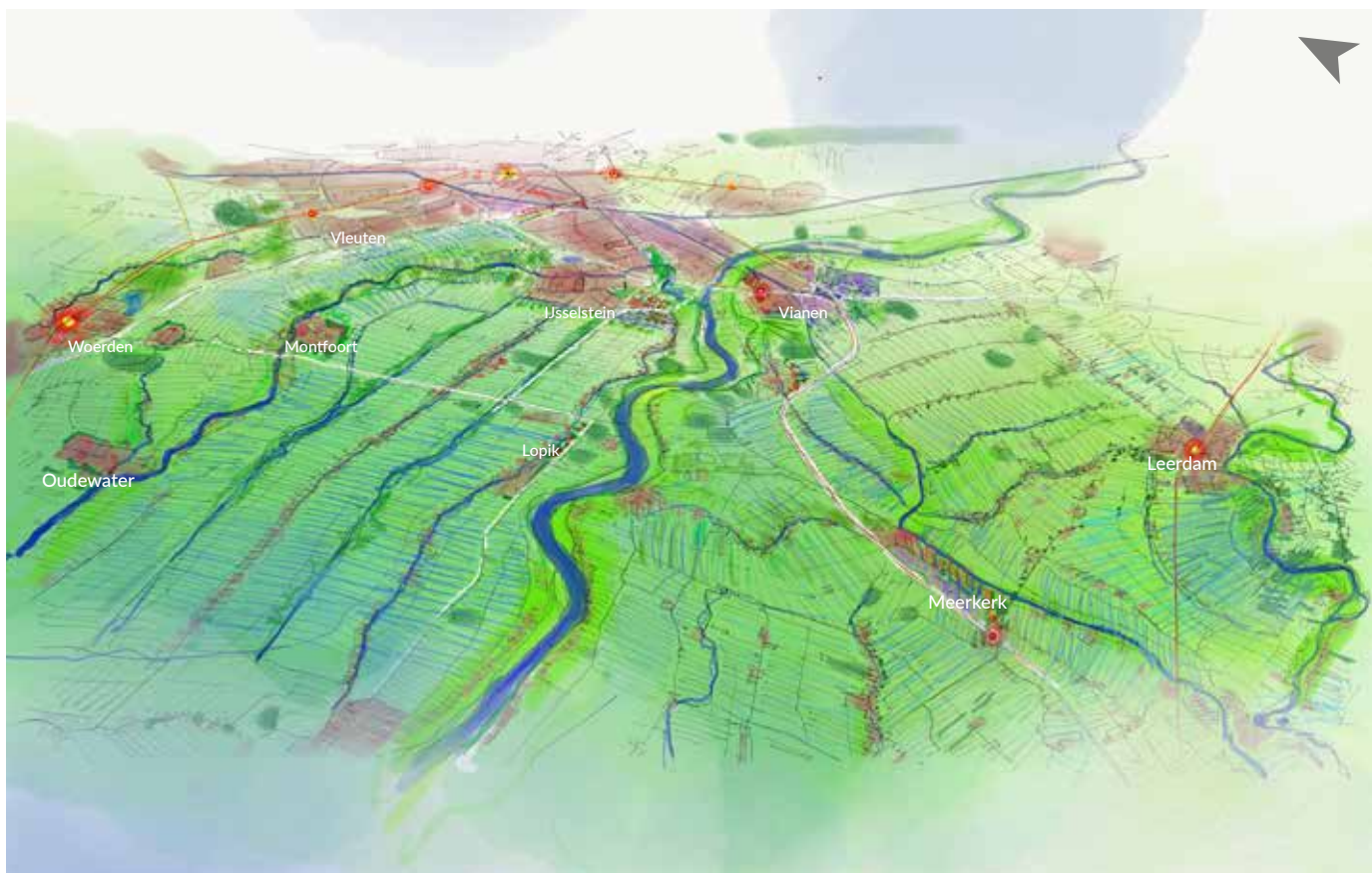
- Menging wonen en werken rond Regiopoort Woerden.
- Opgave bedrijventerreinen in dit deelgebied:
 - Geplande uitbreiding bedrijventerreinen Lopikerwaard: IJsselstein, Lopik, Montfoort en (mogelijk) Oudewater.
 - Uitbreidingsmogelijkheden bedrijventerreinen Vianen en Meerkerk.
 - Mogelijkheden uitbreiding (en schuifruimte) bedrijventerreinen Woerden richting A12.
 - Samenwerking en realisme nodig voor de intensiveringopgave van de bedrijventerreinen.
 - Afstemming over de grenzen van de regio heen, bijvoorbeeld met Gorinchem, is in dit deelgebied van belang.
 - Er blijft een opgave voor een regionaal (grootschalig functioneel) bedrijventerrein over. De zoektocht in dit deelgebied betreft een opgave in de periode tot 2040. Een dergelijk bedrijventerrein is belangrijk voor de economische dynamiek. Zo kan een regionaal bedrijventerrein zorgen voor een betere doorstroming van bedrijven op lokale bedrijventerreinen (kleinschalig tot middelgroot werkmilieu). Deze opgave wordt deels gekoppeld aan ruimte in Vijfheerenlanden maar is ook onderdeel van een zoekopgave rondom de A12 ten Westen van Utrecht.

Energie

In de zoekgebieden van Woerd, Waard en Vijfheerenlanden wordt gekeken naar de best passende locaties voor energieopwekking. Bij de uitwerking van de zoeklocaties wordt gezocht naar meekoppelkansen met de thema's landschap, mobiliteit en economie en wonen, bijvoorbeeld:

- Als onderdeel van een groenblauw raamwerk: combineren met natuurontwikkeling, waterberging en peilverhoging.
- Als onderdeel van een nieuwe agrarische bedrijfsvoering: aanjagen van de landbouwtransitie.
- Als aanjagers van het invullen van ontbrekende schakels in het ecologische en recreatieve netwerk.

Ontwikkeling vitale kernen in de Lopikerwaard; ov-lijnen en fietspaden zorgen voor betere aanhaking bij de metropool; Meerkerk krijgt als zuidelijke voorpost van de regio langs de A27 ontwikkelruimte met name gericht op werken (beeld KuiperCompagnons).

Perspectief 2040.

Bestaand.

Zoekgebieden voor duurzame energie.

3.5 TOEKOMSTPERSPECTIEF DE CENTRALE AS

Het perspectief voor de Centrale As geeft een beeld van hoe de keuzes in het IRP doorwerken in dit deelgebied. Het is nog geen uitgewerkte visie, maar geeft een beeld van de projecten die hierin een plek krijgen. De uitwerking van dit perspectief gebeurt in de vervolgfase.

De Centrale As loopt van Utrecht Centraal via de Merwedekanaalzone naar Nieuwegein. Deze verstedelijkingszone is cruciaal voor de verstedelijkingsstrategie van de regio. De mate waarin bestaande stedelijke werkgebieden kunnen worden getransformeerd en de mate waarin de connectiviteit van dezelfde gebieden kan worden verbeterd en de leefkwaliteit kan toenemen zijn bepalend voor het succes.

De van west naar oost lopende A12, met daarlangs diverse deelgebieden met vitale regionale economische functies, kan een grote barrière vormen in de kwalitatieve ontwikkeling van dit gebied. De noord-zuid gerichte samenhang in de zone is groot, en zal de komende decennia alleen maar groter worden. Met de toenemende betekenis en verbetering van het ov neemt de onderlinge verwevenheid toe.

Gelijktijdig grenst het gebied van de Centrale As aan waardevolle landschappen aan de west-, zuid- en oostzijde, waar een opgave speelt voor recreatie en natuurontwikkeling. Ook waterwegen als de Vaartse Rijn vormen een belangrijke kwaliteit van dit deelgebied en vormen het uitgangspunt voor de transformatieopgaven.

De verbindingen tussen het landschap van de Hollandse IJssel, Lopikerwaard en de Nieuwe Hollandse Waterlinie enerzijds en de verstedelijkingsopgaven langs de Merwedelijn anderzijds vormen hier de integrale opgave. Het centrale puzzelstuk is de A12-zone, waar tegelijkertijd een stedelijke ontwikkelingsopgave, een mobiliteitsopgave en een groenopgave moeten worden ingelost. De groenblauwe verbindingen moeten in dit deelgebied diep doordringen in het stedelijk gebied om te zorgen voor een aangename en gezonde leefomgeving. Tegelijk wordt juist gekozen voor compacte verstedelijking in hoge dichtheden, waarvoor de aanleg van de Waterlinielijn en de versnelling van de Merwedelijn nodig zijn. De aanwezige waterlijnen zorgen voor een directe verbinding tussen landschap en stad, en moeten worden ingezet als groene ruimte en fietsverbindingen.

Landschap, water en groen

- Groene scheg Hollandse IJssel – Rijnenburg.
- Waterliniescheg.
- Groene zoom Vijfheerenlanden.
- Kromme IJsselpark met doorsteek Vaartsche Rijn (noord-zuid).
- Groene verbinding Rijnenburg – Laagraven door A12-zone naar Nieuw Wulven (verbinding Hollandse IJsselscheg en Waterliniescheg).
- Integreren van water, klimaatadaptatie en biodiversiteit in alle opgaven.

Prioritering

Veel groenblauwe dragers die in dit deelgebied de stad raken, zijn al in andere deelgebieden geprioriteerd. Hoogste prioriteit krijgt de ontwikkeling van Nieuw Wulven als basis om een groene scheg te ontwikkelen parallel aan de A12 naar Rijnbrug enerzijds en met tal van andere uitlopers in de Waterliniescheg anderzijds.

Nieuwegein (beeld: A. Schmitz).

Mobiliteit

Fietsverbindingen

- In de bestaande snelfietsroute Vianen – Nieuwegein – Utrecht langs de Vaartsche Rijn zijn nog enkele middelgrote ingrepen niet geprogrammeerd.
- Nieuwegein – IJsselstein: onder andere een brug bij Hoge Landen in Nieuwegein.
- Houten – Laagraven – Westraven – Papendorp – Leidsche Rijn Centrum toevoegen aan programma snelfietsroutes.
- Vijfheerenlanden – Houten – USP inclusief fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal als aanvulling op de geplande fietsverbinding tussen Vianen en Nieuwegein-Oost over de A27 Lekbrug.
- Westraven – Lunetten/Koningsweg, aansluitend op de fietsroute naar het USP.

Ov-verbindingen

- Versnellen en aanleggen Merwedelijn Utrecht CS – Westraven – Nieuwegein – IJsselstein:
 - Nieuwegein Centrum – Utrecht in 15 minuten en IJsselstein – Utrecht in 20 minuten. Dat vergt zowel in Utrecht als Nieuwegein concentratie/schrappen van haltes (ontwikkelen kleinschalige ov-knopen), wat het logisch maakt om hier ook in IJsselstein mee aan de slag te gaan.
 - Optie voor multimodale hub IJsselstein (A2 en tramlijn) indien het lukt de reistijd van de hub naar Utrecht CS terug te brengen tot 20 minuten.
- Aanleg Waterlinielijn Westraven – Lunetten – USP – Zeist-Noord.
- Aanleg HOV-Wiel Westraven – Leidsche Rijn Centrum (grotendeel bestaande busbaan via Papendorp en Leidsche Rijn Centrum naar station Maarssen).

Stedelijke ontwikkeling

Poorten

- Ontwikkeling Metropoolpoort Utrecht (A12-zone) met een hoogstedelijk gemengd woon-werkmilieu. Gericht op fiets en ov.
 - Gemengd stedelijk gebied Papendorp.
 - Stedelijke woonwijk Galecopperzoom.
 - Hoogstedelijk gebied tussen Westraven, de tramremise en de rand van De Liesbosch.
 - Menging en intensivering bedrijventerrein Kanaleneiland.
 - Intensiveren bedrijventerrein De Liesbosch.
- Ontwikkeling Regiopoorten Nieuwegein Centrum en Houten.
- Het verstedelijkingsgebied A12-zone kan op zichzelf worden ontwikkeld en is niet afhankelijk van een bredere verstedelijking aan de zuidkant van de regio (keuze voor Rijnenburg of voor verstedelijking in knoop Lunetten). Randvoorwaarde is wel een ov- en snelfietsverbinding via Lunetten naar USP.

Opgave vitaliteit

- IJsselstein.
- Vianen.

Werken

- Intensivering en functieverbreding in het Vierde Kwadrant van Lage Weide en een betere verbinding met Leidsche Rijn Centrum en Zuilen vereisen een langzaam-verkeersverbinding over het kanaal.
- Toevoegen van kantoorprogramma op Utrecht Centraal, Leidsche Rijn Centrum en op termijn Lunetten-Koningsweg.
- De deelgebieden van de A12-zone hebben vrijwel allemaal een werkprogramma. Rondom de aansluitingen met de snelweg voegen we beperkt kantoren toe. De randen met bedrijfsruimte gaan we intensiveren. We realiseren in de volledige A12-zone tot 2040 circa 4.000 arbeidsplaatsen extra.

Energie

In de zoekgebieden van de Centrale As wordt gekeken naar de best passende locaties voor energieopwekking. Bij de uitwerking van de zoeklocaties wordt gezocht naar meekoppelkansen met de thema's landschap, mobiliteit en economie en wonen, bijvoorbeeld:

- Als onderdeel van een groenblauw raamwerk: combineren met natuurontwikkeling, waterberging en peilverhoging.
- Als onderdeel van een nieuwe agrarische bedrijfsvoering: aanjagen van de landbouwtransitie.
- Als aanjagers van het invullen van ontbrekende schakels in het ecologische en recreatieve netwerk.

Koppeling IJsselstein en Nieuwegein aan het centrum van Utrecht en het USP via nieuwe overstructuren; IJsselstein breidt uit naar de Lek aansluitend bij de IJsselscheg; ontwikkelingen in de A12-zone met optioneel een parallelstructuur; ontwikkeling Rijnenburg tot energielandschap in combinatie met landschapsontwikkeling (beeld KuiperCompagnons).

Onderzoeksoptie pauselandschap en IJsselstein-Zuid 2040.

Onderzoeksoptie verstedelijking Rijnenburg 2040.

Onderzoeksoptie landschappelijk raamwerk 2040.

Bestaand.

Intensivering bestaande stad rond de stations; nieuw hoogstedelijk gebied tussen Utrecht en Nieuwegein; optionele parallelweg (mag geen barrière vormen); nieuwe knooppunt Lunetten-Koningsweg als tweede hoogstedelijke ontwikkeling; waterliniescheg tussen Utrecht, Houten en Bunnik; sportvelden Maarschalkerweerd maken onderdeel uit van deze scheg (beeld KuiperCompagnons).

Perspectief 2040.

Bestaand.

Intensivering A12-zone tot hoogstedelijke stadswijk: mooie milieus aan de kruising van waterwegen; nieuwe ov-lijnen zorgen voor directe verbinding met Utrecht CS, Lunetten-Koningweg en USP; waterliniescheg tussen Houten en Utrecht met ontwikkelingen voor recreatie, natuur en klimaatadaptatie (beeld KuiperCompagnons).

Perspectief 2040.

Bestaand.

4

UITVOERING - NAAR EEN ADAPTIEF ONTWIKKELPAD VOOR DE REGIO

We weten nu wat we willen, nu moeten we scherp krijgen hoe we dat kunnen realiseren. In dit laatste hoofdstuk wordt een drieslag geschetst: de organisatie van de uitvoering (4.1), de strategie om de financiering rond te krijgen (4.2) en een tijdlijn met prioritering (4.3).

Houten Castellum (beeld: Jaex Vastgoedpresentatie).

4.1 UITVOERINGSSTRATEGIE - DE ORGANISATIE VAN HET VERVOLG

Het Integraal Ruimtelijk Perspectief biedt een goede en samenhangende visie op de toekomst van de regio Utrecht. Het geeft op heldere wijze richting aan de plekken waar we in de toekomst wonen, werken en recreëren, en hoe we daar komen. En het incorporeert een fundamentele kwaliteitsaanpak die nodig is voor de aanpak van maatschappelijke vraagstukken als klimaat, groen en water, leefbaarheid en de groei van de regio.

Helder is dat de opgaven en keuzes rond de vijf hoofdthema's van het IRP elk op zichzelf al een schaalprong vergen en dat er nog niet voor elke opgave financiële dekking is. Dit vergt een vooruitstrevende omgang met ruimtelijke planning, waarbij het slim combineren van functies, middelen en partijen cruciaal is: integraal, adaptief en door de schaalniveaus heen. Dus zowel op het niveau van een plan, gebied en regio, als in samenhang met de regio's om ons heen. Door het integraal oppakken van ontwikkeling kan ook de financiering van samenhangende rode en groene opgaven integraal worden georganiseerd.

De uitvoering van het IRP ligt op vele tafels. Gemeenten, provincie, Rijk, stakeholders en marktpartijen werken verder aan plannen voor de regio. En samen maken ze de strategische keuzes voor de regio nog scherper. Het is daarbij belangrijk dat de integraliteit en de ruimtelijke kwaliteit van het IRP geborgd wordt. En dat alle neuzen dezelfde kant op blijven staan. Dit betekent dat samenwerking in het vervolg essentieel blijft.

Deze strategie en aanpak van de uitvoering is de kern van wat onze regio de komende jaren te doen staat. En het vergt een vervolg op dit perspectief, namelijk een Integraal Ruimtelijk Programma. Dit hoofdstuk beschrijft de aanpak daarvoor op hoofdlijnen.

Om de uitvoeringsstrategie van het IRP te schetsen is het belangrijk om scherp voor ogen te hebben wat het IRP nu precies is en hoe het is gepositioneerd.

Het IRP is een integraal ruimtelijk en programmatisch perspectief op de toekomstige ontwikkeling van de regio Utrecht tot 2040

Integraal betekent dat het IRP de ruimteclaims van wonen, werken, mobiliteit, landschap en energie in samenhang bekijkt voor de gehele regio. Integraal betekent ook dat het IRP gemeentegrensoverschrijdende ontwikkelingen met elkaar in samenhang bekijkt. De regio is een samenhangend systeem, waarbij ontwikkelingen en keuzes in bijvoorbeeld de noordoosthoek effect kunnen hebben op de kwaliteit van leven in de zuidwesthoek en vice versa.

Het IRP heeft geen wettelijke juridische status, maar neemt wel een bijzondere positie in tussen aan de ene kant de nationale en provinciale Omgevingsvisies en aan de andere kant de diverse gemeentelijke Omgevingsvisies. Het IRP

is geen vrijblijvende afspraak en kan, na vaststelling in de gemeenteraden, gezien worden als een basis voor samenwerking tussen gemeenten op inhoud en proces om de ambities te realiseren, met behoud van de eigen publiekrechtelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van bijvoorbeeld gemeentelijke Omgevingsplannen. Gemeenten zijn en blijven zelfstandig verantwoordelijk voor lokale Omgevingsvisies en Omgevingsplannen, het IRP biedt de context en regionale basis hiervoor. Omgekeerd is het IRP ook de plek waar inzicht wordt geboden in de samenhang van de verschillende uitwerkingen, waar de optelsom van de afzonderlijke lokale Omgevingsvisies samenkomt en waar afstemming plaatsvindt.

Het perspectief is adaptief, dus de inhoud wordt in de toekomst geconcretiseerd, waar nodig aangepast aan de (lokale) omstandigheden en periodiek geactualiseerd. Het IRP is immers geen eindbeeld, het geeft de gedragen ontwikkelrichting weer voor de komende 20 jaar. Gemeenten en allianties werken op gebieds-, programma- en projectniveau de opgaven uit. Op regionale schaal werken we samen om de regionale keuzes verder aan te scherpen en randvoorwaarden voor elkaar te krijgen. De insteek is dan ook om het IRP periodiek te actualiseren en dit te consolideren via besluitvorming in de gemeenteraden. Zodat ontwikkelingen kunnen worden vastgelegd. De eerste actualisatie is voorzien na periode van twee jaar, er wordt onderzocht wat een passende ritmiek is voor de periode daarna.

Het IRP is een gezamenlijk perspectief: gemeenten stáán voor elkaars opgaven

Wat in het IRP staat is de uitkomst van een gezamenlijk proces van de 16 gemeenten. Samen vinden we dit de beste manier om een plek te geven aan de regionale opgaven die voor ons liggen. We nemen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de totale ambitie van het IRP: we staan daarvoor gezamenlijk aan de lat. Voor de gemeenten is de meerwaarde dat niet ieder voor zichzelf naar oplossingen voor zijn problemen en uitdagingen zoekt én negatief kan worden verrast door de keuzes van buurgemeenten, maar dat we gezamenlijk werken aan de inhoud en uitvoering, dat we rekening houden met elkaar en samen een optimale oplossing voor iedere gemeente vinden.

We handelen daarbij vanuit onderling vertrouwen en transparantie. We spreken elkaar aan op het uitvoeren van de ambities. Met als uitgangspunt een evenwichtige verdeling van de lusten en de lasten die horen bij de ontwikkeling van de regio. Omdat gemeenten voor elkaars opgaven staan, kunnen zij eenduidig en krachtig optreden naar andere bestuurslagen, zoals het Rijk en de provincie. Daarbij is het belangrijk om consistent en eensgezind het IRP als basis te gebruiken voor de regionale ontwikkeling.

Het IRP is inzet in het gesprek met andere bestuurslagen en stakeholders

Voor de uitvoering van het IRP is samenwerking met andere bestuurslagen en stakeholders nodig. Het IRP vormt de basis voor de gesprekken met anderen, bijvoorbeeld met het Rijk over investeringen in het landschap, binnenstedelijk bouwen, water en mobiliteit en met de provincie over het bereiken van overeenstemming over uitbreidingslocaties voor wonen en bedrijvigheid.

Gemeenten houden elkaar vast, treden deze overheden en andere stakeholders met één gezicht tegemoet en nodigen hen uit om in samenwerking uitvoering te geven aan het IRP. We houden de integraliteit van het IRP vast en maken scherp wat de randvoorwaarden zijn om daar invulling aan te geven.

- Naar de provincie geldt: hoe beter we gezamenlijk als gemeenten articuleren hoe wij de ruimtelijke ontwikkeling van onze grondgebieden vorm en inhoud willen geven, hoe gemakkelijker we met de provincie afspraken kunnen maken over samenwerking en ondersteuning bij de uitvoering (bijvoorbeeld de rode contouren, bereikbaarheid en bedrijventerreinen).
- Naar het Rijk geldt: hoe beter we gezamenlijk als gemeenten articuleren welke oplossingen wij kunnen bieden voor de opgaven waar het Rijk voor staat en welke randvoorwaarden daarbij horen, hoe groter de kans is dat het Rijk ons helpt met financiën en regelgeving.
- Naar stakeholders geldt: hoe scherper we de gezamenlijke ambities vertalen in randvoorwaarden voor plannen en projecten, hoe beter en innovatiever we die kunnen uitvoeren en hoe sterker de financiële onderbouwing.

Het IRP is basis voor een integrale programmering voor de regio

De regio moet schaarse en kostbare ruimte invullen, waardoor het noodzakelijk is om regionaal te programmeren en hierbij continu een integrale blik te hanteren. Dit is nodig om de kwantitatieve ambities waar te maken en omwille van de borging van de ruimtelijke en de leefkwaliteit die de basis vormen van de Utrechtse gezonde stedelijke regio voor iedereen. De volgende fase van het IRP voorziet in een regionale en integrale programmering. Gemeenten zijn daarbij zelf initiatiefnemer van projecten op hun grondgebied en de U10 heeft met name een coördinerende en ondersteunende rol. Waar sprake is van projecten waar buurgemeenten of andere gemeenten en (regionale) stakeholders bij betrokken zijn, wordt gekeken naar passende samenwerkingsvormen, zoals het sluiten van allianties. Er is in deze fase ook ruimte voor participatie, waardoor inwoners betrokken zijn bij de plannen op het grondgebied van de eigen gemeente.

Op deze wijze wordt het IRP concreter ingevuld, aangescherpt en indien daar aanleiding toe is, bijvoorbeeld door maatschappelijke ontwikkelingen of uitwerking, bijgesteld. Een andere invulling lokaal kan echter leiden tot effecten in andere gemeenten of op regionaal niveau, het is dus belangrijk om de consequenties goed in beeld te hebben. En te beseffen dat de gezamenlijk gekozen koers geen vrijblijvende samenwerking is. Daarbij hoort, naast een samenhangende en integrale programmering, een goede monitoring, waarbij de opgaven steeds in samenhang met elkaar en in afstemming tussen de 16 gemeenten worden opgelost.

Vervolgstappen naar uitwerking

Met deze overwegingen over de positionering van het IRP en de betekenis van de afspraken die hierin worden gemaakt kan gekeken worden naar het vervolgproces. Dit vervolg bestaat uit een aantal elementen:

1. Het thematisch Regionaal Programmeren – Gezamenlijk afspraken maken over het te realiseren programma.
2. De gebiedsgerichte uitwerkingen in allianties – Naar uitvoering op deelgebieden en op lokaal en subregionaal niveau.
3. Het bevorderen van de integrale samenhang – Het bewaken van de doelstellingen, de integraliteit en de ruimtelijke kwaliteit.
4. De Lobby – Het organiseren van de benodigde aandacht en energie.

1. Het thematisch Regionaal Programmeren

Op alle thema's – groen, mobiliteit, wonen, werken, energie – is uitwerking en programmering nodig van de in het IRP gemaakte keuzes. De uitkomsten hiervan geven richting aan de uitwerking van plannen en gebieden in diverse gemeenten en allianties.

De plannen moeten worden uitgewerkt en vertaald in afspraken, waarmee bandbreedtes kleiner worden en uitvoeringsvraagstukken scherper in beeld komen. Zo wordt bijvoorbeeld in de komende jaren als uitwerking van het IRP en de Omgevingsvisie provincie Utrecht tussen provincie en gemeenten gewerkt aan het te realiseren programma voor wonen (hoeveel woningen, welke woningen, waar en wanneer) en voor werken.

Elke gemeente krijgt scherp wat het programma aan woningbouw en werklocaties wordt, maar ook welke groen- energie- en mobiliteitsopgave daarbij nodig is en welke afspraken (planologisch en financieel) daarvoor nodig zijn met Rijk, provincie, de regio onderling en met andere stakeholders. Het gaat dus om het preciezer maken van de richting die in dit IRP is uitgezet.

Huis Doorn Utrechtse Heuvelrug (beeld: Dirkjan Kraan).

Tegelijkertijd moeten ook nadere afspraken worden gemaakt over de voorwaarde dat de groenopgave wordt gerealiseerd. In programma's als Groen Groeit Mee (groen en landschap), RES (energie) en U Ned (mobiliteit) wordt parallel doorgewerkt aan de concretisering van de opgave, de benodigde maatregelen en de uitvoering. Het is daarbij belangrijk dat de integraliteit leidend is en dat de voortgang en samenwerking op het ene thema niet worden belemmerd door een ander thema.

Hoe scherper de afspraken zijn die in het programmeren worden gemaakt, hoe kleiner de druk wordt op afstemming en monitoring in de fases die volgen op het programmeren. En andersom.

Het programmeren wordt een doorlopend proces. Hiermee is het een aanpak waarin ook de flexibiliteit en adaptiviteit van het IRP een plek krijgen en waarin het (kwantitatief) behalen van doelstellingen wordt gemonitord.

2. Naar uitvoering door gebiedsuitwerkingen in allianties (langjarig)

Naast de thematische verdieping en het uitwerken in afspraken, worden de opgaven met name gebiedsgericht uitgewerkt. Hier wordt precies gemaakt hoe de afspraken over programma ruimtelijk worden uitgewerkt. De gebiedsgerichte uitwerking is integraal en hierin worden dus de afwegingen tussen verschillende thema's, maar ook tussen verschillende belangen concreet gemaakt op basis van het IRP.

Waar afstemming nodig is of waar belangen grensoverschrijdend zijn, wordt regionaal samengewerkt. Deze samenwerking gebeurt in allianties, wat betekent dat ook andere partijen dan gemeenten hieraan kunnen deelnemen.

Er zijn drie soorten gebiedsuitwerkingen te onderscheiden:

- a. Uitwerking van Vitaliteit, waarbij de programmering van de kernen centraal staat.
- b. Uitwerking van knooppunten voor de verdere integrale ontwikkeling van ov-locaties.
- c. Gebiedsuitwerkingen die concrete integrale ontwikkelingsgebieden verder brengen.

Ad a. Vitaliteit

Door de provincie en gemeenten wordt gewerkt aan het te realiseren programma voor wonen en werken in de komende jaren als uitwerking van de Omgevingsvisie provincie Utrecht. Gemeenten hebben behoefte aan programmeringsafspraken waarin de optimale balans tussen vitaliteit en ruimtelijke randvoorwaarden (ruimtelijke kwaliteit, mobiliteit, landschap, water, et cetera) is gevonden, om zo invulling te geven aan bijvoorbeeld de vitaliteitsopgave en een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten over de regio. Integrale afwegingen zijn dus van belang, net als regionale samenwerking. Wanneer de basis staat, kan het programmeren op reguliere basis worden geactualiseerd.

Ad b. Knooppunten

De regio kent een aantal regionale knopen met een verstedelijkingsopgave. De focus ligt in de eerste plaats op de realisatie van voldoende woningbouw tot 2030. Het programma knooppunten is erop gericht om het ruimtelijk programma tot ontwikkeling te brengen door knelpunten in beeld te brengen (bijvoorbeeld op het gebied van haalbaarheid of ov-bereikbaarheid) en door afspraken met partijen om belemmeringen weg te nemen. Gemeenten werken hiervoor bijvoorbeeld samen met NS, ProRail, Rijkswaterstaat en private partijen.

Ad c. Gebiedsuitwerkingen

Bij de uitwerking is het bevorderen en borgen van samenhang cruciaal, net als consistentie met het IRP, RES en U Ned, en verdeling en monitoring van de programmering.

Er zijn in de eerste plaats gebiedsuitwerkingen waarin gemeenten, provincie, waterschappen en andere partners samenwerken aan de concretisering en het doorvertalen van het perspectief en de programmering in deze deelgebieden. Daarbij is aan de voorkant scherp wat de afhankelijkheden tussen de gebieden zijn en wordt de consistentie met het IRP gemonitord door de U10. De U10 kan daarnaast ondersteuning bieden, adviseren, meehelpen in onderhandelingen, instrumentarium ontwikkelen en deze benutten om ontwikkelingen mogelijk te maken. De deelgebieden zijn:

- Kromme Rijn Vallei
- Noordoostflank
- Vecht en Venen
- Woerd en Waard
- Vijfheerenlanden
- De Centrale As

Wijk bij Duurstede (beeld: Beumer en Dirksen).

Daarnaast zijn er gebiedsuitwerkingen waarin de strategische hoofdkeuzes worden geconcretiseerd en de leiden tot (boven)regionale afspraken.

In het IRP wordt een aantal grote ontwikkelingen benoemd die impact hebben op de regio als geheel. Het gaat om de grotere ontwikkellocaties voor wonen en werken, met een sterke koppeling met de regionale opgave voor landschap, mobiliteit en energie. In de uitwerking van deze gebieden is het van belang dat de koppeling met het IRP geborgd is en dat de regionale belangen vertegenwoordigd zijn via de U10-organisatie. Per project kan de organisatie, de samenstelling van de alliantie en de wijze van betrokkenheid verschillen. Belangrijk is het bewaken van inhoudelijke consistentie met het IRP.

Voorbeelden van de tweede groep gebiedsuitwerkingen zijn:

- A12-zone (bestaande projectgroep).
- Lunetten-Koningsweg – Kromme Rijnscheg.
- Leidsche Rijn – Lage Weide.
- Stationsgebied Bunnik-Zuid – Kromme Rijn (knooppunt, bedrijvigheid, wonen, landschap).
- Woerden – Harmelen (bedrijventerrein en mobiliteit).
- Breukelen (knooppunt, wonen, bedrijvigheid en landschap).
- Rijnenburg.
- Robuuste Heuvelrug.
- Groenblauwe as.

3. Bevorderen van de integrale regionale samenhang

Vanuit de overtuiging dat we als regio samen meer bereiken dan iedere gemeente voor zich, is het nodig om de integraliteit en de samenhang van de uitwerking en de uitvoering vast te houden en te bevorderen op het niveau van projecten en de regio. Door opgaven en gebiedsontwikkelingen af te stemmen en te combineren kan strategisch met de schaarse ruimte worden omgegaan, kan de ruimtelijke kwaliteit worden geoptimaliseerd en kunnen kosten en baten bij elkaar worden gebracht en aan financiering worden gekoppeld. Op planniveau en op regionale schaal zijn afspraken en middelen nodig zijn voor de uitvoering.

De samenhang in uitwerking en fasering zorgt ervoor dat het totaal van alle initiatieven en ontwikkelingen maximaal bijdraagt aan de doelen van het IRP en de samenwerkende gemeenten. Voor deze samenhang en integraliteit kan worden samengewerkt aan:

- a. Het uitwerken van een adaptief ontwikkelpad.
- b. Het uitwerken van een realisatie- en investeringsstrategie.
- c. Het monitoren en coördineren van integraliteit en (uitvoerings)strategie.

Ad a. Adaptief ontwikkelpad

Het adaptief ontwikkelpad maakt inzichtelijk wat de afhankelijkheden zijn tussen keuzes en ruimtelijke uitwerkingen en het brengt beslismomenten, meekoppelkansen en risicofactoren in beeld. Hiermee hebben de betrokken gemeenten overzicht en is er transparantie over de verwachtingen bij uitwerking en uitvoering. Ook wordt helder waar gerichte actie nodig is om de ontwikkelingen in de regio te ondersteunen of te versnellen, bijvoorbeeld door een lobby of een investeringsstrategie.

Ad b. Realisatie- en investeringsstrategie

Deze strategie is erop gericht om de financiële haalbaarheid van de plannen te vergroten en om een kader te scheppen om de lusten en de lasten te verdelen, net als de kwantitatieve en kwalitatieve groei. Hiermee houden we als samenwerkende gemeenten niet alleen de integraliteit bij de uitvoering vast, maar wordt die ook gestimuleerd. De regionale samenwerking moet iets opleveren voor iedere gemeente. Het IRP is daarmee ook een vehikel om in die uitvoering te participeren.

Ad c. Monitoring

Het monitoren van de kwalitatieve en kwantitatieve voortgang en het bewaken van de integraliteit van het IRP is een taak die we als gemeenten gezamenlijk op ons nemen. Het gaat erom elkaar scherp te houden op de visie en de uitvoering. Deze taak start al bij het afronden van het IRP en betekent derhalve een langjarig commitment aan de samenwerking. Het IRP wordt in de toekomst geconcretiseerd en periodiek geactualiseerd om ontwikkelingen die zich voordoen een plek te geven in de uitvoeringsstrategie. De eerste actualisatie is na een periode van twee jaar, voor de periode daarna wordt onderzocht wat een passende ritmiek is.

4. Lobby

Voor de uitvoering van het IRP is het nodig om de opgaven blijvend op de agenda te houden bij verschillende stakeholders. Onder meer om middelen te organiseren bij Rijk en provincie, maar ook om private energie te organiseren rond de uitvoering van opgaven. Hiervoor is het nodig dat we een goede lobby organiseren, met een herkenbaar en aansprekend verhaal. Het IRP en de concrete invulling daarvan zijn de basis om financiële middelen binnen te halen voor de opgaven, projecten en gebieden in de regio.

Catharijnesingel Utrecht (beeld: NRC).

4.2 FINANCIERINGSSTRATEGIE - EEN REGIONALE INVESTERINGSAGENDA

De uitvoering van alles wat is opgenomen in het IRP vergt een flinke investeringsagenda. Het kiezen voor een stevige integrale ambitie, waarin de kwaliteit van leven de hoogste prioriteit heeft, betekent dat er grote investeringen nodig zijn, die niet volledig gedekt kunnen worden door de ontwikkelingen in het gebied of project.

Dit geldt voor opgaven als binnenstedelijk bouwen, verdichten van bedrijventerreinen, verbeteren van de bereikbaarheid en investeringen in groen, water en klimaatadaptatie. Om de totale investeringsbehoefte van alle IRP-ambities en de bekostiging ervan inzichtelijk te krijgen, wordt in de volgende fase een investeringsagenda uitgewerkt. Door gezamenlijk een regionale investeringsagenda te ontwikkelen, wordt tegelijk ook samengewerkt aan het wegnemen van deze belemmeringen en aan een eerlijke verdeling van lusten en lasten.

Een mogelijke vervolgstap is te onderzoeken of het in de NOVI genoemde instrument van de Regionale Investeringsagenda (RIA) kan helpen de investeringsbehoeften horende bij de ambities en de publieke en private bekostigingsmogelijkheden in de regio in kaart te brengen en in verband met elkaar te brengen. Op basis hiervan kan een gerichte, gezamenlijke financiële strategie worden gemaakt. Een RIA is per definitie een publiek-privaat instrument.

Op regionale schaal betekent dat dat er allereerst scherpte nodig is welke maatschappelijke en financiële 'kosten' en 'opbrengsten' voortvloeien uit welke opgaven, welke onderdelen gefinancierd kunnen worden in de publiek-private allianties op plan-, project- en gebiedsniveau en welke posten 'financieel onrendabel' zijn, maar cruciaal voor de kwalitatieve groei van de regio.

Vervolgens is het belangrijk om de benodigde ontbrekende middelen te alloceren. Het is daarom belangrijk om te weten welke geldstromen en subsidies beschikbaar zijn. De praktijk is echter weerbarstig: deze stromen zijn lang niet altijd vooraf bekend, net zo min als de criteria die een rol spelen bij de 'toedeling van middelen'. Het is dan ook belangrijk om als regio zelf het huiswerk op orde te hebben, de scherpe keuzes consistent uit te dragen en te

vertalen in integrale projecten. En scherp te hebben onder welke condities we opgaven kunnen en willen uitvoeren en welke proposities daarvoor nodig zijn. Zo kunnen de gemeenten in de U10 samen en eenduidig optrekken naar Rijk, provincie en andere partners en zijn ze voorbereid als er zich kansen voordoen als het Nationaal Groeifonds, de woningbouwimpuls, toekomstige geldstromen voor financiering van groen en mobiliteit et cetera. Jaarlijks gaan hier landelijk tientallen of honderden miljoenen en soms miljarden euro's om, en de regio Utrecht heeft met haar centrale positie in het land en haar uitgewerkte ambities een belangrijke rol in de ontwikkeling van het land.

Basis groen en landschap

De basis van het IRP is een stevige ambitie voor groen en landschap. De afspraak is dat de groenambities in uitvoering gelijke tred zullen houden met de ontwikkeling van wonen en werken. De regio heeft met het IRP een scherpe koers, en kan door die vast te houden en door strategisch om te gaan met de schaarse ruimte, randvoorwaarden stellen bij ontwikkeling. Bijvoorbeeld door partijen aan de voorkant mee te nemen bij plan- en gebiedsontwikkeling, door investeerders te binden en door publieke middelen naar de regio te halen. Het is daarvoor belangrijk om de waarde van groen zowel maatschappelijk als financieel concreet te maken, en investeren aantrekkelijk te maken. Het programma Groen Groeit Mee bundelt en stroomlijnt investeringen op het gebied van groen en landschap, maar daarmee is de financiering nog niet geregeld. Het programma Groen Groeit Mee geeft nu al inzicht in de benodigde investeringen en reikt financieringsstrategieën aan.

Uitgangspunt is dat het investeren in groen en landschap een gezamenlijke verantwoordelijkheid is, waarbij de investeringsbehoefte integraal onderdeel uitmaakt van alle afzonderlijke plan- en gebiedsontwikkelingen in de regio. Voor investeringen in groen en landschap die niet gedekt kunnen worden uit opbrengsten van gebiedsontwikkeling, zullen de U16-gemeenten gezamenlijk een beroep doen op provincie, Rijk en Europa en andere financieringsstrategieën die door het programma Groen Groeit Mee zijn benoemd.

Voorbeelduitwerking

Groen in de stedelijke omgeving

In Nature Based Solutions (NBS) wordt de natuur niets als kostenpost beschouwd, maar als een kosteneffectieve interventie, waarmee je meerdere doelen tegelijkertijd kunt realiseren. De hoofdvraag is met welke strategieën financiering voor stedelijke NBS kan worden aangetrokken en hoe die in de stad kunnen worden geïntegreerd.

Uitdagingen

- Stedelijke natuur concurreert met vastgoedontwikkeling om de beschikbare ruimte in de stad.
- Stedelijke natuur levert onvoldoende financieel rendement op voor investeerders.
- Bewijs van effectiviteit van stedelijke NBS ontbreekt.
- De baten van stedelijk NBS komen versnipperd terecht bij verschillende actoren, waardoor een coördinatieprobleem ontstaat.
- Er is een mismatch tussen institutionele investeringen en investeringen in stedelijk NBS (qua schaal, rendement, transparantie en standaardisatie).
- Zowel publieke als private partijen willen de onderhoudskosten van stedelijke NBS niet op hun balans nemen.
- Er is gebrek aan publieke financiering voor stedelijke NBS door bezuinigingen, corruptie of achterblijvende economische groei.

Strategieën

- Positioneer stedelijke natuur als klimaatadaptatie maatregel.
- Ontwikkel kennisinstrumenten die de impact van stedelijk natuur bewijzen.
- Betrek (her)verzekeraars bij de opschaling van stedelijke natuur (zij hebben veel data over risico's en ze zijn grote investeerders).
- Faciliteer (publiekprivate) cofinanciering van stedelijke natuur (komt ook tegemoet aan de versnippering).
- Integreer stedelijke NBS in institutionele investeringen door middel van toezicht en regelgeving (bijvoorbeeld door vast te leggen wat een groene investering is).
- Ontwikkel en handhaaf regelgeving voor behoud van stedelijke biodiversiteit.
- Verlaag de kosten van stedelijke NBS door ze te integreren in reeds geplande infrastructuur, vastgoedprojecten en onderhoud.

Kansen in vervolgfase IRP

- (Markt)partijen hebben de intentie om opgaven en ambities 'aan de voorkant' van projecten/ontwikkelingen mee te nemen in de ruimtelijk ontwikkeling, ook bovenplannen. En is behoefte aan beleid en/of kaders (programma van eisen, wet- en regelgeving).
- Door de schalen heen werken. Grote keuzes op regionale schaal maken, uitwerken en randvoorwaarden aangeven.
- Integraliteit in plan en project meenemen, regionaal investeringsagenda en instrumentarium ontwikkelen.

Bron: Sustainable Finance Lab, presentatie Helen Toxopeus tijdens participatiebijeenkomst IRP op 30 juni 2021.

Wonen

De opgave voor wonen leidt voor de complexe locaties tot de noodzaak om publieke onrendabele toppen af te dekken. Ervaringsgetallen uit recente impulsaanvragen en onderzoek van onder meer Brinkgroep 2017 en de RSU geven aan dat voor de meest complexe binnenstedelijke locaties tekorten kunnen ontstaan van tussen de 10.000 en 30.000 euro per woning. Daar komt in voorkomende gevallen nog bij dat er sprake is van excessieve kosten voor bovenplanse regionale infrastructuur. In het MIRT onderzoek wordt hiervoor 120.000 tot 160.000 euro per woning aangehouden. Deze kosten zijn uiteraard onderwerp van de gesprekken met provincie en Rijksoverheid over de bekostiging.

Bedrijventerreinen

De ambitie is om bestaande bedrijventerreinen te verdichten en te verduurzamen. Dit is een ambitie waarvoor de benodigde middelen nog niet goed in beeld zijn gebracht. Het zal een lange adem vergen en op een aantal plekken ook voorinvesteringen vragen. In de vervolgstap wordt (in samenwerking met alliantiepartners) onderzocht of een regionaal vehikel voor de financiering van deze verdichtingsoperatie haalbaar is. Dit wordt gekoppeld aan de zoektocht naar de benodigde schuifruimte.

Mobiliteit

De investeringen in mobiliteit zijn verdeeld over gemeentelijke, provinciale en nationale infrastructuur. Voor een deel van de ingrepen liggen er concrete plannen en is er financiële dekking, maar voor het grootste deel is dit nog niet het geval. Met name de schaa sprong in het ov-netwerk zal een flinke investering vergen. De groeifondspropositie Groot Merwede voorziet in de aanleg van de Merwedelijn en de Waterlinielijn, wat een goede start is van het Wiel met Spaken.

Tot slot

Ondanks de grote benodigde investeringen, nemen we de keuze om eerst binnenstedelijk en nabij bestaande knooppunten te bouwen bewust. Dit doen we omdat het uitgangspunt is dat de maatschappelijke lange-termijncosten en -baten van deze keuze positief uitpakken. De veronderstelling is immers dat het leidt tot minder autoverkeer, meer fietsen en lopen, een gezondere leefomgeving, minder uitstoot van schadelijke stoffen en een aantrekkelijker stedelijke en landschappelijke omgeving die mensen en bedrijven blijvend bindt en trekt. De benodigde investeringen voor de uitvoering van het IRP zijn divers en versnipperd, terwijl er tegelijkertijd grote samenhang is tussen de investering in de verschillende Pijlers. Zonder ov geen verdichting van knooppunten en zonder extra groen willen we niet groeien.

Leerdam (beeld: Leerdam Glasstad).

4.3 ADAPTIEF ONTWIKKELPAD - PRIORITERING EN TIJDLIJN

Het adaptieve ontwikkelpad brengt in beeld wanneer welke onderdelen van het IRP richting uitvoering gaan en welke afhankelijkheden bestaan tussen de verschillende onderdelen. Adaptief betekent dat het ontwikkelpad kan worden aangepast aan veranderende omstandigheden. Mocht een onderdeel in de uitvoering niet op tijd lukken, dan kan ervoor worden gekozen het ontwikkelpad aan te passen om de opgave toch in te vullen. Het IRP wordt in de toekomst geconcretiseerd en periodiek geactualiseerd om ontwikkelingen, die zich voordoen een plek te geven in de uitvoeringsstrategie. De eerste actualisatie is na een periode van twee jaar, daarna wordt onderzocht wat een passende ritmiek is.

Consistent, samenhangend en integraal

Als 16 gemeenten hebben we de ambitie om de groei op een gezonde, kwalitatief hoogwaardige en samenhangende wijze op te vangen, door in alle overwegingen 'gezonder leven in een stedelijke regio voor iedereen' consequent als uitgangspunt te nemen. Het pad dat leidt tot zo'n gezonde en samenhangende regio zal consistent moeten zijn met deze hoofdambitie.

De uitvoering van de ambitie is complex, we willen de landschappelijke kwaliteit doorontwikkelen, we willen groeien met wonen, werken, voorzieningen, sport, recreatie en natuur en daarbij willen we ambitieuze doelen halen op het gebied van mobiliteit, energie, klimaat en water. Het een kan niet zonder het ander. De kwaliteit van de regio is de optelsom van alles. Dus is sturing nodig, want het gaat niet vanzelf goed.

Volgordelijkheid in de ontwikkeling is daarom moeilijk te bepalen. Desondanks zit er wel een grof stapsgewijs ontwikkelpad in. Omdat we simpelweg niet alle woningen of werklocaties tegelijk kunnen, en ook niet zouden willen, realiseren en ook omdat een aantal grote gebiedsontwikkelingen pas mogelijk zijn als er aan bijvoorbeeld mobiliteitsvoorwaarden is voldaan.

De ambitie van een integrale en samenhangende verstedelijking van de regio is ook gelegen in de verwachting dat dit kansen biedt voor een hogere kwaliteit en kansen voor een bredere bekostiging vanuit meekoppelkansen en werk met werk maken.

Het adaptief ontwikkelpad maakt inzichtelijk wat de afhankelijkheden zijn tussen ruimtelijke uitwerkingen en keuzes en brengt beslismomenten en meekoppelkansen in beeld. Hiermee hebben de gezamenlijke gemeenten overzicht en is er transparantie over de verwachtingen bij uitwerking en uitvoering. Ook wordt helder waar gerichte actie nodig is om de ontwikkelingen in de regio te ondersteunen, of te versnellen door bijvoorbeeld een lobby of een investeringsstrategie.

Adaptief

Het IRP schetst een toekomstige ontwikkeling van de regio en daarbij is consistentie zoals gezegd van groot belang. Het IRP is echter geen eindplan: het is niet in beton gegoten. De periode waarvoor het IRP het perspectief schetst is lang, gedurende die tijd zullen maatschappelijke en economische veranderingen optreden. De 16 gezamenlijke gemeenten zullen blijvend onderzoek moeten doen naar behoeften en trends, alsmede blijvend de voortgang van alle geplande ontwikkelingen moeten monitoren. Bijsturen indien nodig is daarmee geen zonde, maar blijk van een gezonde instelling.

Ontwikkelpad consistent met *Utrecht Nabij*

In het kader van U NED is het eindrapport Ontwikkelperspectief *Utrecht Nabij* van november 2020 een belangrijke basis. In dit rapport is een allereerste uitwerking voor een ontwikkelpad opgenomen, waarin de belangrijkste ingrepen voor infrastructuur en daarmee samenhangende verstedelijking op volgorde in de tijd zijn geplaatst. Het ontwikkelpad van het IRP loopt gelijk op met deze uitgangspunten, maar voegt daar de relatie met landschap, energie en vitale kernen aan toe.

Afhankelijkheid

De eerste prioriteit in de regio ligt bij het versneld uitvoeren en realiseren van alle reeds harde plannen voor zowel woningbouw als werklocaties. Tevens gaat het om het snel en zorgvuldig voorbereiden van de realisatie van de nog niet harde planvoorraad. Zeker voor de binnenstedelijke locaties nabij knooppunten zijn de regionale ambities hoog en zal alles op alles moeten worden gezet om die ambities te realiseren. Van enkele grote toekomstige plangebieden is bekend dat verdere verstedelijking afhankelijk is van het op orde brengen van de mobiliteit. Dit geldt met name voor een aantal Metropoolpoorten (redeneerlijn 4) en Regiopoorten (redeneerlijn 5).

De Metropoolpoorten zijn niet allemaal gelijk. Het Centraal Station en Leidsche Rijn Centrum zijn voor de verdere doorontwikkeling in principe niet afhankelijk van grote infrastructurele ingrepen. Voor de ontwikkeling van Metropoolpoort Oost (Lunetten-Koningsweg) en Metropoolpoort Zuid (A12-zone) is eerst de aanleg van het zuidelijke deel van het Wiel met Spaken nodig (Papendorp – Westraven – Lunetten-Koningsweg, aanleg station Lunetten-Koningsweg (inclusief bediening door treinen van niveau 3 en 4) en een stevige versnelling van de Merwedelijn).

Ook de Regiopoorten verschillen van elkaar. Zo kan nabij de knopen Woerden en Houten onafhankelijk van verdere grootschalige ingrepen gestart worden met de doorontwikkeling, omdat de treinfrequenties op de corridor Houten – Woerden de komende jaren al omhoog zullen gaan. Voor Bunnik, Breukelen en Zeist geldt dat er eerst nog stevige investeringen in respectievelijk spoor en HOV-verbindingen nodig zijn.

Geconstateerd is dat er, naast de binnenstedelijke ontwikkelingen, ook een beperkt aantal grootschalige uitleglocaties nodig is om aan de gestelde woningbouw- en werkopgave in de regio te kunnen voldoen. Zo is de locatie stationsgebied Bunnik-Zuid vanwege de nabijheid van een ov-knoop aangemerkt als zo'n potentiële uitleglocatie. Ook hiervoor geldt echter dat de capaciteit van het spoor eerst moet worden opgevoerd, en dat daarvoor eerst forse investeringen in het spoor nodig zijn.

Met betrekking tot de vitale kernen in de regio is gesteld dat kernen zich moeten kunnen ontwikkelen voor hun directe eigen behoefte. Dit kan binnendorpse inbreiding betreffen of, onder voorwaarden en na provinciale goedkeuring, dorpsuitbreiding. Deze ontwikkelingen zijn van beperkte omvang, in tempo gebaseerd op concrete lokale behoefte-ramingen en daardoor niet afhankelijk van grootschalige infrastructurele ingrepen (treinen, trams, snelwegen). Lokaal maatwerk is nodig om te bepalen of bus- of snelfietsverbindingen nodig zijn om te zorgen dat er geen extra belasting van het bestaande autowegennet optreedt.

Niet in de laatste plaats zijn de stedelijke ontwikkelingen in de regio afhankelijk van de ontwikkelingen op het gebied van landschap, water en groen. Deze zijn in voorgaande hoofdstukken als randvoorwaarde beschreven om de kwaliteit van de regio en het gezond stedelijk leven in de toekomst te borgen. Klimaatadaptatie maakt daarvan onderdeel uit, met het oog op een veilige en prettige woonomgeving.

Systematiek van groen en landschap groeit mee

In het rapport U16 Ruimtelijke Opgave Groen en Landschap 2020-2040 zijn de opgaven gekwantificeerd en gebundeld in zeven gebiedsgerichte opgaven. Om de opgaven uitvoeringsgericht te koppelen aan het IRP worden de landschappelijke opgaven ingedeeld in vier gelijkwaardige categorieën:

1. Groenblauwe verbindingen op regionale schaal als randvoorwaarde voor de gehele gezamenlijke opgave.
2. Landschappelijke opgaven gekoppeld aan verstedelijking: mobiliteit, bedrijventerreinen en woningbouw.
3. Landschappelijke opgaven samenhangend met landelijk gebied, energie en vitale kernen.
4. Zelfstandige/onafhankelijke natuuropgaven, die vaak al beschikken over een financieringsbron.

Omdat de projecten uit categorie B onlosmakelijk samenhangen met de overige stedelijke ontwikkelingen in de regio, hangt de prioritering in tijd en geld van de landschappelijke opgaven samen met andere projecten. In de volgende fase van het programmeren zal preciezer een tijds- en uitvoeringskoppeling worden gemaakt tussen de verstedelijkingsprojecten en de landschaps-, water- en groenprojecten.

Vitale kernen

De vitale kernen kennen elk hun eigen dynamiek en hun eigen afhankelijkheden, daarom worden ze niet ondergebracht in de ontwikkelpaden. Er is geen volgordelijkheid in de ontwikkeling van de vitale kernen. Het is veel eerder de opgave om vitale kernen gedurende de periode van 2021 tot 2040 geleidelijk te ontwikkelen, afgestemd op de lokale behoefte en situatie. Het uitgangspunt is dat vitale kernen niet veel meer verkeer opleveren en dat maakt ze relatief onafhankelijk van grote infrastructurele ingrepen. Wel kunnen lokale ingrepen in landschap, voorzieningenstructuur of energie aanleiding te zijn voor het combineren van opgaven in de tijd, maar dit zal altijd lokaal en specifiek zijn. De opgave voor vitale kernen is gebaat bij een zekere geleidelijkheid, omdat daarmee de lokale markt de nieuwe woningen of andere ingrepen kan absorberen.

Bedrijventerreinen

De systematiek van het programmeren en prioriteren van bedrijventerreinen vindt plaats aan de hand van vier categorieën:

- Stedelijke werkmilieus.
- Functioneel klein tot middelgrote werkmilieus.
- Functioneel grootschalige werkmilieus.
- Functioneel XXL-werkmilieus.

In de categorie stedelijke bedrijventerreinen zal het Strijkviertel in 2023 starten en wordt verder vol ingezet op intensivering. De categorie functioneel kleinschalig tot middelgroot is deels al geborgd in de programmering wonen en werken van de provincie Utrecht. Voor de categorie functioneel grootschalig loopt in het kader van het IRP nog een zoektocht naar meerdere regionale bedrijventerreinen. Voor de categorie XXL wordt niet actief gezocht naar ruimte en worden initiatieven in het kader van regionaal programmeren meegenomen.

In beweging komen

Het ontwikkelpad is meer dan alleen een fasering van fysieke ingrepen in de regio. Belangrijk onderdeel is hoe de regiogemeenten en hun partners met elkaar een goede start kunnen maken met de realisatie van de geschetste ambities. Welke alliantie of organisatievorm is hiervoor nodig? Welke eerste stappen worden kunnen gezet? En op welke wijze worden nieuwe inzichten en voortgang verwerkt in de komende jaren?

In de volgende fase, het Integraal Regionaal Programmeren, zal ook een aanzet worden gegeven voor de alliantievormen, organisatievormen en monitoring.

Fase 1 tot 2030

Uiteraard gaan de gemeenten in eerste instantie door met het realiseren van de harde planvoorraad voor wonen en werken. Tegelijkertijd moet er in deze fase worden gestart met de voorbereidingen van de plannen voor na 2025 en 2030.

Op het niveau van de regio is van belang dat Utrecht Centraal en Metropoolpoort West (Leidsche Rijn Centrum) worden doorontwikkeld als gemengde woon-werklocaties. Er wordt een start gemaakt met het Wiel met Spaken door eerst de SUNIJ-lijn te versnellen en de Merwedelijn aan te leggen, waarna vanaf knooppunt Westraven ook een aanvang kan worden gemaakt met het ontwikkelen van het Wiel Leidsche Rijn Centrum – Westraven – Lunetten – USP. Voor deze stap is Lunetten-Koningsweg als station van niveau 3 nog niet noodzakelijk. In deze fase starten we ook met enkele versnellingen/versterkingen op bestaande ov-corridors, onder andere Gorinchem – Vianen – Utrecht, Wijk bij Duurstede – Bunnik – Lunetten – USP en Mijdrecht – Breukelen. We onderzoeken met Rijk en provincie of het mogelijk is om bestaande fietsprogramma's te versnellen door Rijksmiddelen toe te voegen aan de programma's.

Rond de Regiopoorten Woerden en Houten kan in deze fase worden doorontwikkeld. De ov-bereikbaarheid is hier op orde, maar er zal nog aan meer voorwaarden moeten worden voldaan. Ook in het stationsgebied van Bunnik kan worden gestart met de gebiedsontwikkeling, waarbij ook het stationsgebied Bunnik-Zuid in beeld komt.

Voor het werken is van belang dat er, waar dit al mogelijk is, wordt gestart met het verdichten van bestaande bedrijfslocaties. Daarnaast zal gezamenlijk moeten worden onderzocht wat de randvoorwaarden zijn voor geslaagde verdichting van bedrijventerreinen, welke instrumenten er zijn of nodig zijn en welke relevante allianties er gevormd kunnen worden. Meer concreet:

- We onderzoeken hoeveel ruimte er is binnen de planning van de toegekende PRS-locaties (harde afspraken uit de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie) om de uitgifte meer in lijn te laten zijn met de onderzoeksuitkomsten van het adviesrapport van mei 2020 en het IRP als geheel. Lopende contracten respecteren we: we werken hier op basis van vrijwilligheid.
- We brengen terreinen in die voor intensivering in aanmerking komen. Met de provincie, Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht, kennispartners en het Rijk verkennen we hoe we tot een programmatische en haalbare aanpak kunnen komen.
- Nieuwe plannen voor terreinen brengen we onder een regionaal uitgifteprotocol. Om te oefenen met regionale afstemming, informeren we elkaar over 'harde' uitgiftes.
- We werken het concept van regionale terreinen uit en maken de zoekgebieden op de IRP kaart kleiner en concreter.
- We voeren een nulmeting circulaire bedrijventerreinen uit.
- We realiseren meerdere lokale plannen.
- We brengen het eerste plan voor een regionaal terrein in.
- We boeken de eerste resultaten van de intensiveringsslag op kavelniveau. We verwachten circa 10% van de totale ruimtewinstintensivering voor 2030 te boeken. Het overige deel boeken we tot 2040.
- We gebruiken de opgedane ervaringen voor een herijking van de uitgangspunten.

Fort Honswijk (beeld: Kromme Rijnstreek).

Voor groen en landschap zal in eerste instantie worden ingezet op vier regionale groenblauwe verbindingen:

- Kromme Rijn – Oude Rijn (tevens Limes).
- Nieuwe Hollandse Waterlinie en Vecht.
- Verbindingen van de Lek (op basis van het project sterke Lekdijk).
- Verbinding Hollandse IJssel (op basis van het project Gekanaliseerde Hollandse IJssel).

Vervolgens wordt in de loop van deze fase ingezet op de start van de volgende ontwikkelingen:

- Ontwikkeling Kromme Rijnscheg (inclusief overkluizingen van de A27) en onderdeel Waterliniescheg (op basis van Westraven, Lunetten en USP).
- Polderscheg Woerden, Breukelen, Lange Linschoten (op basis van ontwikkelingen Woerden en Breukelen).
- Robuust maken van Heuvelrug en Stichtse Lustwarande.
- Agrarisch groenblauwnetwerk (gefaseerd op basis van landbouwtransitie in hele IRP-periode).
- Nieuwe natuurkerngebieden (30 hectare per stuk).

In de RES U16 wordt samengewerkt aan de energietransitie. De RES 1.0 wordt uiterlijk oktober 2021 vastgesteld en iedere 2 jaar geactualiseerd. Op die momenten wordt het meegenomen in het adaptief ontwikkelpad van het IRP.

Fase 2 2030 - 2040

In deze fase zal vooral de doorontwikkeling spelen van de reeds in gang gezette grote stedelijke gebiedsontwikkelingen in de Centrale As, rondom Utrecht Centraal en Metropoolpoort West (Leidsche Rijn Centrum) en de Regiopoorten Woerden en Houten. In deze fase wordt station Lunetten-Koningsweg ontwikkeld (inclusief de uitbreiding van de spoorcapaciteit Utrecht – Arnhem en frequentieverhoging Veenendaal – Breukelen) en wordt het Wiel Zuidoost definitief gemaakt (keuze modaliteit: lightrail of HOV) richting USP en Overvecht. Ook werkt de regio in deze fase aan het doortrekken van een snelle ov-verbinding naar Zeist-West, Zeist-Noord en eventueel Amersfoort.

Tegelijkertijd werken we aan het voltooien van de Merwedelijn richting Papendorp – Leidsche Rijn en Nieuwegein Zuid – IJsselstein. Beide ontwikkelingen brengen keuzes met zich mee ten aanzien van de ontwikkeling van regionale ov-knopen, waar regionale buslijnen worden verknoopt met lightrail- of HOV-lijnen. Op die manier kan de stedelijke ontwikkeling rondom knoop Westraven worden gestart. Ook de stedelijke verdichting rondom knooppunt Lunetten-Koningsweg wordt gestart, net als de verstedelijking rond de Regiopoorten Zeist-Noord en Breukelen. Verder wordt gewerkt aan stationsgebied Bunnik-Zuid.

Voor de werkopgave gaan we verder met de intensiveringsslag van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen, worden nieuwe lokale bedrijventerreinen ingebracht en worden nieuwe regionale terreinen ingebracht op basis van ervaringen met het eerste regionale terrein.

Voor groen en landschap gaat het in deze fase om:

- Ontwikkelen van de overige groenblauwe verbindingen.
- Ontwikkeling/afronding Waterliniescheg.
- Afronding polderscheg Woerden – Breukelen – Lange Linschoten.
- Hollandse IJsselscheg op basis van A12-zone (of eerder op het programma door meekoppelen als energielandschap Rijnenburg gepland wordt).

Verderop in deze fase zullen de volgende ontwikkelingen voor groen en landschap aan de orde zijn:

- Groene Zoom Vijfherenlanden (of zoveel eerder als landbouwtransitie en/of energielandschappen daartoe aanleiding geven).
- Groen raamwerk Heuvelrug – Lek (of zoveel eerder als landbouwtransitie en/of energielandschappen daartoe aanleiding geven).
- Blauwe Krans Stelling van Amsterdam (mede op basis van ontwikkelingen Mijdrecht. In afstemming met Metropoolregio Amsterdam mogelijk eerder op het programma).

Fase 3 adaptief pad 2025 - 2040

In de loop van bovenstaande fases wordt duidelijk hoe de algehele mobiliteit zich landelijk ontwikkelt en welke trends er binnen en tussen de modaliteiten plaatsvinden. Onze regionale verstedelijkingsstrategie is erop gericht om op de corridors van het hoofdwegennet na 2030 bij voorkeur een beheersbare situatie te hebben, dat wil zeggen een redelijke doorstroming in de spits. Dat betekent bijvoorbeeld dat er op de A12, de A27 en de A28 in de spits niet meer auto's zijn bijgekomen dan de prognoses tot 2030 ons nu al laten zien (op basis van autonome groei en de verstedelijking tot 2030). Als op de drukste corridors van het hoofdwegennet tegen die tijd een onbeheersbare situatie is ontstaan, dan staan we voor de keuze om de capaciteit van het hoofdwegennet (en daarvan afgeleid de op- en afritten en toeleidende wegen) te vergroten. Bijvoorbeeld door middel van een parallelweg aan de A12.

Op dezelfde wijze zal gedurende deze fases ook worden gezien of, en in hoeverre, de ontwikkeling van Rijnenburg voorbereid zou moeten worden om na 2035 aan de regionale vraag naar woningen te kunnen voldoen. Dit brengt dan ook noodzakelijke keuzes over een adequate ov-ontsluiting aan de orde.

Woningbouw: overzicht aantallen

Onderstaande tabel geeft een indicatief beeld van de bandbreedtes die gemeenten zien voor woningbouw in hun gemeente. In totaal wordt hiermee aan de totale opgave voldaan. De aantallen in de tabel kunnen licht afwijken van de meest recente inzichten van de gemeente. Afspraken over definitieve aantallen worden gemaakt in de programmering. Daarbij wordt gehandeld in de geest van dit IRP: de uitgangspunten en redeneerlijnen blijven daarbij overeind.

1	GEMEENTE UTRECHT	Minimaal	Maximaal	UTRECHT STAD <i>Gebaseerd op RSU.</i>
	Bestaande plannen	41.000		
	Lunetten/Koningsweg + USP/Rijnsweerd	8.000		
	Leidsche Rijn Centrum	400		
	Overvecht	5.000		
	Overig Utrecht	3.300		
	Rijnenburg	0	25.000	
	TOTAAL EXCL A12-zone	57.700		<i>RSU benoemt minimale aantallen per knoop, geen maximale.</i>
	A12-ZONE			
	Utrechts deel (incl. Papendorp)	11.000	13.500	<i>Aantallen A12 zone uit bandbreedte Projectgroep A12-zone (indicatief).</i>
	Nieuwegeins deel	5.000	10.500	
	TOTAAL UTRECHT INCL A12	68.700	96.200*	<i>* Maximum aantal is inclusief maximale variant Rijnenburg.</i>
2	GEMEENTE NIEUWEGEIN			REGIOPOORT GEMEENTEN
	Harde planvoorraad	4.470		
	Aanvullend binnenstedelijk	2.500		
	TOTAAL EXCLUSIEF A12-ZONE	6.970		
	TOTAAL NIEUWEGEIN INCLUSIEF A12-ZONE	11.970	17.470	
3	GEMEENTE HOUTEN			
	Harde planvoorraad	1.000		
	Ambitie planvoorraad	4.800		
	TOTAAL HOUTEN	5.800		
4	GEMEENTE WOERDEN			
	Woerden en kernen	4.200	4.700	
	TOTAAL WOERDEN	4.200	4.700	
5	GEMEENTE STICHTSE VECHT			
	Knooppunt Maarssen + Breukelen	6.000		
	Overige harde plannen	1.700		
	TOTAAL STICHTSE VECHT	7.700		
6	GEMEENTE ZEIST			
	Harde plannen	3.000		<i>Onderzoek naar verstedelijking rond Zeist-Noord in relatie tot aanleg snelle HOV-verbinding.</i>
	Zeist aanvullende potentie bij HOV Zeist-Noord	0	5.000	<i>Verstedelijking rond station valt deels in gemeente Utrechtse Heuvelrug. Om dubbeltelling te voorkomen zijn die hier niet meegenomen in het totaal.</i>
	Station Driebergen-Zeist	500	1.500	
	TOTAAL ZEIST	3.000	8.000	

7	GEMEENTE BUNNIK	Minimaal	Maximaal	
	Harde plannen dorpen	600		
	Knooppunt Bunnik	5.000		
	TOTAAL BUNNIK	5600		
8	GEMEENTE DE BILT			VITALE GEMEENTEN
	Bestaande plannen	1.500		
	Verwachte plannen	0	700	
	TOTAAL DE BILT	1.500	2.200	
9	GEMEENTE DE RONDE VENEN			
	Harde plannen	1.800		
	Vitaliteit	1.000	3.000	
	TOTAAL DE RONDE VENEN	2.800	4.800	
10	GEMEENTE WIJK BIJ DUURSTEDE			
	Harde plannen	600		
	Vitaliteit	1.160	1.300	
	TOTAAL WIJK BIJ DUURSTEDE	1.760	1.900	
11	GEMEENTE IJSSELSTEIN			
	Harde plannen	800		
	Vitaliteit	1.440	2.500	
	TOTAAL IJSSELSTEIN	2.240	3.300	
12	GEMEENTE VIJFHEERENLANDEN			
	Harde plannen	2.000		
	Vitaliteit	1.000	1.000	
	Zachte plannen	0	2.250	
	TOTAAL VIJFHEERENLANDEN	3.000	5.250	
13	GEMEENTE UTRECHTSE HEUVELRUG			
	Harde plannen	740		
	Marinierskazerne	400		
	Station Driebergen-Zeist	500	1.500	
	TOTAAL UTRECHTSE HEUVELRUG	1.640	2.640	

Verstedelijking rond station valt weliswaar deels in gemeente Zeist, maar alle woningen zijn hier meegeteld.

14	GEMEENTE LOPIK	Minimaal	Maximaal
	Ambitie Lopikerwaardagenda/ vitaliteit	300	
	TOTAAL LOPIK	300	

15	GEMEENTE MONTFOORT		
	Lopikerwaardagenda / vitaliteit	430	
	TOTAAL MONTFOORT	430	

De woningaantallen voor Montfoort zijn voor de periode tot 2030.

16	GEMEENTE OUDEWATER		
	Lopikerwaardagenda / vitaliteit	975	
	TOTAAL OUDEWATER	975	

		<i>min</i>	<i>max</i>
	TOTAAL UTRECHT	57.700	
	RIJNENBURG	0	25.000
	A12 ZONE	16.000	24.000

	TOTAAL UTRECHT+	73.700	106.700
--	------------------------	---------------	----------------

	REGIOPOORTEN	33.270	38.770
--	--------------	--------	--------

	VITALE GEMEENTEN	14.645	21.795
--	------------------	--------	--------

	TOTAAL	121.615	167.265*
--	---------------	----------------	-----------------

Exclusief Rijnenburg zijn het er maximaal 142.265.

Colofon

Titel	Integraal Ruimtelijk Perspectief U16 2021-2040. Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen
Auteurs	Opgaveteam IRP U16 in samenwerking met SITE Urban Development en KuiperCompagnons
Vormgeving	KuiperCompagnons
Correspondentie	Integraal Ruimtelijk Perspectief en Programma U16 rep@utrecht.nl
Copyright	Citaten en kaartbeelden mogen zonder schriftelijke toestemming van de auteurs worden gebruikt, op voorwaarde van een duidelijke bron- en naamsvermelding (<i>Opgaveteam IRP, SITE Urban Development en KuiperCompagnons</i>)
Publicatiedatum	September 2021

Totstandkoming Integraal Ruimtelijk Perspectief U16 2021-2040

Met hartelijk dank aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van het IRP.

Opdrachtgevers

Gemeente Bunnik
Gemeente De Bilt
Gemeente De Ronde Venen
Gemeente Houten
Gemeente IJsselstein
Gemeente Lopik
Gemeente Montfoort
Gemeente Nieuwegein
Gemeente Oudewater
Gemeente Stichtse Vecht
Gemeente Utrecht
Gemeente Utrechtse Heuvelrug
Gemeente Vijfheerenlanden
Gemeente Wijk bij Duurstede
Gemeente Woerden
Gemeente Zeist

In samenwerking met

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
Waterschap Amstel Gooi en Vecht
Waterschap Rivierenland
Provincie Utrecht

In afstemming met

RES U16
U Ned / MIRT Onderzoek
A12-zone

Bijeenkomsten totstandkoming IRP

Bestuurlijke werksessie REP – 18 mei 2020
Bestuurlijke werksessie REP – 10 juli 2020
Bestuurlijke werksessie IRP – 7 september 2020
Bestuurlijke werksessie IRP – 25 september 2020
Collegedag – 27 oktober 2020
U10 Informatiebijeenkomst – 4 november 2020
Bestuurlijke werksessie IRP – 1 februari 2021
Bestuurstafelbijeenkomst – 15 februari
U10 Informatiebijeenkomst – 17 februari 2021
Participatiebijeenkomst IRP – 15 maart 2021
Bestuurlijke werksessie IRP – 24 maart 2021
Tour langs de raden: IRP – april en mei 2021
Bestuurlijke werksessie IRP – 25 juni 2021
Participatiebijeenkomst IRP – 30 juni 2021
Bestuurlijke werksessie IRP – 6 september 2021

Literatuurlijst Integraal Ruimtelijk Perspectief

Rapporten opgesteld in opdracht van U10 Bestuurstafels toeleverend aan het Integraal Ruimtelijk Perspectief. En daarnaast is voor kennis en expertise ook gebruik gemaakt van rapporten van diverse samenwerkingspartners.

Landschap, water en groen - U10 Bestuurstafel Groen en landschap

Groen groeit mee, financiering. Bureau Buiten. Juni 2021.

Groen groeit mee, opgaven in beeld. Bureau Buiten. Juni 2021.

Versnelde Zeespiegelstijging Centraal Holland, verslag kennisprogramma. Defacto. Maart 2021.

U16 Ruimtelijke opgave Groen & Landschap 2020 – 2040. BVR en ambtelijke begeleidingsgroep. December 2020.

Regionale Adaptatiestrategie regio Utrecht Zuidwest. Netwerk water en klimaat (14 gemeentes, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, Provincie Utrecht en Veiligheidsregio Utrecht). November 2020.

New Deal tussen boer en maatschappij, advies over de transitie naar landschapsinclusieve landbouw. College van Rijksadviseurs. Juli 2020.

Verdieping Groene routes en scheggen | landschap van de toekomst | landbouwkerngebied, casestudy ontwikkelbeeld groen & landschap. BVR en ambtelijke begeleidingsgroep. Oktober 2019.

Ontwikkelbeeld Groen & Landschap, vijfde pijler Groen & Landschap: het aanbod van en aan de U16. BVR en ambtelijke begeleidingsgroep. Juli 2019.

Utrecht Buiten, groene recreatie voor gezond stedelijk leven. Bureau Buiten. Juni 2019.

Mobiliteit - U10 Bestuurstafel Duurzame bereikbaarheid

Utrecht Nabij. U Ned. November 2020.

OV Toekomstbeeld Midden Nederland. Goudappel-Coffeng en Arcadis. Juni 2019

Regionale Fietsvisie 2.0 U10. Mobycon. Februari 2018

Wonen – U10 Bestuurstafel Gezonde woon- en leefomgeving

Kwalitatieve woningmarktanalyse. Companen. Juli 2020

Locatieonderzoek Woningbouw Regio Utrecht. SITE. September 2018

Werken – U10 Bestuurstafel Economische Positionering

Ambtelijk concept Marktverkenning Life Sciences & Health en Quicksan Verduurzaming U4-regio. Buck Consultants International. Februari 2021.

Naar toekomstbestendige werklocaties in de regio U16. Stec Groep. 2020.

Energie – U10 Bestuurstafel Klimaatneutrale regio

RES 1.0. RESU16. Mei 2021.

Warmteonderzoek RES U16. Greenvis. November 2020.

Energie landschappen RES U16. Land-id. November 2020.

Ontwerp RES. RESU16. Maart 2020.

Energieanalyse U16. Generation.Energy/Quintel. December 2018.

Gezonde en inclusieve regio

Regio Utrecht: inhoud als verbindende factor. U10 team. Maart 2020.

Ruimtelijk- Economisch Programma

Verstedelijkingsstrategie. U10 REP. 2020.

Contour REP. U10 REP. 2020.

Ruimtelijk- Economische Koers. U10. 2017.

Een tussenstop op weg naar de toekomst

Woningnood, energietransitie, waterveiligheid, droogte, bodemdaling, grootschalige logistiek, datacentra, circulaire economie, landbouwtransitie en de groei van mobiliteit. Allemaal grote opgaven die strijden om dezelfde beperkte ruimte. Als kersverse Rijksadviseur voor de fysieke leefomgeving krijg ik vaak de ongemakkelijke vraag: "Welke keuzes moeten we maken?". En tot nu toe moet ik het antwoord schuldig blijven, want ik mis een gezamenlijk nationaal toekomstperspectief om de juiste keuzes te kunnen maken.

Gelukkig zijn er ook lichtpuntjes in de dichte mist die ons het zicht op de toekomst ontnemt. Daarbij denk ik bijvoorbeeld aan de consistente lange termijnvisie voor de regio Utrecht. De verschillende ruimtelijke plannen en programma's sluiten mooi op elkaar aan. En met name met het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) wordt duidelijk dat alle puzzelstukjes goed in elkaar vallen. De visie voor de lange termijn leidt aantoonbaar tot duidelijke en scherpe keuzes die lokale, regionale, provinciale en nationale opgaven met elkaar verbindt.

Maar het IRP is niet het eindpunt, het is slechts een mooie (en kortstondige) tussenstop op de lange weg die ruimtelijke ordening heet. Heb dus geduld, wees vasthoudend en blijf herhalen wat de visie voor de lange termijn is. En dan helpt het om de navolgende zes punten telkens in het achterhoofd te houden, zowel voor de gemeenten, de provincie als de rijksoverheid:

- 1. Ga uit van je eigen regionale kracht.** De regio Utrecht behoort tot één van de aantrekkelijkste in Europa en kan hoge eisen stellen aan alle betrokken partijen om maximale kwaliteit te realiseren. Schroom dus niet om structureel geld uit te trekken voor ogenschijnlijke kostenposten, zoals de noodzakelijke investeringen in de regionale groenstructuren. Deze investering betaalt zich gegarandeerd uit, voor alle betrokken partijen.
- 2. Benut de kracht van de eigen bewoners en ondernemers.** Druk de regionale visie niet top down door in de lokale gemeenschap, maar gebruik deze gemeenschap juist als het startpunt van co-creatie om de regionale doelen te bereiken. Er zit veel ontwikkelkracht in de steden, dorpen en landschappen. Bewoners en ondernemers zijn vaak tot meer in staat dan we denken.
- 3. Blijf regionaal en integrerend werken.** De ruimte is schaars, de opgaven zijn groot. Dus je kunt de toekomstige ruimteclaims alleen maar inpassen als je het gezamenlijk doet. Gebruik daarbij de drie principes van de Nationale Omgevingsvisie om op koers te blijven. Benut de kenmerken en identiteit van gebieden, voorkom het afwentelen van problemen in tijd of ruimte en probeer zoveel mogelijk opgaven te combineren. Zo worden kosten en baten bij elkaar gebracht, financieringsstromen gekoppeld en de collectieve doe-kracht vergroot. Blijf dus nauw samenwerken en kijk over je eigen grenzen heen. En doe dat niet alleen op de kaart, maar ook in de managementstructuur van projecten of gebiedsontwikkelingen, zodat duidelijk is wie wat waar gaat doen.
- 4. Durf pijnlijke en radicale keuzes te maken.** Het IRP is een mooi begin van een enorme verandering die onze leefomgeving te wachten staat. Maar op een aantal dossiers moet het roer echt radicaal omgegooid worden om op een gezonde manier door te kunnen groeien. En dat kan niet zonder de hulp van de rijksoverheid en de provincie. Denk aan een radicale mobiliteitstransitie op nationaal en lokaal niveau om ruimte te maken voor leefkwaliteit. Of de noodzaak om het landschappelijk en ecologisch casco op orde te brengen als voorwaarde voor verdere groei. Maar ook het strategisch programmeren van woningbouw in de tijd. Ga niet overal tegelijk aan de slag want je hebt de druk op de woningmarkt nodig om moeilijke locaties vlot te trekken en zo meerder maatschappelijke doelen te realiseren.
- 5. Denk groter!** Want internationale corridors, energiesystemen, economie, ecologie, bodem en water kennen geen regionale grenzen. Nauwe samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam, de Regio Amersfoort en Food Valley is onvermijdelijk als je echt het verschil wilt maken. Als het lukt om op onderdelen van de IRP samen op te trekken met verschillende regio's heb je meer te bieden aan de rijksoverheid.
- 6. Maar boven alles: hou elkaar goed vast!** Laat je niet tegen elkaar uit spelen. Hou je rug recht en houdt de blik op de lange termijn. Het IRP is pas het begin van een langdurig bestuurlijk gesprek dat niets mag inboeten aan passie en bevologenheid. Luister goed naar elkaar en zorg vooral goed voor elkaar. Want alleen ga je sneller, op korte termijn, maar samen kom je verder.

Rijksadviseur voor de fysieke leefomgeving

September 2021

Nr	Status	Gemeente	Zienschijve op concept IRP	Verwerking	Verantwoording
1	Zienschijve	Bunnik	Geachte heer Verschuure en heer Jansen, Wij hebben met interesse kennisgenomen van de conceptversie van het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de regio U16. Wij spreken waardering uit voor het samenbrengen van veel ambities in een afgewogen ruimtelijke visie op onze regio.	Behoeft geen beantwoording	
2	Zienschijve	Bunnik	Integrale afweging van de ruimtelijke koers Het IRP geeft een goede gelegenheid om een belangrijk punt te onderstrepen: de integraliteit van opgaves waarvoor wij in onze gemeente en regio staan. Wat ons betreft behoeft het IRP hierop nog aanvullingen. Woningbouw, groen, recreatie, mobiliteit, energietransitie en economie moeten immers allemaal gebeuren in een beperkte ruimte. Dat vereist een zorgvuldige afweging, die wat ons betreft op hoofdlijnen eerst moet gebeuren in onze gemeente. In die afweging spelen voor ons ook brede welvaart en aspecten van leefbaarheid zoals luchtkwaliteit en biodiversiteit. Dat proces gaat de Bunnikse samenleving in tijdens het opstellen van de Omgevingsvisie, die momenteel in wording is. Dit IRP, met visualisatie en denkbare richtingen, kan dienen als een "praatplaat" of een "discussiestuk" in dit proces en is daarmee niet een leidend principe. Wij staan als gemeente welwillend tegenover een handreiking naar de regio wat betreft de behoefte aan woningbouw, zie de plannen voor Odijs West en het Stationsgebied. Bovendien heeft onze Raad op 9 juli 2020 via een motie het College opgeroepen de participatie van de bevolking fluks ter hand te nemen. Voordat deze participatie tot een goed einde is gebracht, is een zienschijve op aspecten die daar nog worden afgewogen nog voorbarig.		Kennis genomen van zienschijve
3	Zienschijve	Bunnik	Groen en Landschap De gemeenteraad is tevreden met de uitwerking van groen en landschap in het IRP en het uitgangspunt dat de ontwikkeling van groen en landschap gelijk opgaat met de andere opgaven. Het financieringsaspect ontbreekt nu nog in het concept IRP, maar we zijn blij dat dit in het vervolg van het IRP verder wordt uitgewerkt.	Behoeft geen verwerking	Behoeft geen beantwoording
4	Zienschijve	Bunnik	Natuurinclusief bouwen Voorts willen we u nog wijzen op de motie Natuurinclusief Bouwen in het REP, die is aangenomen in onze raad in juli 2020. Wij vinden het van essentieel belang dat nieuwe woonwijken natuurinclusief gebouwd worden; zo hebben wij dit ook opgenomen in het Integrale Programma van Eisen van Odijs West/ Kersenweide.	Behoeft geen verwerking	Natuurinclusief bouwen is ook in het IRP uitgangspunt. U vindt dat o.a. terug in perspectief 1 en redeneerlijn 1
5	Zienschijve	Bunnik	Wonen in relatie tot (auto)mobiliteit De gemeenteraad constateert dat de regio onze gemeente ziet als een plek voor toekomstige woningbouw, met name rondom knooppunt station Bunnik. Onze gemeenteraad is op de locatie ten zuiden van de A12 nog niet toegekomen aan de meningsvorming, de communicatie met de inwoners en de ruimtelijke afweging die met deze grote opgave samenhangt. Het gesprek in onze eigen samenleving is nog niet gevoerd en wij kunnen dan ook nog geen bevestiging geven of deze ruimtelijke koers de juiste is. Wij vragen de regio daarom om geduld ten aanzien van het commitment dat Bunnik geeft op het gebied van woningbouwontwikkeling, wat niet wil zeggen dat wij de behoefte van de regio niet onderkennen.	Geen verwerking in IRP	Het stationsgebied van Bunnik kent door haar ligging en OV-ontsluiting een grote potentie om een bijdrage te leveren aan de regionale opgave voor zowel wonen als werken. Het IRP is echter adaptief en kent een horizon tot 2040. Een zorgvuldig lokaal proces is van belang om tot een gedragen ontwikkeling te komen.
6	Zienschijve	Bunnik	Odijs West/ Kersenweide en omlegging N229 Omdat wij hebben gekozen voor een groei van ons inwoneraantal in Odijs West/ Kersenweide, is een oplossing vereist voor de mobiliteitsknelpunten op de A12 en de provinciale wegen in het Kromme Ringgebied waarbij de N229 naar De Limesbaan en de volledige aansluiting van De Limesbaan op de A12 essentieel is. Niet alleen voor Bunnik, maar ook voor de gemeenten Houten en Wijk bij Duurstede. Aangezien dit buiten onze invloedssfeer ligt, zijn concrete afspraken met de provincie en het Rijk c.q. Rijkswaterstaat noodzakelijk om deze mobiliteitsknelpunten op te lossen.		De knelpunten in automobilititeit rond Odijs en Bunnik zijn deels van kwalitatieve aard (doorsnijding) en deels van verkeerskundige aard, waarbij het werkelijke knelpunt eerder zit op de A12. De loop van de N229 en de aansluiting van de Limesbaan is in het IRP benoemd als onderwerp van onderzoek in relatie tot de verstedelijking van de regioport Bunnik. Hiervoor zal inderdaad samenwerking gezocht moeten worden met Rijkswaterstaat, de Provincie en andere stakeholders. Dit zal in de vervolgfase van het IRP verder worden opgepakt.
7	Zienschijve	Bunnik	Mobiliteit In het concept IRP wordt ingezet op een schaaflap in OV en fiets. Daarbij is station Bunnik aangemerkt als een van de regioknooppunten om deze regio duurzaam bereikbaar te houden. Dit sluit goed aan op onze ambities en plannen voor de stationsomgeving Bunnik.		Behoeft geen beantwoording
8	Zienschijve	Bunnik	Versterken regionale ov-verbindingen Naast deze grontrijke ov-verbindingen is het ook noodzakelijk om juist de (kleinere) ov-dwarsverbindingen voor woon-werkverkeer of familiebezoek tussen steden en dorpen rondom de stad Utrecht te verbeteren. De verbinding vanuit deze plaatsen via regionale OV-knooppunten kost voor deze inwoners juist veel meer tijd dan een rechtstreekse verbinding. Het alternatief lonkt: de auto. Wij roepen daarom op tot het realiseren van een groter wiel met spaken. De situatie rond de gelijkvloerse kruising van het spoor met de Schoudermantel in de kern Bunnik vraagt daarbij om aandacht. Ook is er behoefte aan duidelijkheid rond een mogelijke verdubbeling van dit traject.	In verschillende zienschijven wordt meer aandacht gevraagd voor 'dwarsverbanden' in het OV systeem die rechtstreekse verbindingen creëren tussen kernen, zoals de vaak genoemde OV-verbinding tussen Houten, Nieuwegein en IJsselstein. Voor het verwerken van OV-verbindingen in het IRP sluiten wij aan op het Toekomstbeeld OV. In die argumentatie spelen het (beperkte) budget voor OV-exploitatie in combinatie met het afwegen van de vervoerswaarde van gewenste OV-lijnen een grote rol. Bovendien is het van belang dat gewenste verbeteringen aan relatief 'dikke' verbindingen als de OV-verbinding tussen Houten, Nieuwegein en IJsselstein, hoewel op korte termijn niet levensvatbaar, voor de langere termijn wel op het lijstje blijven staan als mogelijke netwerkverbeteringen. Tot slot geldt, zie het Regionaal Mobiliteitsprogramma, dat de regio inzet op verduurzaming van de mobiliteit door middel van een zogenaamde mobiliteits transitie; die transitie komt tot stand als de pot geld voor OV-exploitatie op termijn niet groter wordt, want de gewenste extra OV-passagiers kosten hoe dan ook geld.	Voor de ontwikkeling van het OV netwerk baseren we ons in de regio op het regionale Toekomstbeeld OV. De OV-corridors die in dat document genoemd staan werken we samen met de provincie uit tot OV-lijnen van hoge kwaliteit (vwb snelheid en frequentie) naar alle windrichtingen van de regio. Hoge OV-kwaliteit is alleen mogelijk tussen plekken met hoge concentraties van wonen en/of werken; we hebben er als overheden belang bij om de buslijnen zo vol mogelijk te laten rijden om belastinggeld effectief te spenderen. Voor vervoer naar kleine kernen en verbindingen tussen middelgrote kernen geldt dat ze zelfstandig geen hoge OV-kwaliteit kunnen genereren en daarom richt de visievorming in de regio zich op het aantakken van kernen op plekken (regioporten, multimodale hubs) met hoge OV-kwaliteit om een goede ketenreis mogelijk te maken.
9	Zienschijve	Bunnik	Energie Bunnik wil klimaatneutraal worden in 2040. De energie-opgave is nog onvoldoende uitgewerkt/gedekt in het concept IRP. Het opwekken van duurzame energie moet dus nog ingepast worden in de schaarse ruimte, waar ook woningbouw, groen, mobiliteit en recreatie moeten worden ingepast. Dat kan niet zonder een integrale benadering, waarbij zoekgebieden moeten worden aangewezen voor energieopwek. Onze gemeente is nu bezig met dit proces waarbij tijdelijkheid, integraliteit en dubbelgebruik van energielandschappen een rol spelen.	RES 1.0 is geïntegreerd in het IRP.	Voor het concept IRP was de RES 1.0 nog niet gereed. De RES 1.0 is nu geïntegreerd in het IRP.
10	Zienschijve	Bunnik	Wij wensen u veel succes met de verwerking van de zienschijverreacties van de raden en kijken uit naar het definitieve IRP. Met vriendelijke groet, Burgemeester van de gemeente Bunnik, B. Riffier , R. van Bennekom, Khairouni		Behoeft geen beantwoording
11	Zienschijve	De Bilt	Geachte heren Verschuure en Jansen, Op 27 mei j.l. heeft de gemeenteraad van de gemeente De Bilt het concept Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van het REP behandeld en hebben we onze zienschijve bepaald. We herkennen ons voor het overgrote deel in dit IRP en we zijn content dat er met het IRP een gezamenlijk regionaal toekomstperspectief is ontwikkeld om nu en in de toekomst de groei op een gezonde en duurzame wijze op te vangen. Een perspectief waarin ook onze regionale inbreng zoals verwoord in ons Position Paper goed is meegenomen. Middels deze zienschijve vragen we aandacht voor alternatieven voor de tramverbinding USP-Zeist en voor de participatie. Op deze punten verwachten wij dat er stappen worden gemaakt, waardoor de besluitvorming van het definitieve IRP dit najaar met vertrouwen tegemoet kunnen zien.		Behoeft geen beantwoording

12	Zienswijze	De Bilt	<u>Alternatieven voor tramverbinding USP-Zeist</u> Zoals bekend maken wij ons zorgen over de ecologische en landschappelijke inpasbaarheid van het doortrekken van een tramverbinding vanaf het USP naar Zeist. Aantasting van het landgoed Oostbroek is voor onze gemeente niet acceptabel. Daarnaast verwachten wij een verslechtering van de OV bereikbaarheid van de zuidkant van De Bilt door het schrappen van buslijnen om de tramverbinding mogelijk te maken. Het perspectief voor het kunnen realiseren van dit deel van de tramlijn is beperkt. Dit wordt ook duidelijk uit de deelstudie HOV-USP dat in het kader van het Bestuurlijk Overleg MIRT is uitgevoerd. Het nieuws na het uitkomen van dit concept IRP REP dat vanuit het Groeifonds (vooralnog) geen bijdrage wordt geleverd heeft dit perspectief verder verslechterd. Een belangrijk kritiekpunt uit de negatieve beoordeling van de Utrechtse propositie, in het kader van het landelijk Groeifonds, is dat deze tekort schiet op aantoonbaarheid van efficiëntie (meest geeignende oplossing, sobere en doelmatige vormgeving). We zijn van mening dat er serieus gekeken moet worden naar een soberder alternatief pakket aan maatregelen voor het verbeteren van de bereikbaarheid van het USP en de de Noordoost kant van Utrecht. Een pakket dat meer uit gaat van de bestaande infrastructuur en de ecologische en landschappelijke inpasbaarheid. Opties daarvoor kunnen zijn een HOV-busbaan over de Universiteitsweg, Utrechtseweg en Amersfoortseweg als alternatief voor de trambaan naar Zeist-Noord en meer inzetten op het gebruik van station Bilthoven voor een deel van de OV ontsluiting van het USP (Bilthoven en Utrecht). Ons voorstel is om gezamenlijk met de regio en de provincie ook de alternatieven beter in beeld te brengen om zo te komen tot een goed en uitvoerbaar OV bereikbaarheidspakket voor de Noordoostkant van Utrecht en het USP en daarbij nadrukkelijk de netwerksamenhang en de Ladder van Verdaas te betrekken.	Voor de OV-netwerkontwikkeling in dit deelgebied geldt dat provincie en belanghebbende gemeenten nog geen duidelijke richting hebben gekozen voor de toekomstige ontwikkeling van het gehele OV-netwerk en specifiek de mogelijkheden, modaliteit en routing van een HOV-corridor. Voor een dergelijke ingreep geldt dat een zorgvuldige afweging van factoren als inpasbaarheid, betaalbaarheid en reistijdwinst leiden tot een toekomstige afweging waarbij het belangrijkste doel is dat de extra investering in HOV ondersteunend moet zijn aan de groei van wonen en werk in het deelgebied. Samen met de provincie zullen wij in vervolgonderzoek voor diverse mogelijke ingrepen in het ov-systeem de brede netwerkeffecten aan de oostkant van de stad Utrecht in beeld brengen, waarbij ook onderstaande specifieke opgaven in beeld worden gebracht: • Ov-as Bilthoven – USP versnellen, eventueel met deels vrijliggende infrastructuur op de Soestdijkseweg. Hierbij hoort ook het toekomstbestendig maken busstation Bilthoven. • Zeist – De Bilt – Utrecht Centrum blijft een goede busverbinding over de Utrechtseweg. De in de IRP kaarten opgenomen lijn is nadrukkelijk indicatief bedoeld.	Een HOV- of zelfs lightrailverbinding tussen USP en Zeist west/noord (en eventueel zelfs door naar Amersfoort) is een stevige ingreep in het bestaande regionale OV-netwerk. Voor een dergelijke ingreep geldt dat een zorgvuldige afweging van factoren als reistijdwinst, ontwikkeling vervoersvraag en inpassing leiden tot een afweging van plussen en minnen waarbij vooral van belang is hoe het toekomstige OV netwerk aansluit bij bestaande en toekomstige verstedelijkingslocaties. Samen met de provincie zullen wij in vervolgonderzoek de brede netwerkeffecten aan de Oostkant van de stad Utrecht voor diverse mogelijke ingrepen in het OV-systeem in beeld brengen.
13	Zienswijze	De Bilt	<u>Regionale participatie belanghebbenden en participatie in de omgevingsvisie</u> We constateren dat de inbreng van regionale belanghebbenden bij dit concept IRP helaas nog beperkt is. We verwachten dat deze inbreng veel steviger aan bod komt in het IRP, dat in september voor definitieve besluitvorming van het IRP wordt voorgelegd aan de raden. Op dit moment loopt in onze gemeente een drietal grote participatietrajecten met betrekking tot samenwerken aan wonen, opwekken energie en de lokale omgevingsvisie waarin deze trajecten een plaats krijgen. Uit deze trajecten zullen wijzigingen voor het ruimtelijke beleid van de gemeente naar voren komen die mogelijk ook een regionaal effect hebben. De lokale participatie binnen ons traject van de omgevingsvisie is dus nadrukkelijk gaande.		In de totstandkoming van het IRP is er voor regionale stakeholders gelegenheid geweest input te leveren tijdens twee participatiebijeenkomsten. De input die daarin is geleverd is in het definitieve IRP verwerkt.
14	Zienswijze	De Bilt	Zoals verwoord door de U10 is de status van het IRP dat dit document na vaststelling in de gemeenteraden gezien wordt als een afspraak waarbij gemeenten met behoud van de eigen publiekrechtelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van bijvoorbeeld gemeentelijke omgevingsplannen, afspreken de ambities en doelen van het IRP naar vermogen te helpen realiseren. Deze lijn kunnen we onderschrijven en we zien het belang van de vaststelling van dit document voor de gezamenlijke lobby naar Rijk en provincie. We willen daarbij wel het voorbehoud maken dat we het IRP als tussenstap zien, waarbij het mogelijk is dat nieuwe elementen die voortkomen uit onze lokale participatietrajecten in de programmeringsfase van het REP aanbod zullen komen. Dit vraagt om een adaptief karakter van dit IRP.		De uitvoering van het IRP kent inderdaad een adaptief karakter. De bevoegdheid voor planologische procedures ligt uiteindelijk bij de gemeenten en daarbij horen ook lokale participatietrajecten die kunnen zorgen voor nieuwe inzichten.
15	Zienswijze	De Bilt	Wij wensen u veel succes in het zetten van de nodige stappen om te komen tot een definitief IRP van het REP. Namens het college van burgemeester en wethouders van De Bilt, Hoogachtend, College van burgemeester en wethouders van de gemeente De Bilt, de secretaris, de burgemeester, drs. R. van Netten mr. S.C.C.M. Potters		Behoeft geen beantwoording
16	Zienswijze	De Ronde Venen	Geachte heren Verschuure en Jansen, De regio staat voor grote ruimtelijke opgaven die om een regionale aanpak vragen. In dat kader werken we samen met de 16 gemeenten in de regio Utrecht om tot een Ruimtelijk Economisch Programma te komen. In de huidige fase 3 leidt dit tot een integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP). Dank voor het concept IRP. Met deze reactie geven we onze zienswijze op het voorliggende rapport.		Behoeft geen beantwoording
17	Zienswijze	De Ronde Venen	Groen & Landschap: Onvoldoende zicht op de uitvoerbaarheid & financiën van de opgave Het IRP kent veel ambities op het gebied van landschap, klimaatadaptatie en landbouwtransitie. Deze zijn in nauwe samenwerking aan de bestuursstafel groen & landschap tot stand gekomen. Het concept IRP doet recht aan de grote opgaven en uitdagingen om natuur, klimaat en economische dragers zoals agrariërs de ruimte te bieden voor ontwikkeling. De Groene ontwikkeling van de regio is een randvoorwaarde voor verstedelijking en mobiliteitsontwikkeling. Over de wijze waarop deze onderlinge relatie wordt vormgegeven bestaat nog veel onduidelijkheid. Het is een uitdaging om alle ambities waar te maken. In dat verband krijgen wij graag meer zicht op de uitvoerbaarheid van deze opgave, wijze van financiering en regievoering. Zonder heldere en evenredige financiële bijdrage is de uitvoering onmogelijk. Vooralnog wachten wij de resultaten van het traject Groen Groeit Mee af.		De groenopgave is net als de andere opgaven voor de regio ambities en voorwaardelijk voor de groei van de regio. Het klopt dat veel van deze ambities net als ambities uit andere thema's nog niet financieel gedekt zijn. We benadrukken dat het gaat om een gezamenlijke ambitie van de regio waarbij de oplossingen ook moeten passen bij deze gezamenlijkheid. In het hoofdstuk uitvoeringsstrategie is dit in het IRP omschreven en in de vier fase wordt dit verder uitgewerkt. Daarbij wordt nauw samengewerkt met het programma 'groen groeit mee' van provincie, gemeentes en waterschappen.
18	Zienswijze	De Ronde Venen	Mobiliteitsimpuls Zowel OV, Fiets als Auto nodig Met tevredenheid constateren wij dat ons Strategisch OV-plan integraal is opgenomen. Hierdoor verwachten wij een kwalitatieve impuls voor de bereikbaarheid van onze gemeente. De snelle en hoogfrequente OV-verbindingen met zowel Uithoorn (Amsteltlijn), Breukelen als station Bijlmer/Arena staan opgenomen. Ook buslijn 120 is opgenomen. De gemeentelijke inzet is gericht op een route van deze lijn via station Abcoude, zodat er invulling wordt gegeven aan Abcoude als OV knooppunt. We vragen uw aandacht hiervoor in het IRP. Daarnaast constateren wij met tevredenheid dat de verbinding tussen de eindhalte van de Amsteltram in Uithoorn en Station Breukelen voor fietsers is opgenomen, evenals een noord-zuidroute voor fietsers. Dit zorgt voor mogelijkheden om het fietsen over grotere afstanden een impuls te geven. Wel benadrukken wij het belang om na te denken over de daadwerkelijke realisatie van deze routes: hoe zorgen we er als regio voor dat ze worden aangelegd en de urgentie gedeeld wordt? Vanwege onze ligging aan de provincie-grens vragen wij extra aandacht voor de urgentie en aansluiting op fietspaden over de provinciegrens. Het belang van de bereikbaarheid van de auto blijven we benadrukken. Het is voor de leefbaarheid van onze gemeente essentieel dat onze inwoners en bezoekers gebruik kunnen blijven maken van de auto. Het openbaar vervoer en de fiets kunnen op dit moment deze functie niet volledig overnemen. Wij zijn blij dat dit belang wordt onderkend. Het baart ons echter grote zorgen dat de noodzakelijke investeringen in de infrastructuur van de N201 worden uitgesteld. Naast OV en fiets willen we ons samen met u inspannen voor de nodige investeringen in de infrastructuur en het terugdringen van doorgaand verkeer op de N201, zodat de bouwmogelijkheden voor De Ronde Venen toenemen. Onze gemeente is voor een groot deel gericht op de Amsterdamse regio en onze inwoners leveren een zeer beperkte bijdrage aan de problematiek op de Utrechtse Ring. In dit licht moet ook onze wensen voor woningbouw worden bezien. Wij missen verkeersveiligheid als belangrijk onderwerp, terwijl een verkeersveilige situatie bijdraagt aan een aantrekkelijke leefklimaat in onze regio.		De Ontwikkeling van het Wiel met Spaken biedt enorme kansen om in te zetten op een mobiliteits transitie voor nieuwe verstedelijkingslocaties én het bestaand stedelijk gebied. De teksten van het IRP gaan uitbreid in op automobilititeit, maar hebben als uitgangspunt dat we de capaciteit van het wegennet niet willen vergroten. Optimalisaties rond nieuwe verstedelijkingslocaties, horen wel tot de mogelijkheden en opties zijn weergegeven in de teksten voor mobiliteit in het ontwerp IRP. In het landelijk gebied blijft de auto een zeer belangrijke rol spelen in het mobiliteitssysteem; de afstanden zijn vaak te groot voor de fiets, de dichtheden zijn niet geschikt voor meer OV en de beschikbare ruimte is zodanig dat de auto ook voldoende plek heeft. De uitdaging voor landelijke gebieden draait om de ontwikkeling die maakt dat het steeds moeilijker (in tijd of in geld) zal worden om met de auto naar belangrijke bestemmingen in het stedelijk gebied te reizen. Omdat forenzen in het landelijk gebied wel de auto gebruiken ligt de uitdaging er in om plekken te creëren waar de mobilist van de auto op andere modaliteiten over kan stappen, bijvoorbeeld op zogenaamde multimodale hubs.

19	Zienswijze	De Ronde Venen	Vernieuwende aanpak nodig voor OV en Fiets Een beter OV is een van de kernpunten uit ons verkeersbeleid. Onze gemeente ziet het belang in van het stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets ten opzichte van het autogebruik, zeker in het licht van onze woningbouwplannen. De uitvoering van de maatregelen om het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets te stimuleren vergt veel inzet en aandacht. Het is belangrijk om met elkaar na te denken hoe we deze maatregelen daadwerkelijk realiseren in de kleine en middelgrote gemeenten; zij beschikken over beperkte capaciteit. Daarnaast gaat het niet alleen om het doen van investeringen, bijvoorbeeld in openbaar vervoer. We moeten als gemeenten met elkaar en andere overheidslagen in gesprek om vernieuwende vormen van (openbaar) vervoer te bedenken in de meer landelijke gebieden van onze regio. Wij roepen de U10 op om dit gesprek te initiëren en tot gezamenlijke afspraken te komen.		We richten ons als regio op de verbindingen die opgenomen zijn in het regionaal Toekomstbeeld OV; het grote wiel en de verbindingen die daar mee samen hangen is expliciet afgevallen in het Toekomstbeeld en komt dus niet terug in het IRP. Diverse verbindingen tussen achterland en regioportalen en/of multimodale hubs moeten voorzien in de gewenste goede verbindingen. Hoge OV-kwaliteit is alleen mogelijk op plekken waar hoge concentraties van wonen en/of werken zijn; we hebben er als overheden belang bij om de buslijnen zo vol mogelijk te laten rijden om belastinggeïnd effectief te spenderen. Voor vervoer naar kleine kernen en verbindingen tussen middelgrote kernen geldt dat ze zelfstandig geen hoge OV-kwaliteit kunnen genereren en daarom richt het IRP zich op het aantakken van kernen op plekken (regioportalen, multimodale hubs) met hoge OV-kwaliteit om een goede ketenreis mogelijk te maken. Het OV-plan van Ronde Venen biedt de juiste ingrediënten om langs deze lijn de OV-netwerkontwikking in het noordwesten van de regio vorm te geven.
20	Zienswijze	De Ronde Venen	Landelijk wonen in De Ronde Venen We herkennen ons niet in de conclusie, opgave en thematische uitwerking wonen dat er een overschot is aan dorps milieus. Zij vormen een aanvulling op de compacte stedelijke gebieden. In de Ronde Venen is de woningschaarste in dorps milieus sterk voelbaar. De schaarste aan (betaalbare) dorps milieus is juist een groot en uiterst urgent probleem voor de eigen inwoners. Met name voor starters en senioren die in hun dorp willen blijven wonen. Compacte stedelijke gebieden mogen niet de enige optie worden. Zij bieden geen antwoord op de trend van jonge gezinnen die de stad en stedelijke gebieden juist verlaten op zoek naar ruimte. De woningschaarste in dorps milieus is voor deze doelgroep een probleem. Deze doelgroep draagt bij aan behoud van vitaliteit van onze dorpen. Bijkomend effect is dat deze groep jonge stedelingen meer te besteden heeft en hiermee de woningprijzen opdrijft. Diversiteit blijft nodig om te voorzien in de woonwensen van onze inwoners. Wat wij te bieden hebben aan de regio: dorps wonen, kleinschalig gestapeld, met groene ruimte voor beweging en ontmoeting. Waarbij we inspelen op de grote behoefte aan woningen voor kleinere huishoudens.	Verwerkt in tekst IRP	De constatering rond dorps milieus volgt uit het kwalitatieve woningbehoefteonderzoek. Daarin werd geconstateerd dat in een deel van de regio een overschot zou zijn aan nieuwe plannen in dorps milieus. Dit is lastig te rijmen met druk op de woningmarkt in de dorpen. Belangrijk is dat er lokaal de juiste woonmilieus worden gerealiseerd die passen bij de vraag, veelal juist voor de doorstroming van senioren en voor starters. De formulering is in het IRP daarop aangepast tot de volgende: "Buiten de stedelijke agglomeratie moeten woonmilieus vooral lokaal goed worden afgestemd op de behoefte. Het gaat veelal om het creëren van kansen voor de doorstroming van senioren en het toevoegen van woningen voor starters."
21	Zienswijze	De Ronde Venen	Groen en dorps wonen in vitale kernen: inzet op lichte groei in plaats van krimp De kleinere en middelgrote kernen spelen in op de behoefte aan groen, rust en ruimte als kwaliteit binnen de regio. Deze kwaliteit kan in het IRP beter voor het voetlicht gebracht worden als tegenhanger van compact wonen in de stad. We herkennen ons niet in het doel van de opgave vitale kernen dat omschreven is als: krimp tegengaan. Als we de opgave van 2.800 huishoudens als lokale groepopgave richting 2040 aanvullen met de ambitie om in te spelen op de regionale behoefte met 2.000 woningen, dan groeit De Ronde Venen licht. U geeft zelf aan dat er nog enige ruimte is voor groei van Mijdrecht op het provinciale wegennet. Ook wij zien net als u een opgave op het gebied van multimodale mobiliteit, maar gaan die uitdaging aan en zien op voorhand geen draagvlak voor krimp, maar juist voor lichte groei. De Ronde Venen is voor een groot deel op de Amsterdamse regio gericht, waardoor de bouwopgave het wegennet rondom Utrecht beperkt beïnvloedt. Daarnaast verzoeken wij u om in redeneerlijn 3 over vitale kernen in te gaan op voldoende werkgelegenheid voor de doe- & maakindustrie in de vitale dorpen, zoals u aangeeft in de thematische uitwerking van werklocaties.	Verwerkt in tekst IRP	De opgave voor vitale kernen is lokaal verschillend. De dorps woonmilieus voegen unieke kwaliteiten toe als tegenhanger van de compacte stedelijke groeigebieden. Dat dit lokaal ook meer kan zijn dan het voorkomen van krimp wordt in het IRP beschreven. De formulering is hiervoor meer eenduidig gemaakt en de verwijzing naar krimp is verwijderd. Ook de verwijzing naar werkgelegenheid is toegevoegd aan de redeneerlijn. De ligging nabij Amsterdam zien we als een specifiek kenmerk van de lokale woningmarkt van De Ronde Venen, waarbij rekening gehouden moet worden.
22	Zienswijze	De Ronde Venen	Kleinschalige én middelgrote uitbreidingslocaties in de redeneerlijn vitale kernen Voor onze autonome groei van 2800 huishoudens kunnen we tot 2030 binnen bestaand stedelijk gebied redelijk goed vooruit door in te breiden. Na 2030 moeten we uitbreiden buiten de contour om aan onze woningbehoefte te voldoen. Dit staat los van de gewenste uitbreiding voor de regio omwille van een gezonde bevolkingsopbouw en het vitaal houden van onze dorpen. De grootschalige uitleglocaties staan genoemd in redeneerlijn 6. Voor de vitale kernen gaat het om kleinschalige én middelgrote uitbreidings-locaties. Wij vragen om dit te verwerken in redeneerlijn 3 en in de uitvoeringsstrategie.	Geen verwerking in IRP	In de redeneerlijn 3 over Vitale Kernen staat genoemd dat uitleglocaties nodig kunnen zijn voor kernen om vitaal te blijven. Daarbij staat niets over de schaal van deze locaties. We zien dit als een onderwerp voor lokale uitwerking. Redeneerlijn 6 over uitleglocaties gaat over grootschalige locaties die uitsluitend nodig zijn voor de grote regionale vraag. Deze twee lijnen zijn bewust gesplitst. In het geval van De Ronde Venen gaat het om Vitale Kernen en is de schaal van eventueel benodigde uitleglocaties een onderwerp dat lokaal uitgewerkt moet worden.
23	Zienswijze	De Ronde Venen	Verstedelijkingsprincipes IRP verbreden met woningbouw langs hoogwaardige OV-lijnen Met het Strategisch OV plan ontstaat er een hoogwaardige OV-lijn door onze gemeente. We sluiten met woningbouw langs deze lijn aan op de verstedelijkingsprincipes van het IRP. Dit is in lijn met uw verstedelijkingsprincipes en de aandacht in het IRP voor OV en fiets. De gemeenteraad heeft op 2 juli 2020 ingestemd met de contour REP als onderzoeksagenda voor een op te stellen integraal ruimtelijk perspectief. Een van de moties die bij deze besluitvorming is aangenomen, betreft: verbreding van de verstedelijkingsprincipes met als doel het niet alleen mogelijk maken van woningbouw rond OV-knooppunten, maar ook langs hoogwaardige OV-lijnen. Hoewel u heeft teruggekoppeld dat deze motie integraal in het IRP is overgenomen, lezen wij dit onvoldoende terug in het IRP. Slechts in algemene zin is er een koppeling tussen kwaliteit van het OV en de mate van verstedelijking. We verzoeken u om de verbreding van verstedelijkingsprincipes te verwerken in zowel de redeneerlijn mobiliteit als vitale kernen inclusief de uitwerking.	Deels overgenomen in IRP	In de geactualiseerde versie van het IRP (9 september) is in de redeneerlijn Vitale Kernen een passage toegevoegd: Daar waar in de vitale kernen snelle, directe en frequente busverbindingen zijn, is het logisch om in de buurt van de haltes te kijken naar mogelijkheden voor verstedelijking, voor zover dat passend is bij de structuur van de kernen en het landschap. Ook in het specifieke stuk over Mijdrecht als middelgrote kern is hier een passage aan toegevoegd ir het OV plan van De Ronde Venen. Binnen de opgave voor vitale kernen zijn deze OV haltes dus plekken om als eerste te kijken naar extra verstedelijking. Daarbij wel de kanttekening dat dit soort OV-lijnen een ander type kwaliteit biedt dan de regioportalen die aan een treinstation liggen. Het is dus geen vrijblijf voor grootschalige verstedelijking.
24	Zienswijze	De Ronde Venen	Bouwen in relatie tot de wateropgave De Ronde Venen staat net als de gemeenten in het Veenweidegebied aan de lat voor de uitdaging om de bouwopgave en de wateropgave te combineren. Deze uitdaging staat onder redeneerlijn 3 helder en als kans geformuleerd, zodat dit in fase 4 van het REP kan worden uitgezocht. Wij verzoeken u om de tekst over de wateropgave in de deelgebiedsuitwerking Vecht & Venen aan te laten sluiten op de tekst uit de redeneerlijn; de formulering is te scherp en biedt onvoldoende kansen richting de uitvoering. Voor de uitvoeringsstrategie stellen wij voor om het volgende op te nemen: onderzoek of en hoe de koppeling tussen bouwen en water vorm kan krijgen. Bijvoorbeeld als onderdeel van het regionaal programmeren.	Verwerkt in tekst IRP	De formulering in het deelgebied is aangepast, zodat hij aansluit bij de formulering uit de redeneerlijn 3.
25	Zienswijze	De Ronde Venen	Werken: aandacht gevraagd voor de werkgelegenheid In redeneerlijn 7 over werklocaties is voldoende aandacht voor de verduurzaming en klimaatadaptatie van de werklocaties. De aandacht voor de bereikbaarheid en het stimuleren van OV en fiets op de werklocaties komt onvoldoende voor het voetlicht. Dit is iets wat bijvoorbeeld speelt op Bedrijventerrein Mijdrecht. Welk perspectief wordt geschetst voor bedrijventerreinen met middelgrote kavels zoals Bedrijventerrein Mijdrecht? Voor onze ambitie om 12 hectare bedrijventerrein toe te voegen zien we kansen om aan te sluiten bij de in het IRP gemaakte keuze voor "bedrijvigheid met een duidelijke regionale binding, danwel een duidelijke regionale bijdrage aan de verduurzaming van bedrijventerreinen". Deze uitbreiding is bedoeld om de lokale ruimtebehoefte van bedrijven te faciliteren en dient tevens als schuilruimte voor de intensiveringsopgave van Bedrijventerrein Mijdrecht. Wij schatten de kans klein in dat bedrijven willen verplaatsen naar een van de te ontwikkelen regionale bedrijventerreinen op afstand van De Ronde Venen. Veel bedrijven in de doe- & maakindustrie hebben diepe wortels in onze gemeente en verhuizing over grote afstand leidt tot personeelsverlies en daarmee extra kosten. Deze bedrijven hebben fysiek ruimte nodig. Bovendien willen wij de werkgelegenheid op peil houden, passend bij uw doelstelling om voldoende werkgelegenheid in de vitale kernen te behouden om mobiliteitspendel te beperken.		Bedrijventerrein Mijdrecht is opgenomen als een van de zoekgebieden voor regionale bedrijventerreinen. De bestaande bedrijventerreinen zijn eerder in het 'adviesrapport toekomstbestendige werklocaties' beoordeeld. Ook is de Next Economy potentie van de grotere terreinen beoordeeld (waaronder ook bedrijventerrein Mijdrecht). Doel is dat bedrijventerreinen met (middel)grote kavels, samen met terreinen met een ander profiel (en kavelomvang), maar ook bedrijven op niet-formele locaties, een complementair aanbod vormen. Ook voor de circulaire economie.
26	Zienswijze	De Ronde Venen	Duurzaamheid: meer aandacht nodig voor de opgave van het aardgas af De Ronde Venen wil klimaatneutraal zijn in 2040. Dat betekent dat we dan geen aardgas meer gebruiken en duurzaam opgewekte elektriciteit gebruiken. In het IRP wordt de regionale samenwerking voor de opwek van elektriciteit voldoende genoemd. Er wordt weinig gezegd over de opgave 'van het aardgas af', alleen in redeneerlijn 8. Wij stellen voor om zowel aan de thematisch samengevatte Opgave Energie als aan Perspectief 6 toe te voegen dat gemeenten in de regio stappen zetten om van het aardgas af te gaan. Vervolgens stellen wij voor om aan de thematisch samengevatte Opgave Energie toe te voegen dat de lokale zoekprocessen van gemeenten de basis vormen voor de RES. Verder missen we een toelichting dat de energieopgave in hoofdstuk 3 ontbreekt.	Opgave en Perspectief 6 aangepast. En RES gebieden opgenomen in H3.	Zowel aan de thematisch samengevatte Opgave Energie als aan Perspectief 6 is de opgave ten aanzien van een duurzame warmtevoorziening toegevoegd. De RES 1.0 is nu geïntegreerd in het IRP en ontbreekt niet meer in hoofdstuk 3.
27	Zienswijze	De Ronde Venen	Uitvoeringsstrategie Samen met u en de andere gemeenten in de regio Utrecht geven wij invulling aan de regionale opgaven die spelen op grondgebied van De Ronde Venen. Een gezamenlijke aanpak in de regio Utrecht maakt ons als gemeente sterk, richting bestuurslagen in Utrecht en Noord-Holland die voor ons beide relevant zijn als provinciegrensgemeente. In de uitvoeringsstrategie vragen wij aandacht voor de volgende elementen: 1.Vormgeving van de samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam, individuele gemeenten in Noord Holland en/of Provincie Noord Holland op onderwerpen die spelen aan de provinciegrens: Groene Poortontwikkeling Abcoude, Blauwe Krans Stelling van Amsterdam, Dom tot Dam fietsroute, etc.. 2.Bevorderen van de uitvoeringskracht op de uitdagingen in vitale kernen: de bouwopgave in relatie tot de wateropgave in veenweidegebieden, uitvoering OV en fietsambities, etc..	Verwerkt in tekst IRP.	Beide suggesties zijn opgenomen in hoofdstuk 4, uitvoeringsstrategie. De samenwerking over de regio- en provinciegrenzen heen is belangrijk, met name waar het gaat om ruimtelijke keuzes die spelen rond de regiogrenzen. In het IRP is dit benoemd en de Provincie Utrecht heeft benoemd dat zij hier een rol in kunnen vervullen. Het bevorderen van de uitvoeringskracht op de uitdagingen in vitale kernen is overgenomen door het overnemen van uw suggestie om hiervoor een separate gebiedsuitwerking voor op te starten. Daarin is ruimte voor Gemeente De Ronde Venen om juist de expertise die benoemd zijn in deze zienswijze in te brengen.

28	Zienswijze	De Ronde Venen	Bij de gebiedsuitwerkingen onder 3b vragen wij u om toe te voegen: groeipotentie De Ronde Venen in combinatie met ontwikkeling Blauwe Krans en klimaatrobuuste regio.		De suggestie is overgenomen in de tekst onder 3B: "Rond Mijdrecht raakt de ontwikkeling van de dorpen de opgave voor groen, water en landschap. Hier wordt gezocht naar manieren om uitbreiding te combineren met de ontwikkeling van de blauwe krans en met een bijdrage aan de klimaatrobuuste regio."
29	Zienswijze	De Ronde Venen	Wij stellen voor om de vitale kernen als vierde type gebiedsuitwerking toe te voegen, waarbij samenwerking plaatsvindt op onderdelen zoals kennisdeling, natuurinclusief bouwen en lobby/ uitvoeringskracht op mobiliteit. In die zin is er wel sprake van een ontwikkelpad voor vitale kernen, ook al kent elk dorp haar eigen dynamiek en fasering.		De suggestie om een gebiedsuitwerking voor vitale kernen toe te voegen aan de uitvoeringsstrategie is een goede en deze is overgenomen in het IRP en zal nader uitgewerkt worden in het (Plan van) Aanpak van Fase 4. Doordat elke vitale kern haar eigen dynamiek kent is deze als eigen lijn gehandhaafd in het adaptief ontwikkelpad.
30	Zienswijze	De Ronde Venen	Toetsen aan Contour REP Tot slot nog een opmerking over de Ruimtelijk Economische Koers (REK). In het IRP staat beschreven dat alle gemeenten het REK hebben omarmd. Gelet op het feit dat er vier van de zestien gemeenten niet expliciet hebben besloten over de Ruimtelijk Economische Koers en daarna reeds de Contour REP is verschenen, stellen we voor om daar aan te toetsen. Dit vergroot het draagvlak voor het IRP.		In het IRP staat nergens dat de Ruimtelijk Economische Koers door alle gemeenten is vastgesteld. De Contour is een uitwerking van de Ruimtelijk Economische Koers en het IRP is op zijn beurt een uitwerking van de Contour. We werken daarmee van grof naar fijn. Het REK en de Contour zijn beide geen toetsingskader.
31	Zienswijze	De Ronde Venen	Leesbaarheid kaartmateriaal Tot slot valt het ons op dat de oriëntatierichting van het kaartmateriaal wisselt per kaart. Het komt de leesbaarheid ten goede als de noordpijl van de kaartjes consequent wordt toegepast.	Overgenomen	Op alle kaarten die voor het IRP zijn geproduceerd is een Noordpijl opgenomen.
32	Zienswijze	De Ronde Venen	Laten we als regio kijken hoe wij gezamenlijk de doelstellingen, zoals geformuleerd in het IRP, kunnen bereiken. Om tot uitvoering te komen is draagvlak en betrokkenheid van groot belang. Voor fase 4 geldt dat wij als raad in een vroegtijdig stadium, voorafgaand aan deze fase, betrokken willen worden. De aanpak voor fase 4 zien wij zo snel als mogelijk tegemoet. Er liggen grote ruimtelijke opgaven. Als gemeente leveren wij graag onze bijdrage. Met vriendelijke groet, burgemeester en wethouders van de gemeente De Ronde Venen, Ruud Kleijnen Maarten Divendal secretaris burgemeester		In het IRP Hoofdstuk 4 is de uitvoeringsstrategie voor het IRP beschreven. Hier staat op hoofdlijnen de organisatie van het vervolg en de belangrijkste stappen waarin de verdere uitwerking vorm krijgt. Komende tijd wordt de uitvoeringsstrategie verder uitgewerkt tot een (Plan van) Aanpak voor Fase 4. In de kwartiemakersfase worden raden geïnformeerd.
34	Zienswijze	Houten	Zienswijze Concept Integraal Ruimtelijk Perspectief U16 Geachte heer Verschuure en heer Jansen, Wij hebben met interesse kennisgenomen van de conceptversie van het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de regio U16. Wij spreken waardering uit voor het samenbrengen van veel ambities in een afgewogen ruimtelijke visie op onze regio. In deze brief geven wij u onze zienswijze op de conceptversie. We hebben daarbij ook gekeken naar wat er is gedaan met de reactie van het college op de vorige versie (Ontwerp IRP). De zienswijze hebben wij met de gemeenteraad van Houten besproken tijdens een werksessie. Ook hebben wij een aantal lokale maatschappelijke partners geraadpleegd. De aandachtspunten van de raad en maatschappelijke partners vindt u terug in onze algemene en specifieke opmerkingen in de zienswijze.		Behoeft geen beantwoording
35	Zienswijze	Houten	Het IRP is zeer compleet, maar ook moeilijk leesbaar en navolgbaar Het stuk is zeer compleet, beslaat veel (alle) thema's en beschrijft een uitgebreide gedachtegang hoe tot dit stuk is gekomen. Houten is eveneens van mening dat de regio Utrecht nog nooit zo ver is geweest waar het gaat om het gezamenlijk denken over, en het vormen van, een stip op de horizon in het kader van de ruimtelijke toekomst van de regio Utrecht. Deze twee punten doen recht aan het vele werk en alle bijdragen die aan dit stuk zijn gedaan. Complimenten daarvoor! Er zit ook een keerzijde aan de volledigheid en de omvangrijkheid van het stuk. Dit hebben wij tijdens de consultatieronde ook aangegeven. Het stuk is op plekken moeilijk leesbaar en navolgbaar. Er zijn perspectieven, redeneerlijnen, algemene opgaven, gebiedsgerichte opgaven (die een zin later weer 'ruimtelijke keuzes' worden genoemd) en er zijn programmatische keuzes. Het duizelt categorieën en termen. Onze suggestie is om meer structuur te geven, consequent termen gebruiken en te schrappen (less is more). Doe ook vooral een poging om het perspectief concreter te laten zijn, formuleer zaken SMART zodat duidelijk is wat met onderdelen van het Perspectief staat te gebeuren. Is sprake van uitgangspunten voor gebiedsontwikkeling voor de gemeenten? Is er sprake van zaken die nog nadere uitwerking behoeven (onderdeel te maken van een uitvoeringsagenda)? Hier kan nog een flinke slag in geslagen worden en maakt het Perspectief een sterkere leidraad voor het vervolg.		Uw observatie is terecht. Het IRP is een complex stuk geworden. Voor het fundamenteel herschrijven van het IRP is op dit moment onvoldoende ruimte, omdat een andere opbouw van het stuk zou leiden tot verlies van draagvlak. De verschillende onderdelen zijn immers in een intensief proces van samenwerking tot stand gekomen. Wel is een redactionele slag gemaakt en is door het opnemen van een samenvatting de toegankelijkheid van het IRP vergroot.
36	Zienswijze	Houten	Ondersteuning hoofdlijnen van het IRP De redeneerlijnen van het IRP ondersteunen wij voor een groot gedeelte. Met twee treinstations en een goede ligging is de gemeente Houten een kansrijke plek voor het bouwen van woningen die bijdragen aan de woningnood. Ook over de diverse landschappelijke versterkingen in het Kromme Rijn gebied en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn wij positief. Wij kunnen ons daarom vinden in de positie die Houten als regioport in het IRP en kunnen zo tegelijkertijd lokale opgaven oppakken. Tegelijkertijd constateert u in het IRP onder redeneerlijn 3 ook dat "de wijze van verstedelijking onderdeel is van het debat over de Ruimtelijke Koers, waarbij de juiste balans wordt gezocht tussen binnenstedelijke verdichting en uitleg." Deze constatering is juist, maar past beter onder het eerst kopje van deze redeneerlijn. Hieronder gaan wij verder in op de Houtense situatie.	Verwerkt in tekst IRP	De constatering over Houten is verplaatst naar het eerste kopje van Redeneerlijn 5
37	Zienswijze	Houten	Houtense situatie: geen ruimtelijke visie In onze brief tijdens de consultatieronde (10 maart 2021) hebben we de Houtense situatie geschetst rond de Ruimtelijke Koers. De uitkomsten van het referendum en het besluit van de gemeenteraad waren toen nog niet bekend. Ongeveer 66% van de inwoners die een stem heeft uitgebracht (75% van de stemgerechtigden), heeft tegen het voorgenomen besluit over de Ruimtelijke Koers gestemd. De gemeenteraad heeft vervolgens na haar duidingsdebat unaniem het voorstel verworpen. Daarmee heeft de gemeente Houten nu geen integraal kader waarbinnen de gemeente de ruimtelijke ontwikkeling kan en wil vormgeven.		De situatie in Houten wordt verwerkt in het IRP. Onder redeneerlijn 5 (Regiopoorten) wordt opgenomen dat de wijze van verstedelijking in Houten onderwerp is van onderzoek. In het deelgebied De Kromme Rijn wordt dat nog iets verder uitgewerkt.
38	Zienswijze	Houten	Houten valt daarmee terug op de kaders en ambities van vóór de ontwikkeling van de ruimtelijke visie. De ambities zoals opgenomen in het IRP en de eerdere reactie van het college op de consultatieversie van het IRP waren voor een groot deel gebaseerd op de ambities uit de verworpen ruimtelijke visie. De huidige Houtense situatie dient expliciet te worden opgenomen in het IRP. Houten onderzoekt de komende tijd of en hoe Houten tot een nieuwe ruimtelijke visie zou kunnen komen.		De situatie in Houten wordt verwerkt in het IRP. Onder redeneerlijn 5 (Regiopoorten) wordt opgenomen dat de wijze van verstedelijking in Houten onderwerp is van onderzoek. In het deelgebied De Kromme Rijn wordt dat nog iets verder uitgewerkt.
39	Zienswijze	Houten	De geformuleerde ambities van het college uit het collegeprogramma van vóór de ontwikkeling van de ruimtelijke visie blijft: onder andere de bouw van ongeveer 4.300 tot 5.300 woningen tot 2040. Het is echter nog onduidelijk op welke locaties deze ambitie gerealiseerd moet worden. Daarbij is voor Houten van belang dat het IRP niet sturend is in de locaties en manier waarop we bouwen. Houten behoudt dus volledige ruimte om in samenspraak met inwoners geheel eigen keuzes te maken ten aanzien van stedelijke verdichting, woonmilieus en hoogbouw, en in de door haar gewenste Houtense deelgebieden, inclusief Houten-Oost.		De situatie in Houten wordt verwerkt in het IRP. Onder redeneerlijn 5 (Regiopoorten) wordt opgenomen dat de wijze van verstedelijking in Houten onderwerp is van onderzoek. In het deelgebied De Kromme Rijn wordt dat nog iets verder uitgewerkt.
40	Zienswijze	Houten	Met het verwerpen van de Ruimtelijke Koers heeft de Houtense raad het college opgeroepen om door te gaan met twee gebiedsonderzoeken die na het voorgenomen raadsbesluit reeds waren gestart. De raad heeft het college opgedragen om voor Houten-Noordwest nader onderzoek te doen zodat tot een invulling kan worden gekomen die voldoet aan de aanvullende eisen/wensen zoals door de raad zijn geformuleerd (met als voorbeeld: meer afstand voor woningbouw vanaf de A27 n.a.v. de ingediende zienswijze van de GGDru, Hof van Wulven een mogelijke invulling met sport/groen/bedrijven). Ook heeft de raad het college opdracht gegeven om onderzoek te doen naar gebiedsontwikkeling in Houten-Oost met woningbouw in combinatie met een landschapspark. Deze onderzoeken zullen na de zomer door het college aan de raad worden aangeboden in de vorm van een onderzoeksagenda met hierin opgenomen: inzichten, adviezen, dilemma's en relevante onderzoeksvragen voor het vervolg. Gezien voorgaande vragen wij u de uitteglatie Houten-Oost expliciet op te nemen als onderzoekslocatie met een nadere beschrijving onder redeneerlijn 6. Over de invulling van deze locatie (en in bredere context het Kromme Rijn gebied) gaan wij graag met u in gesprek. Wij kunnen daarbij putten uit de onderzoeken die we momenteel uitvoeren.		De situatie in Houten wordt verwerkt in het IRP. Onder redeneerlijn 5 (Regiopoorten) wordt opgenomen dat de wijze van verstedelijking in Houten onderwerp is van onderzoek. In het deelgebied De Kromme Rijn wordt dat nog iets verder uitgewerkt. Daarbij wordt ook Houten-Oost als onderzoeksopatie benoemd binnen de context van de regiopoort Houten.

41	Zienswijze	Houten	Mobiliteit: meer aandacht voor regionale verbindingen openbaar vervoer, fiets en autobereikbaarheid woningbouwlocaties Wij staan achter het principe om te investeren in openbaar vervoer en woningen te bouwen bij trein- en busstations. Onze grootste zorgen blijven echter bij de beperkte aandacht voor en de onderschatting van het belang van auto-infrastructuur voor de bereikbaarheid van woningbouwlocaties. Daarnaast vinden we dat er grootschalige verbeteringen nodig zijn in het openbaar vervoer om de gehele regio bereikbaar te houden. Dan gaat het juist om de (kleinere) ov-dwarsverbindingen voor woon-werkverkeer of familiebezoek tussen steden en dorpen rondom de stad Utrecht. De focus ligt te veel op het versterken van ov-lijnen die naar de stad Utrecht lopen en het maken van nieuwe knooppunten in de stad Utrecht. Het concept van het wiel met spaken is van belang voor de regio maar vooral voor de stad Utrecht. Inwoners uit omliggende plaatsen missen sterke verbindingen tussen deze plaatsen. Bijvoorbeeld verbindingen tussen Vijfheerenlanden, Nieuwegein, IJsselstein en Houten (lijn 48). Of verbindingen tussen Houten, Bunnik en het USP (lijn 281 is opgeheven). Het overstappen vanuit deze plaatsen op een nieuw OV-knooppunt in Utrecht kost voor deze inwoners juist veel meer tijd dan een rechtstreekse verbinding. Het alternatief lonkt: de auto. Wij roepen daarom op tot het realiseren van een groter wiel met spaken. We hebben dit meerdere keren aangedragen in bestuurlijke overleggen en brieven maar zien ook dat hier in regionaal verband (U10) te weinig aandacht voor is. De reactie die het college heeft ontvangen naar aanleiding van de consultatieronde is onbevredigend en doet onvoldoende recht aan wat u zelf noemt: "Het IRP schetst vanuit de regionale verstedelijkingsstrategie de inzet in deze trajecten." Deze inzet is naar mening van Houten wat betreft mobiliteit dus onvoldoende. Het is daarom essentieel om het in de vorige alinea gemaakte punt onderdeel te maken van het IRP.	In verschillende zienswijzen wordt meer aandacht gevraagd voor 'dwarsverbanden' in het OV systeem die rechtstreekse verbindingen creëren tussen kernen, zoals de vaak genoemde OV-verbinding tussen Houten, Nieuwegein en IJsselstein. Voor het verwerken van OV-verbindingen in het IRP sluiten wij aan op het Toekomstbeeld OV. In de argumentatie spelen het (beperkte) budget voor OV-exploitatie in combinatie met het afwegen van de vervoerswaarde van gewenste OV-lijnen een grote rol. Bovendien is het van belang dat gewenste verbeteringen aan relatief 'dikke' verbindingen als de OV-verbinding tussen Houten, Nieuwegein en IJsselstein, hoewel op korte termijn niet levensvatbaar, voor de langere termijn wel op het lijstje blijven staan als mogelijke netwerkverbeteringen. Tot slot geldt, zie het Regionaal Mobiliteitsprogramma, dat de regio inzet op verduurzaming van de mobiliteit door middel van een zogenaamde mobiliteitstransitie; die transitie komt tot stilstand als de pot geld voor OV-exploitatie op termijn niet groter wordt, want de gewenste extra OV-passagiers kosten hoe dan ook geld.	We richten ons als regio op de verbindingen die opgenomen zijn in het regionaal Toekomstbeeld OV; het grote wiel en de verbindingen die daar mee samen hangen is expliciet afgevalen in het Toekomstbeeld en komt dus niet terug in het IRP. Diverse verbindingen tussen achterland en regiopoorten en/of multimodale hubs moeten voorzien in de gewenste goede verbindingen. Hoge OV-kwaliteit is alleen mogelijk op plekken waar hoge concentraties van wonen en/of werken zijn; we hebben er als overheden belang bij om de buslijnen zo vol mogelijk te laten rijden om belastinggeld effectief te spenderen. Voor vervoer naar kleine kernen en verbindingen tussen middelgrote kernen geldt dat ze zelfstandig geen hoge OV-kwaliteit kunnen genereren en daarom richt het IRP zich op het aantakken van kernen op plekken (regiopoorten, multimodale hubs) met hoge OV-kwaliteit om een goede ketenreis mogelijk te maken. Vanuit multimodale bereikbaarheid en nabijheid tot andere delen van het stedelijk gebied is de locatie Noordwest een zeer kansrijke verstedelijkingslocatie in de regionale verstedelijkingsstrategie.
42	Zienswijze	Houten	Uitwerking deelgebieden ondermaats In hoofdstuk 3 vinden we de vijf deelgebieden. Houten is onderdeel van deelgebied 1 (Kromme Rijn vallei) en deelgebied 5 (Centrale As). De deelgebieden zijn naar onze mening nog steeds onvoldoende uitgewerkt. U geeft in uw reactie op onze brief in de consultatieronde aan dat dit voor nadere uitwerking in fase 4 is. Daar zijn we het niet helemaal mee eens. De lijstjes ten aanzien van de verschillende thema's zijn nog niet afdoende doordacht en daardoor niet van voldoende kwaliteit en naar tevredenheid, hier moet nog een flinke slag overheen. Er worden concrete maatregelen genoemd zonder deze te onderbouwen en van een bredere context te voorzien. Daarnaast verwachten we dat naast de lijstjes van maatregelen ook concrete samenwerkingsprojecten of vervolgacties benoemd worden. Het is een sprake van. Wanneer u tot dan willen wij u de dringende suggestie meegeven om de deelgebieden onderdeel te maken van een bijlage die als werkboek of onderzoeksagenda's worden gepresenteerd. In de leeswijzer kan dan een beschrijving worden opgenomen van de betekenis van deze bijlage. En dat deze in een latere fase nog verder wordt uitgewerkt in bijvoorbeeld zogenaamde 'gebiedsagenda's'.	Voor een deel verwerkt voor zover op dit moment haalbaar. Suggestie om onderdeel deelgebieden in apart werkboek op te nemen niet overgenomen.	De formuleringen in de gebiedsuitwerkingen zijn ten opzichte van de eerdere versies van het IRP verder uitgewerkt en voorzien van meer context. Toch is het in deze fase nog niet haalbaar om de integrale visievorming per deelgebied tot in detail te omschrijven. Desalniettemin hechten we eraan om de maatregelen die volgen uit de redeneerlijnen ook per deelgebied op te sommen. Dit geeft ten minste de ingrediënten voor de verdere uitwerking per deelgebied en maakt het IRP op deelgebiedniveau meer tastbaar. De verdere uitwerking zal plaatsvinden in fase 4 van het REP.
43	Zienswijze	Houten	Specifieke opmerkingen Tot slot geven wij u nog een aantal specifieke opmerkingen mee om het IRP te verbeteren: II Aandacht voor betekenis van Covid-19 ook in de periode na de pandemie. Er is reeds in het inleidende hoofdstuk aandacht besteed aan Covid-19. Wij willen u nogmaals vragen het IRP hierop te beschouwen en mogelijk in het IRP aanvullend op in te gaan;	Verwerkt in tekst IRP	In het hoofdstuk 1C (Opvangen) is een aanvullende tekst toegevoegd over de mogelijke gevolgen van de coronapandemie. Daarin wordt evenwel gesignaleerd dat de gevolgen op de lange termijn (tot 2040) op dit moment nog niet goed te voorspellen zijn.
44	Zienswijze	Houten	Zorg voor consistentie (o.a. juiste formulering) in de verschillende trajecten en processen die in de regio lopen. Met als voorbeeld het traject IRP en Regionale Energie Strategie (RES);	Verwerkt	De tekst is volledig doorgelopen door een externe tekstredacteur, waardoor de consistentie en leesbaarheid is verbeterd.
45	Zienswijze	Houten	We vragen voor de volgende fase om nadrukkelijke aandacht voor de uitvoerbaarheid van het IRP. Het IRP is nog niet integraal doorgerekend en kent diverse complexe uitdagingen door hoge ambities. Een uitdaging is bijvoorbeeld de vraag hoe binnenstedelijk bouwen kan bijdragen aan bovenplanse kosten.		In de volgende fase zal hier inderdaad volop aandacht voor zijn en de nadruk op liggen.
46	Zienswijze	Houten	T.a.v. energie missen wij nog een integrale afweging t.o.v. de andere functies die ruimte vragen (zoals woningen, bedrijven en natuur). Parallel aan het IRP werken we samen aan de RES. In de huidige versie ontbreken de zoekgebieden voor zon- en windenergie. Daardoor heeft er nog geen integrale afweging plaatsgevonden, waardoor onvoldoende in beeld hoe de energieopgave zich verhoudt tot andere opgaven. In een volgende versie zien wij dit graag wel terug. Zo ontstaat inzicht in mogelijke conflicten en kansen tussen de verschillende ruimtevragen.	RES 1.0 is geïntegreerd in het IRP.	Voor het concept IRP was de RES 1.0 nog niet gereed. De RES 1.0 is nu geïntegreerd in het IRP.
47	Zienswijze	Houten	Te lage score IRP bij beoordeling van doel en subdoelen: "Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio". Wij vragen u de uitgangspunten en ambities te verhogen waardoor de visie beter scoort op dit doel en subdoelen;		De beoordeling wordt aangepast aan de laatste versie van het IRP. Daarin zijn de zoekgebieden van de RES geïntegreerd, waarmee de scores voor de energietransitie naar verwachting positiever zullen uitpakken. Evenwel blijven er onzekerheden bestaan, omdat de precieze keuzes voor locaties voor energieopwekking nog gemaakt moeten worden. Door verrijkingen in de laatste versie van het IRP is meer aandacht voor o.a. klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving.
48	Zienswijze	Houten	Voeg ook op kaartmateriaal (zoals de landschapskaarten, integrale kaarten Kromme Rijn) van de uitbreiding van het natuurgebied Nieuw Wulven toe. Tekstueel wordt Nieuw Wulven wel al genoemd.	Verwerkt in tekst	
49	Zienswijze	Houten	Pagina's 76 en 77 (Klimaatadaptatie): De fruitteelt maakt in de Kromme Rijn streek onderdeel uit van de cultuurhistorie. Zij is naast producent van voedsel ook beheerder van het landschap. Bij klimaatadaptatie wordt een analyse van de gevolgen van een veranderend klimaat gemist. Voor de fruitteelt betekent dit een toename van het risico op nachtvorst, droogte en hitte. De beschikbaarheid van zoetwater is hierbij essentieel. Een robuuste beschikbaarheid van oppervlaktewater is goed te borgen door het integreren van wateropgave en klimaatadaptatie en zou meer benadrukt kunnen worden in het IRP.		De koppeling van de wateropgave en klimaatadaptatie wordt op algemeen niveau gelegd in het IRP o.a. in redeneerlijn 1 en bij elk deelgebied. We zijn ons bewust van de gebiedsspecifieke opmerking die u maakt en gaan daar bij de gebiedsuitwerkingen in Fase 4 nadrukkelijk aandacht aan besteden.
50	Zienswijze	Houten	Pagina 109: "Vijfheerenlanden – Houten – USP, inclusief fietsbrug over Amsterdam- Rijnkanaal" dit moet zijn: "Vijfheerenlanden – Houten – USP, inclusief fietsbruggen over Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek".	Aangepast in de tekst	
51	Zienswijze	Houten	Pagina 109: Toevoegen fietsverbinding en fietsbrug tussen Houten en Culemborg. Vanuit Geldermalsen en Culemborg is er een groeiende oriëntatie op de regio Utrecht. Dat geldt ook voor de belangstelling in deze plaatsen van woningzoekenden die op zoek zijn naar een betaalbare woning. Dit gevoegd bij het al bestaande werk- en studieverkeer geneert dit een groei van de mobiliteit tussen de regio Utrecht en de regio Rivierland. Daardoor is de doorfietsverbinding tussen de regio's met een fietsbrug over de Lek belangrijk. Bovendien sluit dit goed aan bij de ontwikkeling van de fietsroute F2 (ter ontlasting van de A2) van Den Bosch naar Utrecht. Het verdere traject naar Culemborg maakt onderdeel uit van het Regionaal Fietsplan Rivierland.	Verwerkt in tekst	Aanpassing tekst Pagina 109: "Vijfheerenlanden – Houten – USP, inclusief fietsbrug over Amsterdam- Rijnkanaal" naar "Vijfheerenlanden – Houten – USP, inclusief fietsbruggen over Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek".
52	Zienswijze	Houten	Pagina 109: Toevoegen van Tull en 't Waal, 't Goy en Schalkwijk in het rijtje van dorpen die een vitaliteitsopgave kennen (zoals woningbouw, bereikbaarheid met het openbaar vervoer).	Verwerkt in tekst	Toevoeging overgenomen in de tekst
53	Zienswijze	Houten	Wij wensen u veel succes met de verwerking van de Als u nog vragen hebt kunt u contact opnemen met [REDACTED] via telefoonnummer [REDACTED] het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten de secretaris, de burgemeester, A.J. Barink G.P. Isabella		Behoeft geen beantwoording

54	Zienswijze	IJsselstein	Geachte heren Verschuure en Jansen, Aan ons college heeft u verzocht om het concept IRP voor een zienswijze aan onze raad aan te bieden. In de raadsvergadering van 8 juli 2021 heeft onze raad besloten om de volgende zienswijze in te dienen. Allereerst willen wij u bedanken voor het werk dat is verzet om van de vastgestelde Koers via de Contour te komen tot het Integraal Ruimtelijk Perspectief voor onze regio. Dit in een periode waar vanuit MIRT/Uned en Provincie Utrecht ook aan belangrijke onderzoeken en beleidsdocumenten is en wordt gewerkt. Door de verstandige aanpak van het proces is het gelukt om niet alleen het IRP integraal op te stellen, maar ook de samenhang te zoeken met deze belangrijke processen. Voor de uitvoerbaarheid is deze samenhang van groot belang, vanuit het besef dat zowel Rijk als Provincie een belangrijke bijdrage zullen moeten leveren aan onze regionale ambities, willen wij deze waar kunnen maken. In onze zienswijze willen wij nu verder ingaan op inhoudelijke zaken die wij graag onder uw aandacht willen brengen. Dit met het doel om tot een aanscherping van het IRP te komen, waarmee wij als regiegemeenten voldoende houvast hebben om de grote regionale en bovengemeentelijke opgaven op te pakken.		
55	Zienswijze	IJsselstein	1. Samenwerking, uitvoeringsstrategie en concrete uitvoering De uitvoeringsstrategie geeft richting aan de verdere concrete uitwerking van het IRP. Gezien de grote opgaven en vraagstukken die verdere uitwerking behoeven, bestaat het risico dat alle tijd en aandacht opgaat aan het verfijnen van de uitvoeringsstrategie en invullen van de bijpassende samenwerking. Dit gaat ten koste van de concrete uitvoering van de belangrijke ontwikkelopgaven die in het IRP zijn opgenomen. Juist deze concrete uitvoering is van groot belang om de regio toekomstbestendig te maken en toe te werken naar een gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen. Niet alleen de samenwerkingsvorm en uitvoeringsstrategie, maar ook de veelheid aan opgaven is een bedreiging voor de concrete uitvoering. De realisatiekracht van onze gemeente is beperkt. Het inzetten op alle opgaven is gezien de vraag naar capaciteit en financiële middelen op dit moment niet haalbaar. Wij voorzien dat deze situatie zich in meerdere gemeenten voordoet. Een realistische planning is dan ook van groot belang. De voordelen die slimme samenwerkingen kunnen opleveren, zullen ten volle benut moeten worden om zo veel mogelijk van de opgaven te realiseren. Voor IJsselstein betekent dit dat we in eerste instantie inzetten op de ontwikkeling van bedrijventerrein De Kroon, op onze binnenstedelijke woningbouwontwikkelingen en op de verdere uitwerking en ontwikkeling van het Kromme IJsselpark, van belang voor een vitale en gezonde regio.		Behoeft geen beantwoording
56	Zienswijze	IJsselstein	2. Groen Groeit Mee en financiering In het IRP wordt aangesloten bij het initiatief van de Provincie Utrecht, Groen Groeit Mee. Hoewel wordt aangegeven dat gezamenlijk wordt gezocht naar de financiering die nodig is, is veel ook nog onduidelijk en afhankelijk van de uitwerking van de hoofdlijnen. Groen kan en moet in onze ogen meegroeien met andere ontwikkelingen, maar dan wel in het juiste perspectief. Passend bij de aard en schaal van de ontwikkelingen waar groen in mee groeit en passend in het landschap. Dit is een ontwerppoging, daarom is het ook goed dat in het IRP geen scherpe afbakening is gegeven. Hierbij moet ook besef bestaan dat de balans met betaalbare woningen spannend is: investeren in groen moet niet ten koste gaan van de noodzakelijke betaalbare woningen. Leidend blijft: gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen. Wij zien graag terug op welke wijze u dit uitgangspunt borgt. Naast de groenopgaven die mee kunnen groeien met ontwikkelingen, voorzien wij ook dat belangrijke onderdelen van de totale groenopgave niet direct zijn te koppelen aan een ontwikkeling. De totale groen-blauwe opgave die is geformuleerd vraagt een investering in geld en capaciteit die niet beschikbaar is bij de gemeenten. Daar komt bij dat grotere opgaven zoals de Groene Scheggen niet helder zijn gedefinieerd. Wanneer zijn we tevreden? Het opleggen van een onmogelijke opgave moet voorkomen worden. Wij zien dan ook graag uw voorstel voor prioritering binnen de groenopgave tegemoet.	Prioritering groenopgave per deelgebied toegevoegd.	Na oplevering van het concept IRP heeft het programma Groen Groeit Mee haar eindrapporten opgeleverd. Daarin is de opgave gekwantificeerd, zijn de kosten in beeld gebracht en is er een overzicht gemaakt van financieringsstrategieën. In de vierde fase REP en tweede fase GGM wordt de samenwerking gezocht. Nadrukkelijk zijn daarbij andere financieringsbronnen benoemd dat vanuit een plus op woningbouw. Het koppelen van de groen en rode opgave blijft essentieel en daarmee het gezamenlijk zoeken naar financiering. GGM geeft daar handvatten voor, in het hoofdstuk 'adaptief ontwikkelpad' is de groene opgave verdeeld in vier categorieën en geeft daarmee antwoord op uw vraag over groene opgaven die niet direct te koppelen zijn aan rode ontwikkelingen. Dit vormt de basis voor uitwerking in fase 4, programmeren, waarbij groen inderdaad onderdeel van een ontwerppoging is waarin de ambitie nader moet uitkristalliseren. Op voorhand is een eerste prioritering van de groene opgave per deelgebied aan het IRP toegevoegd.
57	Zienswijze	IJsselstein	3. Nieuwe vormen van mobiliteit en Grote wiel Het IRP leunt voor de mobiliteitsopgaven sterk op onder meer het lopende MIRT traject voor de U16. Daarnaast is veel aandacht voor langzaamverkeerverbindingen als alternatief voor de auto. Daarmee is de aandacht voor de verbindingen op het schaalniveau tussen het hoofdnetwerk van wegen en rails, en het schaalniveau van langzaamverkeer, vrijwel afwezig in het IRP. Juist op dit schaalniveau zijn innovaties van belang om te komen tot betere OV oplossingen. Voor een goede bereikbaarheid van de kleinere, vitaal te houden kernen, zijn deze innovatieve OV oplossingen van groot belang. Wij willen dan ook een oproep doen om nader onderzoek te doen naar de mogelijkheden en kansen die nieuwe vormen van OV, zoals kleinschalige (zelfrijdende) voertuigen, maar ook andere modaliteiten met zich meebrengen. Mogelijk bieden deze nieuwe vormen van OV ook een goede kans om het Grote wiel gestalte te geven. Dit Grote wiel is in de onderzoeken van MIRT en Uned komen te vervallen. De inzet op het kleine wiel met gangbare OV oplossingen, biedt vooral kansen voor de stad Utrecht. Het Grote wiel is van belang om de kernen verder van Utrecht af betere ontsluitingsmogelijkheden te geven en realistische alternatieven te bieden voor de auto. Hoewel het hier gaat om kleinere vervoersstromen, kan dit beter aansluiten bij nieuwe vormen van OV of bijvoorbeeld slimme inzet van regionale lijndiensten. De koppeling van een halte aan de Weg naar de Poort op een regionale verbinding tussen Utrecht en Gorinchem/Breda kan goed aanhaken op dit Grote wiel. Wij willen dan ook oproepen om vanuit het IRP nader te onderzoeken op welke wijze het Grote wiel een goede aanvulling is op het OV systeem in de regio, waarmee de belangrijkste doelen, ontlasting van Utrecht Centraal en het hoofdwegennet, behaald kunnen worden en tegelijk de vitaliteit en nabijheid van de kleine kernen wordt versterkt.	In verschillende zienswijzen wordt meer aandacht gevraagd voor 'dwarsverbanden' in het OV systeem die rechtstreekse verbindingen creëren tussen kernen, zoals de vaak genoemde OV-verbinding tussen Houten, Nieuwegein en IJsselstein. Voor het verwerken van OV-verbindingen in het IRP sluiten wij aan op het Toekomstbeeld OV. In die argumentatie spelen het (beperkte) budget voor OV-exploitatie in combinatie met het afwegen van de vervoerswaarde van gewenste OV-lijnen een grote rol. Bovendien is het van belang dat gewenste verbeteringen aan relatief 'dikke' verbindingen als de OV-verbinding tussen Houten, Nieuwegein en IJsselstein, hoewel op korte termijn niet levensvatbaar, voor de langere termijn wel op het lijstje blijven staan als mogelijke netwerkverbeteringen. Tot slot geldt, zie het Regionaal Mobiliteitsprogramma, dat de regio inzet op verduurzaming van de mobiliteit door middel van een zogenaamde mobiliteits transitie; die transitie komt tot stilstand als de pot geld voor OV-exploitatie op termijn niet groter wordt, want de gewenste extra OV-passagiers kosten hoe dan ook geld.	Voor de ontwikkeling van het OV netwerk baseren we ons in de regio op het regionale Toekomstbeeld OV. De OV-corridors die in dat document genoemd staan werken we samen met de provincie uit tot OV-lijnen van hoge kwaliteit (vwb snelheid en frequentie) naar alle windrichtingen van de regio. Hoge OV-kwaliteit is alleen mogelijk tussen plekken met hoge concentraties van wonen en/of werken; we hebben er als overheden belang bij om de buslijnen zo vol mogelijk te laten rijden om belastingefficiënt te spenderen. Voor vervoer naar kleine kernen en verbindingen tussen middelgrote kernen geldt dat ze zelfstandig geen hoge OV-kwaliteit kunnen genereren en daarom richt de visieoverleg in de regio zich op het aantakken van kernen op plekken (regioportalen, multimodale hubs) met hoge OV-kwaliteit om een goede ketenreis mogelijk te maken.
58	Zienswijze	IJsselstein	4. A12 zone en tram De ontwikkeling van de A12 zone met woningbouw is van groot belang om de ambities voor woningbouw waar te maken. Daarnaast speelt juist de A12 als een belangrijke rol in het hoofdwegennet rond Utrecht. Vanzelfsprekend moet dit hoofdwegennet zo weinig mogelijk worden belast door nieuwe ontwikkelingen en een inzet op de tram als hoofdontsluiting voor de A12 zone is dan ook een logische gedachte. Maar het uitbouwen van het aantal haltes en mogelijk verleggen van de lijn om de A12 zone goed te bedienen, mag niet ten koste gaan van de snelheid van deze verbinding. Juist aan het einde van de tramverbinding, in IJsselstein, wordt elke vertraging opgemerkt.		Het is voor de bereikbaarheid van de A12-zone, Nieuwegein en IJsselstein van belang dat de tram juist versneld wordt. Inzet is een kortere reistijd, ook vanuit IJsselstein.
59	Zienswijze	IJsselstein	In onze Mobiliteitsvisie 2040 hebben wij vastgelegd dat een versnelling van de huidige tramverbinding van groot belang is om een volwaardig alternatief te zijn voor de auto. De huidige reistijd vanaf halte Binnenstad naar Utrecht Centraal weegt niet op tegen de reistijd van een auto naar het centrum van Utrecht, laat staan wanneer een andere locatie in Utrecht het reisdoel is. Daarom vragen wij om ook in het IRP op te nemen dat wordt ingezet op een reistijd van 20 minuten van halte Binnenstad naar halte Utrecht Centraal.	Overgenomen in het IRP in de uitwerking van deelgebied Centrale As	Het versnellen van de SUNU lijn is van belang voor de verstedelijking in De Centrale As. Het doel om binnen 20 minuten van IJsselstein Centrum naar Utrecht CS te reizen past daarbij.
60	Zienswijze	IJsselstein	5. Circulaire economie In het IRP wordt ingezet op de circulaire economie. Gezien de noodzaak om te komen tot een toekomstbestendig economisch systeem, is dit een verstandige keuze waar wij volledig achter staan. Tegelijk zien wij hier wel enkele obstakels die de noodzakelijke transitie naar een circulaire economie in de weg staan. In het IRP wordt niet aangegeven welke instantie de circulaire economie gaat aanjagen, nog wat het plan hier toe is of het benodigde budget. Deze elementen zullen vanzelfsprekend in de volgende fase van het IRP worden uitgewerkt, maar wij voorzien dat veel gemeenten, net als IJsselstein, niet de middelen hebben om hier een noodzakelijke trekkracht te vervullen. Wij lezen graag terug welke aanpak naar uw mening haalbaar zou moeten zijn, geteeld op de positie van de gemeenten in de regio.		In het IRP wordt aangegeven dat per terrein wordt uitgewerkt wat de bijdrage is aan de circulaire economie (p. 70).
61	Zienswijze	IJsselstein	Naast onze vragen over de noodzakelijke inzet, zien wij ook een discrepantie met de oproep om nieuwe bedrijventerreinen intensief te programmeren en bestaande terreinen te intensiveren. Voor de circulaire keten is voldoende (opslag)ruimte nodig op bedrijventerreinen om te kunnen functioneren. Wij willen dan ook oproepen om de ruimtebelangen van de circulaire ketens mee te wegen bij het maken van plannen voor intensivering van bedrijventerreinen.		Voor de circulaire ambitie is inderdaad ook ruimte nodig. De intensiveringsopgave past hier goed bij, daar dit ook inzet op optimaal benutten van een terrein. Goed om frequent te monitoren hoe de circulaire ambities aansluiten bij de ambities voor intensivering.

62	Zienswijze	IJsselstein	6. Bedrijventerreinen Voor bedrijventerreinen wordt ingezet op een optimale benutting. Voor de bedrijventerreinen in IJsselstein zijn we bezig met een onderzoek naar de mogelijkheden, waaronder revitalisering. In het IRP wordt ook voor het bedrijventerrein Oudland aangegeven dat revitalisering nodig zou zijn, maar dit bedrijventerrein is van recente datum en hier wordt nog steeds gebouwd.	Kaart is verwijderd uit IRP	Dit betreft het kaartbeeld van de ontwikkelrichtingen per bedrijventerrein gebaseerd op het adviesrapport toekomstbestendige werklocaties (Stec, 2020). Deze ontwikkelrichtingen komen voort uit de in dit adviesrapport opgestelde locatieprofielen en de toekomststrategie van de gemeenten. In de laatste versie van het IRP (juli) een toelichting aan deze figuur toegevoegd. In de update van september is deze kaart uit het IRP gehaald, aangezien er in de tekst ook niet naar wordt verwezen.
63	Zienswijze	IJsselstein	In ons onderzoek naar de mogelijkheden voor een optimale benutting van bestaande bedrijventerreinen zullen wij inzetten op een realistische rol voor onze gemeente. De grote ambities die in het IRP zijn benoemd, zijn niet haalbaar voor onze gemeente gezien de beschikbare capaciteit en middelen in relatie tot de benodigde capaciteit en middelen voor de intensivering en revitalisering van bedrijventerreinen, naast de inzet op de circulaire economie. Wel willen wij inzetten op binnenstedelijke ontwikkelingen, zoals bedrijventerrein De Kroon, maar ook de toekomstige terreinen Eastpoint en de afronding van bedrijventerrein Lagedijk. Daarbij gaan wij voor een passende invulling die recht doet aan de ambities die in het IRP zijn benoemd.		De beoogde inzet van de gemeente zoals genoemd, lijkt passend bij de ambities van het IRP. De precieze uitwerking van de opgave voor verdichting van werklocaties zal in de vervolfase nader worden uitgewerkt. Voor intensivering en verduurzaming is tevens samenwerking met en inzet van de Provincie Utrecht mogelijk, en zijn capaciteit en middelen beschikbaar vanuit de OMLU.
64	Zienswijze	IJsselstein	7. Rijnenburg Het gebied Rijnenburg is in het IRP neergezet als een toekomstige uitbreidingslocatie voor woningbouw, waarbij de locatie mogelijk eerder in beeld komt als andere woningbouwprojecten niet of niet tijdig tot ontwikkeling komen. Gezien de grote woningnood in de regio maar ook de aantallen woningen die in de andere projecten worden aangegeven, lijkt dit een logische stap. Maar het naar voren halen van een dergelijke grote uitbreiding die ook afhankelijk is van grootschalige infrastructurele ingrepen, zal niet gemakkelijk zijn. Daarom willen wij vragen om een heldere strategie voor het naar voren halen van Rijnenburg uit te werken, waarin rekening wordt gehouden met deze vertragende aspecten. Tijdig signaleren van vertraging of uitval van andere woningbouwprojecten moet hierin naar onze mening de basis vormen.	Geen verwerking in IRP	Het naar voren halen van Rijnenburg als ontwikkellocatie zal inderdaad niet eenvoudig zijn. Het ontbreekt aan de nodige infrastructuur om de locatie goed te ontsluiten, waarbij vooral een goede OV-ontsluiting een grote uitdaging is. De Gemeente Utrecht heeft onderzocht wat er nodig is voor de ontwikkeling van Rijnenburg. Of en hoe hier eventueel uitwerking aan te geven zal onderdeel zijn van de uitwerking van het IRP.
65	Zienswijze	IJsselstein	8. Kaarten Bij twee kaarten willen wij opmerkingen plaatsen. Op pagina 56 is een schetsverbeelding opgenomen voor Centrale As waar de noodzakelijke uitbreiding van IJsselstein niet is opgenomen. Gezien het belang van deze uitbreiding die wordt onderschreven in het IRP, moet deze kaart aangepast worden. Op pagina 132 staat de schetsverbeelding landschappelijk raamwerk centrale as. Hier is de ontwikkeling van IJsselstein Zuid niet in meegenomen, waar dit juist van belang is om het landschappelijk raamwerk te kunnen realiseren (noot: andere stedelijke ontwikkelingen (Vianen, A12 zone) zijn wel ingetekend).	Verwerkt in IRP	Verwerkt in IRP
66	Zienswijze	IJsselstein	Zoals wij in het begin van onze zienswijze hebben aangegeven, zijn we trots op hetgeen nu bereikt is. Het IRP laat zien dat veel van de ambities van de deelnemende gemeenten kunnen passen in de regionale strategie en toekomstperspectief. Wij werken graag mee aan de noodzakelijke projecten en processen om tot realisatie van het IRP te komen, binnen de mogelijkheden die wij als gemeente IJsselstein tot onze beschikking hebben. Hoogachtend, BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN IJSELSTEIN, de secretaris, de burgemeester, drs. P.C.M. van Elteren mr. P.J.M. van Domburg		Behoeft geen beantwoording
67	Zienswijze	Lopik	Geachte heer Verschuure, heer Jansen, De afgelopen jaren hebben we met elkaar als 16 gemeenten stappen gezet en besluiten genomen naar een gedeeld beeld van onze regio. Beginnend bij de Ruimtelijk-Economische Koers uit 2017, het gezamenlijke uitgangspuntennotitie en eerste beoordelingskader vorig jaar en de vaststelling van de Contour REP met het aangescherpt Beoordelingskader. De afgelopen maanden is een stap gezet richting een concept Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP).		Behoeft geen beantwoording
68	Zienswijze	Lopik	De gemeenteraad wordt in deze fase van het proces in de gelegenheid gesteld aan de voorkant invloed uit te oefenen, alvorens het definitieve IRP definitief aan de raden ter besluitvorming wordt aangeboden. Met deze zienswijze geven de raden richting aan de inhoud van het IRP en aan de vraagstukken die nog geadresseerd moeten worden. De zienswijze van alle raden uit de regio worden verwerkt in een definitief IRP dat medio september ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de colleges en raden uit de regio.		Behoeft geen beantwoording
69	Zienswijze	Lopik	Zienswijze concept IRP De gemeente Lopik dient de volgende zienswijze op het concept IRP in: • Het IRP is een regionaal toekomstperspectief, maar de uitvoering vindt vooral op lokaal niveau plaats. Gelijktijdig zijn de gemeenten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling erg afhankelijk van de provincie Utrecht. Doordat de U16 een netwerkorganisatie is hebben wij zorgen dat de realisatie van de grote opgaven ingewikkeld wordt door een gebrek van wederkerigheid tussen partners maar ook tussen de opgaven. In de toekomst moet deze wederkerigheid meer geconcretiseerd worden.	Geen verwerking in IRP	De stap naar realisatie zal inderdaad complex worden. Het concretiseren van de wederkerigheid is een belangrijk onderdeel van de vervolfase.
70	Zienswijze	Lopik	Het IRP is een toekomstperspectief voor 2040, maar houdt daarin onvoldoende rekening met de veranderingen als gevolg van de coronacrisis. De coronacrisis heeft een impact op wonen én werken, wat afgelopen jaar minder tijd- en plaatsgebonden is gebleken. Wij verwachten dat dit een structureel effect gaat hebben. Dit zien wij niet terug in de thema's wonen, werken en mobiliteit in het concept IRP. We begrijpen dat nu nog niet duidelijk is wat het structurele effect zal zijn, maar het is wenselijk om daarvoor nu al ruimte in te bouwen in het IRP. Een voorbeeld is een minder stringente koppeling tussen woningbouw en de toename van wegverkeer. Als de trend van thuiswerken blijvend is zal er meer behoefte ontstaan aan wat grotere woningen met voldoende mogelijkheden voor een thuiskantoor. Het thuiswerken zorgt ervoor dat de toename van het wegverkeer beperkt blijft. In het landelijk gebied kan bijvoorbeeld vrijkomende agrarische bebouwing voor deze woonmilieus worden herontwikkeld.	Verwerkt in IRP. Tekst toegevoegd	Bij hoofdstuk 1C (opgaven) is een paragraaf over de gevolgen van de coronapandemie opgenomen. Het is echter nog wel de vraag of de effecten die we tijdens de pandemie zien ook blijvend zullen zijn. De coronapandemie laat wel zien dat mobiliteit sterk beïnvloedbaar is. Gedragsverandering door mobiliteitsbeleid is dan ook een onderdeel van het pakket aan mobiliteitsmaatregelen in het IRP.
71	Zienswijze	Lopik	In het IRP wordt gesproken over de landbouwtransitie ("Transitie naar circulaire, biodiverse en economische rendabele landbouw", p.19), maar wordt onvoldoende uitgewerkt. We vragen ten eerste aandacht voor de verdienmodellen van agrariërs, welke onlosmakelijk verbonden zijn met een dergelijke transitie. Ten tweede heeft een transitie in de landbouw effect op het ruimtegebruik: dit levert ons inzien een frictie op met andere opgaven zoals de energietransitie, de woningnood en de groenopgave voor het stedelijk gebied (en daarmee het gezond stedelijk leven). Ook dit is onvoldoende uitgewerkt in het IRP. Wij vragen in de uitwerking daarvan aandacht voor de financiering en de facilitering van ruilverkaveling als mogelijke oplossing. Met ruilverkaveling kunnen gebiedsprocessen worden geholpen om de juiste functie op de juiste plaats te krijgen in de toekomst. Dit kan ten goede komen aan het verdienmodel van de agrariër, natuurontwikkeling en recreatie-ontwikkeling.	Verwerkt in IRP H2.3. Tekst toegevoegd	In hoofdstuk 2.3 thematische verdieping is het onderwerp Landbouwtransitie /perspectief agrarische sector nader uitgewerkt. De landbouwtransitie is een landelijke opgave waarin de regio het transitiebeleid van de rijksoverheid volgt. Verdienmodellen zijn nadrukkelijker in deze tekst verwerkt. De druk op de ruimte is in de regio groot zoals u beschrijft en het zal onontkombaar zijn dat het areaal landbouwgrond kleiner wordt in de toekomst. Uw suggestie voor moderne ruilverkavelingen hebben we in de tekst verwerkt.
72	Zienswijze	Lopik	Hoogachtend, De Raad van de gemeente Lopik; De griffier, de voorzitter, MW. MR.G.M.G. DOLDERS DR. L.J. DE GRAAF		Behoeft geen beantwoording
73	Zienswijze	Montfoort	Met veel interesse hebben wij kennisgenomen van het concept Integraal Ruimtelijk Perspectief (verder IRP), dat thans ter zienswijze voorligt. Wij zijn U erkentelijk dat wij in deze fase van het proces in de gelegenheid worden gesteld aan de voorkant invloed uit te oefenen, alvorens het definitieve IRP aan ons ter besluitvorming wordt aangeboden. Met deze zienswijze geeft de raad richting aan de inhoud van het IRP en aan de vraagstukken die nog geadresseerd moeten worden.		Behoeft geen beantwoording
74	Zienswijze	Montfoort	Door het college zijn wij op de hoogte gebracht van de informele consultatie van de IRP en zien dat een aantal bezwaren zijn weggenomen, waaronder - de status van het IRP (pag. 9 t.m. 13) - de Maakindustrie in Utrecht-West (pag.23) - de positie van de vitale kernen (pag. 51 t.m. 55) en - de routing en versnelling van buslijnen Lopikerwaard, waar een onderzoek naar zal worden gedaan (pag.127)		Behoeft geen beantwoording

75	Zienswijze	Montfoort	Wij willen met onze zienswijze aandacht vragen voor de volgende vraagstukken: 1. N gemeen •Ni hoevel wij het voorliggende IRP in hoofdlijnen als positief zien is er nog een weg te gaan waar het gaat om de balans tussen gemeenten en specifiek tussen stads- en plattelandsgemeenten. De gestelde doelen zijn zeer ambitieus en vergen veel van de hele U16. Een van de kernpunten van het programma is het behoud van het groen, daarnaast zijn er ook grote ambities op het gebied van water, natuur, energietransitie en recreatie. Een invulling te geven aan met name deze laatste categorieën zal met name de verantwoordelijkheid zijn van de kleine kernen. Dit vraagt bij deze gemeenten een onevenredig grote inspanning van zowel mankracht (denk aan bv participatie) als financiën. Binnen het IRP is onvoldoende garantie gegeven dat de kleine kernen financieel niet alleen verantwoordelijk gesteld worden om de investeringen te doen die het goed invullen van deze functies vereist.		Het IRP is ambitieus en zal in de uitvoering veel vragen van alle gemeenten in de regio. De opgaven die benoemd zijn zijn regionale opgaven. De oplossingen zullen dus ook regionaal moeten zijn. Samenwerking in de uitvoering is belangrijk en daarbij hoort ook het gezamenlijk organiseren en bekostigen van de uitvoering. Voor Groen en Landschap zijn binnen het programma "Groen Groeit Mee" kostendragers in beeld gebracht. Hier is benadrukt dat gezamenlijk gezocht moet worden naar de kostendragers voor de verschillende opgaven, waaronder Groen en Landschap. En is een voorbeelduitwerking opgenomen. Ook staat hier voor de vervolgfase op hoofdlijnen de hoofdlijn voor programma en organisatie en de verdere uitwerking vorm krijgt in fase 4. Komende tijd wordt in de kwartiermakersfase de uitvoeringsstrategie verder uitgewerkt tot een Plan van Aanpak voor Fase 4.
76	Zienswijze	Montfoort	•Wij zijn content met het onderschrijven van het gezamenlijke U16 belang voor een toekomstbestendige agrarische sector (pag. 125).		Deze teksten zijn nog nader aangescherpt.
77	Zienswijze	Montfoort	2. Bandschappelijke waarde •Wij zijn content met het prominent benoemen van de landschappelijke waarden in de regio (het wat), maar hoe dit moet worden vormgegeven en betaald (zie ook pagina 39 en 43 van het IRP) is nog onvoldoende uitgewerkt.		De groenopgave is net als de andere opgaven voor de regio ambitieus en voordelbaar voor de groei van de regio. Het klopt dat veel van deze ambities net als ambities uit andere thema's nog niet financieel gedekt zijn. We benadrukken dat het gaat om een gezamenlijke ambitie van de regio waarbij de oplossingen ook moeten passen bij deze gezamenlijkheid. In het hoofdstuk uitvoeringsstrategie is dit in het IRP omschreven en in de vierde fase wordt dit verder uitgewerkt. Daarbij wordt nauw samengewerkt met het programma 'groen groeit mee' van provincie, gemeentes en waterschappen.
78	Zienswijze	Montfoort	•De schaaflong voor landschap, water en groen (pagina 41 e.v.) is ambitieus. U schrijft dat: De financieringsopgave een gezamenlijke opgave van 16 gemeenten en andere overheden en stakeholders is en dat de regio voor de benodigde investeringen zal samenwerken met Provincie, Gemeenten, het Rijk, Waterschappen, Natuurbeheerders, eigenaren en andere belanghebbenden.		De strategie en financiering van de groenopgave wordt in de vervolgfase verder uitgewerkt. Een hoge ambitie is belangrijk om de kwaliteit van de regio te versterken, en dient tevens om gezamenlijk te zoeken naar aanvullende middelen om deze opgave uit te voeren. Onder andere door geldstromen te koppelen aan elkaar en steun te vragen voor de ambities in het IRP bij andere overheidslagen.
79	Zienswijze	Montfoort	•Natuurinclusieve landbouw is het belangrijkste onderdeel van nieuwe natuur. Dit willen wij expliciet benoemd zien in het IRP.		Natuurinclusieve landbouw' werd al genoemd bij de gebiedsopgaven groen en landschap in de thematische uitwerkingen. Onder het kopje 'perspectief agrarische sector' in hetzelfde hoofdstuk is 'natuurinclusieve landbouw' benoemd als onderzoeksvraag: Wat houdt kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw in elk deelgebied in en welk verdienmodel is het meest kansrijk?
80	Zienswijze	Montfoort	•Woordt er een voorstel wordt gedaan voor nieuwe natuur, moet bij de huidige beheerder worden nagegaan welke activiteiten er nu plaatsvinden om de biodiversiteit te verbeteren.	Geen verwerking in IRP	Uiteraard! We zien dit als onderdeel van de gebiedsontwikkelingen in de vierde fase om de ambitie verbetering biodiversiteit handen en voeten te geven.
81	Zienswijze	Montfoort	•De 4110 hectare die benoemd wordt in het concept IRP voor nieuwe natuur en recreatie moet als laatste onttrokken worden aan de agrarische sector. Alle ideeën moeten in samenspraak en overleg met de agrarische sector opgepakt worden, zodat er echt een plan is om natuurdoelen te halen en de sector en de natuur er beiden op vooruit kunnen gaan.	Teksten in IRP aangepast	Het zal onontkombaar zijn dat de ontwikkelingen in de regio te kosten gaan van het landbouwareaal. In het IRP zijn de teksten rond het 'perspectief agrarische sector' aangescherpt. Zo is opgenomen dat 'transitie maatwerk vereist per deelgebied in nauwe samenwerking met de agrariërs'. Een moderne ruilverkaveling kan daarbij een middel zijn. Ook is het mogelijk om agrarische functies te combineren met functies voor recreatie en natuur.
82	Zienswijze	Montfoort	Op basis van het onderzoek naar een regionale investeringsagenda (pagina 147) kan een gezamenlijke (financiële) strategie worden gemaakt. Als uit de onderzoeken naar de regionale investeringsagenda en het traject groen groeit mee blijkt dat de ambitie onhaalbaar is het IRP dan bij te stellen.		De groenopgave is net als de andere opgaven voor de regio ambitieus en voordelbaar voor de groei van de regio. Het klopt dat veel van deze ambities net als ambities uit andere thema's nog niet financieel gedekt zijn. We benadrukken dat het gaat om een gezamenlijke ambitie van de regio waarbij de oplossingen ook moeten passen bij deze gezamenlijkheid. In het hoofdstuk uitvoeringsstrategie is dit in het IRP omschreven en in de vierde fase wordt dit verder uitgewerkt. Daarbij wordt nauw samengewerkt met het programma 'groen groeit mee' van provincie, gemeentes en waterschappen.
83	Zienswijze	Montfoort	3. Woningbouw, werklocaties en mobiliteit •Wij onderschrijven dat de eerste prioriteit in de regio ligt bij het versneld uitvoeren en realiseren van alle reeds harde plannen voor zowel woningbouw als werklocaties (pag. 149), maar hebben zorg over de OV-verbindingen (o.a. Montfoort-Utrecht) en over het gebrek aan aandacht in het IRP voor versterking van de weginfrastructuur.	Geen verwerking in IRP	De teksten van het IRP gaan uitbreiden in op mobiliteit, maar hebben als uitgangspunt dat we de capaciteit van het wegennet niet willen vergroten. Optimalisaties rond nieuwe verstedelijkingslocaties of lokale knooppunten, horen wel tot de mogelijkheden en opties zijn weergegeven in de teksten voor mobiliteit in het IRP. In het landelijk gebied blijft de auto een zeer belangrijke rol spelen in het mobiliteitsstelsel. De uitdaging voor landelijke gebieden draait om de ontwikkeling die maakt dat het steeds moeilijker (in tijd of in geld) zal worden om met de auto naar belangrijke bestemmingen in het stedelijk gebied te reizen. Omdat forenzen in het landelijk gebied wel de auto gebruiken ligt de uitdaging er in om plekken te creëren waar de mobilist van de auto op andere modaliteiten over kan stappen, bijvoorbeeld op zogenaamde multimodale hubs en tegelijkertijd op het behouden en waar mogelijk optimaliseren van bestaande OV-verbindingen.
84	Zienswijze	Montfoort	•Wij interpreteren het IRP en het bouwen van 430 woningen (tot 2030) zodanig dat wij bouwen voor (boven) lokale behoefte en werken aan doorstroming voor de (boven) lokale behoefte.		De ambitie van het bouwen van 430 woningen komt vanuit de Gemeente Montfoort zelf en dient inderdaad met name voor het bouwen voor de lokale behoefte, waarbij doorstroming een belangrijke lokale behoefte is. Het type woonmilieu waar lokaal behoefte aan is kan de gemeente het beste zelf uitwerken.
85	Zienswijze	Montfoort	•Een belangrijke stakeholder om de woningbouwopgave te realiseren zijn de woningbouwcorporaties. Wij zien de corporaties met uitzondering van pagina 93 (thema energie) nog niet vermeld in het concept IRP.		De woningcorporaties zijn inderdaad belangrijke partners in de uitvoering van de woningbouwopgave, vooral waar het gaat om betaalbare woningen. Zij zullen in de uitvoering een belangrijke rol spelen. De regionale coöperatieorganisatie van woningcorporaties is betrokken als stakeholder bij de totstandkoming van het IRP, maar net als andere stakeholders zijn ze in het IRP niet benoemd.
86	Zienswijze	Montfoort	•Woonmilieus zijn geen kader of aanwijzing, maar gemeenten kijken wat passend is (pag. 81). Wij zullen als gemeente bezien welke woonmilieus bij onze lokale behoefte passen. Ook in de landelijke gebieden kan door (economische) veranderingen verbreding van functies en dus van functiemenging sprake zijn.		Voor Montfoort geldt inderdaad dat woningbouw met name de lokale behoefte bedient. Wat daarvoor de beste woonmilieus zijn kunt u als gemeente zelf het beste bepalen. Dit staat in het IRP onder de thematische uitwerking ook zo omschreven.
87	Zienswijze	Montfoort	•Het strekken van de OV-lijnen impliceert het laten vervallen van in onze situatie een aantal bushaltes, wij zien dat daardoor de bereikbaarheid van het OV verslechtert terwijl hier een kans ligt om de automobilitet te verminderen.		Het strekken van OV lijnen kan er juist voor zorgen dat de OV-kwaliteit van kernen sterk verbetert. Mitigerende maatregelen om het vervallen van haltes op te vangen (kleine knooppunten creëren rond OV-haltes zodat reizigers makkelijk met de fiets kunnen komen) zijn dan een voorwaarde, maar ontwikkelingen in andere delen van de regio laten zien dat focus op reistijd van essentieel belang zijn voor het stimuleren van OV-gebruik.

88	Zienswijze	Montfoort	•Wiel inwoners van Montfoort en Linschoten zijn op de auto aangewezen om zich te kunnen verplaatsen voor hun werk of andere activiteiten. Wij achten het onrealistisch dat dit voor 2040 significant zal verminderen, ondanks inspanningen op het vlak van fiets, OV en deelmobiliteit. Het IRP moet hiervan rekenschap geven door niet uitsluitend aandacht voor OV en fiets te hebben maar ook voor automobilititeit, die overigens steeds duurzamer wordt. Ruimtelijk beleid moet bestaande - en verwachte groei van - automobilititeit ondersteunen en tegelijkertijd de alternatieven verbeteren.		De Ontwikkeling van het Wiel met Spaken biedt enorme kansen om in te zetten op een mobiliteitstransitie voor nieuwe verstedelijkingslocaties én het bestaand stedelijk gebied. De teksten van het IRP gaan uitbreid in op automobilititeit, maar hebben als uitgangspunt dat we de capaciteit van het wegennet niet willen vergroten. Optimalisaties rond nieuwe verstedelijkingslocaties, horen wel tot de mogelijkheden en opties zijn weergegeven in de teksten voor mobiliteit in het ontwerp IRP. In het landelijk gebied blijft de auto een zeer belangrijke rol spelen in het mobiliteitssysteem; de afstanden zijn vaak te groot voor de fiets, de dichtheden zijn niet geschikt voor meer OV en de beschikbare ruimte is zodanig dat de auto ook voldoende plek heeft. De uitdaging voor landelijke gebieden draait om de ontwikkeling die maakt dat het steeds moeilijker (in tijd of in geld) zal worden om met de auto naar belangrijke bestemmingen in het stedelijk gebied te reizen. Omdat forenzen in het landelijk gebied wel de auto gebruiken ligt de uitdaging er in om plekken te creëren waar de mobilist van de auto op andere modaliteiten over kan stappen, bijvoorbeeld op zogenaamde multimodale hubs"
89	Zienswijze	Montfoort	4. Energie / Klimaat •Het onderdeel energie is in het IRP (pag. 93 e.v.) nog onderbelicht, dit is logisch gezien de nog niet vastgestelde RES (Regionale Energie Strategie). De ambities uit het RES zullen wel moeten stroken (niet verzwaren) in het IRP. •In het IRP geeft u ten aanzien van energie aan dat U voor de aanvullende opgave na 2030 de volgende ontwikkelingen gaat bijhouden: - Mogelijke landelijke ontwikkelingen in de elektriciteitsproductie. - Mogelijke technieken voor duurzame opwek aanvullend op zon-op-dak, zonnevelden en windmolens. Wij geven U in overweging om dit (na 2030) breder te trekken, immers de markt voor duurzame energietechnieken is sterk in beweging. Voor de langere termijn (2050) kunnen nu nog onbewezen duurzame bronnen of energiedragers een belangrijke rol gaan spelen in onze energiehuishouding. Denk daarbij aan thorium, waterstof, waterkracht, biogas en warmtebronnen als (ultradiepe) geothermie, TED (Thermische energie uit oppervlaktewater), TEA (Thermische energie uit afvalwater) en TED (Thermische energie uit diepte). •In het perspectief 4 en 7 (pag.33 en 35) gaat U uit van 2040 terwijl gemeenten met het RAS (Regionale Adaptie Strategie) het jaartal 2050 hebben opgenomen. Het uitgangspunt 2040 lijkt ons (hoe ambitieus ook) te optimistisch en financieel niet haalbaar.	RES 1.0 is geïntegreerd in het IRP.	Voor het concept IRP was de RES 1.0 nog niet gereed. De RES 1.0 is nu geïntegreerd in het IRP. Ten aanzien van technieken na 2030 bedoelen we inderdaad juist andere technieken dan zon-op-dak, zonnevelden en windmolens. Voor de warmtebehoefte maken de meeste van de door u genoemde technieken overigens tot 2030 al deel uit van de verkenning van (boven) lokale warmtebronnen.
90	Zienswijze	Montfoort	Afsluitend: Randvoorwaarde voor realisatie in de 4e fase is de houding van de Provincie Utrecht.		De Provincie Utrecht is ambtelijk en bestuurlijk nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van het IRP. De Provinciale Omgevingsvisie is het ruimtelijke kader van waaruit de Provincie Utrecht handelt. In het vervolgproces, waaronder het Regionaal Programmeren zal nauw samengewerkt worden met de Provincie Utrecht.
91	Zienswijze	Montfoort	Inlichtingen Wellicht heeft u nog vragen of wilt u aanvullende informatie. In dat geval kunt u contact opnemen met XXXXXXXXXX of info@montfoort.nl. Reactiebrief Wilt u zo vriendelijk zijn bij een reactie op deze brief te verwijzen naar ons zaaknummer. Hoogachtend, DE RAAD VAN DE GEMEENTE MONTFOORT de griffier, de voorzitter, <u>drs. M. Lucassen</u> (r. P.J. van Hartskamp-de Jong)		
92	Zienswijze	Nieuwegein	Geachte opgevrettrekkers van het Ruimtelijk Economisch Programma, De raad van Nieuwegein heeft het Concept Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) met veel belangstelling gelezen. De raad van Nieuwegein wil in het vervolgproces om te komen tot een definitief Integraal Ruimtelijk Perspectief, enkele onderwerpen onder de aandacht brengen waar deze het Nieuwegeinse belang raken. Met onderstaande punten maken wij onze zienswijze kenbaar.		Behoeft geen beantwoording
93	Zienswijze	Nieuwegein	Van Contour naar Perspectief De hoofdlijnen van het IRP, de redeneerlijnen, de opgaven en de ruimtelijke vertaling daarvan zijn in basis een goede uitwerking van de Contour REP en het IRP geeft daarmee invulling aan belangrijke doelstellingen als vastgelegd in het beoordelingskader. Het is een spannend traject om met 16 gemeenten te komen tot gezamenlijke visievorming, waarin alle opgaven en ambities bij elkaar worden gebracht in een product dat voor alle gemeenten voldoende aansluit bij de eigen ambities en belangen. Geen enkele andere regio van deze omvang heeft een dergelijke gezamenlijke integrale ruimtelijke visie. Er is een zorgvuldig proces doorlopen waarin gemeenten oog hebben voor elkaars opgaven en belangen. Gemeenten delen ook de inzet op het voor elkaar krijgen van gezond leven in een stedelijke regio, met het landschap als belangrijke basis. Vanuit dat perspectief zijn lokale belangen en ambities en regionale opgaven en afwegingen bij elkaar gebracht. We herkennen hierin de boodschappen die vanuit de moties van de Nieuwegeinse raad zijn meegegeven voor zover deze nu in het IRP zijn verwerkt. De meeste doelstellingen uit het vastgestelde beoordelingskader kunnen hiermee van een invulling worden voorzien, zoals de opgaven op het gebied van wonen en werken, landschap, gezondheid en mobiliteit. Zorgpunten zijn er nog wel, met name op de invulling van de energieopgave en de uitvoerbaarheid en financiering.	Energie: De RES 1.0 is nu geïntegreerd in het IRP.	Energie: Voor het concept IRP was de RES 1.0 nog niet gereed. De RES 1.0 is nu geïntegreerd in het IRP.
94	Zienswijze	Nieuwegein	Energie Een integrale afweging voor energie, waarbij voldoende in beeld is hoe dit zich verhoudt tot andere functies, ontbreekt in het perspectief. Parallel aan het Integraal Ruimtelijk Perspectief wordt in regionaal verband gewerkt aan de Regionale Energie Strategie (RES). De uitwerking van de RES om tot zoeklocaties voor zon- en windenergie te komen wordt door de gemeenten gedaan in regionale afstemming. Bij de totstandkoming van het Integraal Ruimtelijk Perspectief waren de zoekgebieden voor zon- en windenergie nog niet bekend. In het IRP heeft daarom een integrale afweging van energie nog niet volwaardig plaatsgevonden, waardoor onvoldoende in beeld is hoe de energieopgave zich verhoudt tot andere opgaven. Wij zouden graag zien dat in het IRP meer inzicht komt over hoe de zoekgebieden voor energie zich verhoudt tot, of mogelijk conflicteren met andere functies, bijvoorbeeld zoekgebieden voor bedrijventerreinen en woningbouw. Tegelijkertijd vragen wij ook om de druk niet te hoog op te voeren. Tijd kan soms helpen om samen tot betere resultaten te komen. Wat daarnaast nog onvoldoende in het IRP tot uitdrukking komt is dat het landschap rondom de stedelijke gebieden wel eens flink kan veranderen in een meer nadrukkelijker energielandschap om in de energiebehoefte van de stedelijke gebieden te voorzien.	RES 1.0 is geïntegreerd in het IRP.	Voor het concept IRP was de RES 1.0 nog niet gereed. De RES 1.0 is nu geïntegreerd in het IRP.
95	Zienswijze	Nieuwegein	Groen en Landschap Er is in het perspectief nog onvoldoende zicht op de financiering van groen en landschap en hoe in de regio landschapsontwikkeling met verstedelijkend gelijk met elkaar op kunnen lopen. Het belang van groen en landschap wordt door de hele regio onderschreven. Een grote uitdaging is de schaalprong die voor groen en landschap nodig is. Voor de stedelijke groei van de regio is de groei van het landschappelijke kwaliteit met het groene en blauwe netwerk voor natuur en recreatie randvoorwaardelijk. Een belangrijke opgave wordt om te borgen dat landschapsontwikkeling en verstedelijkend gelijk met elkaar op kunnen lopen. De druk op de woningmarkt is hoog en daarmee ook de druk op bouwen. Een verkenning op de mogelijk in te zetten instrumenten om ook de groenambities te realiseren en een bijbehorende investeringsagenda is nodig.		De groenopgave is net als de andere opgaven voor de regio ambitieus en voorwaardelijk voor de groei van de regio. Het klopt dat veel van deze ambities, net als ambities uit andere thema's, nog niet financieel gedekt zijn. We benadrukken dat het gaat om een gezamenlijke ambitie van de regio waarbij de oplossingen ook moeten passen bij deze gezamenlijkheid. In het hoofdstuk uitvoeringsstrategie is dit in het IRP omschreven en in de vier fase wordt dit verder uitgewerkt. Daarbij wordt nauw samengewerkt met het programma 'groen groeit mee' van provincie, gemeentes en waterschappen. Het programma GGM heeft reeds de eerste resultaten opgeleverd en biedt zo o.a. een reeks van financieringsstrategieën voor de landschappelijke opgaven.

96	Zienswijze	Nieuwegein	Schaalsprong mobiliteit en vervoer <i>We onderschrijven de benoemde noodzaak in het perspectief van een benodigde schaa sprong van mobiliteit en vervoer in de regio en zetten ons daar gezamenlijk voor in richting het rijk.</i> Het concept wiel met spaken is duidelijk herkenbaar opgenomen in het IRP en biedt kansen om de verstedelijkingsopgaven waar te maken. Dit past bij de ambities die Nieuwegein heeft opgenomen in de omgevingsvisie en mobiliteitsvisie om de ov-verbindingen van en naar te versterken en versnellen. Deze schaa sprong OV is wel randvoorwaardelijk om de verstedelijkingsambities waar te kunnen maken en dit vergt een gezamenlijke lobby richting het Rijk.	In verschillende zienswijzen wordt meer aandacht gevraagd voor ‘dwarsverbanden’ in het OV systeem die rechtstreekse verbindingen creëren tussen kernen, zoals de vaak genoemde OV-verbinding tussen Houten, Nieuwegein en IJsselstein. Voor het verwerken van OV-verbindingen in het IRP sluiten wij aan op het Toekomstbeeld OV. In die argumentatie spelen het (beperkte) budget voor OV-exploitatie in combinatie met het afwegen van de vervoerswaarde van gewenste OV-lijnen een grote rol. Bovendien is het van belang dat gewenste verbeteringen aan relatief ‘dikke’ verbindingen als de OV-verbinding tussen Houten, Nieuwegein en IJsselstein, hoewel op korte termijn niet levensvatbaar, voor de langere termijn wel op het lijstje blijven staan als mogelijke netwerkverbeteringen. Tot slot geldt, zie het Regionaal Mobiliteitsprogramma, dat de regio inzet op verduurzaming van de mobiliteit door middel van een zogenaamde mobiliteitstransitie; die transitie komt tot stilstand als de pot geld voor OV-exploitatie op termijn niet groter wordt, want de gewenste extra OV-passagiers kosten hoe dan ook geld.	De Ontwikkeling van het Wiel met Spaken biedt voor Nieuwegein enorme kansen om in te zetten op een mobiliteitstransitie voor nieuwe verstedelijkingslocaties én het bestaand stedelijk gebied. Voorwaarde is dat Nieuwegeinse wijken snellere OV-verbindingen met Utrecht centrum, stations Utrecht CS Lunetten-Koningsweg en USP krijgen. De hierboven beschreven schaa sprong OV is essentieel om in het stedelijk gebied en de randen daarvan (bijvoorbeeld Papendorp en de A12 zone) ook een volgende stap in de mobiliteitstransitie te zetten waarbij we auto gebruik in de spits voor reizigers met een goed OV- of fietsalternatief gaan ontmoedigen. Op die manier willen we als regio bewerkstelligen dat we de huidige capaciteit van het (hoofd)wegennet ook in de toekomst toereikend is. Daartoe zullen we niet alleen in de regio het auto gebruik aan moeten pakken maar ook de landelijke stromen, voor reizigers met een goed OV- of multimodaal alternatief. Daarom is sterk inzetten op generiek mobiliteitsbeleid incl prijzen en parkeermaatregelen een belangrijke hoeksteen van de beleidslijn voor mobiliteit in het IRP. De vraag over mogelijke effecten maakt onderdeel uit van vervolgonderzoek U Ned.
97	Zienswijze	Nieuwegein	Vervoer over water Om bij te dragen aan de bereikbaarheid van de regio hebben we ook aandacht voor vervoer over water. In overleg met de regio zoeken we naar mogelijkheden en maken ons hier samen sterk voor richting U10/16 gemeenten, provincie en rijk. In december 2020 hebben wij de motie M232 Vervoer over water aangenomen. De ambitie uit deze motie om vervoer over water te bevorderen heeft daarna een plek gekregen in de Mobiliteitsvisie van Nieuwegein die in het voorjaar van 2021 is vastgesteld: ‘Alternatieven over water. Nieuwegein ligt aan het water; de Lek in het zuiden en het Lekkanaal in het oosten (dat aansluit op het Amsterdam-Rijnkanaal). De oversteekbaarheid van het water is een blijvend aandachtspunt. De openingstijden van bruggen en het pontje naar Vianen bekijken we in samenhang met alle belangen en we kijken naar de noodzaak van nieuwe kruisingen over water. Tegelijkertijd biedt dit water in potentie een alternatief voor verplaatsing over de weg. In de regio Rotterdam is een goedwerkend systeem van waterbussen en watertaxi’s opgezet en ook in Utrecht wordt gekeken naar mogelijkheden voor vervoer over water (waaronder goederenvervoer) De directe waterwegverbinding met Utrecht, het feit dat Utrecht in haar mobiliteitsvisie aangeeft meer met vervoer over water te willen doen en de grote pendel tussen Nieuwegein en Utrecht bieden op termijn wellicht kansen aan de oostkant van de stad. In overleg met buurgemeenten zoeken we de mogelijkheden uit en maken ons hier sterk voor richting Provincie.’ Wij vragen aandacht voor vervoer over water in het IRP zodat verder wordt bijgedragen aan deze ambitie van Nieuwegein.		Vervoer over water is voor personenvervoer altijd duurder en langzamer dan vervoer ‘met wielen’ tenzij er grote barrières worden geslecht en dat is in de Utrechtse regio niet het geval. Wel willen we in de regio nog een grote sprong maken in het verder ontwikkelen van het regionale fietsnetwerk en daarvoor is het zeker noodzakelijk om op diverse plekken barrières te slechten; wensen voor diverse fietsverbindingen over het Amsterdam-Rijn kanaal en de Lek worden reeds genoemd in het IRP. Tot slot zien we, door toenemende congestie in binnenstedelijke gebieden, wel degelijk een toenemende trend in fijnmazig goederenvervoer over water. Zowel voor het bevoorraden van binnenstedelijke winkels en horeca als voor het aan- en afvoeren van materialen voor binnenstedelijke bouwlocaties is steeds meer markt en dat zal op bedrijventerreinen aan het Merwede- en Amsterdam-Rijn kanaal ook leiden tot een ruimte vraag vanuit de logistieke sector waarmee we in het uitwerken van het IRP rekening moeten houden.
98	Zienswijze	Nieuwegein	De A12 zone We ondersteunen de in het perspectief benoemde ontwikkeling van de A12 zone als grootste regionale ontwikkellocatie met gezond stedelijk leven als uitgangspunt, en vragen daarbij commitment en steun van de regiegemeenten. De A12 zone heeft potentie om een stedelijke ontwikkellocatie te worden en een grote bijdrage te leveren aan de opgave die de regio heeft op het gebied van wonen en werken. Wij zien dit ook als grote opgave voor onszelf en de regio. Om hier gezond stedelijk leven te realiseren moeten veel condities op orde worden gebracht, waaronder het terugdringen van milieuhinder van de A12, het versterken van ov- en fietsverbindingen en investeringen in landschap en recreatiemogelijkheden. Voor ons is dit randvoorwaardelijk om de A12 zone tot ontwikkeling te kunnen brengen. De GGD is voor ons een belangrijke adviespartner in de planvorming van de A12 zone. Voor het realiseren van de gebiedsontwikkeling zijn echter ook grote investeringen nodig die niet door de individuele gemeenten gedragen kunnen worden. Zonder zicht op middelen kunnen we nog geen volledig commitment geven op de realisatie daarvan. De raad van Nieuwegein zal naar aanleiding van het MIRT gebiedsonderzoek nader besluiten over mogelijke functies en inrichting van het Nieuwegeinse deel van de A12-zone.		De ontwikkeling van de A12 zone zal een integrale ontwikkeling zijn, waarbij investeringen voor mobiliteit, groen en leefbaarheid van groot belang zijn voordat er een kwalitatief hoogwaardig woon-werkmilieu kan worden gerealiseerd. In de projectgroep A12-zone, waarin de Gemeente Nieuwegein deelneemt zijn drie belangrijke uitgangspunten. Ook in de gebiedsontwikkeling voor de A12-zone in het kader van het MIRT onderzoek Utrecht Nabij zijn deze uitgangspunten belangrijk. De middelen om deze gebiedsontwikkeling mogelijk te maken zijn nog niet in beeld, omdat de ontwikkeling nog in de fase van onderzoek zit. Naarmate de ontwikkeling van het gebied dichterbij komt zal ook duidelijker worden welke middelen er precies nodig zijn en hoe voor dekking gezorgd kan worden. De teksten van het IRP zijn zo opgesteld dat we onderzoek, in het kader van U Ned, mogelijk maken, maar daarmee stralen we niet uit dat we vinden dat deze weg een optie is in het lange termijn verstedelijkingsperspectief.
99	Zienswijze	Nieuwegein	Regionale bypass Een regionale bypass, welke in het perspectief opgenomen staat als uiterste keuze, staat op gespannen voet met de kwaliteit van leven in Nieuwegein en de verstedelijken A12 zone. We vragen steun van de regio in het vervolgproces. Uit het MIRT onderzoek van U Ned blijkt dat de bereikbaarheid van de Utrechtse regio in 2030 onder druk staat, zowel door de autonome groei van mobiliteit als door de verstedelijking, en dat de voorziene verbreding van snelwegen hier onvoldoende oplossing voor biedt. De regio ziet als oplossingsrichting vooral het versterken van het OV gebruik, en een regionale en lokale modal shift van auto naar meer fiets en OV (onder andere door mobiliteitsbeleid zoals gedragsbeïnvloeding). In het MIRT Gebiedsonderzoek A12 zone dat deze periode start wordt onderzocht of er aanvullende infrastructuur, zoals een regionale ontsluitingsweg door het gebied (ten zuiden van de A12, door Rijnburg, Galescopperzoom, Liesbosch/Laagraven en Houten), nodig is. Het toevoegen van extra auto-infrastructuur leidt tot meer sluipverkeer door Nieuwegein heen en een toename van auto gebruik, waardoor het realiseren van de regionaal en lokaal gewenste modal shift onder druk komt te staan. Een dergelijke extra regionale ontsluitingsweg zou voor de A12 zone kunnen betekenen dat er een nog sterkere barrièrewerking in het gebied ontstaat dat reeds zeer gefragmenteerd is door vele infrastructurele doorkruisingen. Dit maakt het ontwikkelen van een fijn woon-werkmilieu in de bestaande stad en de A12 zone moeilijker en beperkt de ontwikkelruimte (zowel fysieke ruimte als beperkingen door hindercontouren). Het is voor ons ondenkbaar om in deze tijd nieuwe extra auto-infrastructuur aan te leggen in bestaand en te ontwikkelen stedelijk gebied.		Als regio wordt gekozen voor compacte verstedelijking georiënteerd op duurzame vormen van mobiliteit. Gezond leven in een stedelijke regio is het bovenliggende doel. Dit betekent dus dat de kwaliteit van leven in de regio randvoorwaardelijk is. Een regionale bypass voor autoverkeer past daar alleen bij als alle andere inzet op mobiliteit onvoldoende effect heeft. Indien de bypass toch noodzakelijk mocht blijken, dan blijft vanuit de regio de inzet dat de kwaliteit van leven randvoorwaardelijk is, wat betekent dat de inpassing van de bypass geen negatief effect op de omgeving mag hebben.
100	Zienswijze	Nieuwegein	Regionaal programmeren We werken gezamenlijk met de provincie toe naar programmeren om de integraliteit en snelheid te borgen. De volgende fase van het REP betreft het integraal regionaal programmeren. Hierin worden in deelgebieden of per opgave allianties gesloten en toegewerkt naar afspraken over onder meer ruimtelijke invulling van bovenlokale opgaven, fasering, financieringsvraagstukken en bijdrage aan de regionale opgaven. De provincie ziet op basis van de in maart 2021 vastgestelde provinciale omgevingsvisie het instrumentarium van regionaal programmeren als een nieuwe manier om flexibeler en adaptiever invulling te geven aan de ruimtelijke vraagstukken, te beginnen met wonen en werken. Wanneer regio en provincie hierin goed kunnen samenwerken en in de programmering de vraagstukken integraal bekeken worden zien we goede kansen om hiermee zowel gemeentelijke als provinciale belangen te behartigen. Richting programmeren blijven we aandacht vragen voor leefbaarheid, klimaatadaptatie en klimaatbestendigheid en voor de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwontwikkeling, waarbij we speciale aandacht vragen voor de gelijkere in- en uitstroom van hoge en lage inkomens, met als doel dat de toevoeging in de diverse segmenten goed over de gemeenten wordt verdeeld. In het concept IRP is daarnaast te lezen dat Rijnburg pas vanaf 2035 in beeld is als ontwikkellocatie voor woningbouw. We pleiten ervoor dat het IRP voldoende adaptief blijft om Rijnburg indien nodig eerder dan 2035 te programmeren als ontwikkellocatie om op die manier in de regionale woningbouwbehoefte te voorzien.		De aandachtspunten zullen worden meegenomen in de vervolgfase van het REP en het Regionaal Programmeren.

101	Zienswijze	Nieuwegein	Uitvoerbaarheid en haalbaarheid We vragen voor de volgende fase aandacht om te komen tot afspraken met diverse partners over de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van verstedelijkingsopgaven, mobiliteitsmaatregelen en landschapsinvesteringen. Hoewel de ambities in het IRP goeddeels aansluiten bij de ambities uit de Nieuwegeinse omgevingsvisie is er nog relatief weinig zicht op uitvoerbaarheid, haalbaarheid en financiering. Het IRP is niet integraal doorgekeurd, maar de verwachting is dat een dergelijke doorrekening een miljardentekort zal kennen. Binnenstedelijk bouwen met de daarbij beoogde kwaliteiten, zoals betaalbaarheid duurzaamheid, leidt vaak tot een publiek tekort en biedt daarmee weinig tot geen ruimte om bovenplanse kosten te financieren. Dit betekent niet dat de ambities losgelaten moeten worden, wel dat in de komende fase veel aandacht nodig is voor mogelijkheden om het gesprek te voeren met partners die een bijdrage kunnen leveren in de realisatie van de ambities, aandacht voor prioritering en fasering in de ambities en een sterke lobby.		In IRP Hoofdstuk 4 is de uitvoeringsstrategie voor het IRP beschreven. Hier staat op hoofdlijnen de organisatie van het vervolg beschreven en de belangrijkste stappen waarin de verdere uitwerking vorm krijgt. Komende tijd wordt de de kwartiermakersfase de uitvoeringsstrategie verder uitgewerkt tot een Plan van Aanpak voor Fase 4. In het Plan van Aanpak wordt verder uitgewerkt hoe in de toekomst zal worden samengewerkt met stakeholders en ontwikkelpartners en hoe de gezamenlijke ambitie zal worden gebruikt voor het steviger op de kaart zetten van de regio en de bijbehorende lobby.
102	Zienswijze	Nieuwegein	Tot slot Wij realiseren ons dat de totstandkoming van het IRP een majeure opgave is en constateren dat er met dit concept een stevige basis ligt, waarin nog wel witte vlekken zijn opgenomen. Het is van belang om in de regio tot goede afspraken te komen hoe we bij de invulling van deze witte vlekken vast blijven houden aan een integrale afweging van het ruimtelijk perspectief. Hoogachtend, De gemeenteraad van Nieuwegein Jan Karens - griffier, Frans Backhuijs - voorzitter		Behoeft geen beantwoording
103	Zienswijze	Oudewater	Geachte heer Hoeve, Op 30 maart 2021 deelde u het concept Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) met de colleges van de gemeenten van de U16. U deelde het concept IRP om gemeenteraden de mogelijkheid te bieden om een zienswijze op het document te geven. Via deze brief sturen wij u de zienswijze van de gemeenteraad van Oudewater. Informele consultatieronde colleges Voorafgaand aan het concept IRP heeft u het ontwerp IRP aan de colleges van de U16-gemeenten voorgelegd. Colleges kregen de mogelijkheid om via een informele consultatieronde een reactie te geven. De reactie van het college van Oudewater is als bijlage aan deze raadszienswijze toegevoegd. Wij verzoeken u om deze raadszienswijze in samenhang met de collegereactie te bezien. Beide reacties liggen namelijk in elkaars verlengde. Overigens zijn wij u erkentelijk voor de in het IRP gemaakte aanpassingen op basis van de collegereactie. Het standpunt over automobilititeit in de spits is genuanceerd, de directe financiële koppeling tussen groenontwikkeling en woningbouw losgelaten en de (potentiële) woningbouwlocatie Kerkwetering ingetekend. Daarnaast is Oudewater verbonden met het snelfietsroutenetwerk, heeft de Oude Hollandse Waterlinie een plek in het document gekregen en wordt Oudewater bij de Polderscheg genoemd. Kortom; veel van de aandachtspunten uit de collegereactie zijn in het concept IRP verwerkt.		Wij hebben kennisgenomen van de zienswijze van de gemeente Oudewater op het concept Integraal Ruimtelijk Perspectief en bezien deze in samenhang met de collegereactie.
104	Zienswijze	Oudewater	Status van het IRP Van nature bestaat er een spanningsveld tussen regionale samenwerking en democratische legitimiteit. Het IRP is een product van de U16. De U16 is geen bestuurslaag, maar een netwerksamenwerking. Het IRP heeft geen wettelijk juridische status zoals gemeentelijke omgevingsvisies en -plannen. Zowel de U16 als het IRP zijn voor hun waarde en legitimiteit afhankelijk van lokaal draagvlak en lokale besluitvorming. Vanuit deze realiteit is ervoor gekozen om het IRP van onderaf op te bouwen en te beschouwen als een adaptief document. Het IRP is hiermee een optelsom van lokale visies en de plek waar regionale afstemming plaatsvindt. Voortschrijdend inzicht, zowel op lokaal als regionaal niveau, kan leiden tot aanpassing van het IRP. Aan de andere kant vraagt belangenbehartiging richting Rijk en provincie wel om bepaalde mate van commitment op de inhoud. Gemeenten moeten elkaar als het ware vasthouden. Het spanningsveld tussen regionale samenwerking en democratische legitimiteit is niet volledig weg te nemen. De keuzes die u maakt om de kracht van regionale samenwerking te benutten, zonder de lokale bestuurslaag tekort te doen, steunen wij. Wel vragen wij u om, zelfs na eventuele vaststelling van het IRP, als U16 zichtbaar te blijven zijn om zo het lokale draagvlak voor deze regionale samenwerking te behouden en te versterken. Enkel wanneer u hier voldoende aandacht aan besteedt, kan regionale samenwerking succesvol zijn.		Uw aandachtspunt over zichtbaarheid van de regionale samenwerking in de vervolgfase hebben wij meegenomen in het opstellen van de uitvoeringsstrategie in hoofdstuk 4. In het Plan van Aanpak voor fase 4 moet dit verder worden uitgewerkt. De samenwerking richting uitvoering en de regionale afstemming zijn hierin van belang om het IRP tot uitvoering te kunnen brengen.
105	Zienswijze	Oudewater	Integraliteit RES-REP Een belangrijk vraagstuk voor ons is de relatie tussen de Regionale Energie Strategie (RES) U16 en het IRP. Vooralsnog wordt in het IRP voor vraagstukken rondom energietransitie verwezen naar het RES-traject. Hierdoor lijkt er sprake te zijn van twee separate trajecten, terwijl het IRP de plek zou moeten zijn waar alles samenkomt. In het IRP geeft u aan (blz. 93), dat u voorafgaand aan de besluitvorming over het IRP een memo aanbiedt. Een memo waarin de samenhang en eventuele botsende belangen tussen de energieopgave en de overige opgaven zal worden beschreven. Wij zijn benieuwd naar de inhoud van dit memo en gaan er daarbij vanuit dat u in dit memo ook helderheid verschaft over de omgang met de verschillende tijdshorizonnen van het IRP (2040) en de RES (2030). De nog te verschaffen duidelijkheid over samenhang IRP met RES kan er te zijner tijd toe leiden dat deze zienswijze aangevuld wordt.	RES 1.0 is geïntegreerd in het IRP.	Voor het concept IRP was de RES 1.0 nog niet gereed. De RES 1.0 is nu geïntegreerd in het IRP. Het verschil in tijdshorizonnen wordt in het IRP benoemd.
106	Zienswijze	Oudewater	Vitaliteit als centrale opgave Zoals eerder in onze collegereactie aangegeven, staan diverse onderdelen in het IRP ver af van de ruimtelijke uitdagingen in onze gemeente. Oudewater heeft geen groei ambities en ziet daardoor ook geen noodzaak voor een "schaalsprong". Wij richten ons vooral op het toekomstbestendig en vitaal houden van onze gemeente en hebben geen behoefte aan het faciliteren van de enorme groeiopgave van de regio Utrecht. Uiteraard begrijpen wij wel dat de groei van omliggende steden en bijbehorende ruimtelijke ingrepen gewenste en ongewenste consequenties (kunnen) hebben op onze gemeente. Vanuit deze invalshoek komen wij op voor de belangen van Oudewater en voelen wij ons constructief betrokken bij het IRP en de daarin beschreven ontwikkelingen. In het traject tot aan de totstandkoming van het huidige concept IRP heeft een verschuiving plaatsgevonden van een eenzijdige focus op het stedelijk gebied naar een meer gebalanceerd verhaal, waarin zowel aandacht is voor het stedelijk als het landelijk gebied. Zo doet de huidige omschrijving van de omgang met de agrarische transitie, waarin aandacht is voor economisch perspectief en de agrariërs als beheerders van het landschap, veel meer recht aan de realiteit dan eerdere teksten en uitspraken op dit onderwerp. Daarnaast wordt de belangrijke vitaliteitsopgave van de kleine(re) kernen in het IRP omarmd als regionaal vraagstuk. Wel zien wij in sommige onderdelen nog steeds enige onbalans tussen de aandacht voor het stedelijk en landelijk gebied. Zo kunnen wij de in het IRP gemaakte constatering van een oververtegenwoordiging aan dorps milieus moeilijk plaatsen en strookt dit niet met onze beelden van de praktijk. Het blijft van belang om naast de stedelijke uitdagingen voldoende aandacht te hebben voor de uitdagingen in het landelijk gebied. Het merendeel van de gemeenten in de U16 heeft nu eenmaal een landelijk karakter. Wij verzoeken u deze opmerking (oververtegenwoordiging) te schrappen.	Formulering in IRP aangepast	De constatering rond dorps milieus volgt uit het kwalitatieve woningbehoefteonderzoek. Daarin werd geconstateerd dat in een deel van de regio een overschot zou zijn aan plannen in dorps milieus. Dit is lastig te rijmen met de woningmarkt in de dorpen. Belangrijk is dat er lokaal de juiste woonmilieus worden gerealiseerd die passen bij de vraag, veelal juist voor de doorstroming van senioren en voor starters. De formulering is in het IRP daarop aangepast tot de volgende: "Buiten de stedelijke agglomeratie moeten woonmilieus vooral lokaal goed worden afgestemd op de behoefte. Het gaat veelal om het creëren van kansen voor de doorstroming van senioren en het toevoegen van woningen voor starters."
107	Zienswijze	Oudewater	Mobiliteit en vitaliteit In het IRP beschrijft u het verschil tussen zelfstandige en verbonden vitaliteit. Zelfstandige vitaliteit gaat over werk en voorzieningen in een kern zelf. Verbonden vitaliteit gaat over werk en voorzieningen buiten een kern, die goed bereikbaar zijn met eigen of openbaar vervoer. In onze gemeente hebben wij met beide vormen van vitaliteit te maken. Voor ziekenhuiszorg, maar ook voor diverse vormen van kunst- en cultuurbeleving zijn de inwoners van de gemeente Oudewater afhankelijk van voorzieningen in andere gemeenten. Om op een goede manier van deze voorzieningen gebruik te kunnen maken is het van belang dat de mobiliteit op orde is. In het IRP geeft u prioriteit aan duurzame vormen van mobiliteit zoals de trein en de (elektrische) fiets. Autoverkeer wilt u zo veel mogelijk beperken. Voor het stedelijk gebied waar de drukte zich concentreert en alternatieven voor autogebruik beschikbaar zijn, snappen wij deze keuze. Voor het landelijk gebied blijft de auto echter het belangrijkste vervoersmiddel voor de (middel)lange afstand. Juist in het kader van de verbonden vitaliteit, essentieel voor de leefbaarheid van onze gemeente, vragen wij aandacht voor het blijven faciliteren van autogebruik in het landelijk gebied. Uiteraard staan wij daarnaast open voor verkenningen naar en implementatie van duurzame vormen van mobiliteit, wanneer deze een reëel en betaalbaar alternatief vormen voor het autogebruik.		Voor een groot deel van de regio blijft de auto de belangrijkste vorm van vervoer. Toch ligt het in lijn met de doelstellingen van het IRP om ook buiten het stedelijk gebied te streven naar meer gebruik van duurzame vormen van vervoer (zoals de fiets en de bus) of het creëren van aantrekkelijke plekken waar op- of overstapt kan worden van eigen vervoer naar OV, met name wanneer de bestemming in het stedelijk gebied ligt.

108	Zienswijze	Oudewater	Groeien voor eigen behoefte Wij vinden het goed dat het onderwerp 'vitale kernen' een prominente plek heeft in het IRP. Het groeien voor eigen behoefte, van fundamenteel belang voor de vitaliteit van kleine en middelgrote kernen, wordt omarmd. Daarnaast wordt expliciet benoemd dat een gezonde regio begint met vitale kernen. De opgave om kleine en middelgrote kernen vitaal te houden is dus niet enkel een lokale, maar ook een regionale opgave. Wij begrijpen de argumentatie waarom het onderwerp niet in de ontwikkelpaden is opgenomen. Kleine en middelgrote kernen kennen inderdaad een eigen dynamiek en afhankelijkheden en zijn moeilijk gezamenlijk in een tijdpad te plaatsen. Wel vragen wij aandacht voor het op de agenda houden van dit onderwerp. Als U16-regio staan wij gezamenlijk voor de opgave om de groei voor eigen behoefte van kleine(re) kernen te realiseren. Indien zich mogelijkheden voordoen om deze groei te realiseren, bijvoorbeeld door beperkende kaders van andere overheden, dan verwachten wij dat we hier gezamenlijk als U16 het gesprek met deze overheden over aangaan.		De dynamiek in de vitale kernen is inderdaad een gedeelde en daarmee een regionale opgave. Daarom wordt in het IRP voorgesteld om voor de vitale kernen een eigen gebiedsuitwerking te maken. Op deze manier blijft het thema meer nadrukkelijk onderwerp van samenwerking en regionaal geagendeerd en wordt kennis gedeeld.
109	Zienswijze	Oudewater	Ambities voor werken en groen & landschap Het bedrijventerrein Tappersheul bestempelt u in het IRP als een 'Next Economy'-locatie. Dit houdt in dat het bedrijventerrein over eigenschappen beschikt, waardoor het in uw ogen geschikt is voor activiteiten verbonden aan het thema circulaire economie. Wat voor activiteiten dit precies behelst, wordt uit het IRP niet duidelijk. Wel spreekt u over het bieden van ruimte aan zwaardere milieuentouren. Wij hebben sterke twijfels over zwaardere milieuentouren op bedrijventerrein Tappersheul, maar gaan graag met u in gesprek over wat u precies voor ogen heeft. Eveneens twijfelen wij aan de mogelijkheden vanuit de beperkte ruimte die Oudewater heeft en krijgt voor bedrijvigheid. Circulaire bedrijvigheid heeft een (veel) grotere ruimtevraag. Wij zijn benieuwd naar uw ideeën en op welke wijze deze aansluiten op de reeds gevestigde bedrijvigheid op het bedrijventerrein. Bedrijvigheid die een belangrijke rol voor onze lokale werkgelegenheid vervult.		In de NEER analyse zijn op basis van een reeks aan indicatoren beoordelingen van de Next Economy potentie van bedrijventerreinen gemaakt. Circulaire economie was hier ook een onderdeel van. De analyses zijn meerdere keren gedeeld met gemeenten, waar ook op gereageerd kon worden. Graag gaan we nader in gesprek met Oudewater over de scores van bedrijventerrein Tappersheul.
110	Zienswijze	Oudewater	Ten slotte staan wij stil bij de ambities op het gebied van groen en landschap. Eerder hebben wij al aangegeven, dat wij het goed vinden dat er veel aandacht is voor de opgaven op het gebied van groen en landschap. Verplichtingen die het Rijk ons oplegt zien wij als onontkoombaar. De U16 aandacht voor groen en landschap komt echter voort uit een schaalprong die voor de gemeente Oudewater niet hoeft. Aanpassingen aan groen en landschap staan dus ten dienste van de schaalprong van het verstedelijk gebied. Dat kan mogelijk voordelen voor Oudewater met zich meebrengen. Het is hierbij van belang om oog te houden voor de balans van de dienstbaarheid van het landschap aan het verstedelijk én het landelijk gebied. Een gebiedsgerichte aanpak kan dienen als instrument om ruimte te bieden aan de belangen die in een specifiek gebied aanwezig zijn.		De landschappelijke opgave voor de gemeente Oudewater staat niet alleen ten dienste van een schaalprong van het stedelijk gebied. Autonome ontwikkelingen op het gebied van bodemdaling, de wateropgave en landbouwtransitie zorgen voor veranderingen in het landschap van het Groene Hart die ook zonder groei van de stad Utrecht nodig zouden zijn. In het hoofdstuk adaptief ontwikkelpad is deze opgave in de paragraaf 'systematiek van groen en landschap groeit mee' onderscheiden als categorie C. Een gebiedsgerichte aanpak zal hier inderdaad een goed instrument voor zijn en zal verder worden uitgewerkt in de vervolgfase van het REP.
111	Zienswijze	Oudewater	Daarnaast blijft de financiering van de ambities een lastig vraagstuk. Wij vinden dit merkwaardig gezien het feit dat veranderingen in groen en landschap het gevolg zijn van de schaalprong in het verstedelijk gebied. Indien de ambities op het gebied van groen en landschap niet haalbaar blijken te zijn, kan dit gevolgen hebben voor andere thema's die in het verstedelijk gebied spelen. Het is belangrijk om in de komende periode te monitoren in hoeverre stedelijke ambities om maatregelen in groen en landschap vragen en of die uitvoerbaar blijken te zijn of niet. Zeker op onderwerpen waarvan wij nu al weten, dat realisatie hiervan niet eenvoudig is.		De groenopgave is net als de andere opgaven voor de regio ambitieus en voorwaardelijk voor de groei van de regio. Het klopt dat veel van deze ambities net als ambities uit andere thema's nog niet financieel gedekt zijn. We benadrukken dat het gaat om een gezamenlijke ambitie van de regio waarbij de oplossingen ook moeten passen bij deze gezamenlijkheid. In het hoofdstuk uitvoeringsstrategie is dit in het IRP omschreven en in de vier fase wordt dit verder uitgewerkt. Daarbij wordt nauw samengewerkt met het programma 'groen groeit mee' van provincie, gemeentes en waterschappen.
112	Zienswijze	Oudewater	Samenvattend Voor het overzicht benoemen wij nogmaals onze belangrijkste opmerkingen en aandachtspunten: • Dank voor het op een goede manier verwerken van de collegereactie. • Heb aandacht voor de rol van het lokale bestuur en het spanningsveld tussen regionale samenwerking en democratische legitimiteit. • Wij zijn benieuwd naar de integratie van het RES in het IRP en sluiten niet uit dat het toegezegde memo tot een aanvulling op deze zienswijze leidt. • Geef voldoende aandacht aan het stedelijk én landelijk gebied – zorg voor een goede balans; • Mobiliteit is voor kleine(re) kernen van essentieel belang voor de vitaliteit. Geef voldoende ruimte aan automobilititeit indien er geen goede alternatieven aanwezig zijn. • Het groeien voor eigen behoefte van vitale kernen is niet enkel een lokale, maar ook een regionale opgave waarvoor wij gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen. • Licht nader toe wat uw plannen zijn met de 'Next Economy'-bedrijventerreinen, waarbij wij sterke twijfels hebben over zwaardere milieuentouren en circulaire activiteiten op bedrijventerrein Tappersheul. • Heb voldoende aandacht voor de dienstbaarheid van de groenambities aan het landelijk en stedelijk gebied en de financierbaarheid van deze ambities.	Zie bovenstaande antwoorden	Dank voor heldere samenvatting. Zie bovenstaande antwoorden voor de verantwoording.
113	Zienswijze	Oudewater	Wij kijken uit naar de wijze waarop u onze zienswijze in het IRP verwerkt. Daarnaast ontvangen wij graag een nadere toelichting op de onderdelen waar wij dat hebben gevraagd. Mocht u vragen voor ons hebben, dan horen wij dat uiteraard graag. Indien nodig zijn wij tot een mondelinge toelichting van deze brief bereid. Hoogachtend, Namens de gemeenteraad, De burgemeester, De griffier, Drs. D.C. de Vries mr. A. van der Lugt		Behoeft geen beantwoording
114	Amendement op zienswijze	Oudewater	Onderwerp: Zienswijze concept Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) U16 De raad van de gemeente Oudewater in vergadering bijeen d.d. 15 juli 2021 De ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Oudewater, stelt voor om het raadsbesluit als volgt aan te passen: De zienswijze op het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) met nummer D/21/024155 vast te stellen, waarin de volgende aandachtspunten zijn opgenomen: (...) Te wijzigingen in: De zienswijze op het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) met nummer D/21/024155 gewijzigd vast te stellen, waarin de volgende aandachtspunten zijn opgenomen: (...) Tevens stelt ondergetekende voor om het raadsbesluit als volgt aan te vullen: 3. Aan de zienswijze vanuit de gemeenteraad met nummer D/21/024155 wordt onder het kopje 'Ambities voor werken en groen + landschap' de volgende alinea toegevoegd: 'Natuurinclusieve landbouw is het belangrijkste onderdeel van nieuwe natuur. Dit willen wij expliciet benoemd zien in het IRP. Voordat een voorstel wordt gedaan voor nieuwe natuur, moet bij de huidige beheerder worden nagegaan welke activiteiten er nu plaatsvinden om de biodiversiteit te verbeteren. De 4110 hectare die genoemd wordt in het concept IRP voor nieuwe natuur en recreatie moet als laatste onttrokken worden aan de agrarische sector. Alle ideeën moeten in samenspraak en overleg met de agrarische sector opgepakt worden, zodat er echt een plan is om natuurdoelen te halen en de sector en de natuur er beiden op vooruit kunnen gaan.' Toelichting: Met het uitvoeren van dit IRP, moet het toekennen van nieuwe natuur niet het tegenstelde effect hebben. Bespreek daarom met huidige beheerder, wat hij nu doet om natuur een plaats te geven. Als je spreekt over nieuwe natuur, dan moet dit in samenspraak met de beheerder zodat hij zijn bedrijfsvoering kan combineren met de ambitie van natuurversterking. Helaas zien we niet in het IRP terug dat onder nieuwe natuur, ook natuurinclusie landbouw als belangrijk onderdeel thuishoort. In Oudewater wordt er al heel veel gedaan aan natuurinclusieve landbouw. Binnenkort start er bij de ANV (Agrarische Natuur Vereniging) in Oudewater een nieuw project, ook wel Agroforestry in de Lopikerwaard. Agroforestry is een relatief nieuw begrip, het is een vorm van landgebruik waarbij bomen/struiken en vee/teelt op hetzelfde perceel voorkomen. Je kunt dan denken aan percelen waarop bijvoorbeeld notenbomen groeien en vee kan grazen, of aan zgn. 'voederhagen' waar vee van aangeplante bomen en struiken kunnen knabbelen om zo hun benodigde voedingsstoffen en mineralen op natuurlijke wijze te verkrijgen. Met dit project willen we bijdragen aan herstel van natuur en biodiversiteit. Maar er is uiteraard ook oog voor verdienmodellen voor de agrariër. Daarnaast heeft de agrarische sector die grond zelf hard nodig om te verduurzamen en te extensiveren.	Op blz 47 tekst aanvullen: stimuleren van de transitie van reguliere landbouw naar economische rendabele kringloop landbouw met nadrukkelijk aandacht voor natuurinclusiviteit. Op blz 85 bij perspectief agrarische sector toevoegen: Natuurinclusieve landbouw levert een essentiële bijdrage aan het behouden van bestaande natuurwaarden en het vergroten van de natuurwaarden en de biodiversiteit.	Uw expliciete uitspraak dat natuurinclusieve landbouw het belangrijkste onderdeel is van nieuwe natuur is met enige nuance verwerkt. Natuurinclusieve landbouw levert een essentiële bijdrage aan behoud van bestaande natuurwaarden, nieuwe natuur en vergroting biodiversiteit. In het IRP zijn de teksten rond het 'perspectief agrarische sector' aangescherpt. Zo is opgenomen dat 'transitie maatwerk vereist per deelgebied in nauwe samenwerking met de agrariërs'. Natuurinclusieve landbouw' werd al genoemd bij de gebiedsopgaven groen en landschap in de thematische uitwerkingen. Uw voorbeeld van agroforestry is daar een mooie illustratie van. Onder het kopje 'perspectief agrarische sector' in hetzelfde hoofdstuk is 'natuurinclusieve landbouw' benoemd als onderzoeksvraag voor het vervolg: 'Wat houdt kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw in elk deelgebied in en welk verdienmodel is het meest kansrijk?' We zijn het dus eens met uw constatering dat dit een belangrijk onderdeel is en dat de agrariër hierin een hoofdrol speelt. Toch achten wij de landschappen en opgaven in de gehele regio te divers om de keuze voor de gehele regio te maken dat natuurinclusieve landbouw het belangrijkste onderdeel is van nieuwe natuur. Het zou kunnen dat dit bijvoorbeeld niet het geval is bij het vergroten en het robuust maken van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, of bijvoorbeeld bij het versterken van natuurwaarden rond de Veenplassen of bij het ontwikkelen van nieuwe natuur in de uiterwaarden. Vanwege deze diversiteit van landschappen brengen wij dus de bovenstaande nuanceringen aan.
115	Zienswijze	Stichtse Vecht	Geachte heer Verschuure, geachte heer Jansen, Het college en de gemeenteraad van Stichts Vecht hebben met interesse kennisgenomen van het concept-Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP). Wij constateren dat het document na een zorgvuldig traject met veel bestuurlijke en ambtelijke inbreng vanuit alle gemeenten in de regio tot stand is gekomen. Hiervoor willen wij onze waardering uitspreken. Het concept-IRP is op 25 mei 2021 behandeld in de collegevergadering van Stichtse Vecht en vervolgens besproken tijdens de commissievergadering van 15 juni 2021. De gemeenteraad heeft vervolgens op 6 juli 2021 besloten u de onderstaande zienswijze te sturen op het concept-Integraal Ruimtelijk Perspectief. Namens hen sturen wij dan ook de onderstaande zienswijze.		Behoeft geen beantwoording

116	Zienswijze	Stichtse Vecht	Het integraal ruimtelijk perspectief In het integraal ruimtelijk perspectief wordt aan de hand van een aantal perspectieven het toekomstbeeld geschetst voor de regio. Op basis hiervan zijn de acht redenerijlijnen ontwikkeld waarin deze verschillende perspectieven op de regio worden toegelicht en worden op een aantal vlakken via een inhoudelijke verdieping verduidelijkt. Bij deze redenerijlijnen in combinatie met de inhoudelijke verdiepingen zien we een aantal keuzes waar we nog een nadere verduidelijking op willen zien.		Behoeft geen beantwoording
117	Zienswijze	Stichtse Vecht	Samenwerking met andere regio's. Als regio maken we deel van een groter gebied. Zoals we zeggen dat de grote opgaven niet stoppen bij de gemeentegrenzen zo stoppen deze ook niet bij de regio. Samenwerking en afstemming met de omliggende regio's is dan ook wenselijk. Deze koppeling wordt nog gemist in het IRP. Verzocht wordt om ieder geval op de onderstaande punten de tekst aan te passen: 1. Op blz. 9 toe te voegen: NA: "Deze bijzondere kwaliteit van leven trekt mensen van binnen en buiten Nederland naar onze regio". "Afstemming en samenwerking met de belangrijke regio rondom de U16 zoals de metropoolregio Amsterdam, food valley en de regio Eindhoven die past in ons regionale profiel biedt extra kansen voor een economisch gezonde regio"; 2. Op blz. 33 perspectief 4: toe te voegen: "We zoeken samenwerking met de belangrijke regio rondom U16 waar het internationale aspecten betreft zoals vestiging van internationaal opererende bedrijven en zoeken daarbij naar complementariteit die past bij ons profiel van gezondheid en natuurlijke kwaliteiten. Dit vereist bestuurlijke samenwerking"	Verwerkt in tekst IRP	De afstemming met het grotere schaalniveau hebben we toegevoegd op de gesuggereerde locaties. Het besef dat de regio niet op zichzelf staat is een goede toevoeging aan het IRP.
118	Zienswijze	Stichtse Vecht	Redenerijlijn 1: De Utrechtse trots als basis Het is goed om te zien dat belangrijke bouwstenen uit de pijler groen en landschap zijn overgenomen. Het behoud en ontwikkelen van de 'Utrechtse Trots' in kwaliteit en kwantiteit onderstrepen wij. De ontwikkeling van de Utrechtse Trots draagt bij aan een groeiende behoefte aan recreatie en de gezondheid van inwoners en bezoekers in de regio. De schaa sprong van het landschap en zijn kwaliteiten wordt uiteengezet in gebiedsgerichte opgaven. Dit geeft aanleiding voor de te ontwikkelen thema's en mogelijke samenwerkingsverbanden in de programmering. Voor de gemeente Stichtse Vecht zien wij belangrijke opgaven terugkomen in de gebiedsgerichte opgaven: 1. Blauwe krans Stelling van Amsterdam (pg. 73) 2. Polderscheg Lange Linshotsen – Woerden – Breukelen (pg.74) 4. Waterliniescheg (pg. 75) 7. Agrarisch groenblauw netwerk (pg. 76)		Dank voor het compliment. Fijn dat u zich herkent in de opgaven
119	Zienswijze	Stichtse Vecht	De verbindende thema's zijn de veenweidegebieden, open landschappen, groenblauwe verbindingen, Hollandse Plassen, UNESCO erfgoed en cultuurhistorie. De kaart op pagina 72 verbeeldt deze opgaven. Het college heeft eerder aangegeven dat de rivier de Vecht als groenblauwe verbinding en de Nieuwe Hollandse Waterlinie als cultuurhistorische kwaliteit beter benoemd en verbonden zouden kunnen worden in de gebiedsgerichte opgaven 1, 2 en 4. Op pagina 41 wordt wel melding gemaakt van deze kwaliteiten als zodanig en wordt benadrukt dat het nodig is om deze kwaliteiten beter te ontsluiten. Het is nodig om binnen de U16 gezamenlijk aan deze opgaven te werken in passende allianties. Wij benadrukken deze urgentie en stippen dan ook het belang aan om deze kwaliteiten op te nemen binnen de gebiedsgerichte opgaven. Bovendien worden we graag betrokken in alliantievorming wanneer het deze kwaliteiten betreft. Om dit helder te stellen is het ons inziens goed om de rivier de Vecht en de elementen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) binnen ons gebied in de teksten van de gebiedsgerichte opgave van de Blauwe Krans Stelling van Amsterdam op pg.73, de Polderscheg Lange Linshotsen – Woerden – Breukelen op pg. 74 en de Waterliniescheg op pg. 75 op te nemen. De rivier de Vecht heeft een centrale en verbindende ligging tussen de Vinkeveense en Loosdrechtse Plassen. Het landschap is hier kleinschalig met een afwisseling aan dorpen en buitenplaatsen, kastelen en boerderijen en vormt door zijn verwevenheid van functies een bijzondere kwaliteit. De geschiedenis van de regio is hier voelbaar en zichtbaar aanwezig. Het cultuurhistorisch erfgoed en landschap maken de verhaallijn van de Gouden Eeuw en de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie beleefbaar. Deze kwaliteiten verbinden de genoemde gebiedsgerichte opgaven en zouden als zodanig aan de orde moeten komen in de gebiedsgerichte opgave, kaart(en) en kwaliteit.	Teksten gebiedsgerichte landschapsopgaven zijn aangevuld.	De Vecht en de Nieuwe Hollandse Waterlinie maken onderdeel uit van de groenblauwe verbindingen en zijn daarmee cruciaal als regionale kwaliteitsdragers. Ook in het adaptief ontwikkelpad (hfst 4) onderdeel systematiek van groen en landschap groeit mee zijn deze groenblauwe verbindingen specifiek benoemd. We onderschrijven de urgentie van deze opgaven. Uiteraard wordt de gemeente Stichtse Vecht betrokken bij de uitwerkingen in fase 4. De teksten van de gebiedsgerichte landschapsopgaven zijn aangevuld waar, per abuis, de Vecht en/of de Nieuwe Hollandse Waterlinie ontbrak.
Dank.	Zienswijze	Stichtse Vecht	Redenerijlijn 2: Keuze voor duurzame mobiliteit Stichtse Vecht ligt tussen de grote steden Utrecht en Amsterdam. Dat brengt de nodige vervoersbewegingen met zich mee. De spoorverbinding Utrecht- Amsterdam, het Amsterdam- Rijnkanaal en de A2 zijn belangrijke verkeersaders voor Nederland en lopen door Stichtse Vecht. De druk op de bestaande infrastructuur is groot. De mobiliteit loopt nu al vast en de huidige infrastructuur kan de forse groei voor de komende decennia niet aan.		Onderschrift teksten in deelgebied
121	Zienswijze	Stichtse Vecht	Het inzetten op duurzame mobiliteit en bereikbaarheid om te kunnen wonen, werken, winkelen en recreëren sluit dan ook helemaal aan bij onze ambities. Bereikbaarheid en mobiliteit zien wij als voorwaarde bij toekomstige ontwikkelingen. OV-knooppunten vormen hierbij een belangrijke rol doordat deze een nadrukkelijke rol hebben in de verstedelijking en ook in de mobiliteit om ketenverplaatsingen te faciliteren. Allerlei vervoersstromen komen bij een ov-knooppunt samen, met prioriteit voor fietsen, lopen en openbaar vervoer. Er ligt dan ook zeker een opgave op het gebied van verduurzaming van de mobiliteit zoals ontwikkeling van het OV knooppunt bij Breukelen en Maarssebroek. Maar ook het inzetten op goede OV verbindingen met de kleinere kernen. Hierbij verzoeken wij u sowieso de volgende tekstwijziging te doen: 1. Op blz. 20 mobiliteit: Toe te voegen: "een schaa sprong in het regionale OV systeem is ook nodig voor de bereikbaarheid en vitaliteit van en tussen de kernen"; 2. Bij blz. 49 onder toelendend OV in te voegen: Ook buiten het wiel met spaken "en tussen de kleine kernen" moet het toelendend OV op orde zijn.	Verwerkt in IRP	Bereikbaarheid en mobiliteit zien wij als voorwaarde bij toekomstige ontwikkelingen. Er ligt dan ook zeker een opgave op het gebied van verduurzaming van de mobiliteit zoals ontwikkeling van het OV knooppunt bij Breukelen en Maarssebroek. Maar ook het inzetten op goede OV verbindingen met de kleinere kernen.
122	Zienswijze	Stichtse Vecht	Redenerijlijn 3: Een gezonde regio begint met vitale kernen De raad is van mening dat het IRP onvoldoende aandacht schenkt aan de vitaliteit en leefbaarheid van de (kleinere) kernen. Het beleid is vooral gericht op het behouden van aantrekkelijke dorpen en steden en een duurzame prettige en gezonde woon- en leefomgeving. Verzocht wordt op de volgende tekst aan te passen: 1. Op blz. 21 vitale kernen: Toe te voegen: "De focus om te bouwen rond knooppunten mag bouwen in de directe omgeving van (kleinere) kernen en kernrandzones niet in de weg staan teneinde de leefbaarheid in de (kleinere) kernen te stimuleren." 2. Op blz. 23: toe te voegen in laatste tekstblok: "Plaatsing van windmolens op de grensvlakken tussen gemeenten willen wij vermijden tenzij hierover consensus tussen de betrokken gemeenten bestaat" 3. Op blz 55: bij opstellen vitale kernen, de "Handreiking vitaliteit met kwaliteit" toe te voegen: "leefbaarheid en voorzieningen niveau."		Ad. 1: De vitaliteit van kernen wordt in het hoofdstuk over "opgaven" als voorwaardelijk beschreven voor de regio. Het gaat in dit hoofdstuk alleen over de opgaven en dus niet over de oplossingen. Het past daarom niet in het IRP om op deze plek een verband te leggen tussen de binnenstedelijke ontwikkeling (die hier nog niet is geïntroduceerd) en de opgave voor vitale kernen. Ad. 2: Ook hier gaat het over het benoemen van de opgave. Voor de uitwerking en de afspraken is dit niet de juiste plek. Bovendien worden afspraken over zoekgebieden voor energieopwekking gemaakt in RES-verband. Ad.3: Leefbaarheid en voorzieningenniveau zijn van groot belang voor de vitale kernen. Dit is de kern van redenerijlijn 3 en wordt in het IRP nadrukkelijk onderschreven. De handreiking vitaliteit met kwaliteit gaat over de ontwerpkwaliteit van plannen bij vitale kernen. De reden om deze plannen te maken is dus leefbaarheid en voorzieningenniveau, maar de handreiking gaat vooral over het delen van kennis over de kwaliteit van plannen voor vitaliteit.
123	Zienswijze	Stichtse Vecht	Redenerijlijn 5: Intensiveren regioportalen We willen na 2030 de potentie van het stationsgebied Breukelen, om uit te groeien tot een hoogwaardig stedelijk woon- en werkmilieu, beter benutten. Het blijft een plek waar de overstap gemaakt wordt naar het ov richting Amsterdam of Utrecht. We willen hier een plek realiseren met een gezonde mix van wonen, werken en winkelen. Daarnaast zien we knooppunt Breukelen ook als Groene poort, zodat het mooie buitengebied van Stichtse Vecht goed bereikbaar wordt voor inwoners uit de regio voor recreatie en ontspanning.	De spoorse ambitie staat al in het IRP, geen verwerking nodig.	In het concept IRP werd gesproken over 9 buitenpoorten, die niet waren benoemd. Daarnaast werd gesproken over landschapspunten in de uitwerking in deelgebieden. Deze inconsistentie is in de actuele versie van het IRP recht getrokken. In de uitwerking van het deelgebied Vecht en Venen is benoemd dat Breukelen zowel Regioport is als Landschapspoor. Een plek voor verstedelijking, maar ook voor toegang tot het landschap.
124	Zienswijze	Stichtse Vecht	Redenerijlijn 8: Duurzame energie is een gezamenlijke opgave In het concept-IRP wordt het woord circulaire bedrijven veelvuldig gebruikt. Het verduurzamen van bedrijven gaat verder dan alleen circulair. Daarom wordt verzocht het woord te wijzigen in 'duurzaam'. Daarbij verzoeken wij u ook de tekst op blz 35 aan te passen. "Perspectief 6: In 2040 is de regio op weg naar energieneutraliteit" te vervangen door: "Perspectief 6: In 2040 is de regio op weg naar duurzame energie".	Aanpassing tekst circulaire bedrijventerreinen	We hebben gekozen voor de term 'energie-neutraliteit' omdat naast de kant van duurzame energie ook energiebesparing onderdeel is van de opgave. De tekst over circulaire bedrijvigheid is aangepast om beter te duiden wat hiermee bedoeld wordt.
125	Zienswijze	Stichtse Vecht	Deelgebieden Stichtse Vecht is gelegen in twee deelgebieden: deelgebied 2: Noorddoostflank en deelgebied 3: Vecht en Venen. De Noorddoostflank is het gebied gelegen tussen de Loosdrechtse Plassen en de Heuvelrug. Hier komen het strategische landschap van de Waterlinie, Heuvelrug en stadsrand samen. Deelgebied Vecht en Venen is het gebied dat vooral gelegen is binnen de gemeenten Stichtse Vecht en Ronde Venen. Kenmerkend door het aanwezige veenweidegebied en de verschillende rivieren zoals de Vecht en het Gein. Maar ook door de dynamische infrastructuurlijnen die van noord naar zuid gaan. Wij kunnen instemmen met de opgaven die worden beschreven voor landschap, mobiliteit, stedelijke ontwikkeling, regioportalen, vitaliteit en werken, waarbij wij u vragen rekening te houden met de hierboven genoemde aanvullingen.	Verwerkt in tekst	De introductieteksten voor de deelgebieden zijn aangepast met behulp van uw voorstellen.

126	Zienswijze	Stichtse Vecht	Tot slot Jaren geleden zijn we als regio gestart met het ontwikkelen van een toekomstperspectief van de regio. Hierbij maken we gebruik van de titel "Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen". In de loop van het proces zijn we naast de stedelijke opgaven ook gaan kijken naar de opgaven in het buitengebied. Daarnaast bevat de U16 regio ook kleine(re) kernen. De gebruikte titel legt teveel het accent op het belang van alleen de steden/ grote kernen in de U16 regio. Ook de kleine(re) kernen verdienen hetzelfde respect en aandacht als de grotere steden. De raad is dan van mening dat de titel niet meer passend is bij de verschillende opgaven waar we voorstaan. Daarom verzoeken wij u om in de titel het woord "stedelijke" te verwijderen. De titel wordt dan als volgt: Gezond leven in een regio voor iedereen.		Het IRP is met nadruk een integrale visie waarin alle opgaven gelijkwaardig zijn en gestart is vanuit de waarde van het landschap en de vitaliteit van de kernen, gemeenten en de regio als geheel. Juist de integraliteit van de regionale visie maakt deze visie uniek in het land en juist dat is van grote toegevoegde waarde binnen de regio en in de nationale context. De term gezond leven in een stedelijke regio is bekend in het land en helpt de zichtbaarheid en de lobby. Het is ook breed ingebed in de eigen regio en heeft op diverse plekken aan de basis gestaan van besluitvorming in raden over de toekomst van de regio. Het wijzigenvan de titel zou daarom niet passend zijn.
127	Zienswijze	Stichtse Vecht	Wij gaan ervan uit dat de punten die wij in onze reactie benoemen, leiden tot een scherper en beter IRP. Daarnaast gaan we ervan uit dat u ons als college nog in de gelegenheid stelt om te reageren op de eventuele aanvullingen op de redeneerlijnen vooraf aan het vaststellen van het IRP. Indien u nog vragen heeft dan kunt u contact opnemen met [redacted], telefoonnummer [redacted], e-mail [redacted]@stichtsevecht.nl. Met vriendelijke groet, Burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht, drs. A.J.H.T.H. Reinders drs. F.J. Halsema burgemeester gemeentesecretaris		Behoeft geen beantwoording
128	Zienswijze	Utrecht	Geachte bestuurlijk opdrachtgevers REP, Op 30 maart stuurde u ons – via het College van B&W - het concept integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) met het verzoek hierop te reageren. Als gemeenteraad van Utrecht doen wij dat graag en met deze brief sturen wij u onze zienswijze. Wij waarderen het zeer dat de raden in deze fase in de gelegenheid worden gesteld te reageren op het concept-document. Het concept IRP is een indrukwekkend en mooi document, zowel in tekst als in beeld. Het is gelukt om de grote ruimtelijke opgaven voor de komende jaren samenhangend in beeld te brengen. Daar mogen we als regio trots op zijn. Met dit concept IRP als basis gaan we als regiogemeenten in gezamenlijkheid aan de slag met de beschreven ambities op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, groen en energie.		Behoeft geen beantwoording
129	Zienswijze	Utrecht	Wij hebben eerder uw beoordelingskader vastgesteld en constateren dat deze methodiek goed werkbaar is. Het concept IRP is zorgvuldig langs deze meetlat gelegd en het IRP scoort in zijn algemeenheid positief. Wij vertrouwen erop dat u de elementen waarop de score neutraal, onduidelijk of negatief is verder zult uitwerken in de definitieve IRP of in de vervolgfase. Hieronder geven wij enkele specifieke zaken aan, waarvoor wij aandacht willen vragen.		De manier waarop het IRP scoort op het beoordelingskader heeft volop onze aandacht. Het gaat met name om het scheppen van de juiste randvoorwaarden voor gezondheid en leefbaarheid en tegelijkertijd het zoeken naar locaties voor binnenstedelijke verdichting. In het IRP en in het vervolgproces is hier volop aandacht voor.
130	Zienswijze	Utrecht	Wij hebben er alle vertrouwen in dat het vervolgproces zal leiden tot een breed gedragen visie voor onze regio op weg naar 2040. Ten opzichte van de huidige conceptversie hebben wij als gemeenteraad van Utrecht enkele aanvullingen en aandachtspunten mee te geven. Deze worden in het navolgende puntsgewijs beschreven.		Behoeft geen beantwoording
131	Zienswijze	Utrecht	1. Hoewel de ambitie is dat we met het IRP een integrale visie neerleggen voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de regio, kiest u bij de programmering voor een thematische aanpak. Aangezien wij met elkaar als regio schaarse en kostbare ruimte moeten invullen, lijkt het ons noodzakelijk om hierbij continu een integrale blik te hanteren. Hoe ongemakkelijk het ook zal zijn, wij zullen als regio integraal moeten programmeren. In dit opticht is ook het IRP zelf natuurlijk nog niet volledig integraal; de locaties voor energieopwekking, energieopslag en energietransport ontbreken nog en aangezien dit om een omvangrijke ruimteclaim zal gaan, had dit ook als dilemma steviger in het IRP kunnen worden beschreven. Voor energie is het gemiste kans dat mogelijke regionale uitgangspunten ten aanzien de gebouwde omgeving, zoals bijvoorbeeld energieneutraal bouwen, daken bij nieuwbouw optimaal benutten, of nieuwbouw bij voorkeur via lage temperatuur verwarming verwarmen niet zijn opgenomen. Deze hadden onafhankelijk van de oplevering van de RES onderdeel van het IRP kunnen zijn. Wij verzoeken u om de ambitie naar een energieneutrale regio op te nemen in het IRP. Wij verzoeken u om de ambitie naar een energieneutrale regio op te nemen in het IRP.		De RES vormt de belangrijkste input op het gebied voor het thema Energie. In de RES wordt gewerkt aan zowel de warmte- als de elektriciteits transitie. We onderschrijven de doelen uit het Klimaatakkoord. Voor het concept IRP was de RES 1.0 nog niet gereed. De RES 1.0 is nu geïntegreerd in het IRP. Daarmee maken bijvoorbeeld de zoekgebieden voor duurzame opwek deel uit van het IRP. Ook de verduurzaming van de gebouwde omgeving maakt onderdeel uit van het IRP en zal in de volgende fase verder zijn uitgewerkt.
132	Zienswijze	Utrecht	2. Het is nog onduidelijk hoe de programmering in de volgende fase eruit gaat zien. Hoe we de stap zetten van een gemeenschappelijk gedragen visie naar gezamenlijke verantwoordelijkheid voor uitwerking die recht doet aan de zelfstandige positie van gemeenten. Daarbij achten wij het van belang dat u ook koppellansen van de belangrijke opgaven onderzoekt en benut, bijvoorbeeld het realiseren van schagen met routes voor OV en fiets; of het Wiel met spaken uitwerken voor fiets, OV en groen. Op strategische vraagstukken kan het van belang zijn om als regiogemeenten samen op te trekken; wij denken bijvoorbeeld aan het tegengaan van grondspeculatie. Als randvoorwaarde voor ontwikkeling missen we in het IRP dat er een oplossingen moeten komen voor de stikstofproblematiek. Wij vragen u in de volgende fase te verkennen hoe de gelijktijdige ontwikkeling van de ambities voor groen en landschap eraan kunnen bijdragen dat andere thema's zoals wonen, werken en mobiliteit ook verder kunnen in hun ontwikkeling.	RES 1.0 is geïntegreerd in het IRP.	Het IRP is een regionale visie dat richting geeft en waarin nog een aantal onzekerheden bij de uitwerking en realisatie. De gekozen ontwikkelrichting en financieringsvraagstuk maakt dat het slim combineren van functies, partijen en middelen cruciaal is nïj de uitvoering. Koppellansen worden in het IRP op diverse plekken benoemd: redeneerlijn 1, thematische uitwerking landschap en in de deelgebieden (hfst 3). Dit is ook onderdeel van fase 4 om deze meekoppellansen te concretiseren en te verzilveren. Stikstofvraagstuk is nu benoemd in relatie tot de landbouw. Bij de uitvoering ligt het eigenaarschap en primaat bij de gemeenten, de U10 kan dat ondersteunen, onder andere middels een realisatiestrategie. Daarvoor wordt expertise (bijv. t.a.v. tegengaan grondspeculaties) en afstemming met andere regio's wordt georganiseerd.
133	Zienswijze	Utrecht	3. Wij geven u graag enkele specifieke inhoudelijke aandachtspunten mee, die voor een deel ook waren aangegeven in de zienswijze van het Utrechtse College van B en W: ➤ Op het gebied van woningbouw zien wij in het IRP een sterke focus op voldoende woningen. Wij willen benadrukken dat zeker zo belangrijk is dat we woningen bouwen die aansluiten bij de vraag, dat we doorstroming op de woningmarkt stimuleren, dat we streven naar leefbare en gemengde wijken, dat we aandacht hebben voor specifieke doelgroepen en dat we werken aan een grote diversiteit aan woonmilieus. Er is een grote behoefte aan betaalbare woningen; het is belangrijk dat de regio een ontwikkelstrategie heeft hoe we dat ook voor het lage en middensegment kunnen realiseren. We vinden ook dat onze motie over het aanbod voor kwetsbare groepen te mager is verwerkt. Wij stellen voor om de Provinciale streefnorm van ten minste 25% sociale huur en ten minste 25% middenhuur op te nemen in het IRP. In de uitwerking in deelgebieden wordt het thema wonen niet expliciet genoemd en krijgen we geen zicht op de aantallen woningen en de diversiteit van woonmilieus (van zowel de bestaande als de nieuwe locaties).	verwerkt in IRP	In de thematische verdieping van het thema wonen is een paragraaf toegevoegd aan het IRP met daarin een verwijzing naar de Provinciale Streefnorm en het uitgangspunt dat in het Regionaal Programmeren iedere gemeente haar verantwoordelijkheid neemt om te zorgen voor voldoende betaalbare woningen en woningen voor kwetsbare doelgroepen. Waar het gaat om woonmilieus wordt in hetzelfde hoofdstuk een kaart geïntroduceerd met toekomstige woonmilieus. Dit hebben we nog niet kunnen vertalen naar aantallen woningen per woonmilieu, omdat het voor veel van de locaties nog niet mogelijk is om aantallen te noemen. Tevens hebben veel gemeenten de behoefte geuit om woonmilieus lokaal verder uit te werken. Tenslotte geeft een uitwerking naar woningaantallen per deelgebied niet het juiste beeld, omdat de deelgebieden overlappen. Zo is de Gemeente Utrecht onderdeel van alle vijf deelgebieden.
134	Zienswijze	Utrecht	➤ Als het gaat om de economische doelstellingen en de werklocaties is de stad Utrecht de motor van de regio. Het ontbreekt in het IRP aan deze constatering en in samenhang daarmee zouden wij graag de volgende toevoegingen zien in het IRP: > Er is op korte termijn behoefte aan het realiseren van extra bedrijventerreinen van totaal circa 65 hectare, te verdelen over een drietal locaties in de regio, bedoeld voor bovenlokale bedrijvigheid die voor de regio belangrijk is. > Het Science Park verder uitwerken als internationale toplocatie op het gebied van Life Science, inclusief de satellietlocaties Zeist, de Bilt en Driebergen. > De A12 zone goed benutten als nieuwe locatie voor werken, in combinatie met de andere bouwstenen (mix van functies). > Grootschalige distributiecentra (XXL-locaties) die geen directe binding hebben met de stad en weinig werkgelegenheid toevoegen niet inpassen nabij de stedelijke knooppunten omdat dit een negatieve invloed heeft op de bereikbaarheid. Voor stadsdistributie kan wel ruimte worden gecreëerd.	Verwerkt in tekst IRP	De constatering dat de Stad Utrecht de economische motor van de regio is, is toegevoegd in de introductie van Redeneerlijn 7. De opgave voor regionale bedrijventerreinen, de wetenschapsmilieus en de (stads)distributie zijn benoemd in hoofdstuk 2C onder het thema werklocaties.
135	Zienswijze	Utrecht	Het thema Mobiliteit mag sterker worden geduid als randvoorwaarde voor de verdere verstedelijking. De schaa sprong mobiliteit vraagt onder meer om hoogwaardige loop- en fietsverbindingen, fietsenstallingen, een regionale parkeerstrategie en deelmobiliteit. P+R-locaties kunnen een belangrijke rol vervullen in het afvangen van verkeer; wij trekken hierin graag samen op met de regio en pleiten ervoor om dit een plek te geven in het IRP.		Teksten in IRP zijn in lijn met de zienswijze.
136	Zienswijze	Utrecht	Op het gebied van groen en gezonde leefomgeving ontbreken in de paragraaf 'gezond stedelijk leven' de elementen zoals gezonde lucht, afname van geluidshinder, gezonde bodem en schoon oppervlakte- en drinkwater en ruimte voor dieren. Verder zien wij graag toegevoegd dat zowel in ontwikkelgebieden als in de bestaande stad (en zowel bij bestaande als nieuwe bedrijventerreinen) groenontwikkeling, behoud van groen en op biodiversiteit gericht beheer prominent wordt meegenomen.	Verwerkt in IRP	De punten voor gezond leven zijn toegevoegd aan de Handreiking Handreiking voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen. In redeneerlijn 1 is een tekst toegevoegd over natuurinclusieve steden.

137	Zienswijze	Utrecht			In de Handreiking voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen wordt het belang van o.a. sport- en recreatievoorzieningen benoemd. Er wordt gemeenten opgeroepen om hier gezamenlijk een norm voor te ontwikkelen en te hanteren. Op regionaal niveau zijn nog geen richtlijnen of normen voor dit soort voorzieningen, waardoor de opgave niet is gekwantificeerd. De Utrechse methode van een Barcode is op regionaal niveau nog niet toe te passen. Het blijft in het IRP dus bij een oproep om dit verder te ontwikkelen.
138	Zienswijze	Utrecht	➤ Wij missen in het IRP aandacht voor recreatie, sportvoorzieningen en evenementenlocaties.		
			Ook verzoeken wij meer aandacht te besteden aan de klimaatcrisis en de gevolgen van de klimaatverandering voor bijvoorbeeld de ondergrond en de wateropgave. De stijging van de gemiddelde temperatuur heeft belangrijke gevolgen voor de neerslag: nattere winters, hevige buien en een grotere kans op drogere lentes en zomers en inklinking door verdroging. Dit vereist dat we overtollig water snel kunnen afvoeren, maar ook voldoende plekken realiseren voor waterberging. Een ander element is circulariteit; graag zien wij dat de transitie naar een circulaire stad (grondstoffen niet onttrekken aan de aarde en zo veel mogelijk hergebruik van materialen) als ambitie wordt opgenomen in het IRP. Een belangrijk element daarbij is de landbouwhervorming naar een natuur inclusieve kringlooplandbouw.		De klimaatverandering is benoemd in perspectief 7 en komt voorts terug in vrijwel alle integrale opgaven in het IRP. Ook bij fase 4 zal dat een uitgangspunt zijn en een belangrijk toetsingscriterium. Circulariteit staat benoemd in relatie tot bedrijventerreinen/economie en landbouw.
139	Zienswijze	Utrecht	4. Veel kaarten in de concept IRP zijn niet gemakkelijk leesbaar. Wij verzoeken u om duidelijker kaartmateriaal op te nemen.	Verwerkt in IRP.	Kaarten zijn verhelderd, consistent toegepast en toelichtingen opgenomen.
140	Zienswijze	Utrecht			
			In de bijlage bij deze brief reageren wij tenslotte op de wijze waarop u onze eerdere moties en amendementen hebt verwerkt in het concept IRP. Op enkele aspecten verzoeken wij u om aanvullende verwerking. Bovendien ontbrak in uw overzichten onze motie 'voorkom onnodige grootschalige uitbreiding van werk- en winkelgebieden'		In het IRP wordt geconcludeerd dat de vraag naar detailhandel zal afnemen. In 2040 zal er 70.000 tot 190.000 m2 wvo minder nodig zijn. Dit betekent dat wordt ingezet op het compact maken van winkelcentra en, met name in de regio, op het verkleinen van winkeloppervlak. Alleen in de stad Utrecht is door de sterke bevolkingsgroei nog vraag naar enige uitbreiding in bepaalde segmenten. Daarmee sluit de visie op detailhandel goed aan bij de motie. Ook voor bedrijventerreinen wordt ingezet op zorgvuldig omgaan met de benodigde ruimteclaim. Het grootste deel van de berekende vraag wordt geacommodeerd door een combinatie van uitbreiding, mengen en intensiveren. Daarbij wordt de vraag naar nieuwe XXL logistieke bedrijvigheid en grootschalige, extensieve bedrijvigheid met ondergemiddelde arbeidsintensiteit niet geacommodeerd. Dit type grootschalige bedrijvigheid legt een te grote druk op het mobiliteitssysteem en draagt onvoldoende bij aan werkgelegenheidsambities. In de regionale programmering wonen werken van de provincie Utrecht wordt de programmering van bedrijventerreinen geborgd, hierbij is ook veel aandacht voor intensiveren (10-20% van vraag). Jaarlijks wordt de programmering geactualiseerd en worden concrete afspraken gemaakt. De regio (en provincie) gaan bovendien een uitgifteprotocol opstellen om zorgvuldig ruimtegebruik te borgen.
141	Zienswijze	Utrecht			
			Voor het vervolgproces onderstreept de gemeenteraad van Utrecht graag dat de gezamenlijk gekozen koers wat ons betreft geen vrijblijvende samenwerking is. Als gemeenteraad van Utrecht onderstrepen wij graag dat de gezamenlijk gekozen koers geen vrijblijvende samenwerking mag zijn. Juist een gezamenlijke en integrale programmering in de volgende fase is van eminent belang om onze ambities te realiseren. Iedere gemeente zal daar tegen eigen inhoudelijke of planningstechnische dilemma's aanlopen, maar dat zou er niet toe mogen leiden dat individuele gemeenten een andere koers gaan varen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan onze gezamenlijke ambitie rond de schaa sprong OV; indien individuele gemeenten om welke reden dan ook keuzes maken voor bouwen in lage dichtheden met toename van autogebruik, brengt dat de gezamenlijke ambitie in gevaar.	Verwerkt in voorwoord en uitvoeringsstrategie en zal verder verwerkt worden plan van Aap Fase 4	In de uitvoeringsstrategie en op te stellen Plan van Aanpak Fase 4 aan de start van fase 4, is/wordt opgenomen dat de uitvoering bij gemeenten ligt en de U10 dat ondersteunt middels een integraal regionaal programma. In de kwartiermakersfase tot eind 2022 moet helder worden hoe dat georganiseerd wordt en welke positie dit programma heeft voor de lange termijn.
142	Zienswijze	Utrecht	Wij hebben er alle vertrouwen in dat u bovenstaande opmerkingen zult meenemen in de verdere uitwerking van het IRP tot een definitief document, dat wij graag na de zomer tegemoet zien. Wij wensen u hierbij veel succes. Hoogachtend, Gemeenteraad van Utrecht, de griffier, de voorzitter, Merel van Hall Sharon A.M. Dijkma		Behoeft geen beantwoording
143	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Geachte heer Verschuure en heer Jansen, Met deze brief geeft de gemeenteraad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug haar zienswijze op het concept Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) – maart 2021. We vinden dat we als gemeenten samen positieve stappen hebben gezet naar een gezonde duurzame toekomst van het gebied regio Utrecht. We zien het Integraal Perspectief als richtingen voor de toekomst die we als 16 gemeenten samen delen. We realiseren ons dat we op veel vlakken complementair en afhankelijk zijn van elkaar om op een goede integrale wijze invulling te geven aan maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. Waar we op deze opgaven dezelfde richting voor ogen hebben, kunnen we straks slagvaardiger worden in de realisatie ervan en zijn we ook sterker in onze positie in het samenspel bijvoorbeeld met provincie en het Rijk. We kijken uit naar een verdere positieve samenwerking – gelijkwaardig vanuit onze eigen rol, bevoegdheden en verantwoordelijkheden – als netwerk. Waarbij we elkaar ook de ruimte geven en laten.		Behoeft geen beantwoording
144	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Natuur en landschap, Utrechts trots als basis We zijn zeer positief over het feit dat we als 16 gemeenten samen uitspreken dat natuur en landschap 'Utrechts trots is' en dat deze hoge omgevingskwaliteit 'de basis is'. Dat we samen de verantwoordelijkheid nemen om hierop een schaa sprong te realiseren, te zorgen voor robuuste verbindingen binnen de regio én tussen regio en de ons omliggende gebieden, en dat we samen uitspreken dat de ontwikkeling van landschap, water en groen voorwaardelijk is voor de groei. Om die voorwaardelijkheid te borgen zal in de volgende fase van het IRP de relatie tussen de pijler Natuur en Landschap (inclusief water) en de groei van de 4 andere pijlers (wonen/werkgelegenheid/vervoer/energie) gekwantificeerd dienen te worden. We zijn ook zeer positief over het feit Ddat we de financieringsopgave zien als een gezamenlijke opgave van 16 gemeenten en andere overheden en stakeholders. Het uitgangspunt dat voor alle inwoners groen makkelijk toegankelijk is ondersteunen wij. Wij willen echter ook aandacht en fysieke ruimte vragen voor ontwikkeling, behoud, versterking en bescherming van natuurgebieden zonder recreatie.	Verwerkt	Dank voor uw complimenten. We hebben uw opmerkingen t.a.v. natuurgebieden zonder recreatie verwerkt in redeneerlijn 1. Inherente natuurwaarden was reeds onderdeel van de eerste opgave.
145	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	We zijn positief over de beschreven versterkingen voor natuur en landschap in het gebied Kromme Rijn, waaronder het verkennen van het vergroten van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug dat we gezamenlijk willen doen met de eigenaren, en het robuuster maken van de Heuvelrug voor natuur en recreatie. Met de waterliniescheg en het groen raamwerk Heuvelrug-Lek.		Dank voor uw compliment.
146	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	We missen in het concept IRP het verminderen van de barrièrewerking van de N226 en N227 in het deelgebied Kromme Rijn Vallei. Dat is voor ons bezwaarlijk. We vragen u het verminderen van de barrièrewerking van de N226 en N227 op te nemen in het definitief Integraal Perspectief. We denken daarbij bijvoorbeeld aan het verminderen van de verkeerssnelheid.	Betreffende passage in IRP aangepast	We vragen u het verminderen van de barrièrewerking van de N226 en N227 op te nemen in het definitief Integraal Perspectief. We denken daarbij bijvoorbeeld aan het verminderen van de verkeerssnelheid of het verbeteren van de overstekbaarheid met fiets: akkoord met aanpassing

147	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Voor een waterrobuuste Heuvelrug is het vasthouden van water van groot belang. De waterrobuuste Heuvelrug is goed opgenomen in het IRP. We maken ons nog wel zorgen over wat het toenemend aantal inwoners en werknemers in de gehele regio gaat betekenen voor drinkwaterwinning en de waterbalans op lange termijn. Op dit moment vindt in het kader van de Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug onderzoek plaats naar de waterbalans. Gezien de toenemende verdroging van het gebied Utrechtse Heuvelrug pleiten we ook voor de lange termijn voor het vasthouden van water op heel de Heuvelrug en het meenemen van de uitkomsten van de onderzoeken in het kader van de Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug voor het vervolg van de REP.	Aanpassing redeneerlijn 1	We hebben uw punten ten aanzien van drinkwaterwinning en de Utrechtse Heuvelrug toegevoegd aan redeneerlijn 1. Graag werken we met u samen in fase 4 het onderwerp water & verdroging uit met de kennis die 'de Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug' gaat opleveren
148	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	We maken ons zorgen over de totstandkoming van middelen voor natuur, landschap en groen. We bevestigen de noodzaak tot een stevige gezamenlijke aanpak hierop, zoals ook benoemd in het concept IRP. Om dit te kunnen realiseren zijn middelen nodig voor zowel realisatie als voor langjarig beheer. Beheer betreft ons inziens niet alleen het directe natuur en groenbeheer, maar bijvoorbeeld ook de boswachter of BOA die toezicht houdt en het onderhouden van de toegankelijkheid van een gebied. We zien graag in de verdere uitwerking een investeringsstrategie waarin: 1) duidelijk wordt hoe een financiële koppeling plaats gaat vinden tussen verstedelijking en 'groen groeit mee' en waarin 2) zicht ontstaat hoe gekomen wordt tot financieren voor het voorwaardelijke groen. Een investeringsstrategie waar provincie en waterschappen ook deel van uit maken. Ook verzoeken we in de verdere uitwerking om een goede fasering en afstemming. De fasering is van belang zodat tenminste gelijktijdig voldoende extra groene en blauwe recreatiegebieden aanwezig zijn voor het toenemend aantal inwoners en kwetsbare natuur niet te zwaar wordt belast door een nieuwe toestroom van recreanten. We zien uit naar de verdere samenwerking hierbij.		De groenopgave is, net als de andere opgaven voor de regio, ambitieus en voorwaardelijk voor de groei van de regio. Het klopt dat veel van deze ambities, net als ambities uit andere thema's, nog niet financieel gedekt zijn. We benadrukken dat het gaat om een gezamenlijke ambitie van de regio waarbij de oplossingen ook moeten passen bij deze gezamenlijkheid. In het hoofdstuk uitvoeringsstrategie is dit in het IRP omschreven en in de vier fase wordt dit verder uitgewerkt en wordt de koppeling concreet gemaakt. Daarbij wordt nauw samengewerkt met het programma 'groen groeit mee' van provincie, gemeentes en waterschappen. De eerste fase van GGM heeft reeds inzicht in de opgave en mogelijke financieringsstrategieën opgeleverd. Uiteraard wordt nadrukkelijk met de gemeente Utrechtse Heuvelrug samengewerkt in de vervolgfasen. De koppeling van nieuwe recreatieruimte aan de groei van het aantal inwoners is onderdeel van de strategie Groen groeit Mee.
149	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Groeien door compacte verstedelijking met schaa sprong voor OV en fiets We onderschrijven de keuze dat stedelijke ontwikkeling (het grootste deel van de woonopgave en werklocaties) zo veel mogelijk in de stad Utrecht plaatsvindt en indien nodig nog zoveel mogelijk op OV-knooppunten in de regio. De keuze voor een compacte verstedelijking met een schaa sprong op OV en fiets. Daarmee beperken we de impact van verstedelijking op onze regionale natuur en landschap en op de hoogwaardige omgevingskwaliteit.		Geen verwerking nodig
150	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Wel vragen we ons af of en hoe COVID-19 de woonbehoefte op de langere termijn gaat beïnvloeden en of dit druk kan zetten op de gekozen strategie. Gaan bijvoorbeeld blijvend meer mensen kiezen voor wonen buiten de Randstad zoals op de Heuvelrug of in het oosten of noorden van Nederland? Of kiezen bedrijven en mensen blijvend voor meer thuiswerken? We verzoeken om tijdig (bijvoorbeeld in 2022) gezamenlijk onderzoek te doen en de resultaten met elkaar te bespreken, om indien nodig de strategie bij te sturen.	Verwerkt in IRP	In het hoofdstuk opgaven (1C) is een extra paragraaf opgenomen over de mogelijke gevolgen van de coronapandemie. Op dit moment is nog geen keuze gemaakt om hier op termijn een vervolgonderzoek aan te wijden.
151	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	We onderschrijven de noodzaak voor een gezamenlijke aanpak en lobby op de totstandkoming van investeringen en realisatie op de schaa sprong van ov en fiets, zonder daarbij financiële verantwoordelijkheden van andere overheden over te nemen.		Geen verwerking nodig
152	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	We moedigen het aan om bij alle groei van woningen, energie en mobiliteit, ook te kijken of deze groei bijdraagt aan factoren als zo hoog mogelijke CO2 reductie, minimaal energieverbruik, bijdraagt aan gezondheid en versterking van natuur, circulariteit bevordert, en streeft naar een zo laag mogelijke footprint.		In het hoofdstuk met thematische verdieping (2.3) staat onder het thema energie beschreven dat besparing een belangrijk onderdeel is van de Regionale Energie Strategie.
153	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	We moedigen het aan om ontwikkelingen uit het USP toe te gaan passen binnen de U16. Ter illustratie, denken we daarbij onder andere aan het uitrollen in U16 van het Living Air Lab en Smart Solar Charging of aan bioasfalt.		Geen verwerking nodig
154	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Vanuit onze gemeente is de wens om al het OV zo snel mogelijk te verduurzamen (o.a. elektrificeren/waterstof). En om in te zetten op een afname van het vervuulende dieselverkeer in de kernen/centra.	Verwerkt in IRP.	Wens om al het OV zo snel mogelijk te verduurzamen overgenomen in IRP
155	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Vitale kernen Een gezonde regio vraagt om vitale dorpen en een gezond actief dorpsleven. We zijn blij met de positie die vitale kernen in het IRP heeft gekregen. Tegelijk lezen we in het IRP verschillende dingen naast elkaar als richting en ruimte voor vitale dorpen. We lezen dat het mogelijk is om te bouwen voor vitaliteit voor verduaring, voor eigen woningbehoefte, voor directe eigen behoefte en voor het in stand houden voor voorzieningen en diverse bevolkingsopbouw. We gaan er vanuit dat dit betekent dat de meest brede definitie van toepassing is.		De opgave voor vitaliteit geeft inderdaad veel ruimte voor lokale invulling. Het gaat erom ruimte te geven aan de lokale dynamiek en zo de dorpen in de regio leefbaar te houden.
156	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Onder vitale dorpen verstaan we dorpen met een diverse bevolkingsopbouw die zowel tegemoet kan komen aan de fundamenteën van de participatiemaatschappij (samen kracht, eigen initiatief, eigenaarschap leefomgeving, mantelzorg) als aan de toekomstige zorgvraag. We halen uit de tekst dat we de volledige ruimte hebben om op lokaal niveau met onze inwoners in dorpsgesprekken invulling te geven aan het concept vitale dorpen: of dorpen al dan niet verbonden vitaal zijn en welke voorzieningen daarbij passen. En om op basis daarvan te bepalen hoeveel en welk type woningbouw nodig is om die vitaliteit te kunnen realiseren.		De opgave voor vitaliteit geeft inderdaad veel ruimte voor lokale invulling. Het gaat erom ruimte te geven aan de lokale dynamiek en zo de dorpen in de regio leefbaar te houden.
157	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	We onderschrijven daarbij dat voor het bouwen voor vitaliteit lokaal maatwerk nodig is om te bepalen of busverbindingen of snelfietsverbindingen nodig zijn om te zorgen dat er geen extra belasting van bestaand autovergoet optreedt. Wat ons betreft ligt daarbij de focus op geen toename en bij voorkeur een afname van doorgaand gemotoriseerd verkeer door dorpskernen en kwetsbare natuur. We delen dat om bouwen voor vitaliteit mogelijk te maken in het deelgebied Kromme Rijn, een gezamenlijke inzet nodig is op mobiliteit; op beter gebruik van OV, fiets en spitsmijden, zoals meer thuiswerken. En dat nauwe afstemming tussen gemeenten aan de N229 en N227 noodzakelijk is. We gaan er vanuit dat de volgorde zoals weergegeven in redeneerlijn 2 'keuzes voor duurzame mobiliteit' de basis is. We zien uit naar de samenwerking hierop.	Reeds verwerkt in IRP.	Akkoord met oproep voor samenwerking rond wegcorridors.
158	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Parallelweg/ bypassonderzoek We begrijpen dat indien de groei van de regio op termijn alsnog leidt tot een sterke autogroei in de splits, we dan voor een keuze staan om enerzijds nog meer OV en fiets en gedragsbeïnvloeding toe te passen of een andere toedeling van de autobelasting op het netwerk (hetzij in plaats, hetzij in tijd) of extra infrastructuur in de vorm van een parallelroute/bypass langs de A12 met een toeleidende infrastructuur vanuit Nieuwegein, Utrecht en Kromme Rijnstreek.		Reactie is conform de lijn in IRP
159	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Om hierover het goede gesprek te kunnen voeren en een afweging te maken is voor ons meer inzicht nodig in de effecten van investeringen in OV en fiets en van gedragsbeïnvloeding op het verminderen van autogroei en op het verkeer op de N-wegen (sluipverkeer) door dorpskernen en hoogwaardige natuur. Voor ons is een zwaarwegend belang dat het doorgaand gemotoriseerd verkeer door dorpskernen en binnen onze hoogwaardige natuur niet toeneemt. We willen als gemeenteraad actief geïnformeerd en betrokken worden in het onderzoek zodra dat plaats gaat vinden. Zodra het onderzoek ook betrekking heeft op het gebied van de gemeente hechten we ook sterk aan tijdige betrokkenheid van onze inwoners en relevante maatschappelijke organisaties.	Geen aanpassing in IRP	Alliantievorming in deelgebieden moet betrokkenheid bij regionale ontwikkelingen op het snijvlak van verstedelijking en mobiliteit van belanghebbende gemeenten waarborgen. Daarnaast zijn alle gemeenten via de Bestuursstafel Mobiliteit aangehaakt bij de onderzoeken en besluitvorming in U Ned.
160	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	We vinden het al met al terecht dat we nu nog geen parallelstructuur langs de A12 in het Kromme Rijngebied opnemen in het IRP in beelden. Opname van een parallelstructuur in het perspectief vinden we strijdig met de uitgangspunten en investeringen in fiets en OV en stuit bij ons op bezwaren. Een parallelstructuur in het Kromme Rijngebied doorkruist ook de in het perspectief verbeelde impuls voor landschappelijke structuren.		De bypass van de A12 is niet opgenomen in de perspectiekaart van de regio, omdat deze niet past bij de redeneerlijnen voor de gewenste ontwikkeling van de regio. Het zou echter toch kunnen dat deze weg nodig is. Daarom is ervoor gekozen om een aantal perspectiefbeelden een gesuggereerde route in beeld te brengen. Het volledig weglaten van de bypass zou ons inziens geen recht doen aan het feit dat de weg wel als onderzoeksopitie wordt benoemd.
161	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Kromme Rijn Vallei – verstedelijking knooppunten In het perspectief zijn naast de nieuwe Metropoolpoort Lunetten-Koningsweg in het gebied Kromme Rijn Vallei twee knooppunten waar ingezet wordt op bouwen voor de behoefte van de regio, met daarbij nog ruimte voor onderzoek voor het knooppunt Driebergen-Zeist. We hebben daarbij expliciet een afweging gemaakt met 16 gemeenten over uitliglocaties met daarbij ruimte voor een uitliglocatie bij Bunnik-Zuid. Het gesprek in Houten over de knooppuntontwikkeling loopt nog en gaat een nieuwe fase in. We spreken uit dat de verstedelijking op knooppunten in het gebied Kromme Rijn Vallei in samenhang gezien moeten blijven worden en ontwikkelingen samen ook getragen moeten kunnen worden door het gebied.	Opgenomen in deelgebiedsuitwerking IRP. I	De samenhang tussen de ontwikkelingen in het Kromme Rijngebied is van groot belang. Ide samenhang is verwoord in deelgebieduitwerking in IRP, in uitvoeringsstrategie wordt expliciet benoemd dat voor een goede invulling van dit gebied samenwerking nodig is.
162	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Samenhang toekomstvisie / omgevingsvisie In onze gemeente nemen we de lokale vraagstukken die samenhangen met het REP zo goed mogelijk mee in ons participatieproces van de Toekomstvisie/Omgevingsvisie. Dit participatieproces loopt langer door dan het proces voor het IRP. Dat betekent dat vanuit die participatie bijstellingen kunnen ontstaan op onze inbreng. Tegelijk denken we dat wij in onze inbreng op het IRP gedurende het hele proces zorgvuldig hebben aangegeven waarover in onze gemeente nog het gesprek gevoerd wordt.		De participatie op GOVI loopt in diverse gemeenten en in latere fasen zal ook in de uitwerking van projecten (kunnen) worden geparticipeert. Dat is het passende niveau voor participatie. Er is een zeer zorgvuldig proces doorlopen om te komen tot het IRP, met diverse besluitvormingsronden en ruimte voor zienswijzen van raden. De gemeentelijke inbreng is daarmee stevig verankerd. wijzigingen vanuit participatie zijn niet uitgesloten. Het IRP heeft dan ook een adaptief karakter.
163	Zienswijze	Utrechtse Heuvelrug	Hoogachtend, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, de secretaris, de burgemeester, drs. M.J.T.H. Havekes G.F. Naafs		Behoeft geen beantwoording

164	Zienswijze	Vijfheerenlanden	Geachte heren Verschuure en Jansen, In antwoord op uw verzoek om het concept Integraal Regionaal Perspectief (IRP) aan onze raad door te geleiden voor een zienswijze, ontvangt u hierbij onze reactie. De raad en het college van B&W van de gemeente Vijfheerenlanden zijn van mening dat het concept IRP een goede basis biedt voor het verdere proces om te komen tot het definitief Integraal Ruimtelijk Perspectief van de U10. Tijdens de behandeling op 10 juni jl. heeft de raad van de gemeente Vijfheerenlanden besloten om: 1. Een zienswijze in te dienen op het concept Integraal Ruimtelijk Perspectief U16. We verzoeken u deze zienswijze mee te nemen in de definitieve versie van het IRP, waarna deze documenten ter vaststelling aan colleges en raden kunnen worden voorgelegd. Met vriendelijke groet, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vijfheerenlanden, de secretaris, de burgemeester, N. (Nanette) van Ameijde-Poortman S. (Sjors) Fröhlich		
165	Zienswijze	Vijfheerenlanden	Zienswijze op het Integraal Regionaal Perspectief (IRP) U16 van maart 2021 Allereerst complimenten op het stuk. In de laatste bestuurlijke REP bijeenkomst op 24 maart hebben de betrokken bestuurders hun waardering uitgesproken en draagvlak getoond voor het IRP wat nu voorligt. Het is een goed inhoudelijk en vooral gezamenlijk stuk geworden. Het heeft ons nader tot elkaar gebracht, begrip voor elkaars opgaven opgeleverd, stedelijk en landelijk dichterbij elkaar gebracht en het heeft ons als regio krachtiger gemaakt. In het IRP is een uitwerking in deelgebieden opgenomen. Onze gemeente ligt in de deelgebieden 'Woerd, Waard en Vijfheerenlanden' en 'Centrale as'. Voor uitwerking van de opgaven zullen we aansluiten bij het best passende deelgebied, afhankelijk van de opgave.		Behoeft geen beantwoording
166	Zienswijze	Vijfheerenlanden	Op basis van dit concept IRP geven wij de volgende zienswijze: 1. Het IRP moet, na vaststellen in de gemeenteraden, worden gezien als een 'herenakkoord', waarbij gemeenten met behoud van de eigen publiekrechtelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van bijvoorbeeld gemeentelijke omgevingsplannen, afspreken de ambities en doelen van het IRP naar vermogen te helpen realiseren. Gemeenten zijn en blijven zelfstandig verantwoordelijk voor lokale omgevingsvisies en omgevingsplannen; het IRP biedt de context hiervoor. Wij vertrouwen er op dat de basis die er nu ligt en het draagvlak dat is ontstaan, garantie geeft voor het realiseren van de ambities en uitgangspunten in het IRP. 2. In het IRP is een aantal inhoudelijke vraagstukken op de pijlers Werken en Energie nog niet volledig weergegeven. Nadere onderzoeken worden nog uitgevoerd en ingevoegd in het definitieve IRP. Voor een goede integrale benadering is het nodig dat alle pijlers voldoende zijn uitgewerkt. Deze pijlers dienen volwaardig - passend bij de uitgangspunten van de reeds uitgewerkte pijlers - te worden opgenomen in het definitieve IRP.	Verwerkt in IRP, Aanbiedingsbrief en Handreiking raadsvoorstel	Het IRP moet gezien beschouwd als een afspraak tussen de 16 gemeenten op de ruimtelijke ontwikkelrichting van de U16 regio en als basis voor samenwerken op de uitwerking en uitvoering. Daarnaast is het IRP onze gezamenlijke regionale basis voor de toekomst, waarmee we als U16 de regie kunnen houden over de samenwerking met rijk, provincie en andere partners hebben om de hoofdkeuzes scherper te maken en om de benodigde investeringen voor de uitvoering te krijgen.
167	Zienswijze	Vijfheerenlanden	3. Een regionale investeringsagenda is een goede start om de ambities in het IRP te realiseren. Uitgangspunt moet zijn dat er geen ruimte is voor onderscheid in prioritering ten gunste van één van de ontwikkelingen of één van de deelnemende gemeenten. Dit vraagt naast transparantie ook een gelijk speelveld. In de regionale investeringsagenda dient inzicht te worden gegeven in de kosten van de verschillende ambities voor o.a. groen en landschap en mobiliteit en de mogelijkheden voor financiering van deze kosten. De regionale investeringsagenda dient onderdeel te zijn van fase 4: de ruimtelijke programmering.	RES en Economie zijn nu volwaardig opgenomen in IRP	RES en Economie zijn nu volwaardig opgenomen in IRP
168	Zienswijze	Vijfheerenlanden	4. In het kader van vitale kernen wordt genoemd dat de ontwikkeling van kleinschalige uitbreidingen niet afhankelijk hoeft te zijn van mobiliteitsopgaven. Echter, de ontwikkeling van 'vitale kernen' is hoofdzakelijk gericht op woningbouw, terwijl in sommige gevallen juist de samenhang en doorontwikkeling van lokale werklocaties voor behoud van bestaande en het ontstaan van nieuwe kleinschalige werkgelegenheid belangrijk is. Voor werklocaties wordt aangesloten bij het regionaal programma wonen en werken, waarbij mobiliteit wel weer randvoorwaardelijk is. Deze discrepantie dient te worden weggelaten. Het is niet de verwachting dat bestaande OV-knooppunten – nabij kleinere kernen – worden uitgebreid. De infrastructuur en OV-bereikbaarheid mag niet beperkend zijn voor de mogelijkheden om te groeien voor het behoud van vitale kernen.	Wordt verwerkt in Plan van Aanpak Fase 4A	In de uitvoeringsstrategie is een regionale investeringsagenda beoogd als onderdeel van het integraal regionaal programma. De uitgangspunten en exacte uitwerking van de regionale investeringsagenda is onderdeel van de kwartmakersfase en opstart programmeren die tot eind 2022 duurt.
169	Zienswijze	Vijfheerenlanden	5. Toetsend aan de ruimtelijke hoofdprincipes voor gezond stedelijk leven concluderen we dat in voldoende mate aandacht is gegeven aan gezond stedelijk leven voor iedereen, toegespitst op het sociaal domein. Waarbij in de nadere uitwerking wel aandacht dient te zijn voor de borging van de gezond stedelijk leven principes bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. We onderschrijven het voorstel om een handreiking voor gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen, gericht op maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen, te ontwikkelen en staan achter het gedachtegoed dat hieruit spreekt. Met deze handreiking krijgen genoemde voorzieningen een plek in het planproces, zonder dat het opgelegd of genormeerd wordt. Gevraagd wordt om aansluitend hierop een basisniveau vast te stellen.	Niet verwerkt	In de redeneerlijn Vitale Kernen wordt gesproken over de lokale behoefte en behoud van voorzieningen en werkgelegenheid. De uitwerking zal plaatsvinden in het regionaal programmeren, voor zowel het wonen als het werken. Het IRP geeft ruimte aan de ontwikkeling van vitale kernen en wil dit via gebiedsuitwerkingen verder uitwerken. Hierbij zal ook werken een rol spelen. De voorwaardelijkheid die u benoemt tussen werklocaties en mobiliteit in het regionaal programma wonen en werken kan in het IRP niet weggelaten worden, aangezien dit een provinciaal programma is. Binnen het IRP pleiten we voor een integrale visie op de vitale kernen.
170	Zienswijze	Vijfheerenlanden	6. Bij redeneerlijn 3, een gezonde regio begint met vitale kernen, wordt een aantal middelgrote kernen genoemd die de lokale woningbehoefte overstijgt. Concreet ligt bij deze kernen de uitdaging om te onderzoeken hoe de ambities van deze kernen passen binnen de doelstelling voor landschap, groen, water en verkeer. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van Broekgraaf-Noord of Leerdam. Gevraagd wordt om de ontwikkeling van Broekgraaf-Noord in Leerdam toe te voegen aan het overzicht.	Onderdeel van vervolgutwerking	Het belang van gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen wordt door de gehele regio onderschreven. De handreiking en voorgenomen uitwerking daarvan geven hier meer handen en voeten aan. In het huidige IRP is het nog niet mogelijk gebleken om een basisniveau voor gezond leven op te nemen. Of het nodig is om een basisniveau vast te leggen of hoe dit eruit zou kunnen zien zal onderdeel zijn van de uitwerking van deze handreiking.
171	Zienswijze	Vijfheerenlanden	7. Het uitgangspunt in het IRP blijft dat in de spits niet of nauwelijks meer auto's het wegennet op rijden en dat ook in de vitale kernen wordt ingezet op spitsmijden en duurzame vormen van mobiliteit, waarbij de fiets volop ruimte krijgt en de verbindingen tussen kernen en regio-knoppen met uitstekende OV-verbindingen wordt verbeterd, zowel met directe en snelle OV-lijnen als door de overstap tussen modaliteiten makkelijker te maken met multimodale hubs. Wat we nu zien is dat het OV in onze gemeente (en de meer landelijke gemeenten) alleen maar wordt afgeschaald en we voorlopig nog geen zicht hebben dat het OV weer terug komt of zelfs zal verbeteren (zoals beoogd in het IRP). In het IRP dient daarom meer aandacht te zijn voor OV-verbindingen nabij vitale kernen en het uitwerken van andere, meer flexibele vormen van OV.	Verwerkt	Leerdam is toegevoegd aan de opsomming met middelgrote kernen, waarbij de uitbreiding Broekgraaf-Noord specifiek is benoemd. Voor het overige past de zienswijze goed binnen de redeneerlijn over vitale kernen.
172	Zienswijze	Vijfheerenlanden	8. In het IRP wordt vooral ingezet op duurzaam vervoer, Openbaar Vervoer en fiets. Voor ons is automobility / doorstroming en het terugdringen van het sluipverkeer een belangrijk punt. Wij blijven daarom aandacht vragen voor automobility, zeker voor ontsluiting van bestaande en te ontwikkelen bedrijventerreinen. Daarnaast moet het OV beter worden gefaciliteerd. De regioportalen Meerkerk en Vianen worden wel genoemd, maar staan niet consequent op de kaart. Dit dient te worden toegevoegd. Verder dient de inzet te zijn gericht op rechtstreekse verbindingen vanuit deze regioportalen naar Utrecht Centraal of het Utrecht Science Park (USP) en verbetering van het snelfietsnetwerk tussen Vijfheerenlanden en Utrecht.		We richten ons als regio op de verbindingen die opgenomen zijn in het regionaal Toekomstbeeld OV; het grote wiel en de verbindingen die daar mee samen hangen is expliciet afgevalen in het Toekomstbeeld en komt dus niet terug in het IRP. Diverse verbindingen tussen achterland en regioportalen en/of multimodale hubs moeten voorzien in de gewenste goede verbindingen. Hoge OV-kwaliteit is alleen mogelijk op plekken waar hoge concentraties van wonen en/of werken zijn; we hebben er als overheden belang bij om de buslijnen zo vol mogelijk te laten rijden om belastinggeld effectief te spenderen. Voor vervoer naar kleine kernen en verbindingen tussen middelgrote kernen geldt dat ze zelfstandig geen hoge OV-kwaliteit kunnen genereren en daarom richt het IRP zich op het aantakken van kernen op plekken (regioportalen, multimodale hubs) met hoge OV-kwaliteit om een goede ketenreis mogelijk te maken, ook met flexibele vormen van OV.
173	Zienswijze	Vijfheerenlanden	9. In het IRP wordt vooral ingezet op duurzaam vervoer, Openbaar Vervoer en fiets. Voor ons is automobility / doorstroming en het terugdringen van het sluipverkeer een belangrijk punt. Wij blijven daarom aandacht vragen voor automobility, zeker voor ontsluiting van bestaande en te ontwikkelen bedrijventerreinen. Daarnaast moet het OV beter worden gefaciliteerd. De regioportalen Meerkerk en Vianen worden wel genoemd, maar staan niet consequent op de kaart. Dit dient te worden toegevoegd. Verder dient de inzet te zijn gericht op rechtstreekse verbindingen vanuit deze regioportalen naar Utrecht Centraal of het Utrecht Science Park (USP) en verbetering van het snelfietsnetwerk tussen Vijfheerenlanden en Utrecht.	Verwerkt in IRP	In IRP zijn Meerkerk en Vianen op kaart opgenomen. En inzet op rechtstreekse verbindingen vanuit deze regioportalen naar Utrecht Centraal of het Utrecht Science Park (USP) en verbetering van het snelfietsnetwerk tussen Vijfheerenlanden en Utrecht overgenomen.

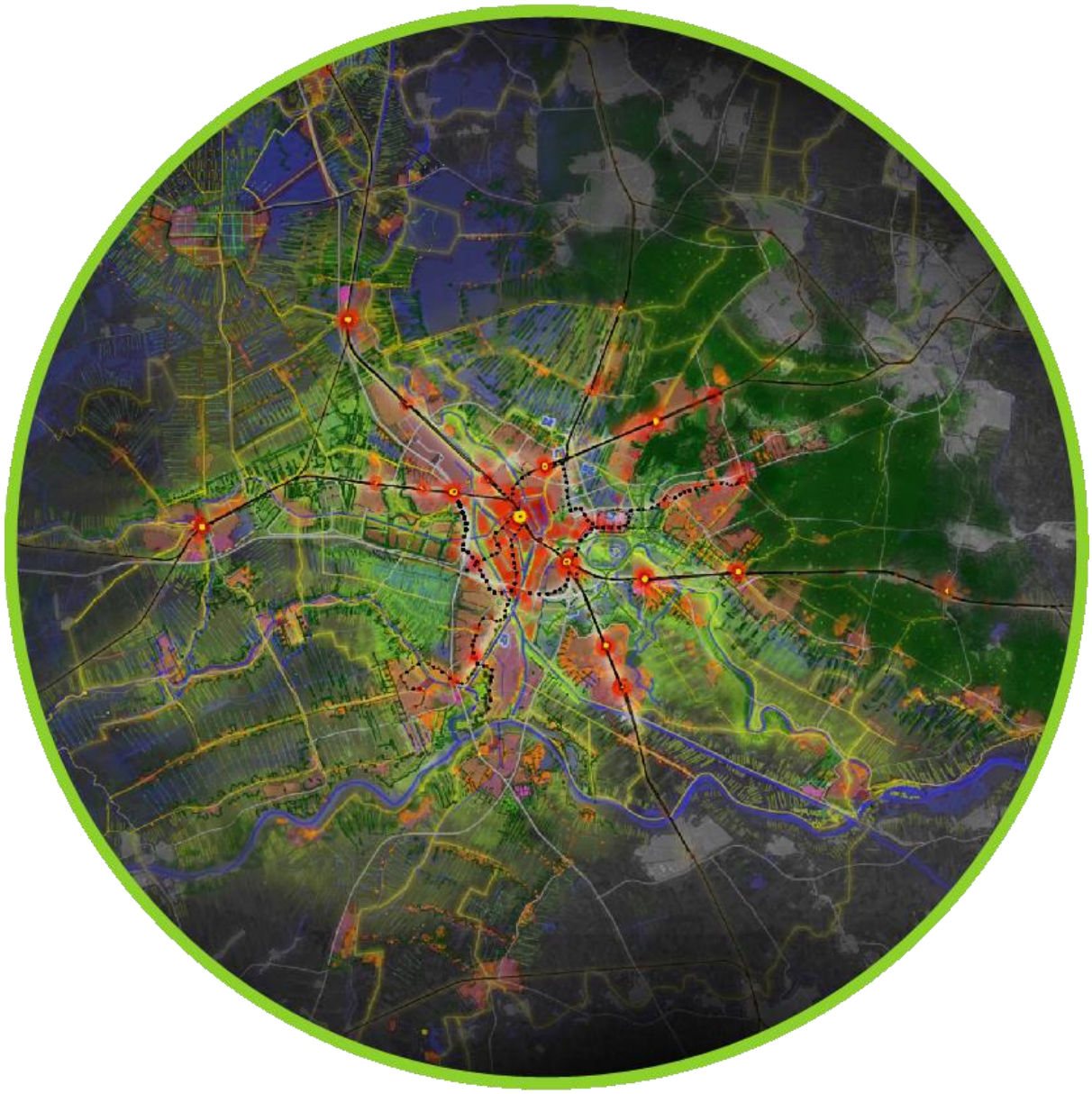
174	Zienswijze	Vijfheerenlanden	9. Ten aanzien van het ontwikkelpad en prioritering van activiteiten wordt aangegeven dat de volgordeijkheid in de ontwikkeling moeilijk is te bepalen. Onder meer omdat niet alle woningen of werklocaties tegelijk kunnen worden gerealiseerd. In het provinciaal regionaal programma wonen en werken, staat ook een prioritering van woningbouwprojecten en werklocaties beschreven. Graag aangeven in het IRP wat de relatie is tussen het IRP en regionaal programmeren. In fase 4 moet inzicht worden gegeven in de wijze waarop de prioritering van activiteiten plaatsvindt.	is opgenomen in IRP (relatie met regionaal programmeren) en zal verwerkt worden in IRP fase 4 (ontwikkelpad)	Een nadere uitwerking van adaptief ontwikkelpad kan voor de grotere regionale (systeem)keuzes en projecten een beoogde fasering aanbrengen, dat hoeft niet voor alle projecten. In de uitvoeringsstrategie opgenomen in H4 van IRP en (plan van) aanpak fase 4 is hier aandacht voor. Uitgangspunten en uitwerking zijn onderdeel van de periode tot eind 2022. De relatie met regionaal programmeren van Provincie Utrecht is geduid in IRP. Hoe regionaal programmeren van de Provincie Utrecht en integraal programmeren samen gaan werken behoeft nadere uitwerking.
175	Zienswijze	Vijfheerenlanden	10. Het effect van Corona wordt minimaal benoemd. Echter, de pandemie zou kunnen leiden tot veranderende uitgangspunten (bv. effecten op mobiliteit, woningbehoefte, thuiswerken). We vragen u een moment op te nemen in de programmering, waarop de effecten van de pandemie op het IRP en het ontwikkelpad worden bepaald.		De effecten op toekomstige mobiliteitsstromen van de Corona pandemie zijn lastig te voorspellen. Zeker is dat de effecten van meer thuiswerken zeer gunstig kunnen uitpakken voor het tegengaan van de overbelasting van de hoofdinfrastructuur; in studies zullen we daarom nadrukkelijk werken met varianten die uitgaan van meer thuiswerken en minder reizen in de spits, afgedwongen door generieke mobiliteitsmaatregelen (berijzen, beperken, belonen).
176	Amendement op	Vijfheerenlanden	AMENDEMENT Natuurinclusieve landbouw is een belangrijk onderdeel van nieuwe natuur Gezien de grootte van het agrarisch gebied, behoort deze combinatie separaat vermeld te worden in het IRP. Voordat een voorstel wordt gedaan voor nieuwe natuur, moet nu de huidige beheerder worden nagegaan welke activiteiten er nu plaatsvinden om de biodiversiteit te verbeteren. Alle ideeën mbt het bestaande landbouw areaal moeten in samenspraak en overleg met de agrarische sector opgepakt worden, zodat er echt een plan is om natuurdoelen te halen en de sector en de natuur er beide op vooruit kunnen gaan.	In het IRP zijn de teksten rond het 'perspectief agrarische sector' aangescherpt.	Natuurinclusieve landbouw' werd al genoemd bij de gebiedsopavengroen en landschap in de thematische uitwerkingen. Onder het kopje 'perspectief agrarische sector' in hetzelfde hoofdstuk is 'natuurinclusieve landbouw' benoemd als onderzoeksvraag: Wat houdt kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw in elk deelgebied in en welk verdienmodel is het meest kansrijk? Hier is ook aangegeven dat er sprake moet zijn van maatwerk per deelgebied in nauw overleg met de agrarisch ondernemers. We zien de uitwerking hiervan als onderdeel van de gebiedsuitwerkingen in de vierde fase om de ambitie verbetering biodiversiteit handen en voeten te geven.
177	Zienswijze	Wijk bij Duurstede	Geachte heren Verschuure en Jansen, Met veel aandacht hebben wij het ontwerp Integraal Ruimtelijk Perspectief (verder IRP) gelezen. Er ligt nu een mooie integrale visie die een goede basis vormt om regionale opgaven gezamenlijk op te pakken. Terecht kunnen we dit zien als een mijlpaal in de samenwerking van de afgelopen jaren. Wij zijn blij dat een behoorlijk aantal van de eerder verzonden reacties van ons college op het eerdere concept IRP is verwerkt in het ontwerp IRP. Toch zouden wij graag nog een aantal zaken in onze zienswijze willen meegeven. In bijlage 1 hebben wij onze tekstuele opmerkingen opgenomen.		Behoeft geen beantwoording
178	Zienswijze	Wijk bij Duurstede	De nood voor woningbouw in uitteelocaties om Wijk bij Duurstede vitaal te blijven houden is hoog. Wij hebben tot 2040 te maken met gezinsverdunding en vergrijzing (groei van 75+ huishoudens). Tot en met 2025 kunnen we de woningvraag binnenstedelijk oplossen. Daarna zijn onze binnenstedelijke locaties op en moeten we op een uitteelocatie gaan bouwen. Vanaf 2026 tot 2030 zijn er bovenop de reeds toegestane woningbouw vanuit de provincie nog 400 woningen extra nodig om de vraag op te vangen. Na 2030 zijn dat er nog eens minimaal 600. Bureau Companen bevestigt dit in een dit jaar uitgevoerd woningmarktonderzoek (PRIMOS prognose). We kijken daarom nadrukkelijk naar woningbouw in de uitteelocaties de Geer III en Zuidwijk. Wij zijn nu met een verkenning bezig waar wij het beste welke woningaantallen kunnen realiseren. Verheugd zijn wij voor het feit dat de gewenste aantallen in het regionaal programma wonen en werken van de U16 zijn opgenomen.		In de redeneerlijn over Vitale Kernen wordt onderbouwd waarom het ontwikkelen voor eigen behoefte voor kleine en middelgrote kernen belangrijk is. Uw zienswijze sluit daar op aan.
179	Zienswijze	Wijk bij Duurstede	Wij vragen van de U16 een meewerkende rol om onze woningbouwambities richting de provincie te faciliteren. Zeker nu de nood zo hoog is. Prettig om te lezen dat in het IRP de strikte koppeling tussen het niet meer belasten van het autoverkeerssysteem en woningbouw deels is los gelaten. Dit door toe te voegen dat woningbouw voor eigen woningbouwbehoefte mogelijk is als het autoverkeerssysteem nauwelijks meer belast wordt dan de huidige situatie. Toch blijft de sterke relatie met belasting van het autoverkeerssysteem en woningbouw in het IRP bestaan. Wij blijven het belang benadrukken dat woningbouw voor eigen vitaliteit boven het autoverkeerssysteem gesteld moet worden. Bouwen voor vitaliteit (uiteraard onder voorwaarden) zou te allen tijde mogelijk moeten zijn. Juist door het toevoegen van woningen zorgen we voor behoud van onze eigen voorzieningen. En dat het principe van nabijheid van voorzieningen in stand blijft. Hiermee ontlasten wij ook de stedelijke regio van Utrecht. En vallen er betaalbare eengezinswoningen vrij die een (beperkt) deel van de regionale woningvraag kunnen voorzien. Hiermee verminderen wij de druk op de woningmarkt van Utrecht. Bovendien faciliteren wij hiermee werknemers die dichtbij hun werk in Wijk bij Duurstede willen wonen, wat een positief effect heeft op de verkeersbewegingen. Van belang hierbij is dat het systeem van het wiel met spaken diep de regio in steekt. In het IRP wordt dit op p. 45 ook aangegeven. Voor onze gemeente is het dan ook belangrijk dat wij met toeleidende OV-lijnen goed worden verbonden met het wiel met spaken. Dat betekent aandacht voor een frequente OV-verbinding met Utrecht en een versterkte OV-verbinding naar Amersfoort. Wij verwachten overigens dat het toevoegen van woningen voor de vitaliteit het autoverkeerssysteem nauwelijks meer belast wordt dan de huidige situatie. Werknemers zullen ook in post Corona tijdperk meer gaan thuiswerken. Ook het faciliteren van meer lokale werkgelegenheid binnen onze gemeente - door ruimte te bieden voor uitbreiding van ons bedrijventerrein draagt bij aan het verlagen van het woon-werkverkeer. Tenslotte verwachten wij dat Wijk bij Duurstede de komende jaren sterk vergriest en daardoor de omvang van de beroepsbevolking en bijdrage aan spitsverkeer afneemt. Ter illustratie: het aantal 75+ huishoudens groeit van 1.140 in 2020 naar 2.900 in 2040 (zie ook figuur 1). Wij willen gaan bouwen voor mensen die nu ook al in Wijk bij Duurstede wonen (gezinsverdunding, toename aantal kleine huishoudens). Zie Figuur Ontwikkeling aantal huishoudens naar samenstelling 2020 - 2040		In de redeneerlijn over Vitale kernen vindt u veel van de argumentatie van uw zienswijze terug. Toch zit ook in uw zienswijze een balans ("onder voorwaarden" versus "te allen tijde") die gevonden moet worden. In het IRP benadrukken we de vitaliteitsopgave en daarmee trekt de regio een gezamenlijke lijn, onder meer naar de Provincie Utrecht. De uitwerking zal, zoals u suggereert, bij voorkeur in een gebiedsuitwerking voor vitale kernen gezamenlijk plaatsvinden. De bussen op de OV corridor N229 brengen reizigers naar het centrum van Utrecht, Utrecht CS en het USP en dat blijven ze komende jaren en op middellange termijn zeker rechtstreeks doen. Er kan in de verre toekomst een OV-netwerk ontstaan waarbij Lunetten-Koningsweg een zodanig aantrekkelijk knooppunt wordt dat het voor reizigers uit de Kromme Rijnstreek aantrekkelijk is om juist via dat knooppunt naar de belangrijke bestemmingen in Utrecht te reizen, zeker als in het centrum van Utrecht de doorstroming van het busverkeer vermindert. Echter, een dergelijke situatie vergt een knooppuntontwikkeling op Lunetten-Koningsweg met IC-verbindingen en HOV-lijnen naar USP die nog lange tijd aan studie, engineering en uitvoering met zich mee zal brengen, dus deze situatie is voor ongeveer 2035 (periode na de volgende OV-concessie) niet aan de orde.
180	Zienswijze	Wijk bij Duurstede	Wij herkennen ons in het perspectief dat het IRP schetst voor het thema werken. In Wijk bij Duurstede kunnen wij een bijdrage leveren aan het accommoderen van ruimtevraag door kleinschalige uitbreidingen van lokale terreinen mogelijk te maken (conform pagina 87 van het IRP). Wij zijn het er daarom mee eens dat de uitbreiding van bedrijventerrein in Wijk bij Duurstede in het IRP is opgenomen (pagina 109). Het benoemen van de uitbreidingsbehoefte legt een stevige basis voor het bieden van doorontwikkelingsmogelijkheden voor ons MKB in de (nabije) toekomst. Voor het thema werken hebben wij daarom geen inhoudelijke opmerkingen bij het IRP. Wij willen snel van visie naar uitvoering, maar de vervolgstappen van de regionale samenwerking zijn nog niet overal scherp omschreven in het IRP. Door de huidige planologische beperkingen (rode contouren vanuit de provincie) kunnen wij onze uitbreidingsplannen nog niet uitvoeren en dat geeft onzekerheid (over termijn en haalbaarheid). Om de ambities uit het IRP uit te kunnen voeren richten wij ons daarom tot de provincie om duidelijkheid te verkrijgen. Dat doen wij door (parallel op deze reactie op IRP) een reactie te geven op hun Ontwerp Programma Wonen en Werken van 25 mei 2022 dat nu ter inzage ligt. Wij vragen de provincie om daarin 5 hectare (netto) bedrijventerrein Broekweg Noord / Langshaven op te nemen om te realiseren voor 2030. Datzelfde signaal zullen wij inbrengen in het vervolgproces van het IRP in de regio.		Kennis genomen van de zienswijze
181	Zienswijze	Wijk bij Duurstede	De opgave voor vitale kernen als type gebiedsuitwerking toevoegen Op p. 143 van het IRP worden een aantal type gebiedsuitwerkingen genoemd. Wij stellen voor dat de opgave voor vitaliteit als gebiedsuitwerking aan wordt toegevoegd. Ook al kent elke kern in het ontwikkelpad haar eigen dynamiek en fasering, toch zijn er best een aantal onderwerpen waarop samengewerkt kan worden. Denk bijvoorbeeld aan kennisdeling, natuurinclusief bouwen en de gezamenlijke lobby richting de provincie op mobiliteitsgebied.	Suggestie is opgenomen in hoofdstuk 4, uitvoeringsstrategie	Een gebiedsuitwerking voor vitale kernen is een goede manier om deze opgave naast de metropoolpoorten en regioportalen gezamenlijk op te pakken.
182	Zienswijze	Wijk bij Duurstede	In het ontwerp IRP wordt er geen vervolg gegeven aan de aangenomen motie van de raad van Wijk bij Duurstede op 2 juni 2020 Deze motie is aangenomen tijdens de besluitvorming op de Ruimtelijke Contour. Er is eerder een toezegging gedaan deze mee te nemen in het IRP. Wij vinden hierover niets terug. In de motie spreekt de raad uit: 'Dat Wijk bij Duurstede zich nadrukkelijker vanuit de Kromme Rijn Delta inzet voor ontwikkeling van de Groen en Blauwe Recreatiezone in het gebied rond de Gravenbol, dat van groot belang is voor de regio in zijn algemeenheid en Wijk bij Duurstede in het bijzonder.' Wij stellen voor op p. 107 de volgende tekst op te nemen: 'Versterken van natuurgebieden in de uiterwaarden van de Nederrijn en Lek in combinatie met extensieve recreatie. Daar waar intensieve dagrecreatieterreinen aanwezig zijn zoals de Gravenbol in de uiterwaard Lunenburgervaard deze behouden of verplaatsen naar minder kwetsbare gebieden.'	Verwerkt in IRP.	Tekstvoorstel in algemene zin voor de hele groenblauwe verbinding Lek opgenomen in IRP deelgebied Kromme Rijnvallei
183	Zienswijze	Wijk bij Duurstede	Tot slot Wij vertrouwen erop dat met het verwerken van onze zienswijze, het resulteert in een visie die wij met vertrouwen ter vaststelling kunnen voorleggen aan onze gemeenteraad. Als onze reactie nog vragen oproept, staan wij zeker open voor een gesprek. Hoogachtend, namens het college van burgemeester en wethouders van Wijk bij Duurstede.		Behoeft geen beantwoording

185	Zienswijze	Woerden	Geachte heer Hoeve, Op 30 maart 2021 heeft u het concept Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de U16 met ons gedeeld. U heeft ons per e-mail verzocht om het concept IRP door te geleiden naar onze raad voor een zienswijze. Via deze brief sturen wij u de zienswijze van de gemeente Woerden op het concept IRP.		
186	Zienswijze	Woerden	Opgevragen om samenwerking De behoefte om te streven naar een regionaal perspectief en programma komt voort uit de grote opgaven in de fysieke leefomgeving waar onze regio voor staat. Vraagstukken op het gebied van de arbeids- en woningmarkt, landschap, bereikbaarheid en energietransitie beperken zich nu eenmaal niet tot de gemeentegrenzen. Zonder regionale afstemming zal het bijvoorbeeld niet lukken om vraag en aanbod op de woningmarkt beter in balans te krijgen, waardoor lokale woningzoekenden van een huis verstoken blijven. Als regionaal verbonden gemeenten is het goed om plannen af te stemmen en, waar mogelijk, samen te werken om bovenlokale opgaven het hoofd te bieden. Deze samenwerking kan een bijdrage leveren aan het verbeteren van de leefomgeving van de inwoners van onze regio.	Verwerkt in inleiding, voorwoord, uitvoeringsstrategie en krijgt verder uitgewerkt in Plan van Aanpak Fase 4	Behoeft geen beantwoording De behoefte aan samenwerking op deze thema's en in de integraliteit is evident en de basis van het IRP en de samenwerking in de U10. Dit is verwerkt in de uitvoeringsstrategie in hoofdstuk 4. Hier staat op hoofdlijnen de organisatie van het vervolg en de belangrijkste stappen waarin de verdere uitwerking vorm krijgt. Komende tijd wordt de uitvoeringsstrategie verder uitgewerkt tot een (Plan van) aanpak voor Fase 4. In Fase 4 gaat het in elk geval om afstemming van plannen, maar ook het samen maken en uitwerken van de grotere (systeem)keuzes en het faciliteren en ondersteunen van de uitvoering van plannen hoort daarbij. Het IRP moet gezien beschouwd als afspraak tussen de 16 gemeenten op de ruimtelijke ontwikkelrichting van de U16 regio en als basis voor samenwerken op de uitwerking en uitvoering.
187	Zienswijze	Woerden	De samenwerking biedt echter niet alleen kansen voor het verbeteren van de leefomgeving, maar biedt ook kansen voor sterkere belangenbehartiging richting andere overheidslagen, zoals het Rijk en de provincie Utrecht. Door onze opgaven als regio gezamenlijk te adresseren vergroten wij de kans op steun en medewerking van deze overheidslagen voor het realiseren van onze ambities. Gezien de kansen die samenwerking biedt, staan wij achter het streven naar een regionaal perspectief en programma als instrumenten voor regionale afstemming en samenwerking.	Verwerkt in inleiding, voorwoord, uitvoeringsstrategie en wordt verder uitgewerkt in Plan van Aanpak Fase 4	Het IRP is een regionale visie dat richting geeft en waarin nog een aantal onzekerheden bij de uitwerking en realisatie. Het IRP moet daarom ook worden gezien als onze gezamenlijke regionale basis voor de toekomst, waarmee we als U16 de regio kunnen houden over de samenwerking met rijk, provincie en andere partners hebben om de hoofdkeuzes scherper te maken en om de benodigde investeringen voor de uitvoering te krijgen. Een regionaal programma en lobby is daarvoor van belang.
188	Zienswijze	Woerden	Regionale samenwerking en democratische legitimiteit Bij regionale samenwerking is het van belang om voortdurend oog te houden voor de relatie tussen regionale samenwerking en democratische legitimiteit. De U16-regio is geen bestuurslaag, maar een netwerksamenwerking. Zonder voldoende draagvlak op lokaal niveau hebben regionale visies geen waarde. Vanuit deze realiteit is ervoor gekozen om het IRP van onderaf op te bouwen. Lokaal beleid en lokale ambities staan aan de basis van het regionale perspectief. Op deze manier is getracht een lokaal gedragen regionaal perspectief op te stellen.	Verwerkt in inleiding, voorwoord, uitvoeringsstrategie en wordt verder uitgewerkt in Plan van Aanpak Fase 4	Democratische legitimatie is de kracht en de kern van de U10 samenwerking
189	Zienswijze	Woerden	Daarnaast wordt het IRP niet gezien als een in beton gegoten visie, maar vormt het een adaptief ontwikkelpad. Om het lokale draagvlak voor het IRP te garanderen, is er sprake van een continue uitwisseling tussen lokaal beleid en regionale ambities. Hierbij trachten gemeenten elkaar op regionaal niveau vast te houden door gezamenlijke ontwikkelrichtingen te bepalen. Voorbeelden hiervan zijn het verdichten rondom knooppunten en het intensiveren van werklocaties. Flexibiliteit is niet alleen nodig voor de inhoud, maar ook voor de manier van samenwerken. Het IRP is in U16-verband ontwikkeld, maar niet alle bovenlokale opgaven lenen zich voor oplossingen op U16-niveau. Soms is het beter om in kleiner verband samen te werken. In het IRP wordt hier al op voorgesorteerd door deelgebieden, inclusief bijbehorende opgaven, te benoemen. In de praktijk zullen mogelijk nog andere samenwerkingsverbanden tussen gemeenten ontstaan, omdat zij kansen voor samenwerking zien. Wij ondersteunen de keuze om het IRP van onderaf op te bouwen en het perspectief te beschouwen als een adaptief document. Het IRP is op deze wijze de optelsom van afzonderlijke lokale visies en de plek waar regionale afstemming plaatsvindt. Hiermee wordt recht gedaan aan de U16 als netwerksamenwerking en de betrokken gemeenten als verantwoordelijke lokale bestuurslaag. In onze ogen is dit de enige manier waarop regionale samenwerking succesvol kan zijn.	Verwerkt in uitvoeringsstrategie en krijgt nadere uitwerking in Plan van Aanpak Fase 4	Het IRP is geen eindbeeld maar heeft een adaptief karakter om mee te bewegen met de ontwikkelingen op diverse plekken, waaronder in de uitwerking bij gemeenten. Wel is het een gezamenlijk opgestelde en gedragen toekomstrichting dat moet worden gezien als overeenkomst tussen gemeenten voor de uitwerking op inhoud en proces.
190	Zienswijze	Woerden	Woerdense ambities overgenomen in IRP – passende ontwikkelklijnen Doordat het IRP van onderaf is opgebouwd, zijn veel van onze huidige lokale ambities in het concept perspectief opgenomen. Zo sluit de woningbouwambitie aan op onze lokale woonvisie en is ons besluit om onderzoek te doen naar een randweg aan de oostkant overgenomen. Verder vinden wij het goed dat het document veel aandacht schenkt aan het onderwerp groen en landschap, inclusief de complexiteit van de bijbehorende agrarische transitie. Naar onze mening kan verandering in het agrarisch grondgebruik enkel tot stand komen door te streven naar gebiedsgerichte maatwerkoplossingen met alle betrokken belanghebbenden. In het IRP wordt deze werkwijze erkend.		Geen verwerking nodig
191	Zienswijze	Woerden	Belangrijk onderdeel van de pijler groen en landschap zijn de groene scheggen. De verbindings-gebieden tussen de steden en het omliggende groene landschap. De polderscheg 'Lange Linschoten – Woerden – Breukelen' sluit goed aan op onze ambities om de kern Harmelen niet aan de stad Utrecht te laten vastgroeien en de Jaap Bijzervetering een prominenter rol te geven in de verbinding tussen het noordelijk en zuidelijk deel van Woerden. Ook het feit dat er inhoudelijk veel aandacht is voor de uitdagingen van de kleine(re) kernen stemt ons positief. De vitaliteit van de kleine kernen is een belangrijk, en vaak onderbelicht, onderwerp in onze regio. Op basis van het IRP kunnen wij, zowel individueel als gezamenlijk, het gesprek met de provincie aangaan over het belang van noodzakelijke kleinschalige woningbouwuitbreidingen voor de vitaliteit van de kleine kernen.		Geen verwerking nodig
192	Zienswijze	Woerden	Aandachtspunten Over het algemeen sluit het IRP aan op onze lokale opvattingen en ambities. Desalniettemin hebben wij ook enkele aandachtspunten, die wij willen meegeven en/of waarover nadere afstemming noodzakelijk is.		
193	Zienswijze	Woerden	Haalbaarheid van ambities Zoals gezegd ondersteunen wij veel van de in het IRP opgenomen ambities. Wij zetten wel vraagtekens bij de haalbaarheid van een aantal ambities. Zo is de financiering van de plannen op het gebied van groen en landschap een forse uitdaging. De financiële huishouding van veel gemeenten staat al onder druk. Door de sterke focus op binnenstedelijke ontwikkeling, over het algemeen complex en kostbaar, zullen woningbouwprojecten geen enorme geldstromen genereren. Voor het toevoegen van natuur- en recreatiegebied en recreatieve en ecologische verbindingen zijn wij afhankelijk van financiële bijdragen van andere overheden en/of private partijen. Vooral nog is het onduidelijk of dergelijke partijen tot financiële bijdragen bereid zijn. Het is belangrijk om dit in de komende periode te achterhalen.	Zie uitvoeringsstrategie en wordt nader uitgewerkt in Plan van Aanpak Fase 4	Het IRP is een regionale visie die richting geeft en waarin nog een aantal onzekerheden bij de uitwerking en realisatie. Het IRP moet daarom ook worden gezien als onze gezamenlijke regionale basis voor de toekomst, waarmee we als U16 de regio kunnen houden over de samenwerking met Rijk, provincie en andere partners hebben om de hoofdkeuzes scherper te maken en om de benodigde investeringen voor de uitvoering te krijgen. Een regionale investeringsstrategie en lobbystrategie is onderdeel van de uitvoeringsstrategie en zal in Fase 4 de integrale programmering verder uitgewerkt worden.
194	Zienswijze	Woerden	Op het gebied van werken wordt ingezet op het mengen van wonen en werken en het intensiveren van bedrijventerreinen. Het intensiveren betekent in dit geval het verhogen van het aantal arbeidsplekken per hectare. Het intensiveren van bedrijventerreinen is een complexe en kostbare opgave. Zeker in het geval van bestaande bedrijventerreinen. Hoewel wij achter het idee van deze ambitie staan, zal de haalbaarheid in de praktijk moeten worden bewezen. Gezien onze lokale ervaringen met herstructurering, verwachten wij dat dit een lastig te realiseren ambitie is. Het lijkt ons verstandig om deze ambitie over enkele jaren te toetsen aan de praktijkervaring en, zo nodig, bij te stellen.		Intensiveren gaat vooral ook om het verhogen van het aantal arbeidsplaatsen per hectare, om groei van banen mogelijk te maken in de regio. De vraag is of hier in alle gevallen ook toevoegen van nieuw en of uit te breiden vastgoed (m2) bij hoort. Pas wanneer bestaand vastgoed onvoldoende omvang heeft, om toekomstige bedrijfsuitbreiding (en meer arbeidsplaatsen) te faciliteren, is intensivering nodig immers. Monitoren moet uitwijzen hoe groei van aantal arbeidsplaatsen in de regio (op bedrijventerreinen) zich verhoudt tov toename van het aantal m2 bedrijfsoppervlak. Dat is ook het moment om inzichtelijk te krijgen of vooral ook vastgoed/financiële opgave is. Dit is een aandachtspunt voor vervolg en komt terug in de uitvoeringsstrategie. Dit zal verdere uitwerking krijgen in (Plan van) aanpak Fase 4

195	Zienswijze	Woerden	Ten slotte streeft het IRP naar het beperken van automobilititeit in de spits. Gezien de drukte op de wegen in onze regio is dit een begrijpelijke ambitie en een goed streven. Wij moeten hierbij echter niet vergeten, dat het IRP voor de periode tot aan 2040 uitgaat van een toename van 104.000 tot 125.000 woningen en 80.000 arbeidsplaatsen. Ter illustratie: voor wat betreft het aantal woningen is dit vergelijkbaar met een stad als Eindhoven. Een dergelijke verstedelijkingsambitie zal volgens ons onvermijdelijk leiden tot een toename aan automobilititeit binnen en buiten de spits. Zeker op plekken waar de alternatieven voor autogebruik schaars zijn. Wij zijn dan ook enigszins sceptisch over de haalbaarheid van het beperken van de automobilititeit in de spits en denken dat het verstandig is om in de huidige plannen al rekening te houden met een toename van automobilititeit.		De teksten van het IRP gaan uitbreid in op automobilititeit, maar hebben als uitgangspunt dat we de capaciteit van het wegennet niet willen vergroten. Optimalisaties rond nieuwe verstedelijkingslocaties horen wel tot de mogelijkheden. De schaalprong OV is essentieel om in het stedelijk gebied en de randen daarvan (bijvoorbeeld Papendorp en de A12 zone) ook een volgende stap in de mobiliteitstransitie te zetten waarbij we autogebruik in de spits voor reizigers met een goed OV- of fietsalternatief gaan ontmoedigen. Op die manier willen we als regio bewerkstelligen dat we de huidige capaciteit van het (hoofd)wegennet ook in de toekomst toereikend is. Daartoe zullen we niet alleen in de regio het autogebruik aan moeten pakken maar ook de landelijke stromen, voor reizigers met een goed OV- of multimodaal alternatief. Daarom is sterk inzetten op generiek mobiliteitsbeleid incl. prijzen en parkeermaatregelen een belangrijke hoeksteen van de beleidslijn voor mobiliteit in het IRP. De vraag over mogelijke effecten maakt onderdeel uit van vervolgonderzoek U Ned.
196	Zienswijze	Woerden	Lokale en regionale belangen Los van het realiteitsgehalte van enkele ambities zijn er plannen waarbij het lokale en regionale belang op gespannen voet met elkaar (kunnen) staan. Voorbeelden hiervan zijn de plannen voor regionale bedrijventerreinen en multimodale hubs. Voor beide onderwerpen is het van belang om de noodzaak goed te onderbouwen en inzichtelijk te maken welke lokale en regionale belangen worden gediend. Uiteindelijk nemen lokale overheden de besluiten over realisatie van multimodale hubs en regionale bedrijventerreinen. Het is daarom van essentieel belang om op lokaal niveau zicht te hebben op de voor- en nadelen van dergelijke plannen. Het is hierbij van groot belang dat lokale en regionale belangen met elkaar in balans zijn. Indien hier geen sprake van is, is het onmogelijk om lokaal draagvlak voor dergelijke plannen te verwerven.		In het IRP is het zoeken naar de juiste balans tussen wat lokaal gedragen is en wat op een aantal onderwerpen regionaal nodig is. Het lokale proces moet daarbij altijd zorgvuldig doorlopen worden om draagvlak te verwerven. Voor een aantal opgaven, zoals werklocaties en hubs, is daarom gekozen voor het benoemen van de opgave, zonder de oplossingen concreet te benoemen. De nut en noodzaak van regionale bedrijventerreinen wordt ook in het adviesrapport 'Beoordeling zoekgebieden voor regionale bedrijventerreinen U10' (Antea, 2021) beschreven.
197	Zienswijze	Woerden	Onduidelijkheden en onjuistheden Ten slotte bevat het IRP enkele onduidelijkheden en onjuistheden. In onze collegereactie van maart wezen wij u al op het feit dat er onterecht wordt gesproken over transformatie, verdichting, menging en uitbreiding van bedrijventerrein nabij station Woerden. Zoals eerder aangegeven transformeert Middelland-Noord naar een gemengd stedelijk woongebied. Er is echter geen sprake van verdichting dan wel uitbreiding van bedrijventerreinen nabij station Woerden. Daarnaast spreekt u op bladzijde 127 van het concept IRP over: 'Mogelijkheden uitbreiding (en schuifruimte) bedrijventerreinen Woerden richting A12'. Deze formulering is onduidelijk en roept vragen op. Wij verzoeken u om dit aan te passen naar: 'Mogelijkheden geplande uitbreiding bedrijventerreinen Woerden, te weten de schuifruimtelocaties Burgemeester van Zwietenweg en De Putkop.' Ten slotte sluit de kaart van bedrijventerreinen (blz. 86) niet aan op de gemeentelijke plannen. Er zijn voorts nog geen plannen om Middelland-Zuid te herontwikkelen en bedrijventerrein De Putkop van een faciliteit te voorzien. Wij vragen ons af op welke gegevens deze kaart is gebaseerd en willen dat dit wordt aangepast.	Verwerkt in IRP	Formuleringen aangepast en tekstsuggesties zijn overgenomen
198	Zienswijze	Woerden	Daarnaast spreekt u bij de ontwikkeling van de regiopoort Woerden over mogelijke uitgelocaties aan de randen van Woerden (blz. 127). Hoewel dergelijke ontwikkellocaties in de toekomst niet kunnen worden uitgesloten, zijn hier voorts nog geen plannen voor. Daarnaast zullen dergelijke keuzes in eerste instantie op lokaal niveau, bijvoorbeeld in het gemeentelijke omgevingsvisietraject, worden gemaakt. Deze zinsnede lijkt dan ook vooruit te lopen op de lokale besluitvorming en moet wat ons betreft worden geschrapt.	Verwerkt in IRP	De formulering is aangepast
199	Zienswijze	Woerden	Verder wordt in de tabel over woningbouw (blz. 154) gesproken over een bandbreedte aan te realiseren woningen tot aan 2040. Bij Woerden staat aangegeven, dat het gaat om binnenstedelijke woningbouwlocaties. Aangezien de gehanteerde bandbreedte van toepassing is op woningbouw in de gehele gemeente Woerden, inclusief de kernen Kamerik, Zegveld en Harmelen, betreft het hier niet enkel binnenstedelijke woningbouwlocaties. Het woord binnenstedelijk moet hier worden verwijderd.	Verwerkt in IRP	De formulering is aangepast
200	Zienswijze	Woerden	Aangezien wij enkele van de bovengenoemde onjuistheden in onze reactie van maart ook al onder de aandacht hebben gebracht, roepen wij u hierbij met klem op om dit in het IRP te corrigeren. Wij verwachten dat deze correcties, voorafgaand aan de besluitvormingsprocedure, worden doorgevoerd. Waar nodig treden wij graag met u in overleg, zodat de juiste informatie op de kaartbeelden en in de tekst en tabellen wordt opgenomen.		
201	Zienswijze	Woerden	Tot slot Op 8 maart jongstleden hebben wij als college reeds een reactie op het ontwerp IRP gegeven. Wij verzoeken u om deze eerder verstuurde collegereactie in samenhang met de nu voorliggende zienswijze te bezien. Wij zijn benieuwd op welke wijze u onze zienswijze in het IRP verwerkt. Uiteraard zijn wij tot een mondelinge toelichting van deze zienswijze bereid. Hoogachtend, Namens de gemeenteraad, V.J.H. Molkenboer drs. M.J.W. Tobéas voorzitter griffier		Behoeft geen beantwoording
202	Zienswijze	Zeist	Geachte heer Verschuure en heer Jansen, Hartelijk dank voor het toezenden van het concept Integraal Ruimtelijk Perspectief, Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen, maart 2021 (IRP). In uw aanbiedingsbrief nodigt u de gemeenteraden van de U16 gemeenten uit om een zienswijze in te dienen op het IRP. In deze brief geven wij u onze zienswijze op het IRP. Voordat wij inhoudelijk ingaan op onze zienswijze spreken wij onze waardering uit voor het proces van de totstandkoming van het IRP. Zoals u ook in het voorwoord van het IRP aangeeft, is samenwerking de beste manier om een plek te geven aan regionale opgaven. Die samenwerking hebben wij als prettig ervaren. Wat wij in dit proces in het bijzonder gewaardeerd hebben is de ruimte die individuele gemeenten hebben gehad om vanuit eigen identiteit, ambities en kansen bij te dragen aan oplossingen voor gezamenlijke maatschappelijke opgaven. Die ruimte blijkt uit de aandacht en betrokkenheid die gemeenten hebben voor elkaars inbreng en om daar, met respect voor elkaars standpunten, het goede gesprek over te voeren. Daar spreekt openheid naar elkaar toe uit. Het resultaat daarvan is zichtbaar in het IRP. We zien dat grote, middelgrote en kleine kernen allen in samenhang vanuit eigen identiteit en kwaliteiten bijdragen aan de gemeenschappelijke maatschappelijke opgaven van de regio. Het resultaat is een evenwichtig ontwikkelperspectief, waar alle partijen voordeel bij hebben. Hieruit blijkt de kracht van de samenwerking van de regio en we zien vol vertrouwen tegemoet dat we deze wijze van samenwerken continueren in de 4e fase.		Behoeft geen beantwoording
203	Zienswijze	Zeist	Zienswijze IRP Onze zienswijze is gebaseerd op de Propositie van Zeist, die vorig jaar door onze raad is vastgesteld. Zeist draagt graag bij aan het goede leven. Op lokaal niveau - in de buurten, wijken en kernen van onze gemeente - en als deel van de regio. Vanuit de wens om onze bijdrage te concretiseren is vorig jaar de Propositie van Zeist opgesteld. Het is een eerste vertaling van verlangens, ambities en waarden van Zeist in kansrijke ontwikkelrichtingen voor de toekomst. Ontwikkelrichtingen die gebaseerd zijn op waarden die wij in Zeist belangrijk vinden. De Propositie helpt ons om vanuit de Zeister identiteit te sturen op maatschappelijke en ruimtelijke vraagstukken. Het is hiermee tevens richtinggevend voor onze inbreng op bovenlokale processen en trajecten, zoals de POVI en het IRP. De Propositie van Zeist treft u als bijlage bij deze brief aan.		Behoeft geen beantwoording
204	Zienswijze	Zeist	Wij hebben onze zienswijze gebaseerd op de volgende vragen: ⊗ Kan Zeist zich inhoudelijk vinden in het IRP, waar zitten eventuele bezwaren en zorgen en hoe kunnen die worden weggelaten? Daarbij gaan we in op: - o Bijdragen aan het goede leven van alle inwoners in Zeist en in de regio - o Groen en landschap (groen-blauwe agenda en overige opmerkingen) - o Mobiliteit (HGV-verbinding, fietsverbinding Zeist-USP en fijnmazig OV-netwerk) - o Woningbouwontwikkeling (aantallen/differentiatie en natuurinclusief bouwen) - o Werken (duurzame en circulaire bedrijvigheid) - o Governance uitvoering IRP ⊗ Kan Zeist haar ambities realiseren met het IRP? ⊗ Vindt Zeist dat het IRP een goede inhoudelijke basis is voor onze samenwerking met de regio en andere partners in het ruimtelijk domein voor de komende jaren? Deze vragen komen achtereenvolgens aan de orde.		Behoeft geen beantwoording

205	Zienswijze	Zeist	Bijdragen aan het goede leven van alle inwoners in Zeist en in de regio Het IRP beschrijft een gewenst ruimtelijk toekomstbeeld voor de regio, waarin gezond stedelijk leven voor iedereen centraal staat. Het vertrekpunt daarbij zijn de regionale opgaven op het gebied van groen en landschap, wonen, werken, mobiliteit en energie. Het IRP is gebaseerd op 7 perspectieven, die via 8 redeneerlijnen, uiteindelijk vertaald worden naar ruimtelijke keuzes in 5 deelgebieden. Iedere gemeente draagt daarmee, vanuit eigen ingebracht kansen, belangen, ambities en mogelijkheden, bij aan het IRP. Door de zorgvuldige en gestructureerde opbouw van het stuk, is de totstandkoming van het perspectief en voorgestelde ruimtelijke keuzes goed te volgen en te begrijpen. Wat ons daarbij opvalt is dat het IRP een soort ruimtelijk ordeningsmodel voor de regio is geworden, met nadruk op het toewijzen van functies (zoals wonen en werken) en gebruik van ruimte. Wij zien de waarde en noodzaak daarvan in als manier om tot afgewogen keuzes in de regio te komen.		Behoeft geen beantwoording.
206	Zienswijze	Zeist	Echter, ruimtelijke keuzes kunnen lokale gevolgen voor mensen hebben. In het IRP wordt in dit verband gesproken over een 'samenhangend systeem'. Als voorbeeld wordt genoemd dat 'keuzes in de noord-oost hoek effect kunnen hebben op de kwaliteit van leven in de zuid-west hoek en vice versa' (p.139). Wij zijn van mening dat het IRP per saldo voor iedere inwoner moet bijdragen aan het goede leven. Als inwoners nadelen van keuzes ondervinden, zal er een bepaalde mate van compensatie tegenover moeten staan, waardoor het IRP uiteindelijk voor alle inwoners bijdraagt aan het goede leven. Ook het IRP benadrukt dat door aan te geven dat er sprake moet zijn van een evenwichtige verdeling van lusten en lasten die horen bij de ontwikkeling van de regio (p.139). Het IRP maakt echter onvoldoende duidelijk hoe het gewenste ruimtelijke toekomstbeeld bijdraagt aan het goede leven en waar dat uit moet blijken.	Hoofdstuk strategie verder aangescherpt	De doelstelling van het IRP is Gezond Leven in een Stedelijke Regio. Daarmee is net zoals in de Gemeente Zeist, de kwaliteit van leven in de regio leidend voor het IRP. De keuzes die in het IRP gemaakt worden zijn in de regio afgewogen en uiteindelijk zullen gemeenten zelf werken aan de uitwerking van deze keuzes. Gemeenten zitten dus zelf aan het stuur en zorgen voor het 'Goede Leven' van hun bewoners. Wanneer het gaat om een evenwichtige verdeling tussen lusten en lasten wordt dit in de vervolgfase volgend op het IRP verder uitgewerkt. Hiertoe is het hoofdstuk over de vervolgstategie verder aangescherpt.
207	Zienswijze	Zeist	Wij zien graag dat in het IRP meer expliciet wordt aangegeven hoe het gewenste ruimtelijke toekomstbeeld bijdraagt aan het goede leven van alle inwoners in de regio, met daarbij aandacht voor het belang van de intrinsieke waarde van natuur, flora en fauna.		Gezond leven in een stedelijke regio is het uitgangspunt van het IRP. Dit is het leidende idee waar vanuit de keuzes worden gemaakt. Specifiek is een handreiking toegevoegd over gezond leven in een stedelijke omgeving. Op het gebied van de intrinsieke waarde van natuur, flora en fauna laat de redeneerlijn 1 (groen en landschap) zien dat dit de basis is voor de verdere ontwikkeling van de regio.
208	Zienswijze	Zeist	Groen en landschap Groen-blauwe agenda Wij onderschrijven het belang van de groen-blauwe agenda die in het IRP is opgenomen en benadrukken de noodzaak van borging dat de groen-blauwe agenda ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. De uitvoering van de groen-blauwe agenda dient randvoorwaardelijk te zijn voor de in het IRP genoemde overige ontwikkelingen. Deze noodzaak tot borging is van groot belang, te meer nu de financiering voor deze agenda grotendeels nog moeten worden gevonden. Graag zien wij verduidelijk hoe de uitvoering van de groen-blauwe agenda in het IRP geborgd wordt nu de financiering voor de uitvoering van de agenda onduidelijk is.		De groenopgave is net als de andere opgaven voor de regio ambitieus en voorwaardelijk voor de groei van de regio. Het klopt dat veel van deze ambities net als ambities uit andere thema's nog niet financieel gedekt zijn. We benadrukken dat het gaat om een gezamenlijke ambitie van de regio waarbij de oplossingen ook moeten passen bij deze gezamenlijkheid. In het hoofdstuk uitvoeringsstrategie is dit in het IRP omschreven en in de vier fase wordt dit verder uitgewerkt. Daarbij wordt nauw samengewerkt met het programma 'groen groeit mee' van provincie, gemeentes en waterschappen.
209	Zienswijze	Zeist	Overige opmerkingen Graag zien wij in het IRP opgenomen dat: ▫ het Krommeringebied aangewezen wordt als Bijzonder Provinciaal Landschap. - Dit staat een mogelijke energietransitie voor Zeist in dit gebied niet in de weg en biedt tegelijk een borging voor de bescherming en versterking van de bijzondere natuurwaarden en biodiversiteit in dit Krommeringebied. ▫ er een aanneegsloten en robuuste natuurcorridor van Groenekan tot en met tennisste Odijk wordt gerealiseerd (bij deelgebied Kromme Rijn Vallei). ▫ bij het in het IRP genoemde robuuster maken en vergroten van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug ook aandacht nodig is voor het grote (hoogstnoodzakelijke) belang van tegengaan van verdroging in dit gebied en voor het versterken van de (natuur)kwaliteit. ▫ er bij "Groen Groeit Mee" en bij de duizenden hectares natuur die worden aangelegd, benoemd wordt dat verbinding van natuurgebieden en groen en een (zo groot mogelijke) omvang en schaal van gebieden vanuit het oogpunt van ecologie en biodiversiteit, zeer belangrijk zijn.	Natuurcorridor Groenekan Odijk opgenomen. Tegen gaan van verdroging LHR aangescherpt in teksten redenerlijn 1 en thematische gebiedsopgave 'Groenraamwerk Heuvelrug-Lek'.	-Een bijzonder provinciaal landschap is een interessante gedachte. Echter deze status is ons binnen de provincie Utrecht onbekend. Bovendien is het aan de provincie om deze toe te kennen. -De natuurcorridor die u noemt was reeds opgenomen in de deelkaarten van het thema landschap en groen en is nu toegevoegd op de IRP kaarten. -Het tegengaan van de verdroging van de Utrechtse Heuvelrug heeft onze aandacht. De teksten van redenerlijn 1 en de thematische gebiedsopgave 'Groenraamwerk Heuvelrug-Lek' zijn hier op aangescherpt. Bij de uitwerking zal samengewerkt worden met de 'blauwe agenda Utrechtse Heuvelrug'. -Het belang van robuust verbinden van natuurgebieden is ons bekend en wordt meegenomen in de uitwerking waarbij altijd een integrale afweging gemaakt zal moeten worden.
210	Zienswijze	Zeist	Mobiliteit (HOV-verbinding, fietsverbinding Zeist-USP, fijnmazig OV-netwerk) <i>HOV-verbinding</i> Mobiliteit is, naast de andere pijlers, een belangrijke maatschappelijke opgave om gezond stedelijk leven voor iedereen in de regio mogelijk te maken. Wij onderschrijven dat een schaa sprong in het OV-systeem nodig is om een betere en veiliger bereikbare regio mogelijk te maken en daarbij het gebruik van de auto terug te dringen, in relatie tot de groei van de regio. Een voor Zeist belangrijke ambitie en ontwikkeling daarbij is de beoogde HOV-verbinding tussen Zeist en het USP (en mogelijk verder naar Amersfoort). Deze verbinding is in het IRP opgenomen als onderdeel van het 'wiel met spaken' en tevens verbonden aan de ontwikkeling van regio poort Zeist-Noord. Ten aanzien van de HOV-verbinding merken we op dat in het IRP als vervoersmodaliteit een tram/lijn wordt genoemd. Dit kan de indruk wekken dat er door Zeist of de regio een voorkeur dan wel een keuze gemaakt is voor een tramverbinding als vervoersmodaliteit. Daar is echter geen sprake van. Er is door Zeist of de regio nog geen keuze gemaakt over de vervoersmodaliteit van de HOV-verbinding. Wij willen daar in het IRP ook niet op voorsorteren. Op basis van verder onderzoek moet de vervoersmodaliteit bepaald worden, passend bij de duurzame ambities van Zeist. Graag zien wij dat de tram in deze context wordt vervangen door een door Zeist in overleg met de regio nader te bepalen duurzame vervoersmodaliteit voor de HOV-verbinding. Ten aanzien van het voorkeurs traject van de HOV-verbinding spreken wij niet de voorkeur uit langs de A-28, maar een tracé via de Universiteitsweg, Utrechtseweg en de Dreef.	Verwerkt in IRP	Voor de ontwikkeling van het OV netwerk baseren we ons in de regio op het regionale Toekomstbeeld OV. De OV-corridors die in dat document genoemd staan werken we samen met de provincie uit tot OV-lijnen van hoge kwaliteit (vbw snelheid en frequentie) naar alle windrichtingen van de regio. Hoge OV-kwaliteit is alleen mogelijk tussen plekken met hoge concentraties van wonen en/of werken; we hebben er als overheden belang bij om de buslijnen zo vol mogelijk te laten rijden om belastingde effectief te spenderen. Voor vervoer naar kleine kernen en verbindingen tussen middelgrote kernen geldt dat ze zelfstandig geen hoge OV-kwaliteit kunnen genereren en daarom richt de visievorming in de regio zich op het aantakken van kernen op plekken (regiopoorten, multimodale hubs) met hoge OV-kwaliteit om een goede ketenreis mogelijk te maken.
211	Zienswijze	Zeist	Fietsverbinding Zeist-USP In het IRP wordt gesproken over een rechtstreekse fietsverbinding tussen Zeist en het USP. Onder regie van de provincie worden, onder meer met gemeente de Bilt, al langere tijd de mogelijkheden onderzocht van een fietsroute tussen Zeist en het USP, in het verlengde van de Krommerijnlaan. Voor Zeist is van belang dat de (bestaande) fiets verbinding met het USP veilige, comfortabel en duurzaam is, waarbij rekening wordt het belang van de natuurwaarden. Via deze zienswijze vragen wij de regio om de provincie, als initiatiefnemer van het traject van een fietsverbinding tussen Zeist en het USP, spoedig een besluit te laten nemen over de fietsverbinding tussen Zeist en het USP. Daarover gaan we graag met onze buurgemeente De Bilt en provincie verder in gesprek. Overigens is ons niet bekend dat de fietsverbinding Zeist-USP onderdeel is van het programma snelfietsroutes (blz. 115).		Wij ondersteunen de vraag van de gemeente Zeist om de provincie, als initiatiefnemer van het traject van een fietsverbinding tussen Zeist en het USP, spoedig een besluit te laten nemen over de fietsverbinding tussen Zeist en het USP. Daarover gaan we graag met onze buurgemeente De Bilt en provincie verder in gesprek.
212	Zienswijze	Zeist	Fijnmazig OV-netwerk In het IRP zou meer nadruk gelegd kunnen worden op het belang van het realiseren van een fijnmazig OV-netwerk die steden, dorpen en OV-knooppunten met elkaar verbindt. Voor Zeist is dat het OV richting het centrum van Zeist en richting kernen als Den Dolder, Huis ter Heide én Austerlitz.	Geen aanpassing in IRP	Verzoek om meer nadruk te leggen op fijnmazige OV netwerk, is niet conform Toekomstbeeld OV netwerkvisie
213	Zienswijze	Zeist	Woningbouwontwikkeling (Aantallen/differentiatie en natuurinclusief bouwen) <i>Aantallen/differentiatie</i> Het IRP noemt een bandbreedte van aantal mogelijk te ontwikkelen woningen in Zeist-Noord, te weten 0-5.000 woningen. Het genoemde aantal woningen hangt samen met de financiële haalbaarheid van de realisering van de HOV-verbinding USP-Zeist-Noord. Deze hangt weer samen met de keuze voor de modaliteit van die HOV-verbinding. Wij zien het aantal te ontwikkelen woningen niet als een taakstelling maar benaderen deze nadrukkelijk als maatschappelijke opgave voor Zeist. Vanuit Zeist geven we op een eigen manier en vanuit Zeister ontwikkelwaarden invulling aan deze maatschappelijke opgave, waarbij het aantal te realiseren woningen belangrijk is, maar niet centraal staat. Vanuit dat perspectief willen we – als dat passend is - zeker bijdragen aan een gezonde en duurzame regio, met een gedifferentieerd en aantrekkelijk woonmilieu voor de inwoners van Zeist en de regio, met een veilige, snelle en comfortabele verbinding tussen Zeist en Utrecht. Dat geldt eveneens voor de ontwikkeling van het OV-knooppunt stationsgebied Driebergen-Zeist.		De genoemde bandbreedte voor het aantal woningen bij Zeist-Noord is afgeleid uit de groeifondspropositie waarin het doortrekken van de HOV lijn van USP naar Zeist-Noord inderdaad een sterke samenhang heeft met de mogelijkheden tot woningbouw. De bandbreedte (0 - 5.000) laat volop ruimte voor de eigen invulling van Zeist. Verstedelijking in Zeist-Noord en rond het station Driebergen-Zeist zouden een goede toevoeging vormen op de woonlocaties in de regio.
214	Zienswijze	Zeist	<i>Natuurinclusief bouwen</i> Het IRP heeft veel aandacht voor de intrinsieke waarden van groen en landschap, natuurwaarden en biodiversiteit. Wij vinden het belangrijk dat bestaande natuur- en groenwaarden de basis vormen voor planvorming bij nieuwe (woning) bouwontwikkelingen. Dat draagt in grote mate bij aan de ambities van het IRP. Wij zien daarom graag dat het belang van natuurinclusief ontwerpen en bouwen ook aandacht krijgt in het IRP. Op dit moment is dat niet het geval.	Opgenomen in IRP	Het belang van natuurinclusief bouwen is inderdaad groot, maar de uitwerking hiervan zal op lokaal schaalniveau plaatsvinden. In het IRP willen we het belang onderschrijven en wordt dit opgenomen bij de uitgangspunten binnen de redeneerlijn over groen (redeneerlijn 1).

215	Zienswijze	Zeist	Werken (duurzame en circulaire bedrijvigheid) Duurzame en circulaire bedrijvigheid We kunnen ons goed vinden in het belang dat het IRP hecht aan de economische transitie naar duurzame en circulaire bedrijvigheid en fysieke ruimte die daar voor nodig is. Tegelijkertijd missen we in het IRP hoe deze transitie actief en concreet wordt bevorderd en gerealiseerd wordt. Graag zien wij in het IRP een nadere toelichting op hoe deze overgang naar duurzame en circulaire bedrijvigheid daadwerkelijk zal worden gerealiseerd.		In het IRP wordt veel belang gehecht aan de transitie naar een circulaire economie, bijvoorbeeld in de redeneerlijn 7 over werklocaties. Daarin wordt het toekomstbeeld geschetst. In het vervolgproces is het aan de samenwerkende gemeenten om afspraken te maken over hoe deze opgave nader wordt uitgewerkt.
216	Zienswijze	Zeist	Governance uitvoering IRP Zoals uit hoofdstuk 4 blijkt, is de uitwerking en uitvoering van het IRP een uitermate complex proces. Veel partijen zijn betrokken bij de uitvoering van het IRP, ieder met eigen gezag en invloed. Op dit moment ligt in hoofdstuk 4 veel nadruk op de procesbeschrijving van de uitvoering. Dat is nodig om met elkaar het zelfde beeld te hebben over hoe we uitvoering kunnen geven aan het IRP. Wij onderschrijven dat beeld waarbij de regio met name een coördinerende rol heeft en gemeenten zelf initiatiefnemer zijn van projecten op het grondgebied van de gemeente. Waar sprake is van projecten waar buurgemeenten of andere gemeenten en (regionale) stakeholders bij betrokken zijn, wordt gekeken naar passende samenwerkingsvormen, zoals het sluiten van allianties. Tegelijkertijd missen we wie waarop de regio voert, waar welke besluiten worden genomen en - /loed inwoners kunnen hebben. Voor participatie vragen wij nadrukkelijk meer ruimte en tijd dan tot nog toe is ingeruimd. Daarbij is van belang dat er balans is tussen de mee nwerken in uitvoeringsgerichte netwerken enerzijds en lokale democratische legitimatie anderzijds. We realiseren ons dat dit een stevige uitdaging is, maar het is dé factor die het slagen van de uitvoering van de ambities bepaalt. Graag zien wij dat in hoofdstuk 4 ook ingegaan wordt op de governance van de uitvoeringsstrategie en in het bijzonder de participatie.	Uitwerking in vervolgfase	In hoofdstuk 4 is de relatie met de participatie in de realisatiefase gelegd en is dit gekoppeld aan het adaptieve karakter van het IRP. Het uitwerken van de governance is onderdeel van Fase 4A, de kwatiermakersfase voor het integraal programma. Governance U10 is leidend.
217	Zienswijze	Zeist	Kan Zeist haar ambities realiseren met het IRP? In de inleiding van deze zienswijze is aangegeven dat de Propositie van Zeist het vertrekpunt vormt voor de Zeister inbreng in het IRP. In onze inhoudelijke bijdrage aan het IRP hebben wij onze ontwikkelkansen en onderzoeksrichtingen uit de Propositie van Zeist, voor zover relevant voor het IRP, als vertrekpunt genomen en ingebracht in het ontwerpproces. Dat zien we terug in het IRP. Onze Zeister ambities kunnen binnen het IRP gerealiseerd worden en zijn regionaal van betekenis. Aan het eind van deze brief treft u een overzicht aan welke ontwikkelkansen en onderzoeksrichtingen uit de Propositie van Zeist, aansluiten bij ruimtelijke keuzes van de deelgebieden Kromme Rijn Vallei en Noordoostflank.	Verwerkt in hoofdstuk 4 de uitvoeringsstrategie	Behoeft geen beantwoording
218	Zienswijze	Zeist	Vindt Zeist dat het IRP een goede inhoudelijke basis is voor de samenwerking met de regio en andere partners in het ruimtelijk domein voor de komende jaren? Wat ons betreft is dat het geval, mits er bij de regio en partners een gezamenlijk commitment is op het IRP. De regionale opgaven vergen een genuanceerde uitwerking die past bij het karakter en de identiteit van de individuele gemeenten. Wij vragen daar bij de uitwerking van de opgaven aandacht voor. Vanuit Zeist werken wij graag vanuit onze eigen ontwikkelwaarden met de regio en partners samen om onze gezamenlijke ambities te realiseren. Wij herkennen onze Zeister ambities in het IRP en hebben vertrouwen in een succesvolle samenwerking. Hiermee sluiten wij onze zienswijze op het IRP af. Mocht u naar aanleiding van onze zienswijze nog vragen hebben, kunt u hiervoor benaderen @zeist.nl. Wij wensen u succes met de afronding van het IRP. Hoogachtend, burgemeester en wethouders van Zeist, de gemeentesecretaris, de burgemeester, dr. H.S. Groten drs. J.J.L.M. Janssen		Behoeft geen beantwoording
219	Motie op ziensw	Zeist	Motie Verbeteren en fietsveiliger maken van de Bisschopsweg Datum raad: 08 juli Agendapunt: Concept zienswijze IRP Indiener(s): Walter van Dijk (VVD), Pieter Verolme (ChristenUnie/SGP), Freerk Andre de la Porte (D66), Gerard van Vliet (GroenLinks) Onderwerp /Titel: Verbeteren en fietsveiliger maken van de Bisschopsweg Uitslag stemming: Motie Verbeteren en fietsveiliger maken van de Bisschopsweg De gemeenteraad van de gemeente Zeist, In vergadering bijeen op 8 juli 2021, beraadslagende over het raadsvoorstel Concept zienswijzen IRP (21RV042). Overwegende dat: - De fietsverbinding naar Utrecht (USP) via de Bisschopsweg verbeterd en fietsveiliger moet worden; - Hierover brede consensus is in de raad, zoals bleek tijdens het debat over het raadsvoorstel. Verzoekt het college - In overleg met de hiervoor relevante bestuurlijke partners maatregelen te nemen die de fietsveiligheid op de Bisschopsweg op korte termijn verbeteren, waarbij in eerste instantie vooral gedacht kan worden aan betere verlichting en het tegengaan van sluipverkeer; - In gesprek te gaan met de provincie over financiële steun en met de gemeente De Bilt over het verkrijgen van medewerking aangezien de route over grondgebied van deze gemeente loopt; - In de begroting 2022 aan te geven of een financiële bijdrage vanuit de gemeente Zeist is vereist en hiervoor indien nodig middelen vrij te maken. En gaat over tot de orde van de dag. Walter van Dijk Pieter Verolme Freerk Andre de la Porte Gerard van Vliet VVD ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks	Geen aanpassing in IRP	De fietspaden in het kaartbeeld zijn aangepast gebaseerd op bestaande wegen en paden. De Bisschopsweg is niet opgenomen als regionale verbinding, want deze voldoet niet aan de kwaliteitseisen vanwege de te hoge omrijdfactor. Een directe fietsroute Zeist-USP is al meer dan 10 jaar een belangrijke optie in het verbeteren van het regionale fietsnetwerk omdat de omrijdfactor tussen Zeist centrum/noord/west en USP alsmede Utrecht centrum/zuid erg hoog is vergeleken met andere fietsverbindingen in de regio gericht op USP en Utrecht. In alle beleidsvisies die we in de regio, in samenwerking met andere overheden maken, zal vanwege grote nut en noodzaak deze verbinding telkens boven komen drijven, waarbij de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het betreffende gebied de noodzaak voor een zorgvuldige inpassing evident maken. Het is wel een onderzoeksoptie naar het vervolg, met een indicatief tracé opgenomen op de kaart.

U16

Toetsing Integraal Ruimtelijk Perspectief aan
het aangepast beoordelingskader

september 2021, Versie 1.0

Colofon

Auteurs: Decisio

Inhoud

Samenvatting: beoordeling IRP	1
Beoordeling IRP	1
Beoordelingskader als hulpmiddel voor politiek-bestuurlijk gesprek.....	2
1 Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Werkwijze	4
1.3 Leeswijzer.....	5
2 Beoordelingskader	6
2.1 Basis voor het beoordelingskader.....	6
2.2 Beoordelingskader	7
3 Beoordeling IRP	9
3.1 Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio	9
3.2 Economie versterken: aanjagen economische groei van de regio	12
3.3 Verstedelijkingsopgave faciliteren	14
3.4 Ruimtelijke kwaliteit verhogen	17
3.5 Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren.....	20
3.6 Haalbaarheid.....	21
3.7 Kosten en opbrengsten (financieel).....	23
Bijlage 1: Bijlage operationalisering kernindicatoren	24

Samenvatting: beoordeling IRP

Het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) (versie september 2021) is op hoofdlijnen beoordeeld aan de hand van een beoordelingskader dat door de regio Utrecht is opgesteld om integrale ruimtelijke keuzes te toetsen, bijvoorbeeld op het gebied van verstedelijking, mobiliteit, landschap en energie. Het beoordelingskader is uitgewerkt rondom het centrale motto van de U10 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' en bestaat uit 7 hoofddoelen en per hoofddoel uit meerdere subdoelen. Aan de hand van kern- en subindicatoren is het beoordelingskader verder geoperationaliseerd.

Beoordeling in verschillende stappen en fases

Het IRP is in een aantal stappen in nauwe samenspraak met raden en colleges opgesteld (van contour tot integraal perspectief). Gedurende dit proces zijn conceptversies van de contour en het IRP reeds eerder beoordeeld aan de hand van het beoordelingskader. Aandachtspunten vanuit de beoordeling zijn meegenomen in het definitieve voorliggende IRP (september 2021). Dit definitieve IRP is door ons wederom beoordeeld. De beoordeling vanuit het beoordelingskader is inhoudelijk en ziet toe op de te verwachten effecten die uitgaan van uitvoering van het IRP.

Beoordeling IRP

Het totaalbeeld van de beoordeling is opgenomen in schema 1. Het IRP wordt over het algemeen positief beoordeeld. Voor de meeste doelstellingen (zowel hoofd, als subdoelen) is veel aandacht in het IRP. In het IRP wordt per thema het perspectief voor de regio benoemd, waaruit op een logische manier de opgave of ambitie voortvloeit. Aan de hand van 8 redeneerlijnen wordt vervolgens aangegeven op welke manier de opgave tegemoet wordt getreden. Daarbij is op onderdelen een nadere thematische verdieping gepleegd. De overwegend positieve beoordeling is logisch vanuit het gegeven dat het beoordelingskader zelf ook richting heeft gegeven aan de keuzes die in het IRP zijn gemaakt. Aanvullend hierop (geen specifiek onderdeel van het beoordelingskader) is het positief te zien dat het IRP in nauwe samenhang met alle 16 gemeenten tot stand is gekomen. Wanneer alle gemeenten het IRP als basis gebruiken om in de toekomst integraal ruimtelijk beleid te maken en uit te voeren, dan is dat een mooi uitgangspunt. Wanneer we verder inhoudelijk inzoomen op een aantal hoofddoelen en thema's uit het IRP en deze langs de meetlat van het beoordelingskader leggen dan vallen daarin de volgende zaken op:

- Op de hoofddoelen 'economie versterken', 'verstedelijkingsopgave faciliteren', 'ruimtelijke kwaliteit verhogen' en 'slimme en toekomstvastе mobiliteit faciliteren' wordt overwegend positief gescoord. Dat komt doordat het IRP de thema's wonen, werken, mobiliteit en ruimtelijke kwaliteit behoorlijk concreet uitwerkt en zo inzicht biedt in welke mate aan de opgaven wordt voldaan en op welke manier bepaalde doelen gerealiseerd gaan worden. Bijvoorbeeld in termen van aantallen arbeidsplaatsen, woningen, waar en op welke OV-lijnen ingezet wordt en op welke manier de ruimtelijke kwaliteit versterkt wordt.
- De beoordeling op het hoofddoel 'bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio' is lastiger. Dat heeft te maken met het regionale niveau waarop het IRP is uitgewerkt. Voor bepaalde subdoelen en indicatoren is een nadere uitwerking op lokaal niveau nodig (bijvoorbeeld klimaatadaptatie); deze invulling biedt het IRP niet. Daarnaast is de inpassing van verschillende functies (wonen, werken, mobiliteit) binnen bestaand stedelijk gebied en het gezond maken / houden van dit gebied (met name kijkend naar het aspect geluid) een aandachtspunt. De specifieke 'inpassing' dient in vervolgstappen nader uitgewerkt te worden.
- In algemene zin geldt voor meer indicatoren uit het beoordelingskader dat het nog niet mogelijk is ze op basis van de uitwerking in het IRP te beoordelen. In de fase van beleidsontwikkeling waar het IRP zich in bevindt is dat ook logisch: het IRP kan op onderdelen alleen randvoorwaarden of uitgangspunten meegeven, of aangeven dat nog ruimte wordt gezocht voor

bepaalde functies. De daadwerkelijke uitwerking in plannen en programmering komt later en is in sommige gevallen ook vooral iets waar gemeenten mee aan de slag moeten.

- De beoordeling op de hoofddoelen 'Haalbaarheid' en 'Kosten en opbrengsten' is ook nog niet goed mogelijk. Over deze aspecten is nog weinig concrete informatie voorhanden.

Dat maakt dat beoordeling van potentiële effecten op een aantal indicatoren in het perspectief neutraal (0, geen noemenswaardig effect verwacht) is. Bij een aantal doelen zijn de effecten in deze fase nog onbekend. Dat heeft te maken met het feit op een aantal onderliggende indicatoren bij nadere planuitwerking en programmering nog zowel positief als negatief gescoord kan worden. In dat geval is in de tabel in de kolom 'programmering' een makereing (●) opgenomen. Dat betekent dat de score op subdoelen waar dit aan de orde is nog naar boven of beneden kan worden bijgesteld als nadere planuitwerking daar aanleiding toe geeft. In de volgende fase (IRP Fase 4 Programmering) dient er dus aandacht te zijn voor mogelijke negatieve en potentieel positieve effecten op deze subdoelen. Deze beoordelingen zijn dus te lezen als aandachtspunten bij de verdere uitwerking van het IRP.

Beoordelingskader als hulpmiddel voor politiek-bestuurlijk gesprek

Om te voorzien in de regionale opgaven en daarbij oog te houden voor de ambities en doelstellingen van de regio worden integrale ruimtelijke keuzes op verschillende schaalniveaus (regionaal, gemeentelijk, lokaal) gevraagd. Het beoordelingskader is opgesteld ter ondersteuning van het maken van deze keuzes. De beoordeling van het IRP is geen zuivere toets op de 'maatschappelijke impact', maar biedt wel inzicht in de (elementen uit) de vijf thema's en 8 redeneerlijnen die in het IRP aandacht krijgen, en hoe deze bijdragen aan de hoofddoelstellingen uit het beoordelingskader. Beoordeling van doelstellingen is gebaseerd op het meten van onderliggende indicatoren. Aandachtspunt daarbij is dat verschillende indicatoren een verschillend karakter hebben. De meesten zijn kwantitatief meetbaar te maken, maar sommige indicatoren kunnen alleen kwalitatief worden gescoord op basis van 'expert judgement'. Daarnaast geldt als aandachtspunt voor gebruik dat indicatoren soms met elkaar overlappen en/of containerbegrippen zijn.

Elementen die nu nog niet zijn uitgewerkt (en waarvan de bijdrage aan doelen nog niet meetbaar is) verdienen dus in programmering in het vervolgproces aandacht. Daarbij geldt dus ook dat scores nog beter of slechter kunnen worden door een nadere uitwerking of inpassing. Daarbij past overigens wel de kanttekening dat niet op alle doelstellingen maximaal kan worden gescoord: de ruimte is immers schaars, zodat het noodzakelijk is keuzes te maken. De beoordeling aan de hand van het beoordelingskader is daarmee geen scherprechter, maar vooral een hulpmiddel voor het politiek-bestuurlijk gesprek over te maken keuzes en de mogelijke consequenties daarvan.

Schema 1: totaalbeeld beoordeling Integraal Ruimtelijk Perspectief U16

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'			
Hoofddoel	Subdoelen	Perspectief	Programmering
Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio	Bevorderen gezonde leefstijl	+	
	Bevorderen gezonde leefomgeving (o.a. terugdringen hinder geluid en emissies)	+/-	
	Kansen voor klimaatadaptatie; o.a. beperken wateroverlast, waterveiligheid en hittestress	0/+	•
	Voldoende schoon en gezond water	0/+	
	Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie	0/+	
Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio	Agglomeratiekracht vergroten	+	
	Versterken van het vestigingsklimaat	+	•
	Bevorderen circulariteit in de economie	0/+	•
	Bevorderen innovatie in de economie	+	
	Stimuleren betekenisvolle werkgelegenheid met gezonde en veilige arbeidsomstandigheden	0	•
Verstedelijkingsopgave faciliteren	Zicht op voldoende plancapaciteit (kwantiteit)	+	
	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus (kwaliteit)	0/+	•
	Bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt	0	•
	Stimuleren levensloopbestendige wijken	0	•
	Toegang tot voorzieningen verbeteren vanuit woongebieden	+	
	Toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden	+	
Ruimtelijke kwaliteit verhogen	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijk gebied	0/+	
	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied	+	
	Behouden versterken van de intrinsieke natuurwaarden	0/+	
	Vergroten van het areaal (land- en water) natuur	+	•
	Behouden en versterken van de cultuurhistorische waarden	+	
	Leefbaarheid en vitaliteit kernen	+	
	Recreatieve voorzieningen	+	
Slimme en Toekomstvast mobiliteit faciliteren	Voldoende capaciteit infrastructuurnetwerken en oplossing urgente (systeem) knelpunten (Fiets, Spoor, Stedelijk OV, Transfer, Weg)	+	
	Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken	0/+	
	Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving	0	•
	Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem	+	
Haalbaarheid	Zicht op uitvoering (technische complexiteit, draagvlak, fysieke inpassing, juridisch)	0	•
	Mate van adaptiviteit en toekomstvastheid	+	
Kosten en opbrengsten (financieel)	Beheer en exploitatiekosten , incl. opbrengsten	-	•
	Investeringskosten	-	•

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De regio Utrecht staat voor de opgave om de komende jaren een grote vraag naar ruimte op te vangen en op een duurzame, leefbare en gezonde manier in te passen in de bestaande leefomgeving. De vraag naar ruimte komt onder meer voort vanuit de groeiende economie en een toenemend aantal mensen dat in de regio wil wonen, de benodigde verduurzaming van het energiegebruik, klimaatopgaven en de grote verkeersstromen die door de regio zullen blijven lopen. Het op een gezonde en leefbare manier inpassen van deze opgaven vraagt ook om voldoende ruimte voor rust en recreatie, bijvoorbeeld in de vorm van natuur en landschap.

Om de groei in goede banen te leiden werkt de regio Utrecht nauw samen. Daartoe is in 2018 een Ruimtelijk Economische Koers (REK) en later een Ruimtelijk Economisch Programma (REP) opgesteld. Daarin is vanuit de U10 *'een integrale en breed gedragen visie en strategie op de toekomst (tot 2040) van de metropoolregio Utrecht opgenomen'*. De visie en strategie zijn ruimtelijk vertaald in het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP). Het IRP is *'geen eindbeeld, maar bevat een strategie en adaptief ontwikkelpad'*. Om die reden worden in de volgende stap vanuit het REP nog gezamenlijk afspraken gemaakt over regionaal programmeren en een uitvoeringsstrategie.

In het ruimtelijk economisch programma REP is een integraal afwegingskader en beoordelingskader opgesteld. Doel van voorliggende notitie is het IRP langs de meetlat van het beoordelingskader (BOK) te leggen.

1.2 Werkwijze

In de eerste helft van 2019 is door het MIRT Onderzoek Metropoolregio Utrecht in samenwerking met het REP een aantal verstedelijkingsmodellen geschetst die getoetst zijn aan een beoordelingskader. De uitgangspunten voor de verstedelijkingsmodellen en het uitgewerkte beoordelingskader zijn door Provinciale Staten en de gemeenteraden vastgesteld. Daarbij zijn verschillende zienswijzen, moties en amendementen ingediend die oproepen om het eerder gebruikte beoordelingskader verder uit werken. Daarnaast is vanuit bestuurstafels (Gezondheid en Inclusiviteit, Wonen, Werken, Groen en Landschap, Mobiliteit en Energie) en de waterschappen (vertegenwoordigd via Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden - HDSR) input aangedragen voor het beoordelingskader. Dit is in het voorjaar van 2020 verwerkt in het aangepast beoordelingskader.

Voorliggend rapport gaat in op de wijze waarop het Integraal Ruimtelijk Perspectief scoort op de verschillende doelen, subdoelen en indicatoren in het beoordelingskader. Voor deze toetsing is geen specifiek (kwantitatief) onderzoek gedaan naar de impact van bepaalde onderdelen uit het IRP op de indicatoren uit het beoordelingskader. Het oordeel over en de scores van het IRP op de verschillende indicatoren is kwalitatief gedaan aan de hand van een expertmatige beoordeling.

Beoordeling van het IRP in verschillende stappen en fasen

Het IRP is, zoals geschetst, in een aantal stappen en fasen in nauwe samenspraak met raden en colleges opgesteld. Gedurende dit proces zijn conceptversies van het IRP reeds eerder beoordeeld aan de hand van het beoordelingskader. Meest recent is dat in maart 2021 gedaan. Toen is een integrale conceptversie van het IRP door Decisio beoordeeld. Onder meer vanuit deze beoordeling en de verschillende zienswijzen vanuit gemeenteraden is het IRP definitief gemaakt (september 2021). Dit definitieve IRP is door ons wederom beoordeeld. Daarbij is de beoordeling van het concept IRP als basis gebruikt en is gefocust op de verschillende wijzigingen en aanvullingen die in het definitieve IRP zijn gedaan om de beoordeling bij te stellen, aan te scherpen en aan te vullen. De belangrijkste wijzigingen in het definitieve IRP zijn het integreren van de RES U16, het vraagstuk omtrent regionale bedrijventerreinen en de uitvoeringsstrategie en haalbaarheid van het IRP.

In deze notitie is een score gegeven op het niveau van de subdoelen. Hierbij is gekeken naar de onderliggende kernindicatoren en (indien die er zijn) subindicatoren. Scores die zijn gegeven zijn: negatief (-), geen/verwaarloosbaar effect (0), of positief (+). Op sommige aspecten is nog geen

oordeel mogelijk, bijvoorbeeld omdat de uitwerking in een concreet ontwikkelingsplan bepalend is, niet de (ruimtelijke) keuzes op hoofdlijnen die in het IRP worden gemaakt. Waar dit het geval is, is dit aangegeven met een vraagteken (•) onder de kolom 'Programmering'. Het REP zal in de volgende fase op deze indicatoren meer duidelijkheid gaan geven.

Voorbeelduitwerking om de methodiek toe te lichten

We lichten deze werkwijze kort toe aan de hand van een voorbeelduitwerking. We maken daarbij gebruik van het subdoel 'Versterken van het vestigingsklimaat'. Dit subdoel valt onder het hoofddoel 'Economie versterken: aanjagen economische groei van de regio'. De beoordeling van het subdoel is gedaan aan de hand van de kernindicator 'Versterking vestigingsklimaat' en met name de subindicatoren die deze kernindicator verder geoperationaliseerd hebben, een korte toelichting:

- 'Aantal potentiële werknemers binnen bereik van de 3 economische hotspots'. Binnen deze sub-indicator worden met de economische hotspots in de regio USP/Rijnsweerd, stationsgebied Utrecht en de A12 Zone / Merwedekanaalzone bedoeld. In het IRP is expliciet aandacht voor de ruimtelijke uitwerking van deze drie locaties, in termen van aantallen woningen en arbeidsplaatsen en er is aandacht voor de ontsluiting van deze gebieden (o.a. via specifieke onderdelen van het OV-systeem 'Wiel met Spaken'). Op die manier wordt, deels kwalitatief (verbetering bereikbaarheid) en deels kwantitatief (aantal woningen dat in de nabijheid van deze locaties wordt toegevoegd), inzichtelijk gemaakt dat het aantal werknemers dat binnen bereik van de 3 hotspots woont in potentie toeneemt. Dat motiveert de positieve beoordeling (+) op deze sub-indicator.
- 'Kwalitatieve ontwikkeling economische hotspots en aanwezigheid van een aantrekkelijk en gezond woonmilieu'. Deze sub-indicator ligt in het verlengde van de vorige en, zoals de sub-indicator zelf al noemt, meer kwalitatief van aard. In het IRP is expliciet aandacht voor de ontwikkeling van de economische hotspots. Ook in kwalitatieve zin, zo wordt bij het stationsgebied / Groot Merwede aangegeven dat 'Gezond leven het uitgangspunt [is] [...], waarbij het groen een essentiële rol speelt in de ontwikkeling'. Bij de A12 zone wordt aangegeven dat de ruimtelijke kwaliteit 'gedragen [wordt] door de kanalen die door het gebied lopen en de groene verbindingen die er vanuit dit gebied zijn'. Bij ontwikkeling van het USP is aandacht voor 'een gezonde en duurzame leefomgeving' en een plek waar 'inspiratie, ontmoeting en samenwerking centraal staan'. Deze concrete uitwerkingen motiveren de positieve beoordeling (+) op deze sub-indicator.
- 'Aantal m2 kantoren op multifunctionele knooppuntlocaties'. Het IRP is in algemene zin zo opgebouwd dat eerst de opgave / ambitie voor de regio wordt toegelicht (perspectieven) en dat vervolgens via een aantal redeneerlijnen en thematische verdiepingen aan wordt gegeven hoe en in welke mate aan de opgaven tegemoet wordt gekomen. Zo wordt duidelijk dat er tot 2040 behoefte is aan maximaal 853.000 m2 kantoorruimte in de stad Utrecht op plekken die goed bereikbaar zijn met het OV. Bij de verdere thematische uitwerking van kantooromgevingen wordt aangegeven dat het IRP inzet op toekomstbestendige plekken die multifunctioneel zijn, in een groene omgeving en met een optimale ov-bereikbaarheid. Het aantal m2 kantoren dat op dit type locaties wordt gerealiseerd wordt niet concreet benoemd. Het is om die reden nog niet te beoordelen of aan deze sub-indicator wordt voldaan (•).
- 'Aantal ha toegevoegde bedrijventerreinen'. Voor deze sub-indicator geldt min of meer hetzelfde als de vorige. De opgave wordt met 216 ha bedrijventerrein extra concreet benoemd. Daarbij worden verschillende mogelijkheden genoemd om deze opgave in te vullen (bijvoorbeeld binnen de gemengde stedelijke gebieden en door intensivering van de huidige bedrijventerreinen), maar wordt tegelijkertijd aangegeven dat verschillende locaties nog in studie zijn om op die manier voor een resterend deel van de opgave ruimte te zoeken. Daaruit concluderen we dat nog niet volledig aan de opgave wordt voldaan en is de sub-indicator nog niet volledig te beoordelen, om die reden resteert een • als beoordeling.

Al met al worden twee van de vier subindicatoren onder de kernindicator en het subdoel 'versterken van het vestigingsklimaat' positief (+) beoordeeld en is voor twee subindicatoren nog geen beoordeling mogelijk (•). De totaalscore op het subdoel is om die reden een combinatie van beide beoordelingen: (+) voor het perspectief en (•) voor programmering.

1.3 Leeswijzer

In het vervolg van dit rapport komen achtereenvolgens aan bod:

- Hoofdstuk 2 Introductie beoordelingskader
- Hoofdstuk 3 Beoordeling IRP
- Hoofdstuk 4 Conclusies en algemeen oordeel IRP
- Bijlage 1 Operationalisering kernindicatoren beoordelingskader.

2 Beoordelingskader

2.1 Basis voor het beoordelingskader

Het overkoepelende en samenbindende thema van het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP), 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' is eveneens het integraal verbindend element in het beoordelingskader.

De U16 hanteert een brede definitie van het begrip gezondheid. Daarvoor zijn de volgende waarden van belang:

- Gericht op het algeheel welbevinden (geluk)
- Uitgaan van positieve gezondheid, breder dan alleen de aan- of afwezigheid van ziekte, maar focus op preventie
- Gericht op iedereen, dus inclusief.

Om gezondheid voor iedereen op een goede manier te verwerken in het ruimtelijke perspectief voor de regio wordt een aantal ruimtelijke hoofdprincipes meegegeven die zorgen dat de ruimtelijke inrichting bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving:

1. Realiseer voldoende, kwalitatief hoogwaardige, groenblauwe ruimte, die voor iedereen toegankelijk is.
2. Geef prioriteit aan lopen, fietsen en openbaar vervoer, stimuleer bewegen en beperk het vervuilende goederen- en personenvervoer
3. Pas inrichting en gebruik van de ruimte aan op de eisen vanuit klimaatverandering en borg gezondheid en veiligheid daarbij. Verminder door de inrichting de milieubelasting op gevoelige bestemmingen
4. Zet in op een landbouwtransitie met minder negatieve en meer positieve effecten op gezondheid
5. Zorg voor een ruimtelijke inrichting waarin iedereen mee kan doen en ontwikkel nieuwe woonconcepten gericht op bevorderen van sociale cohesie
6. Zet ook bij circulaire economie en in de bouw/bouwconcepten gezondheid centraal.

Gezondheid is daarom in het beoordelingskader geïntegreerd als uitgangspunt voor alle sectorale pijlers en hoofddoelen van het REP. De hoofddoelstellingen van het beoordelingskader zijn:

- Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio
- Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio
- Verstedelijkingsopgave faciliteren
- Ruimtelijke kwaliteit verhogen
- Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren
- Haalbaarheid
- Kosten en opbrengsten (financieel)

De beoordeling is geen zuivere toets op de 'maatschappelijke impact', maar geeft vooral inzicht in de bijdrage van (elementen uit) de acht redeneerlijnen uit het IRP en de thematische verdieping die daarop is uitgewerkt (Mobiliteit, Groen en Landschap, Woonmilieus en kwalitatieve woningbehoefte, Werkmilieus en Energie) aan de verschillende hoofddoelstellingen uit het beoordelingskader. Bovendien geldt dat indicatoren soms overlap bevatten en/of containerbegrippen zijn. Niet alle indicatoren zijn concreet meetbaar: sommige kunnen alleen kwalitatief worden gescoord op basis van 'expert judgment'.

2.2 Beoordelingskader

Figuur 2.1 Beoordelingskader REP

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'		
Hoofddoel	Subdoelen	Kernindicatoren
Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio	Bevorderen gezonde leefstijl	Fietsgebruik
		Voor iedereen zijn er – dichtbij en toegankelijk- aantrekkelijke plekken
		Leefomgeving draagt bij aan gezond gewicht
		Wonen en druk verkeer zijn gescheiden
		Functies (Wonen, werken, voorzieningen) zijn goed gemengd, overlastgevende bedrijven staan op afstand
Bevorderen gezonde leefomgeving (o.a. terugdringen hinder geluid en emissies)	Kansen voor klimaatadaptatie; o.a. beperken wateroverlast, waterveiligheid en hittestress	Actief vervoer (lopen en fietsen) is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard
		Tussen kernen zijn goede fiets- en OV-verbindingen.
		Geluid
		Emissies luchtverontreiniging
		Verkeersveiligheid
Voldoende schoon en gezond water	Veiligheid in de brede zin	Waterkwaliteit
		Kansen voor klimaatadaptatie
		Robuust Watersysteem
		Ruimte voor het hoofdwatersysteem
		Strategische grondwatervoorraden
Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie	CO2-emissies verkeer	Kansen en bijdragen aan de energietransitie in termen van energieproductie en -besparing (in TWh en PJ)
Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio	Agglomeratiekracht vergroten	Bruto Regionaal Product (BRP)
		Aantal arbeidsplaatsen (economische opgave)
		Hoeveelheid ha toegevoegde gemengde functies wonen en werken
		Ruimte-intensivering werklocaties en voorzieningen
		Versterking vestigingsklimaat
Versterken van het vestigingsklimaat	Behoud werklocaties (niet mengen met wonen) met een bovengemiddelde Next Economy Potentie (NEER)	Behoud werklocaties (niet mengen met wonen) met een bovengemiddelde Next Economy Potentie (NEER)
		Complementariteit van werklocaties om circulaire ketens te kunnen sluiten
		Kansen voor innovatieve economie
		Aandeel gezonde en veilige arbeidsplaatsen op het totaal
Bevorderen circulariteit in de economie	Gerealiseerde woningen binnen de regio	Gerealiseerde woningen binnen de regio
		Reserve-plancapaciteit
		Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus
		Voldoende geschikt en betaalbaar aanbod voor iedereen
		Aandeel levensloopbestendige wijken op het totaal
Bevorderen innovatie in de economie	Nabijheid stedelijke centra (% woningen binnen 3km van centra)	Nabijheid stedelijke centra (% woningen binnen 3km van centra)
		Gemiddelde woon-werk reistijd per modaliteit
Stimuleren betekenisvolle werkgelegenheid met gezonde en veilige arbeidsomstandigheden	Zicht op voldoende planncapaciteit (kwantiteit)	
Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus (kwaliteit)	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus (kwaliteit)	
Bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt	Stimuleren levensloopbestendige wijken	
Stimuleren levensloopbestendige wijken	Toegang tot voorzieningen verbeteren vanuit woongebieden	
Toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden	Toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden	

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'

Hoofddoel	Subdoelen	Kernindicatoren
Ruimtelijke kwaliteit verhogen	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijk gebied	Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit stedelijk gebied
		Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied
		Bijdrage (of afbreuk) aan de kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen
		Bijdrage (of afbreuk) aan cultuurhistorische waarden (landschapselementen/ bouwwerken/ artefacten)
		Impact op landbouw (ruimtebeslag bestaand areaal, met onderscheid primaire en secundaire landbouw)
		Aandeel landbouw in regionale voedselvoorziening
		Kansen voor natuur/landschapinclusieve/circulaire landbouw
		Kansen voor natuur
		Biodiversiteit
		Ruimtebeslag/nieuwe natuur (exclusief reeds geplande NNN)
		Verbondenheid natuurgebieden (in ha) - aantasting en nieuwe verbindingen
		Kansen voor landschap
		Inwonertal op peil
		Bereikbaarheid knopen
Slimme en Toekomstvaste mobiliteit faciliteren		Ruimte, kwaliteit en bereikbaarheid recreatieve voorzieningen
		Bereikbaarheid in reistijdsom totaal per modaliteit, lokaal, regionaal en doorgaand verkeer
		Aantal woningen nabij bestaande OV-knopen (met restcapaciteit)
		Bereikbaarheid van arbeidsplaatsen per modaliteit (fiets/ov, auto)
		Impact op NMCA-knelpunten
		Ontlasten Utrecht Centraal
		Bewerkstelligen slim, veilig en duurzaam goederenvervoer
		Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken
		Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving
		Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem
Haalbaarheid	Zicht op uitvoering (technische complexiteit, draagvlak, fysieke inpassing, juridisch)	Uitvoerbaarheid
	Mate van adaptiviteit en toekomstvastheid	Adaptiviteit/flexibiliteit
Kosten en opbrengsten (financieel)	Beheer en exploitatiekosten, incl. opbrengsten	GREX-saldo (mln Euro)
	Investeringskosten	OV-exploitatie (Euro of kwalitatief)
		Investeringskosten infrastructuur (Euro)

Bij sommige kernindicatoren is de bijdrage van een plan, ontwikkeling of maatregel duidelijk aan te wijzen en de score eenduidig. Vaak is dit ook niet het geval en is een verdere verdieping of operationalisering nodig. Om deze reden zijn er voor veel kernindicatoren nog subindicatoren uitgewerkt die gezamenlijk de score op de kernindicator bepalen. Zie bijlage 1 voor de verdere operationalisering van de kernindicatoren.

3 Beoordeling IRP

In dit hoofdstuk is de beoordeling van het IRP aan de hand van de hoofddoelen en subdoelen opgenomen.

3.1 Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio

In schema 3.1 is de beoordeling op het hoofddoel 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio' opgenomen. De beoordeling heeft op de verschillende subdoelen plaatsgevonden. Die beoordeling staat hierna toegelicht.

Schema 3.1: beoordeling op hoofddoel 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio'

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'			
Hoofddoel	Subdoelen	Perspectief	Programmering
Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio	Bevorderen gezonde leefstijl	+	
	Bevorderen gezonde leefomgeving (o.a. terugdringen hinder geluid en emissies)	+/-	
	Kansen voor klimaatadaptatie; o.a. beperken wateroverlast, waterveiligheid en hittestress	0/+	•
	Voldoende schoon en gezond water	0/+	
	Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie	0/+	

Per subdoel liggen een of meerdere kernindicatoren en subindicatoren ten grondslag aan de beoordeling. Per subdoel lichten we toe hoe de beoordeling tot stand is gekomen / waar deze op is gebaseerd.

Bevorderen gezonde leefstijl

Binnen het subdoel 'bevorderen gezonde leefstijl' wordt gekeken naar verschillende kernindicatoren die met name gaan over het stimuleren van **actief vervoer**, zoals fietsgebruik, een aantrekkelijke leefomgeving om in te sporten en goede fiets- en OV verbindingen tussen kernen, en over het **mengen** (wonen, werken, voorzieningen) en **scheiden van functies** (overlast gevende bedrijven, wonen en druk verkeer).

Het eerste perspectief staat in het teken van leven in een groene gezonde omgeving. Het IRP draagt dan ook op meerdere manieren positief bij aan een gezonde leefstijl in de regio. Zo wordt ingezet op het verbinden van stad en land, door groenblauwe verbindingen, scheggen en recreatiepoorten. Daarnaast wordt nabijheid georganiseerd door het mengen van functies als wonen, werken en voorzieningen, zodat alle benodigde dagelijkse functies op wandel- en fietsafstand aanwezig zijn. Het IRP benoemt dat daar hogere dichtheden bij horen en dat de wandel- en fietsinfrastructuur versterkt worden. Kernen komen meer met elkaar in verbinding te staan door een schaa sprong in OV en een uitgebreid regionaal netwerk van fietsinfrastructuur. Tot slot wordt specifiek ruimte gezocht voor of rekening gehouden met bedrijventerreinen die niet mengbaar zijn, zodat hier bedrijven met een hogere milieucategorie en hindercirkels gevestigd kunnen blijven (of worden). Dat draagt bij aan het scheiden van functies.

Bevorderen gezonde leefomgeving

De kernindicatoren waarop de beoordeling 'bevorderen gezonde leefomgeving' zich baseert zien toe op de aspecten **geluid**, **emissies** luchtverontreiniging, **verkeersveiligheid**, **veiligheid 'in brede zin'** en **waterkwaliteit**. Door ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk te concentreren binnen bestaand stedelijk gebied en uit te breiden rondom (OV)-knopen wordt vanuit het IRP ingezet op het beperken of zelfs terugdringen van het autoverkeer. Het beperken van drukte in de spits wordt als instrument aangedragen om benodigd nieuw asfalt te kunnen beperken. Deze punten dragen positief bij aan het reduceren van geluid en emissies, bovendien neemt de autoverkeersveiligheid daardoor mogelijk toe. Fietsen wordt gestimuleerd, wat dan mogelijk weer tot meer verkeersonveiligheid kan leiden.

Een discussie over wat het perspectief tot gevolg heeft voor verkeersveiligheid ontbreekt. Geschat wordt dat een concentratie van functies op bepaalde plekken juist zorgt voor meer drukte en daarmee mogelijk voor geluidsoverlast en verkeersonveilige situaties.

Aspecten met betrekking tot veiligheid 'in brede zin' komen niet terug in het IRP. Voor waterkwaliteit is wel aandacht. Het IRP geeft aan te kiezen voor 'een waterrobuuste en klimaatbestendige regio'. Door aanleg van wadi's en waterpleinen moet een robuust watersysteem 'met voldoende verversing' ontstaan, zodat ook bij hoge temperaturen een goede waterkwaliteit geborgd is. Zo wordt de Utrechtse Heuvelrug als voorbeeld aangehaald waar een landelijk gebied drinkwaterwinning kan verbinden met het tegengaan van verdroging. Verder wordt aangegeven dat 'waterinclusief bouwen een voorwaarde is voor de stedelijke ontwikkeling van de regio'. Het wordt niet concreet waar wadi's en waterpleinen komen en op welke manier waterinclusief bouwen geborgd wordt.

Uiteindelijk geeft het IRP op een aantal kernindicatoren een positieve invulling, is op een aantal aspecten zorg of mogelijk zelfs sprake van negatieve effecten en wordt op een aantal indicatoren niet of beperkt uitgewerkt hoe daar invulling aan wordt gegeven. Om die reden is de beoordeling op het subdoel 'bevorderen gezonde leefomgeving' zowel positief als negatief (+/-).

Kansen voor klimaatadaptatie

Het subdoel 'kansen voor klimaatadaptatie' wordt beoordeeld op basis van de mate waarin wordt ingezet op het beperken van (kans op) wateroverlast, overstroming, hittestress en droogte. In het IRP is bij het uitwerken van perspectief 7 voldoende aandacht voor klimaatadaptatie (en ook waterrobuustheid). Verwezen wordt naar de 'regionale adaptatiestrategie' die voorschrijft dat 'in 2040 nieuwbouw en herstructurering klimaatadaptief gebeurt'. Er moet voldoende ruimte zijn voor water, met minder versterking ontwikkeld worden en gewerkt worden met 'het juiste groen'.

Bij het uitwerken van de redeneerlijnen die leiden tot ruimtelijke keuzes is onder meer aandacht voor 'landschap, water en groen-inclusief ontwikkelen'. Daarbij wordt echter vooral benadrukt dat er 'programmatische keuzes' zijn te maken die sturing geven aan het uitvoeren van de ontwikkeling van groen en landschap. Aangegeven wordt dat nieuwe verstedelijking natuurinclusief en klimaatadaptief ontworpen wordt en dat de openbare ruimte moet gaan bijdragen aan het verminderen van hittestress. Verder wordt benoemd dat er ruimte moet zijn 'voor en/of integreren van de wateropgave en klimaatadaptatie'. In de uitwerking naar deelgebieden wordt een prioritering gegeven aan landschap, water en groen. In relatie tot kansen voor klimaatadaptatie worden daarin onder andere verdroging tegengaan, realiseren wateropgave en bodemdaling tegengaan genoemd. De opgaven en keuzes worden echter niet expliciet en ruimtelijk uitgewerkt. Daarnaast wordt aangegeven dat voor het bestaande stedelijke gebied geen aparte gebiedsopgave omschreven is. Het IRP benoemt wel dat daar 'ook nadrukkelijk opgaven voor landschap, groen en klimaatadaptatie' liggen.

Al met al wordt er voldoende aandacht besteed aan klimaatadaptatie, maar worden de kansen en met name ruimtelijke keuzes hiervoor niet concreet uitgewerkt. Om die reden is dit subdoel als licht positief beoordeeld (0/+) beoordeeld. Voor een deel is dit echter ook (nog) niet te beoordelen (●).

Voldoende schoon en gezond water

Het subdoel 'voldoende schoon en gezond water' wordt beoordeeld aan de hand van 3 kernindicatoren:

- Robuust watersysteem
- Ruimte voor het hoofdwatersysteem
- Strategische grondwatervoorraden

Het IRP heeft onder de redeneerlijn 'De Utrechtse trots als basis' veel aandacht voor het behoud en versterken van landschap, water en groen in de regio. Daarbij wordt als één van de keuzes expliciet benoemd dat 'ruimte voor groen, natuur, cultuurhistorie en water in kwantitatieve zin' vergroot wordt. Daarnaast is aandacht voor een waterrobuuste regio waarin wordt ingezet op onder meer aspecten als waterretentie en infiltratie. Dat moet zorgen dat de druk op het watersysteem niet toeneemt.

Voor het thema landschap, water en groen zijn ook specifieke gebiedsgerichte opgaven geschetst. Bij elk van deze gebiedsopgaven is aandacht voor water. In veel van die gebieden is aandacht voor waterberging, het tegengaan van bodemdaling, het voorkomen van watertekorten in veenweidegebieden en zorgdragen voor overstromingsveiligheid in het riviereengebied.

In tegenstelling tot de opgaven op het gebied van groene contour, extra landschap, extra natuur en recreatieve verbindingen is de wateropgave nog niet gekwantificeerd in bijvoorbeeld aantal hectaren. Daarover wordt aangegeven dat de wateropgave 'veelal meegekoppeld kan worden in het oppervlak van andere opgaven'. Zo wordt in de uitwerking van zoeklocaties energie bijvoorbeeld de kans benoemt om zonnevelden te combineren met natuur en waterberging. Verder wordt benoemd dat de grondwaterstand in de regio verhoogt zal moeten worden om verzilting door de zeespiegelstijging het hoofd te bieden, echter is hier geen aanpak bij opgenomen. Voor strategische grondwatervoorraden is in het IRP geen aandacht.

Alles overziendis er voldoende aandacht voor voldoende water, maar wordt deze opgave beperkt ruimtelijk specifiek en kwantitatief gemaakt. In potentie wordt dus positief op dit subdoel gescoord, maar het vraagt nog wel verdere uitwerking. Om die reden is het subdoel als 0/+ beoordeeld.

Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie

Binnen het subdoel 'kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie' wordt gekeken naar de kernindicatoren **CO₂-emissies van verkeer** en naar kansen en bijdragen aan de energietransitie in termen van **energieproductie en -besparing**. Deze laatste indicator is verder uitgewerkt naar subindicatoren op het gebied van wonen (energievraag en energieneutraliteit), ruimte voor elektriciteit buitengebied, nabijheid van warmtebronnen, een impuls aan bedrijven en het energiegebruik en de energielevering op werklocaties.

Voor het hoofddoel energietransitie is met name de redeneerlijn 'duurzame energie is een gezamenlijke opgave' van belang. Daarin wordt benoemd dat de regio ruimte gaat maken voor 1,8 TWh duurzame opwek in 2030. Dat gebeurt met zon-op-dak, zonnevelden en windmolens. In het thema 'Energie' zijn zoekgebieden opgenomen waar de duurzame energie opwek gerealiseerd kan worden. Daarbij zijn kaarten overgenomen uit de Regionale Energie Strategie U16 (RES) die gemeentelijk beleid ten aanzien van beschikbare zones voor wind of zon gebieden grafisch weergeven. Een vertaling van de zoekgebieden naar daadwerkelijke locaties is echter nog niet gedaan. Dit zal gebeuren vanuit het parallel lopende traject van de RES, waar ter ondersteuning voor het vinden van locaties handreikingen opgenomen zijn voor windturbines en zonneparken. Vanuit de RES zullen concrete plannen naar voren komen, die mogelijk ook op de ruimtelijke ontwikkeling in de regio invloed zullen hebben. Een aandachtspunt met betrekking tot de concrete invulling van de RES plannen is dat dit kan snijden met de haalbaarheid van het IRP, het aanwijzen van RES gebieden kan bijvoorbeeld haaks staan op ruimtelijke, landschappelijke en economische doelstellingen uit het IRP.

De inzet op duurzame vormen van mobiliteit (openbaar vervoer, fietsen, lopen) en concrete uitwerking daarvan (zoals het 'Wiel met Spaken', ontwikkeling rondom knooppunten en in stedelijke kernen) maakt dat op de kernindicator CO₂-emissies positief gescoord wordt. Het is aannemelijk dat

met de ruimtelijke uitwerking van het IRP getracht wordt het autoverkeer zoveel als mogelijk in te perken.

Het subdoel 'kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie' wordt, alles bij elkaar genomen, beoordeeld met 0/+. Er is een positieve bijdrage o.a. op het gebied van verkeer en de uitgesproken ambities om in te zetten op de energietransitie, maar tegelijkertijd is de ruimtelijke uitwerking van de energietransitie nog niet voldoende uitgewerkt. Het opnemen van zoekgebieden voor duurzame opwek beoordelen wij als licht positief (0/+), hiermee is namelijk de eerste stap voor de realisatie van de energietransitie gezet.

3.2 Economie versterken: aanjagen economische groei van de regio

In schema 3.2 is de beoordeling op het hoofddoel 'Economie versterken: aanjagen economische groei van de regio' opgenomen. De beoordeling heeft op de verschillende subdoelen plaatsgevonden. Die beoordeling staat hierna toegelicht.

Schema 3.2: beoordeling op hoofddoel 'Economie versterken: aanjagen economische groei van de regio'

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'			
Hoofddoel	Subdoelen	Perspectief	Programmering
Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio	Agglomeratiekracht vergroten	+	
	Versterken van het vestigingsklimaat	+	•
	Bevorderen circulariteit in de economie	0/+	•
	Bevorderen innovatie in de economie	+	
	Stimuleren betekenisvolle werkgelegenheid met gezonde en veilige arbeidsomstandigheden	0	•

Agglomeratiekracht vergroten

Binnen het subdoel agglomeratiekracht vergroten wordt beoordeeld op de kernindicatoren **BRP**, **aantal arbeidsplaatsen**, hoeveelheid hectare **toegevoegde gemengde functies** wonen en werken en de **ruimte-intensivering van werklocaties en voorzieningen**.

Vanuit het IRP wordt onder meer ingezet op het versterken van de stad Utrecht 'als vliegwiel van de groei van de regio', op het ontwikkelen van nieuwe hoogstedelijke centra rondom de zogeheten 'metropoolpoorten' en op het intensiveren van regiopoorten. Concreet betekent dit dat op diverse plekken getransformeerd wordt en gemengde woon-werkmilieus ontstaan. De (stedelijke) verdichting en vermenging van wonen, werken en voorzieningen gaat gepaard met een inzet op de (OV) bereikbaarheid van deze gebieden. Die twee elementen zorgen ervoor dat de 'nabijheid' van wonen, werken en voorzieningen toeneemt. Om die reden wordt het IRP op het subdoel 'agglomeratiekracht vergroten' positief beoordeeld (+). Wanneer het gaat om agglomeratiekracht wordt namelijk gesproken van begrippen als 'matching, sharing en learning', die allen versterkt worden als de nabijheid en dichtheid in (met name stedelijke) gebieden toeneemt. Vanuit die theorie wordt een positieve bijdrage aan het Bruto Regionaal Product verwacht.

Verder wordt in ieder geval voldoende ruimte voor arbeidsplaatsen vanuit de economische opgave geborgd, onder meer vanuit een ruimte-intensivering van bedrijventerreinen en door concreet een aantal regiopoorten en ontwikkellocaties in de stad Utrecht te benoemen waar wordt geïntensiveerd, niet alleen in wonen, maar ook in termen van aantal arbeidsplaatsen.

Versterken van het vestigingsklimaat

Het subdoel 'versterken van het vestigingsklimaat' is nader geoperationaliseerd aan de hand van een aantal subindicatoren. Het gaat onder meer over het potentiële **bereik van het aantal werknemers** van de 3 **economische hotspots**, de **kwalitatieve ontwikkeling van de economische hotspots**, het

aantal vierkante meters **kantoren op multifunctionele knooppuntlocaties** en het aantal hectares **toegevoegde bedrijventerreinen**.

De opgave op de twee laatste aspecten is in het IRP concreet gemaakt. Er is tot 2040 behoefte aan maximaal 853.000 m² VVE kantoorruimte in de stad Utrecht, dat wordt met name ingevuld op plekken die goed bereikbaar zijn met het OV. Op plekken buiten de stad wordt gefaseerd gestart met het transformeren van kantoren naar wonen. Daarbij wordt begonnen met kantoren die niet op een OV-locatie liggen. Tot 2040 is er daarnaast nog de opgave om 216 ha bedrijventerrein te programmeren. Het IRP geeft aan dat deze opgave gedeeltelijk terecht kan komen in de gemengde stedelijke gebieden, maar dat voor een groot deel van de opgave nog geen ruimte is gevonden. Concreet wordt gemaakt dat er regionaal nog planaanbod is dat wordt benut, dat er ruimte is om te intensiveren op bestaande bedrijventerreinen en dat daarnaast ruimte wordt gezocht voor één of meerdere regionale bedrijventerreinen waar de regionale groei opgevangen kan worden. Die laatste locatie(s) zijn in studie, waarbij gezocht wordt naar korte termijn beschikbaarheid, koppelkansen met ontwikkeling regiopoorten en andere koppelkansen zoals landschapsontwikkeling, energieopwekking en infrastructuur. Vooralsnog wordt gezocht nabij de stad Utrecht langs de A12 en A2.

De drie economische hotspots in de regio zijn USP/Rijnsweerd, het Stationsgebied Utrecht en de A12 zone / Merwedekanaalzone. Voor alle drie de locaties is aandacht in het IRP. Over het USP wordt specifiek aangegeven dat het profiel daarvan versterkt wordt en dat de ruimtevraag om als cluster verder te kunnen groeien tegemoet wordt getreden. Ook de gebieden Groot Merwede en A12-zone worden als specifieke ontwikkelgebieden aangewezen en uitgewerkt. Daar hoort het stationsgebied van Utrecht ook bij, daarover wordt bovendien aangegeven dat dit gebied verder door zal groeien als één van de belangrijkste werklocaties van Nederland. Er wordt ruimte gemaakt voor nog eens 20.000 arbeidsplaatsen.

Voor alle kernindicatoren onder het subdoel ‘versterken van het vestigingsklimaat’ is aandacht in het IRP, de score is daarom positief (+). Echter, een deel van de concreet benoemde opgave voor bedrijventerreinen en kantoren moet nog worden ingevuld (deze zijn nog in studie), deze aspecten zijn nog niet te beoordelen (●).

Bevorderen circulariteit in de economie

Onder het subdoel ‘bevorderen circulariteit in de economie’ vallen kernindicatoren die gaan over het **behoud van werklocaties** (locaties waar niet gemengd wordt met wonen) en **complementariteit van werklocaties** om op die manier circulaire ketens te kunnen sluiten.

Het IRP beschrijft concreet dat een deel van de opgave aan extra bedrijventerreinen zich ‘niet laat mengen of bescherming nodig’ heeft. In totaal is behoefte aan 216 ha bedrijventerrein extra tot 2040. Een deel van deze behoefte kan wel op gemengde woon/werkgebieden gerealiseerd worden, maar het IRP beschrijft dat gezocht gaat worden naar ruimte voor 60 ha bedrijventerrein dat zich niet laat mengen en wordt geïntensiveerd op bestaande bedrijventerreinen.

Verder wordt concreet aangegeven dat op deze niet-mengbare bedrijventerreinen ruimte wordt geboden voor de circulaire economie. Het IRP gaat daarbij zelfs iets verder door aan te geven dat hoge eisen worden gesteld aan de bedrijven die zich gaan vestigen op de niet-mengbare bedrijventerreinen. Onder andere op het gebied van circulariteit: ‘bedrijven die hier landen leveren een aantoonbare bijdrage aan de missie van circulair neutraal in 2050’. Het begrip complementariteit wordt niet specifiek in relatie tot werklocaties en circulaire ketens benoemd, enkel op het gebied van economie en vitale kernen.

Voor circulariteit en behoud van werklocaties is in het IRP veel aandacht. Het beschrijft daartoe ook concrete ingrepen en randvoorwaarden. Om die reden wordt het subdoel 'bevorderen circulariteit in de economie' licht positief beoordeeld (0/+), een deel is echter nog niet ingevuld (•).

Bevorderen van innovatieve economie

Binnen het subdoel 'bevorderen van innovatieve economie' wordt gekeken naar de kernindicator '**kansen voor innovatieve economie**'. Op verschillende plekken is daar aandacht voor in het IRP. Zo wordt het belicht vanuit de opgave om een circulaire economie te worden, dat zou ook een 'motor voor innovatie' kunnen zijn. Ingezet wordt op het beschermen van innovatieve werkmilieus, via de niet-mengbare bedrijventerreinen. Verder wordt de posities van de economische hotspots, waarbinnen met name de positie van het Utrecht Science Park wordt belicht, versterkt. Op het USP wordt het wetenschapsmilieu ondersteund en versterkt. Daarachter zit ook als motief dat het USP een 'broedplaats is voor innovatie', dat wordt dus verder gestimuleerd, onder andere door de bereikbaarheid van het gebied te verbeteren.

Om deze redenen wordt vanuit het IRP voldoende ingezet op het vergroten van de kansen voor de innovatieve economie en het subdoel positief beoordeeld (+).

Betekenisvolle werkgelegenheid

Het subdoel 'stimuleren betekenisvolle werkgelegenheid met gezonde en veilige arbeidsplaatsen' is verder geoperationaliseerd door te kijken naar het aandeel betekenisvolle gezonde en veilige arbeidsplaatsen op het totaal. Het IRP benoemt niet concreet dat dit type arbeidsplaatsen wordt gerealiseerd. Wel is aandacht voor gezonde werkomgevingen en werkmilieus, maar dat zegt nog niet iets over het type werkgelegenheid. Datzelfde geldt voor veilige arbeidsplaatsen.

Om die reden kan dit subdoel niet specifiek beoordeeld worden en resulteert een 0 en • als beoordeling.

3.3 Verstedelijkingsopgave faciliteren

In schema 3.3 is uitgewerkt welke subdoelen er vallen onder het hoofddoel 'verstedelijkingsopgave faciliteren'.

Schema 3.3: beoordeling op hoofddoel 'Verstedelijkingsopgave faciliteren'

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'			
Hoofddoel	Subdoelen	Perspectief	Programmering
Verstedelijkingsopgave faciliteren	Zicht op voldoende plancapaciteit (kwantiteit)	+	
	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus (kwaliteit)	0/+	•
	Bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt	0	•
	Stimuleren levensloopbestendige wijken	0	•
	Toegang tot voorzieningen verbeteren vanuit woongebieden	+	
	Toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden	+	

Voldoende plancapaciteit

Onder het subdoel 'zicht op voldoende plancapaciteit (kwantiteit)' vallen kernindicatoren die gericht zijn op het aantal gerealiseerde woningen binnen de regio en de het in beeld hebben van reserve-plan capaciteit.

De totale woningbouwopgave in de U16 is 104.000 tot 125.000 woningen tot 2040. In samenspraak met het Rijk wordt daarbij gestuurd op 30% overprogrammering, dat komt neer op een

planbehoefte van 124.000 tot 147.500 woningen. Het IRP schetst het perspectief dat er in 2040 ruimte is voor alle nieuwe bewoners. Deze opgave wordt vervolgens concreet inzichtelijk gemaakt door een aantal ontwikkellocaties te benoemen. In de vitale kernen wordt ruimte gemaakt voor 15.000 tot 22.000 nieuwe woningen, in de stad Utrecht en het Nieuwegeinse deel van de A12-zone gaat het om 74.000 tot 82.000 nieuwe woningen en in de regiopoorten om 35.000 tot 40.000 woningen. In totaal is er daarmee een plancapaciteit van 124.000 tot 144.000 woningen. Daarmee wordt dus voldaan aan het minimaal aantal te realiseren woningen.

Het IRP benoemd vervolgens ook een aantal nieuwe uitleglocaties die een optie worden wanneer OV aanwezig is en het landschap wordt versterkt. Deze uitleglocaties hebben niet de voorkeur, maar het IRP geeft aan dat op locaties in Bunnik Stationsgebied-Zuid en Rijnenburg woningbouw op de langere termijn mogelijk is. Daarmee is voorzien in reserve-plancapaciteit.

Aan beide kernindicatoren onder het subdoel 'zicht op voldoende plancapaciteit' wordt voldaan. Om die reden wordt op dit subdoel positief gescoord (+).

Diversiteit woonmilieus

Het subdoel 'zicht op voldoende diversiteit woonmilieus' richt zich meer op de kwalitatieve kant van de woningbouwopgave. Deze kwalitatieve vraag naar woonwensen is in het IRP ook benoemd. Deze vraag wordt inzichtelijk vanuit een onderzoek van bureau Companen. Daaruit volgt dat de regio sterker moet inzetten op het realiseren van stedelijke woonmilieus, met gemengde woon-werklocaties, voorzieningen in de woonomgeving en een mobiliteitsprofiel gericht op OV en fiets. Daarnaast is behoefte aan groenstedelijke milieus aan de randen van de stedelijke agglomeratie. Het subdoel is verder geoperationaliseerd door concreet door te vragen naar het aantal woningen in bepaalde woonmilieus.

Het IRP beschrijft dat het grootste deel van de regionale woningbouwopgave zich in of in de directe nabijheid van de stad Utrecht (60 procent) concentreert en dat daarnaast wordt ingezet op regiopoorten waar rondom OV-knooppunten wordt ontwikkeld. Die ontwikkelingen hebben vaak plaats in gemengde woon-werkmilieus. Buiten de stedelijke agglomeratie worden woonmilieus afgestemd op de lokale behoefte, hier gaat het om doorstroming van senioren en het toevoegen van woningen voor starters.

Uit de geschetste plannen voor woningbouw in het IRP komt naar voren dat tegemoet wordt getreden aan de woonwensen die door Companen in de regio zijn onderzocht. Het wordt echter niet duidelijk in welke mate alle woonwensen worden gehonoreerd. Om die reden wordt het IRP op het subdoel 'zicht op voldoende diversiteit woonmilieus' licht positief beoordeeld (0/+), waarbij er nog vragen zijn over de uitwerking (●).

Bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt

Het subdoel 'bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt' is geoperationaliseerd aan de hand van de kernindicator 'voldoende geschikt en betaalbaar aanbod voor iedereen'.

Het begrip inclusiviteit van de woningmarkt zelf komt niet terug in het IRP. Dat geldt ook beperkt voor het begrip 'betaalbaar' en geschikt aanbod voor iedereen. Eerder onder de subdoelen diversiteit woonmilieus en voldoende plancapaciteit is wel naar voren gekomen dat de regio volgens het IRP voldoende woningen in diverse milieus gaat realiseren. Het IRP beschrijft vervolgens wel dat in de regio afspraken worden gemaakt over woningbouwprogrammering, met daarbij het uitgangspunt dat alle gemeenten in de regio hun verantwoordelijkheid nemen om te zorgen voor voldoende betaalbare woningen. De streefnorm 25% sociale huur en 25% middensegment wordt door de provincie Utrecht gehanteerd. De verantwoordelijkheid voor huisvesting van kwetsbare

doelgroepen wordt regionaal gedeeld en uitgewerkt in het Regionaal Programmeren. Hoe dat concreet wordt ingevuld is nog niet duidelijk.

De verantwoordelijkheid van de inclusiviteit van de woningmarkt in het IRP wordt opgeschoven naar vervolgstappen waar nog nadere afspraken moeten worden gemaakt over de verantwoordelijkheid voor sociale en kwetsbare doelgroepen wordt het IRP op dit aspect neutraal / nog niet te scoren (0 en ●) beoordeeld.

Stimuleren levensloopbestendige wijken

Voor het subdoel 'stimuleren levensloopbestendige wijken' geldt in zekere zin hetzelfde als voor het subdoel 'bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt'. Voor de begrippen die in de kernindicator **'aandeel levensloopbestendige wijken op het totaal'** worden genoemd is in het IRP geen aandacht. Om die reden resulteert ook hier een score neutraal / nog niet te scoren (0 en ●).

Toegankelijkheid voorzieningen

Binnen het subdoel 'toegang tot voorzieningen verbeteren vanuit woongebieden' wordt naar de kernindicator 'nabijheid stedelijke centra' gekeken. Dat wordt verder geoperationaliseerd door te kijken naar het aandeel woningen dat binnen 3 kilometer van centra is gelegen.

Het IRP zet met verschillende ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit, wonen en werken in op de ontwikkeling van knopen en (hoog)stedelijke gebiedsontwikkeling. Op die manier is de verwachting dat een fors deel van de woningen in de nabijheid zal worden gerealiseerd van voorzieningen. Het kan daarbij gaan om de toegankelijkheid van vervoer (OV), groen (door de groene scheggen), werk en winkels. Zeker deze laatste twee concentreren zich ook in de stedelijke centra of rondom de regionale OV-knooppunten. In het IRP is specifiek aandacht voor winkelgebieden waarbij drie categorieën worden geschetst (concentratie-, balans- en transitiegebieden). Doel is kwaliteit en voldoende aanbod in de regio te borgen. Dat draagt bij aan het voorzieningenniveau, ook voor de nieuwe ontwikkelingen.

Al met al is te verwachten dat het aandeel woningen dat binnen 3 kilometer van centra is gelegen toe zal nemen wanneer de ruimtelijke ontwikkelingen uit het IRP worden gerealiseerd. dat gebeurt door inzet op verdichting binnen bestaand stedelijk gebied en versterking van de OV-knopen. Om die reden is het subdoel 'toegankelijkheid voorzieningen' positief (+) beoordeeld.

Toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden

Het subdoel 'toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden' is geoperationaliseerd door te kijken naar de kernindicator 'gemiddelde woon-werk reistijd per modaliteit'. Dit specifieke aspect is niet onderzocht in het IRP. Wel wordt duidelijk dat het IRP inzet op het toevoegen van meer gemengde woon-werkmilieus, verdichting binnen bestaand stedelijk gebied, ontwikkeling rondom OV-knooppunten en versterking van deze knopen (ook in de regio). Op die manier is het aannemelijk dat de gemiddelde reistijd voor woon-werkverkeer in potentie af zal nemen, niet alleen voor de nieuwe bewoners en werknemers, maar ook voor de bestaande bewoners en gebruikers van het mobiliteitssysteem in de U16. Zo wordt het OV versterkt door inzet op het 'Wiel met Spaken' en worden op diverse plekken fietsverbindingen verbeterd. Dat zal er ook toe leiden dat het rustiger wordt op de weg, waardoor ook automobilisten in potentie sneller op hun werk kunnen komen.

Om bovenstaande redenen wordt het subdoel 'toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden' positief beoordeeld (+).

3.4 Ruimtelijke kwaliteit verhogen

In schema 3.4 is de beoordeling op de subdoelen die vallen onder het hoofddoel 'ruimtelijke kwaliteit verhogen' samengevat weergegeven.

Schema 3.4: beoordeling op hoofddoel 'Ruimtelijke kwaliteit verhogen'

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'			
Hoofddoel	Subdoelen	Perspectief	Programmering
Ruimtelijke kwaliteit verhogen	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijk gebied	0/+	
	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied	+	
	Behouden versterken van de intrinsieke natuurwaarden	0/+	
	Vergroten van het areaal (land- en water) natuur	+	•
	Behouden en versterken van de cultuurhistorische waarden	+	
	Leefbaarheid en vitaliteit kernen	+	
	Recreatieve voorzieningen	+	

Verhogen ruimtelijke kwaliteit stedelijk gebied

Dit subdoel heeft als kernindicator **Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit stedelijk gebied**. Voor de score op deze kernindicator wordt gekeken naar het toevoegen van complementaire woon- en werkmilieus, de realisatie van voldoende kritische massa om draagvlak te creëren voor voorzieningen en de spreiding van deze kwaliteiten over de gehele regio, zodat iedereen ervan profiteert.

In het IRP wordt het mengen van wonen, werken en voorzieningen nadrukkelijk genoemd als een belangrijke opgave voor de regio. De inzet op OV-knopen zorgt ervoor dat de omgeving hier een stapje meer stedelijk wordt en het zorgt voor menging van functies en draagvlak voor (meer) voorzieningen. Met meer stedelijke milieus neemt de bereikbaarheid van voorzieningen voor de gehele regio toe en ook de inzet op de vitale kernen draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteit.

Met deze inzet zijn er voldoende kansen om de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijk gebied te vergroten. Specifieke inzet om deze ruimtelijke kwaliteit te bevorderen (welke voorzieningen, waar•) wordt echter niet uitgewerkt. Wel wordt in de regiopoorten de verbinding met de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied gezocht en ook de verbindingen via de scheggen dragen bij. Dit maakt veel woongebieden aantrekkelijker doordat de toegang tot recreatieve mogelijkheden in het buitengebied wordt verbeterd, maar de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijke gebied zelf verandert er niet of nauwelijks door. De overkoepelende score is licht positief (0/+)

Verhogen ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied

Dit subdoel heeft als kernindicatoren **Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied**, de **bijdrage (of afbreuk) aan de kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen**, de **bijdrage (of afbreuk) aan cultuurhistorische waarden (landschapselementen / bouwwerken / artefacten)**, de **impact op landbouw**, het **aandeel landbouw in regionale voedselvoorziening** en de **kansen voor natuur-/landschapinclusieve/circulaire landbouw**.

Het IRP heeft veel aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit van het landelijke gebied. De groei van het groene en blauwe netwerk wordt als randvoorwaardelijk genoemd voor de ontwikkelingen, het Utrechts landschap de 'kwaliteitsdrager voor de hele U16'. Er zijn vier algemene en zeven gebiedsopgaven benoemd (Blauwe krans Stelling van Amsterdam, Polderscheg Lange Linschoten –

Woerden – Breukelen, Hollandsche IJsselscheg / Rijnenburg / A12zone, Waterliniescheg, Groene zoom Vijfheerenlanden, Groen raamwerk Heuvelrug-Lek, Agrarisch groenblauw netwerk. Er zijn concrete (kwantitatieve) opgaven voor deze gebieden benoemd voor natuur, recreatie, landschapselementen, inclusief meekoppelkansen.

Het IRP levert daarmee een positieve bijdrage aan de kansen voor ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied, inclusief de kernkwaliteiten en de cultuurhistorische waarden. Daarnaast wordt verduurzaming van de landbouw en de transitie naar een circulaire en klimaatneutrale landbouw veelvuldig genoemd en wordt aansluiting bij lopende initiatieven bepleit. Het perspectief van de agrarische sector wordt echter ook als uitvoeringsvraagstuk benoemd waarbij economisch rendabele landbouw als uitgangspunt is benoemd. Hoewel niet expliciet benoemd, staat het areaal aan landbouwgrond onder druk en daarmee mogelijk ook de bijdrage aan regionale voedselvoorziening.

Een ander aandachtspunt is de ruimtelijke inpassing van bronnen voor duurzame energie, zoals zonnepanelen en windmolens. Het IRP zoekt op dit aspect samenhang met de RES U16 van waaruit lokale zoekprocessen worden georganiseerd om te zorgen dat de energieopgave niet (teveel) ten koste gaat van ruimtelijke kwaliteit. Expliciet wordt potentieel benoemd rondom infrastructuur, bij bedrijventerreinen en in agrarische gebieden om op die manier de ruimtelijke kernkwaliteiten van de regio niet teveel te verstoren.

Alles bijeen genomen is de score op het subdoel ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied positief (+), de consequenties voor de landbouw zijn een aandachtspunt, dat geldt ook voor de inpassing van duurzame energiebronnen in de regio.

Intrinsieke natuurwaarden

Het subdoel behouden en versterken van de intrinsieke natuurwaarden wordt beoordeeld met behulp van de kernindicatoren **kansen voor natuur** en **het borgen van biodiversiteit**.

In het IRP is veel aandacht voor het behoud en herstel van natuurwaarden. Er is een forse kwantitatieve opgave opgenomen in het IRP in het areaal natuur (zie volgende kernindicator) en ook verbindingen tussen ecologisch waardevolle gebieden worden gelegd. Daarmee wordt gewerkt aan de robuustheid van de natuur en het Natuur Netwerk Nederland wordt gecompleteerd met de benoeming van 7 natuurkernen. Het streven is ook naar natuurinclusieve woon-werklocaties, natuurinclusieve steden en landbouw, wat nieuwe kansen voor de natuur biedt en ruimte moet geven aan biodiversiteit. De kwalitatieve ontwikkeling is beperkt uitgewerkt. Het IRP zet wel in op completering van het Natuur Netwerk Nederland, maar verder is er geen uitwerking in bijvoorbeeld in natuurdoeltypen. Dit in combinatie met de forse toename van wonen en werken, en de veelvuldig genoemde combinatie van natuur met recreatieve doeleinden, maakt de effectieve invloed op de biodiversiteit ongewis. Uiteindelijk verwachten we een licht positief effect (0/+).

Areaal natuur

Het subdoel areaal natuur wordt gescoord op de kernindicatoren **ruimtebeslag/nieuwe natuur (exclusief reeds geplande NNN)** en **verbondenheid natuurgebieden (in ha) - aantasting en nieuwe verbindingen**.

Er wordt ruim 4.000 ha. natuur (gemengd met recreatie) toegevoegd en er wordt gewerkt aan een groot aantal verbindingen: 38 natuurschakels en 13 recreatieve verbindingen. Voorts worden 19 fietsducten, 3 ecoducten en 16 kleinere faunapassages benoemd. Er wordt ingezet op het vergroten en robuuster maken van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Per saldo neemt het areaal natuur naar verwachting toe en ook de verbondenheid van natuurgebieden verbeterd. Overigens is het realiseren van de NNN een 'zelfstandige opgave van de provincie'. Per saldo is er naar verwachting

een positieve bijdrage van het IRP aan het areaal natuur, maar de exacte omvang (bovenop reeds geplande ontwikkelingen) is onduidelijk (score + en •) .

Behouden en versterken cultuurhistorische waarden

Voor het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden is in het aangepast beoordelingskader de kernindicator **kansen voor landschap** benoemd. Behoud van cultuurhistorische waarden en de combinatie met recreatiemogelijkheden zijn hiervoor relevant (NB: dit subdoel en de uitwerking ervan kent overlap met het subdoel 'Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied').

In het IRP worden cultuurhistorische waarden niet aangetast en wordt juist ingezet op de landschappelijke kracht en diversiteit als drager van ontwikkelingen in de regio. De score op dit subdoel is daarmee positief (+).

Leefbaarheid en vitaliteit kernen

De leefbaarheid en de vitaliteit van kernen kan worden geborgd door het **inwonertal op peil** te houden en door te zorgen voor een **goede bereikbaarheid naar de knopen**. Hiermee blijft er draagvlak voor lokale voorzieningen en zijn regionale voorzieningen voor iedereen bereikbaar, ook vanuit de kleinere kernen.

Het IRP voorziet in de behoefte van de kleinere en middelgrote kernen. Om draagvlak voor voorzieningen en gewenste woonmilieus te houden worden veel kernen een 'stapje stedelijker'. Bijbouwen voor de eigen vitaliteit en marktdynamiek is voorzien. In totaal landt 15% (15.000 tot 20.000) woningen in de kleinere en middelgrote kernen. Daarbij is ook aandacht voor het behouden van voldoende werkgelegenheid. Dit draagt bij aan de zogeheten 'zelfstandige vitaliteit'. Daarnaast komt het begrip 'verbonden vitaliteit' aan de orde: de bereikbaarheid van (regionale) voorzieningen vanuit de kleinere kernen draagt ook bij aan de vitaliteit. De verdere ontwikkeling van knopen draagt bij aan een toename van voorzieningen buiten de grootstedelijke agglomeratie. Deze voorzieningen komen ook binnen bereik van veel kleinere kernen, ook in combinatie met de verbeteringen in de lokale bereikbaarheid van vooral OV en langzaam verkeer.

Het IRP geeft aan dat er geen eenduidig antwoord is op het vitaliteitsvraagstuk, maar dat per kern gekeken moet worden naar zelfstandige en verbonden vitaliteit. Om die reden is in het IRP bij toelichting op de uitvoeringstrategie expliciet aandacht voor 'Uitwerking van Vitaliteit waarbij de programmering van de kernen centraal staat'. Daarin wordt gezocht naar 'de beste balans tussen vitaliteit en ruimtelijke randvoorwaarden', waaronder ook bereikbaarheid wordt bedoeld.

Het IRP draagt daarmee positief bij aan de vitaliteit van de kernen (+). De autobereikbaarheid is mogelijk wel een aandachtspunt.

Recreatieve voorzieningen

De kernindicator is bij dit subdoel is **ruimte, kwaliteit en bereikbaarheid recreatieve voorzieningen**. De score op deze kernindicator kan worden bepaald door de effecten in beeld te brengen op het areaal aan recreatiegebied, het recreatieve netwerk, de kwaliteit en capaciteit van recreatieterreinen en landschappen en de bereikbaarheid hiervan.

De inzet in het IRP op recreatieve mogelijkheden uit zich onder meer in de inzet op 'poorten' het toevoegen van recreatienatuur en fietsroutes. Er zijn 13 recreatieve verbindingen benoemd, en 400 km aan recreatieve en ecologische verbindingen, versterking van het groen blauwe netwerk voor recreatieve doeleinden en stations die zich ontwikkelen tot recreatie-transferia. Ook Rijnenburg wordt gezien als mogelijke locatie voor sport en recreatie in combinatie met een energielandschap. Verder wordt nog nader onderzocht of en zo ja welke recreatieve functie gegeven kan worden aan

de aangewezen regionale natuurkerngebieden. We verwachten daarom een positieve score op de recreatieve mogelijkheden (+).

3.5 Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren

In schema 3.5 is de beoordeling op de subdoelen die vallen onder het hoofddoel 'Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren' samengevat weergegeven.

Schema 3.5: beoordeling op hoofddoel 'Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren'

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'			
Hoofddoel	Subdoelen	Perspectief	Programmering
Slimme en Toekomstvaste mobiliteit faciliteren	Voldoende capaciteit infrastructuurnetwerken en oplossing urgente (systeem) knelpunten (Fiets, Spoor, Stedelijk OV, Transfer, Weg)	+	
	Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken	0/+	
	Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving	0	•
	Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem	+	

Capaciteit infra

Het subdoel dat beoogd voldoende capaciteit op de infrastructuurnetwerken te bewerkstelligen heeft als kernindicatoren: **bereikbaarheid in reistijdsom totaal per modaliteit, lokaal, regionaal en doorgaand verkeer**, het **aantal woningen nabij bestaande OV-knopen (met restcapaciteit)**, de **bereikbaarheid van arbeidsplaatsen per modaliteit (fiets/ov, auto)**, de **Impact op NMCA knelpunten**, het **Ontlasten van Utrecht Centraal** en het **bewerkstelligen van slim, veilig en duurzaam goederenvervoer**.

Om de effecten aan de hand van de deze indicatoren te kunnen meten is het eigenlijk nodig verkeersmodelberekeningen te doen. Aan de hand van de inzet van het IRP kan hier echter ook kwalitatief het een en ander over worden gezegd. Door de ontwikkeling van knopen en de inzet op gemengde woon-werkmilieus worden banen en werknemers dicht bij elkaar ontwikkeld, wat in potentie zorgt voor korte reistijden. Er is veel aandacht voor langzaam verkeer en OV-maatregelen. Een schaa sprong is de inzet, met realisatie van het "wiel met spaken", waarmee betere verbindingen worden gerealiseerd, juist ook op andere relaties dan die met het Centraal Station. Deze maatregelen maken dat in de regio betere verbindingen met naar verwachting kortere reistijden tot stand komen. Door de inzet op meerdere knopen en het Wiel met Spaken zou ook de ontlasting van Utrecht Centraal haalbaar moeten zijn.

Het doorgaande verkeer, dat geen herkomst of bestemming heeft in de regio, wordt van groot belang geacht voor de ruimtelijk economische ontwikkeling van de regio, maar krijgt verder weinig aandacht. De gevolgen van ontwikkelingen in het IRP op knelpunten die in de Nationale Markt en Capaciteitsanalyses (NMCA) zijn voorzien is ongewis.

De inzet voor weginfrastructuur is gericht op het wegnemen van knelpunten. Uitgangspunt voor ontwikkelingen is ook dat deze niet leiden tot meer verkeer in de spits. Mocht dat onverhoopt niet lukken dan wordt de mogelijkheid open gehouden om zwaarder in te zetten op vraagbeïnvloeding en andere modaliteiten. Als laatste optie wordt ook de mogelijkheid geschetst om alsnog grootschaliger weginframaatregelen te nemen (een parallelweg bij de A12 wordt als voorbeeld genoemd).

Ten aanzien van goederenvervoer wordt de keuze gemaakt om niet meer XXL logistiek in de regio te accommoderen. Dit gebeurt overigens niet alleen vanuit bereikbaarheidsperspectief, landschap en ruimte spelen hierbij zeker ook een rol. Naar verwachting heeft deze keuze een dempend effect op de toename van het vrachtverkeer. Maar hoe de toename van de vraag naar stadsdistributie wordt geacommodeerd of wat de inzet op circulariteit doet met goederenstromen komt niet aan bod.

Alles overziend verwachten we een positief effect (+) op de indicator capaciteit infrastructuur. Voor OV en langzaam verkeer is dit door capaciteitsuitbreidingen, voor automobilititeit zit het vooral in vraagbeïnvloeding; door RO-keuzes, maar ook door bijvoorbeeld beprijzen. Door rekening te houden met eventuele uitbreidingen van weginfrastructuur op termijn wordt flexibiliteit en adaptiviteit ingebouwd.

Robuustheid infra

Onder de **robustheid van de infrastructuur** wordt het vermogen verstaan om te blijven functioneren, ook als er problemen zijn. Deze kernindicator kent als subindicator 'uitwijkmogelijkheden bij incidenten'. In zijn algemeenheid geldt dat extra schakels in een netwerk een verbetering met zich meebrengen voor de robustheid. Er zijn immers andere routes of lijnen beschikbaar als er een schakel uitvalt. Ook ruime capaciteit draagt bij aan robustheid.

Door realisatie van het Wiel met Spaken en het ontwikkelen van nieuwe knopen wordt het OV-systeem naar verwachting robuuster. Het wegsysteem blijft naar verwachting echter kwetsbaar. We beoordelen de score op het subdoel 'robustheid infra' als licht positief (0/+).

Comfort, betrouwbaarheid, beleving

Comfort, betrouwbaarheid en beleving van vooral OV en fietsroutes dragen bij aan een aantrekkelijk vervoerssysteem dat een beter alternatief voor de auto vormt. Hier wordt in het IRP alleen in de opgaven aandacht aan besteed. Het toevoegen van routes, hubs etc moet hieraan bijdragen. Afgezien van deze (kwantitatieve) opgave wordt niet specifiek ingegaan op het comfort, de betrouwbaarheid of de beleving van verplaatsingen of de voorwaarden die hiermee aan routes, voertuigen of overstappunten worden gesteld. Ook wordt niet ingegaan op wanneer bijvoorbeeld capaciteit voldoende is om comfortabel te zijn. We beoordelen de score daarom als onbekend/niet te beoordelen (•).

Toegankelijkheid

Het **vergroten van de toegankelijkheid van het verkeer- en vervoerssysteem** maakt dat het bereik van personen die afhankelijk zijn van het OV toeneemt. Dat vergroot hun sociale mobiliteit, brengt voorzieningen naderbij en kan ook de kans op een baan beïnvloeden (als het bereik toeneemt zijn er meer potentiële banen binnen een acceptabele reistijd).

Het IRP kent geen specifieke opgaven of elementen die de toegankelijkheid van verkeer en vervoerssysteem beïnvloeden, anders dan het toevoegen van knopen en het bereikbaar maken ervan. Door de schaa sprong van het OV, de uitbreiding van het aantal knopen en de verbetering van toeleidende infrastructuur voor langzaam verkeer wordt OV naar verwachting een realistische optie voor een grotere groep. Deze structurele aanpassingen zorgen daarom voor een licht positieve score op 'toegankelijkheid' (0/+).

3.6 Haalbaarheid

In schema 3.6 is de beoordeling op de subdoelen die vallen onder het hoofddoel 'Haalbaarheid' samengevat weergegeven.

Schema 3.6: beoordeling op hoofddoel 'Haalbaarheid'

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'			
Hoofddoel	Subdoelen	Perspectief	Programmering
Haalbaarheid	Zicht op uitvoering (technische complexiteit, draagvlak, fysieke inpassing, juridisch)	0	•
	Mate van adaptiviteit en toekomstvastheid	+	

Zicht op uitvoering

Het subdoel 'zicht op uitvoering' gaat over de mate waarin zich technische en juridische knelpunten voor kunnen doen en de mogelijkheden om alle maatregelen fysiek te kunnen inpassen. Er is een kernindicator gedefinieerd die eveneens **uitvoerbaarheid** heet. Subindicatoren die iets zeggen over de mate van complexiteit van de opgaven zijn: het aantal eigenaren op wiens grondgebied de verstedelijking plaatsvindt en de aanwezige bestaande bebouwing.

In meer algemene zin is in het IRP ruim aandacht voor de uitvoeringsstrategie. Daarin worden verschillende knelpunten, aandachtspunten, maar ook kansen benoemd die raken aan de uitvoering van de gestelde ambities en doelstellingen. De uitvoeringsstrategie benoemt een aantal elementen die cruciaal zijn bij het verder uitrollen van de strategie. Zo gaat het over het integrale karakter van het ruimtelijke en programmatische perspectief, het gezamenlijke perspectief waarbij gemeenten ook voor elkaars opgaven staan en dat het IRP inzet is in gesprekken met andere bestuurslagen en stakeholders. Door vanuit deze principes in het vervolg de uitwerking op te pakken wordt getracht de haalbaarheid te vergroten. Aanvullend hierop geldt het feit dat het IRP is opgesteld door en in nauwe samenhang met alle 16 gemeenten uit de regio. Dat maakt dat er een goede basis ligt om straks (ruimtelijke) keuzes te maken. Het regionaal uitwerken van de visie zorgt er bovendien voor dat de verschillende opgaven meer concreet inzichtelijk zijn dan wanneer iedere gemeente dit voor zich had moeten doen, daar waar de opgaven hetzelfde blijven. Bij uitwerking van het IRP is bovendien rekening gehouden met of aangesloten bij uitkomsten van het MIRT-onderzoek UNED en bij provinciale plannen. Daarmee is getracht te zorgen voor meer draagvlak onder het IRP, wat een goed uitgangspunt zou moeten zijn voor uitvoering ervan.

Wanneer we meer inhoudelijk en specifiek kijken naar de benoemde subindicatoren in het BOK dan constateren we het volgende. De binnenstedelijke locaties en transformatieopgaven zijn relatief complex. Hier zijn veel verschillende eigenaren en bestaande gebouwen, waarmee rekening moet worden gehouden. Inpassing brengt daarnaast mogelijk forse kosten met zich mee. Haalbaarheid is daarmee complex, maar (reserve)plancapaciteit en de mogelijkheden tot fasering (zie volgende punt) dragen wel positief bij. Overigens is veel afhankelijk van de nadere planuitwerking en programmering in vervolgfasen. De score op de indicator is daarom voor nu 0 (vanwege de complexiteit) en deels nog niet te beoordelen (•), vanwege de afhankelijkheid van nadere planuitwerking en programmering in vervolgfasen.

Adaptiviteit en toekomstvastheid

Voor adaptiviteit en toekomstvastheid is als kernindicator **adaptiviteit/flexibiliteit** benoemd. De mate waarin in de toekomst nog andere keuzes open liggen en er flexibel kan worden omgegaan met deelgebieden maakt het IRP flexibel. Het belang hiervan neemt toe naarmate eindbeelden verder in de toekomst liggen. Dit wordt nadrukkelijk in het IRP onderkend en de aanbeveling wordt gedaan om ontwikkelingen te blijven monitoren en zo nodig bij te sturen. Er wordt ook rekening gehouden met het feit dat bijsturen eventueel nodig kan zijn en een aantal opties hiertoe wordt opengehouden. Zo lopen voor verschillende opgaven nog verkenningen naar concretere ruimtelijke invulling, de zoekgebieden in studie zijn nu nog breed en daarmee adaptief. Het gaat bijvoorbeeld om de thema's energie, natuur en landschap, kantoren en bedrijventerreinen. Daarbij worden

enkele concrete alternatieve woningbouwlocaties benoemd evenals een mogelijke verdere uitbreiding van weg (en andere) infrastructuur. Ook het 'overprogrammeren' met 30% meer woningen dan de voorziene opgave draagt bij aan de flexibiliteit en adaptiviteit. Het IRP scoort daarmee positief (+) op deze indicator.

3.7 Kosten en opbrengsten (financieel)

In schema 3.7 is de beoordeling op de subdoelen die vallen onder het hoofddoel 'Kosten en opbrengsten' samengevat.

Schema 3.7: beoordeling op hoofddoel 'kosten en opbrengsten (financieel)'

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'			
Hoofddoel	Subdoelen	Perspectief	Programmering
Kosten en opbrengsten (financieel)	Beheer en exploitatiekosten , incl. opbrengsten	-	•
	Investeringskosten	-	•

Beheer en exploitatie

Kosten van beheer en exploitatie waarmee rekening dient te worden gehouden gaan over de gebiedsontwikkeling (**grondexploitatie, GREX**) en over de **OV-exploitatie**. De ontwikkelingen in het IRP zijn nog onvoldoende gedetailleerd om deze berekeningen te kunnen maken. Wel is op voorhand bekend dat binnenstedelijke locaties (vanwege de complexiteit van de ontwikkeling) over het algemeen een negatief financieel saldo hebben. Voor buitenstedelijke locaties wordt een neutrale grondexploitatie verondersteld. Ten aanzien van de OV-exploitatie geldt dat verdichting op knopen zorgt voor 'dikkere' reizigersstromen. Dit kan een gunstig effect hebben op de exploitatie van onderbenutte lijnen. In het IRP wordt ook benoemd dat er in de verdere uitwerking oog is voor een rendabele exploitatie van OV-lijnen. Dit zal naar verwachting echter niet voor alle lijnen mogelijk zijn en bovendien vragen om flinke investeringen (zie hieronder). We beoordelen de score voor beheer en exploitatie als negatief en deels nog niet te beoordelen (- en •)

Investeringskosten

Kernindicator bij het subdoel investeringen is **investeringskosten in infrastructuur**. Net als bij beheer en exploitatie is er nog geen uitgewerkte raming van alle maatregelen. Wel is bekend en benoemd dat de investeringen in met name de schaa sprong van het OV zeer fors zullen zijn. We beoordelen de score net als bij exploitatie als negatief en deels nog niet te beoordelen (- en •).

Bijlage 1: Bijlage operationalisering kernindicatoren

De beoordeling van diverse kernindicatoren is opgebouwd aan de hand van meerdere sub-indicatoren. In deze paragraaf zijn deze sub-indicatoren per kernindicator kort toegelicht. De paragraaf is gestructureerd aan de hand van de hoofd- en subdoelen.

Hoofddoel Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio

Het hoofddoel bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio is opgebouwd uit een vijftal subdoelen en 18 kernindicatoren. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur B1 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur B1 Beoordelingskader REP contour hoofddoel bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Bevorderen gezonde leefstijl	Fietsgebruik Voor iedereen zijn er – dichtbij en toegankelijk-aantrekkelijke plekken Leefomgeving draagt bij aan gezond gewicht Wonen en druk verkeer zijn gescheiden Functies (Wonen, werken, voorzieningen) zijn goed gemengd, overlastgevende bedrijven staan op afstand Actief vervoer (lopen en fietsen) is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard Tussen kernen zijn goede fiets- en OV verbindingen.	
Bevorderen gezonde leefomgeving (o.a. terugdringen hinder geluid en emissies)	Geluid Emissies luchtverontreiniging Verkeersveiligheid Veiligheid in de brede zin Waterkwaliteit	Ruimtelijke ontwikkeling op locaties waar verschillende niveaus van geluidbelasting bestaan (binnen wettelijke normen) Nieuwe infrastructuur Ruimtelijke ontwikkelingen genereren nieuwe verplaatsingen
Kansen voor klimaatadaptatie; o.a. beperken wateroverlast, waterveiligheid en hittestress	Kansen voor klimaatadaptatie	Wateroverlast Overstroming Hittestress Droogte
Voldoende schoon en gezond water	Robuust Watersysteem Ruimte voor het hoofdwatersysteem Strategische grondwatervoorraden CO ₂ -emissies verkeer	
Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie	Kansen en bijdragen aan de energietransitie in termen van energieproductie en -besparing (in TWh en PJ)	Energievraag woningen Energieneutrale woningen Ruimte voor elektriciteit buitengebied Nabijheid (laag temperatuur) warmtebronnen Impuls bedrijven Energiegebruik en -levering werklocaties

De verdere operationalisering van kernindicatoren naar sub-indicatoren vergt op enkele onderdelen nog een nadere duiding, welke is overgenomen uit het beoordelingskader van het MIRT Onderzoek.

Geluid

De effecten van de verstedelijking hebben op verschillende manieren een uitwerking op geluidhinder:

- **Ruimtelijke ontwikkeling op geluidbelaste locaties** (binnen wettelijke normen). De categorie is in beeld te brengen op basis van de huidige geluidshindercontouren.
- **Nieuwe infrastructuur leidt tot nieuwe plaatsen waar geluidbelasting ontstaat.** Deze categorie is eerder kwalitatief beoordeeld, waarbij ook is meegewogen dat deze geluidsbeleving meer impact heeft dan geluidhinder rondom bestaande infrastructuur, omdat een geluidsluwe situatie nu een geluidgehinderde situatie wordt.
- **Ruimtelijke ontwikkelingen genereren nieuwe verplaatsingen;** hierdoor kunnen bestaande woningen of andere kwetsbare functies met meer geluid te maken krijgen.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie gaat over het kunnen inspelen op de gevolgen van klimaatverandering op thema's als wateroverlast (voldoende waterberging), hittestress, waterveiligheid, bodemdaling, verzilting/verdroging, zoetwatervoorziening etc. Bij beoordeling van de kernindicator *kansen voor klimaatadaptatie* is rekening gehouden met de volgende sub-indicatoren:

- Wateroverlast
- Overstroming
- Hittestress
- Droogte

Aan de hand van verdeling over woonmilieus, bodemopbouw, reliëf, type bouw en nabijheid van rivieren is een inschatting te maken van de bijdrage aan het subdoel. Gehanteerde globale regels hierbij zijn:

- Hoe meer er hoogstedelijk wordt gebouwd, hoe lastiger het wordt om de gevolgen van klimaatverandering te verzachten. Er zijn overigens goede voorbeelden dat dit wel kan, alleen vraagt dit wel extra inspanningen.
- Veengronden in west Utrecht zijn bodemdalingsgevoelig gedurende droge periodes. Als grondwaterstanden dalen zakt het veen extra in. Waarbij kleigronden hemelwater moeilijk infiltreren en zandgronden houden relatief weinig water vast.
- Richting de Utrechtse Heuvelrug is relatief veel reliëf en het gebied ondervindt de meeste neerslag in de regio. Lucht aangevoerd vanuit het westen stijgt langs de heuvelrug op, koelt af, verdampt en neerslagwolken worden gevormd. Water stroomt naar de voet van de heuvelrug wat tot lokale wateroverlast leidt. Tegelijkertijd is wateraanvoer naar de hogere gronden gedurende droogteperiodes lastig.
- Bij nieuwbouw is het relatief makkelijker om direct te kiezen voor een volledig klimaatbestendige inrichting. Bij binnenstedelijke verdichting en transformatie is dit aanzienlijk gecompliceerder, deze gebieden ondervinden minder kansen voor klimaatadaptatie.
- Nabij het rivierengebied zijn de grootste overstromingsrisico's. Langs de Lek en richting de westelijke polders is de maximale waterdiepte het hoogst. Het gebied rondom de Utrechtse Heuvelrug is veiliggesteld dankzij haar hoge(re) ligging.

Kansen voor energietransitie

De kernindicator *kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie in termen van energieproductie en -opwek* gaat over voldoende ruimte voor de opwekking van duurzame energie en besparing van energiegebruik. Dit wordt beoordeeld aan de hand van zes elementen:

- Aan de hand van het **energiegebruik per woningtype** (elektriciteit en warmte) is berekend wat de energievraag van de 37.000 woningen is die worden toegevoegd. Een lager totaal energiegebruik is daarbij als positief beoordeeld.
- **Energieneutrale woningen.** In steden is het complexer om zelfvoorzienende woningen te maken (hoogbouw heeft bijvoorbeeld te weinig vierkante meters dak om met zonnepanelen in de energievraag van alle gestapelde woningen te voorzien). In de toekomst is ook geveloppervlakte mogelijk te gebruiken voor energiewinning en zal de verbeterde isolatie ertoe bijdragen dat juist woningen in het buitengebied makkelijker energieneutraal zijn te maken. Een hoger aantal gestapelde woningen in een model is als negatief beoordeeld.
- De ruimte die beschikbaar is voor het opwekken van energie is een belangrijke indicator. Het vrijhouden van het buitengebied biedt kansen om dit (deels ook) in te zetten voor energieopwekking. Het subcriterium **Ruimte voor elektriciteit** buitengebied pleit daarom voor hoogstedelijke milieus en niet voor geen uitleg. Meer ruimtegebruik in het buitengebied scoort dus negatief.
- Ook meegewogen is het **gebruik van bedrijventerreinen**: wanneer bedrijventerreinen worden getransformeerd, zullen bedrijven in de regel een impuls hebben om oude processen en technieken (die deels zijn afgeschreven) eerder te vervangen door nieuwe schone technologie, dan als ze op de bestaande locatie zouden blijven.
- Aanvullend is op suggestie van de Bestuurstafel Energie een sub-indicator energiegebruik en – levering werklocaties toegevoegd.

Hoofddoel Economie versterken: aanjagen economische groei van de regio

Het hoofddoel *economie versterken* is opgebouwd uit 4 subdoelen en 9 kernindicatoren. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur B2 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur B2 Beoordelingskader REP contour hoofddoel economie versterken

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren	
Agglomeratiekracht vergroten	Bruto Regionaal Product (BRP)	Aantal banen per hectare werklocatie Aantal m2 winkelvloeroppervlakte Aantal potentiële werknemers binnen bereik van de 3 economische hotspots kwalitatieve ontwikkeling economische hotspots en aanwezigheid van een aantrekkelijk en gezond woonmilieu Aantal m2 kantoren op multifunctionele knooppuntlocaties Aantal ha toegevoegde bedrijventerreinen	
	Aantal arbeidsplaatsen (economische opgave)		
	Hoeveelheid ha toegevoegde gemengde functies wonen en werken		
Ruimte-intensivering werklocaties en voorzieningen			
Versterken van het vestigingsklimaat	Versterking vestigingsklimaat		
Bevorderen circulariteit in de economie	Behoud werklocaties (niet mengen met wonen) met een bovengemiddelde Next Economy Potentie (NEER)		
	Complementariteit van werklocaties om circulaire ketens te kunnen sluiten		
Bevorderen innovatie in de economie	Kansen voor innovatieve economie		
Stimuleren betekenisvolle werkgelegenheid met gezonde en veilige arbeidsomstandigheden	Aandeel betekenisvolle gezonde en veilige arbeidsplaatsen op het totaal		

In het MIRT Onderzoek is een nadere uitwerking gegeven aan de kernindicator ‘Versterking vestigingsklimaat’. Daarin spelen drie economische hotspots een rol, dat zijn: (1) USP/Rijnsweerd, (2) Stationsgebied Utrecht en (3) A12zone/Merwedekanaalzone. In U16 verband is naar aanleiding van

de moties en amendementen ook gesproken over enkele andere sectoren en hotspots die van belang zijn. Daarvoor is ruimte in de kwalitatieve duiding, waarbij meespeelt dat in iedere regio/ gemeente andere economische sectoren van meer of minder groot belang zijn.

Hoofddoel Verstedelijkingsopgave faciliteren

Het hoofddoel *verstedelijkingsopgave faciliteren* is opgebouwd uit een viertal subdoelen en 5 kernindicatoren. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur B3 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur B3 Beoordelingskader REP contour hoofddoel verstedelijkingsopgave faciliteren

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Zicht op voldoende plancapaciteit (kwantiteit)	Gerealiseerde woningen binnen de regio	
	Reserve-plancapaciteit	
Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus (kwaliteit)	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus	Aantal woningen hoogstedelijk
		Aantal woningen Centrum stedelijk
		Aantal woningen Stedelijk buitencentrum
		Aantal woningen Groen stedelijk
		Aantal woningen Dorps
		Aantal woningen Landelijk
Bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt	Voldoende geschikt en betaalbaar aanbod voor iedereen	
Stimuleren levensloopbestendige wijken	Aandeel levensloopbestendige wijken op het totaal	
Toegang tot voorzieningen verbeteren vanuit woongebieden	Nabijheid stedelijke centra (% woningen binnen 3km van centra)	
Toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden	Gemiddelde woon-werk reistijd per modaliteit	

Nieuw onderzoek dat is uitgevoerd voor het REP (Companen 2019) brengt de verschillen tussen vraag en aanbod in beeld voor de periode tot 2040 voor 5 deelgebieden:

- **Utrecht:** hier is vooral vraag naar en een tekort aan Centrum Stedelijk wonen. Buiten-centrum milieus zijn er voldoende. Om daarmee aan de Centrum-stedelijke vraag tegemoet te komen dienen deze milieus voldoende stedelijke uitgaansfuncties te krijgen.
- **Rondom Utrecht:** hier ontstaat een tekort in vrijwel alle woonmilieus; het grootste tekort is aan Centrum-stedelijk. Tekorten buiten centrum ontstaan pas op langere termijn.
- **Noord:** hier is vooral behoefte aan buiten-centrummilieus. Er is vooral behoefte aan appartementen en zeer betaalbare grondgebonden woningen.
- **Zuidoost:** met uitzondering van het buiten-centrummilieu is er in alle woonmilieus een tekort. Er is hier in sterkere mate dan in andere regio's vraag naar grondgebonden koopwoningen, ook in duurdere segmenten.
- **Zuidwest:** hier is waarschijnlijk vooral behoefte aan buiten-centrummilieus, maar dit zou ook ingeruild kunnen worden meer dorps/ groenstedelijke milieus.

Bij beoordeling van de woningbouwprogrammering in de contour zal rekening worden gehouden met de uitkomsten uit het onderzoek van Companen.

Hoofddoel Ruimtelijke kwaliteit verhogen

Het hoofddoel *Ruimtelijke kwaliteit verhogen* is opgebouwd uit 7 subdoelen en 14 kernindicatoren. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur B4 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur B4 Beoordelingskader REP contour hoofddoel Ruimtelijke kwaliteit verhogen

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijk gebied	Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit stedelijk gebied	Toevoeging complementaire woon- en werkmilieu's Realisatie voldoende kritische massa om draagvlak te creëren voor voorzieningen Spreiding van deze kwaliteiten over de gehele regio, zodat iedereen ervan profiteert Koppelkansen ontwikkeling en structuurverbetering landelijk gebied Bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van stads- en dorpsranden Impact op ruimtebeslag landbouwareaal (zie ook volgende kernindicator)
Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied	Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied Bijdrage (of afbreuk) aan de kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen Bijdrage (of afbreuk) aan cultuurhistorische waarden (landschapselementen / bouwwerken / artefacten) Impact op landbouw (ruimtebeslag bestaand areaal, met onderscheid primaire en secundaire landbouw) Aandeel landbouw in regionale voedselvoorziening Kansen voor natuur/landschapinclusieve/circulaire landbouw	Ruimtebeslag aaneengesloten primaire landbouw (kernlandbouwgebied) Ruimtebeslag aaneengesloten secundaire landbouw (combinatie met andere functies)
Behouden versterken van de intrinsieke natuurwaarden	Kansen voor natuur Borgen biodiversiteit	Aantasting en ontwikkeling in of direct langs beschermde natuurgebieden en ecologische structuren Effecten ondergrondse waterstructuren Toename / vergroten biodiversiteit Nieuwe habitats of uitbreiding van natuurelaal voor specifieke doelsoorten (land en water) Aaneengeslotenheid / robuustheid van gebieden en verbindingen Mate van robuustheid van ecologische verbindingen (stijging natuurwaarden door goede verbindingen)
Vergroten van het areaal (land- en water) natuur	Ruimtebeslag/nieuwe natuur (exclusief reeds geplande NNN) Verbondenheid natuurgebieden (in ha) - aantasting en nieuwe verbindingen	Aantal ha bos Aantal ha landbouw Aantal ha recreatie Aantal ha natuur
Behouden en versterken van de cultuurhistorische waarden	Kansen voor landschap	Mogelijkheden ontwikkeling landschappelijke kwaliteit Mogelijkheden ontwikkeling recreatiemogelijkheden in aangrenzende gebieden gebiedsontwikkeling
Leefbaarheid en vitaliteit kernen	Inwonertal op peil Bereikbaarheid knopen	
Recreatieve voorzieningen	Ruimte, kwaliteit en bereikbaarheid recreatieve voorzieningen	Aantal hectare nieuw recreatiegebied Aantal meters nieuw of verbeterd recreatief netwerk Kwaliteit en capaciteit van recreatierreinen en recreatielandschappen Mate van bereikbaarheid recreatierreinen en recreatielandschappen

Naar aanleiding van de moties en amendementen en suggesties vanuit de bestuurstafel Groen en Landschap zijn enkele subdoelen en kernindicatoren toegevoegd. In nadere toelichting en operationalisering op een aantal daarvan wordt verwezen naar het *'Pijlerrapport Groen en Landschap'*¹. Op enkele kern- en sub-indicatoren is om die reden nog enige verduidelijking gegeven:

- **Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied.** Bij dit subdoel zijn onder andere de kernkwaliteiten van het Utrechtse Landschap en de cultuurhistorische

¹ Ontwikkelbeeld Groen & Landschap – Vijfde pijler Groen en Landschap: het aanbod van en aan U16. 31 juli 2019. Hier geraadpleegd: https://www.utrecht10.nl/media/filer_public/07/1d/071de2c9-fa04-4cb2-8018-63522db77890/190801_bvr_u16_groene_pijler_ontwikkelbeeld_xs.pdf

landschapselementen, bouwwerken en artefacten. Bij dit laatste aspect gaat het onder andere om de Limes, Waterlinies, Grebbelinie, Lustwarande en de Stelling van Amsterdam. Op het aspect landbouw in relatie tot ruimtelijke kwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen kernlandbouwgebieden (dat zijn een vijftal aaneengesloten landbouwgebieden in Utrecht) en secundaire landbouwgebieden (in deze gebieden is sprake van meer functiemenging: landbouw met wonen en werken).

- **Behouden en versterken van de intrinsieke natuurwaarden.** Op deze subdoelstelling wordt meegegeven dat natuurwaarden op diverse manieren kunnen worden gerealiseerd. Naast primaire natuurgebieden, die in ha zijn uit te drukken, kan een bijdrage aan natuurwaarden worden gerealiseerd in combinatie met andere functies als wonen, werken, recreatie en landbouw (in overlap met anders pijlers). Voor het meten van de biodiversiteit is het van belang om uit te gaan van doelsoorten met passende habitatgebieden, die kenmerkend zijn voor het beoogd type natuur en dat daarbij beoordeelt kan worden op het feit of geschikte leefomstandigheden voor deze doelsoorten worden geborgd of gerealiseerd.

Hoofddoel Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren

Het hoofddoel *Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren* is opgebouwd uit 4 subdoelen en 9 kernindicatoren, welke voornamelijk kwantitatief zijn uitgewerkt. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur B5 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur B5 Beoordelingskader REP contour hoofddoel Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Voldoende capaciteit infrastructuurnetwerken en oplossing urgente (systeem) knelpunten (Fiets, Spoor, Stedelijk OV, Transfer, Weg)	Bereikbaarheid in reistijdsom totaal per modaliteit, lokaal, regionaal en doorgaand verkeer	Ritten 's ochtends onderweg naar 12 werklocaties
	Aantal woningen nabij bestaande OV-knopen (met restcapaciteit)	Ritten die vertrekken vanuit alle locaties
	Bereikbaarheid van arbeidsplaatsen per modaliteit	Modaliteit fiets / OV
	Impact op NMCA knelpunten	Modaliteit auto
	Ontlasten Utrecht Centraal	Goed bereikbare woon- en werkmilieus
	Bewerkstelligen slim en duurzaam goederenvervoer	
	Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken	Uitwijkmogelijkheden bij incidenten
Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken	Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken	
Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving	Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving	
Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem	Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem	

Ten behoeve van de beoordeling van de verstedelijkingsmodellen op het hoofddoel Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren zijn de verstedelijkingsmodellen doorgerekend in een verkeersmodel. Vanuit die doorrekening worden de gevolgen voor de keuze voor fiets, OV en auto inzichtelijk. Uit die analyses bleek dat de verstedelijkingsmodellen beperkt onderscheidend zijn. Ten behoeve van de beoordeling van de contour zijn (nog) geen verkeersmodel doorrekeningen gedaan, de beoordeling zal om die reden kwalitatief zijn.

Hoofddoel Haalbaarheid

Het hoofddoel *Haalbaarheid* is opgebouwd uit 2 subdoelen en kernindicatoren. In figuur B6 zijn voor de twee kernindicatoren ook sub-indicatoren en operationalisering van kernindicatoren opgenomen (in het blauw).

Figuur B6 Beoordelingskader REP contour hoofddoel Haalbaarheid

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Zicht op uitvoering (technische complexiteit, draagvlak, fysieke inpassing, juridisch)	Uitvoerbaarheid	Aantal eigenaren op wiens grondgebied verstedelijking plaatsvindt
Mate van adaptiviteit en toekomstvastheid	Adaptiviteit/flexibiliteit	Aanwezige bebouwing op te ontwikkelen locaties
		Zwaarte van infrastructurele ingrepen

Hoofddoel Kosten en opbrengsten (financieel)

Het hoofddoel *Kosten en opbrengsten* is opgebouwd uit 2 subdoelen en 3 kernindicatoren, welke voornamelijk kwantitatief zijn uitgewerkt. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren en deelberekeningen. In figuur B7 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur B7 Beoordelingskader REP contour hoofddoel Kosten en opbrengsten (financieel)

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Beheer en exploitatiekosten, incl. opbrengsten	GREX saldo (mln Euro)	Resultaat van kosten en opbrengsten woningbouwprogramma (37.000 woningen)
Investeringskosten	OV-exploitatie (Euro of kwalitatief)	
	Investeren in infrastructuur (Euro)	

Memo Regionale Participatie - Integraal Ruimtelijk Perspectief

Achtergrond

Ter opvolging van de bijeenkomst op 15 maart 2021 is er op 30 juni 2021 een vervolg bijeenkomst georganiseerd voor de regionale stakeholders van het IRP. Hiervoor zijn de vertegenwoordigers van de grootste regionale belangenorganisaties uitgenodigd om deel te nemen. Enkele stakeholders hebben tevens in de tussentijd hun inzichten omtrent het IRP schriftelijk of mondeling gedeeld. Deze memo is opgesteld ter verduidelijking hoe deze partijen over de regionale ambities denken en deze inzichten tevens te gebruiken voor de stappen te nemen om tot realisatie te komen.

Vervolgbijsamenkomst

Aan de hand van de vorige stakeholdersbijeenkomst zijn een aantal thema's naar voren gekomen waar de stakeholders hebben aangegeven zorgen of vragen over te hebben of waarop concretisering nodig is voorafgaand aan het programmeren. Ze hebben bereidheid getoond om mee te doen in de uitvoering. Dit kan door in de toekomst deel te nemen aan de benodigde allianties of door actief mee te denken over de benodigde innovaties. De thema's die opgehaald zijn tijdens de stakeholdersbijeenkomst in maart 2021 zijn:

- Zorgen over de haalbaarheid van binnenstedelijk bouwen in combinatie met hoge kwaliteitseisen op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie, inclusiviteit en (groene) leefomgeving
- Functiemenging: hoe combineren we wonen, werken en groen in een leefbare wijk tot een prettige en gezonde woonomgeving?
- Groen: hoe zorgen we ervoor dat de groenambitie evenredig wordt meegenomen in de uitvoering en hoe bekostigen we de aanleg en beheer in de toekomst?
- Realisatiestrategie en haalbaarheid van het IRP: Het IRP is een abstracte visie, hoe vindt straks de uitwerking naar concrete projecten plaats en waar kunnen de stakeholders een bijdrage leveren bij de realisatie.

Doel en inhoud bijeenkomst

Doel van de bijeenkomst op 30 juni 2021 was om openstaande vraagstukken verder te concretiseren en stakeholders actief te betrekken bij het oplossen van deze vraagstukken (mede-eigenaar maken van). Tijdens de bijeenkomst werd de verdieping gezocht rond specifieke vraagstukken, elk met een inspirerende gastspreker die vanuit expertise kan reflecteren en inspireren op de thema's die worden behandeld. Daarnaast hadden stakeholders de gelegenheid om te reageren op het IRP

Datum: 30 juni 2021

Tijd: 20.00 – 22.00 uur

Genodigden	Aanmeldingen
Utrecht Science Park	aanwezig
Universiteit Utrecht	aanwezig
Neprom	aanwezig
Regioplatform Corporaties Utrecht	aanwezig
Bouwend Nederland	aanwezig
SSH Studentenhuisvesting	aanwezig
Staatsbosbeheer	aanwezig
Natuur en Milieufederatie (NMU)	aanwezig

Transport en logistiek Nederland	aanwezig
LTO Noord (regio Utrecht)	aanwezig
ANWB	aanwezig
Fietzersbond	aanwezig
Stedelijk overleg gehandicapten Utrecht (SOLGU)	aanwezig
ROM	Aangemeld - verhinderd
INRetail	afgemeld
MVO nederland	afgemeld
MKB Utrecht /VNO - NCW	Aangemeld - verhinderd
EVO fenedex	Geen reactie
NV Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht	Aangemeld - verhinderd
Utrechts Landschap	Aangemeld - verhinderd
Stichting Groene Hart	Geen reactie
Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug	Aangemeld - verhinderd
Recreatie Midden Nederland	aanwezig
Natuurmonumenten	afgemeld
Landschap Erfgoed Utrecht	Geen reactie
IVN Noord West	afgemeld
Routebureau Utrecht	Aangemeld - verhinderd
Mooi Sticht	afgemeld
NVM Makelaars afdeling Utrecht	Geen reactie
IVBN beleggers	Afgemeld
Woonbond provinciale afdeling Utrecht	Geen reactie
Vastgoed Belang	afgemeld
Rover-Utrecht	Geen reactie
ANBO	afgemeld
Utrecht Particulier Grondbezit (UPG)	afgemeld
Health Hub Utrecht	afgemeld

Programma

20.00 Welkom [REDACTED]

20.15 Presentatie [REDACTED] Rijksadviseur Fysieke Leefomgeving

20.30 Presentatie [REDACTED] Sustainable Finance Lab

20.45 Pitches door:

- [REDACTED] - Neprom
- [REDACTED] - LTO
- [REDACTED] - Staatsbosbeheer

21.15 Break – out rooms

21.45 Plenaire terugkoppeling

22.00 Afsluiting

Beknopte samenvatting presentaties

Presentatie door [REDACTED], Rijksadviseur voor de fysieke leefomgeving

Er wordt vaak gevraagd welke keuzes er gemaakt moeten worden in de ruimtelijke opgaves waar we voor staan. Echter voordat je keuzes gaat maken moet er een visie liggen. Wouter geeft aan dat hij in de regio Utrecht een heldere en consistente visie ziet voor de toekomst. De verschillende ruimtelijke programma's, onder andere het Integraal Ruimtelijke Perspectief, sluiten goed op elkaar aan. Wouter geeft aan dat hij met name in het laatste jaar het IRP steeds scherper ziet worden en dat alle puzzelstukjes in elkaar vallen. Er worden goede en scherpe keuzes gemaakt.

In de NOVI is niet altijd even duidelijk waar we naar toe gaan in de toekomst maar wel hoe we moeten handelen. Dit is gebaseerd op drie principes:

1. Combineren van functies
2. Uitgaan van gebied specifieke oplossingen
3. Niet afwentelen in de tijd en/of bij de burens

In het IRP komen deze principes mooi bij elkaar. Maar het allerbelangrijkste moet nog komen en dat is om elkaar vast te blijven houden. Want hoe houdt je de integraliteit in de uitvoering bij elkaar? Om dit voor elkaar te krijgen geeft Wouter Veldhuis 6 aandachtspunten mee:

1 – Houdt de integrale en regionale aanpak vast. Dit kan alleen als je dit gezamenlijk doet. Daarbij is het belangrijk om de drie eerder genoemde NOVI principes vast te blijven houden. In het combineren zit de crux. Door te combineren kunnen kosten en baten bij elkaar gebracht worden. Dingen kunnen in financiering gekoppeld worden en in doe-kracht worden vergroot. Werk samen en kijk ook grens overstijgend (bijvoorbeeld A12 zone). Het is belangrijk om dit ook in een managementstructuur of gebiedsontwikkeling structuur vast te leggen zodat er duidelijk is wie het gaan doen. Hierin moeten verschillende beleidstakken ook bij elkaar komen.

2 De vervolgvraag is, kan dit allemaal? Want het kost veel. Ja, dat kan je moet uitgaan van eigen kracht. De regio Utrecht behoort tot één van de aantrekkelijkste in Europa. Je kan daarom ook hoge eisen stellen om ook kwaliteit te behouden.

3 Je moet elkaar vasthouden. De gemeenten moeten elkaar niet afvallen en oppassen dat je niet tegen elkaar uitgespeeld wordt. Dit betekent ook dat het bestuurlijk overleg permanent in stand moet worden gehouden. Het IRP is pas het begin van het gesprek, laat je niet uitspelen, houdt je rug recht en denk op lange termijn.

4 Geloof in je eigen kracht. Er zit veel ontwikkelkracht in de stad, dorpen, inwoners en landschap en benut deze. Bij een regionale visie moet de burger niet het idee krijgen dat hij buitengesloten wordt, dat is ook bestuurlijk een uitdaging. De visie van het IRP koppelen aan de ontwikkelkracht van de wijken en maak gebruik van deze ideeën. Zorg dat grote schaal en kleine schaal met elkaar gekoppeld wordt. Grote afspraken hoeven niet altijd te zorgen voor grote projecten met hele grote investeerders, dat is een valkuil.

5 Durf met elkaar een aantal hele pijnlijke en radicale keuzes te maken. Indien je met de rijksoverheid zaken wil doen en die groei wil doormaken dan kunnen we niet anders dan met elkaar een paar harde wissels omzetten.

6 Denk groter. Durf radicale keuzes te maken. Je moet elkaar regionaal vast blijven houden, maar denk ook groter dan de regio. Denk ook aan internationale corridors, want als we het hebben over kenniseconomie, energietransitie en landschapsontwikkeling, dan bestaan regionale grenzen niet.

Zoek elkaar op ook buiten de regio met name op deze grote systemen, zodat je richting het Rijk wat te bieden hebt.

Ten slotte: ruimtelijke ordening is een langzaam fenomeen, ook als je bij de rijksoverheid gehoord wil worden. Het belangrijkste in de volgende fase van het IRP is: heb geduld, wees vasthoudend en blijf herhalen wat de stip op de horizon is en zorg dat de plannen klaar liggen.

Presentatie door [REDACTED] – Assistent professor Utrecht School of Economics & lid van Sustainable Finance lab

Focus van deze presentatie ligt op financiering en business modellen voor natuur in de stad. Als je het hebt over ruimtelijk opgaven dan ligt de focus op het integreren van het groen in de stedelijke omgeving. Hiervoor wordt de term Nature Based Solutions (NBS) gebruikt. Dit houdt in om in plaats van naar de natuur te kijken als kostenpost, kijken we naar de natuur als een kosteneffectieve interventie waarmee je meerdere doelen tegelijkertijd kan realiseren. Hoe kan je die stedelijke NBS financieren en ook private investeringen aantrekken? In de eerste plaats wordt er altijd naar de gemeente gekeken voor financiering maar welke alternatieven zijn er? De hoofdvraag is met welke strategieën kan financiering voor stedelijke NBS worden aangetrokken en in de stad worden geïntegreerd?

Uitdagingen

- Stedelijke natuur concurreert met vastgoedontwikkeling voor beschikbare ruimte in de stad
- Stedelijke natuur levert onvoldoende financieel rendement voor een investeerder
- Bewijs van effectiviteit van stedelijke NBS ontbreekt, en is afhankelijk van lokale condities
- De baten van stedelijk NBS komen versnipperd terecht bij verschillende actoren, waardoor een coördinatieprobleem ontstaat
- Er is een mismatch tussen institutionele investeren en investeren in stedelijk NBS (qua schaal, rendement, transparantie en standaardisatie)
- Zowel publieke als private partijen willen de onderhoudskosten van stedelijke NBS niet op hun balans nemen
- Er is gebrek aan publieke financiering voor stedelijke NBS vanwege bezuinigingen, corruptie of achterblijvende economische groei.

Strategieën

- Positioneer stedelijke natuur als klimaat adaptatie maatregel
- Ontwikkel kennisinstrumenten die de impact van stedelijk natuur bewijzen
- Betrek (her)verzekeraars bij de opschaling van stedelijke natuur (hebben veel data over risico's) + zijn grote investeerders in de markt
- Faciliteer (publiek- private) cofinanciering van stedelijke (komt ook voort uit de versnippering)
- Integreer stedelijke NBS in institutionele investeringen d.m.v. toezicht en regelgeving. (door bijvoorbeeld vast te leggen wat is een groene investering?)
- Ontwikkel en handhaaf regelgeving voor behoud van stedelijke biodiversiteit
- Verlaag de kosten van stedelijke NBS door ze te integreren in reeds geplande infrastructuur en vastgoed projecten en onderhoud.

Er zijn 8 business modellen voortgekomen uit een brede studie hoe verschillende groen ontwikkelingen kunnen worden gefinancierd:

- Risk Reduction Model
- Green Densification model
- Local stewardship
- Urban offsetting model
- Vacant space model
- Green health model
- Green education model
- Green heritage model

Pitch [REDACTED] Neprom

[REDACTED] bespreekt tijdens haar pitch een voorbeeldproject: Proeftuin Erasmusveld

Vanaf het begin van het project zijn er hele hoge duurzaamheidsambities uitgesproken. Dit moest de meest duurzame plek van Nederland worden waar 1500 woningen zouden worden gerealiseerd. Een belangrijk aspect van dit project en ook reden van slagen is dat dit een publiek-private samenwerking is geweest. Daarbij was het belangrijk was om de dialoog aan te gaan met toekomstige bewoners. Om onder andere duurzaamheid te definiëren zoals een bewoner dat ziet. Door bewoners wordt duurzaam niet altijd als energiezuinig gezien maar juist geassocieerd met groen.

Daarnaast zijn er in het gebied diverse proeven uitgevoerd op het gebied van duurzaam wonen (o.a. tiny houses, off-grid wonen etc.). Het doel hiervan is om te leren van innovaties op kleinschalig niveau en deze vervolgens op te kunnen schalen in grotere gebiedsontwikkeling. Dan weet je ook wat werkt en welke keuzes gemaakt moeten worden voor de toekomst. Door middel van co-creatie is er bedacht wat voor een functies bewoners willen in een gezonde leefomgeving. Tijdens deze co-creatie sessies kwam naar voren dat bewoners open stonden om compact te wonen zolang er voldoende collectieve voorzieningen zijn. Dit zijn stappen richting een deeleconomie. Belangrijkste samenwerkingspartner is de gemeente zelf. Tijdens deze ontwikkeling werden er ook dingen gevraagd die onbekend waren. Het is lastig om dan het resultaat te voorspellen. Er is toch maatwerk nodig voor dit plan (o.a. afwijken van de parkeernorm). Dit project was pionieren en het wordt nu vertaald naar beleid. Het is mooi om te zien dat een gemeente dan ook mee beweegt en meedenkt en dat het nu standaard gebiedsontwikkeling is in Den Haag. Belangrijkste take-away van dit project is dat het belangrijk is om continue open te staan om de dialoog aan te gaan met de omgeving, gebruikers en gemeente. En om ook je koers bij te kunnen stellen gedurende een project. Dat vraagt om vertrouwen en om lef van alle betrokkenen.

[REDACTED] – LTO

[REDACTED] bespreekt in zijn pitch de druk op de ruimte met betrekking tot landbouw in de volgende drie punten:

1. De circulaire stad
2. Laat de burger profiteren van het ultieme ruimtelijke gevoel van het platteland
3. Geef en ontwikkel beleidsruimte waarmee de voedselproducten van vandaag de multifunctionele ondernemers van morgen kunnen worden.

De circulaire – De stad heeft veel van haar problemen afgewenteld op de omgeving. Het grootste lek in onze kringloop is de rioolpijp, de nutriënten verdwijnen in de rioolpijp en verschijnen niet meer op het land. Medicijnresten vervuilen de omgeving en dit is wel de plek waar wij het voedsel wordt geproduceerd. Groene daken in de stad is een mooi principe, maar vreemd als het groen daarbuiten wordt vol gezet met zonnepanelen.

Laat de burger profiteren van het ultieme ruimtelijke gevoel wat het platteland kan bieden. En dat alles op een plek waar er wordt gewerkt aan jouw voedsel. Geef het agrarische groen de ruimte en leg die verbinding. En breng de boeren in positie zodat hij kan werken aan diversiteitsherstel en dat allemaal vlakbij de stad, zodat hij de natuur kan ondersteunen en de burger hiervan kan genieten.

Geef en ontwikkel beleidsruimte – Voedselproducten die de transitie in gaan, dus die naast voedselproducent zich ook bezig houden met biodiversiteitsherstel, het exploiteren van landwinkels, zorgfuncties, educatie en recreatie. Op die manier kan je bouwen aan een sterke verbindingen tussen stad en omgeving. We moeten de consumenten van 2050 opvoeden, betaalbaar voedsel is niet meer zo vanzelfsprekend. Door met elkaar te werken aan de verbinding en de kloof dichten tussen stad en land.

– Staatsbosbeheer – over het Programma de Groene metropool

Wat is de betekenis van groen voor de stad en voor de mensen die er in wonen? Dan raak je al snel verschillende thema's zoals gezondheid, sport, hittestress, wateroverlast, bouwopgave en vastgoedwaarde. Echter blijven de thema's natuur en recreatie achter in het gesprek als we het hebben over groen in de stad. Staatsbosbeheer heeft zichzelf de vraag gesteld hoe zij de gebieden die zij in beheer hebben beter en maximaal kunnen laten functioneren in de stedelijke netwerken. De conclusie die toen getrokken werd was dat we in de ruimtelijke planning de neiging hebben om in groene plekken te denken. Echter staan deze groen plekken op zichzelf, terwijl mensen en natuur van nature gebruik maken en deel uitmaken van netwerken. Je hebt als mens een programma van eisen, waarbij je behoefte hebt aan bepaalde kwaliteit, de natuur heeft dit ook. Een belangrijke oplossing kan zijn om ook in netwerken voor de natuur te denken in plaats van deze natuur te begrenzen. Mensen hebben de neiging tot 'topografische ziekte' waarbij we niet verder denken dan de grens waar we al zijn (bijvoorbeeld de gemeentegrens, eigendomsgrens, projectgrens etc.). Een remedie hiervoor kan zijn om een dans door de schalen te maken. Dit betekent om, ondanks op welke schaal je je beweegt, altijd moet gaan of er nog samenhang is met de andere schaalniveaus. Dit kan van regionaal niveau tot straatniveau zijn. Dus denk in netwerken en dans door de schalen, op die manier maak je een systeem dat voor mens en natuur werkt.

Belangrijkste take-aways en adviezen vanuit de regionale stakeholders

Algemeen

- Blij met de aanmoediging van Wouter Veldhuis over het hebben van een duidelijke en consistente visie als regio zijnde waarbij de uitgangspunten van de NOVI zijn inbegrepen.
- Belangenorganisaties zijn getriggerd door de presentatie van [REDACTED] over het stapelen van baten en op die manier een business case te maken (hierbij wordt benadrukt dat publiek - private samenwerkingen nodig zijn)
- De stakeholders zijn enthousiast over de pitches en voorbeelden die zijn gegeven en geven aan het belangrijk te vinden om de dialoog hierover te blijven voeren.
- Staatsbosbeheer geef aan dat het belangrijk is om elkaar er aan te helpen herinneren om de opgaven ook vanuit een ander perspectief en belang te bekijken. *"Ga in elkaars schoenen staan"*.

Aanscherping & vrijking IRP

- Advies tot aanscherping in het IRP op het gebied van landbouw (wordt door LTO aangegeven). De mogelijkheid van het stapelen van functies ook voor landbouw benoemen en niet alleen bij stedelijke ontwikkelingen. Wellicht meer denken in het stapelen van

agrarische functie, natuur functie en recreatieve functie op elkaar. En de rol van de agrariërs daarin scherper maken. LTO geeft aan dat ze begrijpen dat landbouw moet inleveren maar vindt het belangrijk dat wat er overblijft wel de juiste kwaliteit heeft.

- Nagaan of inclusiviteit voldoende verwerkt is in het IRP. Is het IRP wel voor iedereen? Zijn alle doelgroepen duidelijk en meegenomen?
- Nagaan overeenkomst/koppeling met het convenant 'duurzaam bouwen'.
- Een integrale aanpak is belangrijk maar maakt het tegelijkertijd ook lastig, want hoe bepaal je dan het leidend principe? NMU geeft aan dat het belangrijk is om ook prioritering en leidende principes expliciet mee te nemen in het IRP.

Realisatiestrategie

- Er wordt aangegeven dat er al veel marktpartijen zijn die aan de voorkant goede intenties hebben om de ambities mee te nemen in ruimtelijk ontwikkeling. Maar dat er ook een duidelijke behoefte is voor beleid op hoe de ambities van opgaven 'aan de voorkant' van projecten / ontwikkelingen meegenomen dienen te worden.
- Het belang van door de schalen heen werken werd door alle partijen beaamt. Op regionaal niveau is het mogelijk om de verschillende functies aandacht te geven en te zorgen dat functies een plek krijgen. Maar op het schaalniveau van een project is dat lastig. USP gaf aan dat er ook af en toe gekozen moet worden. In een project is het goed om de ambities mee te nemen en functies te stapelen maar bij beperkte vierkante meters moeten er ook wel keuzes gemaakt worden.
- Er zijn al veel goede intenties van de verschillende organisaties. Zo ontstond er een gesprek tussen groenpartijen en ontwikkelkant over hoe je de ambities van de verschillende functies aan de voorkant meeneemt bij een ontwikkeling. Neprom geeft aan dat er al vanuit veel ontwikkelaars al intentie en initiatieven zijn om de ambities ook bovenplans mee te nemen.
- Er wordt aangegeven dat er een uitdaging ligt om groen tot waarde te brengen, waar de markt faalt moet de overheid ingrijpen.

Afsluitend

Samenvattend zijn de verschillende belangenorganisaties overwegend positief over het Integraal Ruimtelijk Perspectief. Zij hebben aangegeven waar zij nog graag accenten of verrijkingen zien in het IRP. Daarnaast denken alle partijen constructief mee over de opgaven en de realisatie hiervan. Zij zien veel mogelijkheden in het stapelen van opgaven en velen zien ook een rol voor zichzelf hierin. Van de uitkomsten van de participatie zijn er onderdelen meegenomen in het IRP. Dit ter verrijking, aanscherping en als opmaat naar het vervolg (fase 4) het integraal regionaal programmeren. In de vervolgfases is het gesprek en de samenwerking met de partijen in de samenleving cruciaal om tot uitvoering te komen.

Van: REP
Aan: beleidsadviseur Woerden
Cc: REP; Projectmanager U10, Projectsecretaris U10
Onderwerp: Aanpassing in Integraal Ruimtelijk Perspectief
Datum: maandag 25 oktober 2021 16:40:07

Beste [REDACTED]

Wij hebben geconstateerd dat de Perspectiefkaart Regio Utrecht in 2040 van het Integraal Ruimtelijk Perspectief een onjuistheid bevat. Op het grondgebied van de gemeente Woerden staan enkele bedrijventerreinen ingetekend, die in een eerder stadium tot de onderzoekslocaties voor schuifruimte behoorden, maar inmiddels niet langer als bedrijventerreinlocatie zijn voorzien. Wilt u dit bericht op een passende wijze delen binnen Woerden ten behoeve van de besluitvorming over het IRP in uw gemeenteraad? Dank!

Geacht college,

Wij hebben geconstateerd dat de Perspectiefkaart Regio Utrecht in 2040 van het Integraal Ruimtelijk Perspectief een onjuistheid bevat. Op het grondgebied van de gemeente Woerden staan enkele bedrijventerreinen ingetekend, die in een eerder stadium tot de onderzoekslocaties voor schuifruimte behoorden, maar inmiddels niet langer als bedrijventerreinlocatie zijn voorzien. Wij doelen hierbij specifiek op de locaties Werklint Nieuwerbrug, Parallelweg-West en Cattenbroek. U heeft ons in een eerder stadium over deze onjuistheid geïnformeerd. Per abuis hebben wij deze onjuistheid in de laatste correctieronde niet meegenomen. Hierbij willen wij u mededelen dat deze locaties, in lijn met het besluit van de Woerdense gemeenteraad op 28 januari 2021, op dit moment niet worden beschouwd als te ontwikkelen bedrijventerreinlocaties. Nadat de besluitvorming in de bij de U10 aangesloten gemeenten heeft plaatsgevonden, zullen wij bij de actualisatie van het IRP bovengenoemde onjuistheid corrigeren. Wij vragen u om deze berichtgeving onderdeel te laten uitmaken van de besluitvorming over het IRP in uw gemeenteraad. Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groeten,

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Proces- / Projectmanager U10

Met vriendelijke groet,

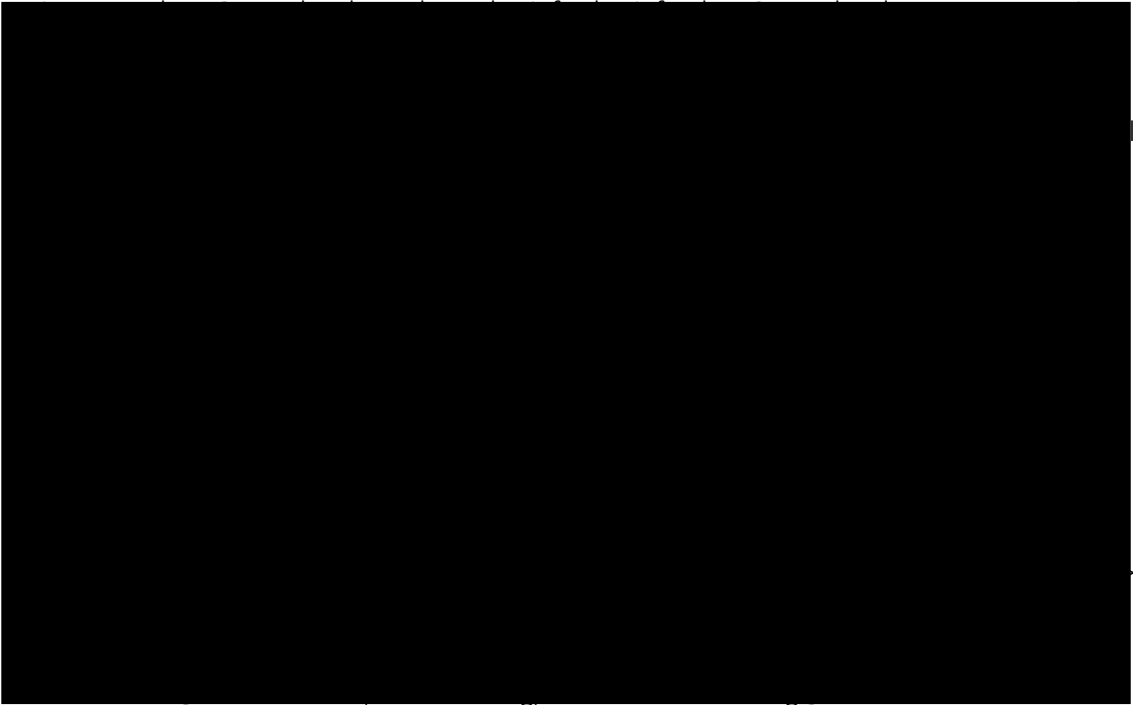
[REDACTED]
Programmasecretaris REP

Van: directeur secretaris U10

Verzonden: donderdag 16 september 2021 10:30

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: ter besluitvorming raden: IRP

Beste secretarissen,

Wil een ieder van jullie alsjeblieft aan je college voorstellen om het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) ter besluitvorming voor te leggen aan de raad? In de Handreiking raadsvoorstel staan bovenaan de uniforme beslispunten geformuleerd.

Bijgevoegd met deze mail vinden jullie:

- Aanbiedingsbrief IRP – pdf
- Handreiking raadsvoorstel IRP – word en pdf
- Bijlage 1: Integraal Ruimtelijk Perspectief – zie We Transfer linkje <https://we.tl/t-8oYbVGN4St> voor het IRP in hoge kwaliteit lees en print versie en een verkleinde versie in lage kwaliteit in de bijlage – pdf
- Bijlage 2: Overzicht zienswijzen raden op concept IRP - verwerking en verantwoording - pdf
- Bijlage 3: Toetsing IRP aan aangepast beoordelingskader REP – pdf
- Bijlage 4: Participatie Integraal Ruimtelijk Perspectief - pdf

Ter achtergrondinformatie voeg ik ook een ambtelijk memo toe, waarin generiek de belangrijkste aanpassingen van concept IRP naar definitief IRP zijn beschreven.

Tot slot: we willen gezamenlijk als 16 gemeenten de media opzoeken en een feestelijk persmoment organiseren rondom de oplevering van het IRP. Daarvoor wordt eind oktober een geschikt moment bepaald, op het moment dat alle colleges het IRP hebben vrijgegeven voor besluitvorming aan raden. Wij vragen een ieder nadrukkelijk om tot het gezamenlijk persmoment geen aandacht te besteden aan het IRP in de media. Voor de periode daarna ontvangen jullie dan een pakket aan communicatiemiddelen ter ondersteuning.

Groeten, Maurits

Directeur-secretaris regio Utrecht ([U10](#))
